

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Familie-
bogen

OPTEGNELSER OM
MIN SLÆGT

AF

Peter N. Heering

Christianshavn

19de Februar 1912.

TRYKT SOM MANUSKRIFT

Nr......

H. H. THIELES BOGTRYKKERI. KØBENHAVN

HVORLEDES MIN FAMILIEBOG BLEV TIL.

Saavidt jeg erindrer, var det i Aaret 1880, at min Halvfætter, daværende Cand. jur., Assistent i Kultusministeriet Arnold Wineken, en Dag kom til mig og sagde, at han tilfældigvis havde set i Raadstuearkivar, Dr. Oluf Nielsens Værk „Kjøbenhavns Diplomatarium“, at en i Lyneborg født Kaptajn af Dronningens Livregiment, Henrik Otto Hering, under Københavns Belejring 1658, efter Hans Svanes Indstilling til Oversekretær Erik Krag (dateret 16de Decb.), havde faaet Tilladelse til at vies i Hjemmet, da hans trolovede var syg.

Om min Slægt havde man dengang ikke anden Kundskab, end at Burchard Heering (ifl. Lengnick) havde været Sekretær hos Geheimeraad Blome og var død 1733 i København; der var altsaa en Mulighed for, at ovennævnte Kaptajn kunde have været Sekretærens Fader.

I den Anledning anmodede jeg kort efter Cand. mag. C. E. Secher om, ved Hjælp af Krigsministeriets Arkiv, eventuelt at fremskaffe yderligere Oplysninger om Kaptajnen; men Resultatet blev, at denne ikke tilhørte min Familie.

Nogle Aar senere, da jeg havde lært Hr. Louis Bobé at kende som Sprog-lærer for min ældste Søn, anmodede jeg ham og Cand. (senere Kontorchef) F. C. Sommer om at foretage mere omfattende Arkivstudier, og Resultatet heraf, tror jeg nok at turde sige, overtraf endog disse Herrers egne Forventninger. De indsamlede Optegnelser sammenstilledes af Louis Bobé i en lille Bog, der paa min Foranstaltning blev trykt som Manuskript i et ringe Antal Eksemplarer i Decbr. 1900 under Titelen „Slægten Heering“.

Til dette personalhistoriske Arbejde var mit skriftlige Bidrag kun en kortfattet Levnedsbeskrivelse af min Fader Peter F. Heering; men senere, da mine Forretninger tillod mig lange og uforstyrrede Landophold i Somrene 1908—10, fik jeg en paatrængende Lyst til i større Udstrækning selv at forsøge mig som Fortæller om mine Forældre, deres Hjem og samtidige.

Jeg lagde da den Plan som Grundlag for mit Forsøg, kun delvis og hvor det var fornødent for Forstaaelsens Skyld, at gentage, hvad jeg havde skrevet i „Slægten Heering“ og i øvrigt fortsætte min Beretning om Slægten, støttet paa Breve og andre Papirer, som jeg havde fundet i min afdøde Faders Gemmer, samt paa de i min Erindring levende mangfoldige Minder og Traditioner.

Da mit Arbejde i April 1911 var saa vidt afsluttet, at Trykningen kunde paabegyndes, indtraf der, om jeg saa maa sige, det mærkelige Tilfælde, at Dr. phil. Louis Bobé, som stadig havde bevaret sin Interesse for min Families Historie, i Rigsarkivet fandt de i Bilag II aftrykte Ansøgninger fra Otto Carl Heering, og kort Tid derefter ved et Besøg paa Kletkamp i Holsten, i det derværende grevelige Brockdorffske Bibliothek stødte paa et Samlingsbind med gamle Ligprædikener, der bl. a. indeholdt et hidtil ukendt Eksemplar af en trykt Ligprædiken over vor Stamfader Præsten Thomas Heering. De til selve Mindetalen knyttede Personalialia indeholder foruden Thomas Heerings Levnedsbeskrivelse Navnene paa hans fædrene og mødrene Ahner tre Led tilbage, saa at vor Families Historie nu uafbrudt og med fuld Sikkerhed gennem elleve Slægtled kan føres tilbage til Midten af det 16. Aarhundrede, lige til Reformationen, fra den i Halberstadt hjemmehørende og til Danzig udvandrede Borger GEBHARD HEERING. Vor Familie tør saaledes, af en borgerlig Slægt, tilmed en Vandreslægt at være, siges at have en ikke almindelig ærværdig Fortid at se tilbage paa.

Af den nævnte Ligprædiken, som Ejerinden, Fru Grevinde G. Brockdorff, har haft den Godhed at udlaane hertil, har jeg som Bilag I ladet faksimilere de Sider, der indeholder Thomas Heerings Personalialia, og som Bilag II ladet optrykke de nys fundne originale Bønskrifter fra O. C. Heering. Som Bilag III følger den gamle Gaards Historie, der begynder samtidig med Kristianshavns og er udarbejdet af L. Bobé, væsentlig paa Grundlag af de af afdøde Raadstuearkivar, Dr. phil. O. Nielsen og Arkivsekretær G. L. Grove samlede Optegnelser. Hertil slutter sig som Bilag IV Mandtal over de i Gaarden boende Familier i Tidsrummet 1787—1840.

I Indledningen har jeg af „Slægten Heering“ optrykt de biografiske, med de ovenfor nævnte nye Fund supplerede Meddelelser om Familiens Stamfædre i lige Linie i otte Generationer, inklusive min Faders Biografi.

P. N. H.

FØRSTE SLÆGTLED:

GEBHARD HEERING

fra Halberstadt, der maa have levet o. 1550, gift med Catharina Brandt fra Braunschweig. Søn:

ANDET SLÆGTLED:

MARCUS HEERING,

„vornehmer Gross-Bürger und Handelsmann“ i Byen Danzig, levede o. 1600, gift med Illesa Gurszke. Søn:

TREDJE SLÆGTLED:

THOMAS HEERING,

Ejer („eigenthümlicher Besitzer“) af Godset Canitz ved Bütow („des damaligen freyen Gutes“), levede o. 1600—1660, gift med Anna Köpke, Datter af Borgmester Heinrich Köpke i Bütow og Anna Schlotke. Begge levede 1654. Søn:

FJERDE SLÆGTLED:

THOMAS HEERING

fødtes 22. November 1631 paa Canitz. Efter at være undervist af Privatlærere i Hjemmet, blev han sat i den paa hin Tid ansete Skole i Byen Stolpe (Stolp) ved Floden af samme Navn, der ikke langt fra Byen ved Stolpmünde løber ud i Østersøen. Stolp stod i livlig Handelsforbindelse med Danzig og var bekendt for sin Lærredstilvirkning. Fra Stolp kom Thomas Heering til den lærde Skole i Thorn i Vestpreussen, Kopernikus' Fødestad, hvorfra han blev dimitteret til Universitetet i Königsberg. Her studerede han i nogle Aar Teologi og fik en god Attestats. Efter overstaaet Eksamen var det hans Hensigt først at besøge sine Forældre og siden begive sig paa Rejser, men han opgav dette sit Forehavende, da en Adelsmand, Hr. v. Pirch, Ejer af Godset Nippögäns, overtalte ham til at holde en Prædiken i hans Sognekirke i den lille By Gross-Jannewitz i Amtet Lauenburg, der dengang endnu hørte under den polske Krone, men kort efter (1657) ved Freden i Wehlau afstodes til Kurfyrsten af

Brandenburg. Patroner og Menighed fandt saa megen Behag i hans Prædiken, at han umiddelbart efter, 1654, 2. Februar, blev indsat i det ledige Præsteembede efter enstemmig Beslutning af Patronerne Christian Heinrich v. Jannewitz, Ritmester og Ejer af Herresædet Gross Jannewitz, og Lorentz v. Jannewitz til Klein Jannewitz, de øvrige adelige Herskaber i Sognet og hele dets Menighed. Kirkeværger (*Provisores*) var Georg Pirch til Guzlau og Stephan Pirch til Retkewitz. Selve Kirkebygningen var „i Svenskekrigens Tid“ bleven ødelagt og i Aaret 1652 opført paa ny indtil Taarnet. Den sydlige Side var bleven opbygget af Familien Pirch, den nordlige af Familien v. Jannewitz i Forening med andre, der havde skænket Tømmeret. Murerne og Tømrerne var bleven lønnede af Kirkens Midler.

Indtil Thomas Heering blev præsteviet, boede han hos Kirkens Patron, den før nævnte Ritmester v. Jannewitz. Hvor længe Kirken har staaet øde i Krigens Tid, siges ikke. Om Heerings Forgænger, Wagner, er intet andet end Navnet bekendt. I Præsteboligen, der, med Undtagelse af et gammelt Natbord, fandtes ganske blottet for Inventar, boede ved Heerings Ankomst til Jannewitz en Jomfru Elisabeth Bliss, der maatte vige Pladsen for den unge Præst.

Til Embedets Indtægter hørte Afgrøden af Kirkejorderne og den saakaldte Pfaffenteich, en fiskerig Dam, i hvilken der fandtes Karper. Da Heering tiltraadte Embedet om Foraaret var kun Rugen saadet. Han var virksom og energisk, besørgede selv Sommersæden, opførte et Brændeskur, en Vognremise og istandsatte Kamrene i Præstegaarden.

Om de sproglige Forhold i Menigheden er der bevaret ret interessante Oplysninger. Josua Schwartz, der i et halvt Aarhundrede i Tiden 1550—1600 havde været Præst i Jannewitz, var kun forpligtet til at prædike Polsk, ikke Tysk. Præsten fik herfor to Læs Hø fra hver Herregaard og hver Landsby i Sognet. Men da de polske Adelsmænd havde tyske Fruer tilægte, formaaede de Præsten til ogsaa at prædike Tysk og gav ham herfor fra hver Gaard et Kvantum Rug og 2 Otting Smør aarlig. Heerings Forgænger, Wagner, forstod endnu Polsk, men kunde kun læse Prædikenen højt. Heering prædikede Tysk, men var egentlig ogsaa forpligtet til at benytte Polsk som Kirkesprog.

Heering ægtede samme Aar han blev præsteviet (4. Oktober) Dorothea Schwartz, Datter af Pastor Jakob Schwartz, først Præst i Waldow, senere i Lupow. Hendes Bedstefader var den ovennævnte Præst i Jannewitz, Josua Schwartz, der i en Alder af 100 Aar mindre end tre Dage, efter 50-aarig Virksomhed afgik ved Døden hos sin Søn i Lupow. Hendes Moder hed Elisabeth Zelak. Dorothea Heering fødte sin Mand ikke mindre end 11 Sønner og 6 Døtre, af hvilke 4 Sønner og en Datter døde spæde. Sønnen Josua blev Præst og Stamfader til den danske Gren af Slægten, en anden Søn var Daniel Heering, der 1702 ved Faderens Død var Cand. jur. og Prokurator i Bredsted; alle Døtrene blev gifte, de tre med Præster.

Om Heerings Embedsførelse er kun lidet bekendt. Det vides kun,

at Kirkens Provisor, Georg Pirsch, forledt af onde Tunger, havde brugt haarde og krænkende Ord om Heering. Ved „gode Venners Mægling“ udstedte Pirsch 1690 paa Forlangende et offentligt „Attestatum“ for Heering, „at han ikke alene intet havde at sige mod Præsten, hans Person og Embedsførelse, men ogsaa ligesom hans andre Sognebørn maatte give ham det berømmelige Vidnesbyrd, at han saavel i sit Liv som i sit Embede altid havde forholdt sig som det sømmer sig for en brav Præst“. Et ikke mindre smigrende Vidnesbyrd gives ham af hans Embedsbroder Præsten Const. Heineccius i Osecken i Amtet Lauenburg, der holdt Mindetalen over ham.

Indtil sin Død, der indtraf 24. Maj 1702, vistnok i Byen Lauenburg, i otte og fyrretyve Aar, beklædte Heering sit Præsteembede i Jannewitz. Han fandt sit Hvilested i Jannewitz Kirke. Svigersønnen, Andreas Dittmann, indtraadte samme Aar i hans Embede. Heerings Enke overlevede sin Ægtefælle. Søn:

FEMTE SLÆGTLED:

JOSUA HEERING,

født 1660 i Jannewitz. Om hans Ungdom og Studieaar er intet bekendt. Antagelig paa Foranledning af sin Onkel og Gufader Generalsuperintendent Josua Schwartz kom han til Slesvig og blev 14. Juni 1692 kaldet til Sognepræst i Bargum i Bredsted Amt. Kort efter, 2. September, blev han trolovet med Dorothea Christine Lüders, en Datter af kongelig Fiskemester Burchard Lüders, bosiddende paa Søndrupgaard ved Flensborg, og dennes Hustru Dorothea Holst. Hun var døbt 26. Marts (Søndag Jubilate) 1662 i Adelby Kirke ved Flensborg. Vielsen fandt Sted 8. September 1692 i Kvern Kirke. Heerings Hustru tilhørte en anset og velhavende Familie. Faderen havde tjent Kong Frederik III som Køkkenmester fra 1643, da denne som Prins og Ærkebiskop af Bremen holdt Hof i Bremen, Glückstadt og Flensborg. I Hjemmet holdtes Huslærere til Børnene, og en af Sønnerne blev Officer.

I sit beskedne Landsbykald, i en øde, flad og sandet Egn, virkede Josua Heering til sin Død 30. Maj 1710. Han blev kun 50 Aar gammel og efterlod Enken med syv Børn, af hvilke det ældste var 17, det yngste kun 3 Aar gammelt. Dorothea Christine Heering flyttede kort efter til sin gamle Hjemstavn, hvor hun ejede Gaarden Adelbylund.

Gehejmerraad Ditlev Reventlow, Amtmand over den kongelige Del af Slesvig Domkapitels Gods, og dennes Gemalinde, født Rumohr, tog sig varmt af Familien. I Aarene 1711 til 1733, da Reventlow døde, stod Heerings Enke i livlig Brevveksling med denne. Hun tilsaa hans Husstand, baade i Flensborg og paa hans Gods Stubbe i Herskabets Fraværelse, og nød i høj Grad begges Tillid. En af Pastor Heerings Døtre, siden gift med Pastor Bendixen ved Slesvig-Friederichsberg Kirke,

VIII

var syv Aar i Gehejmeraad Reventlows Hus. Naar Dorothea Christine Heering døde, vides ikke. Hun oplevede at se sine Sønner i Vej, og alle Døtrene gifte med Præster i Hertugdømmerne. Søn:

SJETTE SLÆGTLED:

BURCHARD HEERING,

fødtes 31. August 1694 i Bargum, hvor hans Daab fandt Sted 5. September. Han opkaldtes efter sin Morfader. Fadderne var Anton Clément, Assessor ved Regeringen i Glückstadt og Landfoged i Bredsted, Pastor Nicolai Stolten i Joldelund, Diakon Paul Paulsen i Bordelum, Fru Margrethe Catharine Peters fra Tolkskovby, Jomfru Anna Lucie Hegen i Bredsted og Jomfru Anna Jessen i Bordelum. Sammen med Broderen blev han 1707 konfirmeret i Bargum. Han fandt en Velynder i Gehejmeraad Otto Blome til Dänisch-Nienhof, Neversdorf og Kaltenhof, der i Aarene 1724—30 beklædte Stillingen som Overhofmarskal hos Kong Frederik IV, hos hvem han stod i høj Gunst. Tyve Aar gammel traadte Burchard Heering, der uden Tvivl har nydt akademisk Uddannelse, om han end næppe har absolveret nogen Eksamen, i Tjeneste hos Blome og var tidligst fra 1719 Privatsekretær hos ham. Da Blome 1720 anmeldte sit Besøg hos Gehejmeraad Reventlow paa Stubbe, beder han om at faa indrømmet det lille Kammer ved den store Stue „til sin Burchard“. Ogsaa af andre Breve, i hvilke han udtaler sig udførligt om Heering, fremgaar det, at han har næret megen Interesse for denne. Ikke alene nedskrev han efter sin Herres Koncept eller Diktat dennes fortroligste Meddelelser, men korresponderede ogsaa, som det ses af de i Slægtbogen aftrykte Breve, i sit eget Navn med Blomes nære Venner og gav dem i sin Principals Fraværelse Oplysninger om Begivenheder ved Hoffet, som kun kunde være tilgængelige for indviede. Han var betroet med Ordningen af Hertug Frederik Carl af Pløens og Komtesse Ermegaard Christine Reventlows Ægtepagt samt Bestemmelsen af den sidstnævntes Medgift. I flere Herregaardsarkiver i Slesvig og Holsten findes Spor af hans Virksomhed som Kommissionær for forskellige Medlemmer af Ridderskabet i Pengesager. Han fulgte Blome, da denne ledsagede Frederik IV paa Kongens sidste Rejse til Sønderjylland og var til Stede ved Kongens Sygeleje og Død i Odense samt førte Sørgetoget med Monarkens Lig til Roskilde. Efter Frederik IV's Død traadte Blome ind i Konseillet og fik Elefantordenen.

Blomes Indflydelse skaffede Burchard Heering eventuel Bestalling som Landskriver (Amtsforvalter) i Søndre Ditmarsken, dateret 1726, 9. November, men han kom dog ikke til at beklæde denne Post. Heering forblev i Blomes Tjeneste til sin Død og opholdt sig i sine sidste Leveaar med sin Herre i København, hvor han ifølge Traditionen i Familien interimistisk en kort Tid skal have fungeret som kongelig Chatol-

IX

kasserer. Sønnen angiver i en Ansøgning til Kongen fra 1763 (Bil. II), at Faderen blev udnævnt af Frederik IV til Kabinetssekretær „kort før en hidsig Feber endte hans Dage“. Hertil maa bemærkes, at Stillingen som Geheimkabinetssekretær beklædtes af Peter Ramshart, der afskedigedes ved Kong Frederik IV's Død (Okt. 1730), medens Posten som Partikulærkasssekasserer beklædtes af Chr. Lautrup, der ogsaa entledigedes ved Christian VI's Tronbestigelse. Denne Konge udnævnte kort efter sin Regeringstiltrædelse til Kasserer ved Partikulærkammeret (Chatolkassen) sin hidtilværende Kammertjener Georg Christian Jacobi, der ogsaa 1732 (Aaret for B. Heerings Død) betegnes som Kabinetssekretær, hvilke begge Stillinger han beklædte i en Aarrække. Posten som Kabinetssekretær hos Kongen var paa de Tider af anden Beskaffenhed og Rang end et Aarhundrede senere, og Burchard Heering kunde ifølge sine Forudsætninger meget vel have beklædt den, men de foranstaaende Oplysninger bidrager just ikke til at stadfæste Antagelsen, og Sønnens Meddelelse faar derfor staa ved sit Værd¹⁾.

Burchard Heering forsegler med et Vaabenmærke, i hvilket ses et Skjold med tre parallelle, vandrette Tværbjælker. Paa den med Fjer prydede Hjelm er anbragt en Sild i vandret Stilling. Kun 38 Aar gammel afgik han ved Døden i Hovedstaden i April 1733. Hans Lig blev den 19. April ifølge kongelig Tilladelse, som det var Skik i den „fornemme Borgerstand“, om Aftenen nedsat i St. Petri Kirkes Kapel i en med sort Baj overtrukket Kiste.

Burchard Heering var 28. Marts 1731 i Asminderød Præstegaard uden foregaaende Trolovelse og Lysning bleven viet til Sophie Westermann. Hun var døbt 7. Januar 1701 i St. Knuds Kirke i Odense. Forældrene var Borger og Handelsmand Gert Westermann (død 24. September 1721 i Odense, af fremmed Religion, hvorfor han blev begravet uden Jordpaakastelse), og Maren Pedersdatter (død 31. Januar 1730). Ifølge Sønnens Angivelse var hun Kammerjomfru hos Kong Frederik IV's og Dronning Anna Sophies Søn Prins Frederik Christian (f. 1. Juni 1726, død 15. Maj 1727).

Efter sin Ægtefælles Død fik hun kgl. Tilladelse til at hensesidde i uskiftet Bo og 1736 Bevilling paa at skifte med Samfrænder. Hun ægtede derefter i Februar 1737 Provst Frederik Qvist, Præst i Lynge-Broby Sogne (Søn af Ulrik Mogensen fra Dyrehovedgaard og Cathrine Jakobsdatter), født 5. August 1700, død 5. Oktober 1753. Hans første Hustru, Mette Cathrine Andersen, blev gravsat 13. Juni 1736.

Efter sin anden Mands Død blev Sophie Westermann boende i Sognet, idet hun lejede en mindre Ejendom af Sorø Akademi, som hun beboede indtil hun i en høj Alder afgik ved Døden 29. Maj 1782 og blev jordet 6. Juni paa Lynge Kirkegaard.

Burchard Heering og Sophie Westermann havde en Søn:

---

¹⁾ Otto Carl Heering var kun ét Aar, da hans Fader døde, og hvad han har anført i ovennævnte Ansøgning, maa skyldes Meddelelse fra Moderen.

SYVENDE SLÆGTLED:

OTTO CARL HEERING.

Om sin Søns Fødsel har Burchard Heering indtegnet følgende i sin endnu bevarede Skrivekalender for 1732. „Natten mellem 3. og 4. Oktober Klokken 11 $\frac{1}{2}$ er min Hustru ved Guds Naade bleven lykkelig og vel forløst med en ung Søn, som blev døbt den 5. hujus i den tyske St. Petri Kirke i Kjøbenhavn af Hr. Pastor Schreiber og efter min Herre og hans Gemalinde kaldet med Navnene Otto Carl. Fadderne vare: Hs. Exc. Hr. Gehejmerraad Blome, min Herre; Hs. højgrevelige Excellence Grev Danne-skjold-Laurvig; Hs. Exc. Gehejmerraad Lerche; Hds. højgrevelige Naade Grevinde Blome, Fru Konferensraadinde v. Ahnen. Den Højeste lade denne Dreng opvoxe til Hans Ære og sine Forældre til Glæde og Velbehag.“

1752 blev Heering efter endt Skolegang fra Odense dimitteret til Universitetet, opholdt sig en Aarrække „paa Landet“, lærte Forstvæsenet og uddannedes fra 1760 særlig i Skov- og Jagttjenesten under Overførster i Østersjællands Distrikt Anders Olsen i Kirkeværløse. 1763 ansøgte han om Ekspektance paa Melchior Folsachs Embede som Skovrider over Vordingborg Amt og tilbød, hvis han fik Stillingen, af sine egne Midler at bidrage 1000 Rdlr. til Restavrationen af Sorø Kirke. A. Olsen anbefalede Otto Carl Heering til Tjenesten med den Bemærkning, at han „ikke manglede nogen af de Egenskaber, der udfordredes hertil“, og roste hans honette Opførsel og Levemaade. Sorø Akademis Patron, Grev Fr. Danneskiold Samsø anbefalede Heerings Ansøgning dels motiveret ved det gode Skudsmaal, Heering havde vedlagt fra sin tidligere Principal, dels ved at Sorø Kirke i mange Aar havde været brøstfældig baade i det indre og det ydre og derfor trængte til den Hjælp, Akademiet hverken var pligtig eller formuende nok til at kunne yde den. Kirkens Bygning, Tag og Indhegning var i sletteste Forfatning, Orgelværket var saa fuldkommen ødelagt, at det ikke havde været benyttet i tre Aar. Alle Kirkens Prydelser hang i Laser; Vinduer og Døre var saa brøstfældige, at Menigheden var udsat for Regn og Blæst i Kirken. Heerings Ansøgning blev trods de varme Fortalere ikke bevilget, og han forandrede nu sin Studiegang og bestod 16. December 1766 dansk juridisk Eksamen. Aaret efter ansøgte Heering om det ledige Embede som Amtsforsvalter over Antvorskov og Korsør Amter, men fik heller ikke dette Embede; derimod ansattes han som Fuldmægtig hos Direktør ved Vajsenhuset Etatsraad Johan Finckenhagen. Som Sekretær og Inspektør hos Finckenhagen fungerede fra 1765 Kancelliraad C. F. Ursin. I Okt. 1771 ophævede Struensee Vajsenhusets Direktion, som dog atter genindsattes Aaret efter. Med Finckenhagen kom ogsaa Heering ud af Embede. Kontrakten mellem begge hævdedes, og Heering ansøgte da uden Held om Ansættelse som kgl. Fuldmægtig ved Vajsenhuset og Missionskollegiet. Heller ikke hans gentagne Ansøgninger, først om det ledige Embede som Birkeskriver i Ballerup,

senere om at faa sin Gage, 200 Rdlr., i Vartpenge af Missionskassen, bar Frugt, skønt Andragendet var paategnet af Arveprins Frederik med de indtrængende Ord: Kunde dog Heering hielpes.

Den Betænkning, som Kancelliet afæskede Finanskollegiet herom, gik ud paa, at der ikke kunde bevilliges ham nogen Pension, da han maatte regnes for en „privat Person“ ved et Institut, „der ikke stod i nogen Forbindelse med Kongens Tjeneste eller Statens almindelige Kasse“. Ved sin Ansættelse som Fuldmægtig havde han, som han siger i en Ansøgning til Kongen af Januar 1777, maattet love, i en Tid af seks Aar ikke at søge noget Embede i Statens Tjeneste, hvorved han „ej alene havde ladet andre da tilbudte Lejligheder til bedre Befordring fare, men endog spildt sin Tid, Lykke og Velfærd“. Finanskollegiet havde i sin Betænkning udtalt, at han burde genindsættes i sin Stilling, men dette havde han ikke opnaaet. 1775 havde han faaet Løfte om andet Embede ved Lejlighed. I Maj 1777 gentog Finanskollegiet i sin Indstilling, at „der maatte gives ham Løfte om Befordring ved første Lejlighed.“ I Februar 1778 søgte han igen om Pension og fik atter en Anbefaling fra Finanskollegiet til to andre Kollegier, og som Følge heraf udnævntes han 8. August 1778 til Konsumtionsforvalter i Roskilde.

En Anbefaling for Otto Carl Heering fra 1763, vedlagt hans ovennævnte Ansøgninger fra 1763—1775, er udstedt af Historikeren P. F. Suhm, efter hvem Otto Carls anden Søn er opkaldt, og giver en udførlig Karakteristik af Heering (se nedenfor S. 2 f.).

Otto Carl Heering blev i Himmelev Kirke 9. Oktober 1788 viet til Christiane Petrine Beate Margrethe Wineken, født 7. Februar 1761, død 2. September 1821, Datter af Christian Ludvig Carl Wineken, Forpagter af Sorø Ladegaard (f. 3. Marts 1731, d. 5. Marts 1797) og Johanne Beate Ferslev (f. 1743, d. 18. April 1775). Hun fødte sin Mand fire Børn. Heering afgik ved Døden 16. Februar 1795. Søn:

OTTENDE SLÆGTLED:

PETER FREDERIK SUHM HEERING,

fødtes den 19. Oktober 1792 i Roskilde og døbttes samme Aar i Domkirken. Faderen Otto Carl Heerings pekuniære Omstændigheder var ved hans Død efter Datidens Forhold gode, thi foruden at have siddet i Embede ejede han en god Gaard i Roskilde, beliggende paa Hjørnet af Skomagergade og Gullandsstræde, med tilhørende stor Have og formentlig ogsaa med noget Jordtilliggende, thi i hans efterladte Skrivekalendere findes forskellige Notitser, der henpeger derpaa.

Han skal ifølge Traditionen have været en passioneret Jæger, og hans Død indtraf pludselig, netop da han var i Færd med at stige til Hest for at tage paa Jagt. Han var ved sin Død en rørig Mand med kastanjebrunt Haar uden et eneste Stænk af graat i det.

Paa Grund af senere Aars skæbnesvangre økonomiske Forhold i

Danmark, maatte Enken, der skal have været en saavel flittig som forstandig Kvinde, sælge Ejendommen i Roskilde og sammesteds leje sig en Lejlighed og ernære sig ved at tage Pensionærer i Huset.

Hun maatte da ogsaa sørge for, saa snart ske kunde, at faa sine Sønner anbragte, og Sønnen Peter blev da, knap 14 Aar gammel, taget ud af Skolen og konfirmeret i Oktober 1806, hvorefter han straks kom i Lære hos Urtekræmmer Johan Henrich Ostermann Carstensen, boende i Laksegade i København. Kontrakten mellem Læremesteren og Lærlingen er undertegnet den 2. Januar 1807 og lød paa en Læretid af 7 Aar fra nævnte Dato, medens de sidste Par Maaneder af Aaret 1806 havde været en Prøvetid. Efter Datidens Skik skulde Læremesteren i Læretiden forsyne Lærlingen „med behørig Kost og Klæder af uldent og Linned, Skotøj og Logis“ og „efter hans Drengaar vare forløbne, give hannem en Klædning og behørig Lintøj med videre, som jeg vil være bekendt“. Fra den tidlige Morgen maatte Drengen være paa Færde; først med at feje Gade, og om Vinteren i Frostvej med at hugge Rende-stenen op, dernæst med at gøre rent i Butikken og senere med at ledsage Mesterens Madame paa Torvet, bærende Kurven til at hjembringe Indkøbene i, og saa endelig Resten af Dagen være beskæftiget i Butikken til sent paa Aftenen; megen Fritid kendtes altsaa ikke.

Efter Kontrakten blev altsaa Peter Heering Urtekræmmersvend den 1. Januar 1814, hvorefter han forblev hos Læremesteren i denne Egen-skab i 1 $\frac{3}{4}$ Aar indtil 1. Oktober 1815. At han som Læredreng oplevede Københavns Bombardement af Englænderne i de bekendte 3 September-nætter i 1807 skal her blot nævnes, da han slap derfra uden Men og med hele Lemmer; rørligt Gods havde han ikke haft at tabe. Fra sin Læremester kom Peter Heering 1. November 1815 paa Kontoret hos Grosserer J. B. Wolffsen paa Kristianshavn, hvor han forblev til 1. Maj 1818, beskæftiget med Kontor-, Pakhus- og Toldbodforretninger.

Støttet af en Ven med et Laan paa 2,000 Rdlr. etablerede han derefter en Urtekramforretning, der aabnedes den 1. December 1818, altsaa omtrent 12 Aar efter han var kommet i Lære og kort efter at han var fyldt 26 Aar. Hans Urtekræmmerborgerskab er af 13. November 1818. Hans Butik var i Kælderens paa Hjørnet af Admiralgade og Boldhusgade, og her havde han ogsaa et Par Beboelsesværelser. Gaarden, hvori han boede, blev senere bekendt nok som det Sted, hvor den gamle Studenterforening var til Huse, indtil den i 1862—63 flyttede til sin egen Bygning paa Gammelholm. Lokalerne, Peter Heering benyttede, bestod ifølge Lejekontrakt, dateret den 22. September 1818, af følgende Rum:

- 1) En Boutique Kjælder med deri værende Boutique Indretning og Udgang paa Hjørnet, 3 Værelser, Køkken og Spisekammer.
- 2) En Pakkælder med Udgang til Admiralgade, nok et Køkken og Spisekammer, iligemaade 2 Loftskamre til Paklejlighed samt herforuden Adgang til Vadskekælder og Tørreløft lige med Husets øvrige Beboere. Den aarlige Leje var 450 Rbdlr. rede Sølv.

XIII

I denne Kælder blev Peter Heering boende ved sin Forretning, indtil han 1831, 19. Februar, giftede sig med sit Næstsøskendebarn Karen Nicoline Mørch, hvorefter han opslog sit Hjem paa Hjørnet af Laksegade og Admiralgade skraas over for Butikken, først i Stueetagen og senere paa 1ste Sal.

Vant fra Drengaaarene til Flid og Arbejdsomhed og i Besiddelse af stor Ordenssans og en ubestridelig Hæderlighed, havde Peter Heering Lykken med sig i sin Forretning. Detailforretningen udstrakte sig efterhaanden ogsaa til en Forretning en gros, og skønt han blev boende i Kælderen i Admiralgade, blev denne dog i Aarenes Løb ikke tilstrækkelig til hans Behov, hvorfor han maatte leje Pakhuslokale under Børssalen i de saakaldte Børskældere og endvidere en Del Pakhuslokaler i Grosserer Søren Jacobsens Gaard paa den anden Side Børsgraven, nu Slotsholmsgade, paa samme Side som Ministeriebygningerne.

Snart efter i December 1818 at have begyndt sin Urtekramhandel maa han have paabegyndt Tilberedelsen af Kirsebærlikøren. Den første Efterretning herom er funden i en Opgørelse af hans Varebeholdning i Juli 1822, i hvilken findes optegnet, som beroende i Pakkælderen, 65 Fl. Kirsebærbrændevin à 1 Rdlr., og denne Kirsebærbrændevin har antagelig, da den var paa Flasker, været lavet et Par Somre tidligere. Den oprindelige Recept til Kirsebærlikøren stammer vistnok fra hans Læremesters Husholdning, hvor denne har været benyttet som saa mange af den Slags Opskrifter, ganske i det smaa. Selv har Peter Heering ikke komponeret den, men han har haft det rigtige Blik for at denne Kirsebærbrændevin, ved at fremstilles efter en større Maalestok, maatte kunde blive en Handelsvare med Udsigt til større Udbredelse. Heri tog han ikke fejl, thi i Aarenes Løb udbredtes den lidt efter lidt i større eller mindre Grad til alle Verdensdele.

Anledningen til Brugen af større Pakhuslokaler, som foran omtalt, var ikke mindst denne Fabrikation, og for at samle sin hele Virksomhed paa et enkelt Sted, købte han i December 1838 af Etatsraadinde Koefoeds Dødsbo Gaarden Matr. Nr. 166 Kristianshavns Kvarter i Overgaden neden Vandet, nuværende Gade-Nr. 11, for 18,000 Rbdlr. rede Sølv. Efter en højst tiltrængende Hovedreparation samt delvis Nedbrydning og Ombygning, kom denne Ejendom efter et Par Aars Forløb til at staa Peter Heering i en Pris af 45,000 Rdlr., men saa afgav den ogsaa rigelig Plads til de Udvidelser, som Fabrikationen i Aarenes Løb fordrer, og til den fortsatte Købmandsforretning. I Foraaret 1839 flyttede Familien ud i den nyerhvervede Ejendom samtidig med at Detailforretningen hævedes, og Peter Heerings en gros Forretning og Fabrikation fortsattes fra nu af paa dette Sted. I 1841 ombyttede Peter Heering sit Borgerskab som Interessent i Urtekræmmerlavet med et „Grosshandler“ Borgerskab.

I 1833 lod han sit første Skib, Skonnerten „Arnold“, bygge i Svaneke paa Bornholm. Dette Skib var opkaldt efter hans førstefødte Søn, som døde 4 Aar gammel 12. Februar 1836. Efter dette Skib fulgte indtil Aaret

1857 inklusive 9 andre Skibe, alle byggede i Svaneke; deres Navne var følgende: Brigskibene „Thorvald“, „Frode“, „Fylla“ og „Flink“, Skonnertbriggene „Skjold“, Sluppen „Gordius“ og Skonnerten „Robert“, de sidstnævnte to mindre Skibe drev i nogle Aar Havkalfiskeri under Island, — endelig Sluppen „Castor“ og til sidst i 1857 Barkskibet „Svanen“. Skibene sejlede i Fragtfart dels paa europæiske Havne, dels paa Brasilien, Vestindien og andre transatlantiske Havne, og et enkelt af dem, Briggen „Fylla“, gjorde desuden et Par Rejser paa Batavia. Skibsfarten medførte endvidere ogsaa ofte at Ladninger indførtes og udførtes for egen Regning; som Indførsel Sydfrugter fra Middelhavet, Kaffe og Sukker fra Brasilien og Havanna, og som Udførsel Trælast til Brasilien. Med den tiltagende Dampskibsfart blev Sejlskibsfarten i Aarenes Løb mindre indbringende, særlig for de Skibstyper Peter Heering ejede, og medførte ikke sjældent direkte Tab. Skibene solgtes derfor efterhaanden, saa at der ved Peter Heerings Død kun var to Brigskibe tilbage, „Frode“ og „Flink“, der solgtes af Boet.

Efter den store Handelskrise i 1857 trak Peter Heering sig for en væsentlig Del tilbage fra Varehandelen, saaledes at Likørfabrikationen i Forbindelse med den endnu dengang lønnende Rederiforretning blev hans Hovedbeskæftigelser. Tre af Brodersønnerne fra Gillebro Mølle, Johan, Herluf og Christian, opdroges efter deres Ønske til Sømænd paa Onkelens Skibe og blev alle tre Skibsførere i hans Tjeneste, ligesom de havde deres Hjem hos ham, naar de var i København i Ophold mellem deres Rejser og medens de forberedte sig til Styrmandseksaminerne. Mange er desuden de unge Mennesker, Fætre og Kusiner, af Familierne Heering og Wineken, der har fundet Tilhold og Støtte i Peter Heerings og hans Hustrus Hjem, ofte i lange Tider, under deres Uddannelse i Hovedstaden. Indtil nogle Aar før Heerings Død havde Pakhusfolkene, paa en enkelt Undtagelse nær, og en Kontorist, alle Bolig og Kost i Huset, og i den Tid, da alle Børnene ogsaa var hjemme, hørte en Husstand paa mellem 20 og 30 Personer til Dagens Orden.

Under et alvorligt og maaske ofte noget strengt Ydre laa der hos Peter Heering gemt et varmt og medfølende Hjerte, og hændte det end ikke saa sjældent, at Heftigheden tog Overhaand hos ham, hyppigt vel ikke uden Anledning over for dem, han vilde det vel, saa var dette et Karaktertræk hos ham, der var saa kendt, at det derved i høj Grad mildnedes, fordi der hurtig fulgte Havblik efter Stormen. Hans trange Aar fra lille Dreng til Ynglingealderen, og vel særlig Aarene som Urtekræmmerdreng i den fremmede By uden derværende Slægtninge og skilt fra Moderens Hjem i Roskilde, efterfulgte af et strengt Arbejde for at bane sig en Vej i Livet, medførte ikke, at han senere under forandrede Forhold behandlede sine Børn med Strenghed, langt snarere var det modsatte Tilfældet; det glædede ham, at det var faldet i hans Lod at danne et Hjem, hvor han kunde sprede Glæde og Tilfredshed omkring sig, baade som Husfader og Principal, men Punktlighed og Orden fordrede han i alle Forhold. Han og hans milde, kærlige Hustru saa gerne, med

gammeldags Gæstfrihed, Venner i deres Hus, men uden vidtløftige Forberedelser som til Nutidens Selskabelighed, og til Vennerne hørte ogsaa Børnenes Venner, da Peter Heering og hans Hustru gerne saa' fornøjet Ungdom omkring sig.

Derfor holdt saavel Børnene som Familiens unge Slægtninge og Venner sig saa gerne til den gamle Gaard paa Kristianshavn, da Hjemmet der, bag de „smaa Ruder“, øvede en tiltrækkende Magt, der gjorde det til et Midtpunkt og bevirkede, at Ungdommen holdtes til dette, ikke af Tvang, men af Tilbøjelighed og Kærlighed, og dér søgte sine bedste Glæder og Adspredelser.

Peter F. Heerings Portræt, efter et Fotografi taget i hans 64. Aar, der findes her i denne Bog, viser os en noget korpulent Mand af Middelhøjde og af rank Holdning. Til den ranke Holdning svarede en fast men trods Korpulencen let Gang. Hans Paaklædning bar en god Smags Præg, ligesom ogsaa hans hele Ydre vidnede om den Gentleman han, i Ordets rette Betydning, var.

Ved et ulykkeligt Fald i Sommeren 1868 i Haven ved et Landsted i Skodsborg, hvor Peter Heering boede til Leje, brækkede han den ene Hoftehals, og dette Brud gjorde, at han i et helt Aar maatte holde sig ubevægelig og til Dels liggende til Sengs eller paa en Sofa. Da han atter i Sommeren 1869 kunde begynde at bevæge sig ved Hjælp af Stok, fik den forhen saa rørige Mand, der saa længe havde været tvunget til Ubevægelighed, et apoplektisk Tilfælde, der i seks Aar lammede hans Kræfter, indtil han den 6. December 1875 døde stille, efter faa Dages Sygeleje, lidt over 83 Aar gammel, omgivet af en Del af hans Børn og nærmeste samt nogle af det i hans Tjeneste graanede Tyende. 1872, den 2. Februar, havde han haft den Sorg at miste sin Hustru, 67 Aar gammel, efter henved 41 Aars kærligt Samliv, og endvidere 28. August 1873 at miste sin yngste Datter Marie.

I Anledning af hans Død fremkom i et bornholmsk Blad følgende Mindeord om ham: „Grosserer P.F. Heering var ikke alene vidt og bredt bekendt som Fabrikant af det verdensberømte „Cherry cordial“ og som betydelig Skibsreder, men ogsaa almindelig æret for sin store Godgørenhed og elskværdige Karakter og for den faderlige Godhed og Omhu han viste mod de mange Sømænd, som han i sin Virksomhed stod i Forhold til. At han her paa Bornholm, hvor saa mange har staaet i Forbindelse med ham, mindes med Erkendtlighed, har sin gode Grund deri, at det væsentlig er ham, der skyldes Tak for den Udvikling, som Skibsbyggeriet i Svaneke har naaet, da han i Aarenes Løb har ladet bygge 10 Skibe dér, og saaledes givet Arbejde og Fortjeneste til mange Mennesker, samtidig med, at han ogsaa i dette Forhold viste en paaskønnelsesværdig Liberalitet.

Men hvad der især bringer os til at omtale denne Hædersmand, er Ønsket fra ældre, forhenværende Skibsførere her, som har været i hans Tjeneste, om at udtale den Taknemmelighed, hvormed de altid har bevaret

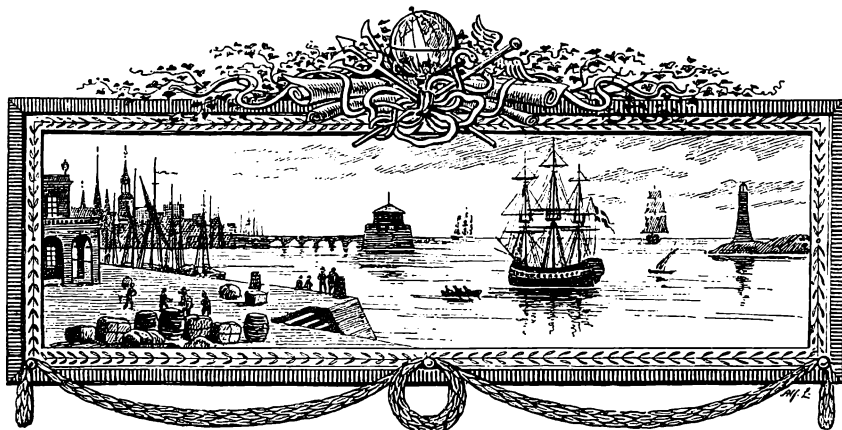

XVI

Erindringen om den afdødes faderlige Godhed og Velvilje saavel under heldige som uheldige Omstændigheder“.

Fra Svaneke afsendes ved Efterretningen om Grosserer Heerings Død følgende Telegram til hans ældste Søn: „I Erkendelse af den Taknemmelighedsgæld, som Svaneke By staar i til Deres afdøde, almenagtede og i ethvert Forhold hæderlige Fader, beder vi Dem som hans Søn i nærværende at se et Udtryk for vore vemodige Følelser og oprigtige Deltagelse i Anledning af hans Død“.

PPETER FREDERIK SUHM HEERINGS Forældre var *Otto Carl Heering*¹, Konsumtionsforvalter i Roskilde, f. i København 3. Oktbr. 1732, d. i Roskilde 16. Febr. 1795; ægteviet i Himmelev Kirke d. 9. Oktbr. 1788 til *Christiane Petrine Beate Margrethe Wineken*, f. 7. Febr. 1761, d. 2. Septb.² 1821.

Dette Ægtepars Børn var:

1) *Sophie Elisabeth Heering*, f. 22. Aug. 1789, d. 15. Maj 1856 i København, gift 18. Decbr. 1812 med Bogholder hos Agent Duntzfeldt i København *Johan Eberhard Matzen*, f. 1786, d. i København 7. Maj 1832.

Dette Ægtepar havde 5 Børn:

a) *Sophie Albertine Matzen*, f. 22. Juni 1815, d. 17. Marts 1895, gift 9. Novbr. 1835 med *Søren Eskildsen Larsen*³, 1837 Regimentskirurg, 1847 Professor, Overkirurg ved alm. Hospital, R. af Db., 1863 Etatsraad, f. 16. Febr. 1802, d. 17. Novbr. 1890.

b) *Otto Carl Matzen*, f. 18. Juni 1817, Købmand i Soerabaija paa Java og gift derude med en Kvinde af blandet Race. Han døde 1872 paa Java.

c) *Cecilie Christiane Matzen*, f. 8. Maj 1820, d. 14. Februar 1889,

¹ Hans Fødsel er optegnet paa Tysk af Faderen Burchard Heering i en mig tilhørende Skrivekalender. Optegnelsen findes i dansk Oversættelse i „Slægten Heering“, Pg. 13.

² Ifl. Richter 2. August.

³ Han blev Æresdoktor ved Lunds Universitets Jubelfest 1868. Om hans Virksomhed som Kirurg og Læge se C. F. Bricka: Dansk biografisk Lexikon X. (1896). Pg. 98.

gift 7. April 1847 med *Christian Holst*, Kammerraad og Toldforvalter i Bandholm, f. 21. Novbr. 1804, d. 19. Januar 1881.

d) *Charlotte Kirstine Hedevig Matzen*, f. 11. Maj 1821, ugift.

e) *Henriette Pouline Lovise Matzen*, f. 13. Febr. 1830, gift 9. Juni 1856 med Proprietær *Wilhelm*, f. 6. Juli 1828, d. 1902.

2) *Burchard Frederik Christian Heering*, f. 19. Decbr. 1790, gift 4. Jan. 1827 med *Ane Cathrine Nyland Kabbel*, f. 1. Jan. 1807, d. som Ejer af Gillebro Mølle i Fyn 22. Marts 1863.

Om dette Ægteskabs 10 Børn henvises til „Slægten Heering“ og den i Bogen optagne Stamtavle over dennes (danske Linies) Agnater, hvis første Mand var *Josua Heering*, f. i Gross. Jannewitz i Bagpommern 1660. Den 14. Juni 1692 blev han kaldet til Sognepræst i Bargum, Bredsted Amt i Slesvig, vieses i Kvern Kirke 8. Septbr. 1692 til *Dorothea Christine Lüders*, f. 1662, og døde i ovennævnte Præstekald 30. Maj 1710, altsaa kun 50 Aar gammel, efterladende Enke og 7 Børn¹.

3) *Peier Frederik Suhm Heering*, f. 19. Oktbr. 1792, d. 6. December 1875, gift 19. Februar 1831 med *Karen Nicoline Mørch*, d. 2. Februar 1872.

4) *Herluf Trolle Heering*, f. 19. Novbr. 1794, Fuldmægtig paa By-skriverkontoret i Roskilde, d. ugift 3. Novbr. 1850.

Forinden jeg paabegynder Nedskrivningen af, hvad jeg dels paa Grundlag af efterladte Breve, dels efter Erindringen kan føje til den foranstaaende kortfattede Fremstilling af min Faders Levnet, skal jeg gengive en Anbefaling, der efter Traditionen er givet hans Fader, Otto Carl Heering, af den Mand, Sønnen Peter Frederik Suhm Heering er opkaldt efter, nemlig Historieskriveren Peter Frederik Suhm. Den lyder saaledes:

I Arv efter sin Fader fik han 2000 Rdlr., som endnu urørte ere i Behold. Hans Alder er omtrent 30 Aar og han er Student herved Universitetet². Den største Del af hans Tid har han tilbragt paa Landet og der lagt sig efter at behandle Regnskaber og at faa Indsigt i Landvæsenet. Han er en fortræffelig Husholder, hvilket tydelig kan ses deraf, at han har holdt sig skikkelig og net alene med Renterne af hans Capital og endda beholdt noget tilovers af dem. Men at han er en sand Oekonomus, uden at være Gnier, og at han tillige har et godt og ædelt Hjærte, ses klarligen deraf, at da hans Broder Lieutenanten³ for kort Tid siden løb Fare for at komme i en betydelig Ulejlighed formedelst

¹ Se „Slægten Heering“.

² I København.

³ Stedbroder, senere Oberst Qvist.

en Gjæld af 300 Rdlr., som han Tid efter anden var geraaden udi, saa hjælp han ham ud af denne for ham farlige Labyrinth ved at betale hans Gjæld, hvortil han da brugte det, han havde samlet fra sine Renter, uden at røre nogen Skilling af Hovedstolen.

Han har bestandig ført et meget skikkeligt og exemplarisk Levnet, saa at han har forhvervet sig alle deres Kjærlighed, der have lært at kjende ham. Han er meget stille af sig og af et besynderlig godt Gemyt. Han er meget activ og paapasselig, og feiler hverken Forstand eller Judicium. Han fører en god Stil og forklarer ganske flydende og net sine Tanker skriftlig. Da han er født og opdragen paa Landet (!), saa er det ogsaa hans Attraa at befordres udenfor de store Stræder, hvis sværmende Forlystelser aldeles ikke stemmer overens med hans stadige Tænkemaade.

Til Støtte for ovennævnte Tradition om, at anbefalingen, af hvilken en usigneret Koncept er i mit Værge, stammer fra Suhm, tør maaske anføres, hvad Overbibliotekar ved det store kongl. Bibliotek Chr. Bruun skriver i sit Værk: „Peter Frederik Suhm 18. Octbr. 1728—7. Septb. 1798. En Levnetsbeskrivelse“. G. E. C. Gads Forlag, 1898, Pg. 13:

Suhm blev confirmeret i Efteraaret 1744 af Provst Frederik Qvist i Lyngø, som efter Suhms Bemærkning var „en Mand af en mild og takkelig Tænke- og Handlemaade, samt af en ustraffelig Vandel“.

Nævnte Provst Qvist til Lyngø og Broby havde i Februar 1737 ægtet Enken efter Otto Carl Heerings Fader, Burchard Heering¹, der døde i København 1733 som Sekretær hos Statsminister Otto Blome. Provstens Stedsøn, f. 1732, har derfor uden Tvivl været nøje kendt af P. F. Suhm, f. 1728, som, da han blev confirmeret boede paa Herregaarden „Næsbyholm“, der ligger i Lyngø og Broby Sogn.

Naar det i anbefalingen siges, at Otto Carl Heering er født paa Landet, er dette altsaa en Fejltagelse; derimod forholder det sig rigtig, at han har faaet sin Opdragelse i Stedfaderens Præstegaard paa Landet.

Endvidere skal jeg fremføre en Selvbekendelse, nedskreven i en Winekensk Slægtebog² (af hvilken jeg har en Afskrift), af min

¹ Om Burchard og Otto Carl se Tillæg I.

² Den originale Winekenske Slægtebog (Oktav Format, indb. i Pergament), var i min Faders Eje og gik fra ham over til mig. Jeg forærede den til mit Næstsøskendebarn Cand. jur. Arnold Wineken (død som Borgmester i Stubbeboing 22. Marts 1890), Sønnens Søn af Forpagter Christian Ludvig Carl Wineken, der ved Arkivundersøgelser etc. supplerede den. Ved hans Død fandtes Bogen ikke i hans Eje, men derimod en Afskrift af samme, som nu opbevares af hans Broder, Købmand Frederik Wineken i Slagelse. Om Originalen har været laant ud og er holdt tilbage, kan ikke oplyses. Naar der i det efterfølgende læses: A. W.s Anmærkning, refererer det til ovennævnte Arnold Wineken.

Farmoders Fader, Forpagter Christian Ludvig Carl Wineken, f. 1731; fra 1756 Forpagter af Sorø store Ladegaard. 1766 ejede han en Gaard i Broby, og senere var han Inspektør ved Egholm Fabrik i Ry Sogn. Han døde 5. Marts 1795.

Selvbeholdelsen lyder saaledes:

Min elskelige kjære Hustru, Johanne Beate Ferslev, er født udi Ringsted den 6te October 1743 af Faderen Peter Ferslev og Moderen Jomfru (Christierne) Nyegaard. Hendes hele Liv var en Kjæde af Gjen-vordigheder, ja endog udi Moders Liv, thi naar en Moder haver Sorg, liden Fosteret derved. Hendes kjære Moder blev forlovet og gift med sin Stedfader, salig Hans Nordrups Vilje¹, men ei mod sin Moders, med en Mand², der elskede hende overmaade, og hun igjen ligesaa, ja deres Kjærlighed til hinanden var saa stor, at da denne dydige Kone døde efter en Barselseng, tog han sig hendes Død saa nær, at han døde 3 Uger derefter i Kjøbenhavn, efterladende 4 Børn, hvoraf denne min elskelige Hustru var den ældste, 7 Aar gammel, i hvilken Alder hendes store Forstand allerede fremskinnede, som gjorde, at hun havde den føleligste Virkning af dette Dødsfald, hun var sat udi ved at miste tvende elskværdige Forældre, da den inderlige Kjærlighed, de havde til hinanden, hvorvoldte begges Død. Samme Sorg blev nogenlunde forlindret ved at hun strax kom i sin salig Moders Moders Hus, Madam Nordrup, født de Clerque, som var en af de dygtigste og berømmeligste Kvinder, som kan findes, hvilket jeg ei med min Pen noksom kan beskrive den Berømmelse hun tilkom baade i Henseende til Guds frygt saavel som Forstand. Denne dydige Kone havde den Glæde, at hendes Mands Vrede til hendes kjæreste Datter og (dennes) Mand forvandlede udi en stor Kjærlighed til dem begge, hvilket tillige forarsagede salig Nordrups Død, thi han tog sig de tvende afdødes Børns Tarv troligen an ved Skiftet, hvorover han havde en Del Fortred, saa at han reiste fra Skiftet paa Nørager til Dalby Præstegaard (her var Vilhelm Lindam, der var gift med Johanne Beate de Clerques Datter af første Ægteskab, Karen Clerque Artsleben, Præst fra 1719—1758), hvor han døde faa Dage derefter, da hans Enke forblev der boende udi Byen indtil hendes Død.

Imidlertid levede hun som en formuende Kone, dog ei uden Bekymring, medens hendes eneste Glæde og Fornøjelse var hendes saa kjære Datterdatter at optugte i Guds frygt, Dyd og Huslighed. Hun nød den Glæde, at denne elskelige Datterdatter tiltog udi samme med saadan Fuldkommenhed, at da hendes 14 Aar var forbi, besad hun alle de Egenskaber som et dygtigt Fruentimmer anstaar, ja endog havde saadan Forstand som sjælden findes hos nogle af den Alder.

Dette var den glædeligste Tid denne min salig Kone levede udi, thi næppe havde hun fyldt sit 14. Aar, førend Døden borttog hendes kjære Bedstemoder, da hun forestod næsten 1 Aar hendes Hus med alle Folks Høiagtelse til der blev holden Auction. Ved samme blev sluttet en kjærlig Forlovelse mellem mig og min dydige Johanne Beate, som blev fuldbyrdet ved vort Bryllup udi Kjøbenhavn, der stod hos Brygger Nye-

¹ Denne Hans Nordrup maa altsaa have været hendes Moders 3dje Mand, idet hun nemlig første Gang var gift med Sognepræst Artsleben, anden Gang med Sognepræst Nyegaard, der døde 1727.

² Peter Ferslev til Nøragergaard, d. 1750. — Om ovennævnte Familieforhold henvises til „Slægten Heering“, Tavle II.

gaard den 5. October 1759. Mærkværdig var det, hvad enten det skete af noget, som forekom ham i Tankerne eller af et høiere Væsens Tilskyndelse. Ordene vare disse han udrød med, da han førte hende til Brudeskammelen: „Søster Beate¹. Nu følger jeg hende til en Del Sorg og Fortræd, som følger med Ægtstanden“, hvilke Ord hun lagde paa Hjærte og ihukom ofte. Dog var Præstens Ord hende og mig en stor Trøst og fast Haab udi vor Modgang. Ordene vare disse: „Kaster Eders Omhu paa Herren [han vil visselig forsørge].

Hendes Moder elskede sin Mand overmaade, denne hendes Datter gjorde det i den høieste Grad, som forvoldte hende en Del huslig Sorg udi Begyndelsen af hendes Ægteskab, at andre skulde tage Del udi den Kjærlighed, hun alene tilkom². Hun levede temmelig fornøiet udi Begyndelsen af vores Ægteskab fra 1759 til 1767 Aars Udgang, efter at have født 2 Dreng og 2 Pige børn, paa fast Forsikkring at have en Mand, der besad god Velstand, og som ei kunde komme til at fattes letteligen noget. — Men nu daleden den Sol eller Lyksalighed ei at fattes noget, thi en Dag da hun mindst tænkte derpaa, blev alt det hun eiede beskrevet, og siden 3 Maanedere derefter, bortsolgt, saa det lod til, at vi ei kom til at eie saa meget som vi kunde hvile vort Hoved paa, og det med 4 smaa Børn. — Ved denne Begivenhed fremskinnede den store Dyd, Forstand og Bestandighed, hun besad, baade at være udi Medgang saavel som at prøve saadan uformodentlig Modgang, hvilket enhver, som kjendte hende, med en stor Forundring og Høiagtelse maatte beundre. Jeg maa tilstaa, da jeg erfarede, at hun var en saadan Heltinde mod Modgangs Stormvinde, blev min Kjærlighed endnu større til hende end den nogensinde i vore Velmagts Dage havde været, som tillige blev geleidet med en stor Høiagtelse for hendes store Dyr. — Det havde været min Pligt at tilkjendegive hende de slette Omstændigheder jeg var udi, men det skete ei den Gang, formedelst jeg ei sluttede mig til, at de saa pludselig skulde komme og gjøre Indførsel i mit Bo, men da jeg ei handlede heri som jeg burde, var hendes Dyd tillige saa stor, at hun aldrig en Gang lod et Ord falde for at bebreide mig denne uforvarlige Omgang. Hun holdt fast ved sin Gud, og han hjalp os paa en forunderlig Maade; thi da der var Auction hos os, raadede mange hende til at forlade mig, da de vilde forsørge hende; men hun vilde ei forlade sin Mand, da den Høieste hjalp baade hende og mig, at vi beholdt med alles Forundring et kikkeligt Bo. Jeg maa tilstaa, at vi levede det kjærligste nogen kunde leve i de Aaringer fra 1768—1775, uagtet vi ei havde, eller vidste at faa noget at leve af, da vi som landflygtige maatte flytte et Sted fra, et andet Sted til. Jeg ved udi de tvende Aar 1773 og 74, at Nøden en og anden Gang var saa stor, at vi næppe havde mere, end 3 Børn (2 Sønner og 1 Datter) kunde spise, saa at Eders Moder med Frederik som et diende Barn saavel som jeg maatte nogle Gange sultne gaa til Sengs, uden at have noget tørt Brød at stille vor Hunger paa; men denne salige var aldrig bedrøvet derfor eller beklagede sig for mig, for ei at paaføre mig Sorg, men hun og jeg tog vor Tilflugt til Herren og kastede vor Omhu paa hannem, da han og hjalp os uden at trættes, siden hun ved sin fornuftige Husholdning og ved Vor Herres Velsignelse gjorde, at vi bleve alle Tider mættede, ja endog kunde bespise andre med.

¹ Brygger Nyegaard var formentlig Morbroder til Johanne Beates Fader.

A. W.s Anmærkning.

² I denne Udtalelse ser jeg en Indrømmelse af, at hendes Mand allerede i Ægteskabets Begyndelse gjorde sig skyldig i Utroskab. A. W.s Anmærkning.

Men ligesom Rust fortærer det haarde Staal, saa kan og Modgang fortære Legemet, thi den Høieste efter sin uransagelige Vilje gjorde, at vi bleve skilte fra hinanden, dog paa faa Mile. Vor Kjærlighed var som tilforn oprigtig, hvilket gjorde, at den salige boede hos sin Moster Madam Lindam i Dalby Præstegaard med den ene Søn, og da vi ei den Gang havde Hus og Hjem og hun tillige var omgivet med en Del andre Jobs Trøstere, som lettelig kunde forvolde, at hun kunde falde fra i Modgangs Tid; men Herren hjalp hende, hun holdt fast i Troen; dog led hun saa meget paa Legeme og Sjæl i og efter denne Barselseng¹; efter at Gud havde givet os Hus og det tegnede vi kunde leve, bekom hun en tærende Sygdom, som efter ⁵/₄ Aars Forløb, efter at det sidste Barn var bortdød, udgik af Verden med et fuldt og stærkt Haab, at alle hendes Synder var hende for Jesu Død og Pines Skyld forladte, da hun staar for Lammets Trone og mættes af hans Ansigts Beskuelse.

Dette, mine kjære Børn, haver jeg antegnet om Eders dydige salig Moder, som I maa efterlæse med Glæde, da I herudi have et levende Skilderi paa Eders Moders Dyd og christelige Vandring udi den korte Tid hun var herudi Verden. Herren give Eder sin Naade, at I maa leve og dø saaledes som hun henbragte sit Liv baade udi Medgang og Modgang, at I alletider maa følge hendes Exempel. I kaste Eders Omhu paa hannem baade i Fald han efter sin behagelige Vilje vil velsigne Eder med timeligt Gods og Formue, I da ei hovmoder Eder deraf, men anser det som et Laan, hvormed I bør gjøre godt til den nødlidende; og træffer Modgang Eder, da kaster Eders Haab paa hannem og efterfølger Eders Moders Exempel, saa vil det gaa Eder vel baade her og hisset.

Dertil give Eder Gud sin Naade ved Jesum Christum.

Ringsted den 7. Juni 1778.

(sig.) C. L. C. Wineken.

C. L. C. Wineken, f. 2. Marts 1731, d. 5. Marts 1797, gift 10. Oktbr. 1759 med Johanne Beate Ferslev, f. 1743, og altsaa kun 16 Aar gammel da hun blev gift, d. 1775. Hun efterlod sig 3 Børn, af hvilke min Farmoder, Christiane Petrine Beate Marie Margrethe Wineken, f. 7. Febr. 1761 paa Sorø store Ladegaard, var den ældste.

Om hende skrives i den Winekenske Slægtetog: Navnet Christiane erholdt hun efter Farfaderen, den yngre Møntmester Christian Wineken, f. 1. Novbr. 1680, d. 22. Aug. 1746, Navnet Petrine fik hun efter Morfaderen, Peter Ferslev, Beate efter Moderens Bedstemoder, Johanne Beate, f. de Clerque, Marie Margrethe efter Fasteren, Marie Margrethe, gift med Generalauditør Borthuus, og Marie Wineken, gift med Højesteretsadvokat Balling. Hendes Faddere vare:

Generalauditør Borthuus' Hustru, der bar hende over Daaben.
Højesteretsadvokat Ballings Hustru, der holdt Huen.

¹ Med det sjette Barn, en Søn, hvis Fødselsdag ikke kjendes; det døde i 1773. Det andet og fjerde Barn, respektive en Søn og en Datter, døde som smaa Børn.

Generalauditør Borthuus.

Højesteretsadvokat Balling.

Sognepræst Vieth i Sønderup, gift med Anna Elisabeth Wineken.

Hun omtales som en alvorlig og samvittighedsfuld Kvinde, der med stor Kærlighed tog sig af sine Børn og levede i inderligt Venskabsforhold til sin Broder, Brændevinsbrænder Christian Wineken i Hillerød, f. 19. Januar 1765, d. 3. Oktober 1835.

Da den foran gængivne Anbefaling fra P. F. Suhm for min Farfader, Otto Carl Heering, giver en udførlig Karakteristik af ham, hvilken fuldt ud kan overføres paa min Fader, kan det have sin Interesse ogsaa at undersøge, hvilke Karaktertræk Fader maatte have arvet efter sin Moder, og disse vil kunne fremdrages af Morfaderen, Forpagter Winekens Selvbekendelse, der i saa særlig høje Toner priser sin tidlig afdøde Hustrus „store Dyder“, hvilke, sammenholdte med det ovenfor givne Vidnesbyrd om min Farmoder Christiane Heering, f. Wineken (i Winekens Slægtebog), taler for, at hun maa have vandret i Moderens og ikke i den letsindige Faders Fodspor.

Til Ære for ham tjener dog, at han har overvundet sig til at bekende sine begaaede, meget store Fejl for de efterlevende Børn; thi Menneskene vil jo helst, naar Muligheden tillader det, søge at dække over deres Skrøbeligheder, hvilket i dette Tilfælde kunde være sket ved Tavshed. Men indrømmes maa det ogsaa, at Selvbekendelsen kan have tjent ham som Lettelse for en betyngtet Samvittighed.

De almene gode Raad, hvormed C. L. C. Wineken ender sin Beretning, vil bestandig kunne være gældende for hans Efterkommere.

I „Slægten Heering“ findes et reproduceret Rødkridts-Portræt af min Farfader, Otto Carl, og en Silhouet af min Farmoder. Alle deres 4 Børn har i fremtrædende Grad arvet Moderens Ansigtstræk, og gælder dette ikke mindst min Fader og hans Søster Sophie (gift Matzen), og naar man i Familien senere har hentydet til den Heeringske (noget lille, krumme) Næse, da stammer den fra Farmoder.

Det sidste Skriftstykke, der findes efter C. L. C. Wineken, er i min Besiddelse; det er et Brev til min Farmoder, dateret 21. Februar 1797, men uden Stedsangivelse. Det lyder saaledes:

Min kjære Datter. Min Sygdom er endnu det samme, al Madlysten er borte og Søvn. Doktoren har i Dag ordineret mig noget Nervestyrkende og noget at befordre Søvn; han siger jeg skal spise en Due Suppe imellem, samt Kød Suppe, derfor skal jeg bede Dig om en gl. Due, der giver bedst Kraft Suppe, for Kødet spiser jeg ej, paa Torsdag med Vognen tilbage, jeg vil ønske en god Fornøielse i Kbhvn, og beder flittig at hilse Herr Fanøe med gode Kæreste, Dig ej forglemt fra Din

kære Fader

Wineken.

Wineken døde kort efter, den 3. Marts s. A.

Om Livet i mine Bedsteforældres Hus i Roskilde mangler jeg Efterretninger, kun erindrer jeg at have hørt Fader fortælle, at han og hans Søskende ikke sagde Du til deres Forældre, men Fader og Moder, og at Børnene maatte staa op ved Bordet under Maaltiderne. Min Bedstefader fyldte nogle faa Dage før sit Giftermaal i Oktober 1788 56 Aar, medens hans Hustru kun var henimod 28 Aar gammel. Deres efter Traditionen lykkelige Samliv varede ikke længer end omtrent 6 Aar og 4 Maaneder, idet Bedstefader, som tidligere meddelt, døde den 16. Februar 1795, efterladende sin unge Enke med 4 Børn, hvoraf den yngste, Sønnen Herluf, kun var 3 Maaneder gammel.

Fra min Faders Prøvelæretid hos Urtekræmmer Carstensen i København, i de sidste ca. 3 Maaneder af Aaret 1806, har jeg et Brev fra hans Søster til ham, dateret Roskilde den 25. September, sikkert kun nogle faa Dage efter hans Ankomst til København. Det lyder saaledes:

Gode Peter! Det er ikke ret af Dig at Du ikke skriver til Moder, jeg er vis paa at Du selv kan indse at det er en Feil af Dig. Moder siger at Du faaer hverken Æbler eller Blommer, som hun har bestemt at sende Dig, førend Du skriver, altsaa kjære Peter lad mig see Du skriver paa Løverdag. Moder spørgér tillige om Du har taget . . . . .¹ Dersom Du har taget dem maa Du gjerne beholde dem, men Du maa blot lade hende det vide. Vi har plukket al Frugten naar undtages nogle Blommer, som endnu ikke er modne. Jeg ved intet nyt at fortælle Dig, alt er ved det gamle. Din Irisk fryder sig om Middagen i Solen da Burchard² sætter eller hænger den ud i Gaarden. Lad mig nu vide om Du har lært at finde lidt Vej? og hvordan Du kan lide Kjøbenhavn.

Spørg for alting Herr Carstensen om Du maa skrive og gør intet uden at spørge ham derom, lad mig altid se kjære Broder at Du følger disse Raad, og da vil Du sikkert ikke feile. Da Du intet har at stole paa maa det altid være Dig en Nødvendighed at gøre Dig yndet af alle Mennesker, men især af Dine Foresatte, om Du endogsaa havde Penge,

¹ Hvad der er taget kan ikke læses, det synes at være et Par Muffediser.

² Den ældste Broder.

saa kan man dog ikke leve uden andres Tjenester, lad dette altid være Dig en Regel. Frøken Trolle hilser Dig ret mange Gange. Til Julen skal jeg besøge [Dig], hvorfor jeg ikke kom sidst, var fordi jeg saa nylig havde set Dig og altsaa kunde jeg jo ikke faa noget at vide af Dig og desuden vilde jeg nødig sige Dig Farvel, da Du nok veed at Du altid har været min kjæreste Broder.

Du hilses af os alle men især fra Din Søster

Sophie Heering.

Jomfru Cruusberg hilser Dig ret mange Gange og ønsker det altid maa gaa Dig vel. Endnu engang glem ikke at skrive paa Søndag og glem ikke at spørge derom.

Lysten til at skrive Breve er som Regel ikke netop fremtrædende hos Drengene, og den lille, endnu knap 14 Aar gamle Urtekræmmerdreng, der efter Datidens Skik var beskæftiget fra tidlig Morgen til den sene Aften, har ganske naturlig ikke dannet nogen Undtagelse fra Reglen.

Ovennævnte Brevskriverinde, Søsteren Sophie Elisabeth Heering, havde fra Faderens Død og lige indtil hun i 1812 blev gift, tilbragt sin meste Tid i Huset hos hendes Gudmoder, Frøken Sophie Elisabeth Trolle, Konventualinde i Roskilde adelige Frøkenkloster, og her faldt det i hendes Lod i 1808 at frelse et Par franske Officerer fra at blive myrdede af de oprørske spanske Soldater, ved at fremskynde Officerernes Flugt gennem en Bagdør fra Klosterets Grund og derefter tillaae den.

Peter Heerings Lærekontrakt er saalydende:

Jeg Underskrevne Johan Henrich Ostermann Carstensen, Borger og Urtekræmmer her i Staden, tilstaaer herved, at have antaget udi Lære ved Urtekræmmer Handelen, med deraf flydende Forretninger, Peter Friderich Suhm Heering, Barnefødt i Roeskilde, for at tjene mig som Dreng udi 7, siger Syv Aar, som begynder den 1ste Januar 1807 og ender den 1ste Januar 1814, siger den 1ste Januar Et Tusinde Aatte Hundrede og fjorten, udi hvilken Tiid jeg forsyner ham med behørig Kost og Klæder af uldent og Linnet, Skoetøj og Logie saavelsom Underviser ham i hvad min Handel og Haandtering angaaer, og naar disse hans Dreng Aar ere forløbne, giver jeg hammen en . . . .? Klædning og behørig Lintøj med videre, som jeg vil være bekendt.

Derimod Lover og forpligter jeg Peter Friderich Suhm Heering mig til at tjene bemeldte Hr. J. H. O. Carstensen udi ovenmelte Syv Aar Edruelig, Ærlig, Tro og Flittig og i allemaader og til alletider i mine ansatte Forretninger og andre lovlige Ting hvilke jeg bliver befalede, saa og at være paapassende for min Husbondes Beste, med Ærbødighed, Venlighed og Ærlighed mod enhver, saaledes at jeg stedse iagttager min Husbondes Fordel, Gavn og Nytte, og forresten aldrig at være opsætsig eiheller begive mig af denne min Tjeneste førend mine Lære Aar ere til Ende, eller lade mig forføre af nogen til mindste Utroskab, med mindre jeg vil være udsat for Ungeldelse og Straf efter Hans Kongelige Majestets Love og Forordninger, men alletider have Gud for Øine, være for-

sigtig, oprigtig og eftertænkelig til min Husbondes Beste i alle Maader, og i Øvrigt saaledes skikke mig som det en Ærlig, Troe og Ærekjær Dreng egner og anstaaer.

Kjøbenhavn den 2den Januar 1807.

J. H. O. Carstensen.

(Segl.)

Peter. Friderich. Suhm. Heering

Denne Contract er indført i Urtekræmmerlaugets Dreng Protocol Pag. 543—44. Saadant bevidnes paa afdøde Laugsskriver Herr Procurator Aabyes Vegne af . . . .?, Fuldmægtig.

Noteret den 1ste April 1807.

Just M. Aagaard,

p. t. Oldermænd.

Indført i Urtekræmmer Laugets Svende Protocol Pag. 335 den 8de August 1814, og derfor betalt de paabudne Indskrivnings Penge med 22 Rbdl. Sølv eller 41 Rd. 24 : D. C., hvorfor Qviteres.

Kjøbenhavn den 8de August 1814.

Just Mich. Aagaard,

p. t. Oldermænd.

At Herr Peter Friderich Suhm Heering, der har udstaaet sine Lære Aar hos mig som Dreng og derefter tjent mig 1³/₄ Aar som Svend, haver i ald den Tiid han har været i min Tjeneste forholdt sig troe, flittig, Paapasselig og ordentlig, samt opført sig i alle Maader, som det et ærkiær Menneske egner og anstaaer; Jeg vil derfor herved have ham paa det bedste anbefalet.

Kjøbenhavn den 1ste October 1815.

J. H. Ostermann Carstensen.

(Segl.)

Peter Heerings Læremester havde været Provisor paa Kong Salomons Apotek i København og var fra Sønderjylland. Hans Butik var i Laksegade, Hjørnet af Ulkegade.

Den 18de December 1812 blev Peter Heerings Søster Sophie, 23 Aar gammel, gift med Johan Eberhard Matzen, Bogholder hos Agent Duntzfeldt i København, og jeg antager, at Broderen har været glad ved at kunne tilbringe noget af sin saa knapt tilmaalte Fritid i hendes tarvelige Hjem.

Af livsfarlige Begivenheder oplevede Peter Heering, saa vidt mig bekendt, foruden Københavns Bombardement 1807 kun den ene, at han, i sin Læretid hos Carstensen, en Søndag ved Skøjteløbning gik igennem Isen paa Nyhavn og maatte vandre hjem i sine vaade Klæder, der naturligvis blev stivfrosne paa Vejen. Dette ufrivillige Bad paadrog ham dog ikke nogen Men.

Den 1ste Januar 1814 slog Forløsningsens Time for Læredrengen, og da han efter $1\frac{3}{4}$ Aars yderligere Tjeneste som Svend hos Læremesteren, den 1ste Oktober 1815 forlod denne Plads, fik han den paa foranstaaende Lærekontrakt skrevne Anbefaling.

Dagen efter kom han saa i Plads hos Grosserer J. B. Wolffsen paa Kristianshavn, hvor han forblev til den 1ste Maj 1818, da han forlod denne Stilling med følgende Vidnesbyrd:

At Herr Peter F. S. Heering har været i Employ hos undertegnede fra 1ste Novbr. 1815 til 1ste May 1818 og i den Tid været beskæftiget med Contoir, Pakhuus og Toldbod Forretninger, attesteres herved paa Forlangende. — Og kan jeg i Henseende til hans Opførsel med Sandhed give Ham det bedste Vidnesbyrd, saavel om Troskab og Punktighed i de ham anbetroede Forretninger, som om god moralsk Opførsel i det Hele.

Christianshavn, den 31te August 1818.

(sig.) *J. B. Wolffsen.*

Herefter begynder saa Forberedelserne til Aabningen af egen Urtekramhandel den 1ste December 1818 i Kælderen paa det søndre Hjørne af Boldhusgade og Admiralgade.

Forinden Borgerskab som Urtekræmmer kunde opnaas, maatte imidlertid Fader ansøge det Kongelige Danske Cancellie herom, da han ikke havde tjent tilstrækkelig længe som Svend i Urtekræmmerlavet.

Kancelliets Resolution kommunikeres Københavns Magistrat, der lader den gaa videre til Peter Heering i et saalydende Brev:

Det Kongelige Danske Cancellie har under 29de f. M. tilskrevet os saaledes:

Kjøbenhavns Magistrat har ved Skrivelse af 21de dennes tilsendt Cancelliet en Ansøgning fra Urtekræmmerensvend Peter Friderich Suhm Heering heraf Staden, hvori andrages, at han har tjent 7 Aar som Dreng ved Urtekræmmerlauget, samt $2\frac{1}{2}$ Aar ved Grosserer Wolffsens Handel, og paa Grund heraf anholder om at maatte indtræde som Interessent i Lauget, uaagtet han egentlig ikke kan siges at have tjent den befalede Tid ved samme.

Cancelliet skulle i den Anledning til behagelig Underretning og Bekjendtgjørelse for Vedkommende tjenstligst tilmelde Velbemeldte Magistrat, at det med Hensyn til hvad der i berørte Skrivelse er oplyst kan tillades Supplikanten at vinde Borgerskab som Urtekræmmer, naar han har underkastet sig den befalede Prøve. Vedlagte Bilag maatte behageligt overleveres ham.

Hvilket herved kommunikeres Dem til fornøden Efterretning og hvormed de ommeldte Bilage følger.

Kjøbenhavns Raadstue d. 5te October 1818.

*Bagger. F. Lange. Schäffer. Quistgaard. Vestelen. Hammerich.
S. Møller. Mundt. Skibsted.*

Til
Urtekræmmerensvend Peter Frid. Suhm Heering.

Riislowesen.

Den befalede Prøve har Peter Heering kort efter underkastet sig, thi ovenstaaende Skrivelse findes vedlagt følgende Kvittering:

Herr Peter Friedr. Suhm Heering haver til sin Indtrædelse som Interessent af Urtekræmmerlauget, betalt mig for Borgerbrev og Expeditions Gebyr, Indtrædelse og Indskrivnings Penge, Borgerbrevets Løsning med viidere 165 Rbdl. 2 $\frac{1}{2}$, siger Et Hundrede Fem og Tredsindstve Rigsbankdaler 32 $\frac{1}{2}$ Navneværdi, hvorfor herved Qvitteres.

Kjøbenhavn den 10. Novbr. 1818.

Kaufmann,
p. t. Oldermænd.

Endnu en Kvittering findes vedlagt ovenstaaende Skrivelse, saalydende:

Herr P. F. Suhm Heering har betalt mig ifølge General Forsamlingens Beslutning af 8. Decbr. 1817 til et Glas Fabriks Opkomst i Holsteen 3 Specier, for hvilke Tre Sølv Specier herved ad interim qvitteres.

Kjøbenhavn den 10. Novbr. 1818.

Kaufmann,
p. t. Oldermænd for Urtekræmmerlauget.

Endvidere findes i mit Værge Borgerbrevet, dateret 13de Novbr. 1818.

Jeg skal her bemærke, at det Laan af 2000 Rdl., der satte Peter Heering i Stand til at begynde sin Forretning, vistnok er ydet ham af en Ven, Mægler Stenberg, der maa være død i en yngre Alder, thi jeg mindes ikke at have set ham i Faders Omgangskres.

Ejendommen, hvori Peter Heering kom til Huse, tilhørte Mægler F. W. Sanne, og efter hans Død hans Enke, paa hvis Vegne der kvitteres for Lejen den 18de Oktbr. 1821.

Det ses af Lejekontrakten, der er i mit Værge, at der skulde svares en aarlig Leje af 450 Rigsbankdaler, et efter de Tider vistnok ret klækkeligt Beløb, især da Lokalerne skulde holdes vedlige for Lejerens Regning; men Beliggenheden i et fra Læretiden godt kendt Strøg var jo ret god, og Lokaliteterne ganske rummelige.

Nærmere Enkeltheder fra Begyndelsen af Faders, vistnok ret snart jævnt fremadskridende Forretning, ud over hvad der allerede foran i Afsnittet fra „Slægten Heering“ er antydnet, er jeg ikke i Stand til at give; men jeg skal senere i et særligt Afsnit om „Skibene og deres Rejser“ komme tilbage til merkantile Oplysninger, hentede fra de gamle Skibsbøger i Forretningens Arkiv¹.

¹ Denne min Hensigt er dog senere opgivet, for ikke at gøre disse Optegnelser bredere end de allerede er blevne. For specielt i Forretningens Historie interesserede Personer, vil de nævnte merkantile Oplysninger fremdeles være til Stede.

Jeg mener dog, at Fader allerede fra hans Forretnings Begyndelse har søgt at skaffe sig udenbys Forbindelser, og jeg mindes fra mine tidlige Drengenaar, at der dengang endnu dreves noget af en inden- og udenbys Mellemandlerforretning i Kolonialvarer.

Som et interessant Minde opbevarer jeg en gammel Frederik VI.s Rigsbankdaler, paa hvis Avers Fader har skrevet med Blæk: „Handsel for Kirsebærbrændevin“. Jeg har ladet den indfatte i en sølvforgylt Kapsel med Glas for Aversen.

Rigsdaleren fandt jeg efter Faders Død i en Skuffe bag Klappen i Sekretæren i hans Værelse; den laa i en gammel Pung af Silketøj tilligemed nogle faa Kobbermønter, der var indsvøbte i Papir, paa hvilket stod skrevet: „Hele den Skat, der fandtes i det gamle nedbrudte Huus“. Nævnte gamle Hus laa tværs over Gaarden, mellem Gaardspladsen og Haven, i Overgaden n. V., dengang Nr. 166, og det var i de Tider et almindeligt Samtaleemne mellem Kristianshavns Befolkning, at dette gamle Hus skjulte en stor Skat.

Af Materialerne fra det nedbrudte Hus opbyggedes i 1842 Staldbygningen, saaledes som den endnu forefindes¹.

Den 2. September 1821 (ifl. Richter 2. August) mistede Peter Heering sin Moder, der døde som Følge af et Arm- eller Benbrud hun paadrog sig ved at vælte med en Vogn paa Strandvejen. Køreturen foretog hun sammen med nogle Venner i København, hos hvem hun var i Besøg. Hun begravedes paa Assistents Kirkegaard i København.

Til Oplysning om hendes timelige Velfærd kan følgende Kopi af en Kvittering fra Svigersønnen, Bogholder Eberhard Matzen, tjene; den er i mit Værge og lyder saaledes:

Annammet af Herr Peter Heering for Regning af Herr Herluf Heering den Summa Tre Hundrede Fire og Tredive Rigsdaler 10¹/₂ β, som er Saldoen af den min Kone efter hendes salig Moder tilkommende Arvepart, der efter den mig leverede Beregning udgjør for hendes Andel Rdl. 734. 10¹/₂ β, hvorpaa jeg forhen haver modtaget af bemeldte Herr Herluf Heering ifølge separat Bevis, Fire Hundrede Rigsbankdaler Sedler, hvilket herved tilstaaes.

Kjøbenhavn d. 11te Juny 1823.

(sig.) *Eh. Matzen.*

¹ Fra samme nedbrudte Hus blev paa et Loftsrum hensat til Opbevaring 3 store, i Træ smukt udskaarne Dørstykker, hvilke jeg har ladet opsætte over 3 Fløjdøre paa 1ste Sal i Ejendommen. De stammer antagelig fra 1725.

For Fader gik imidlertid det ene Aar efter det andet bag Disk og Pult i Kælderen; men Fliden og Arbejdsomheden bar Frugt, og efterhaanden kunde han da ogsaa tillade sig nogle Adspredelser. Jeg véd for Eksempel, at han var Medlem af den forenede borgerlige Klub, og senere tillod han sig endog at holde en Ridehest. Jeg erindrer at han har fortalt mig, at han havde Hesten opstaldet hos en Fodervært i Ny Vestergade for 10 Rigsdaler om Maaneden. Det var i Staldgaarden til Prinsens Palæ, hvilke Lokalteter først fjernedes efter Kristiansborg Slots Brand i 1884, for at sikre de uerstattelige Værdier i Museerne i Palæet mod Brandfare.

Faders Husholdning styredes af en Pige, der hed Stine. Jeg erindrer, at denne Pige senere tjente hos hans Søsterdatter Sophie, gift med Kirurgen, Overlæge paa almindelig Hospital Søren Eskildsen Larsen.

Nu til Dags sker det hyppigt, at Etablering af Forretning, endog paa Kredit, og Bryllup følges ad; personlig kender jeg flere Ægtepar, for hvem en saadan Fremgangsmaade har resulteret i uheldige økonomiske Forhold; men en saadan Letsindighed var ikke Faders Sag, og der hengik derfor 12 Aar efter hans Etablering, forinden han i Novbr. 1830 forlovede sig med sit Næstsøskendebarn Karen Nicoline Mørch, der dengang, som født 19. Januar 1805, var henimod 26 Aar gammel¹.

Det Brev af 13. Novbr. 1830, hvori Fader erklærer sig for sin tilkommende Hustru, er i mit Værge, men vil nu efter Benyttelsen blive brændt; et saadant Brev er jo kun skrevet for den Ene. — Jeg vil dog meddele et lille Citat af Brevet, fordi det falder i Traad med en Udtalelse i et Lykønskingsbrev fra Broderen Hærluf.

Peter Heering skrev saaledes til Nicoline Mørch: „Til min Fordel véd jeg ikke noget at kunde fremføre, tvertimod maa jeg tilstaa Dig, at jeg er noget gnaven og sær“. Til dette Citat skal jeg dog bemærke, at Fader vist ikke altid har manglet Anledning til at være gnaven; 12 Aar med Husstand, til sidst vistnok paa 5—6 Mennesker, uden en Husmoder, er ikke fornøjeligt. Men som sagt, han har ikke tidligere turdet foreslaa en Kvinde at knytte sin Fremtid til hans, forinden han, menneskelig set, kunde betragte denne som nogenlunde økonomisk betrygget.

¹ Om Slægtskabet mellem Fader og Moder henvises til „Slægten Heering“, Tavle II.

Det foran nævnte Brev fra Broderen Herluf i Roskilde lyder saaledes:

Kjære, gode Broder. Med største Glæde meldte Sophie¹ mig at Du haver besluttet, at indlade Dig i Ægtstanden, hvilken Nyhed slet ikke fraperte mig, da jeg alt længe har været belavet paa at høre dette; vel kan jeg ikke give nogen fuldstændig Grund for min Formodning, men det har anet mig paa den sidste Tid, at Du har gaaet svanger med denne Beslutning; men derimod kan jeg ikke nægte, at det sandelig fraperte mig, at det er Line Mørch Du har valgt til Din Hustru, thi det havde jeg aldrig drømt om, dog maa jeg oprigtig tilstaa, at det Valg ret inderlig glæder mig, thi Line vil vidst blidagtiggjøre Dine Dage saa meget som det staaer til hende, modtag derfor kjære Peter af den Broder som agter og elsker Dig paa det oprigtigste mit inderligste Ønske, at det stedse maa gaa Dig vel i den vigtige Stand Du agter at indlade Dig i. Line er vidst skabt for Dig, thi naar Du imellem er gnaven og kjed-sommelig (hvilket som ung Ægtemand ikke er passende), kan nok hun ved sin Muntherhed skabe Solskin.

Af Sophies Brev kan jeg ei erfare, om det allerede er afgjort med Forlovelsen, da hun blot skriver at Du har gjort det Løfte at vil gifte Dig; underret mig derfor naar det er afgjort, for at jeg kan gjøre min underdanige Opvartning skriftlig for min tilkommende Svigerinde. Jeg haaber dog at komme med til Brylluppet. Lev vel kjære Peter og hils Kiæresten ret mange Gange.

Din oprigtige Broder
Herluf.

Roeskilde den 25de Novbr. 1830.

Om min Moders Familieforhold, der for en Del er mig meddelte af hendes Kusine, Anne Marthe Ørsleff, født Buch, Datter af Færgemand i Helsingør Ole Buch, gift med en Jomfru Ferslev, Moster til min Moder, kan jeg give nedenstaaende Oplysninger, idet jeg dog først indskyder nogle Meddelelser om Færgelavet i Helsingør.

Her havde jeg tænkt mig, nærmest som en Note til Teksten, at give nogle faa Oplysninger om Helsingørs verdensberømte Færgfolk, Danmarks ypperste Baadfolk, i hvilken Anledning jeg henvendte mig til Herr Arkivar Gerh. Hornemann, da jeg havde bragt i Erfaring at Helsingørs Færgelavs Arkiv opbevaredes i Landsarkivet for Sjælland.

Som et særdeles elskværdigt og imødekommende Svar paa min Henvendelse fik jeg nedenstaaende Skrivelse, dateret 18. Marts 1911, for hvilken jeg her gentager min bedste Tak.

I Besvarelse af æret Forespørgsel af 1. ds. skal jeg ikke unklade herved at meddele følgende.

Det er rigtigt nok, at Helsingørs Færgelavs Arkiv, saa vidt det endnu er bevaret, befinder sig her i Landsarkivet, idet jeg for nogle Aar siden ved et heldigt Tilfælde fik reddet Resterne af det.

¹ Søsteren Sophie Matzen.

Paa Grundlag af, hvad der her findes, at give, om end kun kortfattede, Oplysninger om Lavets Historie vil være baade vanskeligt og omstændeligt, for ikke at sige ugørligt, da den bevarede Del af Lavets Arkiv er i høj Grad defekt og til Trods herfor dog ret omfattende. Jeg kan, paa Grundlag af dette Arkiv, end ikke angive, hvor gammelt Lavet er, idet den ældste her bevarede Protokol først begynder 1683, altsaa et Par Aar forinden Christian V gav det dets (vistnok ældste) Lavsaartikler, medens det maa anses for hævet over al Tvivl, at Lavet er langt ældre. Saaledes nævnes Færgestedet alt i et Missive af 29. Januar 1557, men allerede dengang maa Lavet vist have haft ikke faa Aar paa Bagen.

Imidlertid er det saa heldigt, at der alt i Litteraturen foreligger Oplysninger om Lavets Historie, der formentlig vil være fyldestgørende for Formaålet, idet H. Rasmussen i Historisk Maanedsskrift for folkelig og kirkelig Oplysning, 1886, Side 214—43 har offentliggjort en Skildring: „Helsingørs Færgelav“, til hvilken jeg skal tillade mig at henvise. Jeg har vistnok ikke haft Lejlighed til selv at gøre mig bekendt med denne Skildring, men skulde dog tro, at den, sin Kortfattedhed til Trods, maa indeholde det væsentlige. I Arnholtz: Bidrag til Helsingørs Historie (Helsingørs højere Realskoles Indbydelsesskrift 1866) har jeg fundet lidt om Færgelavet. Muligvis vil ogsaa noget kunne findes i de senere Indbydelsesskrifter 1868—77, der indeholder en Række gode Bidrag til Byens Historie. Iøvrigt giver J. Clausen og P. Fr. Rists Memoirer og Breve II: Den helsingørske Færgemand Lars Bache, hans By og Hjem, en fortrinlig Fremstilling af Forholdene i Færgelavet og Færgemændenes Virksomhed i Begyndelsen af det 19. Aarhundrede. En senere Tid behandles i O. Lund: Smaabilleder fra Helsingør 1800—30, Kbhvn. 1900, men saa vidt jeg kan se, indeholder den lidet eller intet om Færgelavet. Baches Bog anbefaler jeg paa det bedste. Den er i enhver Henseende fornøjelig og værd at læse. Skulde den ikke kunne faas ad anden Vej, skal det være mig en Fornøjelse at stille den til Raadighed.

Idet jeg med Hensyn til Færgelavets Organisation m. v. skal henvise f. Eks. til Lavsaartiklerne for Færgemændene i Helsingør af 19. Mæj 1820 — der findes aftrykt i Schous Forordninger —, skal jeg endnu tilføje, at skulde der ønskes nærmere Oplysninger om en enkelt Færgemandsfamilie eller om en bestemt Person indenfor den, vil saadanne muligvis kunne skaffes, ligesom saavel Færgelavets som andre helsingørske Arkiver vil kunne stilles til Raadighed til nærmere Undersøgelse her paa Stedet, om saa maatte ønskes.

Gerh. Horneman.

Det vil af ovenstaaende Skrivelse ses, at de paaviste Kilder til Færgelavets Historie er saa talrige, om end maaske knappe af Indhold, at jeg i nærværende Familiebog maa indskrænke mig til blot at henvise til disse, idet jeg dog som en enkelt Undtagelse skal anføre et Citat af J. Clausen og P. Fr. Rist, Memoirer og Breve II: „Den helsingørske Færgemand Lars Bache, hans By og hans Hjem, efter hans Søns Optegnelser“, Gyldendalske Boghandel, Nordisk Forlag, København 1905, Pag. 40—41.

Den Tid jeg taler om¹, bestod Færgelauget af 80 Færgemænd, Lauget var en særegen Indretning, forskellig fra alle andre Institutioner i Landet

¹ Det 19. Aarhundredes Begyndelse.

og bestod af en Slags Majorater. Færgemanden var Borger. Efter hans Død beholdt Enken Lauget, og hvis hun ikke selv havde voxne Sønner, lod hun det efter Lov og Vedtægt bestyre af en Færgemands Søn — dette kaldtes at fare paa Hælten (Hælvten, Halvdelen). I levende Live kunde Lauget afstaa til egen Søn, hvis han ellers var kvalificeret, men døde Færgemand eller Enke uden saadan Afstaaelse, saa faldt Lauget til den ældste Færgemandssøn i hele Lauget uden Hensyn til, om den afdøde havde Sønner. Naar en Enke, der havde Laug, giftede sig med en Sømand, der havde faret i Lauget (som Færgekarl), blev han Færgemand uden Hensyn til, om han var Færgemandssøn eller ikke, men det var ogsaa den eneste tænkelige Maade, hvorpaa Fremmede kunde komme ind i Lauget, og det kunde ikke ske hverken ved Testamente, Køb, Bevilling eller nogen anden tænkelig Maade. Regjeringen indsaa Laugets Værd og kælede for dets Institutioner, uagtet der var hyppige Klager fra fremmede Konsuler og Klarerere, inden disse blev naturaliserede i Byen, thi dengang var der ingen Taxt, og da Kaptainerne skulde i Land og klarere Øresundstold, tog Færgemændene i stormende Vejr uhyre Betaling derfor og for anden Assistance.

Der fulgtes en Slags Orden i Turene paa Søen, fast Tur, sluppen Tur og Extratur, som jeg aldrig rigtig har forstaaet, men forøvrigt arbejdede enhver for egen Regning. Der var ingen fælles Kasse, og som Følge deraf fortjente den dygtige, driftige Mand med gode Baade etc. mere, den mindre driftige mindre.

I en Note Pag. 42 skriver Forfatteren endvidere: Antallet af Færgelaugets Fartøier var c. 1780: 148, hvoraf 16 paa 2 à 3 Læsters Størrelse, men for disse var der ingen Plads i den usle Havn.

Foran nævnte Marthe Ørsleff, født Buch, der i det følgende oftere vil blive nævnt, var ligesom Moder født i 1805. Hun blev første Gang gift 7. Novbr. 1827 med Købmand Hans Christian Wineken¹ i Hillerød, min Faders Fætter og gode Ven, f. 31. Oktbr. 1800, d. 8. Oktbr. 1832; 1839 blev hun anden Gang gift med Cand. pharm., senere Landvæsenkommissær, Kammerraad Heinrich Christian Ørsleff, f. 1802, d. 5. Septbr. 1858. I første Ægteskab havde hun en Søn, der i Efteraaret 1853 blev Kontorist hos Fader og døde i min Tjeneste 12. Novbr. 1901.

Min Moders Fader, Niels Mørch, antagelig f. 1765, var oprindelig Skibslører, senere Brygger og Havnefoged i Helsingør. Han giftede sig første Gang 1797 med Karen Ferslev, Datter af Christian Ferslev, Købmand i Helsingør og Forpagter af Kronborg Ladegaard, f. 1745, begravet 30. Juni 1802, gift 19. April 1769 med en engelsk Dame, Anna Baildon, f. 1750, begravet 15. Septbr. 1786². I sit første Ægteskab med Karen Ferslev havde Niels Mørch følgende Børn:

¹ Søn af Brændevinsbrænder i Holbæk Joachim Frederik Ludvig Wineken, f. 8. Juli 1770, d. 1803.

² Disse Angivelser om Christian Ferslev har jeg fra den Winekenske Slægtbog, fra hvilken Tavle II i „Slægten Heering“ er hentet.

- 1) Christian, f. 11. Marts 1798, d. 22. Febr. 1831.
- 2) Anna Margrethe, f. 11. Aug. 1799, begravet 30. Oktbr. 1800.
- 3) Karen Nicoline, f. 19. Jan. 1805, gift 19. Febr. 1831 med Peter F. Heering, d. 2. Febr. 1872.
- 4) Augusta Margrethe, f. 20. Aug. 1806, d.?
- 5) Anne Sophie, f. 24. Jan. 1811, begravet 4. Juni samme Aar.

Niels Mørchs Hustru døde 27. April 1811, 40 Aar gammel, og i samme Aar giftede han sig anden Gang med Sophie Marie Gædechen, Datter af Glarmester G. i Helsingør. I dette Ægteskab fødtes en Datter, der døde som ung¹.

Efter Niels Mørchs Død 1822, giftede hans Enke sig med Skrædermester Kreiler, med hvem hun havde en Søn, Peter, og en Datter.

Som faderløs tog Moder bort fra Stifmoderens Hjem, hvor hun ikke havde det godt. Nogen Tid efter forsøgte hun dog igen at leve under Tag med Stifmoderen, men da denne saa giftede sig anden Gang, som ovenfor nævnt, blev der for Moder ikke Skygge tilbage af hendes Barndomshjem. Hun kom da i Huset hos Færgemand Frederik Buch, Broder til foran nævnte Færgemand Ole Buch i Helsingør.

I 1827 kom Moder i Huset hos Købmand H. C. Wineken i Hillerød, der samme Aar havde giftet sig med den foran nævnte Kusine Marthe, født Buch, hvem Moder skulde gaa til Haande.

Paa den Tid havde Moder ikke andre Søkende end Broderen Christian, der var 28 Aar og ansat som Kontorist hos Skibsklarerersfirmaet Major Wright & Co. i Helsingør, hvor han maa have været godt gageret, da han holdt et lille Enspænder-Køretøj. Han var en god Ven af Løjtnant ved Kronens Regiment Victor Dodt², der garnisonerede i Helsingør, og derved kom Moder som ung Pige ofte i længere Besøg hos Løjtnantens Moder, Enke efter Kaptajn-løjtnant i Søetaten Dodt³, senere Oldermænd for Færgelavet i

¹ I Samfrendeskiftet 21. Oktbr. 1811 nævnes kun af Mørchs Børn i 1ste Ægteskab Nr. 1, 3 og 4, hvilket er oplyst af Arkivar Gerhard Hornemann ved Provinsarkivet i København.

² Just Victor Dodt, d. 26. Juli 1857 i Kbhvn. 49 Aar gl., 1851 Oberstl. og Chef for 16. Batl., Afsked 1854.

³ Dodt var Næstkommanderende i Briggen „Lougen“, paa 18 Kanoner; Briggens Chef var Kaptajn Jessen, der den 3. Marts 1801 havde den bekendte Træfning ved St. Thomas med 2 engelske Orlogsmænd paa resp. 26 og 28 Kanoner, som han slog paa Flugt. Mange Aar efter sang man endnu i Nyboder:

Helsingør, i hvilken Virksomhed han efter et Fald paa Isen, hvor han slog sit Nakkehoved, blev blind, og fik herefter en dejlig Fribolig paa Fredensborg Slot, hvor han døde 13. Decbr. 1819, 43 Aar gl.

Enkefru Dodt havde endnu en Søn ved Navn Beatus¹, der var Cand. pharm. og senere ansat ved Toldvæsenet; han blev bekendt som populær Forfatter af Romaner og Noveller, hvis Handling som oftest var henlagt til Fredensborg og Nordøstsjælland's andre skønne Egne. Foruden Sønnerne var der fire Døtre, alle høje af Vækst, nemlig Franzisca, Alida, Polly og Mariane, der senere hyp-pigt kom i mine Forældres Hjem.

De to førstnævnte, Franzisca, d. 8. Maj 1845, 41 Aar gl., og Alida, døde i mine Drengenaar, men jeg erindrer dem ganske tydeligt, ikke mindst Alida, der sang og spillede paa Guitar for os Børn, naar hun fra Fredensborg² kom i Besøg hos mine Forældre i København.

Mariane blev gift med Cand. phil. Vilhelm Lund, Lærer ved Borgerdydskolen paa Kristianshavn, særlig i Forberedelsesklassen og de andre nederste Klasser. Han havde ualmindelige Evner til at omgaas Børn og var derfor i høj Grad afholdt af sine smaa Elever. Jeg erindrer ikke naar Mariane Dodt havde Bryllup, men det maa sikkert have været sidst i 1840-Aarene. Forlovet blev hun ved et længere Ophold i mine Forældres Hus, hvor Lund kom som Lærer for mine to Søstre, Emilie og Ottonia. Hun blev ret tidlig Enke, da Lund var svagelig. I sin Ægtestand boede hun i en rummelig Kvistlejlighed i den Løwnerske Gaard i Overgaden o. V., hvor Ægteparret havde 3 Pensionærer, der alle var Elever af Borgerdydskolen, nemlig Charles Steenback, forældreløs, designeret Herre til Aalykkegaard ved Odense, Carl Friis, en Apotekersøn fra Vejle og Henry Neergaard, hvis Fader havde været Officer ved Landsenererne, og hvis Moder, der vistnok ogsaa var død, havde været gift anden Gang med en Konsul Fenwick i Helsingør, hvorfra han drog til Australien.

„Hurra for Briggen „Lougens Flag“,
Den slog mod 2 og vandt et Slag.

Den Træfning har Dodt skildret i to Kobberstik, hvoraf jeg ejer Eksemplarer, som hans Datter Mariane har foræret mig (Billederne hænger i den gule Stue i min Lejlighed i Overgaden n. V. 11).

¹ Chr. Harry Carl Adolf Luis Valdemar Beatus Dodt, f. 25. Novbr. 1817, d. 16. Marts 1901 i Fredensborg, Cand. pharm., Forfatter.

² Efter Moderens Død fik Døtrene en mindre Fribolig paa Fredensborg Slot, i den Længe ved Ridebanen, der nu er omdannet til Stald.

Disse min Broder Christians og mine Skolekammerater var selvfølgelig hyppige Gæster og Legekammerater hos os i Overgaden n. V., paa den modsatte Side af Kanalen. Efter Lunds Død 10. Febr. 1854 styrede hans Enke en Tid Husholdningen paa Aalykkegaard i Charles Steenbacks Mindreaarighed, derefter blev hun Bestyrerinde af Corselitze Husholdningsskole paa Falster, boede senere i Fredensborg og kom til sidst ind paa Københavns Sygehjem, hvor hun døde 29. Oktbr. 1884. Polly styrede i mine senere Drengaar Huset for en Herr van Aller i Helsingør, forsøgte sig derefter med at holde et Pensionat i København, men uden Held, og havnede til sidst i en lille Lejlighed i Fredensborg, hvor hun døde 14. Febr. 1889, 75 Aar gl.

Efter denne længere Afbrydelse vender jeg igen tilbage til mine vordende Forældre. Da Moder blev forlovet ejede hun aldeles intet, det blev derfor Faders Sag at indrette deres Hjem og sørge for dets Udstyrelse; men da man i de Tider ikke kunde købe færdige Møbler etc. som nu i vore Dage, saa maatte der selvfølgelig hengaa nogen Tid inden Giftermaalet kunde finde Sted. Man havde antagelig tænkt sig at kunne fejre Brylluppet tidlig paa Foråret 1831; men saa blev min Morbroder, Chr. Mørch i Helsingør, meget syg — jeg tror at vide, at hans Sygdom var et Hjerteonde — saa syg, at han ventede Døden, og udtalte da som sit højeste Ønske, forinden denne indtraadte at se Søsteren Nicoline gift med Peter Heering, hvilket Ønske Fader ikke vilde modsætte sig, skønt det for en kort Tid skabte en ganske aparte Situation for det nygifte Par.

Den 19. Februar 1831, Dagen var ikke forud bestemt, mødte saa Fader, forsynet med Kongebrev, hos Købmand H. C. Wineken i Hillerød, hvor Moder som tidligere meddelt var til Huse, og bad hende følge med sig hen til Byens Præst, der da forrettede V.elsen, efter hvilken Fader igen rejste tilbage til København, hvortil Moder først ankom den 16. Marts, da Fader kunde byde hende et passende Hjem at drage ind i.

Grunden til Morbroders Ønske at se Giftermaalet fuldbyrdet forinden hans Død, var kun Tanken om den Sandhed, at „Ingen kender Dagen før Solen gaar ned“. Fader kunde dø forinden ham og Søsteren Nicoline, og saa havde hun staaet mere ene end nogen Sinde før i hendes trange Ungdomsaar.

Den 22. Februar 1831 skriver Fader til Moder, der da var rejst til sin syge Broder i Helsingør:

Min gode kjære Nicoline.

Dit Brev af Dato fra Helsingør var mig inderlig velkomment, thi jeg længtes meget efter at høre noget om Din Broder, men desværre, Din Efterretning om ham var ej den bedste, dog jeg har endnu ej opgivet Haabet, og troer endnu at han kommer sig, Du maa ogsaa min gode Pige være mere fattet, og stole trygt paa Forsynet, thi Gud er god og leder alt til det bedste.

Det er mig meget kjært, at jeg har forskaffet Din Broder en Glæde ved tidligere end vi havde bestemt at holde Bryllup, vistnok var det et ganske originalt Bryllup, men det er jo godt at have noget for sig selv — men hvad vil Folk sige? hvilket Marthe (Wineken) var saa ængstelig for, det skal jeg sige Dig, de vil sladre meget om ingen Ting, de Fornuftige vil bifalde det, og Daarerne bryder man sig ikke om, thi saa vil man daglig skabe sig selv Plager. Oh min gode Pige, gid vi aldrig maa give nogen daarligere Anledning til Folkesnak end denne, da vil jeg i saa Henseende være meget glad. — — — — — Jeg beder Dig ret inderlig at hilse Din gode og Dig saa kjære Broder, og forsikkre ham om min oprigtige Deltagelse — — — — — Nielsen har været her i Dag og gratuleret, han beder Dig hilset, ligeledes Gros-serer Søren Jacobsen, 2de Thieler, Dohler¹, Steenberg, Schmidt², Kühl, Lange, min Svoger (Matzen) og Søster med Familie, flere har jeg ej underrettet om vor Forbindelse, men nu faar jo snart alle der kjender Dig og mig det at vide, jeg faar da travlt med at modtage Gratulationer, gid det var overstaaet.

Lev nu vel, og lad mig se Du holder Dig tapper, hav Tillid til Gud, da vil Du stedse være mere fattet naar Sorger ramme og — egenkjærlige ere vi jo alle — derfor beder jeg Dig, ej at glemme Manden for Broderen.

Din tro hengivne
Peter Heering.

Da jeg tidligere har omtalt Faders Betæneligheder ved at indlade sig i Ægteskab, forinden hans Udsigter til at forsørge en Hustru eller sikre en eventuel Enke et tarveligt Udkomme, var betryggede, kan jeg passende her klargøre det Syn, han for nu 77 Aar siden havde paa dette Anliggende, ved at aftrykke det Testamente, som Fader og Moder efter deres Ægteskab underkrev den 24. Juni 1831.

Jeg gengiver Faders Underskrift paa det originale Testamente i Faksimile, ligesom foran paa Lærekontrakten, da en Sammenligning mellem disse, Barnets og den fuldt modne Mands Underskrifter, ikke er uden Interesse.

Vi underskrevne Egtefolk, jeg Borger og Urtekræmmer her i Staden, Peter Frederich Suhm Heering og jeg Karen Nicoline Heering, født Mørch, have oprettet følgende testamentariske Disposition:

¹ Hans Chr. Dohler, f. i Kbhvn., d. 1854, Borgerskab som Isenkræmmer 30. April 1823, Oldemand for Isenkræmmerlavet 1839 og 1842.

² Josias Daniel Schmidt, d. 27. April 1872, Silke- og Klædekræmmer, senere Godsejer til „Vibygaard“, Sjælland.

Dersom jeg P. F. S. Heering dør førend fornævnte min Hustrue, uden at efterlade Livsarvinger, da skal hun som sin Andeel af Boet have 10,000 rbd. r. S. siger Ti Tusinde Rigsbankdaler rede Sølv, saafremt Boets Masse foruden Meubler og Bohave med mere deslige da ikke udgjør saa meget, at Halvdelen deraf vilde beløbe til mere end 10,000 rbd. r. S.; thi i saa Fald skal hun have bemeldte Halvdeel. Foruden benævnte 10,000 rbd. r. S. eller den større Deel, der kunde tilfalde bemeldte min Hustrue, skal hun have alle de Meubler og andet Bohave, af hvad Navn nævnes kan, Linned, Seng- og Gangklæder og andet deslige, uden Undtagelse, hvilke vi da ere Eiere af, dog herunder ikke forstaaet Handelsvare eller Handels-Inventarium, ligesaa lidet som Heste eller Vogne. Bemeldte Capital m. v. tager hun forlods ud af Boet, uden at deraf maa decorteres nogensomhelst Skifteomkostning eller anden Afgift eller Udgift, hvilke alle for hele Boets Masse derimod udredes af Boets øvrige Midler og Eiendele, saaledes, at hun aldeles ubeskaaren erholder hvad der som ovenmeldt er bestemt som hendes Hovedlod. Samtlige Løsøre-Effecter udleveres hende til frie Raadighed og Disposition, men Capitalen 10,000 rbd. r. S. eller det større Beløb, der kan tilfalde hende, indsættes for hende i Kjøbenhavns Overformynderie, for der at administreres paa anordningsmæssig Maade, stedse i rede Sølv, og skal den ingensinde kunne udbetales hende, eller i den eller dens Renter for nogen Gjæld, af hvad Slags og Beskaffenhed den end maatte være, nogensinde kunne gjøres Arrest, Beslag eller Execution, men Capitalen skal stedse forblive under Overformynderiets Administration, og Renterne fra det udbetales hende selv, mod hendes egen Qvittering, i hver almindelige Termin. Skulde hun imidlertid indlade sig i Ægteskab efter min Død, saa bliver fornævnte Capital og sammes Renter udenfor hendes og hendes tilkommende Mands, eller, hvis hun skulde blive gift oftere end eengang, udenfor hendes og Mænds fælleds Boer, og de ovenanførte Bestemmelser blive ogsaa da i Kraft i alle Maader. Efter min Kones Død falder Capitalen til mine Arvinger efter Loven; dog, dersom hun skulde efterlade sig Børn avlet i senere Ægteskab, da skal det staae hende frit for at gjøre testamentarisk Disposition saaledes, at ovenmeldte Capital tilfalder dem.

Det som maatte blive tilovers af vort fælleds Boe, efter at det, som skal udredes og udleveres til min Kone, er udbetalt og udtaget, bliver at dele lige imellem mine, P. F. S. Heerings, Arvinger efter Loven, uden Forskjel paa Kjønn, saa at enhver af dem, der ere lige i Slægtskabs-Grad, faaer ligemeget, hvad enten de ere af Mand- eller Qvindekjønnæt, og bærer den Part af vort fælleds Boe, som tilfalder bemeldte mine Arvinger, alle Omkostninger ved Skiftets Behandling og alle Arveafgifter uden nogensomhelst Undtagelse.

Dersom jeg Karen Nicoline Heering, født Mørch, skulde afgaae ved Døden førend fornævnte min Mand, uden Livsarvinger, saa erklærer og bestemmer jeg herved, at meernævnte min Mand, imod at udbetale 200 rbd. r. S., er To Hundrede Rigsbankdaler rede Sølv, til mine Arvinger efter Loven, skal, uden noget Skifte eller Deling, beholde som sin fuldkomne og uindskrænkede Eiendom vort hele fælleds Boe, hvoraf det end maatte bestaae.

Da disse vore Bestemmelser naturligviis, som meldt, kun vedkomme det Tilfælde, at vi, naar een af os dør, ikke maatte have Livsarvinger, saa bestemmes end videre, at min, Karen Nicoline Heerings, Hovedlod, naar vi maatte have Livsarving, ved min Mands Død, med Undtagelse af Meubler og Indboehave og deslige, paa samme Maade og under samme Bestemmelser i Et og Alt, som herforan ere fastsatte for det

Tilfælde, at vi ingen Livsarvinger maatte have ved den Førstafdødes Død, indsættes for mig i Kjøbenhavns Overformynderie.

Til som Executores testamenti at behandle vort Bøe i det Tilfælde, at jeg, P. F. S. Heering, afgaaer ved Døden førend min Hustrue, indsætte vi herved Dhrr Landsoverrets- samt Hof- og Stads-Rets Procurator Wilhelm Buchard Dahl her i Staden og Handelsbetjent Andreas Jacob Schrøder, og have vi, som med velberaad Hu have oprettet denne testamentariske Disposition, som vi hver især i Et og Alt vedtage, og som ingen af os uden den Andens Villie og Samtykke kan forandre eller tilbagekalde, egenhændigen underskrevet og forsegleet samme i Notarii Publici Overværelse, i Haab om allernaadigst Confirmation.

Kjøbenhavn den 24. Juni 1831.

Karen Nicoline Heering,
født Mørch.

Som Identitets-Vidner:
Dahl. H. C. Dohler.
D. W. Steenberg.

Jeg Underskrevne Frederik Henrik August Clauswitz, Ridder af Dannebrog, Geheime Legationsraad og Notarius Publicus Regius i denne Kongelige Residentsstad Kjøbenhavn, hevidner herved, at Hr. Urtekræmmer Peter Frederik Suhm Heering og hans Hustrue Karen Nicoline Heering, født Mørch heraf Staden — fremstillede for mig paa Notarial Comptoiret af Identitets Vidnerne Deherrer Isenkræmmer H. C. Dohler og Mægler C. W. Steenberg — have ved fuldkomne Sindskræfter og efter foregaaende Oplæsning, ratihaberet Indholdet af forestaaende Testamente og derefter respective egenhændigen underskrevet samme.

Det til Bekræftelse under min Haand og mit Embedssegl. Actum, præss. testibs. Fr. Gandil & J. Schneider, Hauniæ d. 24to Junii 1831.

Fr. Gandil } Vidner.
J. Schneider }

F. Clauswitz,
Not. Publ.
(Segl.)

I det Hus, nuværende Nr. 32 i Laksegade, Hjørnet af Admiralgade og skraas over for Faders Butik, i hvis Stueetage mine Forældre flyttede ind den 16de Marts 1831, boede en Enkefru Næboe, hvis Mand, Chr. Peter Næboe, d. 24. Septb. 1827, 56 Aar gl., havde været Guldsmedemester, Kaptajn og Stadsguardein i København, og hendes to Døtre, Enkefru Balling og Augusta Næboe, der var den yngste og paa Alder med Moder.

Disse tre Kvinder blev mine Forældres og efterhaanden deres Børns trofaste Veninder saa længe de levede. Fru Næboe døde, hvis jeg husker ret, omkring 1858; men hendes Døtre levede mange Aar derefter og opnaaede begge den høje Alder af over 90 Aar.

Faders nærmeste Omgangskres i Begyndelsen af hans Ægteskab antager jeg har været dem, han nævner i foranstaaende Brev til Moder af 22de Februar 1831, i hvilket han jo fortæller om de Venner, der havde været for at gratulere i Anledning af Brylluppet og tilføjer, at andre havde han ikke underrettet om Vielsen.

Mine Forældres ældste Børn var Sønnen Arnold, f. 4. Febr. 1832, d. 12. Febr. 1836, og Døtrene Alida¹, f. 16. Marts 1833, d. 8. April 1839, Emilie, f. 29. Oktbr. 1834, og Ottonia Christiane, f. 23. Febr. 1837.

Jeg nævner disse Fødsler her, fordi min Moder har fortalt mig, at da hun efter sin første Søn fik tre Døtre, og jeg (Peter) først fødtes 16. Decbr. 1838, altsaa næsten 7 Aar efter hans Død, saa havde hun næsten opgivet Haabet om atter at faa en Søn. Saavel hun som Fader blev derfor meget glade for deres 2den Dreng, der oven i Købet var et Søndagsbarn ligesom min Søn Williams førstefødte Barn, der kom til Verden Søndagen d. 5. April 1908 og døbttes om Sommeren i Vedbæk² Kapel, hvor han fik Oldefaderens Navn, Peter Frederik Suhm Heering. Gid det maa lykkes ham at vandre i dennes Fodspor.

Jeg blev født paa 1ste Sal i det foran nævnte Hus, hvor mine Forældre som nygifte tog Bopæl i Stueetagen, og senere, da Familien øgedes, flyttede op i Etagen ovenover.

Mine tre andre Søskende er fødte i Ejendommen i Overgade neden Vandet paa Kristianshavn, paa 1ste Sal, hvor mine Forældre flyttede ind i Foraaret 1839. Christian Vilhelm fødtes 11. Maj 1840, Alfred Eskild Suhm 15. Septbr. 1843 og Marie Franzisca 27. Marts 1845.

Offentlige Hværv har Fader altid søgt at undgaa — havde han levet i vor Tid, hvor det vrimler af saadanne, var det næppe lykkedes ham —, dog ét kunde han ikke unddrage sig. Den 24de April 1833 bliver nemlig Hr. Urtekræmmer P. F. Heering, boende i Boldhusgade Nr. 225, i et af Københavns Magistrat udfærdiget Dokument udnævnt til at ombære Kvæsthustavlen i Holmens Kirke. Dokumentet lyder saaledes:

Hr. Urtekræmmer P. F. Heering, boende i Boldhusgade Nr. 225, bliver herved af Københavns Magistrat udnævnt til at ombære Qvæsthustavlen i Holmens Kirke hver Søndag, Fredag³ og alle Helligdage, for deri at indsamle hvad Menigheden af christen Kjærlighed vilde meddele, hvilken Tjeneste han den 3die Mai d. A. vilde foretage, den

¹ Opkaldt efter Alida Dodt.

² Hvor jeg for Sommeren havde lejet en møbleret Bolig.

³ Ved Altergangstjeneste.

trolig og vel et heelt Aar igjennem forestaa, og naar da Aaret er udløbet, vilde han denne Ordre paa Raadstuens 1ste Secretariat forevise. Skulde Tavlen imidlertid for hans Skyld vorde forsømt, betaler han for hver Gang Fire Rigsbankdaler Sølv, og under lige Straf haver han og denne Ordre ved Forfaldsdagen at fremvise.

Kjøbenhavns Raadstue den 24de April Ao. 1833.

Pontoppidan.

Paa Foden af det trykte Dokument er skrevet:

At S. T. Herr P. F. Heering har opfyldt alt hvad denne Ordre lyder paa bevidner

Kjøbenhavn den 2. May 1834.

Ahrner,

Kantor ved Holmens Kirke.

Forevist i Kjøbenhavns Raadstues 1ste Secretariat den 3die Mai 1834.

Pontoppidan.

Herefter maatte man jo tro, at Stadens Borgere personlig ombar Tavlerne i deres respektive Kirker; men inden i Dokumentet, der er trykt paa et helt Folioark, har Fader med en Oblat fasthæftet en saalydende Seddel:

At jeg undertegnede har for Herr Urtekræmmer Heering paataget mig at besørge Qvæsthustavlen ombaaren i Holmens Kirke paa de anordnede Dage, og at jeg i Tilfælde af Forsømmelse underkaster mig den bestemte Mulkt, som i saa Fald skal udredes af mig, og Herr Heering i dette Tilfælde være uden alt Ansvar og Anke. Dette tilstaaes her under min Haand.

Ahrner,

Cantor ved Holm. Kirke.

Kjøbenhavn d. 24de April 1833.

Stedfortrædere skaffedes altsaa af Kirkens Kantor, og saadan har han rimeligvis haft gratis eller for en meget ringe Del af den Godtgørelse, som den beordrede Tavlebærer maatte yde ham; jeg erindrer nemlig fra mine tidlige Drengaar, at Tavlerne i Holmens Kirke¹ ombares under Prædikenen af Dreng fra Nyboders Skole, der gjorde Tjeneste som Kordreng.

Efter Tavleombæringen, der vakte en Del Forstyrrelse, forsvandt Drengene fra Kirken, og man kunde hyppigt se dem spille Klink eller paa anden Maade forlyste sig i Kirkens Nærhed, for efter endt Prædiken atter at gøre Tjeneste oppe ved Orgelet som Forsangere.

Kirkekor til at lede Salmesangen, som nu for Tiden bestaar af virkelig stemmebegavede Mænd og Kvinder, der ogsaa udfører

¹ Hvilken Kirke Familien søgte ogsaa efter Flytningen til Kristianshavn.

smuk Sang ved andre Kirkehøjtideligheder, kendtes ikke dengang. Først langt senere, saa vidt jeg mindes først i Frue Kirke, hvor J. P. E. Hartmann var Organist, arrangerede han den musikalske Del af den dér indførte smukke lithurgiske Gudstjeneste paa Juleaften; senere optoges den i Holmens Kirke, hvor Niels V. Gade var Organist, og er nu almindelig i alle københavnske Kirker.

Kirketavlerne er nu bleven en Saga blot, hvorfor jeg vil beskrive en saadan Tavle. Den var af Størrelse som f. Eks. et langt Syskrin, med den Forskel, at den ikke var forsynet med Laag, men derimod med en laaset Skuffe af Æskens Længde. Paa Tavlens øverste Længdeside var gennemskaaret en aflang Ridse, der var forsynet med en lille tilsvarende Messingtragt, som paa en stor Sparebøsse, og en opstaaende lille Trætavle paa Endestykket, der ligeledes var forsynet med et længere Haandtag af Træ, var paamalet, til hvilket Øjemed der indsamledes Penge, f. Eks. til Sognets fattige, Kirken, Søkvæsthuset (i Holmens Kirke) o. s. v. I et Antal af 5, 6 Stykker eller maaske flere, bares de af Kordrengene om til hver Plads i Kirken, og i dem nedlagte da Menigheden de dertil medbragte — som Regel — 1- og 2-Skilling. Nu for Tiden er jo alle Kirkebøsser henstillede i Kirkernes Forhaller eller Vaabenhuse.

Jeg har foran omtalt, at min Moder ved sit Giftermaal aldeles intet ejede; senere er jeg dog kommet til en Opgørelse fra Regnskabsføreren for Overformynderiet i Helsingør, hvorefter Karen Nicoline Mørch's Arvelod d. 27. Juni 1831 er udbetalt til Herr Frederik Buch i Helsingør for hendes Mands Regning med Rdl. 257 — „ — 8 β.

Den 18de Septbr. 1835, efter Erlæggelsen af 100 Rigsbankdaler rede Sølv og 3 Rbdlr. Sølv til Borgervæbningens Fond, fritages Overcomplet Underofficer af det borgerlige Artillerie Peter Frederik Suhm Heering for videre Tjeneste i dette.

Fritagelses-Dokumentet er udstedt af den borgerlige Indrullerings Commission for Kjøbenhavn og paraferet Hartmann. J. P. E. Hartmann var dengang, som Cand. jur., Sekretær i denne.

Jeg skulde ikke have omtalt denne intetsigende Begivenhed i Faders Liv, hvis den ikke havde vakt Erindringen om, hvad han engang har fortalt mig, at det var lykkedes med den Mortér, ved hvilken han som borgerlig Artillerist gjorde Tjeneste, ved en Skiveskydning fra det saakaldte faste Batteri paa Amager, med et Bombekast at nedskyde Maalet, en lille Tønde, rejst paa en Stang,

hvilket var en næsten enestaaende artilleristisk Bedrift, fordi Maalet var saa særligt lille.

Fader tilføjede da i Spøg: „Ja, det var nu ikke mig der rettede Mortéren, men det var mig, Urtekræmmeren, der havde afvejet Krudtet og ikke tilmaalt Mortéren et eneste Korn af dette hverken mere eller mindre end den skulde have for at ramme Tønden.“

Den 7. Maj 1832 døde Bogholder Matzen, siden 1812 gift med min Faders eneste Søster Sophie, i en Alder af kun 46 Aar, efterladende sig de foran nævnte 5 Børn, af hvilke Otto Matzen, født 1817, var den næstældste og altsaa 15 Aar gammel, og Datteren Henriette det yngste Barn og kun 2 Aar. Onkel Matzens Livsstilling havde ikke tilladt ham at efterlade sin Enke nærværdige Midler til hendes Forsørgelse, og hun var ved hans Død saaledes kommet i trange Kaar. Den ældste Datter, Sophie, kom i Huset hos en velhavende Faster, Enkefru Sletting, og saa traadte Fader i øvrigt hjælpende til.

Saa langt jeg kan huske tilbage boede Tante Matzen i en Kvistlejlighed i Stormgade, Matr.-Nr. 202, nuværende Gade-Nr. 11, et Hus som Fader vistnok havde købt for at skaffe hende en billig Lejlighed, og som han igen solgte efter hendes Død, der indtraf den 15. Maj 1856.

Moder har fortalt mig, at Tante Matzen efter hendes Mening vistnok havde noget for meget af en Martha-Natur i sig, og at hendes Bekymringer for det daglige Livs Behov ogsaa i Mandens Levetid kunde virke tungt paa ham og derved undertiden kaste en Skygge over Hjemmet, som kunde være undgaaet, hvis hun havde set lidt lysere paa Tilværelsen.

Sønnen Otto var en køn, livlig og opvakt Dreng, dog uden særlig Hang til Bogen. Hans Lyst stod til Sølivet og til at komme ud i Verden. Han elskede mine Forældre og de ham, og han var meget hos dem i de første Par Aar af deres Ægteskab, forinden han, vistnok i 1833 kom ud som Dreng med et af det asiatiske Kompagnis Skibe, hvor han blev Oppasser hos Superkargo Ludvigsen, en Bekendt af Fader, der havde lovet at interessere sig for ham. Med Skibet kom han til Hongkong, blev dér en kortere Tid, tror jeg, men rejste i ethvert Tilfælde derfra til en Farbroder af ham i Soerabaija paa Java, hvor denne drev Handelsvirksomhed.

Farbroderen hed J. M. Matzen og skriver den 25de April 1835 til min Fader saaledes:

Kjære Heering.

Indesluttet vil De finde tvende Breve, et for min Kone og et for min Søster, som De godhedsfuldt vilde besørge.

At De er gift og er lykkelig, troe mig kjære Heering, det er Ting som glæder mig saare saare meget.

Hils min Svigerinde, hendes Søn har for kort Tid siden skrevet hende til og hun vil derfor næppe modtage noget Brev fra ham med denne Leilighed, sig hende han er et vakkert, bravt og arbejdsomt ungt Menneske, som gør mig megen Glæde, og som jeg med godt Haab troer i Tiden vil være sin Families Støtte¹.

Hils ogsaa hans Søster Sophie, hun har i et Brev² fra min Kone kjærligt mindedes mig, mine bedste Ønsker for hendes Fremtids Vel, de andre vil vel næppe erindre deres Indiske Onkel.

Min Compliment til Deres Kone, skjøndt ukjendt, og mit hjerteligste Ønske for Deres Velgaaende.

Deres hengivne

J. M. Matzen.

Ovenstaaende Brev suppleres godt af et Brev fra Otto til min Fader, dateret Soerabaija d. 15. Septb. 1835, der i Udtoget lyder saaledes:

Kjæreste bedste Onkel Peter.

Jeg formoder Du har modtaget mit Brev, dateret Martz dette Aar, som jeg sendte med Briggen „Venus“, Captn. B. Gama af Gothenborg, og haaber derfor snart til Bevis paa, at Du ikke er vred paa mig, at faa et Par Linier fra Dig, kjære Onkel. Jeg ser med Fornøjelse af Moders sidste Brev, at Du atter har faaet en Arving, men jeg ved endnu ikke om jeg skal glæde mig over en Fætter eller Cousine.

Du kan ikke gøre Dig nogen Forestilling om, skriver min kjære Moder, hvor faderlig Onkel Peter sørger for os. Tak bedste Onkel for Din Omhu for min stakkels Familie. Gud vil sikkert belønne Dig for det, og engang give mig Midler i Hænde til at kunde opfylde denne for mig saa hellige Pligt mod de Kjære.

¹ Otto svigtede ikke Onkelens Forhaabninger til ham; det gik ham godt i Indien, og han blev efter forholdsvis kort Tids Forløb Moderens pækuniære Støtte. Hun fik ham dog aldrig mere at se. Hans første Besøg i Danmark fra Indien var i August 1857, altsaa omtrent 1 $\frac{1}{4}$ Aar efter hans Moders Død. Om ham mere senere.

² Sophie Matzen blev, som tidligere nævnt, gift den 7. Novbr. 1835 med Kirurgen Søren Eskildsen Larsen. Om Onkelens har vidst, at hendes Ciftermaal var forestaaende da han sendte hende sin Hilsen, ved jeg ikke; dog er det næppe rimeligt. Da hun blev gift 20 $\frac{1}{2}$ Aar gammel, var hun efter min Moders Udsagn en ualmindelig køn Pige, baade af Ansigt og Figur. Det smukke Ansigt beholdt hun alle sine Dage, men Figuren ikke; jeg kan kun erindre hende som meget korpulent. Hun fødte sin Mand 14 Børn, af hvilke jeg har kendt de 13. Hendes ældste Søn, Eberhard, var født d. 4. Juli 1838 og altsaa paa min Alder.

Siden min sidste Skrivelse har ingen synderlig Forandring fundet Sted i min Skjæbne, jeg har hvad jeg med Sparsommelighed just kan komme ud af det med¹. Dog jeg er naturligvis glad ved at kunde sørge for mig selv og ikke behøver at falde andre til Byrde og har gode Ud-sigter til med Tiden at kunde gjøre endnu mere. Jeg haaber det gaar Dig lige saa vel i Forretningen som i Dit private Liv. Er Tante Line, min lille Fætter Arnold og hans smaa Sødskende vel? Jeg ved endnu ikke Navnene paa dem, hils dem alle mange mange Gange fra mig.

Hvorledes staar det sig med gamle Bekjendtere som Herr Dohler? er han endnu ikke gift, ønsk ham da fra mig, at han snart maa faa en Kone som Din Line.

Min kjære Onkel Monradt har det her som sædvanlig, det er at sige han fører langtfra noget behageligt Liv, men har det heller ikke slet. — Det undrer mig virkelig i høi Grad, at hans Kone ikke kommer ud til ham, saasom jeg ved sikkert at han har anmodet hende derom. Det bedste for min gode Gamle var, om han kunde skrabe saa mange Penge sammen, at han kunde gaa hjem til vort kjære Danmark og der ende sin hidtil glædetomme Tilværelse i Rolighed. Gud! jeg bæver ved Tanken om, at det skulde være den Skjæbne der er bestemt for mig, at udholde et Liv som hans har været og er, O! saa ønsker jeg mig tusende Gange hellere at Spillet vilde endes nu i dette Øieblik, dog det kan ikke være hans Villie, den gode Fader, at jeg skal henrinde her, saa langt fjernet fra Alt det jeg elsker i Verden. Jeg haaber fast, at engang vil den Time slaa, da jeg skal skue Eder Alle. Det er det eneste Maal hvorefter jeg stræber, derpaa gaar al min Higen ud.

Hvordan gaar det med Handlen hjemme, som sædvanlig er jeg bange for. Og Din Skonnert Arnold som blev bygget da jeg forlod Hjemmet, farer lykkelig haaber jeg, gid dens Navne² ogsaa maa gjøre det. Lad mig for al Ting ikke savne Efterretninger fra Dig kjære Onkel, den største Glæde jeg har her er at læse Breve hjemmefra. Lev nu vel, bedste kjærligste Onkel. Hils endnu engang Din kjære Kone, min gode Tante Line og mine smaa Fættre og Cousins, og gid saa megen Lykke og Held maa følge Dig og dem, som det inderlig ønskes af

Din stedse taknemlig hengivne

Otto C. Matzen.

P. S. Foruden 2 Breve til Moder og Larsen³ har jeg ogsaa taget mig den Frihed at adressere til Dig et Brev til en gammel Skibskammerat. Hans Moder boer i Studiestræde.

Flere skriftlige Kilder har jeg ikke at holde mig til fra de første Aar af mine Forældres Ægteskab. Om Fremgangen i Faders Forretning, der foranledigede Købet af Gaarden, Matr.-Nr. 166, Kristianshavns Kvarter, Overgade neden Vandet, nuværende Nr. 11, i Decbr. 1838 — samme Aar og Maaned da jeg blev født — er alt berettet i det Afsnit af „Slægten Heering“, som er gengivet foran i disse supplerende Meddelelser.

Den tidligere Ejer af Gaarden, efter hvem den gik over til hans Enke, var Bornholmeren, Skibsreder, Grosserer, Brygger og

¹ Otto var dengang 18 Aar gammel.

² Fætteren Arnold.

³ Svogeren.

Godsejer Hans Peter Kofoed, der begyndte sin Løbebane som Skibsdreng, blev Fører af eget Skib, „Brødkurven“, med hvilket han sejlede paa Vestindien i Slutningen af det 18de Aarhundrede, en Periode, hvor der ved den Fart og under den nordamerikanske Frihedskrig tjentes mange Penge. Herved grundlagde han den Formue, der ved hans Død var meget betydelig, navnlig efter Datidens Forhold.

Foran nævnte Skib, „Brødkurven“, førtes af Kofoed selv indtil han solgte det, hvorefter han i 1783 købte Gaarden paa Kr. stianshavn og i 1785 opførte dens nuværende Façadebygning.

Kofoed var Fadder til den Mand, jeg skylder disse Meddelelser, Grosserer Christian Christensen, Søn af Grosserer H. G. Christensen — af Firmaet Christensens Sønner & Harboe —, der tillige var Direktør i Nationalbanken. Firmaet drev Skibsrederi og Sukkerraffinaderi i Brogade paa Kristianshavn.

Kofoed, der selv var barnløs, vilde have adopteret Gudsønnen, hvilket dennes Fader dog modsatte sig. Efter Kofoeds Død i 1812 skænkede hans Enke 100,000 Rigsbankdaler til Skipperstiftelsen og stiftede senere adskillige andre større Legater, hvilket gav Anledning til hendes Udnævnelse til Etatsraadinde i 1818.

Efter Etatsraadinde Kofoeds Død 20. April 1838 var Familiearvingerne Husarofficer Marcher, Frøken Jespersen og Justitsraad Kofoed med to Søstre.

Frøken Jespersen blev gift med en Fætter af samme Navn, til hvem Etatsraadinde Kofoed havde købt Ejendommen Crønnebjerggaard mellem Roskilde og Holbæk.

Arvingerne søgte at faa hende erklæret sindssyg, hvad hun vel ikke var, men hun led af Melankoli, og i al sin Rigdom nærede hun Frygt for at blive fattig, en Frygt, der gav sig Udslag i, at hun ikke følte sig beroliget i saa Henseende, naar hun ikke i sit Hjem havde et kontant Beløb af 30 à 40000 Kroner beroende i et Skrin. Hendes Værdipapirer opbevaredes af hendes Værge, foran nævnte Grosserer og Bankdirektør Christensen.

Hendes Pengeskrin, der var af poleret Træ (19¹/₂ Tommer langt, 7 Tom. højt og 13¹/₂ Tom. bredt), blev sendt mig som en Foræring den 19. Decb. 1892 af min foran nævnte Hjemmelsmands Enke, Fru Hanne Christensen, d. i Novbr. 1897, tillige med et Brev, der udtalte Ønsket om, at det altid hos mig maatte være lige saa rigt fyldt som hos Etatsraadinde Kofoed. Ønsket er for saa vidt gaaet i Opfyldelse, dog i en noget ændret Form, idet jeg

har ladet Skrinet forsyne med en køn lille Underdel paa fire høje Ben; i denne Skikkelse er det placeret i mit Værelse og benyttes til at gemme Cigarer i. I Etatsraadinde Kofoeds Tid opbevaredes Skrinet i et stort Aflukke, hvortil der var Adgang gennem en almindelig Dør i Endevæggen i det Værelse paa 1. Sal i Overg. n. V., som mine Forældre benyttede til Spisestue. Det er nu min Kones Værelse, og Endevæggen, i hvilken der tillige findes en aldeles lignende Dør som den forannævnte, der fører ud til Køkkenet, er dækket af et stort firfløjet Skærmbælt.

Et Sagn fortæller, at Etatsraadinde Kofoeds Tjenestefolk søgte at skræmme hende til at betænke dem i sit Testamente, ja at hendes Husjomfru endogsaa malede „Fanden paa Væggen“ for hende ved Hjælp af en *Laterna magica*, som var anbragt i et overfor liggende Hus.

I 1838 var min Farbroder Burchard Heering¹ bleven Ejer af Gillebro Vind- og Vandmølle i Fjelsted Sogn paa Fyn, med Tiliggende af Ager og Eng, skyldsat for Hartkorn 5 Td. 2 Skpr. 1½ Alb. og Mølleskyldshartkorn 1 Td.

At dette maa være sket ved Faders Hjælp er jeg kommet til Vished om, ved blandt hans efterladte Breve at finde et fra Onkel Burchard. Brevet er udateret, men efter Indholdet at dømme maa det være fra Decbr. 1839. Haandskriften er klar og tydelig og røber den tidligere Amtstuekontorist og Embedsmand i Toldvæsenet. Stilen er god, men paa enkelte Steder sikkert noget flottere, end Fader har syntes om i alvorlige Forretningsanliggender. Skrivelsen er fremkommen efter Anmodning af Fader og meddelers et Reparationsregnskab for Onkels Ejendom, hvis Beløb Fader havde givet Tilsagn om at forsyne ham med.

Her et Par Prøver af Brevets Stil:

Kjære gode Peter. Langt om længe sendes Dig hermed den saa ofte omtalte Udgifts-Liste, dog maa jeg oprigtig tilstaa, at havde jeg nøjagtig noteret enhver nødvendig Udgift jeg i det forløbne Aar har havt, da havde Summen opløbet sig til endnu mere, men da jeg stedse selv har hentet Materialerne, saa har jeg med Skam at tale om ikke holdt saa nøjagtig Bog over alt, som jeg for Fremtiden agter, og jeg har derfor bestilt mig en Bog i Odense for at kunde holde en nøjagtig Fortegnelse over Indtægter og Udgifter — — — — —
 Lev vel kjære Peter med gode lille Kone, og Gud lade Dig tjene Penge som Ploughjul i det nye Aar, thi saa glæder jeg mig til at Du hjalp mig med at faa skaaret Bakken igjennem som vilde forøge min Vandbeholdning². Din hengivne Broder

Burchard.

¹ Om hans Fortid henvises til „Slægten Heering“.

² I Mølledammen.

Saa kommer Rosinen i Pølseenden, som et:

P. S. Din Prioritet i Møllen vilde jeg nødig skulle overstige 6000 Rigsdaler, blot fordi det er en saadan lige Sum.

Prioritets-Obligationen blev dog ikke den Gang udfærdiget, men først langt senere, i 1856. Da den lige Sum var bleven 17,719 Rigsdaler 4 $\frac{1}{2}$ 4 β blev Dokumentet oprettet som rentefrit, lydende paa 12000 Rigsdaler¹. En Bestemmelse i mine Forældres Testamente gik endvidere ud paa, at saa længe Onkel Burchard og hans Hustru, født Anna Cathrine Nyland Kabbel (f. 1807 i Holstebro), begge eller den længstlevende af dem var Ejere af Gillebro Mølle, skulde ovennævnte Obligation forblive rentefri; solgtes derimod Ejendommen i deres Levetid, skulde den blive rentebærende, til Nydelse for Livstid for dem begge eller den efterlevende af dem. Efter begges Død skulde Kapitalen tilfalde Peter F. Heerings og Hustrus Arvinger. Onkel Burchard døde i 1863, og hans Enke forblev Ejerinde af Gillebro Mølle til sin Død 1885.

Paa en Tid som den nævnte (1839), da Fader nylig havde købt Gaarden paa Kristianshavn, der straks fordrede store Reparationer og saaledes lagde Beslag paa hans Midler, har Broderens Ejendomskøb og lidt flotte Regnskabsføring sikkert vakt Betænkeligheder hos ham.

I øvrigt var Onkel Burchard, ifølge Sønnen, Skibskaptajn Johans Udsagn til mig, en Mand med betydelig Ordenssans i sin udvendige Bedrift som Møller og Landmand, en Sans, der i Forbindelse med nedarvet Hæderlighed prægede de tre af hans Sønner, samt ogsaa deres Søskende. Johan, Herluf og Christian, som jeg har kendt meget nøje i mange Aar, lige fra de begyndte som Skibsdrenge og ud over den Tid, da de opgav deres Stillingen som anerkendte dygtige Førere af 3 af Faders Skibe.

Onkel Burchard havde et frejdigere Livssyn end Fader, hvilket ogsaa kan siges om Onkel Herluf, den yngste Broder. De havde begge, saa synes det mig efter hvad jeg kan slutte mig til ifølge Traditionen, mere af den beslægtede Morfader, Forpagter Winekens Blod i deres Aarer end Fader og Søsteren, Tante Sophie Matzen, der begge saa' Livet fra en alvorligere Side.

Jeg har hørt af Bekendte af Onklerne Burchard og Herluf, at

¹ Resten, 5719 Rigsdaler 4 $\frac{1}{2}$ 4 β eftergaves derfor; den langt overvejende Del var Renter i Cto Courant med Fader.

de var fortræffelige Selskabsbrødre, havde et muntert Sindelag og var velsete i deres Vennekreise, hvilke jeg dog ikke har kendt, da de begge havde Ophold uden for København. Onkel Herluf henlevede dog nogle faa sidste Aar af sit Liv med et brudt Helbred i København, hvor jeg ofte besøgte ham.

Onkel Burchard havde ikke mindre end 10 Børn, af hvilke det yngste, en Søn, døde i 1857, lidt over 8 Aar gammel.

Jeg vil dog her paa Forhaand væрге mig imod den mulige Opfattelse, at denne kortfattede, paa Traditionen byggede Skildring af Faders to muntre Brødre skulde kaste en Skygge over deres hæderlige Livsvandel, selv om de maaske ikke har været saa „aktive og paapasselige“, eller „saa sande Økonomer“ som Faderen, Konsumptionsforvalteren i Roskilde var, ifølge et Vidnesbyrd af Suhm i „Slægtens Historie“.

I 1839 kom min Kusine Christiane fra Gillebro Mølle som 10-aarigt Pigebarn i Huset hos mine Forældre, da hun skulde nyde sin Skoleopdragelse i Døtreskolen paa Kristianshavn, der dengang bestyredes af en Frøken Bruun og senere af en Frøken de Seue; hun opholdt sig hos mine Forældre i flere Aar, ligesom hun ogsaa tilbragte forskellige Perioder af sit senere Liv i deres Hus.

Den 11. Maj 1840 fødtes, som foran meddelt, min Broder Christian Wilhelm, og døbttes i Holmens Kirke af Provst Münter. Alle mine Søsken, med Undtagelse af min Søster Maria, der er døbt i Vor Frelzers Kirke, er, ligesom jeg selv, døbtte og konfirmerede i Holmens Kirke, og i samme Kirke er ogsaa min Hustru og jeg viede, da mine Svigerforældre havde sluttet sig til daværende Provst Fogs Menighed. Provst Fog, senere Sjællands Biskop, har ogsaa døbt vore seks Børn, medens de alle er konfirmerede af den nuværende Holmens Provst, vor mangeaarige gode Ven Mathias Fenger, dels i Vor Frelzers og dels i Garnisons Kirke, ligesom han ogsaa har viet vore tre Døtre i Vor Frelzers Kirke, som dengang var vor Sognekirke. Efter Omlægning af Sognene paa Kristianshavn er Christians-Kirken (forhen Frederiks tyske Kirke) nu bleven vor Sognekirke.

Den 10. December 1840 skriver Farbroder Herluf fra Roskilde til Moder.

Gode Line.

Jeg har besluttet at tilbringe Julen hos Dig i Aar for at pleje mig, dog maa jeg endnu leve næsten som hidtil, thi Suppe og Kjød maa jeg ikke spise.

Mit egentlige Ærinde til Byen er at jeg vil tale med Larsen¹ om ikke en eller anden Ting kunde gøres, saa at jeg kunde komme mig, og derfor er min Anmodning til Dig, gode Line, at Du vilde huse mig et Par Dage.

Jeg venter at komme til Byen Dagen før Jul. Lev vel til vi sees og hils Manden ret mange Gange.

Din hengivne
Herluf.

Brev fra samme til samme.

Roeskilde 17. December 1840.

Kære Line.

Du takkes mange Gange for Din venlige Skrivelse og for al den Omsorg Du vil yde mig ved min Nærværelse hos Dig. Hvad Befordringen angaar, da maa jeg tilstaae, at jeg havde bestemt at kjøre paa aaben Vogn, men da vores gode Peter har tilbudt at befordre mig i sin Vogn, takker jeg derfor ret mange Gange.

Min Bestemmelse er at reise til Byen Torsdagen den 24de dennes, altsaa beroer det paa ham, om han vil sende Vognen herud om Onsdagen eller først om Torsdagen.

Paa nogen Forkjølelse nær, befinder jeg mig ret vel. Lev vel og hils Din gode Mand ret mange Gange fra

Din oprigtige
Herluf.

Brev fra Herluf Heering til Peter F. Heering.

Roeskilde den 5. Januar 1841.

Kjære Broder.

Du takkes ret paa det venligste for al den beviste Godhed imod mig ved min Nærværelse hos Dig, samt for Befordringen saavel Ind som Hjem.

Et glædeligt Nytaar ønskes Dig, og at Du og Dine maa stedse vedblive at have et godt Helbred, thi det er det vigtigste her paa Jorden. Nu et Par Ord til Din gode Line.

Kjære Line.

Jeg ved ikke hvorledes jeg skal tolke min Følelse for Dig, men Tak skal Du have for al Din udviste Opmærksomhed mod mig ved min Nærværelse hos Dig, jeg havde det jo saa godt, thi alt hvad jeg ønskede blev opfyldt paa det venligste.

Hvorledes har den søde Peter² Skrallemændet det, han rider vel dygtig paa sin Kjæphest; det er en rar Dreng. Gid Vor Herre vil holde sin Haand over ham, vil det vidst blive hans kjære Fader op af Dage.

Emilie er vel nu rask, hils hende og Tonne ret mange Gange. Linden Christian kan Du gjøre nogle Grimasser af fra mig.

Men jeg er dog en ubehøvlet Tølper, thi jeg glemte rent at tage en kjærlig Afsked med min lille Kone(?), hils hende og Jomfruen³, som jeg ej heller fik sagt rigtig Farvel til ret mange Gange. Christiane⁴ bedes ogsaa hilset.

¹ Lægen S. E. Larsen, gift med Nicen Sophie Matzen.

² Børnene Peter 2 Aar, Emilie 7 Aar, „Tonne“ (Ottonia) 4 Aar, Christian 7 Maaneder.

³ Sanne Bech.

⁴ Broderdatteren fra Gillebro Mølle.

Med min Helbred er det ikke slettere, og jeg sidder ved Pulten fra Morgen til Aften.

Skade er det at Føret er saa slet for min Motion.

Dit Brev og Pakken til Jomfru Golberg blev leveret hende samme Aften som jeg kom hjem.

Et glædeligt Nytaar ønskes Dig og Dine paa det oprigtigste. Lev nu vel kjære Broder og Svigerinde, og naar I en Gang faaer Tid, da skriv mig et Par Ord til og lad mig vide hvorledes det staaer sig ved Eders Hjem.

Eders hengivne og taknemlige

Herluf.

Den Sygdom, for hvilken Onkel Herluf vilde søge Raad hos Larsen i København, har vistnok været Forløber for den Apopleksi, der senere, efter flere Aars Sygdom, blev Aarsag til hans Død. Født den 19. Novbr. 1794 var han i Julen 1840 kun 46 Aar gammel, altsaa en ung, men som ugift en ensom Mand. Han var meget afholdt baade af Fader og Moder, og Pebersvendens Glæde ved Besøget i deres lykkelige Hjem giver sig noksom Udtryk i hans Brev af 5. Jan. 1841.

Jeg kommer nu til mine egne første dunkle Erindringer fra Kristianshavn, der knytter sig til Anbringelsen af et nyt Bolværk uden for Ejendommen i Aaret 1842, idet jeg mindes, at jeg fra Barnekammerets Vinduer med stor Opmærksomhed fulgte Ramslagene paa de store Pæle, der nedrammedes i Kanalen, hvilket Arbejde dengang udførtes med Haandkraft ved Hjælp af Rambuk og under Ledsagelse af en lystig Opsang; dette var en meget langsom Arbejdsmetode og staar i et grelt Forhold til Nutidens Fremgangsmaade ved lignende Arbejder, hvor Damp og Elektricitet har afløst Haandkraften.

Bolværkets ene Halvdel, omtr. 24 Alen langt, staar endnu (1908), hvorimod dets anden Halvdel maatte omsættes i 1876; men det Træ der da anvendtes var ikke saa godt som det, der benyttedes i 1842, og hele Bolværket er nu atter brøstfædig, om end en ydre Skal dækker Svaghederne.

Jeg mindes ligeledes en anden af mine tidligste Barndoms-erindringer, nemlig at jeg, siddende paa Faders Kusks Arm har set en Mester Jakel Forestilling paa Dyrehavsbakken. Kusken gik under Navnet „Store Lars“ i Modsætning til Pakhuskarlen „Lille Lars“.

„Store Lars“ var en jydsk Gaardmandssøn, der havde staaet ved Fodgarden; han skiftede for at rejse hjem i Novbr. 1842, og

efterfulgtes af Peter Petersen, senere kaldet „Gamle Peter“, der fra Kusk avancerede til Forkarl paa Pakhuset.

I Foraaret 1842 afløste Jomfru Dorthea Knudsen Jomfru Sanne Bech som Husjomfru. Jeg anfører dette i Forbindelse med min Omtale af Kusken, „Gamle Peter“, fordi han og Jomfru Knudsen samme Aar kom i mine Forældres Tjeneste og forblev i den til Faders Død i Decbr. 1875.

Fra senere i Tiaaret 1840—50 erindrer jeg som boende i Gaarden Overgaden n. V. følgende Familier: I Stueetagen til venstre boede Grosserer Chr. Christensen og Hustru¹; de havde to smaa Døtre, Betty og Olarda².

I Stueetagen til højre boede Major i Artilleriet Mourier, d. 1847, og Hustru. De havde to Sønner, Reinhard³ og Ferdinand (den yngste af Børnene og min jævnaldrende) og to Døtre, Louise og Christiane. I deres Hjem boede tillige som Pensionærer to Dreng fra Vestindien, først Henry Hinckelberg og senere en Slægtning af Majoren, Ludvig Mourier. Hvorledes disse 7 Mennesker har faaet Plads i Lejligheden, der kun bestod af 5 Værelser, Entré og Pige-kammer, erindrer jeg ikke; men Datidens Fordringer i Retning af Bekvemmeligheder var jo ikke saa udviklede som nu.

Paa 1. Sal boede vor Familie, der efter at min Søster Maria var født d. 7. Marts 1845 bestod af 9 Personer, Forældrene, 6 Børn og Kusinen Christiane. Endelig boede paa 2. Sal Grosserer og Raadmand Meinert, d. 26. Febr. 1877 86 Aar gl. (Firma Car. Noe & Co.) med Hustru f. Tang, d. 6. Decbr. 1887 89 Aar gl., og 10 Børn, Sønnerne Edvald, Conrad, Adolf, Alfred og Frederik, og Døtrene

¹ Dette Ægtepar skylder jeg Beretningen om Etatsraadinde Kofoed og hendes Mand.

² Olarda døde som lille Pige, Betty blev forlovet i Marts 1862 og gift 1863 med Pr.-Løjtnant i Artilleriet L. A. Ipsen, med hvem hun havde flere Børn. Hun døde 4. Febr. 1878.

³ Reinhard, f. 4. Maj 1830, kom i Postvæsenet og ægtede en Frøken Schwartzkopf; han døde barnløs 6. Marts 1855. Louise, f. 10. Juli 1827, d. 3. Oktbr. 1868, blev gift 21. Septbr. 1862 med Pastor H. F. E. Petersen, Sognepræst paa Øland, d. 3. Oktbr. 1868. Christiane, f. 29. Oktbr. 1828, døde ugift 22. Marts 1880. Ferdinand gik i Borgerdydskolen paa Kristianshavn og var min Klassekammerat; i 1855 kom han paa Kontor hos Grosserer-Firmaet J. F. Erichsen & Søn i København, og derfra ind i Privatbanken, hvor han blev Fuldmægtig. Han ægtede i 1868 Hulda Wulff, Datter af Urtekræmmer Wulff paa Kristianshavn, med hvem han havde to Børn, Elisabeth, f. 5. Septbr. 1869 og Axel, f. 20. Oktbr. 1871, Cand. polyt. Ferdinand Mourier døde af Lungetuberkulose 10. Septbr. 1884.

Marie¹, Mathilde, Helene, Emma og Nanna. Frederik og Nanna var Tvillinger. Disse var omtrent jævnaldrende med min ældste Søster Emilie og altsaa i 1845 10 à 11 Aar gamle, medens min Kusine Christiane Heering var jævnaldrende med Mathilde Meinert, og disse to var altsaa i 1845 16 Aar gamle.

Da jeg i 1845 som 6—7-aars Dreng tumlede mig ved Leg i Gaard og Have, var en Del af Meinerts Børn altsaa voksne unge Mennesker; dette forhindrede dem dog ikke i, at de mangel Sommeraften tog Del i Børnenes Leg, og det var da en anselig Mængde af Gaardens egen Ungdom og Børn der legede Skjul, Saltebrød, Kædetagfat o. s. v. under megen Morskab og Larm, der dog til Tider kunde blive saa vild og halsbrækkende, at en manende Røst fra et aabnet Vindu maatte til for at slaa lidt koldt Vand i Blodet paa den støjende Skare.

Af Meinerts Børn er nu (1908) to, Edvald og Alfred (d. 16. August 1910), som Pastores emeriti bosiddende i København, Conrad døde ung som Læge i Odense, 31. Marts 1854, efterladende sig en barnløs Enke, der senere ægtede Adolf Meinert, død 18. Aug. 1905 som Etatsraad og R. af Dbg., efter paa Grund af Alder at have taget sin Afsked som Herredsfoged i Merløse og Tudse Herreder. Frederik Meinert blev teologisk Kandidat, studerede derefter Zoologi, blev Dr. phil. og ansat som Inspektør ved det zoologiske Museum i København. Han ægtede en Kusine, Frøken Krarup, ligesom Søsteren Emma ægtede en Fætter, Cand. theol. Krarup, med hvem hun havde to Sønner. Fru Emma Krarup lever endnu (1910) som Enke i Roskilde. Marie, d. 12. Maj 1909, Helene d. 14. Juli 1904 og Nanna, d. 13. Oktbr. 1908, forblev ugifte. Mathilde var forlovet med en Kandidat Kofoed, der døde 26. Februar 1849; selv døde hun 26. Februar 1878.

Alle Grosserer Meinerts Sønners Ægteskaber forblev barnløse, saa at de ovenfor nævnte 2 Sønner af Fru Emma Krarup var deres eneste Børnebørn. Fru Meinert var født Tang og Søster til den bekendte Rigsdagsmand, Etatsraad Tang til Nørre Vosborg i Jylland, ligesom hun var sin Mands Niece. Jeg skal nu nævne de Familier, der i Tiaaret 1840—50 var stadige Gæster i mine Forældres Hus, og begynder med to af Faders Venner fra

¹ Den ældste af Døtrene. Hun var en meget belæst Dame, og havde hendes Ungdom faldet i vor Tid, var hun sikkert bleven baade Student og Magister; men Damernes Emancipation var dengang ikke saa fremskreden, man smilede ad de lærde Damer og kaldte dem „Blaastrømper“.

Ungdomsaarene, fysisk og optisk Instrumentmager F. A. Thiele, d. 29. Juli 1859 67 Aar gl., og Isenkræmmer H. C. Dohler, der begge boede paa Købmagergade, samt deres Hustruer; Dohler var gift med en Søster til foran nævnte Grosserer Christian Christensen. Endvidere Justitsraad, Kontorchef i Krigsministeriet Harboe og Hustru, f. Hahn, Grosserer Chr. Christensen og Hustru, Carl Schrøder, Korrespondent hos Jeppe Prætorius & Sønner paa Kristianshavn

Fru Nicoline Heering med Døtrene Emilie og Ottonia. 1847.

og Bogholder hos Fader, og hans Hustru, samt Enkefru Baling og Augusta Næboe, mine Forældres Husfæller fra deres første Bolig i Laksegade, og sluttelig en Frøken Langemarck og selvfølgelig Faders Søster, som vi Børn ikke kaldte ved Fornavn men derimod altid Tante Matzen. Hendes Svigersøn, Kirurgen S. E. Larsen og Hustru hørte ogsaa til Vennekresen, men da Larsen var stærkt optaget af sin Virksomhed som Overkirurg ved Almindelig Hospital og desuden havde en udstrakt privat Praksis, var han som Regel kun til Stede ved mere solene Lejligheder, som f. Eks. paa Faders og Moders Fødselsdage, hvor han da spiste til Middag med os; men ret snart efter Maaltidet forlod han os for at optage sin Virksomhed som Læge hos sine private Patienter og sin Aftenstuegang paa Hospitalet, hvilken han vistnok kun yderst sjælden

forsømte. Jeg erindrer, at den eneste Ferie han tog sig i de mange Aar han var Overkirurg, var for at deltage i et Læge- eller Naturforsker møde i Stockholm.

Som vor Huslæge aflagde han, efter Datidens Skik, hyppige Besøg hos os, selv uden for Sygdomstilfælde, eller sendte sin Amanduensis, Frans Djørup, der døde i 1907 som Danmarks ældste Læge, over 90 Aar gammel. Baade mine Forældre og vi Børn holdt overordentlig meget af Larsen; han kaldte Fader og Moder for Onkel og Tante, og naar vi Børn var syge og laa til Sengs, kunde han ved sine Besøg tage sig Tid til at klippe Mennesker og Heste af Papir for os, hvori han var en stor Mester.

Ogsaa Tante Matzens dengang ugifte Døtre, Charlotte, Cecilie og Henriette, hørte til Omgangskresen, og fra noget senere i Tiaaret 1840—50 erindrer jeg følgende paa Kristianshavn bosatte Familier som mine Forældres Omgangsvener: Vekselmægler Edv. Lorentzen og Hustru, Grosserer N. C. Dyrhund, d. 15. Septbr. 1873, og Hustru, Pastor Marckmann, 2den Præst ved Vor Frelsers Kirke, samt Professor ved Veterinærskolen¹ With, f. 5. Febr. 1796, d. 15. Septbr. 1861 som Landstutmester i Hillerød, og Hustru Elise Marie, d. 15. Septbr. 1861, 65 Aar. Forskellige af disse Familiers Børn blev ogsaa Omgangsvener, Lege- og Skolekammerater med mine Søsken og mig.

Pastor Marckmann² var født paa Bornholm, han var Ven med J. N. Madvig og stærkt patriotisk anlagt nationalliberal. I hans Hus traf mine Forældre den bekendte slesvigske Bonde Laurids Skau, f. 22. Maj 1817, d. 11. Maj 1864, og den ligeledes bekendte dansksindede Slesviger Advokat Blaunfeldt³, der blev saa haardt behandlet af Oprørerne i første slesvigske Krig og rent ud umenneskeligt af Preusserne i 1864.

Blandt Faders efterladte Breve findes et fra Laurids Skau, saalydende:

¹ Veterinærskolen laa dengang paa Kristianshavn, over for Vor Frelsers Kirke, med Façade til St. Annagade og Sidebygninger til Dronningensgade og Prinsessegade.

² Pastor J. W. Marckmann, f. i Rønne 21. Septbr. 1804, blev efter Oprørskrigen 1848—50 forflyttet til Landsbyen Hoptrup i Sønderjylland, hvor han 1851 mistede sin livsglade Hustru, Julie Frederikke Dorthea Olsen, f. 1813, Datter af Notarius publicus G. H. O., hvilket jeg har set af et Brev fra ham af 22. Januar 1855 til Fader. Marckmanns Børn var Godske, Judithe og en lille, betydelig yngre Søn Julius, der da ovennævnte Brev er skrevet var 4 Aar gammel.

³ M. F. Blaunfeldt, f. i Aabenraa 26. April 1799, d. i København 29. Januar 1880, har skildret sit Levnet i en lille Bog: „Minder fra Sønderjylland“. I Kommission hos C. A. Reitzel. 1876.

Houst pr. Haderslev, d. 4de Juni 1846.

Høistærede

Hr. Grosserer Heering.

Ved i Erindringen at gjenkalde mig de Mange, som paa min sidste Reise viste mig en særdeles Opmærksomhed og Velvillie, er det en Selvfølge, at De og Deres elskelige Frue med øvrige Familie hører til de første, som i Aanden fremstiller sig for mig.

Næppe kunde Nogen vel vise mig en mere inderlig og velment Opmærksomhed, end den der blev mig til Del i Deres Huus, og næppe kunde jeg Nogetsteds have befundet mig bedre, saa at Erindringen om de behagelige Timer jeg delte med og hos Dem stedse vil høre til mine behageligste Reiseerindringer og altid skal jeg mindes dem med inderlig Taknemlighed. Modtag da herved min hjertelige Tak for alt Godt! Vistnok staaer det ikke i min Magt at gjengjælde Dem og Deres gode Frue al den Artighed De har været saa god at vise mig; men jeg ved ogsaa, at De mindst af Alt fordrer Gjengjæld, og at et for Godhed og Velvillie modtageligt og rummeligt Sind er for Dem det kjæreste og bedste; herpaa troer jeg imidlertid ikke det mangler mig, og om jeg end ikke forstaaer meget, saa forstaaer jeg dog idetmindste at paaskjønne Alt hvad der i Livet møder mig af Stort og Godt og Ædelt.

Det var glade Dage jeg levede paa Christianshavn, rige paa venskabelige Følelser og velsignet Fred. Jeg er ikke vant til saa meget Godt, og desto større maatte derfor den vederkvægende og forfriskende Indflydelse være, som et saadant venligt Samliv altid har paa Sindet.

Ogsaa det Marckmannske Huus er jeg særdeles forbunden; thi det er dog gjennem dette jeg er bleven indført i Deres Huus, og naar Pastor Marckmann roser Deres Frue og Fru Marckmann til Gjengjæld stiller Dem saa højt, saa kan jeg ikke andet end til begge sige Ja og Amen og i mit stille Sind glæde mig over den venskabelige, ja jeg kan gjerne sige kjærlige Forbindelse, som finder Sted mellem tvende hver for sig agtværdige Huse.

Paa Lolland havde jeg det godt, men Overfarten derfra til Sjælland var ikke saa magelig og Deres Cognak kom mig ved denne Leilighed meget tilgode, da jeg en hel Nat maatte ligge paa Søen i en aaben Baad. I Sjælland havde jeg det ogsaa godt, ligesom Opholdet i Odense i det Væsentlige tilfredsstillede mig.

Den 12. Juni (1846) skal vi tage afgjørende Bestemmelse om Skamlingsbankefesten for iaar. Man taler her meget om, at Regjeringen vil forbyde den, ligesom den nylig har forbudt Slesvig-Holsteinerne at holde Fest paa Erlev(?) Banke. — Dog prøves skal det, og vi ville strax lade Ansøgning indgaa til Amtmanden, for at erfare, om Rygtet stadfæster sig.

Jeg troer dog næppe at man vover at forbyde os Festen, da dette vilde være en altfor farlig Operation.

De skal nærmere høre fra mig, naar vi med Sikkerhed veed, at Festen bliver afholdt.

Jeg haaber da ogsaa, at De ikke glemmer Deres og Fruens Plan at komme hertil. Naar man fra Kjøbenhavn reiser med Dampskibet „Caroline Amalie“ til Flensborg, saa er Reisen ikke saa farlig.

Jeg kunde da møde Dem der med Befordring, være Deres Cicerone paa en Lysttour over Rinkenise, Gravensteen, det deilige Sundevit, Apenrade, Haderslev til Christiansfeld og Skamlingsbanke, hvilket baade kan gøres i en Dag eller to, alt efter Omstændighederne. Men jeg indestaaer hverken Dem eller Pastor Marckmann for, at de beholder deres Damer længere, naar de først har sat Foden paa Slesvigs Grund; thi det kan let hændes, at jeg bemægtiger mig baade Fru Heering og Fru Marck-

mann, og derimod besøger Dem og Marckmann en anden kyndig Led-sager i min Huslærer. Fortæl Marckmann og begge Fruer dette, og lad mig se de bliver enige om denne Tour.

Vi skulle naturligvis nærmere correspondere herom, og De kan være vis paa, at jeg skal arrangere Alting saa taaleligt, at den kan være tjent dermed.

Jeg beder Dem formelde min Kompliment til Harboe med Frue, Schröder med Frue, Frøken Thot¹ og alle andre Bekjendte.

Ligeledes til det Marckmannske Huses og Deres rare Børn en venlig Hilsen.

Men baade først og sidst min Hilsen og Tak til Dem og Deres Frue, og idet jeg slutter dette Brev, beder jeg Dem beholde i venlig Erindring

Deres meget hengivne
Laurids Skau.

Efter at have nævnet mine Forældres Omgangskres i Aarene 1840—50, vil jeg nu omtale deres Husstand.

Kontorpersonalet bestod af den tidligere nævnte Bogholder Schröder, der dog kun var paa Kontoret om Eftermiddagen, da han som allerede omtalt om Formiddagen var beskæftiget hos Firmaet Jeppe Prætorius & Sønner², der ogsaa havde Kontor og Bopæl i Overgaden n. V., næst ved Hjørnehuset af St. Annægade, et Brændevinsbrænderi, der kaldtes „Kulposen“. Efter Schröder kom saa Carl Iversen, der i 1828 var kommet til Fader som Lærling ved Urtekramforretningen, og dernæst Theodor Schröder, en Nevø af Bogholderen, der var Pakhusforvalter. Forkarlen paa Pakhuset hed „Lille-Lars“ og var en Jyde; han tjente Fader i adskillige Aar, dog afbrudt ved Indkaldelse i Krigsaarene 1848—50. Senere fik han en Bestilling som Voldmester (Opsynsmand ved Voldene) og blev gift med en Stupige Marie, der tjente hos mine Forældre. Saa var der en Pakhuskarl der hed Søren og endnu en Karl, hvis Navn jeg ikke erindrer. Kusken Peter, der kom i Tjenesten 1842, har jeg tidligere nævnt. Han blev senere Pakhuskarl, efter at Kirurgen Larsen ved en Operation havde befriet ham for en „Mus“ i Knæet og derefter raadet ham til at opgive Tjenesten som Kusk, da den hyppige Stigen paa og af Vognen ikke var ham tjenlig. Som Kusk afløstes han af en Fynbo, som ogsaa hed Peter. Der maatte da skælnes mellem Gaardens 3 Petere,

¹ Justitsraad Harboe, Bogholder Schröder og Frøken Mariane Dodt, af hvilke den sidstnævnte dengang opholdt sig i mine Forældres Hus.

² Firmaet bestod af Etatsraad H. F. Prætorius, f. 30. Marts 1783, d. 24. Febr. 1862, der var gift, og en ugift Broder, der gik under Navnet Onkel Jacob, f. 13. Decbr. 1784, d. 23. Marts 1859.

som herefter benævnedes saaledes: Gamle Peter (den forhen-værende Kusk), Peter Kusk og Lille Peter (min Lidenhed).

Carl Iversen var Underofficer ved det borgerlige Infanteri, der dengang havde Eksercerplads paa Kristianshavn, ved Siden af ny Artillerikaserne i Baadsmannsstræde, hvor jeg som Barn har set denne Afdelings militære Evolutioner. Theodor Schröder stod ved Livjægerne, i hvis Uniform jeg erindrer at have set ham. Han var en munter Fyr, og blandt de Løjer han kunde drive selv under Arbejdet, har gamle Peter senere fortalt mig følgende lille Episode: En Dag var der kommet Havre, som skulde bæres op paa Foderloftet, og Schröder gemte da i en af Sækkene 2 Lispundslodder (32 Pd.); Sækken fik gamle Peter paa Ryggen, men efter at have baaret den op fandt han dog, at det var en ualmindelig svær Havre, og Schrøders Træskhed blev derefter opdaget. Gamle Peter skrev sig imidlertid denne Begivenhed bag Øret, og saa hændte det da en Tid senere, at Schröder efter at have været syg og sengeliggende vilde prøve, om han i den Anledning var tagen af i Vægt. Da Theodor Schröder og gamle Peter vejede lige meget, stillede Schröder sig paa Vægtens ene Skaal og anmodede gamle Peter om at tage Plads paa den anden; men stor blev Schrøders Forbavselse da Vægten paa hans Side gik til Vejrs med Aplomb, og han blev ligefrem ængstelig over at Sygdommen i den Grad havde tæret paa ham.

Først senere fik han at vide, at de adskillige Pund han havde tabt i Vægt skrev sig fra en Del Blyplomber, som gamle Peter, ihukommende de 32 Pd. i Havresækken, havde set Lejlighed til at fylde i sine Lommer inden han steg op paa Vægten.

Det kvindelige Huspersonale bestod af den tidligere nævnte Husjomfru Dorthea Knudsen, Kokkepigen Johanne¹, Stupigen Hanne og Barnepigen, en Bondekone der hed Karen; hun havde tjent mine Forældre fra 1833 og været Barnepige for deres 8 Børn. Hun var et i højeste Grad paalideligt og Slægten hengiven: Menneske, der forblev i Tjenesten indtil sin Død i Sommeren 1851. Foruden det faste Personale beskæftigedes næsten daglig en ung Sypige, der hed Stine Grønbech og var Datter af en Tjener ved Kunstakademiet, en høj Mand med et stort, graasprængt Skæg; han har staaet Model i mange Skikkelser for Datidens Mænd og

¹ Efter en Tjenestetid af henimod en Sned Aar blev hun gift med en Murer og Husejer Jeppesen paa Kristianshavn.

hans karakteristiske Ansigt har jeg genkendt paa mange af deres Billeder.

Stine var til stor Morskab for os Børn og hun har spillet megen Komædie for os. Naar hun nemlig tidlig paa Aftenen gik fra os til sit Hjem paa Charlottenborg, hvor Faderen boede i Kælderen, hændte det ofte at hun, efter Forestillingens Begyndelse paa det kgl. Teater, for en meget ringe Betaling af en Billetsjover købte sig en Galleribillet, og saa den næste Dag i Skumringen med stort Efterlignelsestalent fremstillede en eller anden af den foregaaende Aftens agerende for os Børn i Barnekammeret. En anden Fornøjelse skaffede Stine Grønbech os, nemlig fra Charlottenborg at se naar Kongen fra Amalienborg kørte til Højesterets Aabning paa Kristiansborg Slot, hvilket foregik med stor Pomp i Guldkaret, forspændt med 6 eller 8 hvidfødte Heste; foran Køretøjet gik Løbere i røde, sølvbroderede Trøjer, gule Knæbenklæder, hvide Strømper og Spændesko, og med et mærkeligt Hovedtøj, der lignede en fyldt Blomsterkurv.

Ogsaa ved enkelte andre Lejligheder var vi Børn i Formiddagsbesøg i Kælderen paa Charlottenborg, og morede os da meget ved at betragte Færdselen over Torvet og paa Fortovet uden for de smaa Kældervinduer. Stine Grønbech blev vistnok snart efter Krigens Slutning i 1850 gift med en værnepligtig Sergent af 1ste Forstærknings Jægerkorps ved Navn Gravballe, og Ægteparret etablerede da en lille Høkerforretning i Løngangsstræde; men senere blev Manden, ligesom Svigerfaderen, Tjener ved Kunstakademiet, og efter dennes Død rykkede han med Familie ind i Kælderlejligheden paa Charlottenborg. Her har mine Søkende og jeg ofte hilst paa dem, særlig om Foraaret, naar vi besøgte Udstillingen. Stine Gravballe og hendes Mand er nu (1908) begge døde. Min Broder Christians og mit sidste Besøg hos dem var vistnok da vi begge som gifte og hjemfarne Mænd efter Aftale mødtes hos dem en Aften, hvor vi ved et Glas Punch, med Stines friskbagte Æbelskiver til, i Erindringen genoplevede vore Barndomsaars mange fornøjelige Begivenheder.

Som tjenende hos mine Forældre i et kortere Tidsrum mindes jeg ogsaa min Amme Mætte, en Smedekone fra Hundie i Køge-Eggen, dog heldigvis ikke fra mit spædste Aar, thi hun var ikke særlig proper anlagt, hvilket jeg senere erfarede ved de regelmæssige Besøg hun et Par Gange om Aaret aflagde hos mine Forældre og senere hos mig, indtil hun døde som en gammel Kone.

Det blev mig ofte foreholdt, naar jeg som lille Dreng tilsmuskede mine Klæder medens Broder Christian stedse ved vor fælles Leg holdt sig ren og proper, at jeg slægtede min Amme paa.

Om dette Symptom virkelig kan stamme fra Fosternoder-mælken er et Spørgsmaal, som det er forbeholdt Videnskaben at tage op til Afgørelse; thi Christians Amme var efter Traditionen, i Modsætning til min, en ualmindelig sirlig og ordentlig Husmandskone fra Brøndbyvester, der hed Kesten.

Min Amme var meget hengiven til Læsning, og et Ar i min Pande bærer Vidne derom. Da Mætte nemlig engang, fordybet i Læsningen af „Danmarks Historie“, lod mig tulle alene omkring paa Gulvet, faldt jeg over mod en skarp Kant paa et Møbel og slog et Hul i min Pande, hvorfra Blodet flød i Strømme. Jeg har dog ikke hos mig sporet nogen særlig Trang til Studier, om end netop Historie- og Geografitimerne i Skoletiden var dem jeg satte størst Pris paa. Undervisningen i Fysik interesserede mig ogsaa, hvorimod de Discipliner der endte paa tik, som Grammatik og Matematik, var min Rædsel; dog maa herfra undtages de tyske uregelmæssige Verber, som jeg kunde paa Fingrene. Hvad jeg i øvrigt senere har tilvendt mig af Sprogkunderskaber, er nærmest erhvervede gennem Øret ved et 3½ Aars Ophold i Tyskland, England og Holland samt ved nogen Privatundervisning. God og sund Læsning har jeg dog altid haft Smag for, men desværre var jeg gennemgaaende ikke nogen flittig Elev i Skolen og har ofte fortrudt hvad jeg derved syndede mod mine Forældre og at jeg ikke blev Student inden jeg slog ind paa den merkantile Vej, da største Parten af mine Ungdomsvenner netop hørte Studenterverdenen til.

Da jeg imidlertid nu mærker, at forskellige Svinkeærinder har ført mig vel langt bort fra Beretningen om mine Forældres Husstand i mine tidlige Barndomsaar, skal jeg slutte denne med en summarisk Oversigt. Den bestod altsaa af Fader, Moder og 6 Børn, endvidere 2 ugifte Kontorister, Husjomfruen, 3 à 4 Piger, 1 Kusk og 3 Pakhuskarle, der alle havde Bolig og Kost i Huset, samt endelig en Opvaskerkone, der havde Eftermiddagsarbejde, altsaa i alt 20 Personer. Hertil kan føjes de hyppigt liggende og i lange Tider stationære Gæster udenbysfra, til hvilke der var rigelig Plads i Gaardens øverste Etage, som bestod af 6 Værelser. Her boede ligeledes Kontoristerne og senere ogsaa mine Brødre og jeg. Som hyppige Beboere af Gæstelejligheden kan jeg nævne Frøknerne Dodt fra Fredensborg, Frøken Samueline Maahr fra

Frederiksborg og to Frøkener With samt Frøken Nanna Aabye sammestedsfra, endvidere Fru Martha Ørsleff, Frøkenerne Otilie Wineken, d. 23. Januar 1883, Cecilie Kirk og Marie Antoni fra Helsingør, og desuden adskillige andre.

Det var altsaa en Husstand efter gammeldags Manér, hvor det hverken manglede paa Husrum eller Hjerterum, og hvor f. Eks. Tjenestefolkene ikke, som ofte nu til Dags, indtog en væbnet Stilling over for Herskabet, parat til at demonstrere deres indbildte Frihed til at „kunde gaa straks“ hvis man ikke er tilfreds med dem, eller omvendt de ikke med Tjenesten. Flinke og paa-lidelige Tjenestefolk var dengang ingen Sjældenhed; en venlig Be-handling fra Herskabets Side paaskønnedes og avlede Fred og Forstaaelse mellem Parterne.

Mine Forældres og deres Venners selskabelige Sammenkomster fandt vistnok i Regelen Sted om Aftenen, i det mindste erindrer jeg ikke fra mine tidligere Barndomsaar at de kom sammen til Middag, hvilket var en noget senere Tid forbeholdt og da efter en meget tarveligere Maalestok end nu til Dags. Toppunktet var dengang Suppe, Fisk, Steg og Kage.

Den nu saa vidt drevne Rivaliseren i Retning af Rang og Titler, om at føre det eleganteste Hus og se de fornemste Gæster hos sig, eller endogsaa at komme til Hove, kendte den solide, alvorlige Borgerstand med tilstrækkelig Agtelse for sig selv, ikke noget til; men derimod hyldede den det gamle Ord: „Den lever vel, der lever ubemærket“. Begrebet det højere Bourgeois hører Nutiden til.

Sammenkomsterne om Aftenen havde deres naturlige Grund i den dengang almindelig indførte tidlige Middagstid (Kl. 2—3), altsaa før Dagværket var til Ende; men dette forhindrede dog ikke, at man kunde samles Kl. 7 om Aftenen. Herrerne spillede da gerne Kort et Par Timers Tid og under Kortspillet serveredes da ved Spillebordene en lille Forfriskning, f. Eks. en fin Cognac samt et Stykke Franskrød og en Skive Ost, medens Damerne samtalede ved deres Haandarbejde og gjorde sig til Gode med de mange, dengang almindelige Variationer af Husmoderens hjemmesyltede Frugter. Herefter nød man solidt Aftensmaaltid i Fællesskab og ved Ellevetiden tog Gæsterne Afsked¹.

Men hvad der karakteriserer Fortidens selskabelige Sammen-

¹ Om Datidens Levesæt kan jeg henvise til: J. Plenge: For en Menneskealder siden. Gyld. Boghdl. 1873.

komster og Nutidens Selskaber er dette, at man dengang kun samledes med gode Venner og straks følte sig som hjemme i den kendte Kres, og hvor f. Eks. den Formalitet, at Herrerne skriftligt underrettes om, hvilke Damer de „skal føre til Bords“ ikke brugtes. Nu til Dags er det derimod ikke ualmindeligt, at man i en Familie, hvor man indbydes til Middag én Gang i hver Vintersæson, Aar efter Aar træffer en hel forskellig Kres af Mennesker.

Den nuværende Inddeling af Døgnets Timer, med den meget almindelige sene Middag Kl. 6, efter endt Dagværk, har slaaet en Streg over de selskabelige Aften-Sammenkomster, ihvorvel Samfundets „Spidser“s Dinéer vel nok kunde kaldes Aftenselskaber, hvor man samles Kl. 7—7½ og gaar til Bords under Iagttagelse af alle førnødne Formaliteter, for efter 2—3 Timers Kedsommelighed Kl. 9½ à 10 at trække sig tilbage.

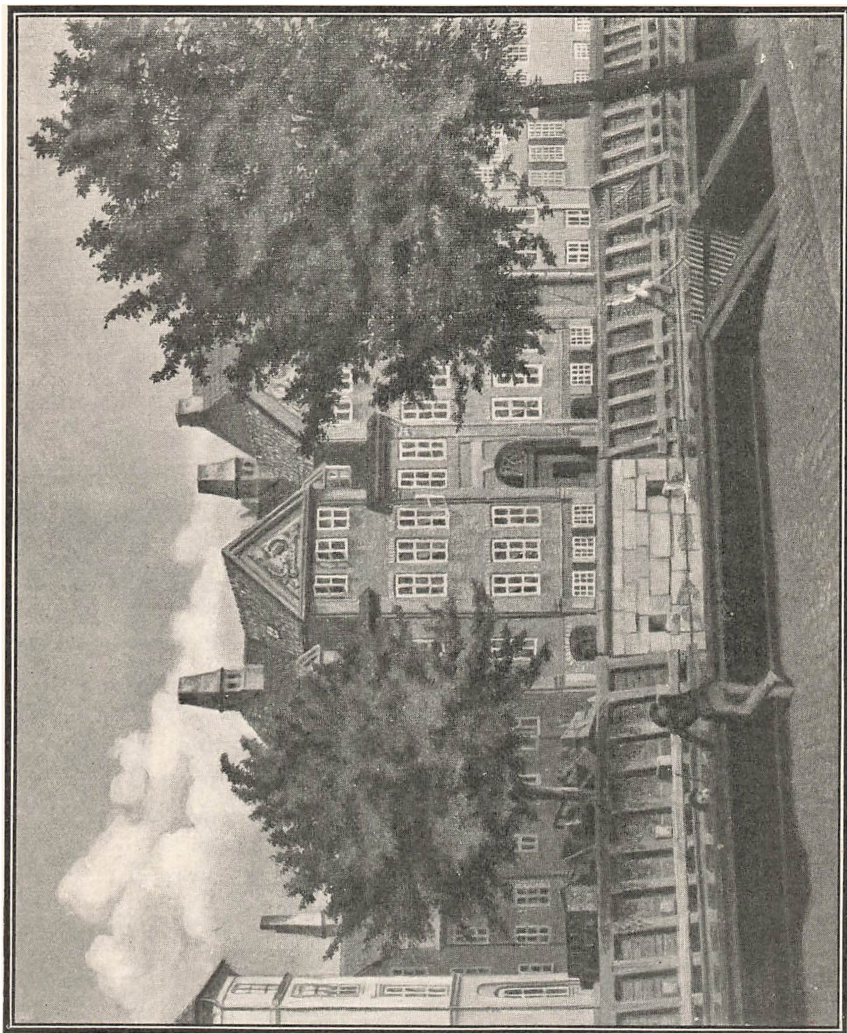
Nej saa priser jeg Fortidens Middage, da man samledes Kl. 4, blev budt velkommen til Bords af Værten og hvor man, trods den tidlige Spisetid dog kunde holde ud i Fryd og Gammen til Kl. 11 og endda senere, navnlig naar Ungdommen var til Stede, hvilket gav Anledning til en lille Dans.

Mine Forældre holdt i mange Aar aabent Hus hver Lørdag Aften, og da de dengang kun undtagelsesvis boede paa Landet om Sommeren, fandt saadanne Sammenkomster Sted hele Aaret rundt. Om Sommeren opholdt man sig da inden Aftensmaaltidet i Haven og i en derværende lille Pavillon, som var rejst op ad Havens Ringmur ud imod Kongensgade (nu Vildersgade). Det var forinden de mange Fabrikkers Tid og inden man brændte Kul og Koks i Kakkelovne og Komfurer, men kun benyttede Brænde og Tørv. Der kunde derfor dengang trives et smukt Blomsterflor i københavnske Baghaver og ikke mindst i vor Have paa Kristianshavn, hvor Gaardspladsen med tilhørende Have indtager et Areal af omtrent 2090 □ Alen ubebygget Grund.

Indtil 1847 var Tilstanden i vor Gade efter Arbejdstid saaledes, at den mindede om en stille Provinsbygade. Overgaden n. V. endte som en cul de sac ved Hærens Laboratorium, der imod Syd og Øst begrænsedes af Kristianshavns Kanal og dannede en aflang Firkant, der laa bag ved Frederiks tyske Kirke, med Indgang fra Kongensgade (nu Vildersgade), og endte, adskilt fra Havnen, ved en Plads, der dengang tilhørte Jacob Holm & Sønner.

Til venstre for Faders Gaard, naar Beskueren vendte Ryggen mod Kanalen, laa to mindre Ejendomme samt Hjørnegården til

Lille Sophiegade, en køn rød Ejendom i Barokstil¹, hvis Gaardsplads og Have strakte sig langs hele denne Gade i en Længde af omtrent 100 Alen, og saaledes, ligesom Faders Gaard, havde Façadegrund

ud til Kongensgade, nu Vildersgade. Fra Hjørnet af Lille Sophiegade og Overgaden n. V. og hen til Laboratoriet laa der da endnu,

¹ Den ejedes af Oberstløjtnant F. A. Gosch, Fader til Zoologen Christian Carl August G., f. 1832, Forfatter af forskellige politiske Brochurer, Attaché ved det danske Gesandtskab i London fra 1862.

hvis jeg husker ret, kun to Ejendomme med ret store Grundarealer, kun lidt bebyggede. Den ene kaldtes Tømrer-Kroen, hvor Tømmersvendene i Lavenes Tid havde deres Forsamlingshus, og den anden tilhørte Snedkermester Sehusen, der her havde sit Værksted og Bopæl. Bag ved disse to Ejendomme laa der ud til Kongensgade 2—3 Huse, der tilhørte Tysk Kirke og lige for Lille Sophiegade den tidligere Bolig for nævnte Kirkes Præst, den daværende „Borgerdydskole paa Kristianshavn“ med sin store Legeplads, der grænsede op til Kirkegaarden.

Der var altsaa gode Vilkaar for frisk Luft i vort Nabolag; men saa kom Slangen i Paradiset, i Skikkelse af Baumgarten & Burmeister, der i 1847 købte Grund paa Lille Sophiegades søndre Side og her opførte et Maskinværksted og Jernstøberi, der snart blev til den største Ulempe for alle omboende.

Da Virksomheden voksede og det kneb med Plads tillod man sig f. Eks. at benytte Kanalen til Kedelværksted, idet man paa sammenkoblede Pramme med derpaa anbragte Smedeesser nittede Dampkedler. Paa samme Tid var det derimod forbudt Kobbersmede at hamre paa en lille Kobberkedel paa Gaden uden for deres Værksteder, hvad der tidligere var almindeligt.

Klager til Politi og Øvrighed over saadanne og andre Overgreb forblev imidlertid aldeles frugtesløse. Hr. Burmeister maa have forstaaet den Kunst at hypnotisere Lovens Haandhævere og gøre dem døve.

Hvorledes Baumgarten & Burmeister blev til Burmeister & Wain og dette Firma i 1872 gik over til at blive „Aktieselskabet Burmeister & Wains Maskin- og Skibsbyggeri“, hvorved Ihændehaverne, som i Regelen ved lignende Dispositioner, realiserede meget betydelige Avancer, er en kendt Sag; forinden havde Firmaet imidlertid udvidet sine Arealer ved af Magistraten at erhverve Lille Sophiegade og overbygge denne, ligeledes købtes den foran omtalte smukke Ejendom paa Hjørnet af denne Gade og Overgade n. V., der nedbrødes, og paa visse Betingelser erhvervedes Brugsretten af Overgade n. V. fra denne Gaard til Hærens Laboratorium, som ligeledes senere købtes.

Et karakteristisk Eksempel paa smart Fremgangsmaade i Anledning af Magistratens Salg af Lille Sophiegade, skal jeg her meddele. Da Burmeister & Wain i 1868 søgte og fik Tilladelse til at nedlægge nævnte Gade som Færdselsvej, var det paa Betingelse

af, at de interesserede Grundejere i Overgade n. V. billigede dette Arrangement.

Loyalt vilde det da have været, om man først havde henvendt sig til de virkelig interesserede Ejere af de Fabrikken nærliggende Ejendomme; men nej, man samlede Underskrifter paa et Cirkulære hos helt uinteresserede, fjernere liggende Ejendomsbesiddere, der gladeligen underskrev, og først derefter kom Cirkulæret til Fader, hvis Paategning selvfølgelig blev af en anden Art, fordi det for ham var af Interesse at skaane sin Ejendom for meget væsentlige Ulemper og deraf følgende Værdiforringelse. Efter længere Underhandlinger og Pression her- og derfra gav dog ogsaa Fader, under visse Forbehold, sin Tilladelse, og han fik da Fabrikken lige paa Livet af sig, dog med Forsikring om, at dennes Ejere vilde tage nøje Hensyn til paa enhver Maade at forringe de deraf for Faders Ejendom flydende Ulemper.

I 1868 havde Burmeister & Wain ogsaa købt et lille, umiddelbart op til Faders Ejendom stødende Hus, Matr.-Nr. 167, til Nedbrydning, under Forbehold af at der paa denne Ejendom ikke hvilede nogen Servitut. Herved kom det da atter til et Sammenstød med Burmeister & Wain, idet der var en tinglæst Tagdrypsret ind imod Matr.-Nr. 167 fra Matr.-Nr. 166, der udnyttedes fra det i Faders Gaard liggende Pakhus.

Dette Sammenstød endte dog ogsaa med en Overenskomst, nærmest for ikke at genere Sælgeren, Bødkermester Bryde, der var en lille Haaandværker, som arbejdede for Fader.

Brydes Ejendom blev altsaa nedrevet og en ny opført som Tilslutning til den Nabobygning, hvori Burmeister & Wain havde deres Kontorer, dog paa Betingelse af, at der mellem den nye Bygning og Faders Ejendom, for Firmaets Regning paa denne blev anbragt en solid Fodrende af Kobber til Afledning af Tagvandet.

Denne Rendes Oplægning forløb dog ikke uden væsentlige Ulemper, navnlig ved at Tagstenene maatte tages op om Dagen og igen paalægges om Aftenen for at forhindre, at Vandet ved eventuelt Regnvejtrængte ind paa Paklofterne. En skødesløs Tildækning foranledigede imidlertid, at en Nats Regnskyl trængte ned igennem alle Paklofterne.

Den nævnte Kobberfodrende blev imidlertid særdeles solidt forarbejdet, og da en saadan af Erfaring vides at være af særdeles lang Varighed, blev der ingen Servitut lagt paa Nabo-Ejendommen til Rendens Vedligeholdelse, men Fader nøjedes med et mundtligt

Løfte om, at Firmaet Burmeister & Wain i hans og hans nærmeste Efterfølgers Tid som Ejere af Matr.-Nr. 166 forpligtede sig til at holde Renden vedlige.

Da det i 1872 erfarede, at Burmeister & Wain var gaaet over til at blive et Aktieselskab, forsøgte Fader, rigtignok kun med ringe Haab, at faa nævnte og andre mundtlige Tilsagn mere betryggende fæstnede for ham; men han modtog som Svar herpaa følgende Brev fra Aktieselskabet, dateret

Kjøbenhavn den 31te Januar 1872.

Herr Peter F. Heering

her.

I Besvarelse af Deres Ærede af 27de dennes kunne vi nu efter at Kjøbecontrakten er afsluttet, ikke anmode Selskabet om at overtage nogen Servitut paa Matr.-Nr. 169 & 104, iøvrigt er jo ogsaa det i vort Ærb. af 29. Januar 1868 omtalte Tilsagn opfyldt, idet Kjedelværkstedet er henflyttet til Laboratoriet og dette indrettet til et mekanisk Værksted og De saaledes fritaget for den tidligere Støj.

Med megen Agtelse

For Burmeister & Wains Maskin-
og Skibsbyggeri

C. Chr. Burmeister.

En uforudset Ulempe, stammende fra omtalte Kobberrende, skal jeg dog sluttelig omtale. For nogle Aar siden havde Aktieselskabet Burmeister & Wain, mig uafvidende, udledet et Spildevandprør fra en Varmeledning til Renden; dette foranledigede, at den Fugtighed der fremkom ved Dampens Fortætning trængte gennem Muren og ind paa et af mine Paklofter. Jeg skylder dog at tilføje, at Aarsagen til denne Ulempe paa Anmodning straks fjernedes, men „Plamagen“ paa Muren sidder endnu, og da den næppe kan fjernes, bliver den altsaa et varigt Minde om det gamle Ord, at „ingen har Fred længere end ens Nabo vil“. Burmeister & Wain har været en arg Nabo til den gamle Gaard, og med den Kærlighed jeg har til den, der nu i Decbr. 1908 har været mine Forældres og mit Hjem i henved 70 Aar, kan jeg kun med Vemod tænke paa hvor rolig og hyggelig den var og kunde have vedbleven at være, om den ikke havde faaet en Maskinfabrik til Nabo.

Vel har de senere Aars Indførelse af elektrisk Kraft i Fabrikens Drift formindsket Ulemperne ved dens Nabo- og Genboskab; men Magistraten har dog begaaet en Uret ved at gøre saa vidtgaaende Indrømmelser til en enkelt Virksomhed, som er til ubodelig Skade for en stor Bydel, hvis Opkomst, saa længe den eksisterer,

vil forhindres ved Ødelæggelsen af de originale Partier paa begge Sider af en stor Del af Kristianshavns Kanal, der kunde have været og vedblevet at være en Pryd for Staden.

Herimod kan der naturligvis fra anden Side gøres den Indvending, at Begunstigelsen kunde forsvares, fordi Landets Industri derved fremmedes og mange Hænder fik Arbejde, hvem véd? Men er det alligevel retfærdigt at Stadens Øvrighed, med en saadan Eventualitet for Øje, favoriserer et Par enkelte Mænd paa de mange andre Borgeres Bekostning, der havde Ejendomme paa begge Sider af Kanalen¹, som de havde besiddet i mangfoldige Aar forinden Fabrikken anlagdes.

I Tidens Løb er Pladsforholdene paa Kristianshavn imidlertid bleven Fabrikken for smaa, og Skibsbyggeriet har jo alt i mange Aar været henvist til Refshaleøen. Driftens Adskillelse i to Afdelinger og paa to fra hinanden ret fjernt liggende Steder fordyrer selvfølgelig denne, og dens Aktier er af forskellige Grunde, bl. a. adskillige Aars Mangel paa Udbytte, bleven et Spekulationspapir, der nu da dette nedskrives noteres til omtrent 50 % under Pari. En Ting er imidlertid et sikkert Resultat af Fabrikkens Virksomhed, nemlig en betydelig Værdiforringelse af store Partier af Kristianshavns Grundarealer.

Men lad mig atter vende tilbage til en Sommeraften i mine Barndomsaar; det var en Lørdag og Gæsterne opholdt sig i Haven. Der var kort forinden gaaet en heftig Torden med stærk Regn over Byen, men nu var Vejret atter smukt og Luften klar. Da hørtes pludselig en stærk Knagen, som fremkom ved at den ene Halvdel af en 9 à 10 Fod over Jorden tvedelt Stamme af et mægtigt, gammelt Valnødtræ, der stod ved Havemuren nærmest Huset Nr. 14 i Vildersgade, ganske langsomt — den støttedes nemlig af en under Træet anbragt Klatremaskine — bøjede sig nedad og lagde sig til Hvile i Haven, uden at anrette større Ødelæggelse.

Det gjorde dog et eget trist Indtryk at se det store Træ halveret, og Stemningen blev den Aften noget mat.

Træets anden Halvdel grønnedes dog i adskillige Somre, efter at der i den Hulhed i Stammen, som var fremkommen efter Brudet, var fyldt et helt Læs Ler, som dækkedes af paasømmede Bræder.

Da min ældste Søn i 1878 var 6 Aar maatte dog Træet fjernes

¹ Samtykke til Begunstigelsen forlangtes kun af Ejendomsbesidderne i Overgade n. V., medens Beboerne af Ejendommene paa den anden Side af Kanalen generedes mindst lige saa meget af Støj og Røg.

paa Grund af dets for store Skrøbelighed, og i dets Sted plantedes da et Kastanietræ, der efter ham blev kaldt Peters Træ. Et andet stort Valnødtræ stod endnu ved den modsatte Ende af Havemuren, men da det begyndte mere og mere at gaa ud i Toppen og Træets Stilling lod befrygte, at det ved en lignende Katastrofe som den foran omtalte maatte falde ud over Gaden og maaske foraarsage Ulykker, maatte jeg, dog ikke uden Vemod, beslutte mig til at lade det fjerne. I den Anledning kom mig i Minde nogle Linier af en Sang i et lille Stykke af H. C. Andersen, „Hyldemo'er“, der for mange Aar siden opførtes paa Casino:

„Det gamle Træ, o lad det staae,
Indtil det dør af Ælde;
Saamange Ting det husker paa,
Hvad kan det ikke melde.“

Nød bryder imidlertid ikke alene Love, men i dette Tilfælde brød den ogsaa min gode Vilje og store Lyst til at lade det gamle Træ blive staaende.

Skønt dette Træ var tørt i en Del af Toppen, var dets Stamme dog frisk; derfor lod jeg den skære i Planker, og af disse er de af fuldt Træ bestaaende Dele af 2 Sofaer, 4 Lænestole og nogle mindre Stole forarbejdede, der nu har Plads i Dagligstuen og i min Kones Værelse.

Hvor dette Træ havde staaet plantedes ogsaa en Kastanie, og yderligere plantedes endnu et Kastanietræ ved Havemuren; disse to Træer tilligemed Peters Træ rager nu med fyldige Kroner op i Højde med Havepakhushets Tag og Nabohushets Gavl. — Hvem skal fælde dem?

En Dag, vistnok i 1847, overraskedes jeg ved fra et Vindu at se Storbaaden fra Faders Brig „Frode“, bugseret af et andet Fartøj, komme op ad Kanalen. Storbaaden medbragte en Passager, et lille brunt Æsel, der ledsagedes af en Matros, som havde et sikkert Tag i begge dets lange Øren.

Skibets Fører, Kapt. Rasch, der var en stor Dyreven, havde bragt det med fra Spanien til Fornøjelse for min Broder Christian og mig, der da ogsaa i et Par Aar benyttede det som Ridedyr i Haven, og vi havde mange Løjer med det. I øvrigt havde Æslet stor Frihed og gik ofte løst i Gaarden, til stor Forskrækkelse for Børn, der havde et Ærinde i Huset og bar Kurve paa Armen, thi disses Indhold nærrede Dyret en uimodstaaelig Lyst til at undersøge, og det hændte undertiden at det forfulgte en Flygtning endog

nogle Trin op ad den Stentrappe, som førte til Køkkentrappen. Det hændte dog aldrig at Dyret tilføjede noget Menneske Skade, baade Voksne og Børn kælede for det og legede med det.

En Vinterdag var Æslet sluppet gennem Porten og ud paa Gaden, her tog det Vej gennem den dengang endnu ikke nedlagde Lille Sophiegade, Kongensgade, bag om Tysk Kirke og ind paa Holms Plads; herfra spadserede det ned paa Kanalens Is, hvor det blev anholdt af nogle Skibstømrere, der bragte det tilbage som Arrestant.

En anden Gang spadserede min Broder Christian nede i Gaarden, førende Æslet bag efter sig ved at have lagt dets Tøjle om sin Hals, en rigtignok ganske usædvanlig kavaleristisk Fremgangsmaade. Under denne Vandring fik Dyret pludseligt det Indfald at rejse sig paa Bagbenene, hvorved Christian kom til at svæve i Luften. Hvem der reddede ham ud af denne ikke helt ufarlige Situation, der efterlod en Hudafskrabning tværs over Struben, erindrer jeg ikke, men Fader blev gnaven over saadan et dumt Drengespaafund¹, der sikkert naar galt skulde have været kunde have kostet ham Livet, og Æslet kom da ud paa Landet i en Proprietær-Gaard, hvor det blev brugt til at bære Mælken hjem fra Marken efter Køernes Malkning (Malkeæsel). Snart efter erstattedes dog Savnet af Æslet i rigelig Grad ved Tilstedekomsten af en Ponni, en lille svensk Hest, som Fader havde anmodet en bornholmsk Skipper, der med sin Jagt skulde til Visby paa Gotland, om at tage med paa Tilbagereisen.

Dette Dyr, som Skipperen paa Lykke og Fromme købte deroppe for 50 Rdl., faldt udmærket godt ud; det var brunt af Farve og meget livfuldt. Det maatte derfor nødvendigvis have en Smule Dressur som Ridehest, hvilken det fik af en slesvigsk Dragonvagt-mester, der ved Oprørets Udbrud i 1848 var flygtet til København, hvor han da som Berider paa Artillerikasernen paa Kristianshavn uddannede Remonter til Artilleriets Brug. Hans Navn var Mauritzen og han blev ogsaa Christians og min første Ridelærer. Vor Broder Alfred var dengang endnu for lille til den Sport.

Det var en stor Forandring for os to Dreng, fra at tumle med et Æsel hjemme i Haven nu at kunne færdes paa Gader og Veje paa en Hest, og med noget Begreb om hvordan denne skulde behandles efter Ridekunstens Regler. Jeg erindrer, at jeg engang

¹ Christian var dengang kun 7 Aar gammel.

som 10-aars Dreng af Fader blev sendt ud med en Besked til en Herre, der boede i Frederiksberg Allé, Ærindet udførte jeg til Hest, og da Herren spurgte mig om min Fader ikke var ængstelig for saadan at lade mig ride alene, svarede jeg, naturligvis i al Beskedenhed, nej; men jeg undrede mig i mit stille Sind over Spørgsmaalet, da jeg slet ikke fandt nogen Grund dertil. Fader var heldigvis ikke opvokset i en nervøs Tidsalder som vor

„Petronelle“, som den lille Hest kaldtes, var i mange Aar til stor Fornøjelse for os Dreng, og ikke mindst senere hen, naar den ved Vintertid spændtes for en lille norsk Kane.

Om de politiske Begivenheder i Foraaret 1848, da jeg var en Dreng paa kun 9 Aar, har jeg selvfølgelig ingen Erindringer.

Henne paa Hjørnet af Overgade n. V. og Torvegade saa' og hørte jeg Generalmarchen blive slaaet, der kaldte de forskellige Tropeafdelinger til deres Alarmpladser om Morgenen den 21de Januar, efter Christian VIII's Død, ligeledes mindes jeg der uhyre Begejstring det vakte, da Professor Hammerich paa Skolepladsen i Borgerdydskolen paa Kristianshavn Dagen efter den 6te Juli 1849 oplæste de første Efterretninger om det for de Danske sejrige Udfald fra Fredericia, og med Forældre og Søskende saa' jeg fra et Vindu i en Enkefru Velschows Lejlighed paa Hjørnet af Gl. Torv og Frederiksberggade Troppernes Hjemkomst ved Vaabenhvilens Indtræden. Det var et betagende Syn, selv for et Barn, og blev et uforglemmeligt Minde ligesom Danmarks store Hædersdage, Isted, Frederiksstad o. a., men desværre ogsaa den ulykkelige Affære paa Eckernførde Fjord, hvor Linieskibet Christian VIII og Fregatten Gefion tabtes. Jeg ser endnu tydelig for mig mine Forældres store Sorg da Efterretningen herom indtraf, just som vi sad ved Middagsbordet; men dermed er ikke sagt, at det ikke ogsaa for os Børn var en Sorg, om end i mindre Udstrækning end hos de ældre, der bedre kunde lodde dens Dybde for Land og Folk.

Inden jeg gaar videre maa jeg dog fortælle, at min Broder Christian og jeg efter Sommerferien 1846 blev satte ind i Borgerdydskolen paa Kristianshavn, som dengang ejedes og bestyredes af Magister Martin Hammerich, d. 20. Septbr. 1881, der nogle faa Aar forinden havde overtaget Skolen efter Dr. Krarup, og hvis Inspektør var den bekendte originale Jyde Cleophas Svenningsen, om hvem der har været fortalt saa mange pudsige Historier. Jeg skal her gengive en af disse, som jeg ikke andetsteds har set paa

Prent¹. En af Skolens Lærere var Cand. theol. Tolstrup, en høj, køn Mand med kruset blondt Haar, ret en nordisk Type, af Disciplene kaldet Asa Thor²; han var bleven gift med Frøken Anna Gunilde Fabricius, d. 14. Juni 1862, og havde taget Bolig i Overgaden n. V., i en nu nedbrudt Ejendom, der tilhørte daværende Agent, senere Etatsraad H. A. Clausen. Svenningsen indfandt sig da en Dag for at hilse paa de nygifte, og fortalte saa senere til Hammerich, at han hos det unge Par havde fundet alt særdeles net og sirligt, ja de havde endog udtunget Papir under Sandet i Spyttebakken, saa at han var kommen i stor Forlegenhed da han skulde spytte³. Hermed endte Svenningsen sin Beretning om Besøget, uden at fortælle hvorledes han var kommen ud over Forlegenheden, indtil han paa Hammerichs Spørgsmaal svarede, at han havde benyttet et upaaagtet Øjeblik til at spytte i sin Hat, da han fandt Spyttebakken for fin til at benytte efter Bestemmelsen.

En Gang hvert Aar mødte Svenningsen i flunkende ny Klæder af mørkeblaa Farve, der saa var i uafbrudt Brug indtil han Aaret efter anskaffede sig et nyt Sæt.

Hans Hovedbedækning var en høj, sort Harehaars Hat, som dengang almindelig brugtes. I Skolen saas han dog aldrig med Hat, selv paa Legepladsen viste han sig altid barhovedet, kun beskyttet af sit store mørke, krøllede Haar.

I øvrigt skal jeg ikke fortælle om min Skoletid; der blev i Borgerdydskolen som i andre Skoler begaaet kaade Drengestreger, men Tonen var god, og den Tid hvor Pryglestraf i Skolerne hørte til Dagens Orden var ophørt at eksistere.

En yderst sjælden Gang fandt en saadan Afstraffelse Sted, og denne foretoges da efter Skoletiden af Herr Svenningsen i hans lille Værelse, Nr. 1 i Stueetagen.

Fire af Skolens Lærere var begavede med gode Sangstemmer, nemlig de tre teologiske Kandidater Tolstrup, Buhl og Svendsen samt Cand. philol. Forchammer, og naar det en enkelt Gang traf

¹ Historien har Hammerich fortalt til en Lærer ved Skolen, Vilhelm Lund, og han har igen fortalt den til mig.

² Johan Carl Wilhelm Tolstrup, f. 18. Novbr. 1819, d. 2. Aug. 1886. Cand. teol. 1844. Uddannede derefter i 3 Aar sin store smukke Tenorstemme i Paris, men besluttede sig dog, trods Udsigten til at vinde Berømmelse som Sanger, først til en Lærergerning ved Borgerdydskolen paa Kristianshavn, hvorefter han i 1853 blev Kateket i Nyborg. Tolstrup blev 2den Gang gift 1864 med en Frøken Frederikke Hansine Louise Topp og døde som 2den Præst ved Domkirken i Roskilde.

³ Svenningsen brugte Skraatobak.

sig at disse i et Frikvarter var samlede paa Pladsen, saa sang de et Par Kvartetter, der med Opmærksomhed paahørtes af Disciplene.

En lille Episode fra Borgerdydskolen skal jeg dog endnu fortælle. Under en Eksamen kom jeg til Svenningsen med en færdig Regneopgave; jeg blev ret glad da han sagde: Stykket er næsten rigtig; men Modet sank betydeligt da han tilføjede: det vil sige det er galt. Denne Slutningsbemærkning er ofte faldet mig ind i mit senere Liv; thi tages der blot en lille Brøkdæl bort af Ret, Ærlighed, Sanddruhed, Paalidelighed o. s. v., saa faar vi til Facit: Uret, Uærlighed, Løgn, Upaalidelighed o. s. v.

Forinden min Broder Christian og jeg kom ind i Borgerdydskolen, havde vi en Tid gaaet i en lille Skole, der besøgte baade af Dreng og Piger. Den holdtes af to unge Frøkener Smith, med Assistance af en Lærerinde, Frøken Beckmann, der dengang alle tre benævnedes Jomfruer. Skolen svarede til Datidens Fordringer og var velsæt som Forberedelse til de større Skoler. Frøkenerne Smiths Fader var en stor Original og kendt over hele Kristianshavn under Navnet Snakke-Smith. Han havde drevet en større Isenkramhandel i København, men det var gaaet tilbage for ham og han var da havnet paa Kristianshavn og drev dér i Lille Kongensgade en halv Isenkram- og halv Marskandiserhandel, hvor han med ustandselig Tungefærdighed anbefalede sine Varer til Kundene. Vi Børn købte Tinsoldater og Billeder til Kolorering hos ham.

Han havde en Hjælper i sin Forretning, en gammel Jydekarl ved Navn Mads, der var en lige saa stor Original som Principalen, men lige saa faamælt som denne var snakkende.

Mads gik klædt i en aabenstaaende, mørk Vadmels Kjole med to Rader Knapper og ganske korte, lige afskaarne Skøder, der knap naaede ned for Sædet. Formen af dette Klædningsstykke svarede nærmest til de Kjoler, Infanteristerne var iklædte i Christian VIII's Tid.

To af mine Børn, Peter og Marie, har ogsaa gaaet i Frøkenerne Smiths Forberedelsesskole. Den ene af disse lever endnu som en højt bedaget Dame (hendes gamle Elev, der skriver disse Linier, er nu i Febr. 1909 70 Aar gammel); men hun er saa rask og rørig, at jeg endnu jævnlig møder hende spadserende alene paa Gaden og faar da et mildt Nik og i Ny og Næ ogsaa en lille Passiar med hende.

I 1846 var den næstældste af Onkel Burchards Sønner fra

Gillebro Mølle, Johan, bleven konfirmeret og anbragt i Urtekræmmerlære hos en Fætter af Fader, Valdemar Wineken, der boede i Nellikegade; men da Wineken ikke kunde huse Johan, skulde han bo hos mine Forældre. Efter et Par Maaneders Læretid udbad imidlertid Johan sig Faders Tilladelse til at maatte gaa til Søs, og da Fader nærmest var glad over, at Drengen selv ytrede Lyst til en bestemt Livsgerning, gav han gerne sit Minde dertil. Johan blev derfor ekviperet under Kaptajn C. W. Ebsens Auspicer, der førte Faders Brig „Thorvald“, og kom saa med denne en Tur til Middehavet, paa hvilken han vandt Kaptajns Tilfredshed; han bevarede sin Lyst til Sølivet og opnaaede senere i Tiden at føre Faders Brig „Flink“.

I Aaret 1850 blev atter en Fætter fra Gillebro Mølle, ved Navn Arnold, konfirmeret og derefter anbragt i Vinhandlerlære hos N. C. Dyrhund i Brogade Nr. 1 paa Kristianshavn, hos hvem han ogsaa skulde have Bopæl og Ophold. Forretningen gik dog allerede i hans Læretid over til J. B. Sanberg, der tjente hos Dyrhund.

I 1852 blev igen en Fætter fra Gillebro Mølle konfirmeret; han hed Herluf og kom efter eget Ønske til Søs, vistnok ogsaa med Briggen „Thorvald“, Kaptajn C. W. Ebsen. Herluf døde som Fører af Faders Brig „Svanen“ i Pernambuco 10. Maj 1872.

I Aaret 1857 blev en fjerde Fætter fra Gillebro Mølle, ved Navn Christian, konfirmeret og kom ligeledes efter eget Ønske til Søs med Kaptajn C. W. Ebsen, der da førte Faders Barkskib „Svanen“. Han udviklede sig ligesom hans to foran nævnte Brødre til en dygtig og paalidelig Skibsfører, i hvilken Egenskab han førte Faders Brig „Frode“.

Disse tre søfarende Brødre opholdt sig i Tiden mellem deres Rejser, ligesom ogsaa under Læsningen til deres Styrmandseksamener i mine Forældres Hus. I Ejendommens øverste Etage blev der indtaget og indrettet et ekstra Kvistværelse, „Kahytten“ kaldet, og dette stod rede til at tages i Brug af hvilken som helst af Brødrene, der opholdt sig i Land for kortere eller længere Tid.

Johan, som var den ældste af Brødrene, var den der sluttede sig nærmest til Huset og dets Omgangskres, og vi holdt ogsaa alle mest af ham med hans stille, joviale Væsen.

Skønt ældre end mine Brødre og jeg, der kun var Smaadrenge da han kom til København, sluttede han sig efter et Par Aars Søfart og navnlig senere, da han læste til Styrmandseksamen, til den Ungdom der kom i Huset som Venner af os og Veninder af mine

to ældre Søstre, og han var altid velset af dem. Naar Johan var paa Landjorden kendte han ikke noget bedre Opholdssted end i mine Forældres Hjem, hvis Hygge han satte over enhver Fornøjelse uden for dette.

Herluf var af en langt frejdigere Natur og havde, som Sømænd i Almindelighed, Lyst til at slaa Gækken løs naar han var paa Landjorden. Han var jævnaldrende med mig og meget afholdt af mine Kammerater, særlig af den alvorlige William Rentzmann, der satte stor Pris paa ham; han var selv, som Søn af en Skibsreder, meget interesseret i Søfart og i Sømændens Færd om Bord.

Fader satte ogsaa Pris paa Herlufs muntre Sind og fik sig gerne en Passiar med ham, saa meget mere som han, ligesom Johan, efter hver tilendebragt Rejse fik et udmærket Testimonium af deres foresatte for Sømandskab i dets forskellige Retninger.

Herluf havde som ungt Menneske en udpræget Passion for at møde ved enhver Ildløs i København naar Alarmtrommen gik, hvilket dengang satte hele Byen i Bevægelse. Fra de faste Brandvagter rykkede da Sprøjterne ud, trukne af de faste (sorte) Brandfolk, medens Pumpemandskabet alarmeredes som ovenfor nævnt, og om Natten tillige ved Gadevægternes Piben. Det kneb derfor ofte, især i Begyndelsen af en Brand, paa Pumpemandskab, og da morede det Herluf frivillig at lægge sine Kræfter til og faa andre til at gøre det samme uden at lade sig tvinge dertil af Øvrigheden, der var berettiget til at udtage Arbejdskraft blandt de ørkesløse Tilskuere, hvilket ikke kunde staa Maal med det Arbejde der udførtes ad Frivillighedens Vej.

Den tredje af Sømændene fra Gillebro Mølle, Christian, lignede ikke nogen af sine to Brødre i Karakter; han var hvad jeg med et dagligdags Ord vil kalde „stikken“, og havde en sær Tilbøjelighed til at tro sig overset af Familien og dens Venner, hvilket han i Virkeligheden ikke havde nogen som helst Grund eller Anledning til. Hans to Brødre havde heller aldrig nærret saadanne Anskuelser, men tværtimod tilkendegivet, at de blev forkælede i deres Onkels Hus.

Noget andet var det naturligt, at Christians nævnte fikse Idé indvirkede paa os andre i vor Omgang med ham, og for ikke at give Anledning til, at en Spøg kunde optages forkert, hengav vi os ikke til den helt ligefremme Omgang med ham som med hans Brødre. Christian var høj af Vækst og havde Kæmpekræfter; han

havde gode Evner og var i hele sin Vandel den personificerede Paalidelighed og Hæderlighed.

Efter at jeg i Anledning af Omtalen af de tre søfarende Fætere er kommen saa langt frem i Tiden som til 1857, vender jeg igen tilbage til det tidligere berørte Krigsjaar 1848 og begynder da med at citere et Brev fra Advokat Blaunfeldt i Flensborg til min Fader, dateret den 21. Marts 1848.

Min gode Herr Grosserer.

Den venlige Forekommenhed jeg fandt hos Dem og i Deres Familie giver mig det Haab, at jeg i Nødens Time ikke forgjæves henvender mig til Dem, og vil De overlægge med den vakkre Pastor Marckmann Sagen naar det behøves. Idag har Magistraten og Deputeretcollegiet her proclameret, at de underkaster Byen Flensborg den provisoriske Regjering. Jeg kan det ikke og er derfor nødsaget til at bringe min Familie og saa meget af mit Gods som jeg kan i Sikkerhed, og jeg kommer, naar det ellers vil lykkes at komme bort, til Kjøbenhavn. Jeg vilde nu bede Dem, helst paa Christianshavn at leie mig Værelser naar det er mulig fra 1ste April af maanedsvis.

Jeg behøver ikke meget, en rummelig Stue, et rummeligt Sovekammer, en Stue til min Svigermoder og Pigebørnene, Pige-kammer, Køkken, Loftsrum, Spisekammer og naar det kan træffe sig Kjælder. Med et Ord en Beboelsesleilighed for mig, min Kone, fire Børn, min Svigermoder og en Tjenestepige. Her ser det galt ud for enhver dansk-sindet Mand om han ogsaa for Øieblikket er sikker. Hjælp naar De kan at jeg ikke bliver liggende paa Gaden, eller behøver at tage ind paa et Hôtel, hvilket jeg ikke længe vilde holde ud, da jeg for Øieblikket kun disponerer over faa Penge, da jeg umulig i Hast kan realisere mit Tilgodehavende, og først efter at jeg er borte, Heste, Vogne, Køer og Sager kan blive solgte.

Skulde jeg bringe flere Sager med end jeg for Øieblikket behøver, haaber jeg at De skaffer mig et Hjørne paa et Pakhusloft hos Dem selv eller en god Ven. Hvorfor jeg henvender mig til Dem, derom mundtlig.

Deres meget forbundne

Blaunfeldt.

Til dette Brev kan jeg nu tilføje, at det den 29. Marts om Aftenen var lykkedes Blaunfeldt, efter store Besværligheder, at faa sine Sager om Bord i en Jagt, som han havde fragtet til Kjøbenhavn. Han selv og hele hans Familie gik ligeledes om Bord i Jagten og denne tog da Kurs mod Kjøbenhavn. I Nattens Løb blev det stille Vejr og den næste Morgen var Jagten kun naaet ud for Holnes, tæt ved Flensborg. Man observerede da en Baad, besat med Militær, der stævnedes ud mod Jagten, og da Baaden naaede den, kommanderede den befalende Skipperen at sejle tilbage til Flensborg, medens Blaunfeldt selv straks medtoges som Fange og under Bevogtning førtes til Flensborg og derfra videre

til Rendsborg, hvor han indsattes paa Hovedvagten som Statsfange. Den 9. April kunde dog Blaunfeldt med den provisoriske Regerings Tilladelse forlade Rendsborg, med Tilhold om kun at rejse over Lübeck til København, og hertil kom han da henimod 14 Dage senere end den paabegyndte mislykkede Rejse pr. Skib. Disse Momenter er tagne ud af den tidligere nævnte Bog af Blaunfeldt: „Minder fra Sønderjylland“.

Blaunfeldts Ankomst til mine Forældres Hus staar aldeles tydelig for min Erindring, og herom kan jeg derfor selv berette.

Altsaa henimod Midten af April 1848, en Aften omtrent Kl. 9 og kort efter Tetid, da Familien var samlet i Dagligstuen, hørtes en Droske standse paa Gaden uden for vor Port, hvilket dengang ikke var en hel almindelig Tildragelse, da der ikke fandtes mange Drosker i Hovedstaden og disse sjælden benyttedes. Jeg sad i Sofaen ved min Moders Side, i Færd med at slumre ind, men vaktet straks til fuld Bevidsthed ved Lyden af Drosken. Et Øjeblik efter ringede det paa Entréklokken og Blaunfeldt kom da ind for at faa at vide, om det var lykkedes ifølge hans Anmodning i Brev af 21. Marts at skaffe ham og Familien en privat Bolig.

Stor var derfor Blaunfeldts Forundring da han erfarede, at Familien slet ikke var ankommen; egentlig ængstelig blev han dog ikke, da han var en resolut og viljestærk Mand, der ikke kendte til Nervøsitet, og han trøstede sig da ogsaa straks med et af ham yndet Udtryk, som han altid benyttede i vanskelige Tilfælde, nemlig „det finder sig“, en sønderjydsk Germanisme (das findet sich), og det fandt sig ogsaa, men først endnu nogle Dage senere, da Familien ankom i god Behold om Bord i Jagten, som var bleven opholdt dels paa Grund af Trakasserier med Oprørerne i Flensborg, dels som Følge af Modvind eller Stille.

Min Fader havde ikke lejet nogen Lejlighed til Blaunfeldt, da han og Moder var bleven enige om hellere at modtage Familien i deres Hjem, for at den saa derfra kunde søge sig en Bolig efter eget Skøn.

Altsaa indstilleredes Blaunfeldts i vore Gæsteværelser, hvor de i Ro kunde udhvile sig efter de overstaaede Besværligheder, og Gæstfriheden ydedes med Glæde, ikke mindst fordi den fik Anledning til at hædre en af Danmarkens ivrigste Forkæmpere i Sønderjylland, hvortil netop Advokat Blaunfeldt hørte.

Familien bestod af Fru Blaunfeldts Moder, som var Enke efter afdøde Komiteret i Økonomi- og Kommercekollegiet i København,

Justitsraad Carl Gottlob Rafn, Blaunfeldt og Hustru, Døtrene Elise og Francisca, Sønerne Carl og Max, den sidste en Dreng i min Alder, samt endelig en Tjenestepige, altsaa i alt 8 Personer.

Blaunfeldt kom til Huse i Overgaden oven Vandet og flyttede senere til Studiestræde, og i de henimod 3 Aar Krigen varede, boede Familien den længste Tid i København; dog blev Blaunfeldt snart efter Slaget ved Isted, da Slesvig kom under den danske Regerings Herredømme, af denne udnævnt til Herredsfoged i Hütten og Hohn Herreder, en udsat Stilling Syd for Dannevirke, og i 1864 blev han da ogsaa som dansk Embedsmand paa den raaeste og brutaleste Maade mishandlet af Preusserne under Foregivende af, at han var dansk Spion, en Behandling, der betydelig svækkede den dengang 65aarige Mands Helbred. Inden jeg slutter Beretningen om denne Familie, skal jeg dog gengive et Brev fra Herredsfoged Blaunfeldt til Fader, dateret

Uelsbye den 27de Decbr. 1850.

Førend det gamle Aar siger valet skal jeg tillade mig at kigge ind til gamle Venner paa Christianshavn og gratulere til det forestaaende nye Aar, som jo efter gammel Spaadom skal bringe Danmark Held, Fred og Velsignelse. Gid det var saa vel, saa drypper der nok lidt af til os andre. De tre sidste Aar har ikke været de bedste. Jeg har siden min Bortgang fra Flensborg lagt Politikken paa Hylden, ellers vilde jeg til at spaae, nu kan jeg kun ønske, at sand Fred og Rolighed snart maa herske i Landet.

At jeg har modtaget den allersydligste, den egentlige Grændsevogterpost i Landet, vil forundre Dem, men jeg troer at have handlet som jeg burde. Det er et meget godt Embede jeg har faaet, men det har hidtil kun vist sig meget ringe, thi i fem Maaneder har Indtægterne kun været 4 Rigsbankmark, og fast Gage er der ingen; for at jeg ikke skulde sulte ihjel har Regjeringscommissairen givet mig en maanedlig Understøttelse af 100 Mark Courant af den store Kasse, som imidlertid kun forslaar lidet, da jeg er nødsaget til at holde Hest og Vogn.

Desuagtet er Embedet for Øieblikket vanskelig og farlig, og jeg kan om Natten ikke sove i min Embedsbolig, da Byen idelig besøges af Insurgenterne. I 6 Uger laae jeg i Klæderne for aabne Døre lige ud til en Mølledam, for at en Skildvagt, som stod ved min Dør, hvert Øieblik kunde vække mig. Følgen har været, at jeg i nogle Uger har været syg. Nu er jeg igjen rask og venter kun efter Løsnet — Fremad, for at rykke ned til Rendsborgs Volde, og saa vil nok Alt være glemt.

At dette snart vil ske derom er jeg overbeviist, og saa vil jeg vist til Foraaret kunde befrie Dem for den store Byrde De har haft med mine Sager.

Det var en overordentlig Tjeneste, De beviste mig, at De modtog dem, thi hvad var der bleven af, naar jeg skulde have lejet Plads til dem.

Jeg er Dem og Deres Familie Tak skyldig, De har været mig Venner i Nøden, og det glemmes ikke saa let. Mit fremtidige Ophold vil blive i Flækkebye, hvor jeg har en Embedsbolig og Land til 7 eller 8 Køer og et Par Heste.

I Hohn har jeg en brillantere Bolig og en større Embeds-Jordlod, men Beliggenheden er langt fra saa smuk, og saa foretrækker jeg Flækkebye.

Her haaber jeg da at se Dem og Deres hele Familie i Sommerferien. Den gode Fru Heering vil jo nok ligge lidt paa Landet og jeg troer neppe hun nogensteds vil finde det smukkere, og saa har vi jo med det samme den Fornøielse at se gode, ægte, tro Venner hos os. Hvor der er Hjerterum er der altid Rum nok, og det vil derfor ikke mangle paa Plads.

Jeg venter Dem bestemt og lever Vinteren hen i det sikke Haab, at Deres gode Kone og De ikke svigter det, at Børnene siger Ja, derom er jeg forvisset. Hils dem alle sammen ret venlig fra mig og os alle, og giv Mille og Tonne¹ et Kys fra mig. Endnu kan det jo gaa an, især igjennem Dem.

Hvorledes lever vore gode Venner, Justitsraad og Justitsraadinde Harboe, jeg haaber ved det Gamle, det er jo det Bedste. Saasandt De ser dem maa De endelig hilse dem paa det venligste fra os. Fætterren, Kammerjunker Staffeldt² ser jeg undertiden, han er siden det Frederikstädter Bombardement aldeles dansk, og vil endog med egne Hænder hænge Statholderskabet.

Ogsaa Herr og Fru Lund beder jeg at hilse fra mig og min Kone. Franzisca og Max tilbringe Julen i Flensborg, fra dem kan jeg altsaa ikke hilse denne Gang, men de tale ofte om deres Veninder og Venner paa Christianshavn, og naar jeg kan fortælle dem, at de næste Sommer faaer Besøg af dem, springe de vist ud af Huden. Reisen til Flækkebye er jo meget nem, thi det er kun een Miil fra Eckernførde, og tre og en halv Mile fra Kiel.

Saa endnu engang Tak for al den Godhed og Venskab De har beviist mig og min Familie og vær forvisset om den taknemligste Erindring, Lev vel

Deres *Blaunfeldt*.

Jeg vender atter tilbage til 1848 og finder da blandt Faders Papirer en saalydende Skrivelse:

Collegiet har med megen Paaskjønnelse modtaget Deres Tilbud igjennem Mægler Heckscher at ville sætte to af Deres Skibe til fri Afbenyttelse for den Kongelige Tjeneste, og skal ikke undlade at gjøre Brug deraf i fornødent Fald.

Hvilket foreløbig meddeles Dem til behagelig Efterretning.

Admiralitets og Commissariats Collegium den 1ste April 1848.

Zahrtmann.

— — —?

Viborg.

H. E. Mourier.

Til Herr Grosserer Heering.

Resultatet af dette Tilbud blev, at Faders Brig „Frode“ paa circa 95 Kommerce Læster blev forhalet ind i Flaadens Leje og der indrettet til Troppetransport. Jeg erindrer at Fader i den Anledning fik tilstillet et Adgangstegn til Værftet og at jeg en Gang var med ham derude, hvilket var yderst interessant i de bevægede

¹ Mine Søskende Emilie og Ottonia.

² Justitsraadinde Harboes Fætter.

Tider. Hvad der mest tiltrak sig min barnlige Opmærksomhed var en Del klargjorte Ro-Kanonbaade, der, hvis jeg husker ret, var fortøjede mellem Estakaderne ud imod Reden. Om Briggen „Frode“ kom til at gøre Tjeneste erindrer jeg ikke at have hørt tale; noget skriftligt desangaaende har jeg ikke fundet. Regeringens Skrivelse har jeg kun anført som Bevis for et Udslag af Offervillighed, der i saa mangfoldige Retninger gjorde sig gældende da det gjaldt om i Enighed at støtte Fædrelandets Forsvar. Ak! hvor anderledes nu i 1909.

Et ret betydeligt Uheld havde Fader med et af sine Skibe i 1848, nemlig med Briggen „Fylla“, der en Aften i Oktober paa sin allerførste Rejse kæntrede under et Uvejr paa Cadix' Red, efter dér at have løst en Trælast. Der var 20 Læster Ballast i Rummet, som var lempet agterud, da Indladningen af Salt skulde paabegyndes den følgende Dag. Kaptajnen, der fuldt paaklædt var paa Dækket, og hele Besætningen, der med Undtagelse af en Vagtsmand alle var til Køjs, kom lykkelig ned i Briggens Slup, der laa fortøjet agter. Kun Vagtsmanden, min Fætter Johan, som var nede i Læ da Skibet kæntrede og ikke kunde entre op til Luvart, maatte springe over Bord og i Vandet afføre sig sit Olietøj, som han paa Grund af stærk Regn havde iført sig. Ved Svømning holdt han sig da oven Vande indtil han blev optaget i Sluppen, i hvilken Kaptajnen og den øvrige Besætning havde reddet sig, og de blev derefter alle tagne om Bord i et dansk Skib, som laa i Nærheden. „Fylla“ laa dog efter Kæntringen ret heldig, paa ikke for dybt Vand men paa Siden, saa flere Ræer derved var knækkede. Det lykkedes dog i ret kort Tid at faa Skibet løftet; men da Fader dengang var sin egen Assurandør, blev Uheldet dog en ret kostbar Affære.

I 1849 tilbragte min Broder Christian og jeg, vistnok for første Gang, en Sommerferie paa egen Haand i Helsingør. Vi var dengang respektive 10¹/₂ og 9 Aar gamle. Opholdet var hos en Enke efter en Færgemand Antoni, som min Moder kendte fra sin Ungdom. Madam Antoni havde to Sønner i Hjemmet, Carl og Frederik, der begge var ugifte og passede Moderens Affærer. Det var to prægtige Mennesker, der i Forening med Moderen og Søsteren Marie i lige høj Grad forkælede os Drengene, der gik under Fællesnavnet „Povene“, en helsingørsk Udtale for Pogene. Madam Antoni ejede et Hus paa Strandgaden, hvorfra der var en snæver Udsigt mellem to Genbohuse til Søen, og mellem disse Huse var

der en Passage til Baadebakken, som laa bag ved dem og endnu nogle Ejendomme paa Gadens Strandside. Baadebakken var et Stykke aabent Strandbred lidt Syd for Byens Havn, og ud for denne Strandbred bestod Havbunden, ligesom Bredden selv, af det dejligste hvide Sand. Paa Baadebakken laa højt optrukne de af Færgelavets Medlemmer ikke i Øjeblikket benyttede store Baade, af hvilke Rejsningerne derfor var udtagne.

Dette Sted var vor Tumleplads sammen med de Kammerater vi snart fandt mellem nogle Halvfætttere ved Navn Wineken, Sønner af Bogholder Peter Wineken, der var gift med en Kusine af min Moder, Beate, født Buch. Hendes Broder Johannes, der ogsaa var Færgemand og ejede et Hus næsten lige ved Siden af Madam Antonis, stillede en lille, meget stiv, spidsgattet Baad med det mærkelige Navn „Øreflæ“ til vor Disposition, og i den fik vi da vort første Indblik i Rosportens Mysterier og Finesser, og da denne Idræt i Midten af Tredserne optoges i København med Kaproningsbaade af engelsk Type, var jeg Parthaver i den første fra England indførte Baad af denne Art, og min Broder Christian og jeg har i denne Baad og andre af samme Slags haft mange fornøjelige Roture.

Denne Sommerferie i vor Skoletid efterfulgtes af adskillige andre, ligesom ogsaa af Pinseferier, og vi blev aldrig kedle af at tumles i Robaad eller, naar det kom højt, paa en Lysttur i en af Færgelavets store Baade, hvor vi da blev belærte om Sejlenes Pasning etc. Sundtolden eksisterede endnu dengang, og da alle Nationers Skibe i den Anledning stoppede op ved Helsingør, blev vi Drengene under vort Ophold dér saa maritime, at vi med Lethed kunde bedømme Skibenes Nationalitet efter deres Bygning og Rejsning og kun sjældent fejlede heri.

Hos Onkel Burchard i Gillebro Mølle var det i 1850 som hidtil smaat med Udkommet, og Faders Betingelse for fremdeles at støtte ham pekuniært, at faa et komplet Regnskab over Intægter og Udgifter, var i lange Tider ikke bleven efterkommet.

Onkels Hustru følte sig trykket af hendes Mands Tavshed over for sin Broder, og aabenbarer saa i et Brev til Fader af 23. Febr., hvad hun har kunnet skønne om deres økonomiske Stilliag.

Jeg skal ikke her komme ind paa Brevets Detailler, men kun, til Sammenligning med Nutidens Lønforhold paa Landet, anføre den af hende opgivne halvjaarlige Løn til Folkene i Møllegaarden.

1 Karl 30 Rigsdaler,
 1 Røgter 12 Rigsdaler, lidt Gryn og 1 Skæppe Ærter,
 Daglejeren 1 Mark om Dagen og Kosten,
 Møllerdrengen 16 Rigsdaler,
 2 Piger à 12 Rigsdaler.

De fastlønnede Folk havde selvfølgelig ogsaa Kosten.

I øvrigt mener Tante, at Grunden til at det ingen Fremgang har med Bedrifterne er den, at hendes Mand har siddet for haardt i det fra Begyndelsen af; dette har han næppe tænkt sig, da han med ringe Midler købte Møllen, men senere er han vel nok kommet paa andre Tanker, og saa er det gaaet ham som saa mangen Landmand baade før og efter ham, der er kommen til en Ejendom uden tilstrækkelig Driftskapital.

Endelig den 14. Juli 1850 takker Onkel Burchard Fader „som Redningsmand og Hjælper til den vel overstaaede Termin“, og tilføjer:

Christiane¹ har paalagt mig fra Dig, at jeg skulde opgive Dig mine Indtægter og Udgifter o. s. v. — — —

Fader har altsaa ikke holdt strengt paa sine foran nævnte Betingelser for Hjælps Ydelse. I Brevet hedder det saa videre:

Hvad saavel Møllen som Avlingen angaar, da har det i de senere Aar været maadelig med Indtægten, og isærdeleshed i Krigsaaringerne, men hvad Udgifterne angaar, da har de i de senere Aaringer været betydelig forøgede, saaledes er Skatterne nu Rigsdaler 150, og i Aar blive de højere, Lønnerne Rigsdaler 150 og Renterne Rigsdaler 240.

Endelig følger en Fortegnelse over en Del Laan hos private Folk og Gæld til Købmænd. Blandt Laanene er et „hos den rige Møllersøn, som vandt de 50,000 Rigsdaler“. Dette er opført inden for Linien med 100 Rigsdaler samt med den Bemærkning: „og han er heller ikke af den Slags Folk der er værd at skylde noget“, hvilket vistnok skal tydes saaledes, at den rige Møllersøn ikke trænger til Pengene som andre af Laangiverne, men at det dog var rart at blive ham kvit.

Jeg skal ikke her nævne samtlige Gældsposter, thi hvorledes Faders Mellemværende med Onkel Burchard til Slutning opgjordes, er jo allerede tidligere omtalt; nogen Regnskabsopgørelse fik Fader jo heller ikke. I det nævnte Brev siges kun, at Indtægterne gaar nedad og Udgifterne opad og at Gælden er saa og saa stor; men

¹ Datteren.

naar Broder Peter nu klarer den for mig og der kommer bedre Kornpriser igen, saa skal Ejendommen i Udseende komme til at ligne andre honnette Landsbybygninger, og dog bemærkes det til Slut, at en Gæld til en nævnt Person ikke er afgjort, men Beløbet opgives ikke.

Jeg har tidligere meddelt, at Farbroder Herluf fra Roskilde i Julen 1840 besøgte mine Forældre, da han skulde konsulere Lægen S. E. Larsen; hvor snart efter den Tid han blev apoplektisk erindrer jeg ikke, men han var syg i flere Aar og tilbragte disse i en lille Lejlighed her i Byen, paa Hjørnet af Strandgade og St. Annagade, som Fader havde lejet til ham. En Plejerske blev ogsaa fæstet og den legemlige Forplejning leveredes fra mine Forældres Køkken. Fader, Moder og vi Børn besøgte ham ofte for at korte ham Tiden lidt, thi han var hele Dagen kun i Stand til at sidde i sin Lænestol og læse eller iagttage Færdselen paa Gaden. Vi holdt alle meget af ham, og det gjorde Fader inderlig ondt da han den 3. Novbr. 1850 døde, skønt han derved befriedes for en sørgelig Tilværelse.

I 1851 havde mine Forældre Sommerbolig paa Lampevejen, der løber bag ved Smallegade i Frederiksberg By og parallelt med den. Stedet vi boede i var en Lystejendom, der tilhørte en god Bekendt af Fader, Klædehandler J. D. Schmidt; det var ganske rummeligt og havde en stor Have med en Høj, fra hvilken der var en fuldstændig landskabelig Udsigt over Markerne til Bellehøj; i det hele laa Ejendommen saaledes, at man derude ikke anede Københavns umiddelbare Nærhed. Foruden den Ejendom hvori vi boede, mindes jeg kun tre andre Ejendomme paa Lampevejen, af hvilke den ene tilhørte en dengang bekendt Restauratør Brusch i København; det var det første Sted paa højre Side af Lampevejen, naar man kom fra Falkoneralleen, derefter kom vor Sommerbolig i det nævnte Aar og endelig et tredje Sted, hvis Ejermands Navn jeg ikke erindrer. Den ander. Side af Vejen optoges af Haver, der hørte til Ejendommene i Smallegade. Skraas over for vor Bolig laa et lille Hus med en ret rummelig Have, der tilhørte Faders Ungdomsven, Instrumentmager F. A. Thiele, som residerede dér om Sommeren med Hustru og en stor Børneflokk, 5 Sønner og 4 Døtre, af hvilke den yngste Søn netop blev født i Sommeren 1851.

Mine Forældre havde 6 Børn, fra 17 til 6 Aar gamle og jævnaldrende med Thieles 6 ældste Børn; der var saaledes ungdom-

melig Omgang i rigelig Mængde, og de gamle samledes meget hyppigt ovre i Haven hos os om Aftenen, hvor Herrerne da røg en Pibe Tobak eller en Cigar, eller de spadserede en Tur med Ungdommen og Børnene i de landlige Omgivelser ud imod Damhussøen eller bag om Frederiksberg By, ned ad Fasanvejen og gennem en Laage, der fra den førte ind i Frederiksberg Have; herfra gik Turen videre ud ad Andeparkslaagen til Smallegade, hvorfra der førte en lang smal Gang mellem Haver og Gavlene af et Par Ejendomme ind i Thieles Have.

Denne Sommer mistede vi ved Døden vor prægtige, trofaste Husfælle, Bondekonen Karen, der før er nævnt; hun havde tjent mine Forældre i 18 Aar og havde som omtalt været Barnepige for deres 8 Børn. Hun efterlod et stort Savn og blev stedse bevaret i taknemmelig Erindring baade af gamle og unge.

Fra 1852 har jeg ingen Erindringer og jeg har heller ikke noget skriftlig Mate-

riale fra dette Aar at holde mig til; men saa bragte 1853 den store Kolera-Epidemi, der imidlertid er skildret af saa mange forskellige Skribenter, at jeg kun skal holde mig til hvad der foregik i Faders Ejendom i Overgaden neden Vandet og i vor Familie.

Den Dag da det egentlig først for Alvor blev slaaet fast, at Koleraen var i Færd med at tage Stade i København, var den 11. Juni. Jeg erindrer den Dag saa nøje, fordi den faldt sammen med den aarlige Skovtur, som Borgerdydskolen paa Kristianshavn foretog og paa hvilken vi havde sunget en i denne Anledning skrevet Sang, der begyndte saaledes:

Den 11te Juni det veed vi nok,
 Det klinger daarligt i Mangens Øre,
 Og det er vist at i Dag vor Flok
 Er kommet ordentlig op at kjøre.

Karen.

Jeg erindrer ikke, om det muligvis var den første Skovtur der foretoges til Vogns, men jeg husker, at de første Skoleskovture min Broder Christian og jeg var Deltagere i, foretoges til Fods. Der stilledes da om Morgenen paa Østerfælled, og med den yngste Klasse i Teten, umiddelbart efter et Musikkorps af Blæsere, fulgte da de andre Klasser i Nummerorden opefter, hver Klasse ledsaget af en Lærer som førte Kommandoen, og Turen gik da ad Strandvejen, gennem Charlottenlund til Grøndalshuset, hvor Frokosten gjorde det første Indhug i de af hver især medbragte Provisioner.

Derfra marcheredes til en Plæne i Ordrups Krat, hvor der legedes „Soldater og Røvere“, med strenge Ordre til Deltagerne i Legen, at de paa et bestemt Klokkeslet atter samledes i Hovedkvarteret, hvor der da foranstaltedes Kapløb og lignende samlede Øvelser, indtil der igen marcheredes tilbage til Udgangspunktet, Østerfælled. For de mindre Drengene kunde en saadan Tur jo være anstrengende nok, hvorfor ogsaa Skolens senere Skovture foretoges til Vogns, medens Nutidens Skoler gør Skovture pr. Jernbane.

Men tilbage til den 11. Juni og Koleraen, der selvfølgelig bragte megen Frygt og Forstyrrelse blandt Byens Indbyggere, da de sanitære Forhold i København dengang var meget mangelfulde, særlig Tilførselen af Byens Drikkevand og Udførelsen af dens Latrinbeholdere.

Mange af Byens Beboere, hvis Stilling tillod det, forlod straks ved Koleraens Udbrud Hovedstaden, og efterhaanden som Dødsfaldene tiltog og Tilstanden i Byen blev mere og mere uhyggelig, tiltog Udvandringen. Saa vidt jeg erindrer tror jeg dog ikke, at Skoleferierne begyndte væsentlig tidligere end sædvanlig.

Paa et Par Undtagelser nær flyttede ogsaa mine Forældres Venner ud i lejede Boliger i Byens Omegn, ja selv saadanne Familier, hvor Mændene af Hensyn til deres Virksomhed maatte tilbringe den største Del af Dagen i København.

Fader foreslog Moder et lignende Arrangement, hviket hun paa det bestemteste afslog, da hun med Børnene ikke kunde finde sig i at være i Sikkerhed paa Landet, naar Fader hver Morgen maatte tage ind til den befængte By og først langt hen paa Dagen kunde komme tilbage, og saa blev da hele Familien i Byen og indrettede sig paa at møde den stadig om sig gribende Epidemi saa vel rustet som muligt. Vor Bolig, med sit store ubebyggede Areal af Gaardsplads og Have, var velbeliggende for Sol og Lys, saa i den Retning var vi ualmindelig velsituerede i For-

„Fortunen“.

hold til saa mange andre af Byens Beboere, selv af den bedre stillede Klasse. Frisk Luft var vi altsaa rigelig forsynede med, for saa vidt den fandtes i Byen; en anden Forholdsregel mod Smitten, den diætetiske, ændredes efter Lægens Forskrifter. Af disse husker jeg, at Hvidtøl, der var den daglige Borddrik saavel i Familien som for Husstanden og Pakhusfolkene, var forbudt, hvorfor der hver Dag udleveredes Portvinsrationer; Rugbrødet ombyttedes med Franskbrød og Hvedekiks, hvilke sidste købtes i Skibsbrød-Bagerierne paa Hambros Plads. Kogt Kød, særlig Lamme- og Kalvekød, anvendtes fremfor stegt Kød; al Slags Frugt banlystes, hvad der var strengt nok lige i Jordbærtiden. Drikkevandet filtreredes, at koge det tror jeg ikke der dengang var Tale om, og saa frændedes.

Hver anden Dag, efter den Tids tidlige Middag, kørte saa hele Familien ud til „Fortunen“, det smukt beliggende Skovfogedhus i Dyrehaven, hvor der nu drives en stor Restaurant. I den store Wiernervogn, der havde et Tjenersæde hvori der kunde sidde et Par Børn, var Plads til 7 à 8 Personer, og min Broder Christian og jeg red skiftevis hver anden Gang paa vor lille svenske Hest.

Under Vognens Buk havde to Kasser med Skydelaag Plads, i disse anbragtes Aftensmaden og forskellige Brugsgenstande til sammes Anretning, medens Skovfogeden leverede varmt Vand paa Maskine, Mælk, Fløde, Tallerkener og Kopper etc.

Disse Eftermiddagsture ud til Dyrehaven var en behagelig Afveksling med den lumre By, og har sikkert bidraget til Familiens Velbefindende i hele den uhyggelige Sommer. I Overgaden neden Vandet Nr. 11 døde ingen af Kolera; dog var der to Anfald af lettere Art, af hvilke det ene ramte Grosserer og Raadmand Meinert, der boede paa 2. Sal med sin store Familie, det andet en af Faders Pakhuskarle, „Gamle Peter“, der en Dag ved sit Arbejde pludselig faldt om, greben af et Anfald af Sygdommen, og maatte bringes i Seng nede i Folkestuen i Kælderen. Det var saa heldigt at man meget snart fik fat i en af de ellers saa stærkt optagne Læger, der straks anvendte de almindelige Midler mod Sygdommen; Fader var nede at se til Patienten, og jeg listede mig ogsaa ned til den afholdte „Gamle Peter“. Det Anfald der ramte ham varede kun et Par Timer, og allerede om Aftenen kunde han, der var gift og boede i Byen, bringes til sit Hjem. Trods dette vistnok meget milde Tilfælde var dog Rekonvalescensen langvarig, og det havde taget stærkt paa hans Kræfter.

Noget som vi paa vore Hjemture fra „Fortunen“ om Aftenen

med spændt Opmærksomhed iagttog, var hvor mange Vogne, belæssede med Ligkister, vi mødte paa Vejen ud ad Øster Allé. Vognene kom fra Kolera-Lazaretterne og Ligene førtes ud til Begravelse paa de uden for Østerport liggende Kirkegaard. Var Antallet af disse Vogne stort, da sank Modet lidt, men det kunde atter stige, naar vi ved at passere Store Kongensgade saa', at der i den derværende Lægestation ikke var særlig mange Mennesker der ventede paa at faa en Læge med til en Kolerapatient, hvilket ved Forbikørselen kunde iagttages gennem det oplyste Lokales Vinduer. Jeg har ovenfor nævnt, at hele Familien blev i København under Epidemien; dette skal jeg dog rette derhen, at min ældste Søster Emilie allerede forinden den udbrød, efter Indbydelse befandt sig hos nogle Venner i Rønne, hvor hun da, ifølge Lægens Raad, forblev indtil Epidemien ophørte.

I Begyndelsen af Kolera-Epidemien var Stemningen alvorlig trykket, men efterhaanden faldt Sindene til Ro, og trods Situationens Alvor foregik vore Forældre os med et godt Eksempel. Vi saa' jo heller ikke ret meget til Sygdommens egentlige Rædsler, saaledes som disse foregik i Byens Fattigkvarterer, og vi mistede hverken Familiemedlemmer eller Venner ved Koleraen.

I Overgaden n. V. fra Torvegade hen til Hærens Laboratorium fandt ingen Dødsfald Sted, derimod døde mange i samme Gade paa Strækningen mellem Børnehusbroen og Snurrebroen. Den først nævnte Del af Gaden, hvor vi boede, antager jeg ligger paa en ved mindre Opfyld dannet Grund end den anden Del af Gaden, thi jeg véd, at man ved at grave paa vor Grund omtrent kun 1¹/₂ Alen dybt støder paa fast Strandbund, og da Afskærings-Kloakken langs Kanalen ved det store nye Kloakanlæg i 1904 gravedes i større Dybde, var det Grundvand der under Arbejdet oppumpedes aldeles mælkehvidt, hvilken Farve jeg antager stammede fra den underliggende Saltholmskalk.

Forinden jeg slutter min Omtale af Koleraen, skal jeg dog endnu fortælle en lille Tildragelse fra denne Tid, der først oplystes efter Epidemiens Ophør. I 1853 var bayersk Øl endnu ikke almindelig bekendt; men af en Sort Øl, kaldet Martsøl, der holdt sig betydelig længere end Hvidtøl, lod Fader gerne aftappe et lille Parti paa Halvflasker, som da henlagdes i Viktualiekælderen, der af Pakhusfolkene kaldtes „Frumentimmernes Kælder“. En saadan Forsyning beroede da ogsaa i Kælderen under Kolera-Epidemien, og da Sygdommen endelig var ophørt, faldt det en Dag Fader ind at undersøge hvorledes

Restlageret af hans Martsøl havde holdt sig. Det viste sig imidlertid, at de resterende circa 20 Halvflasker alle stod tomme paa en Hylde i Kælderen, og hermed forholdt det sig saaledes, at da vor i mange Aar veltjente Kokkepige Johanne i Sommerens Løb havde opdaget at Martsøllet viste mistænkelige Tegn paa, at det var ved at blive surt, saa havde hun forbarmet sig over det gode Øl der var ved at fordærves, og uden Hensyn til en eventuel Fordærvelse af sin egen Mave, havde hun successive slukket sin Tørst med det sure Øl, som dog heldigvis ikke medførte skadelige Følger for hende.

Men hvad betød saa al vor Diæt, naar vi havde et saa let-sindigt Menneske i vor Midte, der delikaterede sig med surt Øl; dog da alt var vel overstaaet fik Synderen uden Forbehold fuld Absolution og Historien blev til almindelig Moro.

En anden Hovedbegivenhed i Aaret 1853 var, at Faders Kontorist Carl Iversen forlod ham, for fra Oktober Flyttedag at overtage en Urtekramforretning efter en da afdød Enke efter Urtekræmmer Velschow. Iversen kom i 1828 som Lærling i Faders Urtekramforretning og vendte nu efter 25 Aars Forløb tilbage til samme Fag. Den Forretning han overtog var i en Kælder paa Hjørnet af Gammel Torv og Frederiksberggade, lige over for det i 1909 nedrevne gamle Hus, hvori Gammel Torvs Apotek fandtes. Med Kælderen fulgte en 3 Værelsers Lejlighed i samme Hus. Carl Iversen havde lige fra sin Indtrædelse i Faders Tjeneste boet i dennes Hus, altsaa i tre Aar forinden Fader i 1831 giftede sig; det var altsaa en gammel Husfælle der forlod os, en af Fader højt paaskønnet og betroet Mand og Familiens oprigtige Ven. Han holdt særdeles meget af os Børn og vi af ham, den altid hjælpsomme, der med en ham egen Fingernemhed kunde lime, udbedre og istandsætte baade vort grovere og finere nødlidende Legetøj. I de sidste Aaringer Iversen var hos os holdt Fader en Ridehest til ham, og jeg har mangen en tidlig Morgen inden Skoletid redet en Tur med ham over Langebro, Volden, Grønningen og Langelinie indtil Bommen paa Kastelsvejen, hvor vi vendte for at ride hjem ad samme Vej; til hele Turen brugte vi omtrent 1½ Time.

Det Hus hvori Iversen kom til at bo tilhørte Fader, der i sin Tid havde købt det for at hjælpe ovennævnte Enkefru Velschow til at fortsætte sin afdøde Mands Forretning. Nogle faa Aar efter at Iversen var bleven etableret, overlod Fader ham Ejendommen til samme Pris, som han selv havde givet for den, nemlig 26,000 Rigsdaler. Omkring 1898 solgte Iversens Enke Huset for 150,000

Kroner, hvorefter det blev nedrevet tilligemed en Naboejendom paa Gl. Torv, og en stor Hjørneejendom opførtes paa Grunden.

I Sommerferien 1854 laa Familien paa Landet i Humlebæk Kro, det vil sige Fader var der kun fra Lørdag til Mandag, men Moder og vi Børn boede der uafbrudt i 4 à 5 Uger, og der var baade Køretøj, Rideheste og en Baad, saa vi Drengene morede os storartet sammen med Kromandens to Sønner og en Ven af dem fra København, der ogsaa tilbragte sin Sommerferie der. Forplejningen i den dengang jævnt tarvelige Kro, der var temmelig nyopbygget af Ejeren af Krogerup, var ikke særlig god; men Fader bragte altid nogle bedre Sager med naar han kom, og vi var ellers godt indlogerede.

Min tidligste Ven, Ferdinand Mourier, Søn af foran nævnte Major i Artilleriet Mourier, der boede i Stueetagen til højre i Faders Gaard og døde 1847, kom i 1854 ud af Borgerdydskolen paa Kristianshavn og fik Plads paa Kontoret hos det dengang betydelige Firma I. F. Erichsen & Søn, der boede i Ny Kongensgade. Firmaet drev en stor Forretning, hovedsagelig i Sukker fra oversøiske Pladser, og havde lejet Pakhusplads paa Asiatisk Kompagni og i Grynsmøllen ved Enden af Strandgade paa Kristianshavn. William Rentzmann, en Søn af Grosserer C. F. Rentzmann, var Pakhusforvalter i denne store Forretning. Han var dengang knapt 19 Aar gammel, og trods sin Ungdom beklædte han altsaa en meget ansvarsfuld Plads. Der skulde mødes paa Arbejdspladsen ved Klokkelyd om Morgenen, og det var særlig om Sommeren meget tidligt, og efter Arbejdstidens Ophør var der i Reglen adskilligt at udrette paa Kontoret i Ny Kongensgade, saa Pladsen som Forvalter var ingen Sinecure.

William Rentzmanns Principaler havde dog set rigtigt da de engagerede ham, thi han var et ualmindelig arbejdsdygtigt og paa-lideligt ungt Menneske, der havde et godt Greb paa at omgaa Folkene; men dengang havde vi jo rigtignok heller ikke Socialister og Fagforeninger, der nu har medført vanskelige og forkludrede Arbejdsforhold.

Mourier og Rentzmann blev snart gode Venner, og det varede ikke længe før jeg blev „der Dritte im Bunde“, og Rentzmann har senere fortalt mig hvor glad han var da han gennem Mourier, der gik ind og ud hos os som „Barn af Huset“, blev indført i mine Forældres Hjem. Dette var saa vidt forskelligt fra hans eget, der var strengt og stille, hvor Familien ingen Gæster saa' og hvor Faderen om Aftenen gik i sin Klub.

I Sommeren 1854 forøgedes mine Forældres Husstand med et nyt Medlem, som forblev dér i de to paafølgende Aar, ræmli^g Amalie Wineken, Datter af en Fætter til Fader, Jørgen Wineken, tidligere Købmand i Hillerød, dengang beskæftiget paa Amtmandens Kontor sammesteds. Denne unge Pige var født 26. Maj 1838 og blev konfirmeret i Paasken 1854. Hun havde gaaet i en god Skole i Hillerød, var i Besiddelse af særdeles gode Evner og skulde nu uddannes til Lærerinde i Frøken Zahles Institut, der dengang var i sin Vorden og i Færd med at vinde sit senere saa betydelige Navn. Amalie var af knap Middelhøjde og kunde ikke kaldes køn; men hun havde smukke hvide Tænder i en smilende Mund, en lidt opstaaende Næse, livlige Øjne og var af et uopslideligt godt Humør. Hun blev snart meget afholdt baade af Fæder og Moder som af Hjemmets Ungdom. Hun udviste stor Flid ved sine Studeringer og blev i 1856 Lærerinde hos Skovrider, Kammerjunker v. Kro^g paa „Landlyst“ mellem Helsingør og Gurre, hos hvem hun var i to Aar, kom saa til Toldforvalter, Kammerjunker de la Porte i Holtenau ved Kiel, og dernæst til Kammerjunker Bülow paa Femern. I 1864 var hun Lærerinde hos Sognep^ræst Hansen i Kongens Thisted og havde i største Delen af 1865 en egen lille Skole i Roskilde. I Efteraaret 1865 ansattes hun som Lærerinde ved Pigeskolen i Køge, hvor hun vandt sig mange Venner blandt Byens bedste Familier. I Køge blev hun forlovet med en Gasværksingeniør Peter Andreas Thorning, der havde Anlæget af et Gasværk der i Byen i Entreprise; han var Enkemand og havde en lille Datter paa fire Aar.

I Aaret 1868 ægteviedes hun fra mine Forældres Hjem i Vor Frelseres Kirke paa Kristianshavn; hun døde den 24. Novbr. 1870, efterladende sig to Døtre, Gerda Christine, født 1. April 1869 og Emmy Ingeborg, født 16. Novbr. 1870, hvilken sidste Fødsel forvoldte hendes Død den 24. Novbr. næstefter.

Den førstnævnte af Døtrene, Enke efter en Grosserer Soldath, er i Besiddelse af en Dagbog, som hendes Moder har lørt fra den Tid hun forlod sit Hjem.

Den 8. Marts 1855 blev min ældste Søster Emilie, dengang 21 Aar gammel, forlovet med Carl Albech, Søn af Overkrigskommissær Albech, for hvem han bestyrede en lille Klædefabrik, der var bygget paa en Del af den Have der laa bag hans Faders Ejendom i Overgaden over Vandet, nærmest op til Volden lige for Langebrogade. Gaarden havde for øvrigt en vis litteraturhistorisk Betydning, thi

i den boede A. de Saint Aubain (Pseudonymen Carl Bernhard) hos sine Forældre, og i den oplevede han 1817 Børnehusets Brand¹, der var paasat af Fangerne. I samme Ejendom boede desuden senere Forfatterinden Fru Gyllembourg da Skuespillerinde Johanne Louise Pætges som 17aarig ung Pige i April 1830 blev optaget i hendes Hjem.

Den smukke, anselige Gaard med Port paa Midten, bestod af to højtliggende Stueetager, en paa hver Side af Porten og hver med 7 Fag Vinduer til Gaden. Over Porten var en Altan med Jerngelænder og bag dette en Fløjdør med 7 Fag Vinduer paa hver Side. Flere Etager fandtes ikke.

Ejendommen blev i 1893 totalt ombygget og staar nu som en gyselig Kaserne, i hvilken dog den gamle Port med Altanen over danner Midtpunktet. Forinden Ødelæggelsen har jeg ladet male en Akvarel af den gamle Ejendom, hvilken jeg ikke har set afbildet andetsteds.

Fader havde ikke straks været at formaa til at give sit Samtykke til Forlovelsen, da han fandt at den unge 25aarige Mand ikke havde Betingelser for at kunde stifte Familie i en nogenlunde nær Fremtid, hvilket heller ikke blev Tilfældet, thi det unge Par kunde først omtrent 5 Aar senere gifte sig, nemlig den 19. Maj 1860.

Carl Albechs Fader, Overkrigskommissær C. E. Albech, døde nemlig i denne Mellemtid, 22. April 1857, 64 Aar gl., og Sønnen kunde ikke skabe sig en Levevej ved at overtage Klædefabrikken, hvorfor Ejendommen og Fabrikken blev solgte, og han begyndte derefter en Forretning i Klædebranchen, som han fik Held til at oparbejde.

Jeg maa dog igen tilbage til de nyforlovede og den 8. Marts 1855.

Det blev mig, der paa nævnte Dag skulde bringe den vordende Svoger det glade Budskab, at nu havde Fader givet sit Samtykke til Forbindelsen, og henimod den Tid om Aftenen, da Arbejdet standsedes paa Fabrikken, indfandt jeg mig da paa Carl Albechs lille 2 Værelses Bolig i Fabriksbygningen og overleverede ham min forseglede Depeche, som efter Aabningen og Gennemlæsningen gjorde den Virkning, at Ungersvenden ikke vidste paa hvilket Ben han vilde staa og ønskede straks at foretage et eller andet over for mig for at manifestere sin Glæde. Vi blev dog efter mit Forslag enige om, at naar jeg snarest forsvandt vilde han saa meget

¹ Børnehuset ligger paa Kristianshavns Torv eller Børnehustorvet.

hurtigere kunne skifte Klæder og naa at komme over paa den anden Side af Kanalen i saa god Tid, at han kunde deltage i vort sædvanlige Aftensmaaltid.

Albech havde et livligt Temperament og var af Naturen meget opmærksom mod den ældre Generation i sin Helhed; han blev derfor snart afholdt baade af gamle og unge.

I Slutningen af April blev min Broder Christian og jeg konfir-

Ottonia, Emilie og Marie Heering.

merede i Holmens Kirke af dennes Provst Dr. Balthasar Münter, d. 26. Febr. 1867, 73 Aar gl. Jeg var en temmelig gammel Konfirmand, 16 $\frac{1}{2}$ Aar, thi man havde udsat Tiden for at jeg kunde blive konfirmeret sammen med min Broder, der den paafølgende 11. Maj fyldte 15 Aar.

Ved Konfirmations-Forberedelsens Begyndelse var det dengang Skik og Brug, at de unge for Præsten maatte aflægge en Prøve paa at de kunde læse og skrive. Den første Dag vi mødte til Undervisning i Provstens Bolig, som var i den Anckerske (nu Kong Georg af Grækenlands) Gaard ved Stranden, maatte vi derfor i mindre Hold skrive efter Diktat.

Mit Hold fik dikteret følgende Salmevers:

Befal du dine Veje
 Og al din Hjertesorg
 Til hans trofaste Pleje,
 Som bor i Himlens Borg!
 Han som kan Stormen binde
 Og lede Bølgen blaa,
 Han kan og Vejen finde,
 Hvorpaa din Fod kan gaa.

Det var dengang ikke Brug at Konfirmations-Undervisningen fandt Sted i Kirkernes Sakristier, men derimod i Præsternes private Boliger, og i Provst Münters store Spisestue var der rigelig Plads til de vel omtrent 50 Dreng, som dengang mødte, et for Datiden stort Antal; men for 54 Aar siden kunde København jo heller ikke smigre sig med at være en Storstad.

I samme Aar boede Familien, under en Reparation af Lejligheden paa Kristianshavn, paa Landet i Kastrupgaard i Taarnby Sogn paa Amager. Gaardens Hovedbygning bestod af to Etager, og Adgangen til Stueetagen ligesom ogsaa til 1ste Sal begyndte med en 6 à 7 Trin høj, udvendig Stentrappe med Jerngelænder. I Stueetagen boede hele Aaret rundt en forhenværende Ejer af Løitegaard, der var 293 Tdr. Land stor, ligeledes beliggende paa Amager, og paa 1ste Sal kom vi saa til Huse i en meget rummelig Lejlighed, navnlig var der en særlig stor Stue med hvidkalkede Vægge, som Gaardens Ejer, Kammerraad Seler, der boede i den tilstødende Avlsgaard, om Vinteren benyttede som Kornmagasin. I øvrigt var Lejligheden ganske hyggelig. Til Gaarden hørte en stor Have, og kun adskilt fra denne af en Vej, der førte til Kastrup Havn, laa en stor Lund eller Park.

Indkørselen til Hovedgaarden gik gennem en meget høj Port paa Midten af en Udbygning, der indeholdt Hestestald etc., og over Porten var anbragt et kronet kongeligt Navnechiffer saa vidt jeg mindes vistnok Frederik V's.

Om Kastrupgaard har været en Art Kongsgaard og haft noget at gøre med kongelige Harejagter paa Amager véd jeg ikke; i Traps Beskrivelse af Danmark, 1856, 1. Bd. 1. Afd. Pag. 149 staar kun, at Gaarden har 79 Td. Land stærk lermuldet Jord og er 13¹/₂ Tdr. Hartkorn.

Til at begynde med var Ungdommen ikke særlig glad ved Kastrupgaard; thi naar man først var bleven stationeret 2¹/₂ Fjerdingvej uden for Amager Port og Stadens Volde, saa mente vi at

der ikke var stor Udsigt til den Sommer at komme paa vore sædvanlige Søndagsudflugter til Vogns og til Hest til Dyrehaven, hvilke vi satte saa stor Pris paa, og dette bekræftede sig ogsaa.

Afstanden fra Byen, særlig fra Kristianshavn, var jo ikke længer end at Fader hyppigt om Morgenen spadserede derind, og Familiens Omgangsvener paa Kristianshavn havde nemt ved at komme ud til os. En Robaad havde vi derude, den laa fortøjet i Kastrup Havn og med den roede vi ud for at bade. Landligt var der ogsaa, og naar vi mod Aften gik uden for Gaarden og saa' ud over det flade Land og over Taarnby By, kunde vi nyde dejlige Solnedgange i Vest ud over Køge Bugt. Derfor blev det dog alt i alt ogsaa en for Ungdommen god Sommer, og ikke mindst af den Grund at Fader Aaret forud havde foræret mig en meget smuk Skimmel af Frederiksborg-Race, saa vi Drengene nu havde to Rideheste, den her nævnte og den lille svenske Hest.

Jeg erindrer at jeg paa Skimmelen og med „Petronelle“ som Haandhest en Søndag Morgen efter Aftale hentede Vennen Ferdinand Mourier, der ventede ved Amager Port; her besteg han Haandhesten og red med til Kastrup, hvilket jeg syntes var yderst fornøjeligt.

Ved Sommerferiens Begyndelse forlod jeg Borgerdydskolen, efter at have gennemgaaet dennes Realklasser, og kom efter Feriens Slutning ind paa Grüners Handelsakademi, hvor jeg forblev indtil Udgangen af Februar 1856 som en Slags Forberedelse til Handelsakademiet i Lübeck, hvorom jeg senere skal fortælle.

Medens jeg frekventerede Grüners Handelsakademi havde jeg en permanent Indbydelse til hver Dag at spise Frokost hos Urtekræmmer Carl Iversen, der dengang var bleven gift med en Frøken Weber, og dette kom mig meget tilpas, da der jo kun var en kort Vej fra Fiolstræde, hvor Akademiet laa, og til Gl. Torv, saa at jeg kunde nyde dette Maaltid i Akademiets reglementerede Frokostpause.

Den 19. Febr. 1856 fejrede mine Forældre deres Sølvbryllup, hvilket jeg betragtede som en uhyre stor Begivenhed; jeg havde nemlig dengang aldrig deltaget i en Sølvbryllupsfest. Mine Forældre var de ældste Medlemmer i deres Omgangskres, og da Fader først var bleven gift da han var 38 Aar, gik han som Sølvbrudgom i sit 65de Aar og betragtedes derfor af Ungdommen som en bedaget Gubbe, til Trods for at han dengang var en efter sin

Alder ualmindelig rask og rørig Mand, om end 14 Aar ældre end Moder.

Da min Hustru og jeg 38 Aar senere fejrede vort Sølvbryllup, som var en af de smukkeste Dage vi havde oplevet, hun var lige fyldt 48 Aar og jeg gik i mit 56de Aar, fandt jeg selvfølgelig ikke at „Gubben var gammel“; dengang var Sølvbryllupper jo allerede i Færd med at blive en Hverdagsbegivenhed i den Kres af „yngre“ Mennesker hvortil vi hørte.

Mine Forældre havde ikke udsendt Indbydelser til at fejre deres Sølvbryllup, men det var vel blevet bekendt, at der paa Sølvbryllupsdagen vilde staa et Frokostbord dækket i den store Sal for de Gratulanter, der i Formiddagens Løb indfandt sig, og af disse blev da baade gamle og unge, saa mange som havde Lyst dertil, indbudne til at komme igen om Aftenen og deltage i en Soupé, efter hvilken der da kunde trædes en Dans af de Lysthavende. Da Frokosten trak længe ud, blev Familiemiddagen den Dag nærmest udeladt, men Aftenen forløb højst fornøjeligt og Fader og Moder førte Ballet op.

Det var dengang ikke Gratulations-Telegrammernes Tid, som nu ved lignende Lejligheder strømmer ind i Snesevis, og der findes da heller ikke et eneste efterladt Telegram, men vel nogle Breve fra Familie og Venner.

Saaledes skriver f. Eks. Amalie Winekens foran omtalte Fader Jørgen Wineken i Hillerød:

Modtag min og min Kones velmente Lykønskning i Anledning af Din og Din kjære Kones 25aarige Bryllupsdag, Gud den Almægtige lade Eder i Forening opleve et langt og lykkeligt Liv til Glæde for Eders Børn og til Trøst for mangan en Familie, hvis Sorg og Savn ved Eders velvillige Imødekommen ere blevne lindrede, o. s. v.

Faders tidligste Ungdomsven jeg har kendt, Instrumentmager F. A. Thiele, skriver mere gemytlig:

Min gamle Ven, jeg sender Dig herved i Anledning af Dagens Høitidelighed et Thermometer, som viser Dig saavel Nattens som Dagens laveste og højeste Temperatur, og ønsker af Hjertet at Du og Dine i mange Aar maa befinde Eder vel baade i Kulde og Varme.

En Sølvbryllupssang var der ogsaa, og den var endog skrevet af ingen ringere Person end Digteren H. C. Andersen, ikke fordi han var en personlig Bekendt af mine Forældre, men fordi han var en gammel Ven af den Næboeske Familie, der tidligere er omtalt som mine Forældres Husfæller da de som nygifte flyttede ind i deres Hjem paa Hjørnet af Laksegede og Admiral-

gade¹. Paa Familien Næboes Opfordring var Sangen skrevet og lød saaledes:

Melodi: „Vi Sømænd gjør ei mange Ord“.

Ifald vi Alle talte her,
Blev Talerne for mange,
Men synge kunne vi enhver,
Ret en af Hjertets Sange.
Sølvbrudepar saa mildt og ungt,
Hør Sang af Børn og Venner:
I deelte Glædeligt og Tungt,
Som Kjærlighed det kjender.

Igjennem Eders Tanke gaaer
Som Toner bløde, sagte,
Alt hvad de fem og tyve Aar
I Eders Husliv bragte;
Og Hjertet løfter sig mod Gud,
Et Smil i Taarer bæver,
Hvad mørkt var, er som slettet ud,
Alt Lyst og Godt kun lever.

Der hvor i Kjærlighed og Tro
To Hjerter holde sammen,
Maa Lykkens Blomst i Stuen groe,
Dens Sol er Arne-Flammen.
Hvor Dygtighed er Mandens Rod,
Og Hustruen ret Qvinde,
Der bliver Lykken Hjemmet god,
Tilfredshed boer derinde!

Smukt Brudekrandsens Myrteblad
Forvandler sig i Tiden,
Nu Søvløv sidder hvor det sad,
Til Guld det bliver siden!
Gid da, om fem og tyve Aar,
I Sundhed og i Glæde,
Vi atter her, hvor Festen staaer,
Guldbryllups-Visen qvæde!

n

(H. C. Andersen).

Som Devise til et Glas med Blomster, en Sølvbryllups-gave fra Familien Næboe, fulgte nedenstaaende Vers uden Mærke, om hvilket man dog véd, at ogsaa dette skyldtes H. C. Andersens Muse.

¹ H. C. Andersen var kommet i Fru Ballings (født Næboe) Hjem i sine unge Dage, og da hun som Enke flyttede sammen med Moderen, Enkefru Næboe, fortsattes Venskabet med denne Familie. Han kom der i lange Tider regelmæssig én Gang om Ugen til Middag, og i sit Testamente havde han betænkt Fru Baling og hendes Søster Frøken Augusta Næboe med en lille Kapital til hver. Efter Andersens Død i 1875 anvendte Søstrene deres arvede Penge til Indkøb af Livrenter og disse blev en særdeles god Støtte for de to elskværdige Mennesker, der begge opnaede en Alder af over 90 Aar. Den yngste, Frøken Næboe, døde i Januar 1900 i sit 95de Aar.

Hvis hver en Blomst i Glasset her fik Stemme,
 Og kunde sige fra os Hjertets Ord,
 Da vilde I vort Ønskes Magt fornemme,
 Det kan ei falde magtesløs til Jord.
 Lad Blomsterne kun visne, Glasset brydes,
 Ei dør den Kjærlighed hvormed det bydes.

den 19de Februar 1856.

Det er tidligere omtalt, hvorledes Onkel Burchards Gældsforhold til Fader blev definitivt ordnede i 1856, da jeg kendte disse fra Panteobligationen og mine Forældres Testamente. Jeg antager imidlertid, at nedenfor citerede Brev af 4. Januar 1856 fra Onkel Burchard til Fader har været medvirkende dertil.

Kjære gode Peter.

Min Kone har fortalt mig, at Du har hørt at jeg i Decbr. Termin har gjort Omflytning med mine Penge i Møllen, som nu endeligt er kommen i Orden. Aarsagen var Dødsfald; men godt var det jeg fik dem igjen af Sparekassen og det er ligesaagodt som Fastepenge¹. Jeg har haft mange Udgifter ved denne Affaire, og har i den Anledning maattet gjort et Laan af Sofus' gamle Principal² af 100 Rdl. Dette Laan synes mig at jeg skylder at melde Dig, da Du har hjulpet mig ved hver Termin siden jeg blev Ejer af Gillebromølle. Min Eiendom blev ved denne Taxation taxeret til 24000 Rdl. Mange Hilsener for Dig og Din Kone fra

Din hengivne Broder

Burchard.

Hvorledes Gælden til den nævnte Sofus' gamle Principal blev klaret véd jeg ikke; men jeg tror for Resten ikke, at Fader efter Decbr. Termin har maattet træde hjælpende til, hverken i de Terminer som Onkel Burchard endnu oplevede, han døde i 1863, eller i hans efterlevende Hustrus Levetid, der døde i 1885. Men Forholdene havde ogsaa forandret sig meget betydeligt siden Onkel Burchard i 1838 blev Ejer af Gillebro Mølle og til da.

Hans 10 Børn var ult. 1856 i følgende Aldere og Stillinger:

- Født 1827. Otto, 28 Aar, Møllebygger. Gik Faderen til Haande i Hjemmet.
 — 1829. Christiane, 26 Aar. Boede som oftest i København hos mine Forældre.
 — 1832. Johan, 23 Aar, Styrmand.
 — 1834. Sophus, 21 Aar, Kommis.
 — 1836. Arnold, 19 Aar, Handelslærling.
 — 1838. Herluf, 17 Aar, Sømand.

¹ Hermed menes faste Penge.

² En Købmand i Odense, hos hvem nævnte Søn havde været i Handelslære.

- Født 1840. Carl, 15 Aar, Handelslærling.
 — 1843. Christian, 12 Aar. Gik et Par Aar efter til Søs.
 — 1846. Mathilde, 9 Aar. I Hjemmet.
 — 1849. Olof, 6 Aar. Død 1857.

Af de 10 Børn var altsaa dengang kun 4 i Hjemmet, den ældste Søn som Faderens Medhjælper og de tre andre som ukonfirmerede, af hvilke den yngste Søn døde Aaret efter. Der var altsaa nu færre Børn at bespise og opklæde end dengang Onkel kom til Møllen med 6 smaa Børn, hvis Tal yderligere forøgedes med 4. Dog havde de ingen Sinde alle samtidig trængt til Forældrenes Forsorg.

I 1856 kom mit Næstsøskendebarn Georg Møller i Tømmerlære. Han var Søn af min Faders Kusine Ellen Marie Wineken, født 1805 i Hillerød og gift sammesteds 1836 med Købmand Claus Møller, der døde 1847, kun 40 Aar gammel, efterladende sig en Enke og tre Børn, Constance, f. 1837, Georg, f. 1840 og Caroline, f. 1842, i meget knappe, for ikke at sige rent ud trange Kaar.

Georg kom i Huset hos en Farbroder, Andreas Møller, der var Præst i Skive; han forblev her til 1852, da han atter kom hjem til Moderen, og frekventerede Realskolen i Hillerød indtil sin Konfirmation 1854. Herefter kom han til en Morbroder Valdemar Wineken i København, som drev en lille Handel med forskellige egne Fabrikata, blandt andet en Bitteressens, som var den Artikel han havde mest Held med.

Samtidig flyttede Georgs Moder til København med sin Datter Caroline; hun kom først til at bo i en lille Lejlighed i Overg. n. V., et halvt Aar senere i Brogade, og kort Tid derefter i en lille Lejlighed i „Holms Huse“ i Langebrogade, der bestod af 2 Værelser og Køkken. Denne Bolig havde Fader for sin Regning lejet til hende, medens Moders Køkken daglig leverede Middagsmaden, som blev hentet ovre hos os.

Caroline var en særdeles lærenem og meget flittig Pige, hvorfor hun snart efter Ankomsten til København fik en Friplads i Døtreskolen paa Kristianshavn. Efter endt Skolegang og Konfirmation i 1858 blev hun mod moderat Betaling optaget i et Kursus hos Frøken Zahle, og efter at have gennemgaaet dette blev hun Lærerinde hos en Grosserer Drucker i København, hos hvem hun var i 7 à 8 Aar, hvorefter hun havde et Par andre Pladser, sidst hos Etatsraad Christian Holm paa Gl. Torv.

I 1872 blev Caroline gift med Grosserer Anthon Eigtved, og hendes Moder kom da i Huset hos hende, men blev imidlertid snart efter angrebet af en Sindssygdom, der nødvendiggjorde hendes Indlæggelse paa St. Hans Hospital, hvor hun døde 1879.

Hendes Datter Constance var i 1854 kommet i Huset hos en Baron Wedel, der var Chef for Hestgården, som Bonne for hans eneste Pigebarn.

Jeg har foran omtalt, at Georg Møller i 1856 kom i Tømmerlære efter at have været i Huset hos en Onkel. I de to Aar han var hos denne gik han frit i Professor i Arkitektur ved Kunstakademiet Hetsch's private Tegneskole, for at uddanne sig til Arkitekt, og at lære Tømmerprofessionen stod i Forbindelse med denne Uddannelse. Fra Tegneskolen hos Hetsch kom han paa Kunstakademiet. Om hvad han senere som Arkitekt har udrettet, henvises til C. F. Bricka: Dansk biografisk Leksikon 1898, Pag. 57. I 1869 ægtede han Constance Wienberg og døde pludselig 21. Juni 1897.

Naar jeg har givet denne sammentrængte Meddelelse om Marie Møller og hendes Børn, er det fordi de to yngste af disse blev saa gode Venner med mine Søkende og mig, særlig med de fire yngste af os. De var Familiens stadige Gæster, lige velsete af mine Forældre som af os unge.

Jeg har i Dag (9. Marts 1909) besøgt Fru Caroline Eigtved for at faa konstateret nogle af de ovennævnte Aarstal; hun er nu en lykkelig Moder til én Søn og tre Døtre, samt Bedstemoder til en voksende Flok af Børnebørn; men hendes lyse Ungdomsminder fra den gamle Gaard i Overgaden n. V. er hende stedse lige uforglemmelige.

Den 28. Marts 1856 afrejste jeg, ledsaget af Faders Bogholder Herr Carl Schrøder, til Lübeck, for at blive optaget i Klügmann's Handelsakademi. Hr. Schrøder, der dengang var 46 Aar gammel, var ikke alene i min Faders Tjeneste, men han var tillige Familiens oprigtig hengivne Ven, og jeg tør nok sige, at jeg ogsaa var meget afholdt af ham, der med inderlig Glæde fulgte Faders Opfordring til at ledsage den 17aarige Søn til hans Bestemmelsessted, saa meget mere som Schrøder selv vistnok aldrig havde været uden for Danmarks Grænses.

Dengang fandtes der ingen Jernbane til Korsør¹ og Rejse-

¹ Den aabnedes dog vistnok i samme Efteraar.

routen gik derfor pr. Dampskib herfra til Kiel. Jeg var selvfølgelig svært beklemt om Hjertet da Afskedens Time nærmede sig, thi den indledede en længere Fraværelse fra mine dyrebare Forældre og kærlige Søkende, samt fra et Hjem saa hyggeligt, gæstfrit og fredeligt, som det kun falder i faa Børns Lod at eje.

Husjomfruen Dorthea Knudsen, som allerede dengang havde tjent mine Forældre i 14 Aar, havde kræset op for mig med en varm Frokost, der dog ikke vilde glide rigtig ned, men blev sidende saa forunderligt i Halsen.

Endelig kom det Øjeblik at der maatte tages Afsked, og da jeg med vaade Øjne havde kysset og trykket alle de kære i Haanden, sidst min Fader, der gav mig følgende Ord med paa Vejen: „Lad mig se du kommer lige saa ufordærvet hjem, som Du gaar herfra,“ ilede jeg ned i Vognen, for sammen med Schröder at køre til Toldboden, hvor Kieler-Dampbaaden laa klar til Afgang. Det var en graa Martsformiddag og Vejret var ikke oplivende; blæste gjorde det, men Søen generede mig ikke, og efterhaanden som vi kom rigtig til Søs og havde tabt det kære København af Sigte, viftedes ogsaa noget af den tunge Humør bort.

Den følgende Morgen ankom vi til Kiel, og derfra gik det videre pr. Jernbane til Hamborg, hvor vi opholdt os et Par Dage. Schröder og jeg kendte kun den lille Stump Jernbane mellem København og Roskilde, og den længere Jernbanefart fra Kiel til Altona var derfor allerede en større Begivenhed for os, der for første Gang havde Næserne uden for vort eget kære Fædreland. Der fandtes dengang ingen Ringbane som forenede Hamborg med Altona, en saadan var forbeholdt en langt senere Tid, og efter Togets Ankomst til Banegaarden i sidstnævnte By maatte man derfor tage sig en Droske og køre den lange Vej ind til Hamborg.

I Altona laa der dansk militær Besætning og ligeledes fandtes der dansk Told- og Postvæsen, og her toges altsaa for sidste Gang Afsked med de hjemlige Uniformer. Efter at have passeret den umærkelige Grænse mellem Altona og Hamborgs Forstad St. Paulli, befandt vi os jo først fuldt ud paa fremmed Grund, „in der freie Reichsstadt.“ Det skal dog her med Hensyn til de danske Uniformer bemærkes, at der lige indtil efter Krigen i 1864 fandtes danske Posthuse i Lübeck og Hamborg, saa at man ogsaa dér saa' de rødklædte Postbude, og et saadant var mig selvfølgelig

altid meget velkomment under mit Ophold i Lübeck, som Overbringer af de kære Efterretninger fra Hjemmet.

I Hamborg havde Schröder paa Faders Vegne nogle Forretninger at afgøre med Handelshuset D. H. Moenck & Sohn, som i en meget lang Aarrække havde været hans Banquier dersteds. Hamborgs store Børs gjorde naturligvis et overvældende Indtryk paa mig og endnu mere paa Schröder, der jo daglig kom paa Børsen i København og altsaa havde god Lejlighed til at sammenligne vore smaa Forhold med det uhyre Handelsrøre i Hansestaden.

I Hamborg tog vi ind i Streit's Hotel; ingen af os to Rejsfæller havde nogen Sinde boet i et Hotel, og de hamborgske Hoteller stod dengang langt over hvad der af lignende Etablissementer fandtes hos os. Da vi holdt uden for Hotellet viste der sig straks i Døren en galloneret Portiér, der som sædvanlig efter at have ringet paa en Klokke formerede sig i et Par Kellnere og Hausknechte. Uden tilsyneladende at lade os imponere steg vi da ud af Drosken, som Schröder, der naturligvis inden Afrejsen fra Hjemmet havde forhørt sig om praktisk Skik og Brug paa Rejser, anmodede Portiéren om at betale. Streit's Hotel ligger uforandret som dengang paa Jungfernstieg, og denne ualmindelig kønt beliggende Bydel rundt om Alsterbassinet kunde nok gøre Indtryk paa et Par Hjemmefødninge, især paa en Tid da København jo i Hovedsagen endnu laa inden for de gamle Volde. Vel var rigtignok baade Vester- og Nørrebro dengang en Del bebyggede, men for at komme ud til disse Bydele maatte man baade gennem Fæstningsporte og over Broer og Grave; thi inden 1856 var ikke andre Porte end netop Vesterport nedrevne.

I Streit's Hotel blev vi godt indlogerede i et smukt og propert Værelse paa anden Sal, med en herlig Udsigt over Alsterbassinet. En Overraskelse fik vi ogsaa i den store Table d'hôte-Sal ved Middagstid, hvor vi imponeredes ved at se Værten, iført hvid Frakke og med en hvid Hue paa Hovedet, placeret ved et Sidebord, hvor han trancherede og serverede Maden til Opvarternes videre Besørgelse.

Jeg følte mig dog stedse beklemt om Hjertet ved Erindringen om Afskeden fra Hjemmet og ved Tanken om, hvordan jeg vilde finde mig til Rette i Lübeck; men Schröder fandt alt udmærket og var henrykt over den fine Middag, der serveredes i Hotellet for 1 preussisk Daler = Kr. 2,66. Sikkert er det, at Schröder havde

stor Fornøjelse af denne hans første og sidste Rejse til Udlandet. Senere har jeg faaet en større Del af Europa at se og har lært at finde alt, hvad der dengang imponerede mig, ganske hverdagsagtigt, hvad det jo ogsaa efterhaanden er blevet for flere og flere i vor nuværende Rundrejsetid.

En Eftermiddag forlod vi Hamborg, for med Jernbanetog at tage over Büchen til Lübeck, hvortil vi ankom om Aftenen. Vi tog ind i Hotel „Stadt Hamburg“, der ligger paa Torvet.

Den næste Formiddag brugtes til at forestille mig for Direktør Klügmann og for den Familie, hos hvem jeg efter hans Arrangement skulde bo som Kostgænger i den Tid jeg opholdt mig ved Akademiet. Hos Direktøren selv boede ingen af de unge Mennesker der besøgte Akademiet, men han besørgede altid deres Logi i Byen hos de af ham udsete Familier.

Den Familie jeg skulde bo hos hed Naht. Manden var faleret Købmand og levede i den Tid jeg boede hos ham dels af at have Pensionærer, dels som Auktionsholder. Om dette var en privat Affære eller en Ansættelse i Hansestaden véd jeg ikke. Muligvis er han maaske ogsaa bleven understøttet af et Par Sønner han havde, der var i merkantile Bestillinger, den ene i Sydamerika.

Naht var en Mand af Middelhøjde, noget korpulent, med graasprængt Haar strøget frem ved Ørerne, en krum Næse og smaa poliske Øjne. Han havde rejst en Del paa sin tidligere Forretnings Vegne i Danmark og talte derfor en Smule Dansk, som han en Gang imellem benyttede til, uforstaaet af andre tilstedeværende, at sige en lille Plathed til Benefice for mig og Lorentz Petersen, en anden Dansk, som en kort Tid boede sammen med mig inden han forlod Akademiet.

Fru Naht var en lille mager, ret grim Dame, med Opstoppernæse og en meget frisk Ansigtsfarve. Hun var for Resten en flink Kone, der holdt sit Hus i god Orden. Den tredje af Familien var en Datter, en godmodig og rar Pige, om hvis Ydre der ikke er stort at sige. Hun kunde vel dengang være 18 à 19 Aar og lignede heldigvis for hende Faderen, dog havde hun faaet en temmelig frisk Farve i Arv efter Moderen. Hendes Navn var Louise.

Husets Funktionærer bestod af Husjomfruen, der benævnedes Mamselle og altid tiltaltes saaledes; hendes egentlige Navn kan jeg ikke erindre. Hun var en ældre Pige, alvorlig og flittig, temmelig høj, med kruset blondt Haar og en krum Næse. Et Smil

kunde der dog undertiden bringes frem paa hendes Ansigt naar Familien ikke var til Stede, og der af os unge Mennesker i Huset blev gjort lidt Løjer over Papa og Mama: Naht und die liebe Louise. Foruden Mamsellen var der en Pige og en Tjener eller Hausknecht.

Da jeg kom til Naht's var der følgende Pensionærer: Carlos Ynigo fra Mexiko, Carl Kühn fra Memel, Lorentz Petersen fra København og Narcisse Duseaux fra Petersborg. Jeg blev saaledes den femte.

Naht's Hus laa i Mengstrasse Nr. 21, nævnte Gade kunde for Resten gerne have hedt „Engstrasse“, thi ret bred var den ikke. Den løb fra Breitestrasse ved „Marienkirche“ lodret ned paa Floden „an der Trave“, ved hvis Bolværker Skibe lossede og ladede, og hvor der tillige laa Banespor; thi Lübeck havde allerede dengang sin Havnebane og var saaledes i den Retning mere end 20 Aar forud for København, og befaredes Banen end ikke af Lokomotiver, saa var det dog allerede en meget stor Lettelse, at de belæssede Godsvogne ved Hestekraft kunde beforders mellem Havnen og Banegaarden.

Mine Akademikammerater hos Naht's var alle, med Undtagelse af Mexicaneren, vakre og fredelige Mennesker. Ynigo var meget forfængelig og pyntesyg, han var ikke køn, men gjorde snarest Indtryk af at have noget indiansk Blod i sine Aarer end at være af ren spansk Afstamning. Han var heftig og opfarende, og holdt meget af at tirre og drille dem, der ikke kunde skade ham. Hans Drillerier gik gerne ud over Russeren, der var den yngste af os alle (16 Aar), indtil han engang, efter at have forsøgt paa at maltraktere ham i Joseph Ginebra's (en spansk Vestindianer, som senere skal omtales) Nærværelse, af denne fik sig en ordentlig Dragt Prygl, der sikkert har krænket ham meget; thi Ginebra var mindre af Bygning, men ualmindelig velskabt og muskelstærk, samt overordentlig dygtig i alle gymnastiske Øvelser. Kort sagt, Ynigo var en ubehagelig Type paa en Kreol, og som karakteristisk for saadanne var han ogsaa ond mod Dyr, hvilket bl. a. gav sig til Kende paa vore Rideture i den raa Maade, hvorpaa han behandlede sin Hest. Vi andre Ryttere nægtede derfor at ride sammen med ham og sørgede endvidere for, at han ikke kunde faa nogen Hest til Leje. Ynigo forlod Akademiet og Naht's i Løbet af 1856.

Carl Kühn var en lille Preusser fra Memel; han havde et syge-

ligt Udseende, var spinkel af Vækst og meget sirlig i Paaklædning, men noget kejtet i sin Optræden. Han udmærkede sig ved meget stramme Benklæder med Stropper under Fødderne. De unge Mennesker paa Akademiet gjorde jævnlig Løjer med ham; men han var i høj Grad godmodig og meget afholdt. Han satte Pris paa „ein Seidel Bier“, og traf det sig saa, at han drak et Par Stykker, blev han meget oprømt og tysk sentimental.

Lorentz Petersen var Københavner og Søn af den bekendte Vinhandler af samme Navn i Store Kongensgade. Han var et højt, stærkt bygget ungt Menneske paa 18—19 Aar. Efter at have lært den praktiske Vinhandel i Faderens Forretning, var han nu paa Akademiet i Lübeck for at erhverve sig nogen teoretisk Uddannelse. Jeg kom til at holde af ham medens vi var sammen; han var en brav og solid Fyr, der ikke skejede ud i nogen Retning. Han havde vistnok nydt en meget streng Opdragelse, det Indtryk fik i det mindste jeg ved at høre ham tale om Forholdene i hans Hjem. Han havde allerede opholdt sig en længere Tid i Lübeck da jeg kom dertil, og saa vidt jeg mindes forlod han Stedet ved Sommerferiens Begyndelse i 1856. Jeg var ked af at han rejste, da han var en god Kammerat; men i én Henseende var det gavnligt for mig, da det berøvede mig Lejligheden til hver Dag at tale Dansk, idet jeg ganske naturlig ved hans Bortrejse sluttede mig nøjere til mine tysktalende Kammerater og derved gjorde hurtigere Fremskridt i dette Sprog.

Narcisse Duseaux var vel omtrent 16 Aar og var født i Petersborg. Hans Fader var Franskmand og Ejer af en betydelig Restauration paa store Morskoi, og hans Moder var Wienerinde; selv var han dog Russer med Liv og Sjæl. Han var mager og ranglet af Figur, noget hulbrystet, kejtet i Manerer og Lader og uheldig ved al Slags Legemsøvelse, ligesom han var uordentlig i sin Paaklædning. Af Temperament var han noget hæftig, men elskværdig og tjenstvillig, og let at omgaas. Han talte med Færdighed baade Russisk, Fransk og Tysk, og var ikke ukyndig i Engelsk.

Foruden disse faste Beboere kom der daglig til Middag en Herr Rothe, der havde en Tobaksforretning i Lübeck. Han var en lille buttet, krølhaaret Tysker paa vel omtrent 25 Aar, altid i godt Humør og meget lattermild. En meget jævnlig Gæst i Huset var Tante Trine, en Søster til Herr Naht; hun var en gammel graahaaret Dame med brune, livlige Øjne og en køn, krum Næse; om hende skal jeg senere lade Herr Schröder tale i et Brev til

mig; han traf hende nemlig hos Naht's den Dag da han bragte mig derhen. Da Herr Schröder var i Lübeck spiste han til Middag hos Naht's, og om Aftenen ledsagede jeg ham tilbage til Hotellet, og her kastedes da den sidste Fortøjning los, der bandt til Hjemmet; thi efter fælles Overenskomst fulgte jeg ikke Schröder til Jernbanen da han tidlig næste Morgen forlod Lübeck. Muligvis har han været bange for at vise sig svag ved Afskeden, og at jeg var kommen til at knuse en Taare tvivler jeg ikke om.

Naht's Hus laa, som de fleste Bygninger i Lübeck, med Gavlen mod Gaden, og indeholdt foruden Beboelseslejligheden en Del Pakhuslejlighed. Til højre for Indgangsdøren, der ikke var anbragt midt paa Gavlen, var kun Naht's Kontor, og til venstre for den Spisestuen og Dagligstuen. Bag ved disse Stuer laa Dielen, et stort Rum med Udgang til en flisebelagt lille Gaard og Indgang til Køkkenet, adskilt fra den ved en Væg med Vinduer i. Trappegangen gik ogsaa op fra Dielen, og paa første Sal var der 5 Værelser til Gaden og 1 til Gaarden, og ovenover Værelser til Mamsellen, Frøkenen og Tjenestefolkene. Værelset til Gaarden paa første Sal var Herr og Fru Naht's Soveværelse.

Da jeg kom til at bo dér, fik jeg som den sidst ankomne det største Værelse paa første Sal, der var meget rummeligt. Dette kunde jo derfor synes at være det bedste, hvilket imidlertid ikke var Tilfældet; thi for det første var det, med det ikke meget rigelige Møblement, for stort til at være hyggeligt, og for det andet var der Gennemgang til et fra Pakhuset afskildret Værelse, hvor Duseaux boede. Paa den anden Side af mit Værelse boede Lorentz Petersen, saa kom Carl Kühn og til sidst Carlos Ynigo, hvis Værelse ubetinget var det bedste; men til dette vandt man kun gennem Anciennetet som Husbeboer. Dog avancerede jeg forholdsvis hurtigt ind i det, da Petersen, Kühn og Ynigo alle i Løbet af 1856 forlod Lübeck og Duseaux ikke brød sig om at gøre Forandring med Værelse.

Hvad selve Handelsakademiet angik, da ejedes og bestyredes det af Direktør Klügmann, som tidligere nævnt. Da jeg kom til Lübeck var han en Mand paa vel omtrent 60 Aar, og han var selv den eneste Lærer. Han underviste i Handelsvidenskab, som Regning, Kalkulation og Bogføring; i Sprog undervistes ikke, og vilde man lægge sig efter disse, maatte det ske ved privat Undervisning, hvortil der ogsaa levnedes Tid, da der fra Akademiet ikke gaves Hjemmearbejde. Jeg fik den Opfattelse, at Akademiet

levede paa et gammelt Renommé, som det forekom mig det ikke længer kunde hævde. Som sagt, Direktøren var den eneste Lærer og af ham fik man altsaa til at begynde med forskellige Regneopgaver, som han gennemsaar' og rettede. Samtidig fik Eleven til Afskrivning i en Bog, der kaldtes „Vorlesungs-Buch“, et Ud- drag af almindelig Handelslære og Vekselret etc.; men om nogen Eksamination i disse Fag var der aldrig Tale, saa denne Del af Undervisningen blev jo nærmest en Skriveøvelse. Korrespondance- Øvelser foregik ved at oversætte Breve fra andre Sprog til Tysk, og da kunde hver Nationalitet vælge sit Sprog at oversætte fra. Afskrives maatte endvidere en Mængde Fakturaer og Kalkulationer, og sluttelig kom da Opgaverne i Bogholderi for en fingeret Forretning, hvortil brugtes de tidligere afskrevne og udregnede Fakturaer og Kalkulationer. Bogholderiet førtes først i Kladde, og naar det saa var afsluttet maatte det renskrives, og dermed var et Kursus gennemgaaet, hvilket gerne varede mellem 1 à 1½ Aar.

Klügmann havde forskellige offentlige Hverv og var ikke sjælden fraværende i enkelte Timer; i disse blev der da ikke bestilt meget. Han var Enkemand og havde to Sønner, der dengang opholdt sig ved et af Tysklands Universiteter, og han var saaledes ganske ene i sit Hjem. Klügmann var en køn Mand med graat Haar og Kindsæg og med et klogt Ansigt; han var noget heftig af Karakter, men gemytlig og jovial og med udmærket Evne til at sætte sig i Respekt hos de unge Mennesker, samtidig med at han var afholdt.

Jeg var ikke helt færdig da jeg forlod Akademiet ved Sommerferiens Begyndelse 1857, det vil sige, jeg havde kun mit Bogholderi færdig i Kladde; men at komme tilbage efter Sommerferien for at renskrive dette, fandtes der ikke at være nogen Anledning til. Jeg kan ikke sige, at jeg forlod Akademiet som en udlært Bogholder, det var langt fra, men adskilligt var der dog hængt ved, og ikke mindst Kundskaber i Sprog, idet jeg først og fremmest talte Tysk med overordentlig Lethed, ligesom jeg ogsaa havde erhvervet betydelig Færdighed i at skrive dette Sprog. Jeg havde ligeledes haft Lejlighed til at lære en Del Engelsk, idet jeg i det sidste Aars Tid hos Naht's daglig havde haft Lejlighed til at tale dette Sprog med et Par unge Mennesker, Joseph Ginebra og Miguel Pou fra St. Domingo, der kom til Lübeck fra New York, hvor

de i flere Aar havde nydt Skoleundervisning, Ginebra længst, vistnok 4 à 5 Aar, hvorfor han talte Engelsk med stor Færdighed.

Med Hensyn til disse to Sprog havde jeg altsaa ubetinget haft megen Nytte af Opholdet i Lübeck, men hertil hjalp jo rigtignok ogsaa, at jeg i Hjemmet i en ikke ringe Tid af mine sidste Skoleaar havde faaet privat Undervisning i Sprogene; thi skulde jeg have bygget alene paa de Sprogkundskaber jeg havde kunnet erhverve i Skolen, var jeg ikke kommen saa vidt.

Som et Bevis paa den Færdighed i at tale Tysk jeg efter ikke lang Tids Forløb havde erhvervet mig, kan følgende lille Episode tjene. En Dag sagde Klügmann: „Dass der Heering hübsch Deutsch spricht ist ja kein Wunder, denn er ist ja vom Hause aus daran gewöhnt. Nicht wahr, Heering.“ — „Nein gewiss nicht, Herr Director, wir sprechen gar kein Deutsch bei uns zu Hause.“ — „Nun sieh mal der junge Däne an wie wüthend er wird,“ sagde Klügmann da i Spøg. „Na, na, entschuldigen sie, sie sind ein guter Junge.“ — Det maa erindres, at den første slesvigske Krig endnu i 1856 var i frisk Minde, og at jeg af den Grund maatte føle mig noget ilde berørt ved at blive anset for i det mindste en halv Tysker.

Da jeg kom til Akademiet var der nogle og tyve unge Mennesker, og jeg kan godt sige, at disse repræsenterede omtrent lige saa mange Nationaliteter, saa at der i Frikvarteret om Formiddagen taltes baade Engelsk, Fransk, Spansk, Portugisisk, Russisk, Hollandsk, Tysk, Norsk, Svensk og Dansk. Italien var ogsaa repræsenteret, men kun ved ét Medlem, saa Italiensk lød ikke sammen med de øvrige Sprog, da vedkommende ikke havde nogen at tale sit Modersmaal med. Italieneren hed Murpurgo og forlod Lübeck kort efter min Ankomst.

Undervisningen paa Akademiet var delt i Formiddags- og Eftermiddagstimer, saa vidt jeg mindes fra 9—1 og fra 4—6. I Mellemtiden gik vi da hjem og spiste altsaa tidlig til Middag. Lørdag Eftermiddag havde vi fri fra Akademiet. Naar vi havde spist var der adskillige af os der nød vor Eftermiddagskaffe i en Kafé skraas over for Akademiet hos en Konditor Heimberg. Jeg var en stadig Deltager, da jeg havde stor Kærlighed til den brune Drik, der kun serveredes i Hjemmet om Lørdagen; til Kaffen fik vi da friskbagte, varme Semler (smaa Rundstykker), som vi efter Lørdagsmiddagen nød med stort Velbehag.

Om Morgenens fik vi vor Morgendrik, The eller Kaffe, paa

vore Værelser, og hertil serveredes da et Par Semler med Smør. En saadan Semle uden Paalæg bragte vi da gerne med paa Akademiet, og da Smørret i den Naht'ske Husholdning var yderst slet, kunde dette Maaltid ingenlunde kaldes lukullisk, naar det til daglig nødes sammen med et Glas „Gaasevin“ fra Posten i Gården.

Paa kolde Vinterdage hændte det en sjælden Gang, at „der Alte“ (Klügmann) i Frikvarteret trakterede os med varm Æggesøbe.

Da jeg kom paa Akademiet følte jeg mig i Begyndelser. noget løjerlig tilpas ved den babyloniske Sprogforvirring, ligesom jeg ogsaa følte mig en Del imponeret af den Flothed som adskillige af de unge Herrer udviste baade i Klædedragt og Manerer. At de ogsaa paa forskellig Vis bumlede og morede sig fulgte af sig selv.

Som Ledere af dette flotte Liv kan jeg nævne et Par Russere, ved Navn Schmidt og Helmboldt, saa vidt jeg mindes begge fra Riga; den førstnævnte var et meget kønt ungt Menneske. . . disses Selskab deltog ofte en ung tysk Student, Søn af en Vinbjergerjer i Deidesheim i Rhinbaiern. Han hed Armand Buhl og var meget høj og svært bygget, noget fed, men med et aabent og ærøgt Ansigt med store Træk og et svært, krøllet Haar. Han var ikke ret gammel paa Akademiet da jeg kom til Lübeck, og da hans flotte Venner forlod dette med Sommerferien 1856, omgikkes vi en Del og især ved Rideture Lørdag Eftermiddag, thi han var en god Rytter, der forstod at behandle en Hest ordentlig, hvilket ikke gjaldt om andre af de unge Mennesker end netop ham, Lorentz Petersen og min Ringhed.

Dette opdagedes snart af der Wachtmeister, som lejede Heste ud, og vi tre var derfor altid bedst beredne. Der Wachtmeister havde tidligere tjent i en Eskadron Lübecker-Drøner, som var nedlagt, og han levede nu af at leje Heste ud. Han boede ved Burgthor, paa et Sted der kaldtes Marstall, hvorfra der gik en temmelig stejl Gade ned til Traven og hvor der var et malerisk Parti ned mod Floden. Blandt Vagtmesterens bedste Heste mindes jeg en Svedfuks, en Hingst, der skønt ældre dog var et kraftigt Dyr, som det var en virkelig Fornøjelse at ride, da det tilmed var fromt og ikke daarligt tilreden. Første Gang betroedes Hesten til Buhl, og en Lørdag Eftermiddag, da han ikke havde været med paa Rideturen fra Begyndelsen af, overraskede han os ved at møde os paa denne Paradør. Senere red jeg den ofte.

Disse Rideture, der om Sommeren gav Anledning til megen

sund Fornøjelse, kunde kaldes en privilegeret Adspredelse, idet Klügmann gav os Lov til at foretage saadanne paa Regning, naar han da kunde skønne, at vore respektive Fædre intet havde imod en saadan Udgift; thi om end Rideturene dengang var billige (én Preussisk Thaler = Kr. 2,60 for en hel Eftermiddag), saa kunde de tilstaaede Lommepege dog ikke tillade saadanne Depenser.

Lommepege udbetaltes os af Klügmann efter Reglementet, selvfølgelig for vore Fædres Regning. Medens man var i Sinkelektien var de 4 Thl. pr. Maaned, og naar man naaede til at blive Bogholder steg de til 8 Thl. pr. Maaned = Kr. 21,33. Alle Nødvendighedsartikler kunde tages paa Regning hos bestemte Handlende, der saa indgav deres Regninger kvartalsvis til Klügmann, som revidere dem og holdt Hus med de unge Mennesker, der havde brugt for mange Penge.

Men for at komme tilbage til Rideturene, da foretoges disse gerne ud ad Burgthor, paa Vejen til Travemünde, idet man lidt ude ad denne Vej havde Skov paa begge Sider af Vejen, og forlod man da Chausséen og red ind i Skoven, fandtes der i denne en Mængde bløde Skovveje, der egnede sig ypperligt til Ridning. Vort Endemaal var da gerne en Beværtning, der laa til venstre for Chausséen, ned imod Floden, ved et Sted der hed Israelisdorff, og her nød vi da en let Forfriskning, f. Eks. oplagt Mælk, medens Hestene ogsaa fik et Foder inden vi begav os paa Hjemvejen.

En anden Adspredelse, som vi dog sjældnere deltog i, var Roning. Ved Travens Biflod Wachnitz boede der nemlig en Mand som lejede Baade ud, væsentlig saadanne lette Gigs, som man dengang brugte til Kaproning i Hamborg og hvorfra nogle aflagte Eksemplarer havde forvildet sig til Lübeck. Denne Sport havde imidlertid dengang ingen Tilslutning i Lübeck og jeg deltog kun ganske faa Gange i den.

Foruden disse sportsmæssige Adspredelser havde man om Sommeren ogsaa et Tivoli i Lübeck, det vil sige en net lille Have ned imod Wachnitz, i hvilken der fandtes et lille Teater i en Bygning, hvis hele ene Gavl var aaben og i hvis anden Ende Scenen befandt sig, paa hvilken der opførtes „Possen“ og Farcer etc. I Tilskuersalen var der mellem Bænkene anbragt Smaaborde, hvor Folk kunde placere deres Øl og Smørrebrød, og da Tobaksrygning ogsaa var tilladt, kan man let skønne, at den dramatiske Nydelse ikke var af nogen udpræget Art. Hele dette lille Etablissement

var dog meget net holdt og i enhver Henseende et Forlystelsessted, hvor Lübecks bedste Publikum kunde komme.

Rideturene Lørdag Eftermiddag og saa dette Tivoli var altsaa de egentlige Sommerfornejelser; men da Tivolibesøgene ikke som Rideturene kunde tages paa Regning, og da jeg gerne daglig vilde have min Eftermiddagskaffe, saa kom jeg ikke ret ofte i Tivoli, især medens jeg kun havde 4 Thl. om Maaneden i Lommepenge; thi Tobak og Cigarer hørte ogsaa til den Slags Luksus, der ikke kunde tages paa Regning men skulde afholdes af Lommepengene.

Imidlertid var jeg dengang ligesom senere en stor Ven af at spadsere, og da Lübeck ikke var nogen stor By, kunde man snart komme uden for den, altsaa rigtig paa Landet, og maagen en smuk Sommeraften har jeg derfor med en eller anden Kammerat vandret lange Ture ad Stier og Markveje i Byens venlige Omegn. Medens Lorentz Petersen boede sammen med mig hos Naht's var han min jævnlige Ledsager paa disse Vandringer, og jeg mindes, at jeg paa en af disse Ture for første Gang hørte Nattergalen slaa sine Triller, hvilket jeg aldrig havde hørt i Københavns Omegn, der altsaa dengang maa have savnet disse Sangere. Flere Aar senere har jeg ofte hørt Nattergalen i Frederiksberg Have, hvor der endnu findes ikke saa faa af dem. Dengang var det imidlertid noget helt nyt for mig, og vi søgte ofte saadanne Steder, hvor vi vidste at der var Lejlighed til at høre Fuglen synge.

Uden for Arbejdstiden paa Akademiet tog jeg privat Undervisning i Fransk, og begyndte tillige at lægge mig lidt efter at spille Violin; et saadant Instrument havde jeg nemlig med Faders Tilladelse faaet anskaffet mig. Undervisning i Violin fik jeg endnu i nogle Aar efter at være kommen tilbage til København; men jeg opnaaede kun en ganske ringe Færdighed i at behandle dette Instrument og opgav det derfor da jeg i 1860 rejste til England.

Om Vinteren tog nogle af os private Morgentimer i Gymnasiets Gymnastiksal. Tyskernes Turnervæsen stod dengang langt over Gymnastikken i Danmark; de havde en ganske anderledes komplet Samling af Apparater end jeg nogen Sinde havde set i København, og der præsteredes derfor ogsaa langt bedre Øvelser.

Der fandtes selvfølgelig ogsaa et Teater i Lübeck, hvor der om Vinteren gaves Forestillinger. Stort bevendt var Skuespillet ikke, og da Lommepengene heller ikke tillod den Slags Forlystelser, besøgte jeg det kun yderst sjældent. Jeg mindes dog at have hørt Titschertschek som Tannhäuser i Lübeck; han var dengang

en med Rette meget fejret Tenorist, skønt han allerede havde passeret sine bedste Aar; imidlertid hørte jeg ham endnu en Gang 10 Aar senere paa det kgl. Teater i Dresden, men da var han ogsaa meget kendelig paa Retur.

Hvordan en Opera stilledes paa Benene i Lübeck ved en saadan Lejlighed mindes jeg ikke, thi til Stadighed opførtes der kun reciterende Skuespil.

Af det foranstaaende vil det saaledes omtrent kunne ses „hvordan Dagen gik for lille Peter“; thi om nogen Adspredelse i Retning af Selskabelighed var der ikke Tale, og der var altsaa god Lejlighed til at passe sit Arbejde, der da ogsaa udførtes uden Forsømmelser og, efter et Testimonium fra Klügmann til mig efter endt Kursus, med eksemplarisk Flid. Naar jeg skal være ærlig maa jeg dog sige, at Klügmann her har været for mild i sin Dom, thi jeg kunde sikkert ved alvorlig Flid have haft større Udbytte af mit Ophold i Lübeck end jeg havde, skønt dette dog blev af vedvarende Gavn og Betydning for mig.

Uden for Akademiet fandtes der i Lübeck tre yngre Danske, en Fuldmægtig paa det danske Postkontor Juhl, en Kontorist Reiersen og en ung Mand Meno Haas, Søn af en Mægler Haas i København. Haas var jeg kun en kort Tid sammen med, han havde dengang ikke nogen egentlig Bestilling; om han var kommen til Lübeck for at søge sig en Plads paa et Kontor eller hvad han har haft til Hensigt véd jeg ikke. Han var livlig, levede i øvrigt et ordentligt Liv og spillede ganske godt Klaver, hvorfor jeg da ogsaa af og til besøgte ham for at høre lidt Musik.

Juhl var et rigtig elskværdigt Menneske, vistnok omkring 30 Aar, og Reiersen var vel oppe i 20 Aars Alderen, altsaa var de begge ikke saa lidt ældre end jeg; men da sidstnævnte ogsaa var et vakkert Menneske omgikkes vi ypperligt som Landsmænd og foretog om Søndagene mange Udflugter til Fods i Omegnen.

Saaledes som her beskrevet gik altsaa min Tid fra Ankomsten til Lübeck og til jeg i Sommerferien aflagte et Besøg i Hjemmet, hvilket jeg naturligvis nød i fulde Drag. Medens jeg opholdt mig i Hjemmet indtraf der adskillige Koleratilfælde i Lübeck, som havde til Følge at min Ferie forlængedes til henimod September, hvad jeg ikke havde noget særligt imod, skønt det jo senere vilde forlænge mit Ophold i Lübeck; men med Kolera-Epidemien i København i 1853 i frisk Minde rejste man naturligvis ikke gerne denne Sygdom i Møde, og især Moder vilde have været ulykkelig hvis

jeg var rejst forinden der var fuld Sikkerhed for, at denne uhyggelige Sygdom var ophørt i Lübeck, hvor den for Resten til forskellige andre Tider var optraadt mere eller mindre ondartet. Koleraltilfældene i 1856 var dog kun sporadiske og glemtes snart.

Under mit Ophold i Lübeck var min Søster Ottonia en utrættelig Korrespondent. 2 Gange om Ugen tilskrev hun mig regelmæssigt og meldte om, hvad der forefaldt i Familien og blandt Vennerne, og 2 Gange om Ugen ventede man at høre fra mig. Fra Hjemmet og den store Kreds af Venner og Bekendte var det jo ikke saa vanskeligt at berette Ting af Interesse for mig; derimod faldt det mig ofte svært saa hyppigt at finde noget at skrive om, og mine Epistler var derfor vistnok som oftest meget indholdsløse. Af det foregaaende kan det jo ses, at Livet for mig formede sig den ene Dag omtrent som den anden, og denne hyppige Korrespondance burde vistnok heller ikke været opretholdt, thi den nærede en Hjemvé, som snarere burde have været modarbejdet, ligesom den ogsaa gav Anledning til Uro paa begge Sider ved den mindste Uregelmæssighed i det saaledes etablerede Efterretningsvæsen, og styrkede ikke min Selvstændighedsfølelse, noget hvortil denne netop trængte.

Jeg var, da jeg rejste hjemmefra, en Repræsentant for det gode Humør i Hjemmet. En Smule Mutterwitz havde jeg maaske, men denne udartede vist ofte til mere eller mindre heldig^e Witzer og Talemaader, som jeg efterhaanden havde erhvervet et Slags Privilegium paa at opvarte og plage Familien med, men som man dog savnede da jeg var rejst, hvilket kan ses af Ottonias nedenfor gengivne første Brev til mig, hvilket ligeledes viser, at jeg ikke var saa lidt forkælet i Hjemmet; men det var alle mine Søskende ogsaa.

Hvad der passerede i Hjemmet fra min Afrejse til Lübeck og indtil min Sommerfrie, fremgaar af efterfølgende Breve.

Ottonia Heering til Peter N. Heering.

31. Marts 1856.

Du kan ikke troe hvor det glædede os at see Brev fra Dig idag. Gudskelov at Du har det godt, og ikke led nogen Nød paa Overrejsen. Saa Du morede Dig ikke i Hamborg? jeg troede netop at Du maatte more Dig der, men det er meget godt, for det er slet ikke noget godt Sted for unge Mennesker. Vi have det alle godt herhjemme. Moder er da Gudskelov rask, jeg var bange for at Din Bortrejse skulde have gjort altfor stærkt Indtryk paa hende, men det bekom hende dog ganske godt. Vi tænke alle paa Dig hver Dag. Al vor Tale kommer tilsidst tilbage til Peter. Der er Ingen mere der kommer med noget morsomt

ved Bordet om Aftenen. Christian sidder saa taus, han har ikke Dig til at purre ham med et Stykke Ost¹, eller til at muntre sig med et „naa Wenneke“.

Igaarmorges (Søndag) var Christian nede fra Kamret da Klokken ikke var mere end 8, han sagde der var saa kjedeligt; henad Formiddagen red han sig en Tour udad Strandveien.

Ferdinand Mourier var her om Middagen, men de vare saa fredelige. Alfred gik og græd de første Dage, men nu er det bedre. Han var henrykt over Telegraphdepechen, jeg troer han har lært den udenad.

Vi vare da hos Dyrlands igaaftes, der var meget morsomt, vi kom ikke hjem før Kl. 2. Alle som vare derhenne spurgte efter Dig, og bade hilse Dig naar vi skrev. Fru Westergaard² var saa bedrøvet fordi hun ikke var hjemme dengang Du var der for at sige Farvel.

Du maa endelig gjøre mig den Tjeneste at skrive tidt til Moder, Du maa ikke forsømme nogen Leilighed dertil, hvis der gaaer mere end 8 Dage imellem troer jeg Moder bliver syg af Sorg. Jeg kan ikke beskrive Dig Moders Glæde idag da hun fik Dit Brev.

Lad mig nu see Du bliver ved at være en god Dreng som Du altid har været, og lad ikke et daarligt Exempel smitte Dig; men tænk først og fremmest paa alt som Provsten Münther sagde Dig til Altergangen inden Du reiste: „Hav altid Gud for Øie“, og dernæst paa Dit kjære Hjem og Dine Forældre, to Goder som vistnok ikke mange Drenge har haft Mage til. Naar Du tænker derpaa, da vil Du være flittig og stræbe efter at blive et rigtig dygtigt og godt Menneske, og Du vil da blive Dine Forældre til Glæde.

Nu maa Du ikke blive kjed af min Moralisering, den kommer fra et godt Hjerte. Mange Hilsener sendes Dig fra Fader, Moder og alle Sødskende etc. etc. etc.

Christian Heering til Peter N. Heering.

2. April 1856.

Vi takker Dig meget for Dit Brev eller rettere for Dine Breve, da Du jo ogsaa skrev i Schrøders Brev. Jeg haaber at Du ikke længes formeget, da Du jo maa blive i Kræmmerstaden.

Vi have det Alle godt. Kl. er nu 9 og Moder er i Theatret, Emilie og Ottonia hos Albecks, og Fader venter paa 2 Boeuffer, som Peer³ er gaaet ind at hente hos Wincent⁴. Albeck skulde have haft den ene, men da han ikke kommer, vilde jeg ønske at Du var hjemme for at Du kunde spise Portionen. Jeg var igaar paa Comoedie og saae Aprilsnarene, den lille Pige ved Navn Hulda Møller, der spillede Trine Rars Rolle, er vel næppe 13 Aar; men spiller efter mine Begreber udmærket, og Herr og Madame Phister ere naturligviis mageløse; Phister spiller Herr Zierlich og hun Jomfru Trumfmeier.

Peer fra Kastrup⁵ var her idag for at tale med Fader, om at komme til at tjene her; thi jeg skal sige Deres Excellence — hans Yndlingstale-

¹ Christian havde en stærk Aversion mod Ost, som han, ligesom Moder, aldrig spiste.

² Fru W. var en Præsteenke, der boede i Overgaden n. V. og hvor vi Sønner kom som Skolekammerater af hendes fire Sønner, Frederik, Georg, Alfred og Bernhard.

³ En af Karlene.

⁴ Bekendt Restauratør paa Kongens Nytorv.

⁵ En Karl, Møenbo, der tjente paa Kastrupgaard paa Amager, hvor vi boede paa Landet i Sommeren 1855. Han var fiffig, men dog lidt forstyrret i Hovedet.

maade til høiere stillede Personer, om disse end aldeles ikke ere i Rangen — det kunde jo blive „udmærket i alle Henseender“.

Da jeg allerbedst sad og læste „Aften-Berlingeren“ Kl. 7^{1/2} banker det paa Døren og Sophus Larpent¹ traadte ind, han skal nu være Polytechniker, da han ikke maatte arbejde som Tømrer formedelst sit Helbred; han læser med Ibsen Mathematik, Historie og Geographie, det var fra Ibsen han kom hen til mig, da han skulde i Selskab hos en gammel Tante, men paa Grund af den Kjedsommelighed som herskede der, blev han hos mig til Kl. 8. Han bad mig hilse Dig mange Gange, og bad om Du vilde bese Mariekirken nøiagtig, forat Du kunde skrive til ham eller mig hvorledes Malerierne vare malede².

Hvis Du ønsker nogle af Dine Piber eller Din Pistol eller andre Sager, da skriv det til mig, og jeg skal besørge det. Jeg har talt til Fader om at lade den graa Hoppe tilride, og jeg haaber at naar Du kommer hjem til Sommer, Du da finder den vel dresseret. Briggen Flink er kommet hjem med deilige Appelsiner og Hjorten³ er godt fornøiet med Din Hornbækker⁴. Hilsener — — — — —

Christian Heering til Peter N. Heering.

11. April 1856.

Kjære gamle Petrus.

Du bliver maaske forundret over at Du saa sjældent faaer Brev fra mig, men jeg haaber Du er fornøiet med et Brev om Ugen; dersom Du ønsker de 2, da skriv mig til, og jeg skal opfylde Din Begjering. Du skrev at Fru Naht havde tilbudt, at jeg kunde boe hos Dig, og da jeg paa den Maade kan komme til at boe med Dig, saadan ganske en familie (som Kakkaduer siger), saa troer jeg nok jeg kommer til Lübeck i Pintsen, um Dir zu besuchen und ein Bischen Deutsch sprechen. — Om den Graa skriver Alfred, saa jeg vil ikke berette om den; jeg har klappet den, den Lille⁵ og Bob⁶ fra Dig. Kunstudstillingen er nu blevet aabnet og jeg har Adgangskort, saa Du kan begribe jeg gaaer der adskillige Gange.

Skriv mig til om de Lübecker Heste ere ligesaa gode som de kjøbenhavnske, for naar de ere det, vil jeg tage Pidsk og Sporer med til Lübeck. Vi har det alle godt, jeg har det jo rigtignok ikke saa muntret oppe paa Kammeret, som da Du var der, men Sommerferien kommer jo snart, og da skal vi ret mere os. Charles Steenbach⁷ spørger tidt til Dig. Moltke (Andreas) og Alfred Westergaard ere nu confirmerede, og den sidste er allerede en fuldkommen Kontorist. Jeg sidder i Spise-stuen og skriver, Kl. er 9^{1/2}, i Dagligstuen sidder Fru Heering, som Du

¹ Sophus L. var en Skolekammerat af Christian, men havde opgivet at blive Student.

² L. havde megen Kunstsans, og denne optog egentlig hans Interesse. Han forsøgte og opgav igen forskellige Livsstillinger. Han er nu (i 1888) i Kristiania, hvor hans Moder rejste over til en gift Datter og hvor hun endnu lever, over 80 Aar gammel. Som Besidder af nogen Formue købte L. sig et Par Ejendomme i Kristiania, af hvilke han lever. Han er forbleven ugift.

³ Kapt. Hjort.

⁴ En Skibsdreng, jeg havde interesseret mig for.

⁵ Den lille svenske Hest Petronelle, som vi fik i 1849 til Ridehest.

⁶ En lille engelsk, udmærket Rottehund.

⁷ Elev i Borgerdydskolen. Ejer af Aalykkegaard ved Odense; han kom ofte i mit Hjem.

kjender, med Brillen paa og Sytøi, ved hendes Side Frøken Maahr¹ ogsaa syende. Fru Matzen og Datter Charlotte² ogsaa beskjæftigede, Jomfru Knudsen ligeledes. Herr Peter Heering Senior rygende en Cigar i Lænestolen ved Døren ind til Salen. Søster Marie seende Billeder og Alfred Westergaard filosoferende over Coursen og Manufacturvarernes Priis, de ere alle belyste af Comptoirlampens stærke Skin³. I Spisestuen sidde foruden mit ubetydelige „Jeg“ Amalie Wineken, Ottonia og Alfred skrivende, og Christiane Heering syende. 3 Lys brænde paa Bordet, hvem er den hemmelige Brud. Med denne Gaade slutter jeg mit Brev.

Christian Heering til Peter N. Heering.

18. April 1856.

Kjære gamle elskelige Broder.

Denne Gang faer Du ikke noget langt Brev fra mig, da Erslews⁴ ere her, og Herr Erslew, Albeck, Ferdinand Mourier, Alfred Westergaard og jeg have udført gymnastiske Productioner i Haven. Den lille Christian Erslew er nu nede at see paa Hestene. Moder, Fru Erslew, Samueline Maahr, Emilie, Ottonia, Christiane, Amalie og de andre ere i Dagligstuen, Fader sover Middagssøvn efter at have spist en god Middag, bestaaende af forloren Skildpadde, Prindsessebudding og Rhinskviin af prima Qvalitet samt Rødviin.

Alt er stille og roligt og godt i Nr. 166. Flagene⁵ vaie i Anledning af Store Bededag og Gaarden er gjort ryddelig. Hvad store eller almindelig Bededag angaaer, da har jeg hørt sige, at de gode Lübecker Borgere og Borgerinder ingen saadan helligholde, men jeg haaber at Gudsfrygten alligevel er stor der. Jeg burde egentlig skjænde paa Dig fordi Du ikke har skrevet til mig, men da Du har meget at bestille, og desuden skriver flittigt til Moder, saa er hendes Breve mig ligesaa kjære som om de vare skrevne til mig. Vi har det alle godt, jeg var idag paa Foraarsudstillingen paa Charlottenborg, hvor jeg traf vor fælleds Ven Charles Steenbach, der trakterede mig med Is hos Grandjean. Volden var igaarfaes stærkt besøgt af Kjøbenhavnere; jeg spadserede der ogsaa nogle Timer tilligemed Carl Friis, Moltke⁶, Alfred Westergaard og en Søcadet Ortved, om hvem Alfred yttrede: „Han er jo slet ikke vigtig“. Jeg har Undskyldninger fra Emilie Albeck⁷ fordi hendes Brev nok var lidt ulæseligt; men det kom fra Hjertet, ved dette Det mener jeg naturligviis Indholdet. Jeg haaber at de „lybske“ Heste ikke ere løbske, da jeg jo ellers kunde blive Græsrytter til Pintsen. Jeg har Hilsner fra

¹ S. Maahr, Datter af en Ungdomsbekendt af Moder, bosiddende i Frederiksborg, der ofte var i Besøg hos os.

² Faster og hendes Datter.

³ En Moderatør-Lampe, der efter Datidens Fordringer lyste glimrende; efter Kontortid, Kl. 8, bragtes den ind i Dagligstuen.

⁴ Jacob Erslew var en Tid lang Musiklærer i vort Hjem; senere blev han Boghandler; han giftede sig med en Enkefru Barner, f. Castenskjold, d. 28. Novbr. 1862, med hvem han fik en Søn Christian Sophus August, f. 28. Decbr. 1852, til hvem Moder var Gudmoder. Denne Søn blev i en ung Alder, 1. Marts 1883, Professor i Historie ved Københavns Universitet.

⁵ Paa to Flagstænger paa Stakittet mellem Haven og Gaarden. Det var det danske Flag og Kontorflaget, blaat med en hvid, syvstraalet Stjerne.

⁶ To Skolekammerater.

⁷ Svoger Albecks yngste Søster.

alle dem Du bryder Dig om at faa Hilsner fra, baade dem i og dem udenfor Nr. 166. Du hilses dog mest fra Din hengivne Broder

Christian Wilhelm Heering,
priviligeret Stol- og Speilfordærver,
studiosus artium.

Ovennævnte Prædikant var bleven ham tillagt af mig for Spejlets Vedkommende, nemlig fordi han en Søndag Morgen i vort fælles Sovekammer var bleven meget irriteret over, at han gen-

Ottonia, Christiane, Christian, Emilie, Alfred Heering, Carl Albeck, Marie Heering. (1856).

tagne Gange havde faaet min Hovedpude kastet i Hovedet. Da han i Heftighed og til Gengæld vilde sende det nævnte Projektil i Ansigtet paa mig, slog hans artilleristiske Dygtighed ikke til. Kasteskytset tog en fejl Retning, ramte en Lampe, der stod paa en Kommode, foran et temmelig stort ovalt Vægspejl, og anrettede den sørgeligste Ødelæggelse baade paa Lampekuppel og Spejlglas. Hvilke Bedrifter der havde skaffet ham Tilnavnet Stolefordærver, erindrer jeg ikke, men de maa rimeligvis have været af lignende Art.

Brev fra Herr Carl Schrøder til Peter N. Heering.

12. April 1856.

Omendskjøndt jeg ikke har modtaget saa meget som en Hilsen fra Dig siden vi skiltes ad efter vort 5 Dages Samliv, skal dette dog ikke afholde mig fra at tilskrive Dig et Par Ord, og vil jeg da først og fremmest bede Dig om at bringe min venligste Hilsen til Herr Lorentz Petersen, Herr Naht med Frue, Frøken Louise og an der gewiss einst so

sehr hübsch gewesene Tante Trine¹, hvem jeg altid erindrer mig med stor Fornøjelse.

Reisen hjemefter gik skikkelig af paa det nær, at jeg i Bücken havde tabt min Jernbanebillet og maatte betale en ny. Selskabet undervejs var tarveligt, i Hamborg var jeg i Stadttheatret om Aftenen, morede mig saa taaleligt, gik næste Morgen pr. Jernbane til Kiel, havde intet Vrøvl med Toldvæsenet i Altona, da jeg intet Contrabande havde, men derimod maatte en anden Passageer betale Told af en Overfrakke, uagtet han havde den paa; ombord i Dampskibet vare vi næsten lutter Danske og morede os ret godt, og Fredag Morgen Kl. 6¹/₂ laae Skibet ved Toldboden, hvor Din Søster Ottonia og min Kone modtog mig.

Din Moder var ved min Hjemkomst ikke rigtig vel, dog da jeg havde bragt hende et Kys fra hendes kjære Dreng og forresten udtalt mig om, hvorledes Du venteligen vilde faae det derovre, og at det efter min Formening vare meget vakre og samvittighedsfulde Folk Du var kommet til, syntes jeg hun fik det noget bedre, og er i disse Dage saa temmelig flink. Adskillige af Dine Breve har jeg seet, og at de første udtale nogen Længsel efter Hjemmet kan jeg ikke forundres over, imidlertid skal Du dog efter vor Aftale berøre denne Gjenstand saa lidt som muligt, thi det gjør jo kun Din Moder ondt, og det er jo Synd. Forresten vil jeg haabe at det allerede gaaer noget bedre med Hjemveen, og Du skal see, at naar Du blot arbejder dygtig og er rigtig flittig vil det hjælpe betydeligt, ligesom det Sidste jo ogsaa vil bidrage til, at Du bliver hurtigere færdig hos Klügmann.

Jeg haaber snart at see et Par Ord fra Dig, sig mig da hvad Du synes om Academiet, om Lære-gjenstandene i Førstningen faldt Dig vanskelige og hvorledes Du synes om Directeuren og Dine Medelever. Hvordan gaaer det med Russerens² Sprutlatter, har han havt nogen Anfald deraf siden Du kom til Nahts. Nu taler Du vel allerede flydende Tydsk, og vil Du tilskrive mig paa Tydsk skal det være mig kjært. Har Du prøvet Leiehestene derovre og været noget omkring udenfor Byen, kort sagt fortæl mig løst og fast om Lübeck, thi jeg fik Godhed for det Sted medens vi var der sammen. Major Petersen³ kom vist over i Søndags, formodentlig til stor Glæde for hans Søn. Saavidt jeg veed havde han været saa god at tilbyde at tage Dine Forældres Portraitter med til Dig. Det er meget artigt af Fru Naht at hun har tilbudt at Christian kunde være hos Dig i Pintsen, men sæt Dig imidlertid ikke for fast i Hovedet at han kommer, thi Du veed han kan ikke godt være hjemmefra, og naar det kommer til Stykket troer jeg dog ikke han reiser om ogsaa Din Fader tillod ham det. Alfred troer jeg derimod snarere reiste. Alle de mig medgivne Hilsner bleve samvittighedsfuldt overbragte, om det saa var Mr. Bob⁴ fik han sin, hvorpaa han med Halen og hele Kroppen svarede paa det venligste.

Mandag den 14. April 1856.

Ovenstaaende fik jeg først skrevet Lørdag Aften efter Postens Afgang og det blev liggende, og saa erfarede jeg igaar af Brev til Din Moder, at Du havde været saa god prompte at opfylde Dit Løfte om at sende mig Dit Portrait. Tak for denne kjærkomne Present min kjære Peter, jeg tager nu Begyndelsen af dette mit Brev skyldigst i mig igjen. Hvordan Du nu vil slaae Dig igennem dette Brev, maa jeg overlade til

¹ Herr Naht's gamle ugifte Søster.

² Duseaux.

³ Lorentz Petersens Fader, Major i Livjægerne.

⁴ Rottehunden.

Dig selv, imidlertid har et Brev, skrevet med en slet Haandskrift¹ og saa sine Fordele for Modtageren, thi han har en langt længere Nydelse af en saadan Skrivelse end af en velskreven, som han kan sluges i en Fart, det fra først af ulæselige pirrer hans Nysgjerrighed; for en studiosus mercantilæ er det nu især en fortræffelig Opgave, thi han faaer derved den saa nødvendige Øvelse i at læse den Skrift man paa Dansk kalder Kragetæer, og som dog undertiden forekommer i Handelen. Jeg har nu forsvaret min daarlige Haandskrift saa godt jeg har kunnet, uden dog at anbefale Dig at efterligne den, og beder Dig i ethvert Tilfælde bære over med samme, da den nu er altfor gammel til at kunne forandres. Glæd mig snart ved et Par Ord.

Din hengivne gamle Ven.

Ottonia Heering til Peter N. Heering.

31. April 1856.

Nu er Klokken ikke engang 6 Morgen og jeg sidder allerede inde paa Comptoiret ved Winekens Pult, blot for at skrive til vor egen rare Dreng, og jeg vil haabe at Du paaskjønner Din Søsters kjærlige Sindelag imod Dig, thi uden at rose mig selv er det dog net af mig, at jeg stod op Kl. lidt over 5 for at skrive Dig til, da jeg ikke fik Tid derti. iaftes.

Jeg siger det slet ikke fordi Du skal synes det er saa meget opofrende af mig, thi det er mig virkelig en Glæde hvis mine Breve kunne mere Dig lidt.

Jeg maa nu takke Dig saa mange Gange fra Moder, Christian og mig selv for Dine rare Breve, som vi modtag igaarmorges. Det glæder os uendeligt at see at Du er rask, og at det lader til at Du har det ret gemytlig i Din Omgangskreds, baade med Lorentz Petersen og Nahts, det skal ogsaa være rare Folk. Det er jo rart at Petersen og Du hver Aften faa Eder en lille Spadseretur, og det er jo helt romantisk med de Nattergale I have fundet, der synge saa smukt. Det glæder Christian at høre, at de Lybecker Heste slet ikke ere saa daarlige, da der da kan være Mulighed for at han kan faae sig en Ridetur derovre, thi det er da ganske bestemt at han kommer over til Dig, han vil selv paa Løvedag give Dig en nøiere Beretning om, naar han kommer. Moder beder mig sige Dig, at 2 Tørklæder skal blive sendte Dig derover med Christian, de skal nok blive smukke. De 2 Flasker Sherry som Du beder om skal Du ogsaa faa, eller maaske Hochheimer, det sidstnævnte passer sig bedst til at drikke i Vand naar man gaar i Skoven. Kringlerne skal Du ogsaa faa i Mængde af, og de skal blive sendte i en flad, firkantet Blikæske, saaledes at Marsipanagen kan ligge deri, og Christian kan da have den med tilbage, og hvis Du ikke skulde have spist Kringlerne til den Tid han reiser, saa kan Du jo komme dem i den Kasse Du fik sidst og som vi ikke bryder os om at faa sendt tilbage. Ifald der ellers er noget Du gjerne vil have eller trænger til, vil Din kjære Moder sende det med Christian, thi Dine Forældre veed virkelig ikke hvor godt de vil gjøre det for Dig, Du kan ikke tænke hvor de saavel som vi andre glæde os til Du kommer hjem i Sommerferien. Vi tale hver Dag derom og hvert Øieblik sige vi: ja det skal vi have naar Peter kommer hjem.

¹ Herr Schrøders Haandskrift var ikke ved første Øjekast utydelig, idet den som Personen selv var meget sirlig, men gav man sig til at læse den, viste den sig ikke at høre til de let læselige Haandskrifter, dog var den langtfra særlig vanskelig at tyde.

Igaar var Fru Emma Fasting¹ f. Wright her, hun var meget fornøiet, thi hendes Adolph havde været oppe til Examen, og det var gaet ham udmærket godt; han kom selv herud om Aftenen Kl. 7 og blev til The og var naturligviis meget lykkelig; det er et magesløst rart Menneske, vi ere alle indtagne i ham. Fru Fasting forærede ham i Anledning af hans gode Examen² et smukt Skrivebord, hvorover han var meget lykkelig. Den 15. Mai skal han ud med Cadetskibet, han troer det skal til Holland. Herr Schrøder beder mig at takke Dig for Dit Brev, han blev meget glad derover, kun sagde han at Du havde lovet ham at skrive paa Tydsk, men det maa Du saa gjøre næste Gang; hans Kone og Svigermoder bede mig ligeledes hilse Dig.

Iaften skal vi Alle paa Hoftheateret, der gives „For Alvor“ og „Den sidste Nat“³.

Din kjære Fader og Moder beder at hilse Dig mange Gange, og ønsker at Du maa vedblive at være sund og rask og veltilfreds, og dernæst skikke Dig vel og at Gud maa holde sin Haand over Dig. Hele Huspersonalet beder mig hilse Dig og hertil føier jeg en kjærlig Hilsen fra

Din hengivne Søster

Ottonia.

Frøken Amalie Wineken til Peter N. Heering.

11. Mai 1856.

Til den Kastrupske Excellence⁴.

Atter vover jeg at skrive Dem til, Deres Excellence. Med Marie og Georgine With, Herr Johan Thiele og Student Bøgild, Nicolai „Withfeldt“⁵ ikke at forglemme, reiste jeg med Dampskibet Ophelia til Rungsted. Det var første Gang jeg nogensinde havde været med et Dampskib, og derfor kan Du tænke Dig at der var meget der kunde more mig. For det Første at se alle Passagererne komme færende, vraltende, hoppende ombord, med Pakker, Vadsække, Kuffter og Parapluier; buk-kende, skrabende, nysende, neiende, sveiende kom de, og satte dem ned.

Iblandt flere saae jeg — ja jeg kan tænke mig Din Broder Christians Forbavselse — Frøken Louise B., som vist var i Følge med et Par unge Piger af Frøken Jacobsens Skole. Efter at have converseret en Tidlang med os gik samtlige Herrer af vort Reiseselskab hen og satte sig lige overfor dem. En af Damerne, bliv ikke bange for Din Broders Skyld, — ikke Louise B. men en anden, fik ondt, der kom en Bølge der kastede den halve Del af Skibet over med Vand; den stakkels Dame blev fuldkommen søsyg, saa det ikke alene blev Søvand Dækket oversvømmedes af. Hvad der ikke var pænt, synes mig, var at Louise B. stødte til hende, for at hun ikke maatte komme hen til hende; hun gik ned i Kahytten og jeg saae ikke mere til hende.

Fra Rungsted kjørte vi til Frederiksborg, og Herr Bøgild fortalte os

¹ Bedstemoder til Adolph Müller, der senere som Løjtnant i Søetaten blev gift med min Søster Ottonia. Enkefru Fasting døde 21. Febr. 1857.

² Det var til Søkadet- eller en Opryknings-Eksamen paa Søkadet-Akademiet.

³ Det var den berømte Sæson paa Hofteatret under Langes Direktion, hvor Michael Wiehe og Høedt spillede.

⁴ Med Titlen Excellence tiltaltes jeg og mine Brødre af en halvgal Tjenestekarl paa Kastrupgaard paa Amager, hvor mine Forældre boede paa Landet i Sommeren 1856, hvilket allerede er bemærket i en tidligere Note.

⁵ With.

en hel Del morsomme Historier om Rasmus Nielsen¹ og om hans Foredrag. Idag var jeg tilligemed min Søster Valborg henne at høre Taffelmusiken.

Efter at vi havde hørt i nogen Tid og vilde til at gaae, aabnedes Døren, og hvem saae jeg passere, Hans Majestæt Kong Frederik den 7de og høie Gemalinde²; vi maatte naturligvis staa stille og ventee paa, at Hs. Majestæt med Suite passerede, idet vi neiede, med dyb Ærefrygt og Gravitet; ja tænk, jeg var formelig i Fare, jeg syntes at det var saa uhyre morsomt at se Kongen, og jeg maatte bide mig i Læben for ikke at bryde ud i en høiest upassende og majestætsforbryderisk Latter.

Idet jeg taler om Kongen, kommer jeg til at tænke paa en Foræring Hs. Majestæt har skjænket Grevinden i Anledning af hendes Fødselsdag — et Sybord — da Grevinden aabnede det, fandt hun det inderste Rum opfyldt med Appelsiner, og alle de mindre Rum med Obligationer.

Du skulde vel ikke have Lyst til at forære mig et lignende Sybord. Nogle her paa Egnen mene dog, at det ikke var et Sybord, hvori de omtalte Gjenstande opbevaredes, men derimod en egen Slags Gjenstand; og Navnet maa Du spørge Christiane, da hun endogsaa veed det paa Engelsk.

Nu Farvel, hils Christian, som jeg haaber nu er ankommen til Dig, og Du selv hilses tusinde Gange fra
Din Ex Elev

Amalie.

E. S. Da Din værdige Repræsentant i Tugtekunsten er borte, befinder jeg mig nu i fri Tilstand, naar jeg nu blot ikke misbruger denne Frihed, saa at Tugtemesteren naar han vender tilbage finder sig beføiet til at bruge Baron Ridepidsken.

Urtekræmmer C. A. Iversen, Kbhvn. til Peter N. Heering.

10. Mai 1856.

Gud veed hvor ofte jeg har tænkt paa at sende Dig et Par Linier, men jeg veed ei hvordan Tiden løber hen, uden at levne mig mindste Fritid; dog ikke for at beklage mig herover, thi man skal jo være glad til, at man har meget at bestille, og jeg maa ei klage, thi i derne Tid er det gaaet ret muntert med Farvecommersen; værst er det for mig, at jeg til 1. Mai skulde have ny Karl, thi den gamle Karl havde jeg desværre 2de Gange truffet som Tyv.

Iøvrigt min Ven kan Du tro, at Du har levet og boer fint i min og Kones Erindring, og vi tale ofte om Dig om Formiddagen Kl. 10 $\frac{1}{2}$ naar Caffen nydes, og ønsker at Du var hos os.

Jevnligen har jeg været i Dit Hjem paa Christianshavn og faaet hørt og spurgt fra Dig; i Førstningen kneb det nok saa temmeligen at faa Tankerne noget fra Hjemmet, men det er ikke saa forunderligt, imidlertid er det jo Held at de Folk Du boer hos ere, efter hvad der fortælles mig, jævne og venlige, og gaar vel saaledes nu Tiden bedre for Dig.

Har Du ellers gjort Bekjendtskaber derovre. Hvorledes smager det tyske Selskabsliv, thi Du er vel nok bleven introduceret i nogle Familier.

Din Broder Christian reiser da i Eftermiddag for at besøge Dig, og jeg kan forstaa at Du længes efter imorgen; jeg vilde gjerne give lidt til jeg kunde følge ham, men i det Sted maa jeg nøies med at lade disse Linier følge med, thi jeg har bestemt at gaae til Toldboden ved den Tid Skibet skal gaae. Christian kommer saaledes ikke til at holde

¹ Professor i Filosofi.

² Grevinde Danner.

sin Fødselsdag hjemme, men derimod i Lübeck, derovre er Skoven vist nu i smukt Flor, ligesom der vel og er en smuk Omegn. Her faa vi ingen grøn Pintse; thi det har været og er endnu mageløst koldt. Forleden da jeg var hjemme paa Christianshavn saae jeg Portraitter af Dig, bestemte for Schrøder og Ferdinand Mourier, og saa var Din Fader saa god at love mig, at jeg ogsaa maatte faa et; jeg haaber man har fortalt Dig det, og blev der sagt at Christian maatte bringe det hjem med sig; nu min Ven vilde jeg jo gjerne benytte mig af Løffet, og vil det meget glæde mig, om det lod sig gjøre at C. kunde medbringe det. Jeg kan saa godt lide Navn og Dato paa Portraitter, tjen mig derfor i at skrive det paa Bagsiden af det. Saa min Kjære vil jeg ønske Dig lev vel, snart løber et Par Maaneder hen, saa kommer Ferien, og saa vil vi glæde os til at skulle sees, forinden gives Dig maaske Lyst til at skrive mig et Par Ord, som vil glæde mig at modtage, og dernæst beder jeg Dig modtage min og Kones hjerteligste Hilsen

Din altid hengivne

C. A. J.

Min Broder Christian fik Lov til at rejse over og besøge mig i Pinseferien, og han tog derfor fra København Pinselørdag den 10. Maj med Dampskibet „Kattegat“ til Lübeck; det var for ham en stor Begivenhed, og han havde nok ogsaa gjort en hel Del Vrøvl inden han kom af Sted, thi han var par Excellence et Hjemmemenneske. Overrejsen var meget stormfuld, men Pinsemorgen, paa hans Fødselsdag, ankom han i god Behold til Lübeck, hvor jeg naturligvis modtog ham ved Havnen. Familien Naht var saa venlige at have ham som deres Gæst. Hans Ophold i Lübeck varede til Fredag Eftermiddag, da han med Dampskibet „Malmø“ sejlede tilbage til København. Lorentz Petersen og jeg ledsagede ham paa den smukke Fart ned ad Traven til Travemünde, hvor vi da tog Afsked med ham og til Fods vandrede de to Mil tilbage til Lübeck. Anden Pinsedag havde vi været en smuk Tur med Jernbane til Ratzeburg, der har en overmaade køn Omegn. Vi var flere Danske sammen og morede os dejligt.

Min Faster Matzen døde i Maj 1856. Jeg fik Efterretningen om hendes Død i et Brev fra min Kusine Christiane Heering, der dengang boede hos mine Forældre. Faster Sophie Matzen døde formodentlig af Apopleksi, da hun kun var syg én Nat og da var uden Bevidsthed. Tante blev 69 Aar gammel.

Fra Moder til Peter N. Heering.

Mai 1856.

Min egen kjære Dreng. Du maa endelig bringe Nahts Din Faders og min Tak for deres Venlighed imod Din Broder, det var saa kjønt af dem at han kunde være hos Dig. Din Fader har det gudskelov godt, jeg var saa bange at Tantes Død skulde have gjort for stærkt et Ind-

tryk paa ham, men han har taget den temmelig rolig, Du veed nok min kjære Dreng, han lader sig ikke mærke med sin Sorg, og nu er det værste overstaaet. Tante blev begravet igaar og Fader har været meget fattet, og det maa Du tro vi ere glade for, han beder at hilse sin Dreng, han er den første der aabner Dine Breve og vi maa altid lade ham læse hvad der skrives til Dig. Du maa derfor tro, at selv om han kun sjelden skriver til Dig, gaar der ikke mange Timer om Dagen hvor Du ikke er i hans Tanker; men nu Farvel for idag, min kjære Dreng.

Christian Heering til Peter N. Heering.

17. Mai 1856.

Jeg ankom lykkelig og vel til Kbhvn. Kl. 11. Du havde altsaa Ret, vi fik ikke Storm, endskjøndt det blæste lidt om Natten. Jeg var slet ikke søsyg og snakkede en Del med den Franskmand, som var ombord paa Dampskibet. Denne Gang kan Du ikke godt faa Pengene, ei heller Svar om Fader vil skrive, men næste Postdag skal jeg ganske vist besøge det. De har det ellers godt herhjemme og idag skal jeg fortælle dem hvorledes Du har det og hvorledes vi have tilbragt Pinsen. Jeg aaber ikke Du og Petersen bleve trætte af Spadseretouren i Fredags. Nu maa Du endelig takke Nahts for deres Artighed mod mig og hilse Pensionairerne og Reiersen og Juel ret meget fra mig. Den graa Hoppe er endnu ikke kommen hjem fra Frederiksborg Stutteri, men saa bliver den vel ogsaa rigtig udmærket tilredet. Nu vil jeg gaae op til Iversen med Portraittet, her hjemme synes de meget godt om det, og jeg haaber ogsaa at han vil gjøre det. Sig til Petersen at jeg skal nok gaae ud til hans Moder enten idag eller imorgen, og saa Farvel.

Fra samme til samme.

20. Mai 1856.

Jeg skriver Dig nu atter til for at melde, at vi alle have det godt. Ottonia er endnu i Helsingør og kommer først hjem sidst i Ugen.

Du faar nu 10 Daler, hvoraf Du skal betale Reiersen, og de øvrige kan Du bruge til at bumle for. Jeg har talt om Din Sommerferie til Fader, og om nogen Tid skriver han nok til Klügmann, og da kommer Du jo til August. Vil Du sige Petersen at jeg var ude hos hans Forældre i Søndags, men traf Ingen hjemme, men jeg sagde til en Jomfru eller Pige, at jeg kom fra Lübeck med Hilsen fra lille Lorentz og at han havde det godt.

Fader vil have, at den graa Hoppe skal blive i Frederiksborg til Sommerferien, han siger nemlig, at da den nu skal tilrides, saa skal den ogsaa rides rigtig godt. Ferdinand Mourier var her igaar, han siger at Rentzmann spørger tidt til Dig og at han holder meget af Dig, Du skulde engang skrive til ham, fra dem begge skal jeg hilse Dig meget.

Jeg har ikke haft Tid til at købe Bogen endnu, men paa Løverdag skal jeg nok sende den. De gamle Herr og Fru Albeck¹ ere her iaften, de sidde i Dagligstuen tilligemed Carl Albeck, Ludvig Wineken, Fader, Moder, Emilie, Christiane, Marie, og Carl læser nu høit af „Fædrelandet“, i Spisestuen sidde Alfred, som skriver tysk Stil, Amalie Wineken, der læser Engelsk, og Din elskværdige Broder, der skriver til Dig. Alt er godt i Nr. 166. Træerne i Haven springe ud og Græsset groer. Vi skulde have været i Skoven i Søndags, men da det regnede hele Formiddagen, bleve vi hjemme. Baumgarten & Burmeister have

¹ Min Søster Emilies tilkommende Svigerforældre.

kjøbt den røde Hjørnegaard i Overgaden neden Vandet og Sophiegade, de rive den ned, saa her er en græsselig Støi, de spærrer Gaden og sommetider maa vi fra Skolen løbe om ad Torvegade naar vi skal drikke Caffé hjemme i Frikvarteret, og det er jo en slem Omvei.

Min Broder Christians gode Ven og Skolekammerat Andreas Moltke døde i Maj 1856. Han var i Pinseferien paa Besøg i Rungsted, hvor han var saa uheldig at brække sit Ben; han døde da af Stivkrampe. Han var en Søn af Kopist Ludvig Moltke, den bekendte Oversætter af Dickens Skrifter, og Louise Moltke, født Bramsen, en Søster til den Mand, der i 1869 blev min Svigerfader.

Christian Heering til Peter N. Heering.

11. Juni 1856.

Du maa ikke blive vred paa mig, fordi Du ikke i saa lang Tid har hørt fra mig, men der er altid kommen en eller anden Hindring, naar jeg har villet skrive til Dig. Nu har jeg derimod Pennen i Haanden, og nu skal Du høre rigtig fra mig. Kl. er nu 3^{1/2}, Moder og Fader ere i dette Øieblik kjørte til Frederiksborg tilligemed Nicolai With¹, der skulde hjem. Nu er jeg begyndt at gaae i Vandet, det er idag 14°, men i forrige Uge var det 16. Herr Scher² har det godt og jeg skal hilse fra ham. Examen staar nu for Døren, Carl Friis botaniserer ivrig, og jeg haaber det gaar ham godt. Larpent skal have Præliminærexamen, han skrev Dansk Stil forleden Dag, men har endnu ikke faaet Udfaldet af Stilen at vide. Sidste Søndag vare Ove Krarup, Conrad Holm og Sophus Larpent og jeg paa Frelsers Taarn. Du kan tro der var en deilig Udsigt.

Nu er Kl. 9, jeg blev afbrudt før med at skrive, da jeg skulde hen at læse med Madsen, da jeg derpaa havde læst med Krarup gik jeg tilligemed Christensen ud paa gl. Kongevei, hvor St. Jørgen Sø bliver udtømt³. Folk gik der og vadede i Mudder for at fange Fisk, det lykkedes dem at faa nogle meget store Aal. Iformiddags var her nok en Grosserer Haas som havde Hilsen fra Dig, jeg var i Skole, saa jeg fik ikke talt med ham, hvilket var meget kjedeligt. Du har nok forladt Dit Værelse paa Grund af nye Pensionairers Ankomst, beskriv i Dit næste Brev disse Herrer. Den graa Hoppe rides nu af Din Søster Emilie ude i Frederiksborg, jeg rider stadig paa den lille Hest, og Bob løber med mig, den løber efter Fugle og springer over Grøfter, men saa snart jeg fløiter kommer den strax til mig. Jeg sidder i Kontoret og skriver, Amalie Wineken og Alfred skjændes, og Ottonias skønne Stemme høres at synge skønne Romancer, men jeg, den taalmodige Broder, forstyrres ikke af mine Omgivelsers Brøl, men er ikke destomindre blevet færdig med mit Brev til Dig, min egen Peter! Vi har det alle godt og jeg har

¹ Søn af Stutmester With paa Frederiksborg Stutteri, tidligere Professor ved Veterinærskolen paa Kristianshavn, en Ven af Fader.

² Borgerdydskolens Svømmelærer.

³ I Anledning af det nye Vandværks Anlæggelse.

Hilsen til Dig fra alle dem Du har kjær, men mest hilses Du fra Din egen Broder

Christicn.

(Speil- og Stolefordærver.)

P. S. Hils Petersen, Reiersen og Juel. Dine Blomster staar fortrinligt under Jfr. Knudsens pleiende Haand.

Imidlertid naaedes Sommerferien, og det var selvfølgelig en uhyre stor Fornøjelse at komme hjem. Mine Forældre boede dengang ikke paa Landet om Sommeren, og jeg havde derfor rig Lejlighed til at kunne se og hilse paa mine Bekendte, baade gamle og unge, ligesom jeg i fuldt Maal nød Glæden ved Hjemmet.

I de første Dage af September rejste jeg igen tilbage til Akademiet.

Ferien havde været herlig i enhver Retning, men nu kom Efterveerne i Form af Hjemvé, thi nu forestod der jo henimod et Aars Adskillelse fra Hjemmet, uden Udsigt til noget Bæsoæg i dette forinden mit Kursus ved Akademiet var fuldført.

Jeg maa med Beklagelse tilstaa, at jeg i mine Breve til Hjemmet skildrede Hjemveens Kvaler og derved selvfølgelig bedrøvede mine Forældre. Men disse Klager blev jo ogsaa et tilbagelagt Stadium; lidt efter lidt kom jeg igen i de daglige Folder, og jeg havde det jo ogsaa i enhver Henseende godt.

Jeg vil nu igen fortsætte med Meddelelserne til mig fra Hjemmet.

Den 7. Oktbr. 1856 holdt mine Forældres Venner Justitsraad og Kontorchef i Krigsministeriet Harboe og Kone Sølvbryllup, og den 15. Oktbr. fejrede Instrumentmager F. A. Thiele og Kone ligeledes deres Sølvbryllup.

Den 19. Oktbr. 1856, Faders 64aarige Fødselsdag, fejredes ved en Middag, hvori mange Gæster deltog, idet en Del af Formiddags-Gratulanterne, foruden de tidligere indbudne, blev anmodede om at komme igen og deltage i Middagen, saa at Antallet af Gæster kom til at bestaa af 40 Personer. Der var dækket til 24 i Salen, hvor de ældre spiste, og til 16 unge Mennesker i den daglige Spisestue, der kunde afgive Plads til 18 Kuverter. Blandt de ældre Deltagere i Middagen var Overkrigskommissær Albeck og Kone (Søster Emilies Svigerforældre), Søløjtnant Colsmann og Kone, født Albeck, Kirurgen, Overlæge S. E. Larsen og Kone (Faders Søsterdatter), Mægler, Kaptajn i Livjægerne Holten og Kone, født Albeck, Bogholder Schrøder og Kone, Justitsraad Harboe og Kone, Instrumentmager Thiele og Kone, Enkefru Doh-

PETER F. HEERING
(1856)

KAREN NICOLINE HEERING
(1856)

ler, Frøken Gusta Næboe og Søster, Enkefru Balling, og Urtekræmmer Iversen og Kone.

Middagen bestod af Brun Suppe, Krustader, Andesteg, Is og Dessert, og af Vin skænkedes Rødvin, Rinskvind, Madeira, Portvin og Champagne, hvilken sidste Vin kun meget sjældent skænkedes i mine Forældres Hus. Om Aftenen legede unge og gamle Ordspogsleg, og de sidste Gæster gik først Kl. 1.

Jeg har dvælet saa udførligt ved denne Middag, fordi jeg har faaet den saaledes beskrevet og fordi den giver et godt Billede af Datidens Selskabelighed og Gæstfrihed i Modsætning til Nutidens.

Min Svoger Carl Albeck skrev bl. a. saaledes til mig: „Din Faders Fødselsdag gik rigtig muntert af, Du kan i Sandhed være stolt af at have en saa elskelig Mand til Fader. Gud give han endnu i mange Aar maa opleve en saa glad Dag.“

Den 29. Oktbr. fejredes min Søster Emilies Fødselsdag paa en lignende Maade som Faders, dog efter en mindre Maalestok, da Gæsterne kun var unge Mennesker.

I November Maaned kom min Fætter Herluf Heering til København for at læse til Styrmandseksamen; han boede i mine Forældres Hus. Paa hans sidste Rejse med et af Faders Skibe var han énstemmigt af Mandskabet bleven valgt til Matros i Stedet for en anden Mand af Besætningen, der havde ladet sig forhyre som Matros, men ikke kunde udrette denne Gerning.

Den 15. Novbr. 1856 forlod Amalie Wineken mine Forældres Hus.

I Vinteren 1856—57 havde min Familie abonneret 3 Pladser i første Etage i det kgl. Teater, og Fader skal ret hyppigt have benyttet en af disse.

Den 9. Decbr. 1856 beretter min Søster Ottonia om, at der i Hjemmet havde været Pølsegilde paa Pølser, som var sendte fra Tante paa Gillebro Mølle i Fyn, og at dette Gilde var løbet rigtig fornøjelig af, samt at jeg ikke var bleven glemmt, men havde faaet min Skaal udbragt.

Den 16. December 1856 fik jeg et lille Brev fra Fader, der lød saaledes:

I Anledning af Din 18aarige Fødselsdag ønsker jeg Dig alt det Gode, der er Dig tjenligt, og at Du stedse maa have for Øie, at Redelighed og Duelighed i sit Fag ere nødvendige Følgesvende for med Held at kunde vandre Din Bane igjennem Livet.

Din stedse kjærlige og hengivne Fader

(sig. P. F. H.)

Til disse Faders Ønsker sluttede Moder sig i et Par Ord paa Foden af Brevet og en tilføjet Udtalelse om, at jeg stedse levede i hendes Tanker.

Blandt andre Fødselsdags-Breve var der ogsaa et fra min Søster Emilies Forlovede, Carl Albeck, hvori han, efter at have lykønsket mig, blandt andet skriver: „Desværre er det nu saa, at Du ikke paa denne Dag kan være samlet med Dine Kjæreste, men paa den anden Side maa Du være taknemlig mod Forsynet, fordi Du ogsaa ved at være fra Hjemmet faar Leilighed til at erkjende hvor kjært et Hjem Du har, ved Dine kjærlige Forældres og Sødskendes uforandrede Sindelag imod Dig, thi kjære Peter tro mig, der er kun faa Sønner der ere saa lykkelig stillede i Verden, at have Forældre saa almen agtede og elskede som Dine Forældre ere det, og et Hjem som 1000 misunde Dig“ osv. osv. At jeg af ganske Hjerte kan slutte mig til disse Udtalelser behøver egentlig ikke at nævnes.

Blandt en Del Breve som jeg fik til Fødselsdagen og Julen, var der et længere Brev fra Bogholder Schrøder som var skrevet paa Tysk, samt et fra Wm. Rentzmann, hvori han blandt andet skriver: „Du har vel sagtens hørt om den store Ildebrand der udbrød her bag Børsen i Adolphs Cikoriefabrik og angreb og fortærede Grosserer Larsens Gaard, som afbrændte lige til Grunden. Ilden udbrød om Aftenen Kl. 10^{1/2} og rasede hele Natten under en stærk Storm, der drev alle Gnisterne ud over Kristianshavn. Sukkerhuset Phoenix undgik med Nød og næppe ogsaa at blive et Rov for Luerne. Næsten hele Københavns Befolkning var kommet paa Benene for at se denne Ild. En stakkels Straalemester forulykkede. Omringet af Ilden paa Taget af Larsens Gaard skreg han ynkelig om Hjælp, der ikke kunde bringes ham, og da Ilden naaede ham kastede han sig ned paa Gaden, hvor han i Faldet lemlæstedes saa haardt, at han døde Dagen efter.“

I Anledning af Fødselsdagen og Julen fik jeg fra Hjemmet sendt en Kasse med Gaver og hjemmebagte Kringler etc.; i Kassen var der tillige en lille Julegave til hver af Kammeraterne de: boede sammen med mig i Naht's Hus. Disse Gaver blev modtagne med Glæde af de unge Mennesker, der ikke var saa nær ved deres Hjem som jeg, to af dem var endogsaa fra St. Domingo, og derfor ikke kunde faa Presenter tilsendte paa en bestemt Dag. Saa vidt jeg mindes fandtes der ogsaa i Kassen Foræringer til Fru og Frøken Naht.

I vor Tid, med dens mange Kommunikationsmidler, kunde jeg jo godt have tilbragt Julen i København uden at forsømme noget, selv om jeg boede i Lübeck; men det kunde der ikke være Tale om dengang. Vel var Jernbanen mellem København og Korsør aabnet i 1856, ligesom Dampskibsfart mellem Korsør og Kiel stod i Forbindelse med Banen; men en Rejse fra Lübeck via Hamborg-Kiel-Korsør til København faldt det mig ikke ind at tænke paa, og endnu mindre havde det vistnok kunnet falde Fader ind, der i sin 7aarige Læretid som Urtekræmmerdreng i København næppe har haft et Par Dage fri for at besøge sin Moder i Roskilde.

Den 1. Januar 1857 overtog min vordende Svoger Carl Albeck Faderens lille Klædefabrik.

Der faldt overmaade megen Sne i Januar 1857; man skrev saaledes til mig, at det havde snet tre Dage i Rad, at Kanen var kommen frem og at nu skulde den lille Hest ordentlig til at gøre Tjeneste med Broder Christian som Kusk.

Paa den da godt tilredne graa Hoppe red Fader denne Vinter i Artilleriets Ridehus, samtidig med at Søster Emilie lærte at ride af Overfyrværker Preuss. Dengang var det vistnok 20 Aar siden at Fader havde været til Hest, og havde han end tidligere været en god Rytter, saa maa det dog betragtes som flinkt gjort, at den 64aarige, noget forladne Mand kunde indlade sig paa at ride et saa livligt Dyr som denne Hoppe. Fader red dog kun den Vinter i Ridehuset og forsøgte sig ikke senere paa at ride ud i det fri.

Fra Faders Pakhuskarl Peter Petersen, der gik under Navnet „Gamle Peter“, fik jeg Brev af 9. Marts 1857, efter at jeg havde sendt ham et lille Portræt af mig. Brevet lyder saaledes:

Kjære Peter N. Heering.

Jeg takker Dem mange Gange for det lille Portrait som Dig sende mig, det er sat i en Sort Ramme med Forgylt kant. Jeg vilde have gjemt det i en Skuffe men min Kone bad saameget om at det maatte hænge oppe i 14 Dage og det haver jeg tilladt, men for Fremtiden skal det gjemmes ellers saa bliver det Rambonert. Jeg takker Gud at baade jeg og min Familie er ved Helsen, naar man har den saa kan alting gaae. Dig hilses fra mig paa Kjæreste.

(sig.) P. Petersen.

Min Søster Ottonia skriver i Anledning af dette Portræt: „Du skulde have set gamle Peter, da han fik Dit Portrait, han blev overordentlig glad og lo over hele Ansigtet.“ Fader lovede ham en Ramme dertil, og af hans Brev ser jeg altsaa, at han har faaet den.

Den 19. Marts 1857 var mine Forældre paa Studenterkarneval i Casino, som det berettes mig fra Hjemmet, med et større Selskab af unge, hvis Navne og Kostumer jeg skal nævne.

Christian Heering som Planter, hvilket vil sige hvid Dragt, Straahat og engelske Whiskers.

Emilie Heering, italiensk Bondepige.

Christiane Heering, norsk Bondepige.

Samueline Maahr, „gammel Dame“, pudret Haar.

Hella With, en fransk Dragt.

Ottonia Heering, kostumeret efter Ulla i Balletten „Bellman, eller Polskdansen paa Grönalund“ (korte Skørter og pudret Haar).

Carl Albeck, sort Kjole, sorte Knæbenklæder, Silkestrømper, Sko med Spænder og pudret Paryk.

Fru Colsmann¹, Zigeunerpige.

Frøken Olava Winther, norsk Bondepige.

Frøken Emilie Albeck¹, Hyrdepige.

Forældrene var i Domino.

Endvidere skriver Søster Ottonia til mig om denne Fest: „Vi havde først en stor Fremvisning af alle Karnevalsgæsterne her hos Forældrene, da vi alle var bleven pyntede og forsamlede. Tilskuerne var Schrøders, Christensens, Meinerts, Albecks, Næboes, Marie Møller, Albecks Piger og vore egne Piger og Karle samt Meinerts Piger. Ja her var et ordentlig Postyr. Endelig langt om længe kørte vi herfra i 3 Vogne. Du kan tro det var en underlig Følelse med hvilken man kom ind blandt den brogede Mængde paa Karnevalet, hvor der var mange morsomme Masker. Jeg kunde til min store Forundring under Maskerne genkende alle mig i det daglige Liv bekendte Mennesker, og dem var der mange af. Jeg spadserede med Mægler Edv. Lorentzen som min Kavalier og det var meget morsomt, og vi morede os alle storartet“ o. s. v. —

I Februar 1857 døde Fru Fasting; hun plejede hver Tirsdag at spise hos os. Hun var født Wright, var fra Helsingør og var Mormoder til daværende Søkadet Adolph Müller, der senere som Løjtnant blev gift med min Søster Ottonia.

I Lübeck traf jeg i Febr. 1857 Kammermusikus, Violoncellist Kellermann, d. 3. Novbr. 1866 (fra København); han gav nogle

¹ Carl Albecks Søster.

Konserter i Byen og jeg havde et Par Gange Lejlighed til at tilbringe nogle behagelige Timer sammen med ham.

I April Maaned s. A. solgte Fader Huset Nr. 202 i Stormgade for 12,000 Rdl. til en Grosserer Bondrop.

Den 5. Maj skriver min Søster Ottonia til mig:

Du kan tro vi har haft en meget stor Sorg og det vil vistnok ogsaa gjøre Dig ondt naar Du hører det, Justitsraad Harboe er død. Han blev først syg for et Par Dage siden med meget stærk Feber og Bevidstløshed og kjendte ikke sine Omgivelser. Han kom dog atter til sin Bevidsthed, var da aldeles rolig men havde Smerter i den ene Side og sagde selv, at han kunde mærke at han skulde dø, hvorom han ganske rolig talte med sin Kone og forlangte, at der skulde gaa Bud efter Fader og Moder, da han vilde sige dem Farvel. De gik da derhen. Harboe talte med dem og bad dem hilse alle os Børn, og om Aftenen Kl. 12 døde han. 4. Maj 1857¹.

Søster Emilie var nu kommen saa vidt i sin Rideundervisning, at hun red den graa Hoppe uden for Ridehuset, under Ledsagelse af Preuss (Ridelæreren), som var meget tilfreds med hendes Ridefærdighed, og Fader var helt stolt af sin Datter. Engang blev hun dog vippet ud af Sadelen i Frederiksberg Allé, men kom til at staa paa Benene; hun kom da atter til Sæde og fortsatte Rideturen.

Til Handelsakademiet var der en længere Tid efter min Ankomst arriveret en Dansk, en ung Fyr fra Helsingør ved Navn Major Wright, han var af Direktør Klügmann bleven anbragt i Huset hos en forhenværende Skibsfører Böhme, en af de Familier, hos hvem Klügmann anbragte Eleverne fra Akademiet. Wright var meget musikalsk og havde derfor et lejet Piano paa sit Værelse. Jeg besøgte ham ofte og hørte megen god Musik hos ham, ja jeg mindes endnu ganske tydelig Haydenske Sonater, som jeg har hørt ham spille.

Hos Naht's var der fra Efteraaret 1856 kommet til at bo to unge Handelsakademikere, Joseph Ginebra og Miguel Pou de Lima, som begge var fra St. Domingo, men havde i 7 Aar været i Skole i de forenede Stater. Pou var Onkel til Ginebra, men der var kun ringe Forskel i deres Alder. De var to elskværdige Fyre, Ginebra var af Middelhøjde, udmærket skabt, ret køn og havde et lille sort Overskæg og lysebrune Øjne; han var en udmærket Gymnastiker og meget stadig ved sit Arbejde. Han levede ogsaa uden for Akademiet og Pensionatet et i enhver Henseende orden-

¹ Hustruen Ida, f. Hahn, døde 16. April 1883.

ligt Liv. Pou (Onkelen) var høj, havde sort, kruset Haar, en temmelig stor Næse og svag Antydning af Overskæg. Han havde et mere sydlandsk Temperament end Ginebra, men levede ordenlig og passede sine Ting. Pou og Ginebra var langt mere moralsk udviklede end de andre unge Mennesker fra Troperne, som jeg mødte i Lübeck, og de havde ogsaa langt bedre Skolekundskaber, hvad der sikkert i begge Henseender skyldtes deres lange Ophold i en god Skole i de forenede Stater. Jeg sluttede mig meget til disse to Kammerater, særlig til Ginebra.

Vinteren 1856—57 og en stor Del af Sommeren 1857 var gaaet og vi nærmede os nu August, til hvilken Tid mit Bogholderi i Kladder skulde være færdigt; men der gik nogle Dage ind i August Maaned inden jeg naaede at blive færdig med mit Arbejde, og Hjemrejsen fandt da Sted.

Følgende Vidnesbyrd, som jeg modtog fra Akademiet, er, naar jeg skal sige min sande Mening, altfor rosende:

Lübeck 8. August 1857.

Der Elewe

Peter N. Heering aus Copenhagen hat seit April 1856 bis jetzt die Lübecker praktische Handels-Akademie besucht und wird nach beendigem Cursus hierdurch entlassen. Nach gehöriger Vorbereitung in Kaufmännischen Comptoirarbeiten, Rechnen und Calculiren konnte derselbe mit selbständiger Ausarbeitung eines auf Ein Jahr berechneten Buchhaltungssystemes beschäftigt werden, das ihr von der Entwertung dazu gehöriger Facturen, Calculationen von der Aufmachung sämmtlicher Wechsels, Connossemente sonderer Documente hindurch führte bis zur Eintragung in ein dazu gehörigen Neben- und Hauptbücher, deren Bilanzziehung und Abschluss er jetzt in der Cladder beendigt hat.

Der Elewe hat sich stets mit Theilnahme und Fleiss der Beschaffung ihm zugewiesener Arbeiten zugewandt und im Allgemeinen eine hinlängliche Kenntniss und Gewandtheit in deren Besorgung erlangt, um nach einiger Einlebung in ein practisches Geschäft mit Nutzen wirken zu können auch sich mit dem theoretische Theile des Unterrichts, der Vorlesungen über Handels-, Wechsel- und Seerecht bekannt gemacht.

Ausser seiner Muttersprache bedient er sich der deutschen in Schrift und Wort.

Der Elewe Heering hat sich stets fleissig, folgsam und bescheiden bewiesen auch ist auf seine sittliche Führung nichts Nachtheiliges zu sagen.

Solches bestätigt der Wahrheit gemäss.

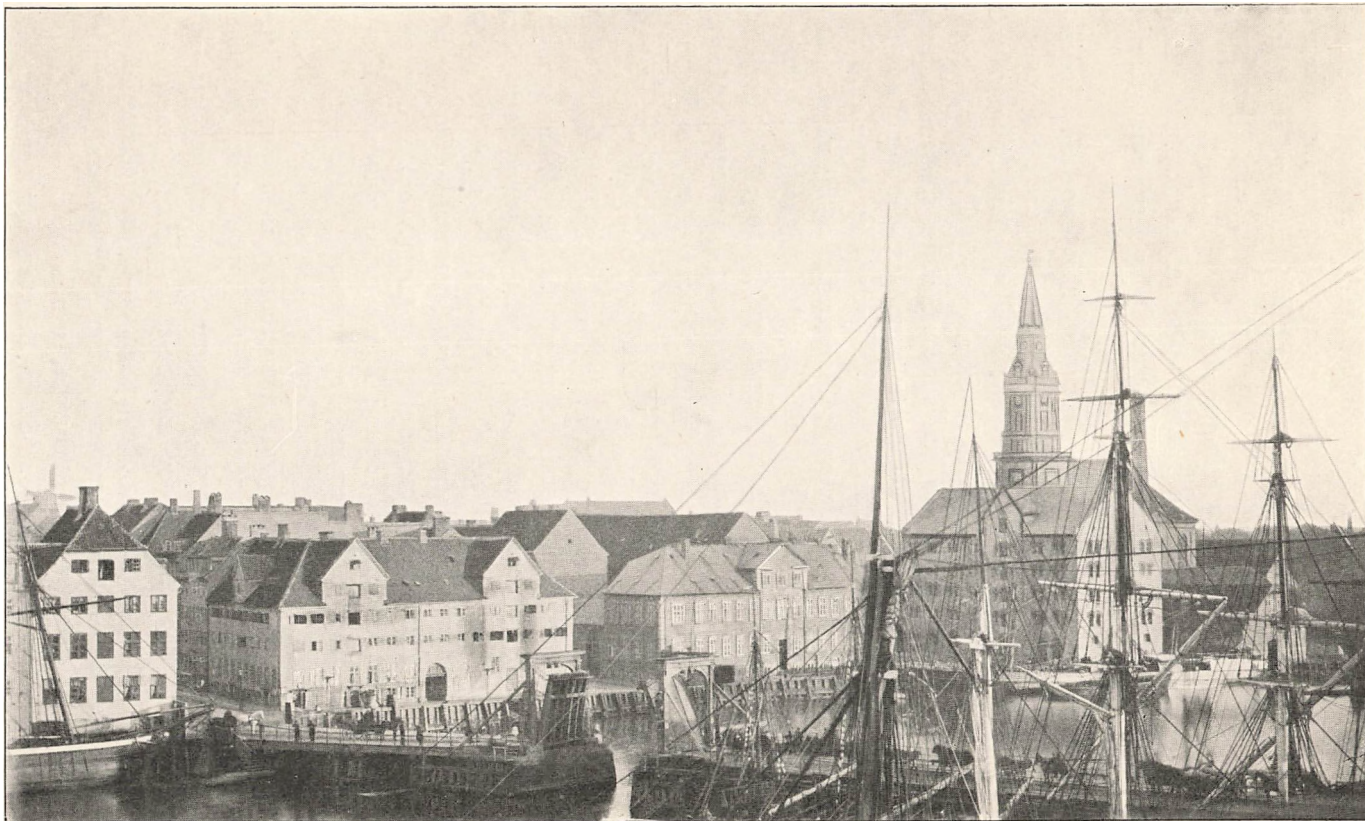
Der Director der Lübecker-Handelsacademi

Joh. Chr. Klügmann

Kaiserl. Brasil. Consul.

Vorsteher des Gymnasiums.

Det sidste Brev fra Hjemmet var dateret den 4. Aug. og det var sikkert ikke ret mange Dage derefter at jeg rejste hjem, ledsaget af Pou og Ginebra, der ifølge Indbydelse fra Fader, efter

Knippelsbro i 1850-Aarene, nedbrudt 1868. De 3 Bygninger paa Billedets venstre Side er ligeledes nedbrudte, den midterste for circa 50 Aar siden og den længst til højre i indværende Aar 1911. Disse 2 Bygninger er erstattede med nye. Bygningen længst til venstre, nedbrødes paa Grund af Kajens Regulering da den sidste ny Knippelsbro skulde bygges (fuldført 1910).

hans eget Initiativ, fulgte med til København for at tilbringe Sommerferien dér, hvortil de glædede sig meget, og de blev sikkert ikke skuffede, thi alene det at have Ophold i en Familie var for dem en Nydelse, da de i 7 à 8 Aars Fravær fra eget Hjem kun havde levet i Kostskoler og i Pensionater.

Forinden jeg afslutter mine Erindringer om mit Ophold i Lübeck, maa jeg dog endnu omtale nogle Oplevelser, som staar i Forbindelse hermed.

Under den 19. Oktbr. 1856 omtaler jeg foran hvorledes Faders Fødselsdag fejredes. Jeg har ikke beskrevet flere selskabelige Sammenkomster, da de alle mere eller mindre lignede hverandre; kun hørte det til Undtagelserne at Gæsternes Tal var saa stort som hin 19. Oktbr., thi det var kun sjældent at der spistes i Salen; man nøjedes med at dække i Spisestuen, hvor der var Plads til 18, og naar saa de ældre var gaaet til Bords, blev der i en Fart dækket i Dagligstuen til de unge Mennesker og Børnene, saa mange der kunde rummes. Ved alle festlige Lejligheder hos mine Forældre mindedes jeg af Husets Venner ved længere eller kortere Skaaltaler, hvilket berettedes mig i Breve fra Hjemmet, og jeg føler derfor Trang til her at nedskrive, at der efter min Mening blev gjort for meget af mig, langt mere end der paa nogen Maade kunde tilkomme mig.

Jeg kommer imidlertid nu tilbage til min endelige Afrøjsse fra Lübeck. En Eftermiddag først i August gik mine Kammerater Pou, Ginebra og jeg om Bord i den svenske Dampers „Kattegat“, der skulde føre os fra Lübeck til København. Vejret var dejligt og en Del Kammerater fra Akademiet var mødt frem for at sige os Farvel. Dampskibet kastede los og saa gik det da ned ad den smalle men dybe Flod Trave i kønne, „indenlandskæ“ Omgivelser, til vi naaede Travemünde og kom ud i Østersøen, der var saa blank som et Spejl og vedblev at være saaledes paa hele Overrejsen. Vi blev længe paa Dækket for at nyde den herlige Aften paa Søen, og dog var jeg allerede oppe næste Morgen mellem Kl. 4—5 for at iagttage Solopgangen, i hvilken Nydelse Kammeraterne dog ikke gjorde mig Selskab. Endelig naaede vi da København om Morgenen mellem Kl. 8—9, hvor Dampskibet lagde til uden for Toldbodbommen, og her holdt Faders Vogn for at hente os og køre os hjem i Overgaden n. V.

Kammeraterne, der blev modtagne af den samlede Familie, fandt sig snart til Rette i Hjemmet og kom fortræffelig ud af det

baade med gamle og unge i de 3—4 Uger de boede hos os; men der blev ogsaa gjort det bedst mulige for at de skulde befinde sig godt. Københavns Omegn og Byens Seværdigheder blev naturligvis flittig besøgte, og Ferien forløb kun alt for hurtigt. Sproget der taltes under Kammeraternes Ophold var meget uensartet; mine Forældre og min Søster Emilie talte ingen fremmede Sprog, heller ikke Søster Marie, der dengang kun var 12 Aar, og straks af Gæsterne benævnedes Mariquita (lille Marie); de andre Søsken- de talte dels lidt Tysk og dels lidt Engelsk, og naar det kneb maatte jeg være Tolk. Men trods alt var Forstaaelsen udmærket og Besøget ikke alene til stor Glæde for Gæsterne, men ogsaa for Familien og mig.

Da Afskedens Øjeblik kom, skiltes man med meget venskabelige Følelser og med et „Auf Wiedersehen“; men til noget Gensyn kom det dog aldrig. Fra Akademiet i Lübeck kom Pou og Ginebra paa et Kontor i Hamborg, og derfra rejste de hjem til St. Domingo, hvor Ginebras Fader var i et Firma, der hed Ginebra hermanos. I nogle Aar korresponderede jeg af og til med Ginebra, og jeg tør nok sige, at jeg har skrevet det sidste Brev; saa op- hørte Forbindelsen mellem os og Kammeraternes fremtidige Veje er mig ubekendte.

Medens Pou og Ginebra opholdt sig hos os, kom Faders Søstersøn, den tidligere omtalte Otto Matzen, uanmeldt til København fra Soerabaija paa Java. Hvorledes Otto vandt frem paa Java véd jeg ikke, men da han var her hjemme i 1857 var han en af Cheferne i Firmaet Major, Matzen & Co. i Soerabaija, der drev en Købmandsforretning og desuden ejede Kaffe- og Sukker- plantager; han var en velhavende Mand og var gift med en Kvinde af blandet Blod, som han satte meget højt og med hvem han, saa vidt jeg erindrer, dengang havde 9 Børn. Hans Kampagnon Major var engelsk af Fødsel. 3 af Ottos Sønner har forskellige Gange besøgt København medens de gik i Skole i Holland. Deres Navne var Charles, Harald og Holger. Førstnævnte gik det godt, men han havde senere Uheld, og er nu (1906) Mægler ude paa Java. Jeg begyndte med at omtale, at Otto Matzen kom uanmeldt, og jeg vil nu nærmere fortælle om Ankomsten i Overgaden n. V., hvor mine Forældre ikke boede dengang Otto forlod Danmark.

Moder sad alene i en Lænestol i sit Vindushjørne i Daglig- stuen og syede, da hun hørte en Droske holde uden for Porten, hvilket foranledigede hende til at se ud af Vinduet. Hun saa' da

en Herre stige ud af Vognen og gaa ind ad Porten, og kort efter traadte samme Herre ind i Stuen, hvor han blev staaende lige inden for Døren uden at sige noget, indtil Moder pludselig udbrød: Men det er jo Otto!

Ja, kære Tante, det er det, svarede han, og med Taarer i Øjnene faldt han hende om Halsen, rørt over trods 25 Aars Fravær saa hurtig at blive genkendt af den Tante, han elskede saa højt fra Drengaaarene og saa' op til saavel som til min Fader.

Otto Matzen var lidt over Middelhøjde, meget korpulent og havde smukke Ansigtstræk; han var skæggløs, havde en køn krum Næse og lyse, klare Øjne, men skønt kun 40 Aar gammel havde han hvidt Haar. Han var begavet med en udmærket Forstand og havde megen Verdenserfaring. Det var efter en overstaaet Leversygdom at Ottos Læge havde tilraadet ham et længere Ophold i Europa, og det hørte vistnok ogsaa til Sjældenhederne at en Europæer havde opholdt sig 25 Aar i Indien uden at have foretaget nogen Rekreatjonsrejse til Hjemlandet.

Under sit Ophold her, der enkelte Gange afbrødes ved Forretningsrejser, boede Otto i Hotel Royal ved Stranden, her havde han to Værelser i Stueetagen, hvor jeg ofte besøgte ham. Han kom meget hyppigt i mine Forældres Hus samt hos sin Svoger, Etatsraad S. E. Larsen, som da var Overlæge ved Almindelig Hospital, og han besøgte selvfølgelig ogsaa sine to Søstre Cæcilie og Henriette, som var gifte henholdsvis med Toldforvalter Chr. Holst paa Bornholm og Proprietær Erhard Wilhjelms i Jylland. Otto blev her indtil Novbr. 1858 og var under hele sit Ophold Dagens Helt. Han var meget rundhaandet med Foræring til sine nærmeste Slægtninge og for Resten ogsaa til de fjernere; han holdt meget af det kongelige Teater, hvor han altid løste Billet til første Parket. Ogsaa jeg har været inviteret med, hvilket for mig var en Begivenhed, da jeg som 19aariig Yngling ikke endnu havde siddet paa en saa fin Plads.

Otto satte stor Pris paa at tilbringe Eftermiddagen sammen med Fader, som han betragtede som sin anden Fader, og inde i dennes Stue fik de sig da mangen en Passiar, og i det hele taget var han meget glad ved sit Ophold i Danmark. Han vilde saa gerne have haft en rigtig streng Vinter under sit Ophold i 1857-58, fordi han mente, at en saadan vilde styrke hans Helbred; men desværre blev det kun en regnfuld og sjasket Tid. Der sidste Aften Otto tilbragte i København var han hos mine Forældre

sammen med nogle af Familien. Han skulde paa en Forretningsrejse til Skotland, men havde ikke omtalt at han ikke kom tilbage hertil

Otto Matzen (1857).

og tog heller ikke særlig Afsked da han gik; dog syntes vi at mærke, at han var noget alvorlig, hvilket han ikke plejede at være. Han sendte imidlertid snart efter et Brev fra Skotland, hvori han

meddelte, at han ikke vendte tilbage til Danmark, men at det ikke havde været ham muligt ved sin Afrejse at tage Afsked med hver enkelt, da han var forvisset om, at det var sidste Gang han saa' alle de kære i Hjemlandet, og en saadan Afskedtagen vilde have været altfor oprivende for ham.

Otto døde, som foran nævnt, i 1872, og da han var født 1817 blev han altsaa kun 55 Aar, af hvilke kun de 15 Barndomsaar og det ovenomtalte Besøg tilbragtes i Danmark, som han elskede saa højt og aldrig glemte.

Han foretog Rejsen tilbage til sit Hjem paa Java pr. Sejlskib fra Holland, af hvilken Grund véd jeg ikke, men antagelig for yderligere at rekreere og styrke sig ved Sørejsen. Fra denne Rejse sendte han Fader følgende Brev, dateret

13. Januar 1859, Atlanterhavet 5 Gr N. B.

Kjæreste Onkel.

Med en Seiler i Sigte haaber jeg at faa dette Brev bort, men det er usikkert som Vinden, der i dette Øieblik har lagt sig. Vi vare først den 30te Decbr. ved Madeira, da vi havde skvulpet omkring i Bugten med Storm og Modvind. Skuden seiler som en Brand og vi har det i det Hele godt. Jule- og Nytaarsaften feirede jeg ene i min Kahyt mellem Portraitterne af de Kjære, som jeg nok veed, i Særdeleshed ved slige Leiligheder vilde tænke paa ham som færdes blandt „Havets dybe Kløfter“. I mit Galleri mangler endnu Emilies og Albecks Portraitter, hvorom jeg beder. Hils alle og enhver som var mig kjær, Ingen undtagen. Paa min Aandefest vare Alle tilstede, selv Emma Møller¹, som jeg haaber igjen er rask, Frøken Maahr og naturligvis „Frederikke“², Amalie Wineken osv. osv. Sig til Ottonia at hun kysser dem alle fra mig, medens Du gjør det hos Tante Line og Alfred hos Jfr. Knudsen³. Adieu, Adieu, Styrmændene kalder.

Stedse Din

Otto Matzen.

Fra Java til Europa var Rejsen gaaet pr. Postdamper til Suez, til Lands over denne Landtunge og atter videre pr. Postdamper til en italiensk Havn, hvorfra Rejsen fortsattes pr. Jernbane, med Ophold forskellige Steder indtil Danmark naaedes.

Da Pou og Ginebra var rejste i Septbr., gjaldt det for mig om at faa Beskæftigelse paa et Kontor i København hvor jeg kunde lære noget, og for ikke at „spadsere“, arbejdede jeg foreløbig noget paa Prætorius' Kontor, hvor Schrøder var Korrespondent, indtil det lykkedes mig at faa Plads hos Halberstadt & Mannheimer som

¹ En Veninde af min Søster Emilie.

² Frederikke Schepelern, min Søster Ottonias trofaste Veninde fra Skolen til Graven.

³ Husjomfruen, hvis erklærede Yndling min Broder Alfred var.

Yngste paa deres Kontor. H. & M. var et yngre men anset Firma, hvis Chefer ansaas for meget dygtige. Forretningen var Korn og Kommissioner, og jeg maatte deltage i forskellige Kontorarbejder og tillige bistaa Forvalter Levinsen (senere Grosserer) ved Forretninger i Havnen etc. Men kort efter at jeg havde faaet Plads udbrod den store Pengekrise og Firmaet maatte, som saa mange andre, standse dets Betalinger og lukke. Lad mig dog her meddele, at Firmaet efter kort Tids Forløb atter kom paa Fode og naaede frem til Velstand og betydelig Anseelse.

Imidlertid var jeg, ligesom en Mængde andre Kontorister, bleven uden Beskæftigelse, og var derfor glad ved en af de første Dage i Jan. 1858 — ved min Svoger Carl Albecks Hjælp, der var en god Bekendt af den nystiftede Privatbanks Direktør C. F. Tietgen — at blive antaget som Volontær i denne Bank. Selvfølgelig vilde det have været langt lærerigere for mig at blive anbragt i en Købmandsforretning, men da der gik saa mange Kontorister ledige paa Grund af den store Mængde Fallitter og Betalingsstandsninger, foranledigede ved Krisen, maatte det betragtes som en Umulighed. I Privatbanken var der derimod Beskæftigelse nok, idet dens Forretninger Dag for Dag tiltog, saa at Arbejdet næsten var uoverkommeligt for Personalet, som derfor jævnlig forstærkedes. Privatbanken havde dengang sit Kontor i Lund & Thorsens Ejendom paa Hjørnet af Læderstræde og Højbroplads, indtil den, saa vidt jeg erindrer, i 1859 flyttede hen i Børsbygningen, hvorfra den i 1904 flyttede til sin egen nyopførte Bygning i Slotsholms- og Børsgade.

I Privatbanken var jeg som Volontær indtil 1. Jan. 1859 og fik herfor en Dusør af 300 Kr. Herefter blev jeg Assistent med en aarlig Gage af 600 Kr., og da jeg saaledes i 1859 kunde disponere over 900 Kr., foruden at jeg havde fuldstændig fri Station i Hjemmet, saa følte jeg mig som en hel Velhaver, der ikke alene kunde klæde mig selv men ogsaa kunde forsyne mig med Cigarer og andre Smaafornödenheder.

Jeg forblev i Banken indtil den 1. April 1860, da jeg forlod den for at rejse til London, hvor jeg kom til et ganske ungt Firma Hutckinsson, Tegner¹ & Co., der drev Skibs- og Assurance-Mægler Forretninger, hvilke sidste besørgedes af Hutckinsson, „little Hutch“, som vi kaldte ham, assisteret af Charles Boys, en flot Søn af vel-

¹ Tegner var fra Helsingør.

havende Familie, der tilbragte den største Del af Kontoriden i Lloyds rooms, hvor han vandrede fra underwriter til underwriter for at faa Risikoer tegnede. Foruden Hutckinsson & Tegner, Boys og jeg selv, var der paa Kontoret en ganske ung Fyr der hed Willis, som besørgede Toldbodforretninger, Indklareringer etc., saa det var til at begynde med ikke ret mange; men Forretningen gik rask fremad i Tidens Løb, dog ikke af større Betydning i de $\frac{5}{4}$ Aar jeg var der, hvilket man jo heller ikke kunde vente.

Jeg vilde gerne have været paa et Kolonialkontor i London, men det var dengang som senere saaledes, at uden at binde sig i 2 à 3 Aar til et Kontor kunde man ikke komme an, og saa kom jeg da til Hutckinsson, Tegner & Co., hvor jeg profiterede saa meget som muligt af Opholdet og kom udmærket godt efter det engelske Sprog, for hvis Udtale jeg til de seneste Tider har faaet megen Ros naar jeg traf sammen med Englændere. Men tilbage til København igen, den dengang herlige, fredelige og hyggelige Stad, fra hvilken jeg kom lidt for hovedkulds af Sted.

Sagen forholdt sig nemlig saaledes: Hr. Tegner var paa Rejse til Østersøbyerne, hvorefter han skulde til København, og herfra skulde jeg følge med ham til London. Det spændende ved dette Arrangement var imidlertid, at min Søster Emilies Bryllup med Grosserer Carl Albeck skulde finde Sted den 19. Maj; hvis Tegner altsaa kom inden den Tid, vilde jeg blive afskaaret fra at deltage i Brylluppet, og uheldigvis ankom han den 14. Maj og saa gik Bryllupsfesten fløjten for mig. Ved Tegnens Arrangement med en anden Dansk i London, Sofus Holten, d. 11. Novbr. 1885 i København (en ældre Skolekammerat af mig fra Borgerdydskolen paa Kristianshavn), kom jeg til at bo i samme Familie som nævnte Holten, nemlig hos en Fru Blogg, der var Enke efter en Købmand i Ædelstens-Branchen en gros. Fru Blogg mente at være bleven forurettet af sin afdøde Mands Kompagnon, saa at hun nu kun ejede meget lidt. Fru Blogg havde 3 Børn, en Datter Røda paa ca. 18 Aar, der ikke var i Hjemmet, en Søn George paa ca. 16 Aar, som var ansat hos et Diamant-Firma, der saa vidt jeg mindes hed Martin, Jardin & Co., og en Datter Julia, der var ca. 14 Aar gammel. Som Pensionærer i Huset boede der endvidere en gammel Dame, hvis Navn jeg ikke erindrer, og en ældre Herre, Mr. Howard, der havde en god Stilling i en Bank. Baade Fru Blogg og hendes Børn satte stor Pris paa denne Mand, som var dem en trofast Ven og Raadgiver og havde boet længe hos dem. Stedet

hvor vi boede var fire ens Villaer (Peterboro Villas), sammenbyggede to og to lige over for hverandre, med en Gade imellem og lidt Have bag Husene. Fru Blogg boede i den ene af disse Villaer, hvem der boede i de andre tre erindrer jeg ikke.

Hver af Pensionærerne havde et rummeligt Soveværelse, men ingen af dem havde nogen Dagligstue, og vilde man være andetsteds end i sit Soveværelse, var man henvist til en større og en mindre fælles Dagligstue, der laa samlede paa 1ste Sal. Villaen laa ikke langt fra Putney Bridge, og Omgivelserne, i Nærheden af Themsens, var kønne, men Vejen til Cityen var lang; hvad enten man tog pr. Omnibus gennem Brompton, Piccadilly over Charing Cross til Bank, eller pr. Dampbaad fra Battersey Bridge til London Bridge, saa varede den henimod $1\frac{1}{2}$ Time.

Det var jo imidlertid medio Maj jeg kom til London, i den bedste Sommertid, og Vejlængderne havde derfor ikke saa meget at sige, især da jeg var tilfreds med min Bolig og kom godt ud af det med de andre Husbeboere.

Vi spiste til Middag Kl. $6\frac{1}{2}$ og endda kunde det hænde, at man efter en længere Spadseretur fik lidt „supper“ inden man gik til Sengs; derimod varede det længe inden jeg blev fortrolig med den solide engelske Frokost som første Maaltid.

Familien Blogg var dannede Mennesker og Fruen var en myndig men elskværdig Dame; Døtrene var naturlige Piger og Sønnen en rigtig glad og lystig Fyr, der altid var parat til Spilopper. Tobaksrygning i Huset var kun tilladt om Aftenen i Køkkenet, efter at de to Tjenestpiger var gaaet op paa deres Værelser i Kvistetagen, hvad der gav Anledning til at man kom sent i Seng.

Et Par Gange opdagede dog Fruen at jeg havde røget paa mit Værelse, til Trods for at jeg havde ladet Vinduet staa aabent, og jeg fik da en mild Reprimande, da hun ikke kunde fordrage Tobakslugt.

Hen paa Efteraaret blev dog Livet hos Fru Blogg mig for tvungent, og jeg lejede mig derfor et møbleret Værelse hos en Familie ved Navn Moiser, der boede i Brampton Row, hvilket Lejemaal var meget heldigt. Ægteparret Moiser havde to skole-søgende Døtre og til Betjening havde de en ældre Kokkepige og en lille Stupige. Om Morgenen nød jeg min solide engelske Frokost i Familien, indtog derimod min Middag i City og drak saa Te naar jeg kom hjem om Aftenen, efter som oftest naar Vejret tillod det at have gaaet hele Vejen, hvilket tog mig $1\frac{1}{2}$ Time.

Om Søndagen spiste jeg som Regel mine Maaltider hjemme og fik da udmærket Mad, tillavet af den ovennævnte Kokkepige, der hed Mary og som ogsaa havde det Hverv at holde mit Værelse i Orden, hvilket hun besørgede til Fuldkommenhed.

Senere kom jeg hos Moisers til at bo sammen med Conrad Brinckmann, som jeg kendte lidt til fra København, hvor han havde været Kontorist hos C. A. Broberg og nu var ansat hos C. J. Hambro & Søn i London. Vi to beboede da Husets 1ste Etage, der bestod af tre Værelser, havde en fælles Dagligstue og hver sit Soveværelse. Brinckmann spillede godt paa Klaver og lejede sig derfor et saadant; nu havde vi det rigtig hyggeligt og blev da ogsaa boende sammen indtil jeg i Sommeren 1861 forlod London.

Da mine Sønner, først William og senere Harald, mange Aar senere opholdt sig i London, boede de i „boarding houses“, hvilket jeg ikke kunde have fundet mig i, da jeg aldrig vilde have følt mig hjemme i et saadant, med dets hyppigt skiftende Beboere. Nej saa var det dog anderledes hyggeligt om Aftenen at komme hjem til Huset i Brompton Row, hvor man om Vinteren fandt et lystigt brændende Baal i Dagligstuens Kamin og Hjemmelodtøjet anbragt foran denne til Omskiftning med de som oftest vaade Støvler; derefter fik man sin Te serveret med buttered toast og som oftest ogsaa med et Stykke Rugbrød til, som jeg bragte med fra City, hvor jeg købte det hos en tysk Bager.

Jeg nød som sagt kun tre Maaltider om Dagen, den solide Morgenfrokost i min Bolig, „Lunch“ i City (hvilken jeg betragtede som Middag) og saa den frugale Teanretning om Aftenen med Brød, Smør og Ost. Jeg maa dog her tilføje, at jeg vist havde haft et sjældent Held med at finde mig et godt Logi. Jeg erindrer ikke hvad jeg betalte Moisers da jeg kun havde ét Værelse og heller ikke da Brinckmann og jeg beboede de tre Værelser i Fællesskab; vi betalte hele Tiden en bestemt ugentlig Sum for Logi, og vor tørre Kost, som det hedder, betalte vi efter Indkøbspris, ligeledes vor Søndagsmiddag, der som oftest bestod af en stewed steak eller mutton chofs, en Frugtpie samt Smør og Ost.

Hos Fru Blogg betalte jeg 25 sh. om Ugen for et Soveværelse og fuld Kost.

Da mine Optegnelser hidtil er nedskrevne i Ny og i Næ og med lange Mellemrum, ser jeg nu ved Gennemlæsningen af disse, at jeg har glemt at omtale adskilligt, som passerede i Hjemmet under

mit Ophold i dette mellem min Tilbagekomst fra Lübeck og min Afrejse til England, nemlig først og fremmest at min Søster Ottonia i November Maaned 1858 var bleven forlovet med Sekondløjtnant i Marinen Adolph Frederik Müller, født 14. Novbr. 1836 og saaledes nogle faa Maaneder ældre end hende, der var født den 23. Febr. 1837.

Müller var et kønt ungt Menneske med blond krøllet Haar, smukke blaa Øjne og en Mund fuld af prægtige hvide, sunde Tænder. Hans Udseende var altsaa indtagende nok, og min Søsters Tilbøjelighed for ham forklares let fra dette Synspunkt; men hans Karakter var vanskeligere at raade.

Vi havde kendt ham fra hans tidligste Søkadetid som Dattersøn af den foran nævnte Enkefru Fasting. Hans Fader, A. F. Müller, var Grosserer i Manufakturfacet og Fabrikant af visse herhen hørende Artikler. Moderen døde tidlig, efterladende sig to Sønner, af hvilke den ældste blev Landkadet og Løjtnant i Hæren. Om den yngste Søn havde Tilbøjelighed for den militære Stand véd jeg ikke, men jeg tror egentlig ikke, at Adolph Müller følte nogen særlig Interesse for sin Stilling som Søofficer; han kom ind paa Akademiet efter først at have gjort en Rejse til Ostindien med en Handelsbrig, ført af en Søofficer, som paa Rejsen gav ham teoretisk Undervisning i Sømandsskab. Denne Rejse blev dog afbrudt ved at Briggen forliste i de indiske Farvande.

Faderen var vistnok en streng Mand over for sine to Sønner, og jeg tror nærmest det var ham, der selv var Søn af en Officer, som bestemte deres Livsstilling.

Kort efter deres Moders Død giftede han sig med en Jomfru Berg, der var Sangerinde ved det kongelige Teater, hvor hun var i Færd med at gøre en Del Lykke. I sit Ægteskab med hende fik han fem Sønner og to Døtre.

Bedstemoderen elskede de to Dattersønner, som hun maaske har fundet tilsidesatte i Hjemmet, da den Tanke under saadanne Omstændigheder jo ligger nær for en Bedstemoder, og hun sparede og sparede for at kunne skaffe dem Smaafor nøjelser, og hos „Gra'-mama" søgte de deres Trøst naar Verden gik dem imod.

Om Moderens tidlige Død har indvirket paa Sønnen Adolphs Barnesind og givet det en mørk Kolorit véd jeg ikke, men han blev med Tiden et meget indesluttet Menneske, og som Officer søgte han saa godt som ingen Omgang med Kammeraterne og nærrede gerne modsatte Meninger end saadanne, der deltes af dem

han levede imellem. Saa vidt jeg véd var en Overretssagfører Bloch den eneste, som til Dels havde hans Fortrolighed.

Da Adolph Müller blev forlovet med Ottonia var jeg omtrent en Snes Aar gammel og tænkte ikke paa nogen nøjere lagtlagelse af hans Væsen lige over for hende, men fra anden Side har jeg hørt, at han undertiden, for ikke at sige hyppigt, var endogsaa meget hensynsløs, og jeg véd at mine Forældre med Bedrøvelse

Ottonia Müller, f. Heering.

saa' deres Datters Fremtid som Müllers Hustru i Møde, ligesom jeg aldrig har set min Fader i en saa nedtrykt Sindsstemning som paa hendes Bryllupsdag den 3. Decbr. 1862.

Efter Brylluppet kom Adolph Müller og Ottonia til at bo i Faders Gaard, i Stueetagen til venstre for Porten, hvilket viste sig at være et mindre heldigt Arrangement; thi indsluttet i sig selv som Müller var, og uden Sympati for Ottonias Venner, bidrog dette til, at hans Kone altfor ofte søgte op til Fædrenehjemmet paa 1ste Sal, fordi hendes eget unge Hjem blev hende for trist og indholdsløst, tilmed da de heller ikke fik Børn i deres Ægteskab.

Kom der Venner paa 1ste Sal, saa blev naturligvis Adolph og Ottonia ogsaa indbudne, men efter Middagen, ja endogsaa før Kaffen var serveret, forsvandt Adolph regelmæssig ned i sin egen Lejlighed, hvorhen Kaffen da bragtes ham, og han viste sig først igen ved Tetid.

I 1864 gjorde Müller Tjeneste om Bord i Dampflineskibet „Skjold“, der deltog i Træningen ved Swinemünde.

Jeg er senere kommen til den Overbevisning, at Adolph Müller allerede forinden han blev gift havde Spiren i sig til der. Sindsygdом der blev hans tunge Lod at bære paa og som to Gange bragte ham paa St. Hans Hospital, den 2den Gang for ikke mere at forlade dette, hvor han døde den 9. Oktbr. 1909, næster 74 Aar

gammel. Han jordedes paa Holmens Kirkegaard den 15. s. M. i Mormoderens, Fru Fastings Gravsted, tilligemed en Urne, indeholdende Asken af hans Broder, afskediget Kaptajn af Fodfolket Jens Müller, der et Par Maaneder tidligere var afgaaet ved Døden. Gravstedet gemmer kun de jordiske Levninger af de to Brødre og deres elskede Gra'mama.

Min Søster Ottonia døde den 25. Marts 1902. Dødsfaldet gjorde tilsyneladende ikke det ringeste nedslaaende Indtryk paa hendes efterlevende Mand, der aldrig som Patient paa Hospitalet ytrede nogen Lyst til at se hende eller høre fra hende.

Vistnok i 1865 havde en Bekendt af Adolph Müller om ikke opfordret, saa dog tilskyndet ham til at blive Frimurer, hvilket Skridt snart førte til en Forværrelse af hans mentale Tilstand, idet han ikke længe efter Indtrædelsen i Logen troede sig forfulgt af Frimurerne.

I 1869 gjorde Müller en Rejse med Faders Barkskib „Svanen“, for under forandrede Omgivelser at faa nogen Beskæftigelse, som i visse Maader jo hyppigt falder sparsomt i en Søofficers Lod; dog paatog han sig ingen bestemt tjenestegørende Stilling om Bord. Rejsen gik fra Sunderland til Rio de Janeiro med en Ladning Kul, og hvorledes denne Rejse forløb for Müller, fremgaar af nedenstaaende Brev fra Føreren af Skibet, Kaptajn C.W. Ebsen til mig, dateret Rio de Janeiro den 20. Novbr. 1869.

Høistærede.

Ved Modtagelsen af dette Brev vil De sandsynligen have imodtaget Hr. Consul Prytz¹ Skrivelse af en tidligere Dato, og ligeledes personligen have talt med Hr. Lieutenant Müller, og af hans egen Mund hørt den

¹ Dansk Generalkonsul i Rio de Janeiro, Louis Adolph Prytz, d. i Rio de Janeiro 5. Jan. 1874.

Adolph Müller, Premierløjtnant i Søetaten.

egentlige Aarsag, hvorfor han saa pludselig bestemte sig til at gaa hjem med Paquetten. For til mig talte M. saagodt som aldrig.

Lieutenant M. var kommen paa den Tanke, at jeg var Spion, udsendt af Frimurer eller af Dem; at jeg vilde med Gift tage ham af Dage; at jeg vilde overtale ham til at forlade sin Religion. — Var dette virkelig Lieutenant M.'s sande Meening om mig, var det ikke heller at undres over, at han hadede mig, og lod mig føle dette Had enhver Dag. — Dog skal Gud være mig Vidner, at jeg aldrig har givet ham nogen Aarsag hertil. Jeg vil reentud tilstaa ikke for M.'s egen Skyld; men fordi han var en Svigersøn til den eeneste Mand der har gjort mig Godt.

At beskrive Reisen, og alle muelige Drillerier imod mig, vilde være en vidtløftig Sag, kun vil jeg anføre Facta og Hr. Grosseren kan da selv dømme. 4de Dag efter at „Svanen“ havde forladt Sunderland, forlangte M. at jeg skulde sætte ham iland paa Kysten af England, da han ikke befandt sig vel. 5te Dag fik jeg et Brev om det Samme, og han forlangte af mig skriftlig Svar; gjorde mig ansvarlig for alle Følger, hvis jeg ikke efterkom hans Forlangende. — Senere beskyldte han mig for, at jeg belurede ham, og havde Andre ombord til at staa mig bi heri. Da vi kom til Kysten af Portugal blev Veiret meget uroeligt; der kom noget mere Vand paa Dækket. Lieutenant M. spurgte gjentagne Gange Styrmandene, om ikke Skibet var læk, om det ikke var for dybt lastet, og om jeg ogsaa havde indført i Journalen den sande Dybgaende osv. Han udviste i det hele endeel Frygtsomhed. — En Aften kom han hen til mig og forlangte, at jeg skulde sætte ham iland paa Madeira. Jeg svarte, at dette turde jeg ikke; jeg forklarte alle mine Grunde, men fik til Svar, at han vilde iland, for Skibet var synkelastet, og i Sunderland havde jeg selv sagt at der havde været Feber i Rio, og han, Lieutenant M., vilde give mig Attest paa, at Skibet var synkelastet. Jeg blev noget overrasket og aldeles ikke vel tilmode, ved at høre sligt sagt af Lieutenant M. For skulde Ulykken være, at Skibet fik Havari paa Reisen, som ethvert Skib er udsat for paa Søen, da kunde sligt et Rygte, udsagt af en Søofficer, naar det blev bekjendt, bringe mig og Skibet i slemme Omstændigheder. „Assurandørerne tillader ikke at man synkelaster et Skib.“ — Jeg svarte at Skibet var dyblastet men ikke synkelastet. At det flere Gange havde været dybere med Kul, Caffe og Salt, og at jeg paa ingen Maade gik ind til Madeira; men vilde indestaa for hans Liv med mit eget. —

Efter denne Tid viste Lieutenant M. mig, om mueligen, en endnu større haanlig stolt Foragt. Jeg spurgte ham flere Gange, og lod Styrmanden spørge ham om Aarsagen til denne Opførsel imod mig, men fik aldrig Svar. Og saaledes gik Reisen og saaledes var det i Rio Havn.

Lieutenant M. er ofte meget besynderlig. Han taler mange Gange uforstandigt, indblander Frimureri, Religion, Spioneri, Afsked af Tjenesten og Familiesager imellem hinanden, i afbrudte Sætninger. Det første han spurgte Consul P. om, var, om han var Frimurer. Og senere, da han bestemte sig til at gaa hjem med Paquetten, opkastede han samme Spørgsmaal. Og da Consulen raadede til, at han skulde foretrække der franske Sejl-Paquet, da den kostede kun det halve og Kost og Beqvæmlighed fortrinlig, svarede M.: hvad vil De gjøre, naar man forlanger af Dem, at De skal forlade Deres Religion og blive Muhamedaner. Jeg gaar ikke med disse Skibe; igaar saae jeg et Skib komme ind med en meget stor Frimurer-Stander. Consulen har fortalt mig dette, og Consulens Meening var ligesom min, at det bedste for Lieutenant M.'s Sundhed var, at han kom hjem.

Med Høiagtelse Deres Ærbødigst
C. W. Ebsen.

Efter en heldig Rejse ankom „Svanen“ til Rio de Janeiro og herfra tog da Müller tilbage til Europa pr. Postdamper, hvad der jo ikke havde været Meningen da han gik til Søs med „Svanen“.

Beslutningen om ikke at drage Fordel af den billigere og dog særdeles gode Route pr. den franske Sejlpacket i Stedet for den engelske Postdamper, lignede ellers ikke Adolph Müller, der i Pengesager var særdeles paalidelig og fra Ungdommen af altid havde haft Balance i sine Regnskaber ved at undgaa Udgifter, der oversteg hans beskedne Indtægter, og Beslutningen bekræfter altsaa Formodningen om, at Müller troede sig forfulgt af Frimurerne.

Om Müller har haft nogen Anelse om, at Kaptajn Ebsen engang i tidligere Dage havde ladet sig optage i en Frimurerloge, véd jeg ikke, men jeg har erfaret fra Kaptajn Ebsen selv, at han meget snart efter Optagelsen undlod at give sig til Kende som Frimurer ved ydre Tegn, idet han hurtigt havde opdaget at Frimurerne som Helhed slet ikke var bedre end Mennesker i Almindelighed, men snarere i fremmede Havne søgte at faa det meste ud af deres Fæller end at staa dem bi med Raad og Daad, saa i Ledtog med Frimurerne over for Müller var Ebsen ikke.

Efter denne Rejse tvivlede næppe nogen, undtagen netop hans Hustru, om at Müller var sindslidende; hvor længe det herefter varede inden han første Gang indlagdes paa St. Hans Hospital, erindrer jeg ikke, heller ikke véd jeg, hvor længe han forblev der.

Efter Müllers Ophold paa St. Hans Hospital lejede han sig en Sommer en lille Lejlighed i Humlebæk og flyttede derud med sin Kone; samtidig købte han en Hest og bad Fader laane sig en lille Enspændervogn. Dette Laan blev ham ikke nægtet, da man nødvendig vilde gøre Müller imod for ikke at irritere ham. Visselig var det ikke uden Ængstelse at tænke sig Müller som Kusk, da han aldrig før havde øvet denne Idræt, og særlig steg Ængstelsen hos Moder, da Müller med sin Kone en Dag kom kørende ind til Kristianshavn fra Humlebæk. Vi havde ventet at han vilde overnatte hos os, men ved Aftentide besluttede Müller, at han nu vilde tilbage til Humlebæk, og saa maatte hans Kone kønt tage Rejsetøjet paa og følge med. Hvem der ikke sov den Nat, det var Moder. Køreturene med Müller som Kusk var ogsaa min Søster en Rædsel; men trods hans Sindsstemning udholdt hun dog endnu en lang Tid Samlivet med ham, inden Frygten for at fortsætte dette, som senere vil ses, fik Overhaand hos hende. Den

her fortalte Episode maa nemlig være foregaaet senest i Sommeren 1871, da Moder døde 2. Februar 1872.

I Foraaret 1876, efter Faders Død i Decbr. 1875, lejede Müller og Ottonia en Lejlighed i Store Kongensgade, hvor han atter førte sin gamle indesluttede Tilværelse med Forfølgelsesideer, hvorved han sikkert led meget og hans Kone ikke mindre. Endelig blev det dog min Søster klart, at det kunde blive livsfarligt for hende at leve sammen med ham, idet han havde vist adskillige Tegn paa, at en mulig voldsom Fremfærd imod hende ikke kunde siges at være udelukket. Paa Lægens indstændigste Forestillinger indlagdes da Müller til Observation paa Kommunehospitalet, hvor man dog ikke vilde erklære ham som farlig for sine Omgivelser forinden Professor Gädecken havde konfereret med Professor Steenberg, der imidlertid ikke nærrede den ringeste Tvivl om, at dette var Tilfældet, efter det Kendskab han havde til Patienten fra dennes tidligere Ophold paa St. Hans Hospital. Det blev derfor besluttet forsøgsvis at indlægge Müller paa Oringe Sindssygeanstalt, hvorfra han dog senere overførtes til St. Hans Hospital.

Trods dette syntes Ottonia dog, at en gentagen Indlæggelse paa Hospital var for streng en Forholdsregel over for hendes Mand, og den Tanke at hun havde givet sit Minde dertil, plagede hende derfor stedse, indtil følgende Begivenhed adskillige Aar efter indtraf, nemlig at Müller en skønne Dag forlod Hospitalet og paa sin Fod vandrede til København og præsenterede sig for sin Kone i Overgade n. V. — i den lille Stueetage, til hvilken hun atter var flyttet efter Mandens 2den Hospitalsindlæggelse — med den Udtalelse, at han var kommen for at se deres Sager ordnede.

At min Søster blev rædselslagen ved dette Besøg er en Selvfølge; hendes Pige kom ligbleg farende op i min Lejlighed paa 1ste Sal for at melde, at Løjtnanten var kommen hjem, og for at søge Raad for, hvad herved var at gøre.

Jeg var uheldigvis ikke hjemme, men kom snart efter. Imidlertid havde Besøget i denne korte Tid udviklet sig saaledes:

Straks efter sin Ankomst satte Müller sig ved Skrivebordet for pr. Brev at underrette Hospitalets Overlæge om, at han var i sit Hjem paa Kristianshavn. Til Brevet forlangte han et Frimærke, og da et saadan ikke var ved Haanden sagde han, at det var uden Betydning, det kunde han selv skaffe sig, hvorefter han tog sin Hat og gik, lige saa uventet og pludselig som han var kommen.

Da jeg kom hjem og erfarede hvad der var passeret, gik jeg

straks til Müllers, som umyndig, af Magistraten beskikkede Værge, daværende Overrets-, senere Højesteretsagfører Winther, og bad ham følge med til Politistationen paa Kristianshavn for dér at søge Assistance, hvis det skulde ske at Müller igen vendte tilbage til sin Kones Hjem.

Politiet gjorde imidlertid Vanskeligheder ved en saadan eventuel Indgriben i en privat Sag, uden Begæring fra St. Hans Hospitals Overlæge.

Nu maatte vi altsaa selv forsøge at udfinde, hvorhen Adolph Müller havde begivet sig, og Winther og jeg gik derfor til et Hotel Garni, hvor Müllers Broder, afskediget Kaptajn Jens Müller boede, og det viste sig da, som forventet, at Adolph havde indtegnet sig i dette Hotel.

Vi rekvirerede da Portører fra St. Hans Hospital ind til København, men den daværende Overlæge, Professor Rohmell, svarede tilbage, at Løjtnant Müllers Sindssyge var af den Art, at han vilde sætte haardt imod haardt hvis man forsøgte at tvinge ham tilbage til Hospitalet, hvorimod Overlægen følte sig forvisset om, at Patientten meget snart af egen Drift vilde vende tilbage, hvilket ogsaa skete.

Det var en Lørdag Eftermiddag at Müller kom spadserende til København og om Aftenen tog Logi i ovennævnte Hotel, hvilket han allerede den paafølgende Mandag Morgen forlod, fulgt til Jernbanestationen af Broderen, til hvem han ved denne Lejlighed sagde, at han ikke syntes om at blive der, da han ikke var tilfreds med Sengen og ej heller med den Lænestol der fandtes i Værelset.

Broderen var dog sikkert ikke uden Skyld i at Adolph Müller foretog denne mærkelige Udflugt, da han ofte indtrængende havde opfordret ham til at skifte Opholdssted, uden dog at gøre ham noget positivt Forslag i saa Henseende.

Forvoldte end denne Müllers Udflugt eller rettere pludselige Flugt fra Hospitalet hans Kone en overvældende Skræk, der endog en Tid indvirkede paa hendes Helbred, saa bragte den hende dog ogsaa Vished for, at Hospitalet var hans rette Opholdssted; thi dette havde hun i de faa Øjeblikke de var sammen læst i hans Øjnes Udtryk, og saa fik denne Begivenhed da den heldige Følge, at der lettedes en Sten fra hendes Hjerter, der i Aaringer havde tynget det.

Adolph Müllers Helbredstilstand blev vedvarende den samme, han var stedse den i sig selv indesluttede Mand, der ikke brød

sig om Besøg af nogen som helst, hverken af Broderen eller Halvbrødrene, og han ønskede heller ikke nogen Sinde at se sin Kone, hvis Død, som tidligere nævnt, ikke gjorde noget tilsyneladende Indtryk paa ham.

Han troede sig stedse forfulgt af Mennesker med onde Hensigter imod ham og levede mest paa sit eget Værelse, rygende Tobak og vistnok i mørke Forestillinger om ham tilføjet Uret, hvilket gjorde hans Sygdom til en dobbelt tung Lidelse. Nogle Aar før hans Hustrus Død fik han et lettere Anfald af Hjerneapopleksi, der dog hurtig forløb uden at efterlade sig Lamhed.

Efter at dette var nedskrevet har jeg erfaret, at en Fætter af Müller, bosat i Roskilde, i dennes sidste Par Leveaar jævnlig besøgte ham paa Hospitalet og at disse Besøg som Regel ikke var Patientens uvelkomne.

Saaledes blev min Søster Ottonias Ægteskab, som befrygtet af hendes nærmeste, hovedsagelig en Række af Sorger og Ængstelser. Hun, som i Hjemmet havde været den kærligste Datter og Søster, blev i de mange trange Aar, hvor hendes Mand undrog sig al Omgang og ved sit Væsen stødte sine Omgivelser fra sig, desværre noget bitter i Sindet, hvilket jeg dog ikke vil regne hende til Last, men kun kan finde særdeles tilgiveligt; thi dermed er ikke sagt, at hendes fordums saa varme Hjerter var blevet koldt, men det slog ikke saa ligeligt for alle hendes Søsken som i tidligere Dage i Forældrenes Hjem, der efter deres Død, ifølge Forholdenes Udvikling, var blevet mit Hjem. Dette omfattede hun ikke, tør jeg nok sige, med samme Sympati som mine andre Søskenes Hjem.

Særlig Kærlighed havde hun til min Søster Emilie Albecks Datter Alida og til min Broder Alfreds Datter Karen Margrethe, der fra sin Barndom var lidende af en Hofteskade, som forarsagede hendes tidlige Død, der indtraf den 21. December 1902. Hun blev kun 25 Aar gammel.

I hvad jeg her har nedskrevet maa der ikke lægges den ringeste Antydning af, at Ottonia ikke med Kærlighed omfattede baade min Broder Christians og mine Børn, eller at hun og min Familie levede i Uvenskab; men hun fandt sig ikke til Rette i mit Hjem som hos mine andre Søsken, og psykologisk set stod dette sikkert i Forbindelse med den Stilling som Datter hun før sit Ægteskab havde indtaget i vort fælles Hjem, der nu var mit, men som hun

saa dybt og længe havde savnet, ogsaa i sit ulykkelige Ægteskab, og som hun vedblev at savne.

I 1858 blev mit Næstsøskendebarn Arnold Wineken Student fra Frederiksborg lærde Skole og fik straks Bolig paa Regensen. Han var en Søn af Faders Fætter Jørgen Wineken og Broder til Amalie Wineken, der, som tidligere omtalt, fra Sommeren 1854 boede et Par Aar i mine Forældres Hus, ved hvis Middagsbord Arnold i sin Studentertid var en daglig Gæst.

Han var et godt Hoved og i Besiddelse af en ualmindelig god Hukommelse, men havde en særlig kejtet og distrait Optræden, som foranledigede at han af og til ufrivillig blev til Morskab ogsaa for sine Venner, og hans Venner var baade de unge og de gamle i mit Fædrenehjem. Ved slige Lejligheder var han dog altid den der ikke lo mindst og uden Fortrydelighed.

Da han, ligesom hans tidligere omtalte Fætter Georg Møller, blev saa nær knyttet til vort Hjem, skal jeg her summarisk anføre Hovedbegivenhederne i hans Liv. Han fødtes den 6. Oktober 1839 og fik i Daaben Navnene Christian Arnold Conrad, blev Student 1858, Cand. jur. 8. Juni 1865 med laudabilis, Fuldmægtig ved Ramsø Thune Herred 1871—73, Fuldmægtig ved Holsteinborg Birk 1. Februar 1873, Assistent i Kultusministeriet 1. Oktober 1879, endvidere Kasserer i samme Ministerium 18. Juni 1884, By- og Herredsfoged i Mariager 1. Juli, tillige Borgmester 1. April 1888, og endelig By- og Herredsfoged samt Borgmester i Stubbekøbing, i hvilket Embede han døde 23. Marts 1890.

Han var først gift med en Datter af Stabssergent Hansen, Emma Hansen, i hvilket Ægteskab der fødtes en Søn, Jørgen Poul Ebbe Kaj Hannibal, den 24. Juni 1881, som dog allerede døde den 7. Juni 1882, snart efter fulgt af sin Moder, der døde i 1883.

Derefter giftede han sig 2den Gang den 13. Februar 1886 med en Datter af Smedemester Andersen i Hillerød, Julie Andersen¹⁾, i hvilket Ægteskab han havde to Børn, Kaj, der er min Gudsøn, født den 28. Marts 1887, Student fra Frederiksborg lærde Skole 1904 og Cand. jur. med laudabilis 27. Januar 1910, samt Ingeborg, født 5. Juni 1890.

I 1858 begyndte jeg at tage Undervisning i Sang hos kgl. Skuespiller Peter Schram. Af Sangøvelserne i Forbindelse med Samværet med denne originale Kunstner havde jeg megen Fornøjelse;

¹ Vielsen foregik i Holstebro, hvor en Broder af Bruden var bosiddende.

han kom af og til i mine Forældres Hus og glædede os da alle med sin Sang og sine muntre Historier. De Sange jeg fik gennemgaaet hos Schram indøvede jeg med Fru Petrea Schrøder, gift med Faders Bogholder Carl Schrøder, der boede i en af Stueetagerne i Faders Gaard. Fru Schrøder, der var meget musikalsk og spillede udmærket Piano, var mig saaledes til stor Nytte, og jeg var altid en velkommen Gæst naar jeg med mine Nocer om Aftenen kom ned til Schrøders, dels for at gennemgaa nye, dels for at synge tidligere indstuderede Sange. Min Stemme var en Basbariton af god Klang og i Drengesaarene hørte jeg til en af Skolens bedste Sangere.

Til min Fødselsdag den 16. Decbr. 1859 havde nogle unge Mennesker indstuderet Rhomberts Børnesymfoni, under Anførsel af Peter Schram med Kapelmusikus Frits Schram (P. S.'s Broder) som 1ste Violin og jeg som 2den do. Hvem der trakterede Barneinstrumenterne erindrer jeg ikke, men jeg husker, at vi tilbragte en ualmindelig fornøjelig Aften.

Natten mellem den 16. og 17. Decbr. 1859 nedbrændte Frederiksborg Slot, hvilket gjorde et højst nedslaaende Indtryk paa hele det danske Folk og rejste en stærk Stemning imod Frederik den 7des Gemalinde Grevinde Danner, hvilken Stemning yderligere opdnedes ved Opførelsen paa Casino-Teatret af et originalt eller maaske kun bearbejdet Stykke af Erik Bøgh, „Grevinden og hendes Sødskendebarn“. Denne Ophidselse førte da til de bekendte Nytaarsoptøjer i København, der rettedes mod Kristiansborg Slot, hvor Kongen residerede efter Frederiksborg Slots Brand.

Den hele Revolte blev dog kun til ret uskyldige Gadeuordener, blandt hvilke den alvorligste var „Stormen paa Bastillen“, det vil sige Nedbrydningen af et lille bitte, af Mursten opført Nødtøfttshus, som var beliggende paa Højbroplads, tæt ved Højbro, og hvis Materiale delvis benyttedes til Kasteskyts imod den Politistyrke der var opstillet paa Slotsholmen, paa den modsatte Side af Broen. Dette foraarsagede dog ikke alvorligere Beskadigelser blandt Tumultuanterne eller Politiet.

I Sommeren 1860 blev min Broder Christian Student, og i et Brev til mig da jeg opholdt mig i London, dateret 5. Oktober 1860, fortæller han om en Dans han havde deltaget i hos Kaptajn Sommer¹. Det var ikke Bal, thi Musikken besørgedes skiftevis af Selskabets

¹ Senere Admiral, d. 20. Juli 1878.

Deltagere, og han selv bidrog for sin Part med Gades „Brudevals“ og „Karneval i Venedig“. De fleste Herrer var Søofficerer, og da han ikke før havde været i den Sommer'ske Familie følte han sig i Begyndelsen lidt trykket af Situationen; dog tog han Mod til sig og dansede hele Tiden, og — skriver han — „jeg morede mig udmærket, ret saaledes som en ung Rus bør more sig paa Bal“. Som „Damer af Søetaten“ der deltog i Dansen nævner han Husets Døtre, Frøknerne Elisabeth og Hedevig Sommer, Frøknerne Suenson samt Frøken Gottlieb, og som Civilister Frøken Louise Collin og Frøknerne Bruun (Svoger Albecks Kusine) og m. fl. Endvidere skriver han i samme Brev:

Læs herpaa en lille Scene af to unge Students Gadeliv. —

Solen kaster sine lune Efteraarsstråler ned i Store Kongensgade, Studenterne Topsøe¹ og Heering mødes efter Aftale i nævnte Gade i den Hensigt paa deres Tur at møde en vis ung smuk Frøken X², som de unge Mennesker havde danset med paa Klampenborgbal. Ynglingene vandre ud paa Langelinie, Frøknen viser sig ikke der, hvorimod andre smukke Damer, som Frøknerne N. N.³, opflammede de unge Mænds Hjerter; men da Studenterne kommer tæt ved Grandjean⁴ se de den skønne Frøken. De unge Herrer gaar da forbi hende paa Østergade, og vende, efter at være komne ud for Ranch, om, møde høiere oppe i Gaden Frøknens, hilse, og gjenhilses, blive røde i Hovederne og vende hjem discuterende om Hilsenen var saadan, at de turde vedblive at hilse den unge Dame i Fremtiden.

Brevet slutter med at fortælle, at han (Christian) i en Student-Comedie skal forestille en ung sangvinsk forelsket elskværdig Rus. Nærmere om Stykket og Personerne næste Gang, nu maa jeg til at læse paa min Rolle, thi iaften skal vi prøve hele Stykket, tidligere have vi kun prøvet 1 eller 2 Akter ad Gangen⁴.

Dine Venner spørge tidt efter Dig og sende Dig mange Hilsner — —
Din hengivne Broder

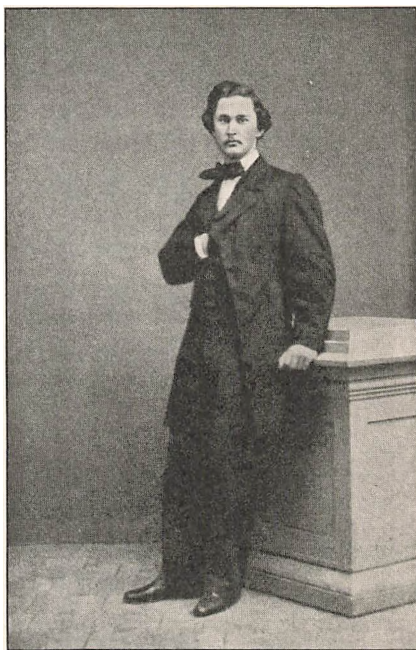
Christian.

¹ Vilhelm Topsøe, senere Cand. jur., Forfatter og Redaktør af „Dagbladet“, d. 11. Juli 1881.

² Brevskriveren nævner Navnene, men disse er af mig udeladte.

³ Konditor i Bredgade.

⁴ Denne Christians første Optræden som Dilettant paa et virkeligt Teater

Student Chr. Heering. 1860.

Ovenstaaende Brev udviser hos de to unge Studenter en betydelig Del mere Hensyn til og Respekt for Damerne, end der findes i de Anskuelse som i Nutiden er raadende blandt de unge Herrer, thi der er jo for Tiden intet i Vejen for, at det flygtigste Bekendtskab tillader en ung Herre at ledsage en ung Dame paa Gaden, f. Eks. en Dame han tilfældig engang har danset med paa et Bal; de to Køn er jo nu, om jeg saa maa sige, Dus med hinanden. Dog skyldes disse friere Forhold langtfra alene de unge Mænds Mangel paa Hensyn over for den unge Kvinde, men lige saa meget dennes slaaen af paa Kvindeligheden til Fordel for den mere ubundne Frihed og Trangen til selv at optræde som Mandfolk, hvilket forekommer mig ret besynderligt, da det dog fra Arilds Tid ikke har været det mandfolkeagtige, der har givet Kvinden sin Ynde i Mændenes Øjne.

Herom siger f. Eks. Rousseau: „Jo mere Kvinden ligner Manden, des mindre Overvægt vil hun have over ham“.

Og H. C. Andersen siger: „Hvad der især klæder Kvinden, og som hun aldrig kan undvære, er Kvindelighed“.

Endnu vil jeg gengive et Brev fra Broder Christian af 18. Januar 1861:

Da jeg 1ste Juledag stod færdig for at gaa til Middagsselskab hos Niels Petersen, traadte William Holm og Christian Albeck ind ad Døren og opfordrede mig til at deltage i en Kanetur. Jeg skulde køre for Christian Albeck, Mødestedet skulde være Halmtorvet 2den Juledag Kl. 10 Formiddag. Hvad skulde jeg gjøre? Lyst havde jeg nok men Kanehesten manglede, og i hvilken Tilstand var den gamle Kane; Fader fortalte at Klædet var ædt op af Møl og Rotter. Tid havde jeg ei heller

var ved en Studenter-Forestilling som Halling i Hostrups „En Spurv i Tranedands“. Senere, i 1861, spillede han i Plougs sidste Komædie „Herr Sørensen paa Eventyr“ og endvidere i Aarenes Løb i et lille Stykke af Johannes Helms „Fanget“, samt i flere andre Studenter-Komedier af Carl Møller o. fl. a., der opførtes dels paa Salen i Studenterforeningen, dels paa Folketeatret, og da kgl. Skuespiller, Professor Ludvig Phister, efter at have taget sin Afsked fra Teatret i 1874, paa Opfordring optraadte adskillige Gange paa Folketeatret i velgørende Øjemed, sidste Gang i 1880, sammen med lutter Dilettanter, instruerede af Professoren selv, spillede Christian Klint i „Gjenboerne“, Vilmer og Anker i „Soldaterløier“, Herløv i „Et Eventyr paa Fodreisen“, Lindahl i „Abekatten“, Baronen i „Jeppe paa Bjerget“ og Hammer i „Nei“.

Der indkom betydelige Beløb ved disse Forestillinger, som altid spilledes for udsolgt Hus, da Phister, der var Kasseimester, strengt vaagede over, at ikke en Øre anvendtes til Fester for de optrædende eller til disses Vederkvælgelse ved Prøverne.

I „Studenter-Komedien“ af Carl Sørensen, Nordisk Forlag 1903, Pag. 22, kaldes Christian „Studenternes Hultmann“.

Marie Heering. 1860.

selv, da jeg skulde i Selskab; Georg Møller og Alfred vare da saa opofrende at arrangere Alt for mig, og den næste Morgen stod et Kanetøi parat i Gaarden. Hesten var leiet hos Vognmand Bruun, den var noget smal og laaden, men saae ud til at kunne løbe. Seletøiet var vort gamle Kaneseletøi og Kanen vor egen, som paa Sædet var bleven bedækket

med et graat Tæppe, for at skjule de Ødelæggelser og Forstyrrelser Rotter og Møl havde udrettet.

Alt var bragt sammen i største Hast, begge de Kjørende vare forsynede med Faders gamle Kanefrakker, jeg med den der mest lignede en Husarfrakke, og nu skulde det gaa.

Hans Kudsk kjørte Hesten udenfor paa Gaden og jeg kom bæg paa Kanen, hyp, Hesten travede ud, jeg svang Pidsken, i Ængstelse for at jeg skulde have glemt Kunsten at knalde, et vældigt Skrald lød og Christian Albeck udbød i et „det gaar jo udmærket“.

Paa Halmtorvet mødtes vi med de andre Kaner, 6 i Tallet. Af Selveierkaner var der Lorentz Petersens, Valdemar Holms og Hemmerts, af øvrige Bekjendte vare Frederik og Georg Westergaard, William Holm, Christian og Jacob do. samt Steffensen Deltagere. Vi kjørte nu i Række gjennem Vimmelskafet, Østergade og store Kongensgade, og hvert Minut knaldede den første Kane, og dette gav et aftalt Signal for de andre til at knalde paa Tour.

Mit Pidskesmeld gik desværre fløiten paa Østergade. Været var smukt og Strandveien taalelig, Frokosten paa Bellevue fortræffelig, nemlig Boeuf, Brød og Ost, Snaps, Rødvin, Champagne og Caffe, Stenningen ypperlig og Hjemtoureden gjennem Dyrehaven deilig og overraskende.

Vi kom gjennem Bredgade Kl. 3, det gik lystigt med Knald og Hilsner, derpaa kjørte vi to Gange om Hesten, 2 Gange om Springvanlet paa Gammeltorv, og skiltes paa Halmtorvet.

Fættrene Holm gav Frokosten, og vor Rosinande, som paa Hjemtoureden i en lille Væddekjørsel i Østerallé, havde vundet første Præmie, kostede kun 2 Rigsdaler i Leie (takket være vort Bekjendtskab til Bruun), saa Touren jo var vidunderlig billig i Forhold til Morskaben.

Den der var Skyld i at Kanetouren kom i Stand var William Holm.

Ellers er Tiden siden Julen gaaet hen uden Baller, jeg har været til nogle smaa Danseselskaber; men det bedste der har været i Januar er en Kanetour, som Valdemar Holm fik istand i Dag for 8 Dage siden. Den bestod af en Forrider (Holms Kudsk i Livré) og 11 Kaner, 1 Tospænder (Agent Clausen og Frue) og 10 Enspændere. Nr. 1 (Valdemar Holm og Frk. Kraft), Nr. 2 (Holger Clausen og Kone), Nr. 3 (Oline Sanholdt og Holbøll), Nr. 4 (Frk. Jespersen og Schytte), Nr. 5 (Frk. Eckmann og Westergaard), Nr. 6 (Frk. Schytte og Wm. Holm), Nr. 7 (Frøken Nielsen og Christian Albeck med Rosinande og vor Kane), Nr. 8 (Harriet Clausen og Eckmann), Nr. 9 (Gønna Sanholdt og Schjøth fra Sjøholm) og Nr. 10 (Frk. Holbøll og C. Heering).

Wm. Rentzmann havde vist sig saa mageløs elskværdig at laane mig sit Kanetøi (Hest, Kane og Tilbehør), saa jeg var udmærket kjørende.

Vi vare paa Bellevue, spiste Skildpadde og Omelet, drak Rødvin og Champagne (Clausen betalte denne sidste), ellers betalte hver Herrer for sin Dame og sig selv.

Det var endnu morsommere end paa den forrige Kanetour vi kom først hjem Kl. 5¹/₄, jeg var Kudsk hjem for Oline Sanholdt.

Hilsen fra Vennerne — — —

Din Broder

Christian.

I Sommeren 1861, efter endt Ophold i London, var jeg paa et 3 à 4 Ugers Besøg i Hjemmet, forinden jeg rejste til Amsterdam for at tiltræde en Plads paa Gebroeder Hooglands Kontor. Mine Forældre havde dengang lejet et Landsted i Skodsborg, hvor der

Peter N. Heering. 1860.

kun fandtes saare faa saadanne og kun en Kro, men ingen Hoteller, saa at der var særdeles landligt. Kommunikationen mellem Skods-

borg og København vedligeholdtes om Sommeren af Dampskibene, som sejlede mellem København og Helsingør, med to Ture daglig til og fra hver af disse Byer, ligesom forskellige Steder paa Kysten blev anløbne, hvor Passagerer landsattes og gik om Bord i Damperne pr. Baad, thi Broer hvor Skibene kunde lægge til blev først byggede i en senere Tid. Vilde man en Dag tidligere til København end man kunde komme pr. Damper, maatte man da i den aarle Morgenstund køre til Byen med en Mælkekusk fra Vedbæk. Fader benyttede kun sjældent Dampskibet, men derimod sit eget Køretøj. Dengang var der heller ikke Jernbane mellem København og Klampenborg, og kom der unge Mennesker paa en Dags Besøg hos os pr. Dampskib fra København og de ikke ønskede at tage hjem igen med samme Befordring allerede Kl. 4 om Eftermiddagen, maatte de til Fods tilbagelægge omtrent en Mil til Klampenborg, for derfra at fortsætte til København pr. Kapervogn.

Da Klampenborgbanen nogle faa Aar senere var anlagt, sattes Vogne i Gang mellem Vedbæk og Klampenborg, der befarede denne Route flere Gange daglig, saa at Samfærdslen med Hovedstaden blev betydelig lettere. Paa Skodsborg Palæ, et stort Landsted, som tidligere havde været i privat Eje men nu var købt af Frederik VII, boede Kongen nogle Maaneder hver Sommer under ret indskrænkede Forhold, hvorfor han meget ofte opholdt sig i et Telt i Palæets Have, i hvilken han ogsaa lod bygge en stor grundmuret Spisesal med fornødne Udenomslokaler, ligesom der paa den modsatte Side af Landevejen, paa Strandsiden, opførtes en Kavalerbolig og Stalde.

Det Hus mine Forældre havde lejet tilhørte Tømmermester Struck paa Raavad; Huset laa frit, dog ikke paa Strandsiden, og der var god Udsigt til Sundet. Forhaven skraanede fra Strandvejen op mod Huset, fra hvis Bagsides øverste Etage der var slaaet en Bro over til en større Udgravning i den bagved liggende Skrænt, hvorfra Trapper førte op til dennes Plateau, der kun ved Skovhegnet var adskilt fra Dyrehaven. I Hegnet var med Forstvæsenets Tilladelse anbragt en Laage, med Forpligtelse til altid at holde den aflaaet, og herligt var det saaledes at have Forbindelse med Skoven, der ellers kun kunde være naaet ad lange Omveje.

Det Plateau, der altsaa strakte sig fra Skræntens Rand til Hegnet, var stort men i 1861 helt ubeplantet. Fader anlagde dér

en Køkkenhave, et stort Stykke udlagdes til Jordbær og en Mængde Frugttræer plantedes. I 9 Aar, indtil Sommeren 1869 incl., boede mine Forældre dér, og et Par Aar senere købtes Ejendommen af Grosserer Harald Hansen. Den tarvelige Villa blev ombygget og udvidet efter en stor Maalestok, der har gjort den fuldstændig ukendelig for dem, som endnu maatte kunne erindre den fra den Tid, da mine Forældre boede der i landlige

Villaen ved Skodsborg.

Omgivelser; ogsaa disse er i Tidens Løb forsvundne, idet den stærkt forøgede Bebyggelse fuldstændig har forandret Stedets Karakter, men ikke forøget dets Tiltrækning som Landopholdssted.

Til Amsterdam kom jeg ved et Tilfælde, idet jeg havde bragt i Erfaring, at en lønnet Kontorplads i Løbet af Sommeren vilde blive ledig hos det ovennævnte Firma. De Fordringer dette stillede var tysk og engelsk Korrespondance, samt norsk eller dansk Korrespondance til Assistance for den ene af Firmaets Chefer, Ralph Dhundas Hoogland, der var svensk og norsk Generalkonsul i Amsterdam og selv var det svenske Sprog mægtig. Gagen var ikke stor, kun Hctfl. 600 for det Aar jeg forpligtede mig til at blive i

Tjenesten; men da jeg i den Tid jeg levede dér kom ud af det med 1000 Gylden = 1500 Kroner, saa var det dog en Hjælp, og det var egentlig af den Grund jeg tog til Holland paa egen Haand, tilmed da Fader var tilfreds med min Beslutning. Jeg lærte i det Aar at tale nogenlunde flydende Hollandsk, af hvilken Færdighed der dog nu, efter saa mange Aars Forløb, kun er svage Rester tilbage. Større Udbytte og mere Fornøjelse for Eftertiden vilde jeg selvfølgelig have haft af at tilbringe et Aar paa en fransk Handelsplads i Stedet for i Holland, thi det franske Sprog jeg da havde lært, vilde der ikke have været saa stor Anledning til at glemme som det hollandske, da jeg paa mange Maader havde kunnet faa Lejlighed til at opriske det, ligesom jeg ogsaa, dog adskillige Aar senere, fik Brug for det franske Sprog i min Forretning. Men som sagt, Bevidstheden om selv at kunne bidrage til mit Underhold, ligesom jeg havde gjort i Hjemmet da jeg var Assistent i Privatbanken, foranledigede at jeg kom til Amsterdam, hvor jeg dog selvfølgelig lærte adskilligt af Forretningstilværelsen dér.

Kontortiden i Amsterdam deltes i to Afdelinger med et længere Mellemrum, i hvilket Børstiden faldt. Paa Børsen mødte én eller flere Chefer for hvert Firma, ledsaget af én eller et Par Stykker af Kontorpersonalet, og da der ombragtes Post paa selve Børsen, faldt det i mit Lod som Korrespondent ogsaa at møde dér sammen med Prokuristen og den ene af Cheferne. Efter Kontorets Lukning om Formiddagen og inden Børstiden begyndte, var der dog Tid til at gaa en Tur, og for mit Vedkommende bestod denne i Reglen i en Vandring langs Diget omkring Dokkerne, hvor der var frisk Luft lige ind fra Zuidersøen, og hvor der altid var meget at iagttage for den, der som jeg havde Interesse for Skibe og Skibsfart.

Amsterdam bød ikke paa mange, om jeg saa maa sige legitime Fornøjelser for unge Mennesker; der fandtes kun ét Teater, „het groote Schowburg“, hvor der spilledes mindre god Komædie; dog hørte jeg dér den vidunderlige, ganske unge og smukke italiensk-amerikanske Sangerinde Adelina Patti ved hendes første Tourné i Europa.

Min Bolig i Amsterdam bestod af 2 Værelser, som en ung dansk Kontorist Benthien havde været saa venlig at leje til mig forinden min Ankomst. Han havde i længere Tid været ansat paa et Kontor i Amsterdam, men kort Tid efter at jeg var ankommen dertil, rejste han tilbage til København for at etablere

sig dér. Værelserne var lejede hos en Tapetserer i Leidschestraat, mellem Heerengracht og Kaisergracht¹, ikke langt fra Kontoret, der laa ved Heerengracht.

Augustin Gamél², Søn af den bekendte Kaffehandler og Major i Borgervæbningen A. C. Gamél paa Østergade — den eneste Forretning hvor man dengang fik prima prima brændt hollandsk Java-kaffe — tilbragte, efter et Ophold paa et Kontor i Liverpool, et halvt Aars Tid hos Faderens Kommissionær i Amsterdam, Firmaet François le Chevalier, hvis Indehaver dengang var en dansk Mand ved Navn Tommerup.

Den nævnte unge Mand, som jeg kendte lidt til fra dengang vi gik til Præsten sammen, var en fornøjelig Omgangsfælle, et godt Hoved og rig paa pudsige Indfald. Efter Børsen, hvor han ogsaa mødte, spiste vi daglig til Middag sammen paa en Restauration, og drak derefter vor Kaffe i et Læseselskab vi var Medlemmer af, for derfra at vandre tilbage til Kontoret. Desuden besøgte vi hyppigt hinanden om Aftenen i vore respektive Boliger og var om Søndagen sammen paa Udflugter i Omegnen. Gamél blev senere i Tiden Etatsraad og en kendt Rigmænd i København.

Hos de to af mine Principaler, de oude Mynheer³ og hans Søn Generalkonsulen (den 3dje Mynheer, Jan, en Nevø af den gamle Herre, var ugift), var jeg ikke sjælden indbudt til Middag, og desuden var jeg ved et Brev fra min Fætter Otto Matzen i Soerabaija, bleven introduceret til en Købmand W. W. van Epen, hvor jeg straks blev anmodet om at lade som jeg var hjemme, da hans Hus altid vilde staa mig aabent under mit Ophold i Amsterdam. Det var et godt Tilbud, som jeg ofte med Glæde benyttede mig af, da baade Hr. van Epen (tidligere Fører af en „Ostindiefarer“) og hans Kone var elskværdige Mennesker og endnu ikke ældre, end at de havde 3 ikke voksne Døtre og en lille Søn.

Desuden var jeg ogsaa nogle Gange Gæst hos den danske Konsul, Købmand Ludvig Brandt, som var Københavner og gift med en meget elskværdig og rig hollandsk Dame, samt hos hans

¹ Gracht = Kanal.

² Gamél, Augustin Cyrille Wilhelm Victor, f. 1839, gift med Emma Emilie f. Hellerung, Datter af Maskinfabrikant J. H., d. 1904; Grosserer 1866, Kaffehandel en gros & en detail, Understøtter af arktiske Opdagelsesrejser: S/S Dijnphna-Ekspeditionen under Kommando af Pr.-Løjtnant i Flaaden Hougaard 1882. Dr. F. Nansens Skifart over Grønland, der endtes 1888, hvorefter G. udnævntes til Etatsraad.

³ Den gamle Herre.

Broder Georg Brandt, der var Enkemand efter at have været gift med en rig Hollænderinde, med hvem han havde en Datter, der dengang var Barn. De to Herrer Brandt var meget kønne Mænd, særlig Konsulen.

Ja saaledes forløb i korte Træk mit Ophold i Amstørdam, hvorfra jeg i Slutningen af Sommeren 1862 over London, hvor der var Verdensudstilling, vendte tilbage til Hjemmet og derpaa begyndte at arbejde i Faders Kontor.

Carl Schrøder. 1862.

Den 5. Febr. 1862 skrev min Søster Marie blandt andet saaledes til mig:

I denne Tid gaar det rigtig Slag i Slag med Ballerne, i Fæcags var vi alle tre¹ hos Moltkes² til en lille Dans; vi legede først Ordspogsleg, spiste saa lidt tidligt paa Grund af at vi skulde darse bagefter; vi morede os meget godt, det er rigtig rare Folk at komme hos, Manden er saa gemytlig. I Søndags var Alfred og jeg hos Christensens, hvor vi naturligvis ogsaa morede os godt. Christensen³ er den samme rare, gemytlige Mand som altid. Alfred havde den Ære at føre Ballet op med Betty. — — Paa Løverdage er vi alle tre bedte til Grosserer Bramsen⁴, vi har aldrig været der før, vi var sammen med dem hos Moltkes, og et Par Dage efter kom den ældste Søn herud med Invitation til os, maa vi ikke føle os frygtelig smigrede.

Du kan da nok begribe, at vi Alle ere meget glade over at det er gaaet Christian⁵ saa godt, og han selv naturligvis ikke mindre.

I et Brev fra Bogholder Carl Schrøder af 17. Marts 1862 finder jeg følgende Passus:

¹ Hun selv og Brødrene Alfred og Christian.

² Ludvig Moltke, Cand. jur., Kopist og Sekretær i Borgerrepræsentationen, ogsaa kendt som Oversætter af Dickens Romaner, gift med en Frøken Louise Bramsen. Deres tidlig afdøde eneste Søn Andreas havde været Skolekammerat med min Broder Christian, Datteren Emy var vedblivende en Veninde i vor Familie.

³ Grosserer Christensen med Familie havde tidligere været blandt Beboerne i Faders Gaard, nu Ejer af sin Fædrenegaard Brogade Nr. 8 paa Kristianshavn.

⁴ Min senere Svigerfader.

⁵ Christian var bleven Cand. phil. med mg.

Det er i Dag Din kjære, velsignede Søster Maries 17 Aars Fødselsdag. Hun er nu i mine Øine noget af det Elskeligste jeg har kjendt, saa Du kan vel vide at det hos mig ikke mangler paa de inderligste Ønsker for hendes Fremtid. Da dette skrives har jeg endnu ikke set hende i Dag, men nu vil jeg op og gratulere hende. — — —

Disse Linier er citerede her i Kontinuation af hvad tidligere er meddelt om Venskabet mellem Schrøders og vor Familie.

I Vinteren 1861—62 var min Moders Kusine Martha Ørsleff, Enke efter Kammerraad og Landvæsenskommissær Ørsleff, kommet paa et Besøg hos mine Forældre med den Tanke, at dette skulde have en Varighed af 14 Dage, hvilke 14 Dage imidlertid blev til 14 Aar, indtil Faders Død i Decbr. 1875.

Det vil erindres, at hun i sit første Ægteskab havde en Søn Ludvig Wineken, f. 1828, der i Oktbr. 1853 kom paa Faders Kontor og samtidig fik Bolig i vort Hus ligesom hans Forgænger Carl Iversen; ligeledes at min Moder en Tid som forældreløs var i Martha Ørsleffs Hus, da denne var gift med Faders Fætter og Ven, Købmand Hans Christian Wineken i Hillerød, d. 1832.

Da Ørsleff døde 1858, 56 Aar gl., stod hans Enke blottet for Eksistensmidler; hendes to Sønner, August og Christian, kom saa snart det lod sig gøre i Handelslære i København, og en yngre Datter, Emma, kom i Huset hos sin Morbroder Carl Buch, der var Lods ved Københavns Lodseri, en prægtig, hyggelig Mand, der ofte kom hos os og som vi alle holdt meget af. Han mistede sin første Kone, med hvem han havde en lille Datter Thomasine, i Koleraepidemien 1853 og blev senere gift med en Frøken Cornelius. I dette Ægteskab havde Buch en Søn Georg og en Datter Sophie, der begge var Børn da Emma Ørsleff kom i deres Forældres Hus.

Fru Ørsleff selv kom derefter til at bo hos sin Søster Beate,

Marie Heering. 1862.

som var gift med Købmand P. C. Wineken i Helsingør. Søstrene harmonerede imidlertid næppe særlig godt, de var begge to haarde Stene, der som bekendt ikke maler godt sammen, og dette gav Anledning til Martha Ørsleffs lange Ophold i mine Forældres Hus, i deres Anerkendelse af den Godhed hun havde haft for min Moder i længst forsvundne Tider.

Hun var egentlig ikke noget særlig sympatetisk Menneske og hørte ikke til dem der undgaar at blande sig i uvedkommende Sager. Mine Søstre var f. Eks. ikke glade naar hun meddelte Moder, at hun havde opdaget at der ikke var Orden i deres Gemmer, og til særlig Fornøjelse for Moder kunde en saadan Oplysning jo heller ikke være. Hermed skal dog ikke antydes, at hun levede paa Krigsfod med Husets Ungdom, men egentlig elsket af dem var Tante Martha, som vi kaldte hende, ikke.

I Foraaret 1862 flyttede Grosserer Meinert bort fra 2. Sal i Faders Gaard, hvor han havde boet med sin store Familie i 17 Aar. Flytningen skete ikke paa Grund af Utilfredshed med Lokalteterne, men nødtvungen, som Hr. Meinert udtrykte sig i et Brev til Fader, der ledsagede Opsigelsen; thi Støjen fra Burmeisters Fabrikker i Forbindelse med alle de andre Ulemper som denne Virksomhed førte med sig for Naboerne, gjorde ham Opholdet umuligt, og da han nu havde opgivet Haabet om, at de talrige Klager der i den Anledning var rettede til Øvrigheden vilde bære Frugt, da denne stadig vendte det døve Øre til ved saadanne Lejligheder. Ja saadan skrev virkelig en Mand der sad, eller i ethvert Tilfælde længe havde siddet — om han dengang var afgaaet erindrer jeg ikke — som Raadmand i Københavns Magistrat.

Derefter stod 2. Sal ledig i et halvt Aar, og bortlejedes da ved et Afslag i Lejen, der stod i et grelt Forhold til de Bekvemmeligheder den bød sine Beboere.

I Juni Maaned 1862 fandt det store Studentermøde i København Sted, hvor Studenter fra Skandinaviens Universiteter samledes til festligt Samvær og under dette indlogeredes hos Byens Borgere. Saavel Breve som Aviser, der fra Hjemmet sendtes mig til Amsterdam, strømmede over af Beretninger i Feststemning, og efter at jeg senere paa Sommeren var kommen hjem, gik der endnu svære Dønninger efter dette Møde, og utallige var de Minder der opriskedes i Fortællinger til mig; thi selvfølgelig havde der ogsaa i vort Hjem boet Gæster fra „hinsides Sundet“.

I 1862 gjorde jeg Cand. jur. Conrad Weidemann's¹ Bekendtskab, hvilket førte til et Venskab, der har bestaaet i de mange Aar siden dengang og endnu vedvarer. Han blev derfor ogsaa senere,

Ingeborg, Peter og Marie Heering.

da jeg fik egen Husstand, en hyppig Gæst i mit Hjem, indtil han, saa vidt jeg erindrer, i 1883 blev Amtsforvalter i Rønne og 9 Aar senere i Aalborg, fra hvilket Embede han nu (1909) agter at søge sin Afsked for at tage Bolig i København. I mit Hjem saa vel

¹ F. 19. Juli 1837.

som i alle andre Hjem hvor Weidemann færdedes og hvor der fandtes Børn, vandt han altid disses Hjerter, og ved sit betydelige Talent som Tegner glædede han dem med sine Billeder fra virkelige Situationer i Børnenes Liv eller ved fantasifulde Fremstillinger af artige og uartige Børn. Saaledes mindes jeg et Billede, hvor vor lille Marie (Misser) som en uartig Pige af Skrallemanden i en Bøtte blev baaret ud paa Gaden til hans Vogn, hvorved Tegneren imidlertid faldt i højeste Unaade hos den paagældende unge Dame. Disse løst henkastede Tegninger er desværre, trods Fredningsforsøg, i Tidernes Løb opslidte ved den megen Beskuelse fra de fremstillede Børns Side.

Et andet Bekendtskab, der gik over til Venskab, sluttede jeg ligeledes i Sommeren 1862, efter min Hjemkomst fra Amsterdam, ude i Skodsborg, hvor min Broder Christian og jeg paa er. Spadseretur traf Justitsraad og Kontorchef i Krigsministeriet Lind¹ og Hustru Louise, født Collin², deres to Døtre Frøknerne Ingeborg³ og Anna, samt en Slægtning af denne Familie, Frøken Sophie Pedersen, der havde været Skolekammerat med vor yngste Søster Marie og jævnlig kom i mine Forældres Hus.

Af hende blev vi da forestillede for Familien Lind og Spadsereaturen endte med en Indbydelse til Te hos dem, som denne Sommer boede i Morten Andersens Enkes Gaard i Nærum, hvor vi tilbragte en hyggelig Aften under Sophie Pedersens Auspicier, der ved Tebordet, til almindelig Morskab for hele Selskabet — en yngre Søster Agnete, dengang et Barn, var ogsaa kommet til — bad os om endelig at lade som vi var hjemme.

I Justitsraad Linds Familie gjorde mine tre yngste Søkende og jeg Bekendtskab med Frøknerne Emma Søht⁴ og Fanny Schultz⁵, der i Flertalsform gik under Benævnelsen Winthers, fordi disse to unge Piger var Niecer af Fru Winther, gift med forhenværende Indehaver af det bekendte Firma i Isenkram Baadh & Winther, Hr. Frederik Winther, i hvis Hus de som forældreløse var optagne.

¹ Lind, Bernh. Christopher Wilkens, f. 27. Decbr. 1807, d. 22. Decbr. 1891, 1848 Kontorchef i Krigsministeriet, 1854 Justitsraad, 1885 Afsked.

² Datter af Finansdeputeret Jonas Collin, f. 1776, d. 1861.

³ Lind, Ingeborg, gift 1874 med sin Fætter, Bygningsinspektør Harald Drewsen, f. 1836, d. 1878.

⁴ Søht, Emma Elisab. Marie, f. 1839, d. 11. Aug. 1903, gift 1870 med Pr.-Løjt. i Flaaden Valdemar de Coninck, afskediget som Kaptajn 1873, f. 1828.

⁵ Schultz, Fanny, f. 1844, gift 1871 med Carl Vilh. Lange, f. 1836. Chef for Finansministeriets Sekretariat, d. som Direktør i Nationalbanken 1888.

Sommeren derefter kom Familien Winther til at bo over for os i Skodsborg, og disse to Familiers Ungdom kom derved i meget venskabelig Forbindelse, som ogsaa fortsattes om Vinteren i København.

I Foraaret 1862 var min Broder Christian som nybagt Cand. phil., paa Foranledning af en Studenterkammerat Nicolai Schierbech, Søn af Orlogskaptajn Schierbech, blevet Lærer i det forenede Velgørenheds-Selskabs Drengeskole, i hvilken som bekendt al Undervisning ydes Skolens Elever uden Vederlag, ved Hjælp af Lærere der underviser gratis, og i denne Skole informerer Christian endnu, 47 Aar efter, i Historie.

Da Christian blev Lærer havde Skolen ca. 40 Elever, der ikke uddannedes til nogen særlig Afgangseksamen; nu har den ca. 80 Elever og dimitterer til Præliminær-Eksamen.

Eleverne kom fra ubemidlede Hjem og optoges i Skolen efter aflagt Prøve; de flinkeste antoges da i det Antal, Skolen havde Pladser til.

Med Understøttelse af Skolens Inspektør, Cand. theol. William Jacobsen og forskellige af Skolens Lærere, blandt hvilke da ogsaa min Broder Christian til Tider fandtes, læste enkelte af Eleverne efter Skolegangens Slutning videre, og denne Undervisning førte da til Præliminær- eller Studentereksamen, saa at adskillige af de unge Mennesker naaede frem til ansete Stillinger i Samfundet.

I et Ekstra-Nr. af D. F. V. S. S. Elevforenings Blad, 4. Aargang, af 28. Januar 1909, Skolens 75. Stiftelsesdag, findes en Artikel af Hjalmar Bergstrøm¹: „Velgørenheds-Skolen“, der indledes saaledes:

De Par Aar, jeg har kendt Skolen, er jo kun en ringe Tid i Forhold til dens ærværdige Alder, og hvad jeg har at sige om den, passer maaske i egentlig Forstand blot paa Aarene omkring 1880.

Jeg har gaaet i andre Skoler baade før og efter, men Det forenede Velgørenhedsselskabs Skole er den af dem, jeg tænker tilbage paa med størst Taknemlighed. Ikke fordi jeg der lærte mere end i de andre — Ordet lærte brugt om almindelige Skolekundskaber — thi Indbankning af positiv Viden var af naturlige Grunde ikke Skolens stærke Side, men fordi jeg der modtog en personligere og mere livsbestemmende Paavirkning, end det er muligt ved vore mere strængt ordnede Undervisningsanstalter.

Lønnede Lærere ved almindelige Betalingskoler forpligtede sig gerne ved deres Ansættelse til ikke at modarbejde Skolens Aand, som det hedder, og ved denne Aand forstaas altid, naar man ser nærmere til, noget horisontindsnævrende. Det forenede Velgørenhedsselskabs Skoles Aand var Frihed — fri Paavirkning. Og paavirkede blev vi, personligt og dybt, og i stik modsatte Retninger. Dette tillægger jeg den aller-

¹ Bergstrøm, Hjalmar, Forfatter, f. 1868, Student 1887, Cand. mag. 1893.

største Betydning, og jeg synes ikke, der kan siges nogen større Ros om en Dannelsesanstalt for den opvoksende Ungdom.

Blandt de Lærere, hvis Paavirkning jeg mindes med en aldrig glemt Taknemlighed, rager tre monumentalt op, baade ved deres Personlighed og ved den nødvendige Fasthed de gennem deres mangeaarige Virksomhed gav den Skole, hvor Størstedelen af Lærerpersonalet nødvendigvis maatte være saa skiftende.

Herefter mindes Forfatteren da først Skolens daværende Forstander, nu afdøde Cand. theol. William Jacobsen¹, dernæst Ludvig Trier², og karakteriserer deres forskellige Paavirkning paa Eleverne, og fortsætter saa med Christian saaledes:

I Modsætning til Trier og Jacobsen var der saa lidt agitatorisk ved Christian Heering, og alligevel var hans Indflydelse paa sin Vis ikke mindre. Men den udgik ubevidst og umiddelbart fra selve hans Væsen. Sjælelig fin som faa, sindsligevægtig og mildtdømmende, ridderlig og elskværdig, elegant og sikker i Optræden og Smag, Idealet af en Herre af den fine Verden — saaledes staar han for min Erindring. Hvad Betydning har det ikke haft for modtagelige Barnesjæle, der kom fra et ganske andet Milieu, at have næsten daglig for Øje denne fine Repræsentant for det bedste Selskab³. Han, der i sine unge Dage havde haft Lyst til at gaa til Scenen og havde faaet Undervisning i Scenens Kunst af Phister og Høedt, lod ofte os Drengene nyde godt af sit ubrugte Talent — jeg har endnu i festlig Minde de Timer, hvor han forlystede os med sin levende Gengivelse af de Hostrupske og Holbergske Komedier.

Af andre Lærere der har gjort et uforglemmeligt Indtryk paa Artiklens Forfatter, nævner han endnu en afdød Lærer i Historie Falkenstjerne.

I Efteraaret 1862 var jeg paa Session, maalte 66³/₄ Tommer og blev udskreven til Infanterist; men da Fader dengang var 70 Aar gammel og ønskede mig til Medhjælper, søgte og fandt jeg en Stedfortræder for mig som Soldat, og for ogsaa at faa min borgerlige militære Tjeneste fra Haanden, meldte jeg mig ved Kongens Livjægerkor og kom i Foraaret 1863 paa dettes Rekruttskole, efter hvis Afslutning jeg indlemmedes i Korets I. Kompagni som Nr. 70. Efter dettes Ophævelse i Begyndelsen af 1870-Aarene blev jeg 3 Gange indkaldt til Sommerøvelser ved Københavns Væbning.

Det traf sig nu endvidere saaledes, at i Foraaret 1863 døde

¹ Jacobsen, William Chr., f. i Kbhvn. 1832, d. 1896. 1858 Cand. theol.

² Ludvig Trier, Cand. phil., død 1911, 74 Aar gl.

³ Begrebet „det bedste Selskab“ fortolkes utvivlsomt paa højst forskellig Maade; det maa dog vistnok forudsættes, at Forfatterens Omdømme er grundet paa Summen af de gode Egenskaber han har lært at kende hos den skildrede Lærer.

Christian Heering.

Faders Bogholder, Grosserer Carl Schrøder, hvis Gerning i vor Forretning jeg derefter overtog, hvilket selvfølgelig gjorde min Nærværelse paa Faders Kontor end mere nødvendig.

Da den anden slesvigske Krig udbrød kort efter Kong Frederik den VII's Død, samme Aars 15. Novbr., var det med Skamfuldhed at jeg saa' saa mange jævnaldrende Bekendte og Kammerater i Soldaternes Rækker drage i Felten, medens jeg blev hjemme, og der faldt en tung Sten fra mit Hjerte da jeg læste i Bladene, at min Stedfortræder, hvis Regiment, Batallion og Kompagni-Nummer var mig bekendt, usaaret var bleven gjort til Fange ved Øen Als' Overrumpling af Preusserne. Vel mistede Hæren derved midlertidig en Mand, men var han bleven skudt i mit Sted, vilde dette sikkert, det føler jeg, have efterladt et uudsletteligt mørkt Indtryk i mit Liv, rent bortset fra at den ugifte jydsk Tømmersvend Jens Pind Kjeldsen ikke af Nød var bleven min Stillingsmand, men kun for derved at skaffe sig en pekuniær Fordel.

I Forsommeren 1864 kom min Broder Christian paa Ekstra-session, blev udtaget til Infanterist og straks med mange andre Kammerater indkaldt paa en Rekrutskole, der etableredes i en Teltlejr paa en dengang aaben Plads ved Siden af 1. Artilleriregiments Kaserne for Enden af Baadsmadsstræde paa Kristianshavn.

Kort Tid efter Als' Erobring blev denne Skoles Rekruter alle hjemsendte, og som Følge af Krigens ulykkelige Udfald ikke senere indkaldte.

Den 19. Oktbr. 1863, Faders 71aarige Fødselsdag og Dagen før Carl Schrøders Enke fraflyttede den Stueetage i vor Gaard, hvor hun og hendes Mand i saa mange Aar havde boet, skrev hun følgende Brev til Fader:

Kjære Herr Heering.

Mit Sind er i disse Dage i lidt mere end almindelig Bevægelse, og jeg troer derfor, paa denne Maade, bedre at kunne udtrykke mine bedste Ønsker for de tilkommende Dage, Gud endnu vil forunde Dem at leve, og at det jeg her nedskriver, kommer fra et ærligt Hjerte, haaber jeg De er overbevist om. Jeg vil da først og fremmest bede Dem, der bedst veed hvad der er os tjenligst, at unde Dem et godt Helbred for Resten af Deres Liv, og maa jeg dernæst bringe Dem min varmeste Tak for Alt, hvad De i mange Aar har vist min kjære Carl, som og mig selv, af trofast Venskab og hjertelig Imødekommen ved enhver Leilighed; han var maaske ikke altid istand til at vise sin Taknemmelighed, men vær overbevist om, at vi begge inderligt have paaskjønnet, hvad De har været for os.

Sluttelig maa jeg bede Dem bringe Deres kjære Kone og Børn min

hjerteligste Tak for deres Godhed og Venlighed, som har bidraget til at skaffe os saa mange glade Timør. De maa ikke undres over min lange Skrivelse, men jeg føler, at det imorgen, naar jeg skal forlade mit for-dums lykkelige Hjem, bliver mig umuligt at fremføre et Ord.

Deres med oprigtig Venskab
hengivne

Petrea Schrøder.

Ved Opførelsen af Frederiksborg Slot efter Branden virkede en Del unge Arkitekter dels som Tegnere, dels som Haandværkere, og blandt disse var vor Slægtning Georg Møller, der arbejdede som Tømmersvend. I hans Lod faldt det tilligemed en anden ung Arkitekt og Tømrer at rejse Sparreværket til Slotskirkens Spir, hvilket Arbejde paalagdes dem af en gammel Tømmerpolerer, uden at give dem yderligere Instruktioner og vistnok med den Bagtanke at sætte disse to, vel efter hans Mening Dilettanter i Faget, en Bête. Til desto større Fornøjelse var det derfor for de to unge Svende, der med Lyst gik til deres Arbejde, at dette fuldt ud og uden Uheld lykkedes for dem, og Georg Møller dvælede gerne ved Tanken om hans Medvirkning ved Genrejsningen af hans Fødebys Kirkespir.

I 1864 blev Frederik Philipsen Student, og omtrent samtidig opfriskede vi vort Bekendtskab, der stammede fra en Sommerferie paa Fredensborg i Drengaaarene, hvor han og hans 6 Brødre var Legekammerater med mine Brødre og mig tilligemed en Del andre Børn, derimellem Edmond Bournonville¹, Søn af Balletmesteren, og hans Søster Therese², nuværende Kommandørinde Irminger. Bournonvilles, Philipsens og vor Familie boede i Bygninger der hørte til Slotskomplekset, som dengang ikke benyttedes til Kongebolig, og Slottets Ridebane var vor Hovedlegeplads. Frederik og Edmond var dengang begge Smaadrenge, 6 à 7 Aar yngre end jeg, men efter at de var bleven Studenter var de hyppigt Gæster i mine Forældres Hus, hvor de var til megen Glæde ved deres musikalske Evner som Pianofortespillere og ved Frederiks smukke Tenorstemme. Kvartetsang dyrkedes ogsaa, med Frederik som 1ste Tenor, Edmond som 2den Tenor, jeg som 1ste Bas, og som 2den Bas Stud. jur. Hannibal Lerche³ og senere Stud.

¹ Bournonville, Edmond Mazart Aug., f. 1846, d. 1904, Cand. med. & chir. og svensk Lic. med.; gift 1873 med Doris (Nicolai) Ahlmann, f. 1848. Død som praktiserende Læge i Sverrig.

² Bournonville, Therese, f. 1840, gift 1864 med Premierløjtnant i Flaaden Otto Irminger, f. 1836, afsk. Kommandør.

³ Lerche, Hannibal Henr., f. 1843, Cand. jur. 1872. Amtsforvalter paa Bornholm 1895.

med. & chir. Valdemar Andersen, kaldet Valdemar den store, til Adskillelse fra en anden Ven og Mediciner af samme Navn, men betydelig mindre af Vækst.

Vi samledes da i mit Hjem Lørdag Aften, oppe i øverste Etage, hvor mine Brødre og jeg havde vore Værelser, og gik derefter ned i Familielejligheden, hvor der da efter Aftensbordet blev spillet og sunget en Tid, hvorefter den mandlige Ungdom atter vandrede op i de øvre Regioner og fortsatte Samværet ved et Glas Toddy og Cigaren. Et andet ungt Menneske, der ogsaa hyppigt glædede vor Familie med Musik, var Student Johannes Magnussen, den senere bekendte Sproglærer; han var meget musikalsk og spillede ualmindelig godt Piano.

Frederik Eskild Philipsen fødtes den 6. Juni 1845 i København som Søn af Grosserer Frederik Philipsen, d. 30. April 1876 (af Firmaet M. I. & A. Philipsen) og Hustru, født Ibsen, Datter af afdøde Sognepræst I. i Lyngby; han blev Student 1864, Cand. jur. 19. Jan. 1871 med laudabilis, 25. Maj Undernotar hos den konst. Notarius publicus i København, 22. Aug. 1895 Translatør i Fransk og Engelsk og døde 14. Jan. 1896.

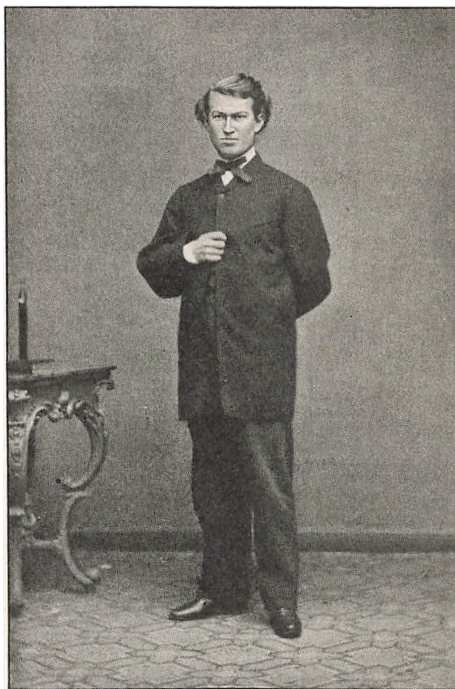
Efter disse tørre Fakta skal jeg her tilføje, at i de 32 Aar det faldt i min Lod som Ven at omgaas Frederik Philipsen, har han aldrig svigtet min Forstaaelse af ham som det sjældne Menneske han var: rigt begavet med Hjertets bedste Egenskaber, samvittighedsfuld som faa, retskaffen og nobel i Tanke og Gerning.

I hans Studenteraar besøgte jeg ham ofte i hans elskværdige Forældres hyggelige, gammeldags Hjem i Familieejendommen paa Hjørnet af Pilestræde og Kronprinsensgade, og da han som Undernotar dannede sit eget Ungkarlehjem, besøgte jeg ham ogsaa i dette. Paa et senere Stadium, da hans Embedsgerning og ivrige Sprogstudier lagde stærkt Beslag paa hans Tid, opgav han helt al selskabelig Omgang uden for sit eget Hjem, hvor hans Venner da Lørdag Aften efter Behag samledes hos ham til Te, Samtale og Musik. Ikke desto mindre var han ved enkelte Lejligheder en af de fornøjeligste Gæster i mit Hjem, f. Eks. i Egenskab af Gudfader ved min Søn Williams Konfirmation, og da jeg i 1893 ganske in privatim fejrede min Forretnings 75-Aars Jubilæum den 1. Decbr. Han sagde dog dengang, at han haabede det Tidspunkt nu nærmede sig, da han ikke længere til Stadighed vilde leve helt inden for sit eget Hjems fire Vægge, og stor var derfor min Glæde, da han ret sent en Aften i December Maaned 1895, kort før Jul, be-

søgte mig i mit Hjem og fortalte, at nu var Tidspunktet kommet. „Du véd jo,“ sagde han, „hvilken Sag der uden for min Embedsgering har optaget mine Evner saa stærkt; denne er nu definitivt ordnet til min fulde Tilfredshed, og her har Du mig nu i Haabet om, at vi oftere skal ses ogsaa her i dit Hjem.“ Det var ikke alene mig der blev glad ved dette Besøg, men ogsaa min Kone og mine Børn, og efter at de var gaaet til Ro sad han og jeg i mit Værelse i fortrolig Samtale, indtil jeg i en sen Nattetime lukkede ham ud af min Port, lidet anende, at jeg i dette Øjeblik havde set ham for sidste Gang i dette Liv.

Kort Tid efter gik jeg en Aften en Tur om ad Langebro, i hvis umiddelbare Nærhed han boede i en Ejendom ved Siden af Grynmøllen, med den Hensigt paa min Vandring at aflægge ham et Besøg; men da jeg saa' at der var fuldstændig mørkt i hans Lejlighed, sluttede jeg heraf at han ikke var hjemme, og dette var kun alt for sandt, thi samme Dag var han bleven indlagt paa Diakonissestiftelsens Hospital under hans Ven Overlæge Richard Pauli's¹ Behandling som lidende af Galdesten, og her døde han, som ovenfor nævnt den 14. Januar 1896, til stor Sorg for hans efterlevende Moder og Brødre og de mange, der havde lært ham at kende som en trofast Ven. Dødens umiddelbare Aarsag var en Blodprop.

I 1864 bestod min Broder Alfred, der havde endt sin Skolegang i 1861, Eksamen som Skibskonstruktør. Hans egentlige Maal havde været at blive Marinemaler og han havde ogsaa noget Anlæg

Alfred Heering.

¹ Død 1911.

for Tegning; men om dette havde været tilstrækkeligt til at skaffe ham en Position som Kunstner maa staa hen. Fader mente, at forinden han hengav sig til Kunsten burde han underkaste sig en teoretisk og praktisk Uddannelse i et saadant Fag, der kunde være ham til Nytte som Marinemaler og til hvilket han kunde vende tilbage, hvis hans Evner som Kunstner svigtede; derfor blev han da som nævnt Skibskonstruktør og kom derefter til et Skibsværft i Helsingør for at faa praktisk Uddannelse. Her blev han imidlertid kun en ganske kort Tid og ombyttede dette Sted med Aabenraa, hvor der dengang var betydelige Værfter for Bygning af Sejlskibe, hvorimod Nybygninger i Helsingør var sjældne.

Fra 1864 finder jeg blandt Faders private Breve et Par Stykker fra en af hans Pakhuskarle, der havde været Trænkonsabel og ved Krigens Udbrud var bleven indkaldt. Hans Navn var Niels Nielsen, ogsaa kaldet Hugger Niels, fordi han havde udsaaet en Læretid hos en Haandværker paa Landet (Tømrer og Hjulmand). Han var en flink Arbejder og Haandværker, og skrev saaledes:

Høieriis den 19de Marts 1864.

Gode Herr Grosserer.

Den 4de ds. modtog jeg et Brev fra min Søster hvori hun anmodede mig om at skrive til Dem da De havde haft Bud hos hende og spurgt til mig og det havde jeg haft Lyst til forlænge siden men Standsforskjællen og min ringe skrift har bestandig afholdt mig derfra. Indtil 1ste Februar havde vi det meget godt men da kom vi til en By der hed Hollingsted der holdt vi i Skandserne baade Nat og Dag en tre a fire Døgn indtil vi begyndte paa den Ulykkelige Retraite, som jst ingen behagelig Tur var, derfor var vi ogsaa i daarlige Omstændigheder da vi kom til Sønderborg og saa kunde vi endda hverken faa Spise eller Drikke ikke engang et Stykke tørt Brød. Endelig kom vi da i Qvarteer Faste-lavnsmandag ud paa Aftenen hele Batteriet paa en Herregaard her blev vi alligevel godt beværtet med varm Mælk og Smørrebrød og derefter paa Hovedet i Svinefierene¹ som har været vores Natteleie siden vi kom til Hollingsted med Undtagelse af nogle enkelte Nætter for Exempel da vi kom fra Als til Veile hvor vi blev en 3 a 4 Dage i Byen, siden kom ud paa Landet hvor vi forblev til den 8de som vi saa fik en lille Bataille med Østerrigerne den første vi har haft den Ære at være med i siden har vi retireret lidt efter lidt saa vi har faaet Vand inellem os og Fjenden nemlig til Mors hvor vi er indquarteret 1ste Halvbatteri paa denne Herregaard hvis Navn ovenfor er anført. Hvad Tjenesten angaar har vi det meget godt her men med Hensyn til Qvarteer har vi det langt fra som man med Billighed havde ventet det, vi længes Alle efter at komme ifærd med Tydskerne igjen siden Affairen ved Veile.

Jeg har Gudskelov hele Tiden været godt ved Hilsen som jo er det fornemste ved det hele saa kan jeg hilse saa mange gange fra Hans Peter² som ogsaa er her ved Batteriet men i Reserven og saalænge han

¹ Soldaterbetegnelse for Sengehalv.

² Ogsaa en af vore Folk, indkaldt som Konstabel.

er der har han intet at frygte for Fjendens Kugler; det vilde glæde mig meget om jeg kunde høre lidt fra Grosserens Huus. Min Adr. er Trainconstabel Nielsen Nr. 24 til Tjeneste 7de Batterie pr. Feltpost. Tør jeg bede Dem hilse Fruen og de unge Herrer, Wineken og Jomfru Knudsen, Gamle Peter og mine andre Medtjenere.

Underdanigst Deres Tjener

Niels.

Det andet Brev fra Niels lyder saaledes:

Høieriis den 31te Marts 1864.

Gode Herskab.

Jeg har idag gjennem Batterichefen Captn. Johansen modtaget de af Eder mig tilsendte Sager, hvorfor jeg aflægger Eder min Hjerteligste Tak det passer mig altsammen udmærket, og Piben som er en udmærket Feltpipe var det første jeg tog ibrug, som jeg hører har De haft Indquartering, og jeg misunder virkelig de lykkelige som har været i Quarterer hos Dem, De vil uden tvivl tidt tænke paa Grosserer Heerings naar de er kommen til deres Afdelinger og har faaet af samme Slags Quarterer som vi for det meste har haft siden Krigen begyndte, men Gudskelov nu er Foraaret godt i anmars da Veierliget unægtelig er det der har trygget os mest, som vores Værtinde sagde et Sted mellem Veile og Horsens A ka dou itte begrive hvor I kan være saa Glade saa meiet som I dou har døiet. I et Brev som jeg efter Anmodning fra min Søster skrev til Dem den 19de ds. men som De rimeligviis ikke har faaet underrettet jeg Dem lidt om Affairen ved Veile, men da De ønsker at høre lidt derom skal jeg fortælle Dem hvad jeg efter min ringe Kundskab kan, 1ste Deling hvortil jeg hører da jeg er Forrider ved første Kanon var just paa Feltvagt i et Skouvfogedhuus et par Bøsseskud nord for Veile da vi henad Kl. 11—12 om Formiddagen blev beordret til at spende for Kanonerne, og samtidig hermed blev det af Batteriet som laae i Quarter blæst ud, og enhver indtog sin bestemte Stilling, et Halvt Batterie paa en Høi ved lillegrønne(?) som da Fjenden viste sig ligeoverfor paa den anden side Byen aabnede Ilden med Granater som strax blev besvaret med samme mønt fra Fjenden og det i rigeligt Maal, da Fjenden rykkede ind i Byen med store Toppemasser maatte vore retirere, nu skulde 1ste Deling til at begynde da Fjenden kom derop hvor vore havde holt, og efter at have beskudt dem omtrent $\frac{1}{2}$ Time og de os maatte vi retirere, da de vedbleve at opkjøre Skyts, vistnok til Held for os da vi efter at være kommen en halv Snees Skridt [derfra] saae en 5—6 Granater springe lige paa det Sted hvor vi havde holt, men som vi forlode den Plads begyndte to Kanoner af 1ste Batterie som holdt lidt længere tilbage at fyre, herved er Fjenden vist, da det tillige begyndte at mørknes bleven uvis i Distancen for vi maatte op til de to [Kanon] af 5te men der var ikke en af deres Granater som naaede os her, imidlertid blev det næsten mørkt og Fjenden holdt op at skyde og vi ligeledes og herefter tiltraadte Marschen ad Horsens til siden har vi hverken hørt eller seet nogen Tydsker men det lader dog til at vi snart skal hen igjen etsted hvor han er. Efter hvad Captainen sagde idag, jeg er ogsaa meget kjed af at ligge saalænge stille, nu man først har faaet sat Legemet i Bevægelse, kun skade af jeg skal sidde¹ og vende Ryggen til Tydskerne naar vi slaas² ellers skulde jeg ordentlig børste

¹ Paa Hesten.

² Naar der er protset af, med Kanonmunden vendt mod Fjenden, holder Bøssespændingen bag Kanonen med Hestenes Bagpart vendt imod den.

dem men man maae jo finde sig i den Stilling Loddet har truffet jeg vilde blot ønske at jeg snart kunde komme hjem og takke Dem personlig for alle de skønne Ting som De og Deres Familie har skjænket mig De være alle hilset som jeg og beder Dem at hilse Herr Wineken og Jomfru Knudsen Gamle Peter og Chresten, Ole¹ og alle Pigerne.

Deres hengivne Tjener

Niels Nielsen.

Tages der Hensyn til, at Forfatteren af disse to Breve, hvis Stavemaade nøje er fulgt ved Afskriften, havde sine Skolekunds-kaber fra en Landsbyskole, forekommer det mig, at Stilen og Retskrivningen, trods dens mangelfulde Interpunktion, maa kaldes særdeles upaaklagelig.

Naar jeg foran antydede, at det var uvist om min Broder Alfreds Anlæg for Tegning havde kunnet skaffe ham en Position som Kunstner, da blev dette Problem uløst, thi efter en Tids Ophold paa Skibsværftet i Aabenraa besluttede han sig til at forandre Livsstilling og slog ind paa den merkantile Vej ved i Efteraaret 1865 at tage Plads paa Kontoret hos J. H. Hedemanns Sønner i København, der drev en Kommissions- og Bankierforretning og hvis Chefer var Brødrene Julius, d. 24. Marts 1876, og Henrik, d. 2. Septbr. 1869, 49 Aar gammel. Her befandt han sig vel, ligesom han ogsaa gjorde god Fyldest i sin Tjeneste til Principalernes Tilfredshed og blev en kyndig Bogholder. Fra Hedemanns, hvor han forblev i omtrent 4 Aar, tog han Plads hos det betydelige Firma Hunter & Erichsen i Newcastle, hvor han blev et Aars Tid.

1865 kom en Søn af Faders Søsterdatter Cecilie Holst og Toldforvalter Christian Holst i Bandholm til København. Han havde været Elev i Herlufsholms Skole og kom nu i Huset hos Lægen, Etatsraad S. E. Larsen, der var gift med hans Moster. Denne unge Mand, hvis Fornavn var Axel, f. 1848, fik Plads paa Firmaet Meyer & Sommers Kontor og blev en meget hyppig Gæst i vort Hus indtil han, efter at have aftjent sin Værnepligt i Garden, rejste til Java for at søge sin Lykke dér, hvor hans Morbroder Otto Matzen i sin Tid havde skabt sig saa smuk en Livsstilling. Axel Holst døde 1894 under et Ophold i Svendborg.

En Begivenhed, der i Eftersommeren 1865 vakte megen Deltagelse i København, var et Besøg af en stor Mængde Sønderjyder, der da indkvarteredes hos Byens Beboere. Hos os boede

¹ Kusken og 1ste Pakhuskarl.

en Gaardejer fra Stenholdt paa Als, Chresten Lorenzen, og hans Kone, der var prægtige, ældre Folk.

Jeg skal her gengive et Par Breve, som denne Mand skrev til Fader i 1866 og 67:

Stenholdt den 5te Septbr. 1866.

Høistærede gamle og kjære Vært.

Jeg har i den sidste Tid ventet efter et Brev fra Dem eller en af Deres Familie. Men da det udeblev troede jeg, at det maaske havde gaaet feil, og besluttede, at jeg forrige Søndag vilde skrive. Men i det samme kom der en Indbydelse til en Lysttur til Fyen, som jeg og min Kone agter at gjøre med, saa mente jeg at det var best at tøve dermed indtil denne Tur var gjort. Da jeg saa kunde fortælle Dem lidet om hvorledes vore Danske Brødre paa Fyen havde modtaget os. Men inden den Tid overraskede Deres kjære Søn¹ os, med sit Hjertelige Besøg om Middagen den 3die September, Aarsdagen efter at jeg havde besøgt Dem paa Skodsborg. Nu maa jeg i Sandhed tilstaae, naar man længe har ventet Brev fra en Ven, og Vennen i det samme overrasker os, saa er Glæden dobbelt stor. Nu vil jeg takke ham og Dem mange Gange for hans kjære Besøg, hvorledes det staar til hos os, kan han nu Mundelig fortælle Dem. Nu beder jeg Dem kjære Gamle, at have os i kjærlig Erindring, at Venskabet ikke med Tiden skal formindskes. Thi jeg skal bestandig mindes Deres Afskedsord til mig og bære dem paa mit Hjerte som et Løssen:

At Gud vilde bevare mit Danske Hjerte, og virke udi det, at det i Fremtiden maatte blive ved at stride for det Danske Sprog og de Danske Ret og Ære, saa godt som det hidentil havde gjort.

Min Tro er fast og min Kjerlighed til Danmark urokkelig, og med dette Haab gaar jeg trygt Fremtiden imøde. I Haabet om at Gjenforeningens Time nok vil komme.

Nu hilser De mange Gange fra mig og min Kone og ønskes af os at De maatte leve i mange glade Aar med Sundhed og Lykke og nyde Glæde og Fornøielse af Børn og Børnebørn. De ønskes alle af Venner og Bekjendte et kjærligt Lev vel.

Chresten Lorenzen.

Det næste Brev er af 14. Febr. 1867 og lyder saaledes:

Høistærede Venner.

Den 19de October f. A. da de vare forsamlede hos Dem for at feire Deres Faders Fødselsdag, vare vi forsamlede hos os, for at reise Mindestenen over de faldne Krigere, — som faldt ved Overgangen til Als den 29de Juni 1864 — paa Ulkebøl Kirkegaard; men disse Ord faldne (for Fædrelandet) maatte udslettes, det vilde de ikke tillade os, at de maatte staae. Vi samledes i Spang Kro 500 Mænd og Qvinder i Tallet, hvorfra vi gik i Prosession til Kirkegaarden, som til en Ligbegængelse, enhver med sin Krands paa Armen, hvori der hang lange røde og hvide Baand. Da vi kom til Kirkegaarden, afløredes Monumentet i al Stilhed, uden at der sagdes et Ord, thi det var os saa strængeligt forbudt. Da Krandsene vare ophængte paa Mindestenen og Gitteret der udenom, bades en stille Bøn til Gud, hvorefter vi gik samme Vei tilbage til Kroen igjen,

¹ Alfred, der kom fra Aabenraa paa Besøg.

og opholdt os der i nogle Timer, og drak et lille Glas i Anledning af Dagens Høitidelighed, samt flere andre Skaaler, f. Ex. for Christ an den 9de, for Danmark, for det danske Sprog, for Gjenforeningens Time og flere.

Der var jo en Deel Sønderborgerne forsamlede med os, som indbød os til at komme ud til dem, naar deres Monument skulde reises, men da Forsamlingen var saa stor hos os, er det dem af Regjeringen forbudt.

Der er af os Nordslesvigere, endskjøndt det af Regjeringen var forbudt, dog underhaanden indsamlet og oversendt til Rusland, til Prindsesse Dagmar, et Maleri af Aabenraa med Omegn, som har kostet omtrent 1300 Rigsdaler. Hvad Sessionen angaar, da fik de (Preusserne) ikke mange hos os, thi de fleste vare reiste til Danmark. Her i den rigtig Dansktalende Deel af Slesvig vare de saa føielige, at enhver som kunde finde paa en lille Undskyldning, næsten kunde blive fri. Derimod har en fra Angel som er gift i vort Sogn, som var hjemme til Session sagt, at i hans Sogn var der 23 til Session, hvoraf blev taget 20 til Soldat, og at de i den sydlige Del, i Forholdet efter Mandskabet, tog mange flere end i den nordlige. Os smigrer de jo for, om de ikke derved kan hilde os ind i deres Net. Nu er vi jo for det første Preussere. Der er mig fortalt af en paalidelig Sønderborger, at den Dag Indkorporationen skedte, var der gandske faa Folk tilstede ved Raadhuset, men derimod da Ørnen heisedes spillede i Postholderens Gaard, af en af Karlene, „Den tappre Landsoldat“, hvorfor han rigtignok om anden Dagen idømtes en Mulkt af 8 Rigsbankdaler. Nu har vi jo valgt til det nordtydske Parlament. Forberedelserne dertil vare haarde paa begge Sider. De førtes næsten som en Kamp paa Liv og Død. Dog troer jeg ikke at de fra Dansk Side findes saa latterlige som fra Tydskernes, hvor Øvrigheds-personerne har reist om hos Befolkningen, bedet og tryglet om at vælge paa dem, som De vist af Bladene for længe siden har hørt.

Fra Danskernes Side er der vist ogsaa sørget, de haver ogsaa flittigt havt deres Agitatorer i Angel. I Sogne hos os har det gaaet saaledes, f. Ex. i mit Sogn fik jeg tilligemed 6 andre Mænd her i Sognet et Brev, hvori vi bades godhedsfuldt om at møde i Spang Kro Søndag Eftermiddag Kl. 4 den 3die Februar angaaende Valget. Da vi kom der var Advokat Pingel og Slagter Reimer fra Sønderborg der. Hvorefter Advokat Pingel gjorde en Tale til os, og opfordrede os til at inddele Sognet i 7 Distrikter og saa tage hver et, og sørge for at der hos den løiale Befolkning uddeltes Stemmesedler, og at enhver gik med til Valg, da det var af langt større Vigtighed end mange troede. Han sagde, de maa paa ingen Maade give Slip, der skal et Svar ud, enten et Ja eller Nei, hvem som ikke er med os, han er imod os, ingen Undskyldninger antages, den som ikke kan gaa dertil kan blive kjørt dertil. Den Dag-leier, som ikke kan tilsætte sin Dagløn kan faa den. Og derpaa har vi virket, fra den Dag og indtil Valget, og jeg kan med Sandhed sige, at i min Kreds ikke blev en Mand hjemme; og jeg troer og gandske bestemt, at ikke en Stemme har falden paa andre end Ahlmann. Da jeg nedskrev disse Linier, kom der Bud til mig, at i vort hele Valgdistrikt har Ahlmann seiret med 1600 Stemmer mere end begge de andre til-sammen. Deres Breve af 11te November og 23de December, har jeg rigtig bekommet, tilligemed de 4 Bøger, som kom fra Rinkenæs til Kjøbmand Hansen, hvorfor jeg takker Dem mange Gange, baade for Deres Breve og for Deres Bøger, at De vedbliver at elske os Slesvigere saa høit, ikke alene fra mig selv, men ogsaa fra mine Venner og Bekjendte, da det fornøier dem meget naar jeg faaer Brev, og naar de læser disse Bøger, saa siger de, at det er grusomt at tænke, hvorledes de her i Slesvig har tilsudlet vores Modersmaal. Jeg hilser Dem fra alle brave

Alsinger og beder Dem at hilse alle dem som elsker os igjen. Min Fader døde i Januar Maaned, ellers ere vi alle friske og sunde. Det samme ønsker vi at spørge fra Dem igjen. Til Slutning et kjærligt Lev vel fra

Deres hengivne Ven
Chresten Lorenzen.

Jeg skal her gengive et Brev til Fader fra Søstersønnen Otto Matzen, dateret Soerabaija den 8. April 1867, der røber en stærk nedtrykt Stemning. Efter at have undskyldt sin lange Tavshed og anerkendt Rigtigheden af en Konto-Kurant fra Fader af 31. Decbr. 1866, skriver han om at han trænger til Ro saaledes:

Ja Ro længes vi jo alle efter her i Livet, hvor den saa sjelden findes. Jeg troede at have naaet dette Maal, men det var feil, tvertimod jeg har aldrig lidt saa meget i mit Humeur af Bekymringer, som i de sidste Aar. Doktoren siger det kommer af Aarene¹ og at jeg tager mig Verdens Gang for nær. Det er muligt, men mig tykkes dog jeg har god Grund for den Stemning, som gør mig uskikket til hversomhelst Nydelse, og saa at sige lægger Haanden paa Papiret hver Gang jeg sætter mig ned for at underholde mig med fjerne Kjære.

Bryde overtværs med al det Daarligskab forbyder Pligt mig, og derfor paa'en igjen, skjøndt jeg er træt og mat.

Men jeg har saa mange endnu og saa meget at takke Gud for. Fremmost min kjære Kone, som jeg havde sat mig i Hovedet maatte døe ved sin sidste Nedkomst, der imidlertid løb heldig af den 2den December. Hun og Drengen ere vel, han er en Prygl som stirrer paa mig med sine store blaa Øine og synes at lee af mig, naar jeg beder ham tilgive mig at være Medaarsag i, at han kom ind i den forvirrede Vrimmel vi kalde Verden. Skjøndt jeg mistede et Skib jeg havde opkaldt efter min gamle Ven, har Drengen dog, som jeg haaber, med bedre Lykke faaet Navnet Alfred.

Sig det til Jomfru Knudsen² med min Hilsen, og modtag en og hver min oprigtige Forsikring om den inderlige Kjærlighed for Eder Alle, og for Ingen mere end for Dig. Farvel.

Din
Otto Matzen.

Brevet ender med et Post scriptum, der lyder saaledes:

Idag for 34 Aar siden lettede vi Anker i Frederik VI.

Heraf fremgaar Dag og Aar for hans Afrejse fra København, som en Dreng i sit 16de Aar, hvilke tre Tidspunkter jeg ikke kendte saa nøje da jeg begyndte Nedskrivningen af disse Optegnelser, ligesom jeg heller ikke kendte Navnet paa det Skib han gik til Søs med.

Grunden til Ottos nedtrykte Stemning var Forretningsvanske-

¹ Otto var dengang kun 50 Aar gammel.

² Vor Husjomfru, hvis specielle Yndling min Broder Alfred var.

ligheder, fremkaldte paa forskellige Maader, som jeg her kortelig skal gøre Rede for. Ni Aar tidligere, i 1858, da han var i Europa, bestilte han i Skotland betydelige Maskinerier til sit Firma, Major, Matzen & Co's Sukkermøller, og derved gjorde han Bekendtskab med en skotsk Ingeniør Thomson, som han fattede megen Tillid til. Denne Ingeniør gik med ud til Java, hvor der endogsaa tildeles ham en vis Andel i Firmaets Udbytte. Otto, med sin rige Livserfaring og sit skarpe Blik som Menneskekender, havde imidlertid her taget fejl. Thomson svigtede hans Tillid paa forskellig Maade, paaførte ham Tab og gik over til Partier, der virkede imod hans Interesser, nemlig Hollændere, hvem Otto ved mange Lejligheder havde stødt for Hovedet ved at kritisere den hollandske Regerings Maade at behandle deres Kolonier paa, som han fandt skandaløs, og over for hvilke han altid som et lysende Eksempel fremhævede Tilstanden i Englands Kolonier, og endelig var hans Ven og Kompagnon Major — en Englænder, der ligesom han var begyndt som Sømand — død.

Naar den Katastrofe indtraadte, som bevirkede at Otto maatte standse sine Betalinger, kan jeg ikke med Nøjagtighed angive, men det maa have været omtrent samtidig med foranstaaende Brev af 8. April 1867, hvilket jeg slutter mig til af et Brev til Fader fra en dansk Mand i Bangkok, C. P. Lange, der lyder saaledes:

Bangkok i Siam, d. 18de Oktober 1868.

Herr Grosserer P. F. Heering, Kjøbenhavn.

I Henhold til mit Løfte da jeg forlod Kjøbenhavn, at underrette Dem om hvorledes Sagerne staaer paa Java, har jeg den Fornøjelse at meddele Dem hvad jeg har hørt fra en Herre dernede, og gjør dette saa gjerne, thi naar Alt tages i Betragtning gaaer det efter min Formening ret godt. Herr Matzen med Familie ere ved godt Helbred og han har selv overtaget Liquidationen, med Creditorernes Samtykke, 40 % ere allerede udbetalte, 30 % skal udbetales dette Aar, og de resterende 30 % til Udgangen af 1869 — — — — — Jeg tvivler ikke om De allerede er underrettet om Foranførte, ialfald er det paalideligt — — — — — Med venligst Hilsen til Dem og Etatsraad Larsen tegner jeg mig

Med megen Agtelse

C. P. Lange.

Major, Matzen & Co's Kreditorer fik deres Tilgodehavende fuldt udbetalt, som i ovenstaaende Brev nævnt, med Tillæg af Rente og Rentes Rente.

Brev fra Otto Matzen til Fader:

Soerabaija 8de Mai 1869.

Kjæreste bedste Morbroder.

Ja denne gamle danske Benævnelse vil jeg bruge ligesom Du har gjort i Din egenskrevne Hilsen, idet jeg ret hjerteligt takker Dig for samme. Troe mig, Du gjorde mig derved inderlig Glæde. Mig tykkes jeg med Aarene rykker Dig nærmere og nærmere, saa at Navnet bliver „Broder“, endskjønt ved Alder Du kunde være min Fader, har været det i Virkeligheden i mange Henseender og stedse blevet betragtet af mig som saadan.

Nu da — det være som Fader, det være som Broder — Du har ei haft Skam af mig og med Guds Hjælp skal jeg vel kunde sige det samme, naar vi engang mødes hisset.

Det er stolte Ord, vil Du muligen indvende, i nogle Henseender — Ja! men slig Stolthed viser sig ei i Hovmod og har holdt mig opret iblandt disse elendige Hollændere og paa Handelens fristende Bane. Vel har jeg døiet meget af Fjenden, mistet $\frac{3}{6}$ af hvad jeg eiede, men bøiet er jeg ei og heller ei knækket eller brudt. Det er Frugterne og mange Grene der er taget af Træet, men Kronen kneiser endnu mod Lyset. — Men Stammen føler Stødene, er træt af Stormene og ønsker ofte, at Tiden var der for at borttages. — Men — Guds Villie skee. Se det er jo blevet et melankolsk Brev, og Hensigten var det skulde være oprømt, et Bevis paa jeg ei maa skrive. Jeg vilde i en munter Tone have ønsket Dig og gode Tante til Lykke med at Du har overstaaet saadan Ulykke¹, i det mindste for saavidt, at ei længere være sengeliggende. — Havde sligt hændet saadant Corpus som mit, saa havde Spillet været ude og det med Bedrøvelse. Kjært var det mig at see af Peters Brev, dateret 22de Februar, at han den Gang var siden 6 Maaneder optaget i Forretningen, som vel nok vil bevares under saa astadig en Pumpebolt, der er gaaet Taalmodighedens Skole igjennem, og altsaa veed det duer ei at flyve uden Vinger og at disse kunne stækkes. Farvel til den 19de October, da 77 vil naaes, imidlertid taler jeg daglig med Dig². Farvel.

Din Otto.

Jeg vender nu et Par Aar tilbage i Tiden før ovenstaaende Brev, for at omtale nogle Begivenheder fra 1867, i hvilket Aars November Maaned min Fætter Johan Heering, som Fører af Faders Brig „Flink“, bidrog til Bjergningen af den største Del af Besætningen paa den engelske S. S. „Bristol“, ført af en dansk Mand ved Navn Brosbøll, en Broder til den pseudonyme Forfatter Carit Etlar. Det var i den engelske Kanal, i stormende Vejr, at man fra „Flink“ observerede Damperen — der senere viste sig at være ladet med Rujern, som havde forskudt sig — med betydelig Slag-side. Uagtet den intet Nødsignal havde hejst, holdt man ned til den og lagde sig i Læ af den, hvorefter Damperen satte sin Redningsbaad ud, der optog 12 Mand af Besætningen samt Kaptajnens Kone, medens Kaptajnen og Skibets Tømmermand forblev om

¹ Hentydning til Faders Hoftebrud i Sommeren 1868, hvorom senere.

² Otto havde tidligere skrevet, at han med Fotografierne af de fjerne kære foran sig, i Tankerne underholdt sig med disse.

Bord for ikke at overfylde Baaden. Disse 13 Mennesker kom lykkelig om Bord i Briggen, hvorefter Baaden atter roedes hen mod Damperen for at optage de paa denne efterladte to Personer, hvilket desværre ikke lykkedes; thi inden man naaede op til S. S. „Bristol“ sank dette, medens Kaptajnen og Tømmermanden saas staaende paa Damperens Bak. Da dette var sket blev ethvert Forsøg paa at frelse de druknende umuliggjort, thi det Læ, Damperen havde dannet imod den høje Sø inden den sank, gik nu tabt, hvilket foraarsagede, at Baaden ikke ved Roning kunde bringes frem imod det Sted hvor Skibet var gaaet under og hvor man da muligvis kunde have reddet de to Mennesker, som imidlertid nu maatte opgives.

De 13 frelste forblev nogle Etmaal om Bord i „Flink“, som paa Grund af den stærke Storm forhindredes i at sætte dem i Land paa den engelske Kyst, hvorfor Johan besluttede sig til at holde af for den franske Havn Cherbourg, hvor de skibbrudne da landsattes. Den derværende britiske Konsul tilbød Erstatning for det engelske Mandskabs Forplejning om Bord i „Flink“, som Johan dog afslog at modtage, hvilket Afslag han i et Brev til Fader med Beretning om det passerede motiverede saaledes: „Da jeg var vis paa derved at handle i Onkels Aand“, og heri tog han ikke fejl. Fra den engelske „Board of Trade“ modtog Johan, som Paaskønnelse af hans Handlemaade ved denne Lejlighed, et smukt Guld-Lommekronometer med følgende Indskrift: „Presented by the British Government to Captain Heering of the Danish Brig „Flink“ for his humanity & kindness to the crew of the S. S. Bristol of Liverpool in Novr. and Decr. 1867“.

Dette Ur er efter Johans Død d. 27. Februar 1904 kommet i min Besiddelse, da han havde paalagt sin Kone efter hans Død at forære det til mig, fordi han fandt, at hans Handlemaade ved denne Lejlighed var dikteret ham af den Samklang, han var vis paa at finde hos Fader.

I Februar 1867 tog Christian den statsvidenskabelige Eksamen med 2den Karakter og var altsaa nu Candidatus politiciæ. Jeg mindes tydelig da han den sidste Eksamensdag kom hjem, glad over at være sluppet nogenlunde respektabelt gennem denne Skærsild. Der skulde om Aftenen være Studenterkarneval, vore Forældre var indbudte til Middag, og det traf sig da saaledes, at Christian og jeg var alene hjemme ved vor Middag; vi indbød da en ung Mand, Christian Lassen, der samme Dag som Christian

havde bestaaet sin Eksamen. Jeg havde Billet til Aftenens Karneval, og selvfølgelig havde de to nybagte Kandidater umaadelig Lyst til at deltage heri, hvorfor jeg, dog uden stort Haab om at det vilde lykkes, stormede ud i Byen for at gøre Forsøg paa at opdrive et Par Billetter til dem. Mit Forsøg kronedes med Held; men hvad skulde de nu iføre sig som Karnevalsgæster? Et Par Dragter kunde muligvis en eller anden Maskeradegarderobe i sidste Øjeblik være brændt inde med; men til at optræde f. Eks. som Riddersmænd stod ikke Kandidaternes Hu, og til at forsøge Laan af Dragter hos Venner var der ingen Tid. Christian og jeg endevendte da vore Garderobe, og Kostumet, der blev ganske ens for ham og Lassen, kom til at bestaa af en kulørt, ulden Gymnastikskjorte og et Par almindelige Benklæder, stukne ned i langskattede Vandstøvler. Hovedbeklædningen var rød Fez med blaa Kvast — voilà tout.

Dragten var nærmest umulig paa et adstadigt dansk Karneval, hvor Dansen sædvanlig spiller den største Rolle og Deltagerne mildest talt er kølige over for saadanne iblandt dem, der forsøger at slaa Gækken løs; men til Trods herfor læstes den følgende Dag i et Avisreferat af Karnevalet, at ingen af de lystige Masker kunde i godt Humør maale sig med et Par unge Mennesker, der i Referatet betegnedes som „Castor og Pollux“.

Efter Demaskeringen optraadte Tvillingparret i Selskabsdragt med Domino, som de to ulastelige Balkavalere de var, og at de begge morede dem kongeligt behøver jeg ikke at tilføje.

Da Udgangspunktet for denne lille Episode af min Broder Christians Ungdomsliv var Fuldendelsen af hans Embedseksamen, skal jeg her bemærke, at han aldrig benyttede denne, hvilket han motiverede saaledes, at om det maatte kunde lykkes ham, ved Hjælp af sin Eksamen at se sig anbragt i et Regerings- eller kommunalt Kontor, vilde han altid med sin 2den Karakter have følt sig som værende kommen i Vejen for en, efter Eksamens-Karakteren bedre kvalificeret Ansøger, og det var sikkert ikke uoverensstemmende med hele hans Tankesæt.

Hans Lyst til at gaa til Teatret, der øgedes ved det Held han optraadte med ved Studenter- og andre Dilettant-Forestillinger, var den dominerende hos ham; men efter at have prøvet for Fru Heiberg paa det kongelige Teater, opgav han dog definitivt denne Lyst for bestandig og slog sig con amore paa Ungdommens Undervisning.

Det er imidlertid min Overbevisning, som er styrket ved den

Punktlighed, Orden og Samvittighedsfuldhed hvormed han senere frivillig har arbejdet ved forskellige Institutioner, endogsaa en saadan, der ydede pekuniær Hjælp til den studerende Ungdom og fordrede en betydelig Regnskabsførelse, at han, trods sin 2den Karakter, vilde have gjort udmærket Fyldest i en Embedsstilling.

En anden Begivenhed fra 1867 var Christians og min Rejse til Italien, der begyndte den 19. Marts og varede et Fjerdingaar. Det var mig der foranledigede denne, da jeg, efter ved Juletid at have læst Vilhelm Bergsøes udkomne Bog „Fra Piazza del Popolo“, havde faaet en umaadelig Lyst til at se noget af Italien. Christian nærede ikke en saa brændende Attraa derefter som jeg, men var dog ikke uvillig til at følge med, og hvad der var det afgørende, Fader var villig til at spendere Rejsen paa os, og et Par Dage forinden Afrejsen skulde finde Sted, sagde han ved Middagsbordet, for yderligere at glæde os, at han vilde laane Fætteren og Vennen, Arkitekt Georg Møller det fornødne Pengebeløb, for at han kunde være med paa Turen. Da Georg Møller og jeg i Omgang var som et Par røde Køer, blev jeg umaadelig glad og Christian for Resten ikke mindre, for dette Faders uanmodede Tilbud, som han motiverede ved, at vi næppe vilde faa rigtig Fornøjelse af vor Udflugt naar ikke Georg Møller, som han ogsaa selv holdt meget af, blev vor Følgesvend.

Straks efter Middagen løb jeg naturligvis hen til Georg, der boede i Fiolstræde; jeg fandt ham beskæftiget ved sit Tegnebræt, og han vilde næppe tro sine egne Øren da jeg meddelte ham den glade Efterretning om Faders Tilbud; men blev dog straks efter saa henrykt, at han ikke vidste, paa hvilket Ben han skulde staa.

Som allerede nævnt begyndte Rejsen den 19. Marts og gik uden Ophør over Korsør, Kiel, Hamborg og Berlin til Dresden, hvor vi opholdt os et Par Dage i Selskab med Frederik Philipsens Broder Carl, der var Violoncellist og studerede sin Kunst dér under den berømte Lærer Grützmacher.

Fra Dresden gik Rejsen videre, med et Par Dages Ophold i Prag og nogle flere i Wien, hvorfra vi den 27. Marts sendte Søster Marie et Lykønskings-Telegram i Anledning af hendes 22de Fødselsdag, over Adelsberg, hvor vi saa' de berømte Drypstershuler, til Triest; her opholdt vi os en Dag og besøgte en af Faders Forretningsvenner. Om Natten kørte vi pr. Jernbane til Venezia, og saa var vi da i la bella Italia. Vort næste Ophold dér var i Firenze, og en af de første Dage i April naaede vi saa til Rom,

hvor vi tilbragte en uforglemmelig Maaned i den skønneste Aarstid og i det herligste Vejr, i Samvær med andre yngre Danske, Kunstnere, Videnskabsmænd, Forfattere og Lystrejsende. Vi boede paa Kunstnermanér, det vil sige, vi lejede os private Værelser, nærmest til Ophold om Natten, spiste i den tidlige Morgenstund vor Skinke og vore Æg i en Kafé, og mødte sammen med andre Danske Kl. 12 til Middag i den dengang af disse hyppigst besøgte Kunstnerknejspe „il Genio“ i Via „due Macelli“, hvor man inclusive en mezzo fogliette Vin „dinerede“ for omtrent en Lire = 1 Frank pro persona.

Vor Eftermiddags-„café nero“ indtoges i en skraas over for „il Genio“ liggende tarvelig Kafé, og vort Aftensmaaltid Kl. 7 atter i den nævnte Restauration. Resten af Dagen toges i Beslag af Roms Seværdigheder samt af Udflugter i Byens Omegn. Paaskedag var vi til Messe i Peterskirken og velsignedes af Pave Pius den 9de tillige med den paa Pladsen foran Kirken forsamlede uhyre Folkmængde. Peterskirkens berømte Illumination iagttog vi om Aftenen fra Monte Pinzio.

I Rom fornyede Christian og jeg Bekendtskabet med den 4 à 5 Aar ældre Skolekammerat Vilhelm Bergsøe¹, der senere havde været Christians Lærer i Naturhistorie i Borgerdydskolen paa Kristianshavn, ligesom vi stiftede flere Bekendtskaber dér, som efter Hjemkomsten plejedes i København, saaledes f. Eks. med Forfatteren Thomas Lange² og hans Ven og Medrejsende Cand. phil. og Overtelegrafist Jens Bloch Aagaard³, med Jørgen Meincke⁴, senere gift med vor gode Veninde Clara Lorentzen, samt med Landinspektør L. C. Vadum⁵ og flere.

Fra Rom rejste vi den 3. Maj pr. Jernbane til Napoli i Følge med to andre Danske og Dr. Landmanson fra Upsala, og her traf vi atter Vilhelm Bergsøe. Som Udflugter fra denne By skal jeg

¹ Bergsøe, Jørgen Vilhelm, f. 8. Februar 1835, Digter og Zoolog. 1860 Magisterconferens, 1864 Dr. phil. for en Afhandling om Sværdfiskenes Parasit, Professor, R. af Dbg. og den græske Frelser Orden. Gift 1872 med Margrethe Kristine Smidth, f. 1844, Datter af Søofficer, Kammerherre P. H. G. S. og Hustru Noline f. Benzou.

² Lange, Thomas, Forfatter, f. 1829, Student 1848, d. 1887.

³ Aagaard, Jens Bloch, Justitsraad, d. 1901 i København, 73 Aar gl.

⁴ Meincke, Jørgen Bech, f. 1843, d. paa en Rejse 1902 i Milano, Cand. phil., Proprietær, Medarbejder ved „Nationaltidendes“ Landbrugstidende, gift 1879 med Clara Lorentzen, f. 1856.

⁵ Vadum, Carl Ludv., Landinspektør, f. 1833 i Præstegaarden i Galten pr. Randers, gift med Elise Sophie Christiane Holst, f. 1837, d. 1896.

blot nævne Bestigningen af det 1400 Fod høje Bjerg Cæmaldoli med den vidunderlig skønne Udsigt over Bugten ved Napoli, Udgravningerne ved Pompeji, Sorento med Ophold dér og videre pr. Sejlbaad til Capri, hvor vi selvfølgelig besøgte den blaa Grotte.

Nogle Dages Ophold paa Øen Ischia, hvor vi besteg den udbrændte Vulkan Epomeo og hvor vi fra vort Hotel „Picolo Sentinella“s Loggia havde den vidunderligste Udsigt over Napoli og Vesuv, der var svær at løsrive sig fra. Det nævnte Hotel med dets Omgivelser forsvandt nogle Aar senere ved et Jordskælv, idet det begravedes i den nedenfor liggende Dal.

Yderligere skal jeg ikke komme ind paa Rejsebeskrivelser, hvilket ikke er disse mine Nedskrivningers Maal og hvortil jeg fattes Evne, men jeg har dog ikke helt kunnet undlade at omtale nogle faa af de Steder i Italien, hvis skønne Natur skaffede mine Rejsefæller og mig saa store Nydelser.

Jeg skal dog endnu tilføje, at vort Besøg i Rom indtraf medens Pave Pio den 9de endnu benævnedes „il papa re“, som den regerende Fyrste i Kirkestaten. Jeg tvivler om, at Rom som Kongeriget Italiens Residensstad derved har vundet i Tiltrækningskraft; dens nuværende moderne Tilsnit maa have indvirket paa dens tidligere Hyggelighed, til Trods for, at denne provinsielle Hygge ogsaa havde sine Mangler, f. Eks. i Retning af Renlighed.

I Napoli skiltes Christian og jeg fra vor Rejsefælle Georg Møller, idet vi to Brødre tog pr. Dampskib til Genova og videre over Simplon-Passet til Genève. I den nærliggende By Vevey aflagde vi, med Forstanderindens Tilladelse, et Besøg hos Veninderne Magdalene¹ og Amalie² Lorentzen, som opholdt sig i en derværende Kostskole, for at kunne bringe deres Forældre³ i København en Hilsen fra dem. To unge Herrers Visit i denne Læranstalt var en uhørt Begivenhed, som gjorde stor Opsigt blandt de unge Damer.

Fra Genève rejste vi pr. Jernbane direkte til Paris, hvor der i 1867 var en stor international Industriudstilling, og efter et Ophold dér skiltes Christian og jeg, han for at rejse hjem, medens jeg, paa Opfordring af Vennen Cand. jur. Andreas Thiele⁴ og som

¹ Lorentzen, Magdalene, f. 1847, gift 1873 med Provst Heiberg, f. 1848.

² Lorentzen, Amalie, f. 1849, gift 1883 med kgl. Skuespiller P. Jerndorff, f. 1842.

³ Lorentzen, Edv., Vekselmægler, og Hustru Amalie, f. Tolstrup. Omgangsvener af mine Forældre.

⁴ Thiele, Fr. Andreas, f. 1840. 1900 Herredsfoged i Bjerger og Aasum Her-

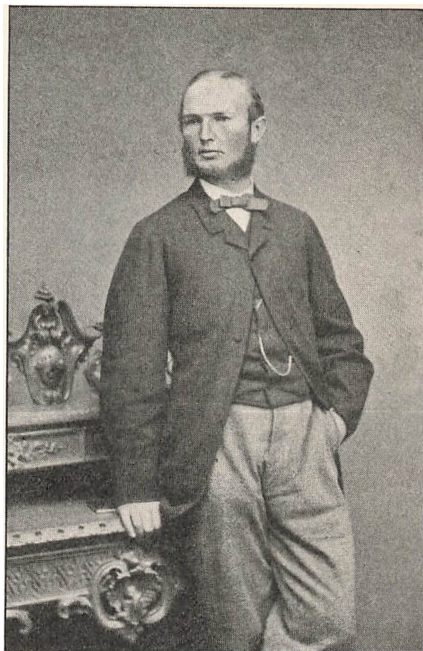
hans Fører, tog paa en 8 Dages Udflugt til London, hvilken By jeg ved denne Lejlighed besøgte for 3dje Gang, og herfra rejste vi tilbage til Danmark. Georg Møller, som vi forlod i Napoli, vendte derfra tilbage til Rom, hvilket paa den Aarstid ikke var helt uden Risiko for Sundheden, og for hans Vedkommende førte det gentagne Ophold dér til et Anfald af Malaria, som han dog overstod, hvorefter han samlede Kræfter ved et Ophold i Ferrára, Bologna og Firenze, inden han over Schweiz rejste hjem.

I Schweiz paadrog han sig, ved uforsigtig Nydelse af Gletschervand, en, dog kun forbigaaende Mavelidelse, men kom dog sund, frisk og glad tilbage til København. Følgerne af Malariaen og Gletschervandet havde dog berøvet ham en større Portion af hans i øvrigt ret overflødige Huld, saa at han endogsaa var bleven mager. Rejsen kostede hver af os tre Deltagere gennemsnitlig 1600 Kroner, hvilket vel tør anses som meget moderat, og hertil bidrog vel for en stor Del vor billige Levemaade i Rom, uden Hotelophold.

Forældrene tilbragte som sædvanlig ogsaa dette Aars Sommer paa Skodsborg, hvorfra Fader efterhaanden sjældnere end forhen tog ind til Byen. Haven derude interesserede ham meget og der var daglig en Arbejdsmand beskæftiget i den, hvor Fader havde tilplantet hele den øverste Terrasse.

Opholdet paa Landet varede ud over den 19. Oktober, Faders Fødselsdag, og denne Dag fejredes da, efter Slagtningen af den i Sommerens Løb opfødte Gris, med et hyggeligt lille Pøsegilde.

Saadanne Oktoberdage, naar de oprandt med den for Aarsreder, med Bopæl i Odense. Søn af min Faders tidligere omtalte Ven phys. & optisk Instrumentmager Fr. Anton Thiele, død 1859, 67 Aar gl., og Hustru Johanne, f. Jacobsen.

Peter N. Heering. 1862.

Direktør Louis Bramsen.

Fru Camilla Bransen, f. Lassen.

tiden egne klare Luft, var prægtige, ligeledes Skovens farverige Efterarspragt, og naar i Skumringen Ilden knitrede i Dagligstuen Ovn og senere Lampen tændtes, var der hyggeligt i den lune Stue.

Efter den sene Indflytning til Byen naaede man snart hen imod Jul, og ved denne Tid indtraf i 1867 den store Mærkedag i mit Liv, den 4. December, paa hvilken jeg blev forlovet med Harriet Bramsen, med hvem det vil erindres at mine Søskend^e gjorde Bekendtskab i 1862, medens jeg var i Udlandet. Jeg kom derved ind i en talrig Familie, da Harriet, som dengang var 21 Aar gammel, f. 17. April 1846, havde 6 Brødre og 2 Søstre, der alle var samlede i Hjemmet og af hvilken store Børneflokk hun var den næstældste. Jeg tør sige, at jeg fandt god Forstaaelse og megen Velvilje hos alle disse Svogre og Svigerinder, ligesom hos min Svigerfader Direktør Louis Bramsen¹ og hans elskelige Hustru, født Camilla Lassen², der blev mig kær som min egen Møder.

De 8 Søskendes Navne, tagne i Aldersorden, var Julius³, Lud-

¹ F. 30. April 1819, d. 3. Juli 1886. Grosserer, Konsul og Direktør for Ny danske Brandforsikringsselskab, stiftet af ham i 1864.

² F. 4. November 1821, d. 22. Maj 1879, og ikke, som ved en Trykfejl i „Slægten Heering“ angivet, f. 4. Marts 1821.

³ Bramsen, Julius, Sparekassedirektør, f. 1845 i Kbhvn. Student 1863, Cand. jur. 1871, Fuldmægtig ved Kbhvn.s Amts søndre Birk 1871—94, Direktør for Sparekassen for Frederiksberg og Omegn fra 1894; gift 1874 med Camilla Smith, f. 1848.

Bramsen, Ludvig Ernst, Geheimeetatsraad, K. af D.² og DM. p. p., f. 1847 i Kbhvn. Student 1865, Cand. phil. 1866, Universitetets Guldmedaille 1869, ansat i Ny danske Brandforsikringsselskab 1865, Grosserer 1875, Direktør for ovennævnte Selskab 1886, Folketingsmand 1892—98, Indenrigsminister i Ministerierne Hørring 1899—1900 og Sehested 1900—1901, Landstingsmand fra 1906. Forfatter af forskellige litterære Arbejder, særlig Forsikringsfaget vedrørende. Gift 1ste Gang med Marie, f. Schack, d. 1903, Datter af Overretsprøkurator Car. S.; 2den Gang 1910 med Astrid Branth, Datter af Godsejer H. Branth til Sønder Elkjær.

Bramsen, Sophus William, f. 1850 i Kbhvn. Student fra Schmekloth's Skole, Cand. phil., Telegrafist ved Store Nordiske Telegrafelskab i Shanghai. Employé indtil 1880 i „The Mitsubishi Mail Steam Navigation Co.“ i Tokio, Japan, i hvilken Periode han udarbejdede og udgav „Japanese chronological Tables“, der angav Dato efter den Julianske eller Gregorianske Kalender for den første Dag i hver japanesisk Maaned til Sammenligning med den almindelige europæiske Tidsregning, gennem de sidste 12 Aarhundreder. Dette Værk af W. Br. er senere i Japan erklæret for „invaluable“, da det ikke tidligere var lykkedes at fremstille saadanne Tabeller. Et mislykket Værk i denne Retning i 3 Bind udkom i Aarene 1874—78, udarbejdet af en japansk Lærd, men Kompilatoren maa have været uvidende om, at den Gregorianske Kalender ikke eksisterede tidligere end 1582. W. B. døde ugift i London 1881, hvor han studerede Jura ved „Middle Temple“, for efter aflagt Eksamen at kunde praktisere som Jurist

vig (begge Studenter), William, Alfred, Eliza, Aage og Einar, alle endnu dengang skolesøgende, og endelig Marie, der endnu kun gik i sit 5te Aar.

Om min Forlovede skal jeg ikke selv udtale mig, men lade andre tale for mig ved at referere nogle faa skriftlige Lykønskninger eller Uddrag af saadanne, idet jeg begynder med et Brev fra den chevalereske Balletmester og Balletkomponist August Bournonville, f. 1805 d. 1879, en Mand af den gamle Skole. At Balletmesteren i Brevets Slutning finder samme Anledning til at gratulere Harriet som mig, har jeg, hvor ufortjent jeg for min Part finder dette, ikke kunnet udelade, fordi „le style c'est l'homme“ og August Bournonville ogsaa hyldede l'ancienne regime's Høflighedsformer skriftlig, som de her viser sig.

Fredensborg den 18de Decbr. 1867.

Velædle

Herr Grosserer P. Heering jun.

Idet jeg herved paa mine egne saavel som paa min Kones og min hele Families Vegne takker Dem for den Opmærksomhed, De har vist os ved Meddelelsen af den glædelige Efterretning om Deres Forlovelse med den yndige Frøken Bramsen, frembære vi vor hjerteligste Lykønskning til

i Japan, særlig i Søretssager. Til dette Studium var han opfordret af ovennævnte japanske Dampskibs-Rederi — der bekostede det —, fordi han i dettes Tjeneste, med stor Skarpsindighed havde skrevet Indlægene for en japansk Jurist, der vandt en Kollisions-Sag for Rederiet, anlagt mod dette af den japanske Regering.

Bramsen, Alfred Beutner, Tandlæge, Dr. dent. chir., f. 1851 i Kbhvn. Forfatter af adskillige litterære Arbejder. Gift 1874 med Wilhelmine Hecht, f. i Holsteinborg.

Bramsen, Eliza Charlotte, f. 1853 i Kbhvn., gift 1881 med Cand. phil. H. B. Linnemann, Ejer af Fuglagergaard pr. Sorø, f. 1855, senere samtidig Direktør i Danmark og Sverrig indtil 1911 for Brandforsikringsselskabet „Nederlandene“ i Haag, og herefter fremdeles adm. Direktør for Søforsikrings-Selskabet „Dansk Lloyd“ i Kbhvn.

Bramsen, Aage Peter, Grosserer, Direktør, R. af Dbg. p. p., f. 1855 i Kbhvn. Student 1873, Cand. phil. 1874; uddannede sig i 3 Aar i Søforsikrings-Virksomhed i England, Hamborg og Schweiz. General-Repræsentant i Norden for Søforsikringsselskaberne „Helvetia“ og „Italia“ fra 1883. Medstifter af Dansk Folkeforsikrings-Anstalt og Formand i dettes Repræsentantskab. Gift 1883 med Ottilia (Titi) Grip af Bergen, f. 1853.

Bramsen, Einar Octavius, f. 1857 i Kbhvn., Tandlæge, uddannet i Kbhvn. og London. Assistent i Dansk Folkeforsikrings-Anstalt. Gift med Therese Beckwith Lohmeyer, f. 1849.

Bramsen, Marie Christine, f. 1863, ugift.

denne smukke Forening, hvortil begge Parter i lige høi Grad fortjene at gratuleres.

Med særdeles Høiagtelse
Deres hengivne og forbundne
August Bournonville.

Min kære gamle Veninde, Enkefru Mariane Lund (Tante Mariane kaldet), skriver i et Brev, dateret 17. Decbr. 1867, saaledes om Harriet:

Min egen kjære Peter.

Gud velsigne Dig og Din yndige Harriet, at hun er yndig kan jeg saa godt erindre. Jeg mindes tydelig hendes lette, kvindelige Skikkelse fra Fredensborg Slotshave¹.

Og endvidere:

Se det var min Drøm om Dig fra i Sommer, som jeg vist har fortalt Dig [der gik i Opfyldelse], at jeg saa Dig holde paa Din Stella² „under det fagreste Træ i Skoven“.

Brevet slutter saaledes:

Det Kys som Du af gammelt trofast Venskab ønskede at kunde give mig, troer jeg bliver allerbedst anvendt, naar Du vil give Dir Harriet det fra Din gamle trofaste Veninde

Mariane Lund.

Endnu vil jeg anføre en Udtalelse i Begyndelsen af et Brev fra min Fætter Otto Matzen paa Java, som Svar paa Meddelelsen om min Forlovelse, der var ledsaget af et Fotografi af Harriet.

Soerabaija 20de Mars 1868.

Kjæreste Fætter Peter.

Dit Brev af 23de Januar var mig i enhver Henseende særdeles velkomment. Hav ret hjertelig Tak for at Du mindedes mig „saaledes“ og vær overbevist om, at jeg ei alene tager inderlig Del i Din Lykke, men ogsaa at jeg til Trods for mørke Tider, og den store Forskjel i vor Alder, selv kan forstaae, med Tak til Gud for den store — — —³ at sympathisere med Dig som en Jevnaldrende.

Det var paa Tiden, min Ven, at gjøre et Valg, og det nu trufne forekommer mig i alle Henseender at retfærdiggjøre Din lange Nølen⁴. Din Harriet er ei alene meget, meget smuk, men der er noget saa fortryllende i hendes Udortes, som taler om den sjældne Combination af Hoved med Hjerte. Gud give Tiden vise at mit Øie har læst Portraittet rigtigt, for Din Beskrivelse den ville vi for det første lade staae hen,

¹ Harriet havde et Par Aar tidligere tilbragt en Del af Sommeren hos Enkemajorinde Schindel paa Vexebogaard ved Fredensborg.

² Min sorte Ridehest med en hvid Stjerne i Panden.

³ Her er ved Brevets Oplukning gaaet et Par Ord tabt.

⁴ Jeg var den 16. Decbr. 1867 fyldt 29 Aar.

som nedskreven af en til dagligdags alvorlig og næsten ærværdig Patron, der endelig er blevet forelsket op over Ørene og viser alle Symptomer paa Tilstanden i den høieste Grad. — — — —

Stedse Din

Otto Matzen.

Til de ovenfor citerede Udtalelser om Harriets Ydre skal jeg her blot tilføje, at hun var af Middelhøjde og Brunette, med blaa Øjne samt af en lidt sydlandsk Teint.

Hvad Fætter Otto efter Portrættet læste i Harriets Ansigt og satte paa Papiret i saa faa Ord, er netop saa rigtig truffet som vel muligt, hvilket de svundne Tider i saa rigt Maal har bekræftet, til Velsignelse for vort Samliv i over 40 Aar (1909).

* * *

Et Brev til Fader, dateret København den 9de Marts 1868, lyder saaledes:

Herved sender jeg Dem en kjærlig Afskedshilsen fra Fader, i Morges Kl. 5¹/₄ gik han ind til Hvile og Fred.

Nicoline Johansen.

Denne Dødsanmeldelse gjaldt Poul Johansen, der siden 1828 daglig havde barberet Fader, og som Følge deraf hver Dag var kommet i hans Hus indtil et Par Aar før Johansens Død, da Svaghed tvang ham til at lægge op.

Johansen var født i Nyboder som Søn af en af Søetatens faste Haandværkere, og havde, tror jeg, ogsaa en Tid arbejdet som Drejer paa Orlogsværftet. Af hvilken Grund han forandrede Erhverv véd jeg ikke med Sikkerhed, men jeg mener at erindre, at det var fordi han ved sit Arbejde paa Værftet havde paa-draget sig en krum Finger paa sin venstre Haand.

Han var en ualmindelig hæderlig og stræbsom Mand, der satte al sin Flid ind paa sine Børns Opdragelse og havde Held dermed. Af hans tre Sønner blev den ældste Student, gik derefter paa den militære Højskole og afgik derfra som Artilleriofficer. Efter at være faldet for Aldersgrænsen som Kaptajn og Batterichef var han nogle Aar Kommandant paa Bornholm. Den næstældste Søn blev Examinatus juris og Sagfører, og den yngste, Valdemar, kom i Handelslære og fik senere en selvstændig Forretning. Han var Elev i Melchior's Skole, var jævnaldrende med mig og kom i Drengaaarene hyppigt som Legekammerat i mit Hjem. To Døtre, Nicoline og Laura, forblev ugifte. Johansen kom som Regel kort efter Middag for at barbere Fader, og nød derefter en Kop Eftermiddagskaffe i Spisestuen, hvor Jomfru Knudsen præsiderede ved

Udskænkningen af „den brune Drik“, samlende Husets Ungdom om sig. Her var da ogsaa den muntre gamle Mand, der havde set os Børn vokse op, til enhver Tid en velset Gæst.

I Forsommeren 1868 skete den Ulykke ude i Skodsborg, at Fader, der dengang gik i sit 76. Aar, ved at hans ene Søvlehæl blev hængende fast i Kanten af et Trappetrin paa en af Have-terrasserne, styrtede ned ad Trappen og brækkede den højre Hoftehals, hvilket forårsagede, at den efter sin Alder endnu saa rørige Mand i adskillige Maaneder maatte holde Sengen og derefter i lange Tider tilbringe den meste Tid af Dagen i liggende Stilling paa en Sofa.

Da Fader endelig kom saa vidt, at han efter at have brugt Krykker kunde gaa ved Hjælp af en Stok, ramtes han i Sommeren 1869 af et apoplektisk Tilfælde, hvortil hans Legemes lange, nødvendvungne Immobilisering næppe har været uden væsentlig Grund. Hans ene Side lammedes efter Anfaldet, dog bevaredes Aands-evnerne godt indtil et Par Maaneder før hans Død, der indtraf omtrent 6^{1/2} Aar senere.

Den 1. Septbr. 1868 blev jeg som medansvarlig Deltager optaget i Faders Forretning, dog paa Grund af Omstændighederne ikke med nogen Andel i dennes Provenu, da dette i nogle Aar forud, paa Grund af Tab ved Rederiforretningen, næppe havde ydet Fader Dækning for eget Forbrug, og han mente derfor med Rette, at et forud fastsat aarligt Beløb for mit Arbejde vilde tjene mig bedre end et tvivlsomt Overskud, og herefter indrettede Harriet og jeg da vor Husstyrrelse, da vi den 27. Maj 1869 havde haft Bryllup.

Vielsen foregik i Holmens Kirke og foretoges af Holmens Provst J. B. Fog¹, til hvis Menighed mine Svigerforældre, efter at have løst Sognebaand, hørte, og saaledes i samme Kirke hvor jeg var døbt og konfirmeret, samt i det Sogn, hvor Fader havde udstaaet sin Læretid og begyndt sin selvstændige Virksomhed.

Bryllupsmiddagen indtoges — som det hedder i Nutidens Blad-anmeldelser, der dog dengang ikke var i Brug — i mine Svigerforældres Villa Kastanjevej Nr. 2. Selskabet bestod kun af Familierne Bramsens og Heerings allernærmeste Slægt; de to Pa. Svigerforældre med henholdsvis 6 og 9 Børn talte jo allerede ti sammen

---

¹ Fog, Bruun Juul, f. 1819, Dr. theol. og phil., d. 22. Febr. 1896 som Biskop i Sjællands Stift.

19 Personer, og hertil kom endnu mine Forældres 2 Svigersønner. Fader var dengang Rekonvalescent efter sit Hoftebrud og gik, ikke uden Besvær, ved Hjælp af Stok, hvorfor det ved Vielsen arrangeredes saaledes, at han, som min Forlover, kom ind sammen med mig i Kirkens Kor gennem en Sidedør i dette, hvilket — efter hvad jeg senere hørte — gav nogle af Tilskuerne ved Brylluppet den Nød at knække, hvorfor Bruden kom inden Brudgommen, hvis Ankomst man aldeles ikke havde observeret, og hvad dette mon kunde betyde.

Byllupsmiddagen forløb rigtig hyggeligt med Taler og Sange og ved Tonerne af et Orkester af Blæsere, der var placeret i den store Villahave. Jeg selv, for hvem det var og er vedbleven at være en Rædsel at skulde holde en Tale, kom efter Omstændighederne — det sagde man mig i det mindste — nogenlunde fra den Tak jeg havde at aflægge mine Svigerforældre, ved at tilføje det lille Ord ikke mellem Ordene Munden og over i en gammel Talemaade, som derved kom til at lyde saaledes: „Hvad Hjertet er fuldt af, løber Munden ikke over med“. Dem Takken var rettet til, tog den gode Vilje for Evnen, og ingen vidste dog bedre end netop disse, hvor uendelig meget de havde skænket mig i deres Datter.

Følgende to Sange blev afsungne ved Bryllupsfesten, den første var forfattet af min Svigerfader til Melodien: „Der staar et Træ i min Faders Gaard“; og lyder saaledes:

Der staaer en Bygning paa Christianshavn,
Ærværdig, graa, med gamle Mure;
Bag Ruder smaae boer et gammelt Navn
Og Trofasthed i hver en Fure.
Javist, den gamle Gaard, den kjende vi,
Men saa de Gamle da derindeni,
Kjende I dem
Og deres Hjem?
Hvis ei, hør til og gjør det efter.

De sad' ei altid saa trygt i Bo,
De samled mange Aar til Reden;
Det gik fra Haanden, thi de var to,
Der, enige, tog fat fra neden.
Han siden ei fortørned' Guderne,
Han holdt, skjøndt smaae, dog fast paa Ruderne¹,
Hun Hjerter vandt,
Mangt Saar forbandt; —
Det maa I see at gjøre efter!

¹ Hentydning til de smaa Ruder i Faders Gaard paa Kristianshavn.

Og kunde Huset fortælle blot,
 Hvad der er virket inden Døre,
 Hvad der er ydet af Smukt og Godt,
 Saa fik vi nok en Deel at høre.
 Men derom tier, efter sin Natur,
 Den gamle Muur, forsigtig, som en Muur.
 Vi vil, som den,
 La' det staa hen,
 Men skrive op — og gjøre efter!

„Holdt! — Gjøre efter, hvem taler saa?
 Respect for det Originale!
 Hver Sit, naar Ærlighed skal bestaa,
 Naar hævdes skal det Cordiale¹;
 Hvo gamle „Peter Heering“ eftergjør,
 Han gjør jo netop, hvad han ikke tør;
 Tak skal I ha'e,
 Hold Jer blot fra
 At gjøre Nogenting mig efter!“

Hvad gribe til da mod strænge Bud?
 De Gamle maa og skal jo føies; —
 Jo, gribe Glasset og drikke ud
 Paa Ønsket, hvormed vi maae nøies:
 At som hans Skibe over Vandet foer,
 Og som hans Nectar neden Vandet groer,
 Som hendes Smil
 Sløver hver Piil,
 Maa af de Unge gjøres efter!²

Den anden Sang var skrevet af Frøken Wilhelmine Bramsen
 (Tante Mine) til Melodien: „Ved Vintertid, naar Skoven staaer“.

Da Adam eensomt vandred' om
 I Paradisets skønne Have,
 I al dens Pragt den syntes tom
 Før Qvinden kom, som Himlens Gave.
 Da tændtes Gnisten i hans Bryst,
 Da vaagned' Livet først til Lyst
 ∴ Og Kjærligheden blev den Trøst
 De bragte med fra Edens Have. ∴

Sin Eva elsked' Adam tro,
 I hende fandt han Livets Smykke.
 (Ja, det er sandt, de var kun To,
 Og det maaskee var hendes Lykke!)
 Og Eva var saa god og from,
 Hun lytted' kun til Mandens Dom.
 ∴ (Thi heldigt var det, da hun kom,
 Var Klædeskabet alt placeret.) ∴

¹ Hentydning til Forfalskning af Peter F. Heerings Etiketter.

² Et Vers af Sangen til de „to Gamle“ er allerede citeret i et Afsnit af
 „Slægten Heering“, der indleder disse fortsatte Optegnelser.

Hiin skjøne Tid er længst forbi,
 Og Paradisets Dør blev lukket!
 Vor Trøst vi nu maa finde i,
 At aldrig mere bliver slukket
 Den Gnist der Vei til Hjertet fandt,
 Der Mand og Qvinde sammen bandt,
 ∴ Den vi beholdt som sikkert Pant
 Paa Himlens Kjærlighed og Naade! — ∴

For første Gang i dette Hjem
 Sin Brudfakkel Hymen tænder
 Og lyser venligt op for Dem
 Der Blikket trygt imod ham vender.
 De knyttede det faste Baand,
 De lovede med Mund og Haand,
 ∴ At vandre sammen i den Aand
 Der atter Dem til Eden fører. ∴

Det vil maaske forundre Nutidens Læsere, at jeg ikke har nævnet Antallet af de ved Brylluppet modtagne Telegrammer, men Sagen er den, at der kom kun ét, og det var fra min Broder Alfred, som dengang var paa Hunter & Erichsens Kontor i Newcastle. Den Tid var nemlig endnu ikke inde, da Telegrammer i Legioner strømmede ind ved festlige Lejligheder, nedskrevne paa dertil indrettede Pragtblanketter.

Vor første Bopæl efter Brylluppet var paa første Sal og den umiddelbart over denne liggende Kvistetage i den kønne lille Ejendom Nr. 2 B i Stormgade, en Art Anneks til Hjørneejendommen Nr. 2 i samme Gade, idet disse to Ejendomme havde fælles Gaardsplads. Stueetagen var lejet ud til Kontor, men Trappen der førte op fra den til første Sal var lukket forneden ved et Dørparti, saa at vi altsaa havde Resten af Huset fuldstændig for os selv. Første Sal bestod af to 2 Fags Værelser til Gaden (Spise- og Dagligstue à 7 × 7 Alen) samt til Gaarden et mindre dybt, men længere Herreværelse og et Værelse paa ét Fag, der benyttedes som Skabsværelse og Entré. Kvistetagen bestod af et 2 Fags Værelse i Frontespicen, altsaa uden Skraavægge, men meget lavt til Loftet, som benyttedes til Soveværelse. Fra dette var der Indgang til et lille Værelse med et Kvistvindu, der rummede en Servante, et Toiletmøbel og en Chaiselongue og var Harriets Paaklædningsværelse. Uden for Soveværelset, der ligesom dette havde Indgang fra Trappereposen, var der et andet mindre Rum med et Kvistvindu og forsynet med Hylder, der benyttedes som Fadebur. De her nævnte tre Rum vendte ud mod Stormgade; imod den rummelige, lyse Gaardsplads fandtes et lille Køkken samt et do. Spise- og Pigekammer, og

endelig oven over hele Kvistlejligheden Brændselsrum og Tørreløft. Dertil kom dog endnu en Viktualie- og en Vadskekælder, hvilken sidste var til fælles Brug for Beboerne i de to Ejendomme, der begge tilhørte min Svigerfader.

Efter et Par Dages Ophold i vort ny Hjem foretog vi en lille Udflugt via Jønkøping til Stockholm, hvor vi ankom den 1. Juni i Snevej og Kulde, hvilket ikke netop var det vi havde tænkt os. I Løbet af et Par Dage bedredes Vejret dog, saa at vi kunde bese Byen og dens nærmere Omegn. Hjemreisen gik ad Kanalvejen til Gøteborg; vi havde paa Venen en heftig Storm, der nødte Harriet til at forblive i sin Køje for ikke at blive rigtig søsyg. Fra Gøteborg tog vi pr. Dampskib til København.

Vi var altsaa ikke særlig begunstigede af Vejret paa denne vor 10—12 Dages Udflugt, men desto hyggeligere var det atter at komme hjem.

Som man vil se af Beskrivelsen af vor lille hyggelige Bolig, var den ikke egnet til større Selskabelighed; men det tiltrængtes heller ikke. I de 3^{1/2} Aar vi boede der, indtil Oktober Flyttedag 1872, havde vi kun én Gang en lille Middag for nogle faa Herrevenner, der forløb særdeles fornøjelig. Dermed være det dog ikke sagt, at vi ellers aldrig saa' gode Venner hos os, men det var da kun til Te og faa Personer ad Gangen. I de nævnte 3^{1/2} Aar fødtes vore to ældste Børn, Ingeborg den 1. Juni 1870 og Peter den 1. April 1872. Paaklædningsværelset maatte da efter Ingeborgs Fødsel gøre Tjeneste som Barnekammer.

Sommeren 1869 blev den sidste af de 10 Somre Forældrene boede paa Skodsborg, og af hvilke de første 8 var til saa megen Glæde for dem. Opholdet derude i 1868, der saa brat afbrødes ved Faders ulykkelige Fald, maatte efter Sommeren 1869 helt opgives, fordi det apoplektiske Anfald i denne Sommer for bestandig helt berøvede ham den Førlighed i Forhold til Alderen, der ved Hoftebruddet allerede var bleven saa stærkt indskrænket. De resterende Aar af Faders Levetid tilbragte han derefter til Stadighed i Hjemmet paa Kristianshavn, der, fremfor de allerfleste Ejendomme i den indre By, om Sommeren kunde byde paa delvis Ophold i en Have naar Vejret var godt. Desuden foretog han ogsaa, naar Aarstiden tillod det, hyppige Køreture, og for Resten var han meget ihærdig i flere Gange om Dagen at tage sig den Motion, han efter Omstændighederne kunde, ved at spadseret et vist Antal Gange rundt i Lejlighedens store „Sal“ eller i Haven,

Peter N. Heering. 1869.

støttet til en Krykke og en medspadserendes Arm. Motion for Armene fik Fader ved skiftevis at løfte og sænke disse ved Hjælp af et Trisseværk, som var fastgjort i Loftet over hans Stol.

Han stod op om Morgenen ved Titiden og tog da Plads i Lænestolen i hans Værelse ved Kontoret, paa dens sædvanlige Plads i Vinduskrogen mellem Sekretærmøblet og et Fag Vinduer ud mod Gaarden. Fra denne sin Plads kaldte han mig ofte ind fra mit Arbejde i det tilstødende Kontor, ja saa ofte, at det undertiden kunde gøre mig helt nervøs, hvilket jeg dog paa bedste Maade søgte at skjule for ham; thi jeg forstod saa godt, at den Mand, der næst Guds Hjælp havde skabt den Virksomhed der rørte sig omkring ham, trods sin Svaghed dog vilde vide hvad der foretoges saavel i Kældere som paa Lofter, hvilke Lokalteter han inden sin Sygdom daglig havde besøgt; med mine mundtlige Rapporter fra disse Steder var han vanskelig at tilfredsstille.

Efter Middag hvilede han sig, liggende paa Sofaen i sit Værelse, derefter tilbragte han Aftentimerne i Dagligstuen, hvor han hyppigt fik sig 3 Robbere Whist paa den Maade, at hans Kort, da han kun kunde bruge den højre Haand, opstilledes foran ham i Vifteform i et dertil konstrueret lille Stativ, hvorved han med Lethed selv kunde spille sine Kort.

I 1870 opgav min Broder Alfred sin Plads hos Hunter & Erichsen i Newcastle o/T. og vendte hjem. Efter hans etaarige Beskæftigelse dér og de forudgaaende 4 Aars Arbejde hos J. H. Hedemanns Sønner i København, var han imidlertid kommen til den Anskuelse, at en fortsat Virksomhed ved Handelsforretninger ikke passede for hans Temperament, trods den sikre Udsigt han havde til i Tidens Løb, i Forening med mig, at blive Indehaver af Faders Forretning.

Fader havde altid haft Interesse for Landvæsen, men havde dog aldrig i Praksis beskæftiget sig dermed; jeg mindes derfor heller ikke, at Alfred havde Vanskeligheder ved at opnaa hans Samtykke til at lægge sig efter Landvæsen, og ved dette tilbragte han da en Læretid indtil Oktober 1872, først som Elev paa Herregaarden Algstrup, der tilhørte Læge og Godsejer Jacob Lemwich¹, som var gift med en Barndomsveninde af min Søster Marie, Christine Stenbach², og derefter som Avlsforvalter hos Forpagter Jo-

¹ Lemwich, Jacob Chr. Henr., f. 5. Septbr. 1838, Etatsraad.

² Stenbach, Christine, Søster til den tidligere omtalte Charles Stenbach, Ejer af Aalykkegaard, Jægermester.

han Prah¹, f. 1829, paa Gaarden Petersminde, hvor der efter min Mening herskede en i Langbruget ganske ualmindelig og indtil de mindste Detailler velgørende Orden, og af hvis Ejer min Broder

Harriet Heering, født Bramsen, med Datteren Ingeborg. 1871.

fik den Lov, at han til hans fuldkomne Tilfredshed havde udført sin Gerning.

I Oktober 1872 købte da Fader til Alfred Gaarden „Ragnesminde“, som var beliggende i Brøndbyvester Sogn, Københavns

¹ Bekendt som en af Danmarks dygtigste Landmænd.

Amt, senere købte han en lille Nabogaard, der lagdes til „Ragnesminde“, saa at denne Ejendom fik et samlet Tilliggende af omtrent 250 Tønder Land.

Tiden gled nu ensformigt hen i Fædrenehjemmet under Faders Sygdom, i hvilken han dog fandt sig med stor Taalmodighed, skønt han endda maatte friste den store Sorg at miste sin inderlig kære Hustru, der døde Natten til den 2. Febr. 1872, samt sin yngste og ugifte Datter Marie, der døde den 28. Aug. 1873. Moder havde skrantet fra nogen Tid forinden Jul og hyppig holdt Sengen; men at det led mod Døden havde vi ikke tænkt os, og denne indtraf derfor ret uanet. Dødsaaarsagen var en Nyresygdom.

Saa snart jeg i den tidlige Morgen modtog Budskabet om Moders Død, ilede jeg straks ud til Fader, og det gjorde et dybt Indtryk paa mig, da den legemlig nedbrudte gamle Mand, understøttet af mig, førte mig ind til hendes Seng, paa hvilken hun hvilede, for at jeg skulde se Dødens Fred udbredt over hendes altid saa gode og milde Ansigtstræk.

Efter Moders Død blev min Søster Marie angrebet af en efterhaanden tiltagende Melankoli, og i Følge med denne af Søvnløshed og Ulyst til at indtage Næring, hvilket nødvendiggjorde hendes Indlæggelse paa St. Hans Hospital, hvor en galoperende Svindsot udviklede sig hos hende. Hun endte dog ikke sine Dage paa Hospitalet, men paa Gaarden „Ragnesminde“, hos Broder Alfred, hvorhen hun var bragt kort Tid forinden og hvor vor gamle Veninde Enkefru Mariane Lund tog Del i hendes Pleje.

I den egentlige Husførelse fandt ingen Forandring Sted efter Moders Død, den fortsattes af hendes Hjælperske, Forældrenes i mange Aar prøvede Husjomfru Dorthea Knudsen.

En Forespørgsel fra mig til Faders Søsterdatters Søn, afskediget Kaptajn af Fodfolket Valdemar Holst, besvarede han i et Brev, dateret Aarhus den 19. Marts 1909, saaledes:

— — — — — Jeg kom til Kjøbenhavn som Student i September 1870 og blev strax modtaget med den største Godhed af begge Dine kjære Forældre og fandt en sand moderlig Veninde i Din milde bløde Moder. Jeg havde saa mit andet Hjem derude, indtil det opløstes ved Din Faders Død,

og senere i Brevet, i Tilslutning hertil:
og hvilket Gode det har været for mig, kan ikke maales.

Denne Udtalelse anføres her som et Tegn paa Faders usvækkede Slægtsinteresser ogsaa efter Indtrædelsen af hans langvarige Sygdom.

Efter Moders Død ønskede Fader at jeg skulde flytte ud paa 2den Sal i Gaarden paa Kristianshavn, for at bøde lidt paa den følelige Tomhed i Huset. Dette Arrangement havde jeg for min Person ikke noget imod. Harriet og jeg, med vore to Børn, kunde jo godt behøve noget mere Plads end den vi havde i Stormgade Nr. 2 B; men i Overgade n. V. gik det rigtignok til den modsatte Yderlighed i Retning af Rummelighed, thi vor Bolig kom dér til at bestaa af 7 Værelser til Gaden, blandt hvilke kun ét var lille, samt et stort Skabværelse der vendte ud mod Lysgaarden, en Entré paa 2 Fag Vinduer til Gaarden, og endvidere mod denne et stort Køkken med Tilbehør af Spisekammer og Fadebur, samt 2 store Pigeværelser i Sidefløjen.

Til Lejligheden hørte yderligere 2 Værelser til Gaarden, beliggende over Kontoret og Faders Værelse paa 1ste Sal; disse havde dog Oberst Poul Egede Glahn, Chef for 1ste Artilleriregiment, der før os beboede Lejligheden, haft Tilladelse til at leje ud. Efter Indtrædelsen af Faders Sygdom blev der dog truffet den Overenskomst, at disse to Værelser, imod en Reduktion i Lejen, overdroges til Fader, saa han ikke generedes af Beboere umiddelbart over sit Værelse.

Hele Lejesummen var efter Reduktion fra 1200 Kroner bragt ned til 800 Kroner helaaerlig, og var saaledes ikke højere end den jeg betalte i Stormgade Nr. 2 B. Dette var mere end billigt; men Besværligheden for Harriet ved til en Begyndelse at holde et saa overflødigt stort Hjem i Orden ved Hjælp af to Piger, var en vanskelig Opgave for en ung Husmoder, og lagde meget Beslag paa hendes Energi og Dygtighed.

De ved Overtagelsen af denne store Lejlighed forøgede Udgifter dækkede Fader, ikke ved en ny kontraktmæssig Forøgelse af mit aarlige Fixum fra Forretningen, men ved mundtlig Tilladelse til à discretion at hæve i denne hvad jeg behøvede til min Families og mit Underhold under de forandrede Omstændigheder. Mit Forbrug fra Oktober 1872 til ultimo 1874 gav ikke Anledning til nogen Besværing fra Faders Side, og ved Opgørelsen fra 1. Jan. indtil Faders Dødsdag den 5. Decbr. 1875, ved hvilken mit Forbrug i det da næsten forløbne Aar ikke af ham kunde sanktioneres, debiterede jeg ikke Forretningen noget Beløb ud over mit kontraktmæssige Fixum.

Da vi flyttede ind paa 2den Sal i Overgade n. V., flyttede Glahns

ned i Stueetagen til højre i Porten, og hele dette Flyttearrangement forløb i god Forstaaelse mellem Parterne.

Allerede forinden Oberst Glahn flyttede ind i Faders Ejendom, var hans og vor Families Ungdom bleven godt kendte med hinanden ved Ridning i 1ste Artilleriregiments Ridehus, hvor der endogsaa et Par Vintre én Aften ugentlig blev redet Partiridning arrangeret af en af Regimentets Beridere og under Ledsagelse af Musik. Om Sommeren foretoges ogsaa jævnlig Ture til Hest i det fri med Obersten og et Par af hans fire vakre Døtre, Frøkerne Olga, Ida, Poula og Elisabeth, her nævnte i Aldersorden. Paa den Tid da vi gjorde disse unge Pigers Bekendtskab var den yngste endnu Barn. Den ældste blev i 1867 gift med Premierløjtnant i Artilleriet Valdemar Crone¹, Frøken Ida 1871 med Arkitekt Johan Schrøder, Frøken Poula 1874 med Forpagter Jensen, Bygholm, og efter hans Død anden Gang i 1896 med Konsul Carl van Dockum i Helsingør, Frøken Elisabeth 1876 med Apotekeren paa Kristianshavn, Victor Horn.

Efter at Fader var bleven syg, lod Oberst Glahn af og til om Sommeren Regimentsmusikken spille en Times Tid nede i Gaarden til Underholdning for Fader, hvilken Opmærksomhed han satte megen Pris paa.

I Anledning af en af de tidligere omtalte Forestillinger i velgørende Øjemed, som Professor Phister, efter at have taget sin Afsked fra det kongelige Teater, gav paa Folketeatret, var der i det gamle Hjem en lille Middag i Vinteren 1874, som imidlertid blev serveret i min Lejlighed paa 2den Sal, da Fader ikke selv kunde deltage i den. Hædersgæsten var selvfølgelig Professor Phister, der forinden var bleven husvant, fordi han i „Salen“ paa 1ste Sal med særlig Interesse havde taget sig af Frøken Elisabeth Glahns Instruksion, der resulterede i den velfortjente Lykke denne unge Pige gjorde som Margrethe i „Abekatten“.

Efter Moders og min Søster Maries Død, henholdsvis i 1872 og 1873, var der af den tidligere saa store Kreds i Forældrenes Hjem nu kun tilbage min ugifte Broder Christian, Fuldmægtig i Forretningen Ludvig Wineken, dennes Moder, Enkefru Marthe Ørsleff — Moders tidligere omtalte Kusine — og den gamle Husjomfru Dorthea Knudsen, samt to Tjenestpiger og en Tjener, der i de sidste Par Aar var antaget til Faders personlige Betjening

¹ Død som afskediget Oberst 7. Juni 1910.

og havde sit Natteleje i et Værelse, som stod i umiddelbar Forbindelse med Faders Soveværelse. Den gifte Kusk Lars Hansen, der tillige var Portner, havde egen Husstand i Portnerlejligheden.

Børn og Svigerbørn kom stadig i Fædrenehjemmet ligesom tidligere, trofaste Venner aflagde hyppige Besøg, og saadan gled da Tiden hen indtil Hjemmet opløstes ved Faders Død den 5. Decbr. 1875, saaledes som skildret i Artiklen i „Slægten Heering“, der indleder disse supplerende Optegnelser, og efter at hans Aands-evner, der hidtil havde holdt sig upaaklageligt, i nogle faa Maaneder havde været nedadgaaende.

Min Broder Christian lejede sig en Ungkarlejlighed paa 3 Værelser i Stueetagen i Gaarden Nr. 34 i Sølvgade, og fæstede en ældre Pige til at føre Hus for sig.

Fuldmægtig Wineken, der nogle Aar forinden havde vundet 40,000 Kroner i Klasselotteriet og efter det gamle Hjems Opløsning fik sin Gage fra Forretningen forhøjet, kunde nu skabe eget Hjem og lejede sig en passende Lejlighed i Brogade Nr. 6 paa Kristianshavn. Derhen flyttede saa han og hans Moder, samt hans Halvsøster Emma Ørsleff, der fra Barn havde boet hos sin Morbroder Carl Busk, der var Lods ved Københavns Lodseri og som jeg tidligere har haft Lejlighed til at omtale.

Jomfru Knudsen lejede i Forening med en Faktor Horn, hvis nette og flinke Hustru kort forinden havde tjent hos mine Forældre som Stupige, en Lejlighed i Baggesensgade. To Værelser i denne benyttede Jomfru Knudsen, og den fælles Husholdning overtoges af Anna Horn. Hos disse Mennesker boede hun indtil sin Død, der indtraf den 25. Juni 1897. Hun blev 83 Aar gammel, men var i de sidste Par Aar af sin Levetid meget svag. I sit meget arbejdsomme Liv havde hun været mine Forældre en tro og hengiven Tjenerinde; hun var bleven som et Medlem af Familien og som en ældre Veninde af dens Børn.

I den paafølgende Juni Termin efter Faders Død var hans Bo opgjort. Ifølge Forældrenes Testamente af 1857 tilkom der efter Lov af 21. Maj 1845 Sønnerne Broderlod. Denne Lov omstødtes ved Lov af 29. Decbr. 1857, der fik tilbagevirkende Kraft, hvilket Fader fandt var et Overgreb over for enhver Arvelader, der i Kraft af Lov af 21. Maj 1845 havde opsat Testamente, og af den Grund fandtes der en Kodiciel i Forældrenes Testamente, der lovmæssigt forlods udlagde en Tredjedel af den ved begges Død

beholdne Formue til Sønnerne, som Kompensation i Anledning af den sidste af de to ovennævnte Love.

Ejendommen i Overgade n. V. var efter Faders gentagne Gange udtrykkelig udtalte Vilje, og ifølge Skøde af 14. Oktbr., tinglæst første Tinglæsningsdag derefter, den 19. Oktbr. 1874¹, overdraget mig til dens bogførte Værdi, fordi den var en integrerende Del af Forretningen, til hvis Overtagelse jeg var designeret.

Betingelserne for Overtagelsen var i øvrigt i enhver Henseende fuldstændig i Overensstemmelse med de i Testamentet af 1857 ved Dødsfald fastsatte.

Overdragelsen af Ejendommen til mig forinden Faders Død var dog ikke nogen øjeblikkelig Fordel, da Forretningen af Overdragelsessummen ikke kunde præsteres af Ejendommens Indtægter, hvorfor det resterende Beløb selvfølgelig debiteredes mig som Forskud paa Arv.

Her kunde jeg have sluttet nærværende Optegnelser, hvis oprindelige Maal var at bevare for Efterslægten Mindet om mine kære Forældre, som et Eksempel værdig til Efterfølgelse, hvis ikke min Syslen med dem havde bekræftet Kendsgerningen om, hvor snart Kundskaben til Forfædrenes Liv og Færden forsvinder ved Efterkommernes i Almindelighed slumrende Interesse for at bevare saadan Kundskab ved Nedskrivning, medens Tiden derfor er inde.

Saaledes vilde jeg for Eks. ikke kunde have samlet og bevaret min Viden om Forældrenes Fortid uden ved Hjælp af de Traditioner der for Aaringer siden var i frisk Minde hos Forældrenes samtidige og mine ældre Slægtninge, i Forbindelse med de ikke talrige Breve og andre Oplysninger jeg fandt i Faders private Gemmer efter hans Død. Selv var han ikke meddelsom om hvad han personlig havde udrettet til Gavn og Glæde for andre; af hans Ytringer i lignende Retning til mig tør jeg gaa ud fra, at han hyldede det gamle Ord, der siger: „Gør godt og kast Mindet om det du har gjort i Havet“.

Jeg fortsætter derfor af disse Grunde mine Optegnelser, dog i en noget mindre detailleret Form end hidtil, fordi Begivenhederne efter Faders Død ligger Nutiden saa nær, at det selvfølgelig vil være vanskeligt for mig at se tilstrækkelig objektivt paa disse. En eventuel lysthavende kan da engang i Fremtiden, hvis der maatte findes efterladt Materiale, supplere det af mig nedskrevne.

¹ Faders Fødselsdag.

Den 21. Marts 1874 fødtes min anden Datter og fik i Daaben Navnet Marie Franzisca, efter min Aaret forud afdøde Søster.

I Foraaret 1876 paabegyndtes en gennemgribende Hovedreparation af Gaarden paa Kristianshavn, hvis aarlige Eftersyn, for ikke at volde Uro under Faders Sygdom, var blevet forsømt. Samtidig udgravedes en Kælder under Pakhuset i Haven, og for at skaffe tilstrækkelig Højde i den, der overhvælvedes mellem Jernbjælker, løftedes Gulvet i det 7 Alen høje Underrum og lagdes af Beton oven paa Hvælvingerne.

Derved tilvejebragtes en udmærket kølig og brandfri Kælder, som udlejedes til Smørpakning til Firmaet J. Petersen, der allerede i et Par Aar havde benyttet det tidligere Underrum hertil og efter Ombygningen tog begge Lokalerne i Brug. Disse Lejere fik derved et fordoblet Grundareal, rigtignok paa Bekostning af den, dog overflødig Højde af det tidligere Underrum, og jeg fik den dobbelte Leje. Hovedreparationen i Forbindelse med Ombygningen medførte betydelige Omkostninger, men Lejeindtægten blev derefter en saadan, at den dog nogenlunde kunde forrente Ejendommens forøgede Værdi.

Under dette Byggeforetagende var det dog mit Haab, at jeg selv engang i Tidernes Løb kunde tage den ny Kælder og andre i samme Pakhus udlejede Lokaler i Brug for min egen Forretning, dog ikke ved vovede Fremspring med forud diskonteret Avance, men ved i adskillige Aar at lægge Sten paa Sten til dens Udvidelse, hentede fra forudgaaede Driftoverskud, og siden Oktbr. 1901 benyttes de 3 Kældere og alle Pakhuslofterne i Ejendommen, ca. 4200 Kv.-Al. frit Gulvareal, af min egen Forretning.

Den 8. April 1876 fødtes vor anden Søn, William, efter hvilken Fødsel min Hustru i lange Tider var i høj Grad lidende af Underlivsbetændelse, ledsaget af forskellige Komplikationer, hvilket medførte en Periode med mange Svingninger mellem Liv og Død for Patientten, der dog ikke anede hvor syg hun var, samt fuld af Ængstelser og Bekymringer for hendes Omgivelser. Dog Gud sparede hendes Liv, til fortsat Velsignelse og Glæde for alle dem, der havde hende kær.

Da min Kone endelig, som Rekonvalescent, var kommet oven Senge, spurgte hun Professor Stadfeld, der var tilkaldt under hendes Sygdom, om hun virkelig havde været saa syg som f. Eks. jeg mente, hvortil han svarede hende paa den ham egne Maade: „Ja, lille Frue, vi var paa Skillevejen.“

Den 29. Juni fejredes Daabshøjtideligheden ved en lille Middag i Harriets Forældres Hjem, Villa „Tharand“ paa Kastanjevej. Fadderne var mine Venner Assistent i Privatbanken Ferdinand Mourier, Cand. jur. Conrad Weidemann og Undernotar Frederik Philipsen, samt Veninden Frøken Betty Magnussen. Harriet holdt selv Sønnen over Daaben, der opkaldtes efter hendes Border William, som dengang opholdt sig i Japan.

Da jeg ovenfor har nævnet Williams Faddere, hensætter jeg her Navnene paa de Venner og Slægtninge, der har staaet Fadder til vore andre fem Børn, saavel de der fødtes før som efter William.

Ingeborg, født 1. Juni 1870. Faddere: Arkitekt Georg E. W. Møller, Konsul Louis Bramsen (Harriets Fader), min Moder og Frøken Eliza Bramsen (Harriets Søster).

Peter, født 1. April 1872. Faddere: Fru Emilie Albeck (min Søster), Frøken Camilla Smith, forlovet med Cand. jur. Julius Bramsen (Harriets Broder) og min Fader.

Marie, født 21. Marts 1874. Faddere: Fru Camilla Bramsen (Harriets Moder) og Frøken Wilhelmine Hecht, forlovet med Tandlæge Alfred Bramsen (Harriets Broder).

William, født 8. April 1876. Faddere: Ovenfor nævnt.

Bodil, født 9. Decbr. 1877. Faddere: Grosserer Ludvig Bramsen junior (Harriets Broder) og Hustru Marie, født Schack, samt Frøken Marie Bramsen (Harriets Søster).

Harald, født 8. August 1879. Faddere: Fru Ottonia Müller (min Søster), Frøken Eliza Bramsen (Harriets Søster) og Cand. polit. Chr. V. Heering (min Broder).

Naar jeg foran har nævnt, at Williams Daab fejredes ved en lille Middag paa „Tharand“, maa dette vistnok forklares saaledes, at Harriet, Børnene og jeg havde boet der en kort Tid under hendes Forældres Ophold ved Badestedet Teplitz i Böhmen, inden vi tog en 4 à 5 Uger til Marienlyst ved Helsingør, der dengang ikke var det store Badested som det nu er blevet. Begge disse Ophold uden for vort eget Hjem var for at skaffe Harriet Ro og Hvile efter hendes Sygdom, og fordi Gaarden paa Kristianshavn baade udvendig og indvendig var under Reparation, som foran berørt.

Paa 1. Sal flyttedes et Skillerum i den store Sal, saa at denne blev paa 4, i Stedet for som tidligere 5 Fag Vinduer, ligesom Værelserne bag Salen blev et 3 Fags og to 2 Fags Soveværelser,

af hvilke det ene forhen kun havde haft ét Fag Vinduer og altsaa kun var af ringe Størrelse; men nu gjaldt det om at skaffe Plads til den voksende Børneflokk.

Jeg gør her et lille Spring tilbage i Tiden for at meddele, at jeg den 11. Maj 1874 fik kongelig Udnævnelse som Medlem af Stiftelsen „Bombebøssen“s Direktion, der havde udset mig til „kasseførende Direktør“ efter den afgaaede Grosserer Edvard Holm¹, som var udtraadt af Firmaet Jacob Holm & Sønner paa Kristianshavn og havde købt sig en større Landejendom, „Cathrinebjerg“.

Jeg maa tilstaa, at jeg dengang endogsaa meget gerne havde undgaaet dette Hverv, da min Tid under Faders Sygdom var rigelig optaget og ikke blev det mindre efter hans Død; men Orlogskaptajn Otto Lütken² (Marineminister under Krigen 1863—64), der var Formand i „Bombebøssen“s Direktion, vilde ikke lade mig slippe, bl. a. af den Grund at jeg boede paa Kristianshavn, hvilket var særlig bekvemt af Hensyn til Stiftelsen, som laa derude, og desuden traditionelt, fordi mine tre nærmeste Forgængere i Bestillingen ogsaa havde været bosiddende i denne Bydel.

Imidlertid varede det ikke længe, saa blev denne Stilling mig lige saa kær, som Opfordringen til at træde ind i den havde været mig imod.

Hertil bidrog først og fremmest det nøje Samarbejde med den elskværdige Formand, der ledede Direktionens Arbejde praktisk forretningsmæssigt, og af Hensyn til at Stiftelsen i Fremtiden kunde blive uafhængig af tilfældige Indtægter, i det traditionelle økonomiske Fodspor.

Tonen i Direktionen var uden Formaliteter og Omsvøb, og dens Møder holdtes altid i Inspektørens, forhenværende Skibsfører Jacobsens Dagligstue i Stiftelsen, hvor han og hans Kone da ved saadanne Lejligheder havde indrettet alt paa det hyggeligste. Kort sagt, der hvilede noget bramfrit over Arbejdet i „Bombebøssen“, som tiltalte mig meget og lagde Grunden til at jeg i 24 Aar røgtede min Kassererpost.

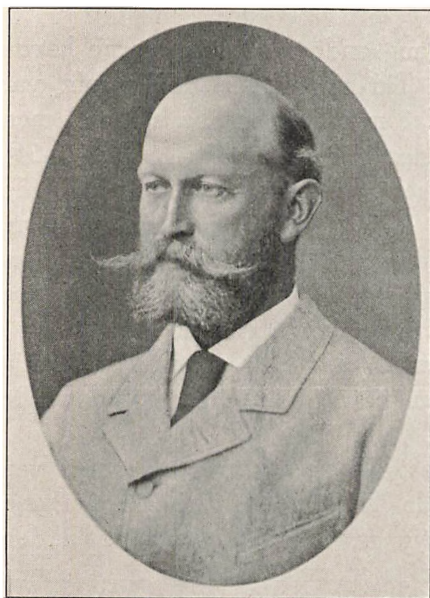
I Sommeren 1875 havde jeg Besøg af George Blogg fra London, hos hvis Moder jeg, som tidligere omtalt, boede en Del af den

¹ Holm, Edvard, f. 1834, d. 1900. Grosserer, gift med Astrid Elise Poulsen, f. 1838, Datter af Overauditor Poulsen.

² Lütken, Otto Hans, f. 1813, d. 1883, K. af Dbg. og Dbm. Søn af Magnus L., Kontreadmiral, f. 1782, d. 1847.

Tid jeg opholdt mig dér i 1860—61. Han havde nu en Andel i den Diamantforretning (Martin Jardine & Co.), hvori han cengang da jeg boede i hans Familie var „junior clerk“, og han var kommen hertil i Anledning af en Auktion over afdøde Grevinde Danners Juveler, der dog, set med udenlandske Øjne, ikke frembød Ting af nævneværdig Betydning, hvorfor han for sit Firma kun købte ganske enkelte Sager.

Det var morsomt at opfriske Minderne fra London med ham,

Proprietær Alfred Heering til „Ragnesminder“.

der var lige saa elskværdig og fornøjelig som i hans pure Ungdom. I de faa Dage han opholdt sig i København blev han helt fortrolig med mit Hjem og dets Beboere, og han, min Kone og jeg tilbragte en meget vellykket Søndag ude hos min Svoger Albeck, der et Par Aar forinden var blevet Medejer af Brede Klædefabrik og havde en dejlig Bolig derude i smukke Omgivelser.

Endnu et andet engelsk Besøg havde jeg i Sommerens Løb, denne Gang af tre mig ubekendte Herrer, af hvilke den ene, da de samlede traadte ind i mit Kontor, præsenterede sig som Mr. W. Henry Barneby of Bredenbury Court, Bromyard, Herefordshire, og de to andre som hans Halvbroder Mr Lutley og hans Svoger Mr. Arthur Mitchell.

De var alle tre yngre Mænd, først i Trediverne antog jeg, og kom fra en Fisketur i Norge. Mr. Barneby havde i Løbet af nogle Aar faaet ikke ubetydelige Sendinger af Cherry Brandy, der langt oversteg en privat Mands eget Forbrug, altsaa vel til Fordeling mellem hans Venner, og da han spurgte mig hvad jeg egentlig ansaa' ham for, svarede jeg, at skulde jeg bedømme ham efter hans Ordre-Breve var han ikke „in the trade“, men vel en „private gentleman“. „Naa, det var da godt at De ikke ansaa' os alle tre for Vagabonder, for Turen i Norge har handlet ilde med vore

Toiletter," svarede han og fremviste sin ene Fod, „se her, selv har jeg ikke en Gang hele Saaler i Støvlerne, thi vi er først for et Par Timer siden landede her.“ Det viste sig herefter, at Mr. Barneby var en stor Godsejer og Halvbroderen ligeledes Agrar, medens Svogeren var Rentier.

Jeg tilbød da Herrerne min Assistance under deres Ophold i København, hvilken med Tak modtoges, og jeg havde megen Fornøjelse af at være deres Cicerone i tre Dage. En Eftermiddag tog vi pr. Bane til Fredensborg, hvor jeg den Sommer havde lejet en meget beskeden Bolig i et lille Bondehus til Harriet og vore tre Børn. Jeg selv, der dengang var meget bundet til Byen (det var i Faders sidste Leveaar), tog som Regel derud fra Lørdag til Mandag. Jeg fik da Lejlighed til at forestille mine Englændere for min Kone, som vi traf i Slotshaven, hvor hun spadserede.

Da vi om Aftenen tog fra Fredensborg traf det sig saa heldigt, at hele den kongelige Familie med Storfyrsttronfølgeren og Gemalinde Maria Feodorovna (Dagmar) og andre fyrstelige Gæster af en eller anden Grund var til Stede paa Bane- gaarden, hvilket for de loyale Englændere selvfølgelig var Turens clou, da de derved fik Lejlighed til at se deres beloved princess of Wales' Forældre og Slægtninge¹.

I en lang Aarrække underholdt Mr. Barneby og jeg uden for Forretningsanliggender en privat Korrespondance; saaledes sendte han mig engang en Bog, han havde udgivet om Landboforholdene

Fru Emma Heering, født Jespersen.

¹ I et Brev fra Mr. Barneby, skrevet efter hans Hjemkomst til England, hedder det bl. a. saaledes: „We all took a great fancy to Copenhagen during our visit there. We thought it one of the nicest places we had been to during our tour; but I think Your kindness in showing us about helped us to enjoy our visit much more than we should otherwise have done.“

i Kanada, grundet paa Selvsyn. En anden Gang fortalte han om en ny Rejse til Kanada, paa hvilken han pludselig havde besluttet at tage over Van Couver til Japan og China og tilbage til England via Indien, altsaa en Rejse omkring Jorden. I China blev han imidlertid angrebet af en ondartet Feber og kom meget lidende til Colombo paa Ceylon, hvor Opholdet i Højlandene paa denne dejlige Ø atter bragte ham Helbredelse. Uden dette Ophold

Karen Margrethe Heering.

mente han ikke at vilde være kommen levende tilbage til England. Senere skrev han om hans Søns „coming of age“ og sendte lokale Aviser med Beretninger om Festlighederne paa Godset i den Anledning.

Sidst hørte jeg fra ham i den nys forløbne Sommer (1909) ved et Brev, hvori han introducerer sin Nevø John T. Lutley „the eldest and only son of the late Mr. Lutley you met.“

I Brevet mindes han det fornøjelige Besøg han aflagde i København for 34 Aar siden. Endvidere meddeler han, at han har solgt en Del af Godset Bradenbury Court og nu bor paa Godset Longworth.

Den introducerede unge Mand var ogsaa Agrar og kørte for at se Mejerier. Jeg var dengang ikke i Byen, men min Søn Harald tog sig af ham, og da han kun var her i to Dage, fik jeg ham ikke at se.

De forskellige Gange jeg siden 1875 har besøgt England i Forretninger, har jeg altid haft den Bagtanke at aflægge Barneby et Besøg, men efter endte Forretninger trak Hjemmet stærkere, og da jeg sidste Gang, i 1899, var i England og havde meldt min Ankomst til Bredenbury, var Mr. Barneby med Familie paa Kontinentet.

Den 19. Maj 1876 ægtede min Broder Alfred Emma Elisabeth

Henriette Jespersen, født 10. Januar 1850 i Viborg som Datter af afdøde Etatsraad, Herredsfoged Christian Magdalus Jespersen¹ og dennes anden Hustru Christensine Elisabeth Margrethe Christofrine Frederica Sehested, f. 1818. Etatsraadinde Jespersen fejrede Datterens Bryllup ved en vellykket Middag paa Hotel d'Angleterre, hvorefter de nygifte tog ud til Alfreds Gaard „Ragnesminde“.

Samme Aars Efteraar flyttede vi fra 2den ned paa 1ste Sal i Gaarden paa Kristianshavn, hvor Kontoret vedblivende var og havde været siden mine Forældre i 1839 flyttede til Kristianshavn, og paa min derefter følgende Fødselsdag, den 16. Decbr., fik jeg nedenstaaende Brev fra Fru Mariane Lund.

Min inderlig kjære Peter.

Den gode Gud velsigne Dig, Harriet, Dine Børn og hele Dit Hus og give Dig et godt og lykkeligt Aar. Det er saa hyggeligt at tænke paa, at den gamle Leilighed atter fremstaar i fornyet og forynget Skikkelse, at Dine Børn nu færdes der, ligesom Du selv og Dine Sødskende i gamle Dage hos Eders kjærlige Forældre. Jeg har den Overbevisning, at de Bortgangne kan see ned til os og deeltage i vores Glæde og Sorg, omend med et andet Blik paa Tingene end vi stakkels kortsynede Mennesker hernede formaaer, hvorfor skulde de ikke kunne det? naar jeg med mine Tanker kan være hos Eder hvad Øieblik jeg vil, skulde da ikke de frigjorte Sjæle ogsaa i den Retning have langt større Frihed end vi. Jo visselig, det er min Glæde at tænke paa, at de kjærlige Forældre endnu kunde glæde sig over deres Børn og dog maaske ogsaa hjælpe til at føre dem ad den Vei, der leder til det Hjem, hvor vi engang Alle skulle samles for aldrig mere at skilles. — — — — — Og nu min kjære Peter, Harriet, Ingeborg, Peter junior, Marie og William, Gud velsigne Eder Alle og give Eder en lykkelig og glad Julefest, det ønsker af Hjertet Eders inderlig hengivne gamle Veninde

Mariane Lund.

Som Fru Lund af Navn havde været Tante for mine Søskende og mig, blev hun det ogsaa for vore Børn, og som hun hyppigt havde været „liggende Gæst“ i mine Forældres Hus, blev hun det ogsaa i mit, naar hun kom paa Besøg til København fra Fredens-

Poul Heering, Cand. theol. & jur.

¹ F. 1809, d. 1873 som Herredsfoged i Hatting Herred. Bekendt og anset Politiker, se C. F. Bricka: Dansk Biografisk Lexikon 1894, VIII Bind Pag. 463.

borg, hvorhen hun paa sine gamle Dage havde trukket sig tilbage, da hun havde opgivet sin Virksomhed som Bestyrerinde af Asylet i Sletten. Hun var en saare hyggelig Gæst at have til Huse, der hurtigt vandt vore Børns Kærlighed og Fortrolighed; saaledes mindes jeg fra nogle Aar senere, at vort yngste Barn Harald, født 1879, som lille Purk en Dag betroede hende, at Søsteren Bodil havde sagt „uartige Ord“, og paa hendes Spørgsmaal om, hvad Synder-

Christian Magdalus Jespersen Heering, Cand. theol.

inden da havde sagt, svarede han: „Men Tante Mariane, det kan jeg jo ikke sige Dig, naar man ikke maa sige uartige Ord.“

Herefter udnævntes han øjeblikkelig af Tante Mariane til Professor i Logik, hvilket Tilnavn han beholdt i lange Tider.

Den 9. December 1877, tidlig om Morgenen, fødtes vor Datter Bodil. Paa denne Dag kom min Broder Christian og Vennen Jørgen Meincke fra Lolland, der var Gæst hos ham, uden at vide hvad der var passeret, ud for at se til os. Harriet, der efter Omstændighederne befandt sig vel, lod dem da gennem mig bede om at blive og

spise til Middag med mig. Vi tre var da de første der tømte et stille Glas paa Sundhed og Lykke for Moder og Barn.

Den 4. Januar samme Aar var jeg, efter Opfordring af min gamle Ven, den tidligere omtalte Grosserer Christian Christensen og min Svigerfader, bleven Medlem af Bestyrelsen for Københavns Sygehjem, af hvilken disse to Herrer var Medlemmer, for dér at indtræde i Indstillings-Komiteen, hvilket vil sige en snævrere Kreds af Bestyrelsens Medlemmer, hvis Opgave det var ved personlige Besøg at undersøge Forholdene i Hjemmene hos Ansøgere til de forskellige Klasser af Pladser i Sygehjemmet, nemlig Ophold mod fuld Betaling, mod modereret Betaling og endelig Fripladser. Det

faldt i min Lod at foretage Undersøgelser vedrørende Fripladserne, hvis Antal stod i modsat Forhold til Antallet af Ansøgere, og det var derfor en trist Bestilling; thi undgaas kunde det ikke, at der vakttes et Haab hos Ansøgerne blot ved Tilsynekomsten af Undersøgeren, selv om denne stadig forsikrede de vedkommende om, hvor ringe Chance enhver især havde for at komme i Betragtning. Jeg beholdt min ovennævnte Plads i Indstillings-Komiteen indtil jeg efter eget Ønske udtraadte af Bestyrelsen for Sygehjemmet den 19. Juni 1886.

I Januar Maaned 1878 blev vor ældste Søn Peter angrebet af Lungehindebetændelse, paa hvis tidlige Stadium en Punktur foretoges, dog uden Resultat; senere indførtes der et Drænrør i Lungesækken ved Overkirurg paa Kommunehospitalet Axel Iversen, hvilket foranledigede en meget betydelig Udskillelse af Pus, der medførte en Lettelse for den stakkels lille Patient, men ogsaa mange Lidelser; thi ved den daglige Udskylning af Lungesækken med desinficerende Vædske — der dog to Gange, inden Kirurgen gik over fra en Vædske til en anden, foranledigede Forgiftninger og gjorde Drengen yderligere svag — maatte Drænrøret udtages og igen indføres samt fasthæftes ved Hjælp af Naal og Traad, hvorefter ny Forbinding anlagdes.

Paa denne Maade forløb en lang Tid, fuld af vekslende Frygt og Haab for vor kære Dreng, der første Gang kom oven Senge da han den 1. April fyldte seks Aar; men hvor var da den lille Stakkels bleven afmagret og krumbøjet som en Olding. Senere erfarede vi at hans Sygdom, ikke paa Grund af dens Sjældenhed, naar bortses fra Forgiftningerne, men paa Grund af Patientens Modstandskraft, var bleven gjort til Genstand for Omtale i en af Byens Lægeforeninger.

At min Kone, til Trods for at Peters Sygdom indtraf saa snart efter Bodils Fødsel, dog havde Kræfter til at pleje ham saa godt som hun gjorde, var vistnok lige saa vidunderligt som at Patienten, næst Guds Hjælp, helbrededes; thi at vor Sygeplejerskes Hjælp dengang ikke vilde have kunnet erstatte Moderkærlighedens Agt-paagivenhed og Omtanke i vanskelige Øjeblikke, hvor der skulde handles paa egen Haand, betænker jeg mig ikke paa at sige, saa klart som denne Episode endnu, efter næsten 31 Aars Forløb, staar i min Erindring.

Den 10. August 1878 havde jeg faaet den heldige Idé at skrive til min Kones Broder William Bramsen, der dengang som en

anerkendt Dygtighed var beskæftiget i et meget stort Skibsrederi i Japan: The Mitsubishi Mail Steam Navigation Co. i Tokio. Heldet bestod i, at Indholdet af mit Brev faldt i god Jord hos Adressaten, der i lange Tider ikke havde ladet høre fra sig paa Grund af en ved ham foranlediget Misstemning, der var indtraadt mellem ham og hans Fader og som ikke mindst pinlig berø:te min kære Svigermoder.

Williams snarlige Gensvar til mig, dateret Tokio 19. Oktober 1878, begynder saaledes:

Kjære Peter.

Hjertelig Tak for Dit Brev af den 10de August, det kom uventet og, jeg tilstaar det, ufortjent. Jeg er Dig virkelig forbunden for alle de Oplysninger Du sender mig angaaende Fader og Moder og alle de andre i Familien — — — — —

og senere fortsætter han som følger:

Som Du selv siger kan jeg godt forstaa Du havde visse Betæneligheder for at kalde Drengen William (født 8. April 1876); Du siger inidlertid ikke, om det virkelig er efter mig han er opkaldt, det maa Du lade mig vide, og ingen Plader! Jeg skal slet ikke føle mig skuffet hvis det er efter „en anden Herre“ han er opkaldt. — — — — —

Der blev imidlertid ingen Grund til Skuffelse, thi jeg kunde trøstigt meddele Onklen, at Nevøen virkelig var opkaldt efter ham.

Med Brevet fulgte yderligere en Beskrivelse og lang Fortegnelse over Indholdet af to Kasser, han havde afsendt til min Adresse; det bestod af Julepresenter til Forældre, Søkende, Svogre og Svigerinder. Kasserne ankom i rette Tid, saa at jeg efter Instruks kunde udpakke og uddele Gaverne i mine Svigerforældres Hjem Juleaften, indtil hvilket Tidspunkt hele Sagen mellem William og mig var forbleven en Hemmelighed. Misstemningen var brudt og det blev en mere end almindelig fornøjelig Juleaften.

Nogle faa Dage forinden Prinsesse Thyra den 21. December 1878 formæledes med Hertug Ernst af Cumberland, havde George Blogg¹ i London sendt mig en Del Juveler til Salg. Uagtet disse Sagers meget sene Fremkomst fik jeg dog en herværende Juveler til at præsentere dem ved Hoffet, hvor et Kollier, bestaaende af 40 Brillanter, og et tilhørende Kors, bestaaende af 11 Brillanter, købtes af Kong Christian IX som Gave til Datteren, og betaltes med omtrent 15000 Kroner.

Samtidig solgtes til en privat Person et ovalt Brillant-Halsmykke for circa 5500 Kroner. Alt i alt et uventet heldigt Resultat, der

¹ Firma Martin, Jardine & Co.

foranledigede, at George endnu sendte mig et Par mindre Smykker til Salg for hans private Regning, hvilke det dog ikke lykkedes mig at afsætte; med disse fulgte tillige et lille Etui i blaat Fløjl, indeholdende en Ring med Ædelstene, i hvilken Anledning George skrev:

In any and every case ask Your wife to accept the ring sent in a velvet case, it is but a slight acknowledgement of her past kindness¹. Our united kind regards, the children are all going to the pantomime tonight, — I wish we had little Peter to rejoice over Clown & Pantaloon with them; you must let me have him to educate in English when I trust he'll do me more credit than yourself — Scholle!

Yours affecly

Geo. Blogg.

George Blogg døde desværre af en Hjertesygdom den 23. Juli 1883, kun 41 Aar gammel. I et Brev af 8. Novbr. 1878 havde han skrevet til mig:

Whilst I have a house it will be always at your disposal and you can do us no greater pleasure than to come! —

Dersom George Blogg havde levet, da mine Sønner William og Harald adskillige Aar senere hver især opholdt sig en længere Tid i London, vilde de i ham have haft en dygtig Raadgiver og god Ven, samt været velkomne i hans hyggelige Hjem baade af ham og hans elskværdige Hustru.

Da Peter var kommet til Kræfter efter sin svære Sygdom, lejede vi en Lejlighed hos en Fru Rehoff i Fredensborg, hvor Harriet og Børnene tilbragte hele Sommeren, ligesom jeg tog derud saa hyppigt min Tid tillod det. Samtidig solgte jeg det Køretøj, en Landauer, og et Par Heste, som jeg havde overtaget til Vurderingsprisen i Faders Dødsbo, da jeg af Sparsommelighedshensyn ikke vilde indlade mig paa at anskaffe en ny Hest til Afløsning af det ene af de overtagne Dyr, der var blevet halt.

Den 22. Maj 1879 døde min Kones elskelige Moder i Paris, 57^{1/2} Aar gammel. Ledsaget af min Svigerfader og Datteren Eliza var hun paa Rejse til Badestedet Vichy, men blev undervejs angrebet af en heftig Lungebetændelse.

Det var et lige saa sørgeligt som uventet Dødsfald, og for de mange der elskede denne sjældne Kvinde, blev det et uerstateligt Tab.

Natten mellem den 7. og 8. August samme Aar fødtes den sidste af vore 6 Børn, Sønnen Harald, paa „Poulinelyst“ i Sne-

¹ I Sommeren 1875.

kersten, hvor vi boede til Leje hos Frøknerne Tegner¹. Fødslen kom overraskende, idet vi havde indrettet os paa at den skulde foregaa i vort Hjem paa Kristianshavn, hvortil vi nogle Dage senere vilde være flyttede ind. Jeg blev i København pr. Telegram underrettet om Begivenheden, og pr. Dampskib begav jeg mig da straks til Snekkersten, medbringende en Vugge etc. Efter Omstændighederne befandt min Kone sig Gudskelov vel, ja Aftenen forinden havde hun endogsaa været paa en Rotur med Børnene og min Broder Christian, som var paa Besøg hos os.

Den første kvindelige Assistance, inden den officielle Dame kom til Stede, ydedes hende med stor Omhu af Fru Olga, Vennen Arkivar Georg Kringelbachs² Hustru, der med Familie boede i vor umiddelbare Nærhed. Dr. med. Ludvig Jacobsen³, der ogsaa var Landligger i Snekkersten, tilsaa' hende, og saaledes tegnede jo alt i Begyndelsen lyst nok; men saa skete det desværre, at Dagen forinden hun efter et normalt Sengeleje skulde op, angrebes hun af Aarebetændelse i det ene Ben, hvilket foranledigede et meget langt Sygeleje, indtil ind i Oktober Maaned, da Lægen først da tillod os med stor Varsomhed at flytte Patienten til Hjemmet. Efterveerne af Betændelsen veg beklagelsesvis aldrig helt, og det er ikke bleven bedre med Aarene. — Af de ovennævnte Frøkner Tegner skænkedes der os under vort tvungne lange Ophold i deres Bolig megen Opmærksomhed, som vi har bevaret i taknemmelig Erindring.

I Anledning af Haralds Fødsel paa „Poulinelyst“ i Snekkersten, vilde jeg gerne have kaldt ham Poul Snekkersten Heering, da det forekom mig, at de to Fornavne havde en mandig Klang ved sig; men med Rette indvendte min Kone mod Navnet Poul, at dette allerede bares af en Brodersøn af mig og saaledes let senere i Livet kunde give Anledning til Forvekslinger. Navnet Snekkersten blev ogsaa opgivet, og Sønnen kom da til at hedde Harald, hvilket frit valgte Navn i Forbindelse med Heering ikke ligger nær saa mundret som de to først paatænkte Navne, og heller ikke vilde have vundet i den Henseende ved Optagelsen af „Snekkersten“.

¹ Døtre af Kommandør i Flaaden Peter Wilhelm Tegner, f. 1798, d. 1857.

² Kringelbach, Georg Nicolai, f. 1839. Student 1857, Roskilde, Cand. jur. 1864. Medarbejder ved „Dagbladet“ 1865—75. 1889 Arkivar i Rigsarkivets 2. Afdeling, gift 1872 med Olga Sødning, f. 1851, Datter af Klasselotterikollektør H P. S.

³ Jacobsen, Ludvig, f. i Randers 1840, d. i Kbhvn. 1892, Dr. med. 1874, gift 1870 med Vilhelmine Thune, f. 1844.

Her er altsaa gjort Rede for Haralds Fødselssted, og en spøgefuld Bebrejdelse der er rettet imod mig af Arkivar Kringelbach i et Brev af 15. Febr. 1900, efter at han havde modtaget „Slægten Heering," er da delvis redresseret. Bebrejdelsen lød saaledes:

Men hvorfor i Alverden er det ikke ved dine Børn anført, hvor de ere fødte. Naar Harald engang i Fremtiden er bleven en saa berømt Mand, at han skal optages i et biografisk Lexikon f. Ex., vil der være al Sandsynlighed for, at Kjøbenhavn og ikke Snekkersten vil blive angivet som hans Fødselssted, medmindre Vedkommende slaar op i det Exemplar, Du har foræret mig, thi deri har jeg allerede afhjulpet denne Mangel.

I Sommeren 1880 var min Kone, Ingeborg og lille Marie (6 Aar gammel), ved et Badested i Böhmen, som hed Johannisbad, og for at Opholdet dér ikke skulde blive for ensomt for Harriet var vor Veninde, Frøken Anna Lind, saa elskværdig at følge med for at være hende til Hjælp og Selskab. Rejsen var foranlediget ved, at Ingeborg havde været haardt angreben af St. Veits Dans, efter hvilken Sygdom hun var Rekonvalescent. Jeg ledsagede de bortrejsende pr. Dampskib til Stettin og videre pr. Jernbane til Dresden, hvor vi opholdt os et Par Dage forinden vi foretog den sidste Del af den forholdsvis lange Rejse over Görlitz i Schlesien til en lille Station i Böhmen, hvorfra vi pr. Vogn kørte det sidste lille Stykke Vej til det dejligt beliggende Johannisbad, paa hvilken Køretur vi passerede Slagmarken ved Königgrätz, hvor Preusserne i 1866 sejrede over Østerrigerne.

I Dresden besøgte vi selvfølgelig Billedgaleriet, og da vi ikke kunde lade Børnene alene tilbage i Hotel Bellevue, maatte vi lige saa selvfølgelig tage dem med i Galeriet, hvilket gav Misser (Marie), der hellere vilde have leget i Hotellets Have end se paa Kunstværker, Anledning til at udbryde, idet hun halvsovende hvilede paa en Sofa i en af Galeriets Sale, at „Tyskland var det kedeligste Land i hele Verden".

Efter et Par Dages Ophold i Johannisbad rejste jeg tilbage til København, da jeg ikke kunde være længere borte fra min Virksomhed. Ved meget hyppige Beretninger fra Hjemmet holdt jeg Harriet underrettet om hvorledes det gik mig og Børnene, der var anbragte hos hendes Fader paa „Tharand" og hos min Broder Alfred paa „Ragnesminde". Jeg havde stedse kun godt at melde, ligesom jeg ogsaa fra hende stadig fik gode Efterretninger.

Jeg har et lille Brev fra den Tid liggende for mig, skrevet af Harriet efter Maries Diktat, hvilket jeg her skal citere.

Kjære Fader!

Hvordan haver Du det Peter Heering? Vi have det godt; jeg gaar hveranden Dag i Badekarret. Spørg om Tante Marie vil skrive et Brev til mig, og hvordan har Mor'far det. Jeg skal til Fest imorgen. Hvor-naar kommer Peter op om Morgenen, dundrer Onkel Alfred paa Døren naar han staar op. Hvordan har Bodil og Harald det. Jeg kan godt tale noget Tysk, jeg kan sige Tak paa Tysk, Danke, og saa kan jeg sige „Ein Mal verkerht“, og saa kan jeg sige Hier! Maaske kan jeg lære lidt mere. Ved Du at „Brindle“ har bidt Øret af „Palle“¹. Hilsen til Tante Eliza fra

Mari

saaledes hedder jeg paa Tysk. — Fader er den allerkjønneste i hele Verden og Mo'er.

P. S. Vil Du hilse lille Christian og hans Broder. Jeg kan ogsaa sige „Drei Biere“.

Jeg antager at Misser med den allerkønneste har ment den allerbedste (Fader), og det kunde den Kæledægge hun var, maaske med nogen Ret sige, og var Moder end ikke den kønneste i hele Verden, saa var hun det dog maaske i Johannisbad, hvor hun, efter hvad Anna Lind har fortalt mig, gik under Benævnelsen „die schöne Däne mit der Haube“. Det var nemlig dengang Skik, at de unge Koner i København bar smaa fikse Kapper paa Hovedet, hvilken Mode dog heldigvis ikke holdt sig ret længe.

Den 22. Oktober 1880 ægtede min Broder Christian Bertha Mathilde Louise von Leth, født 26. Januar 1851 i Randers. Hun var en Datter af Oberst i Rytteriet Johan Frederik Arnoldus v. Leth, død 16. Marts 1872, og Beathe Cathrine Christensen, død 1860. Ved en lille fornøjelig Fest paa Skydebanen fejredes Brylluppet, og det var sikkert heldigt for Christian, der dengang var 40 Aar gammel, at han fik en Kone i Huset, thi ellers var han lige saa sikkert paa sin Maade blevet en Særling, skønt hans Perversvendehjem i Stueetagen i Sølvgade Nr. 34 var Inkarnationen af Hyggelighed, naar man indbuden eller uindbuden besøgte ham dér. Jeg mindes saaledes et lille Herre-Aftenselskab der fandt Sted paa hans Fødselsdag den 11. Maj engang i Slutningen af 70-Aarene. Samme Dags Formiddag havde jeg mødt Professor Phister paa Gaden og vi fulgtes da et Stykke Vej sammen. I vor Samtales Løb havde jeg da nævnt at det var Christians Fødselsdag, hvortil Professoren svarede: „Hør nu, kære Ven, jeg iindfinder mig uindbuden hos Fødselsdagsbarnet i Aften; men lov mig saa, ikke at lade Dem forlyde med, at vi har mødt hinanden i Dag,“ hvilket Løfte jeg beredvilligt afgav.

¹ Morfadere Hunde.

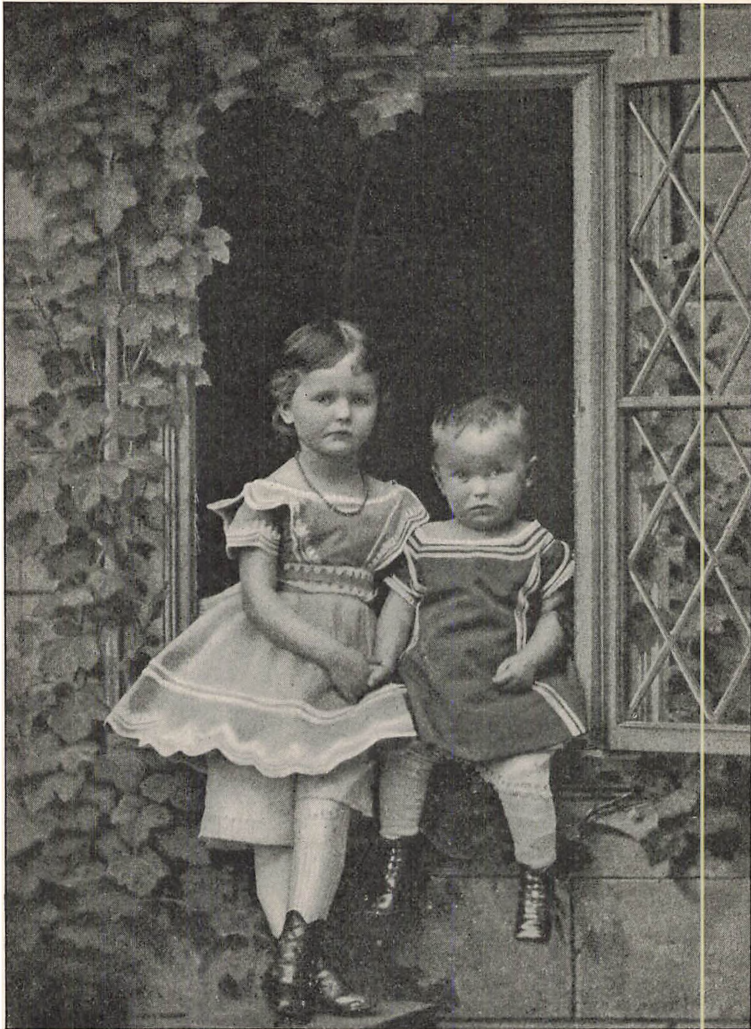
Om Aftenen, netop som de fem, seks indbudne Venner var ankomne og sad og passiarede, ringer Entréklokken og Christian gaar selv ud for at lukke op, men kommer som skudt ud af en Kanon

Harriet Heering.

pludselig tilbage for at betros den store Glæde, at Professor Phister havde erindret hans Fødselsdag og var kommet for at lykønske ham, og at han nu blot skulde ud at hjælpe Professoren Overtøjet af. Med Jubel hilste Forsamlingen den kort efter indtrædende Professor, der selvfølgelig straks blev Hædersgæsten, der rigtignok ogsaa i fuldeste Maal i Løbet af Aftenen sit „Bidrag gav til

Festen", baade i Retning af Fortælling og Sang, den sidste akkompagneret af Axel Grandjean, den nuværende Syngemester ved det kgl. Teater, som dengang var en af de tilstedeværende Venner.

Ingeborg og Peter Heering.

Langt efter Midnat ledsagede det samlede Selskab Professoren til hans Gadedør i Rosenborggade. hvor der saa toges Afsked, og min gamle Ven Ferdinand Mourier erklærede derefter, at han aldrig i sit Liv havde oplevet en i den Grad underholdende Aften.

Den 13. November 1881 læste jeg i Dagsnummeret af „National-Tidende“ følgende Artikel, under Overskriften „Kæk Handling“ :

Frøken Louise v. Leth.

Da jeg paa Reisen fra Nordfrankrig, bestemt til Aarhus, omtrent midt i Oktober d. A. kom ud for Vestkysten af Jylland, mellem Hanstholm og Bovbjerg, var mit Skib „Mathilde“, som jeg den Gang førte, paa Grund af de overhaands svære Storme, der havde medført at alt Ovenstaaende var slaaet bort, Støtterne knækkede i Skandækket, dette skørnet og Skibet meget læk, i en saadan Tilstand, at jeg i Samraad med Besætningen besluttede at seile Skibet i Land, for om muligt derved at

redde vort Liv. Ud paa Aftenen mellem 7—8, den 15. Oktober, under en svær Storm af Nord, kom Skibet paa Grund og blev staaende indenfor Revlerne. Kort efter væltede Skibet udefter, og vi reddede os foreløbig op i Rigningen. Der blev fra Land afskudt en Raket; men Linen kunde paa Grund af Mørket ikke findes, og da som Følge af Forholdene ingen Baad kunde komme ud til os, og da vi ikke i den voldsomme Storm og med Søen stadig skyllende over os, kunde holde os længere i Rigningen, kastede jeg og tre Mand os i Søen, for at forsøge paa at svømme i Land. Dette lykkedes os ogsaa, takket være Kystbeboerne, der dannede en Kæde af Mennesker, som greb os og trak os ind paa Stranden.

To af mine Folk blev imidlertid om Bord i Rigningen, da de ikke dristede sig til at kaste sig i den oprørte Brænding. De vilde derfor meget snart være blevet skyllede bort, hvis Fyrmester Heering fra Bovbjerg Fyr ikke havde kastet sig i Brændingen, hvor han af en tilbageviggende Bølge blev ført over mod Vraget, saa at det lykkedes ham at faa fat i den ene Mand og bringe ham i Land. Straks derefter kastede han sig atter i Søen, og kom snart efter i Land med den anden, en fransk Dreng, og denne dobbelte Redning skete sandelig i sidste Øieblik, thi begge Folkene vare, da de kom i Land, næsten bevidstløse af Udmattelse og vilde ikke kunde have holdt sig længere ved Skibet. Det var en dristig og modig Handling, og idet jeg herved paa egne og Mandskabets, specielt de to reddede Folks Vegne bringe Herr Fyrmester Heering vor bedste og inderligste Tak herfor, mener jeg ogsaa, at vi skyldte ikke alene ham, men ogsaa Offentligheden at gøre denne Handling bekendt. Herr Heering satte gjentagne Gange sit eget Liv i Fare ved i den mørke Nat og i den forfærdelige Brænding at svømme ud til Vraget for at redde de to Menneskeliv, der uden ham øiensynlig havde været fortabte.

Kjøbenhavn d. 11. November 1881.

Ærbødigst

R. A. Jepsen,

forhen Fører af Skonnerten „Mathilde“ af Holbæk.

Den forhenværende Skibsfører, daværende Fyrmester Christian Frederik Wineken Heering's kække Handling findes ikke med et Ord omtalt i den officielle „Beretning om Redningsvæsenets Virksomhed i Aaret fra den 1. April 1881 til den 31. Marts 1882“, der mange Aar senere tilfældig kom i min Besiddelse og i hvilken der om Skonnerten „Mathildes“ Stranding skrives saaledes:

Skonnert „Mathilde“ strandet den 15de Oktober Kl. 7 Eftermiddag $\frac{3}{4}$ Mil fra Station Ferring. N. V. Storm med høj Sø. Paa Grund af en nødvendig Omvej naaedes Strandingsstedet først Kl. $7\frac{1}{2}$. Skibet laa langs med Land, heldende betydeligt ud over mod Havet, hvorfor Besætningen var søgt op i Rigningen. Forbindelsen blev tilvejebragt ved en Raket, der førte Linen foran Stormasten, men samtidigt kæntrede Skibet fuldstændig over, saaledes at Kjølen var synlig fra Stranden. Efterat en Mand af Besætningen var kommen iland, stivedes Rakettinen, der var bleven uklar paa Vraget, og støttede af denne Line dannede de Tilstedeværende en „Kjæde“ ud til Vraget, fra hvilket Besætningen, En efter En, firede sig ned og modtoges af de Mænd, som havde Hold

i Raketlinen. Besætningen, 6 Mand, var paa denne Maade¹ reddede Kl. 8 $\frac{1}{2}$. Skibet landsattes formedelst Søskade.

Efter at have læst denne Redningsvæsenets højst mærkelige Beretning maa jeg tilstaa, at jeg var velfornøjet med at have fulgt min første Indskydelse, efter at have læst det ovenfor citerede Stykke i „National-Tidende“, nemlig at jeg Dagen efter gik op i Indenrigsministeriet for hos rette vedkommende at forespørge, om Ministeriet (der var da forløbet én Maaned efter Strandingen) havde modtaget nogen officiel Meddelelse om denne, og Svaret lød da Nej! Jeg anmodede da ærbødigst Ministeriet om at undersøge Begivenheden, og Resultatet af Undersøgelsen blev en Redningsmedaille til Fyrmesteren.

En fransk Medaille af lignende Art blev han benaadet med af den franske Republik, da den ene af de reddede Personer var en fransk Skibsdreng; men efter hvis Indstilling véd jeg ikke.

Da jeg første Gang efter Skonnerten „Mathilde“'s Stranding talte med Fyrmesteren her i København, fik jeg efter Anmodning følgende nærmere Oplysninger: Da han styrtede sig ud i Brændingen havde han en Line fastgjort om Livet, med et Stykke af dennes ene Tamp i Forhaand, medens Linens anden Tamp fastholdtes af Folk i Land. Da han naaede Vraget, ført noget ud af en tilbagegaaende Bølge og derefter arbejdende sig frem mellem Vraggodset, raabte han til de to Mænd paa Skibet, at den ene af dem skulde fire sig ned til ham; da dette var sket, surrede han vedkommende fast til sig med den nævnte Line, hvorefter Folkene paa Stranden ved Hjælp af Linen halede dem begge ind gennem Brændingen. Paa ganske samme Maade reddede Fyrmesteren den anden og sidste Mand

Fyrmester Christian Wineken Heering.

¹ Udhævet af mig.

fra Vraget; thi at én Mand, der skulde understøtte et andet udmattet og forkomment Menneske, helt ved egen Hjælp skulde have kundet arbejde sig ind til Land var udelukket.

Ære være den kække Redningsmands Minde, der bør bevares i Slægten¹.

Efter i 9 Aar at have været Ejer af Gaarden „Ragnesminde“, saa' min Broder Alfred sig nødsaget til at sælge denne i Novbr. 1881, hvilket var saa meget mere beklageligt, fordi Ejendommen i den Tid han havde ejet den var bleven betydelig forbedret, baade i Henseende til Jordens Drift som til Avlsbygningernes Beskaffenhed; men det intensive Landbrug havde bundet for megen Kapital og der var altsaa ingen anden Udvej aaben.

Med en mindre Udbetaling købte Alfred derefter Ejendommen Nr. 117 i Vestervoldgade i København og tog Ophold i Hovedstaden, hvor hans grundige Kendskab til Bogholderi og Regnskabsvæsen paa forskellige Maader skaffede ham Beskæftigelse.

I 1883 var min Kone, sammen med Døtrene Ingeborg og Marie, i Schlangenbad i Nærheden af Wiesbaden, for at Ingeborg her kunde genvinde sine Kræfter, da hun atter havde været syg. denne Gang lidende af Gigtfeber. Jeg fik ved denne Lejlighed bekræftet, hvad jeg foran har udtalt om min Kones Egenskaber som Sygeplejerske under vor Søn Peters saa alvorlige Sygdom i 1878, idet den samvittighedsfulde Læge der paa Stedet, Dr. Baumann, sagde, at hun var „eine sehr aufmerksame Mutter“, til stort Held for Ingeborg, med hvem der maatte holdes et vaagent Øje efter de to Onder hun havde lidt af, og af hvis Følger hun endnu var lidende.

Sommeren forud var min Kones Broder Aage paa en Lystrejse i Norge bleven forlovet med Frøken Otilie (Titti) Crib fra Bergen, og om Efteraaret blev Harriet og jeg da enige om i al Hemmelighed at skrive til den nye Svigerinde, som vi for øvrigt slet ikke kendte, om at besøge os i vort Hjem. Indbydelsen blev modtaget med Glæde, og en Dag kort Tid efter mødte jeg da paa Toldboden ved Bergen-Damperens Ankomst, gik om Bord i Skibet og kendte let, efter Beskrivelsen, den „høje“ Dame, som da fulgte med mig hjem. Harriet sendte nu Bud til Broderen og bad ham, hvis det var ham belejligt, at se ud til sig, da der var noget hun

¹ Hans Billede er af ældre Dato end den skildrede Begivenhed. Fyrmesteren blev senere for god Tjeneste i Fyrvæsenet hædret med Sølvkorset. Den 3dje Medaille han bærer er Krigsmedaillen fra 1863—64.

Bodil, f. 1877, Marie, f. 1874, Peter, f. 1872, Ingeborg, f. 1870, William, f. 1876, og Harald Heering, f. 1879, fotografert Juni 1881.

gerne vilde tale med ham om. Aages Ankomst, Tableau, og et paafølgende fornøjeligt Ophold, sidst i Svigerfaders Hus forinden Afrejsen til Norge.

Den 2. Juli det paafølgende Aar holdt Parret Bryllup i Bergen, og efter Tilbagekomsten hertil besøgte det os i Aalsgaard, hvor vi boede til Leje i Kancelliraad Schultz' hyggeligt møblerede Hus.

Den 28. April samme Aar var jeg, paa Foranledning af min tidligere foresatte i Privatbanken, den gamle elskværdige Hovedkasserer Etatsraad S. E. Bang¹, bleven Medlem af Centralkomiteen i København, hvor jeg anbragtes ved Kasserevisionen og det aarlige Eftersyn af Komiteens Værdipapirer.

Den 10. Septbr. 1884 døde min allerførste Legekammerat, Fuldmægtig i Privatbanken Ferdinand Mourier, der fra sin tidligste Ungdom havde haft svage Lunger. Han havde gennem hele sit Liv været en skattet og trofast Ven i vor Familie. Ved et heldigt Tilfælde kunde jeg kort efter hans Død tilbyde hans Enke og hendes to Børn, Axel og Elisabeth, den tidligere omtalte Kvistlejlighed i Gaarden paa Kristianshavn, der var bleven ledig, og der bor endnu Fru Mourier, efter henved 25 Aars Forløb.

Den 29. Oktbr. samme Aar døde min Families og min kære gamle Veninde Fru Mariane Lund (Tante Mariane) paa Sygehjemmet i København, hvor hun boede mod fuld Betaling. Jeg har nævnt hende ofte i disse mine Optegnelser, og de mange gode Minder om hende bevares i kærlig Erindring.

Den 9. Novbr. 1885 fejrede Ungdomsvennen William Rentzmann og Hustru, født Borgen, deres Sølvbryllup paa Haraldskjær Papirfabrik ved Vejle.

I en Svarskrivelse af 16. Novbr. paa mit Lykønskingsbrev i den Anledning, hedder det bl. a.

Hvad Du skriver mig vedrørende (fra unge Dage) husker jeg saa godt, som var det passeret ifjor. Ogsaa mig forekom Verden dengang, at være en heel Deel bedre end nu, men det laa vel mest i Ens egen Opfattelse. I individuel Henseende var Verden vel dengang ikke bedre end nu, men sikkert er det, at det Onde dengang endnu ikke var saaledes organiseret, og optraadte med den Frækhed og Skamløshed som nu, da det støttes af en misforstaaet Frihed, der hverken vil respektere Gud eller Mennesker. Det der trykker mig mest, er ikke just selve det Arbejde jeg maa præstere, men den tiltagende Uro, hvorunder dette Arbejde skal udføres, den stedse tiltagende Usikkerhed for Livsgjæringens Trivsel, og den sørgelige, ogsaa tiltagende Upaalidelighed hos

¹ Bang, Fr. Siegfred, f. 1810, d. 1889, Etatsraad, Hovedkasserer i Privatbanken, Kunstsamler.

mange Medmennesker, det er dette som piner mig og tærer paa Kræfterne.

Se nu til en Historie som Vexellerer Hansens Fallit; er sligt ikke til at fortvivle over! Det berører mig personligt aldeles ikke, men saadan noget piner mig alligevel. Jeg skammer mig paa hele Slægtens Vegne.

Bodil, Harald og William Heering.

Samme Aars Efteraar opholdt Vennen, Næstsøskendebarnet Arnold Wineken, Borgemester og Byfoged i Mariager, sig en Tid paa Frederiks Hospital for at underkaste sig en Operation af Professor Saxtorph, der, saa vidt jeg erindrer, skulde fjerne en Kalkansamling i det inderste Led af hans ene Stortaa.

Kort efter sin Hjemkomst fra Hospitalet skriver han mig til i et Brev, dateret den 15. Decbr. 1885.

I Anledning af Din Fødselsdag den 16de ds. sender jeg Dig; herved mine bedste Lykønskninger, i det Haab at Du i bedste Velgaaende paa Sjæl og Legeme vil fejre denne Dag i Din Families Skjød. Jeg takker Dig derhos ved samme Leilighed for Din Venlighed og Opmærksomhed under mit sidste kjedelige Ophold i Kjøbenhavn, under hvilket ikkun Opholdet en Onsdag hos Dig i Din Bopæl paa Christianshavn, har bragt mig ublandet Glæde.

Siden jeg kom hjem har jeg i det væsentlige befundet mig vel, min Fod er stadigt væk god og volder mig ingen Ulæmper. — — —

Uden Virkning paa Borgemesterens Befindende havde det sikkert heller ikke været, at han paa et kort Besøg i Hillerød, umiddelbart efter ovennævnte Hospitalsophold, havde kaaret sin anden Hustru og vordende Borgemesterinde Frøken Julie Andersen.

Den 26. Jan. 1885 døde „Gamle Peter“, den tidligere omtalte Pakhusformand, der da i en Række Aar havde nydt Pension af Forretningen. Han var aldrig bleven træt af at leve i Minderne fra den gamle Grosserer og Frues Tid, og han var indtil sin Død en trofast Deltager i deres Børns Glæder og Sorger.

Den 10. Decbr. 1885 døde Onkel Burchard Heerings gode og elskværdige Hustru Anna Cathrine, født Nyland Kabbel, næsten 79 Aar gammel. Hun havde efter Mandens Død, den 22. Marts 1863, i 22 Aar siddet i uskiftet Bo som Ejerinde af Gillebrø Vand- og Vejrmølle med tilliggende Jordarealer. I denne Periode var Tante ifølge Købekontrakt af 13. Marts 1874 kommet i Besiddelse af en Parcel paa 17 Tdr. Land, til Forøgelse af Ejendommens Jordtilliggende, der herefter var 67 Tdr. Land g. M., og samtidig optog hun da et fordoblet Laan paa 1ste Prioritet i den samlede Ejendom, der bragte denne Prioritet op til 12,000 Rigsdaler, efter hvilket Beløb Fader rykkede tilbage med sin ikke rentebærende 2den Prioritet, der dog nu, efter Tantes Død og Boets Opgørelse ifølge mine Forældres testamentariske Bestemmelse skulde være rentebærende.

Da Tante var kommet højt op i Aarene havde jeg ladet mig give en Fuldmagt af min Fætter Arnold Heering i Australien, i den gode Tro at jeg derved kunde fremskynde Skiftebehandlingen af de myndige Arvinger selv, naar hendes Død indtraf; men denne min gode Tro skaffede mig kun uanede Besværligheder og meget nærgaaende Bebrejdelser. Minderne herom er dog forlængst, i Form af en stor Brevpakke, vandrede i Kakkelovnen og blevne til Aske.

Jeg skal her saa kort som muligt nærmere forklare disse Vanske-

ligheders Natur, saaledes som jeg opfattede dem. Den ældste Søn Otto mente, at Ejendommen rent ud og uden Vederlag til Med-

Harald og Bodil Heering.

arvingerne burde tilfalde ham, der i sin Tid havde været Faderens Medhjælper og senere Moderens Bestyrer af Bedriften.

Sønnen Johan, forhenværende Skibsfører, daværende Fyrmester i Esbjerg, optraadte som eventuel Køber af Ejendommen, dog uden at ville opgive hvilken Pris han kunde tænke sig at give for den. Da Ejendommen derfor sattes til Auktion bød han ikke paa den, hvorfor der slet intet Bud fremkom, da andre Lysthavende var af den Mening, at det vilde være ørkesløst at byde, da det dog vel var Meningen at Fyrmesteren vilde have Ejendommen.

Efter mit bedste Skøn var det til Held for Johan, at han ikke købte Ejendommen, thi han, der som Skibsfører havde opsparret sig en Kapital, som jeg tør ansætte til rigeligt 20,000 Kr., havde sikkert med sin udprægede Ordenssans sat disse Penge over Styr paa den af Alder haardt medtagne Ejendoms Bygninger. Efter at have taget sin Afsked som 68aarig Mand den 1. April 1900 og samtidig blev hædret med Sølvkorset, har han ved Hjælp af sin Pension og Renterne af forannævnte Kapital kunnet leve fri for Nærings-sorger indtil sin Død den 29. Febr. 1904, efter et Par Aar at have været apoplektisk.

At det gode Forhold mellem Johan og mig, der ved den omtalte Episode havde lidt et Skaar, længe forinden hans Død igen var oprettet, er det mig kært her at konstatere.

Sønnen Carl, der indtil den 1. Maj 1886 havde beklædt en ugift Forvalter-Stilling ved Haraldskjær Fabrik ved Vejle, som jeg havde været saa heldig at skaffe ham gennem min Ven Direktør William Rentzmann, men som han opgav for at gifte sig, ønskede vel nærmest ogsaa at købe Møllen. Den lille Kapital han i Aarenes Løb ved Flid og Sparsommelighed havde lagt til Side, var imidlertid aldeles utilstækkelig hertil. En lille Landejendom han derefter købte, men senere var nødsaget til at sælge, slugte desværre vistnok, trods ihærdigt Arbejde, omtrent helt hans opsparrede Midler.

Sønnen Christian, den tidligere omtalte kække Fyrmester paa Bovbjerg og senere paa Hanstholm Fyr, holdt sig passiv, ligesom ogsaa Sønnen Sophus, og den af mig repræsenterede Søn Arnold i Australien har absolut ingen Bebrejdelser rettet imod mig som hans befuldmægtigede.

Den endelige Køber blev da Svigersønnen Adolph Langøe, saa vidt jeg mindes i Oktbr. 1888. Han havde været Forpagter af en Landejendom i Nærheden af Silkeborg og var gift med det yngste levende Barn af Familien i Gillebro Mølle, Mathilde, født den 12. Juni 1846.

Ingeborg Heering. 1886.

Salget skete altsaa først efter at Ejendommen forgæves havde været udbudt i henimod 3 Aar, og Købesummen var, inklusive Avlsredskaber og Besætning samt Møllerekvisitter 48,000 Kr., der

altsaa lige dækkede Prioriteterne, af hvilke 2den Prioritet, 24,000 ÷ 4000 Kroner udbetaltes.

Hvor store Midler Langøe havde at raade over véd jeg ikke. Jeg skænkede hans Hustru, min Kusine, Halvdelen (4000 Kr.) af min Tredjedel af 2den Prioritet i Ejendommen, der paa Skiftet efter mine Forældre var udlagt mine to Brødre og mig for dens fulde Paalydende, idet jeg derved haabede at skaffe hende et varigt Hjem i hendes Fødegaard; men heri skuffedes jeg desværre, idet Langøe i Maj 1892 solgte Ejendommen¹ og købte Bondegaarden Sletterødgaard der paa Egnen.

Langøe døde i Juni 1902, efterladende sin Enke som Ejerinde af Gaarden, hvilken hun endnu er i Besiddelse af (1909), samt en eneste Datter, Johanne. Til „Sletterødgaard“ fulgte min Kusine Christiane Heering med Familien Langøe, og her opholder hun sig endnu, efter den 9. Febr. 1909 at have fyldt 80 Aar, nydende et efter sin Alder godt Helbred.

Den anden Halvdel af min Part i ovennævnte Prioritetsobligation skænkede jeg Fru Langøes Søster Christiane, der jo forhen i lange Tider havde opholdt sig i mine Forældres Hus.

Naar jeg her har nævnt disse Gaver er det ene og alene for derved at fralægge mig enhver mulig Mistanke om, at Egennytte skulde have dikteret mig min Optræden ved Salget af Gillebro Mølle, efter hvilket jeg desuden ydede den ældste Søn Otto en aarlig „Pension“ af 300 Kr. fra Oktober 1888 indtil hans Død i Novbr. 1893.

Min Broder Alfreds Tredjedel af 2den Prioriteten kunde han ikke disponere over, da den var baandlagt i Overformynderiet, og efter at min Broder Christian var bleven gift og havde stiftet Familie kunde jeg ikke tilraade ham at risikere en Kapital paa 8000 Kr. ved at lade denne henstaa i Gillebro Mølle. Hans Kapital anbragtes da i Kreditforenings-Obligationer, af hvilke Kusinen Christiane siden den Tid har nydt Renten og fremdeles skal nyde denne indtil sin Død. — Gillebro Møllens Saga, der begyndtes i 1838, kunde ikke fortsættes længere.

Den 31. Juli 1886 takker Pastorinde Frederikke Petersen, født Schepelern, i Brev for de sendte Lykønskninger i Anledning af

¹ For 50,000 Kr., eksklusive Besætningen, hvilken efter Sigende indbragte circa 5000 Kr.? — Sletterødgaard, Areal circa 70 Tdr. Land, købtes for 51,000 Kr. inkl. Besætning.

hendes og Ægtefælles, Pastor Harald Petersens Sølvbryllup, og den 7. Septbr. meddeler Jørgen Meincke, at hans Svigerfader, Mægler Edward Lorentzen, mine Forældres og deres Børns mangeaarige Ven, Natten forud var afgaaet ved Døden.

Om jeg husker ret var det ogsaa ved Juletid d. A. at Conrad Weidemann overtog Embedet som Amtsforvalter i Rønne, hvorfra han circa 8 Aar efter forflyttedes i samme Egenskab til Aalborg, fra hvilket Embede han nu i Efteraaret (1909) har taget sin Afsked og bosat sig i København sammen med sin ugifte Søster, der styrede hans Hus. Hans Venner vil faa Glæde af ham og han af os, haaber jeg. Selv er han nu i sit 73de Aar lige saa elskværdig som da jeg lærte ham at kende i 1862. Han lever som vi andre gamle Folk gerne i Fortidsminderne, og Weidemann og min Familie har fælles Lod og Del i adskillige saadanne.

Den 21. Juni 1887 skriver Borgemesteren i Mariager Arnold Wineken:

Kjære Peter.

Efter længere Tids Taushed benytter jeg atter Pennen for at meddele Dig, at jeg den 28de Marts, paa Biskop Monrads Dødsdag, har faaet en Søn, der befinder sig vel og synes at være i Besiddelse af Leveevne. Det er min Hensigt næste Søndag at lade ham døbe, og er det i dette Øiemed at jeg spørger Dig om Du har noget imod at lade Dig indtegne som en af hans Faddere. — — — —

Det havde jeg selvfølgelig ikke noget imod, men hvorfor han omtalte, at Sønnens Fødsel havde fundet Sted paa Biskop Monrads Dødsdag, glemte jeg at spørge om, maaske har han i Aanden set den spæde Søn som Prælat og Politiker?

Den 3. Novbr. samme Aar tilskriver Borgemesteren mig endvidere:

Der er snart gaet en Maaned, siden jeg modtog Din elskværdige Lykønskning i Anledning af min Fødselsdag, jeg har i den Tid ofte tænkt

Christiane Heering, 80 Aar gl., f. 1829.

paa at besvare Din Epistel, men jeg opsatte fra Dag til Dag i Flaab om, at jeg kunde faa bedre Lune til at skrive, naar jeg udsatte dette. Men for at tale Latin med Digteren Horats „tempora mutantur, nos et mutamur in illis“, den vekslende Tid har fortæret min lille Beholdning af Humor, og naar jeg nu dypper min forslidte Pen i dette Fluidum, der kaldes Blæk, synker Humoren til Bunds og den tørre Prosa bliver tilbage. Denne maa Du nøjes med, Du kan ikke fordre ungdommeligt Vid af en gammel af Aarene og Modgangen medtagen academisk Borger, der er havnet i Danmarks nestmindste Kjøbstad, hvor der hverken digtes, spilles Comedie, dandses eller musiceres, hvor et Hus paa to Etager kaldes et Slot, hvor Politibetjenten er Barber og en gammel Kjælling Tandlæge. Hinc illæ lacrymæ.

Efter at have omtalt den nys nævnte Søn Kai med faderlig Begejstring, tilføjer han:

Om hvorvidt han i sin Tid vil naae saa langt, at han kan nyce Gjæstfriheden i det gamle Hus i Overgaden neden Vandet som Student, lig hans Fader, det maa Guderne vide. Dersom vi til dette Tidspunkt ere i Live, saa ere vi jo ærværdige Gubber. Dog derfor kunne vi jo nok være i Besiddelse af Evne til at glæde os, om ikke for Andet saa dog for vore Efterkommeres Skyld.

Herefter følger en Del Data, hans afdøde Søster Amalie Thorning vedkommende, der andetsteds i disse Optegnelser er benyttede, og Borgemesteren fortsætter da saaledes:

Siden vi nu ere komne ind i de Winekenske Familie-Anliggender, skal jeg fortælle Dig lidt om min eneste tilbageblevne Søster Arna. Hun har boet hos mig i al den Tid jeg har været i Jylland og et Aars Tid forinden i Kjøbenhavn¹. Nu vil hun imidlertid bort fra mig. Den 7de Mai d. A. (1887) fyldte hun 41 Aar; forleden Dag overraskede hun mig ved at fortælle mig, at hun har forlovet sig med Kjøbstaders Branddirektør Niels Winkel Jensen, 33 Aar, der tillige er min første Fuldmægtig. Det var med blandede Følelser jeg hørte Efterretningen. Thi vel er vedkommende Niels Winkel Jensen en meget flink Fuldmægtig og redelig til Fingerspidserne, men Aldersforskjellen og den ikke rigtig heldige Situation at være Svoger til min Fuldmægtig, stemmer mig ikke rigtigt vel til Forbindelsen.

Jeg havde imidlertid ingen Ret til at træde op som en vred Cerberus, og derfor kommer jo nok Partiet i Orden. I hvert Fald have de alt leiet Leilighed og tænke paa at feire deres Forbindelse lille Juleaften. Naturligvis skal det staa hos mig. Den lille Bys Borgere og Børgere drøfte denne efter de locale Forhold saa vigtige Begivenhed. Flere Mødre med yngre Døttre føle sig krænkede i deres inderste Hjerter, og navnlig drøftes det stærkt, om den eventuelle Bruds Fader skal boe hos de Nygifte, hvilket han forresten ikke skal gjøre. De tro nemlig, at min „Gamle“ er en rig Mand, der betaler rundeligt for sit Ophold hos mig, medens Sandheden er, at hans eneste Indtægt er en Pension paa 300 Kr. om Aaret, som han oppebærer som forhenværende Oeconom ved Hospitalet i Hillerød, hvilken Indtægt han udelukkende anvender til sin Beklædning og til Lomme- og Spillepenge; thi han holder meget af at spille L'hombre,

¹ Efter hans første Kones Død.

medens jeg mærkværdig nok helt har tabt Spillelysten, saa at jeg næsten ikke kan holde ud at se et Kort. Jeg troer derfor at Branddirektøren ikke vil hindre mig i at beholde min Fader.

Som Slutningspunkt skal jeg anføre, at jeg for Øieblikket staaer i Begreb med at faae mig en Embedsbolig bygget i Mariager. Den skal bestaae af to Etager med Contoirer i Stueetagen og Beboelsesleilighed paa 1ste Sal. Det bliver naturligvis en Pragtbygning i Mariager, og jeg nærer ingen Tvivl om, at den efter Opførelsen vil blive døbt Byfoged-Slottet. — — —

En Hilsen til Din Hustru og Dine Børn. Vær forvisset om, at, naar jeg tænker paa Kjøbenhavn, hvilket ofte er Tilfældet, dvæler mine Tanker hyppigst ved den Heeringske Familie i Overgaden neden Vandet, hvor jeg har havt saa mange glade Dage, og hvem jeg skylder min nuværende Stilling i Samfundet. Levvel.

Din hengivne

Arnold Wineken.

Jeg skal endnu citere største Delen af et Brev fra ovennævnte A. W. i Anledning af min 49de Fødselsdag den 16. Decbr., fordi det indeholder en noget drastisk, men dog vist nogenlunde paa-lidelig Beskrivelse af Livet i Mariager og Omegn, saaledes som dette levedes i det Herrens Aar 1887. Efter først at have med-delt, at det barske jydsk Klima ikke var godt for hans Helbred, samt at han var Rekonvalescent efter et vel kun kortvarigt, men dog meget smertefuldt gastrisk Anfald, skriver han om det uhyre ensformige Liv i den lille Købstad bl. a. saaledes:

og dog er jeg sandsynligvis den i Mariager, der oplever det Interessanteste, skjønt jeg sjældent kommer udenfor mit Hus's Enemærker. Men jeg har jo Besøg hver Dag af mine Smaaaborgere, Knaldproprietairer og Hede-bønder. Meget sige de ikke, meget intelligente og moralske ere de heller ikke. Men der er tidt noget comisk og naivt ved dem. Undertiden komme de ogsaa op af Bagtrappen; saaledes i Dag en lille Smed fra Hov, der forleden Nat havde opskræmnet hele Byen af sin Søvn ved at raabe, skrigte og synge paa en øredøvende Maade paa Gaden. Han maatte derefter overnatte i Cachotten, som han ved sin Bortgang efterlod i en høist fugtig Tilstand.

For at forebygge at drages til Ansvar herfor, forsøgte han i Kjø-kenet at formilde min Vrede ved en stor fed Hare, som han partout vilde forære mit Spisekammer. Jyderne her paa denne Egn ere i det Hele tilbøielige til at troe, at man ved Bestikkelser kunne opnaae Be-gunstigelser, og da Troen er saa gennemgaaende, kan man ikke føle nogen overdreven Vrede mod dem. Forøvrigt er de fleste af dem saa fattige og leve saa tarveligt, at man faaer Medlidenhed med dem; det er i det hele strenge Tider vi leve i. Svinesygdommen har ramt dem haardt, ikke fordi Sygdommen raser her, men fordi den har medført et stort Fald i Flæskepriserne netop i Terminstiden, da Bønderne ere nødte til at sælge for at skaffe Penge til at betale deres Prioritetsrenter med.

Saa have de Fodermangel, deres Kreaturer gaae endnu paa Marken, og blive forkjølede og dø. Kjødet af de af Sygdommen døde Kreaturer bliver spist som en Delicatesse, eller i hvert Fald som en efter deres For-mening velsmagende Ret. Det er derfor ikke altid med behagelige Følelser, at man, naar Forretningerne fører En paa Landet, spiser Bøndernes Sul.

Man veed ikke, om det er et selvdødt eller tuberculøst Dyr, der nydes. Kun Brødet, Smørret og Osten er i Almindelighed godt. Dugen sjældent rigtig ren. Glasset hvori Mælken presenteres, bærer Mærker af Husmoderens mer eller mindre klæbrige Fingre. Den sorte Kaffe af mer end almindelig simple Bønner bliver først drakkelig ved Iblanding af en eller to Snapse Brændevin. Det er en bedsk Drik, men man er nødt til at faa den ned. Det var et saadant Maaltid jeg for 14 Dage siden maatte indtage hos Sognefogeden i Hornum, hvor ikke engang Smørret var godt, men havde en Colorit af mellem lyse- og mørkegrønt. Dette var dog ikke det værste, men Sognefogdens Kone, der stod hos og paasaee, at der blev taget tilstrækkeligt af Retterne, havde en mindre tiltalende Egenskab. Hun led nemlig af en periodisk stærk Mavehikke. Med korte Mellemlum udstødte hun dybe Glug fra sin Maves Indre. De virkede i ikke ringe Grad modererende paa min Madlyst, og efterhaanden kom jeg til at tælle for at udmaale Mellemlummen mellem hvert enkelt Hik, hvorved det ogsaa tilsidst lykkedes mig at udfinde en mathematisk Formel for Hikkehurtigheden. Til Maaltidet knyttedes Bemærkninger om Forretningen, der havde kaldt mig til Stedet. Det var nemlig et Ligsyn over en 80aarig Kone, der var funden død i sin Seng. Forbrydelse forelaae ikke. Det kom man snart paa det Røne med. Konen var død umiddelbart efter at have indtaget circa 1½ Alen Blodpølse, altsaa formentlig af Forispelse, som Distriktslæge Magnus, der deltog med mig i Forretningen, sluttede.

Rige Proprietairer ere her ikke mange af, og selv vor eneste — — — der er Jægermester, og hvis sorte Kjole, efter hvad han selv har fortalt mig, har kostet 300 Kr., er forarmet og kan ikke skrive orthografisk. En „Husmand“ bogstaverer han Hudsmand; — forleden Dag rettede han en skriftlig Anmodning til mig om, at en Meierist maatte blive søgt efter Injurielovgivningen, fordi han havde beskyldt hans Skovfoged for at tage mod Stikpiller; han mente formodentlig Stikpenge. Heller ikke videre aristokratisk i Tænkemaade er han. Sidste Juul anmeldte han for mig, at hans Tjener havde begaaet nogle Rapserier, hvorfor han ønskede ham arresteret og straffet, men han bad meget om, at Cavalieren ikke maatte blive berøvet ham i Julehelligdagene, da han ønskede at benytte hans Tjeneste i disse. De smaa Knaldproprietairer drikke sig fulde naar de komme til Kjøbstaden, saa slaas de, men de blive som oftest gode Venner igjen. Vi have en paa Egnen der hedder R. . . . ., som roser sig af at han var salig Frederik Algreen Ussings bedste Ven og var med ham paa Assistentkirkegaard en Nat under Coleraepidemien 1853, da den i Bergsøe's „Piazza del Popolo“ skildrede Scene paa Kirkegaarden fandt Sted. Det ejendommelige ved Egnens Proprietairer er derhos, at ikke en Eneste af dem have voxne Døttre. Uægte ugifte Damer findes ikke i hele Gjerlev og Onsild Herreder. Jeg har i det Mindste hidtil ikke stødt paa Nogen.

Hvad Mariager angaaer, da dele Beboerne selv Befolkningen i 3 Classer, nemlig: 1) Embedsmændene, den indvandrede Befolkning; denne Afdeling ansees for overordentlig rig, overdaadig og kun tænkende paa sine egne Interesser. Dens Betydning for Byen er, at den afgiver et særdeles godt Skatteobject, hvorfor dens Medlemmers Indtægter ved Skattens Størrelse sættes til det høist mulige. Det ansees for en stor Forbrydelse naar en Embedsmand foretrækker at bygge sig et Hus for at boe i Borgernes Huse, da dette er til Skade for Byen, idet Borgerne, naar de nødsages til at leie deres Huse ud til Folk udenfor Embedsstanden, ikke da kunne faae saa stor Leieindtægt. Ligeledes antages det for en Forbrydelse, naar en Embedsmand kjøber andre Møbler og

Varer i andre Byer, særligt i Kjøbenhavn, da dette er til Skade for Byens Haandværkere og Handlende.

2) Borgerne. Denne Klasse bestaaer af Haandværkerne og Kjøbmændene. De staae sent op om Morgenen og gaae tidligt til Sengs. De arbeide kun naar de mangle Penge; betragte deres Producter som staaende ved Siden af de første Frembringelser fra Hovedstaden, hvorfor de forlange store Priser for disse. De eie selv de Huse de beboe, og som alle ere smaa og lave, men hvortil som oftest hører en god Frugt- og Urtehave. Frugten sælge de, men Urterne spise de selv. Af Husdyr holde de Hunde, Katte, Faar og Svin samt Duer og Høns. Hundene sende de paa Landet i October Maaned, naar Hundeskatten opkræves, men hente dem hjem, naar Opkrævningen er tilendebragt. Kattene benytte de til Zirat i deres Værelser. Faarene og Svinene samt Fjerkræet spise de. Hundene, der kjendes af Alle ved deres Navne, ere med faae Undtagelser smaa af Væxt, høre til Kjøterraceren og ere meget larmende. Borgerne ere faamælende, ofte umælende, navnlig under Maaltiderne. Om Aftenen gaae de paa Byens 5 Værtshuse, hvor de dog ikke spise, men kun drikke Bajersk Øl (det saakaldte Bi-Øl), fra Brygger Bie's Bryggeri i Hobro, der har en fæl Bismag, samt Kaffepunch (det er Kaffe med Brændevin i). Naar de vende hjem fra Værtshusene ere de i Besiddelse af usædvanlige oratoriske og musikalske Evner. Dog da de komme tidligt hjem, vække de sjældent Uro om Natten paa Gaden.

3) Fiskerne. Denne Klasse ansees af Borgerne for en Pariacaste, og det vækker stort Mishag naar en Fremmed vil forfægte den Paastand, at Fiskerne ogsaa ere Borgere. Fiskerne ere i Almindelighed høie, ranke Folk, der have et sømandsagtigt Udseende. Det er i det Hele ret flinke Folk, men de gavne ikke Fiskeriet i Fjorden, idet Maskerne i deres Garn ere meget smaa, hvorfor megen Fiskeyngel gaar tabt til ingen Nytte.

Foruden disse tre Hovedclasser findes der Haandværkssvende og Lærlinge, Sy piger og Tjenestefolk. Hvad de første angaaer, da bestaaer deres Hovedbeskjæftigelse om Sommeren i at løfte Terrinen paa den hellige Kilde i Lystanlægget Munkholm. Terrinen er en stor brunmalet Jernvase, der er anbragt ovenpaa Træindfatningen om Kilden. En anden Fornøielse for dem er at tilsætte deres eget Spildevand til den hellige Kildes Jernvand, for at det kildevandselskende Publicum, særligt Tilreisende, kunne blive forbausede over Vandets stærke mineralske Smag. Andre Idrætter bestaae i at berøve Lystanlæggets Bænke deres Rygstød og Fødder, hvilket ikke er noget Kraftarbejde, da Bænkene af Byens Haandværkere ere forarbejdede af mørt Træ, og heller ikke vækker Anstød hos Borgerne, da Reparationen eller Fornylelsen af Bænkene fremmer Haandværksvirksomheden og derved gavner Byen.

Der er i den senere Tid af Politimesteren sat en Taxt af 4 Kr. for at løfte Terrinen, og af 6 Kr. for at berøve Bænkene deres Ryg eller Fødder; men da de Vedkommende intet eier, har dette hidtil ei bragt Politikassen nogen Indtægt.

Sy pigerne udgjøre en ret talrig Klasse, de udmærke sig i Almindelighed ved deres Mangel paa Evner til at sye, og staae alle i et stærkt cordialt Forhold til Handelscommiserne og Handelslærlingene.

Tjenestefolkene afgive ikke noget særligt Eiendommeligt. De og Fiskerne sige alle „A" og ikke „jeg", medens Borgerne og de andre Klasser siger „jeg".

Jeg vil hermed slutte dette Brev. Der findes heri maaske nogle Overdrivelser, men i det Væsentlige er Beskrivelsen correct. Jeg beklager kun, at jeg manglede Evne til at gjøre den livlig eller at udføre den videre.

Vægteren raaber nu 11, min Haand og min Pen trættes; jeg vil derfor slutte med Hilsener til Hustru og Familie og forbliver

Din hengivne

Arnold.

Den 10. April 1888 tilkriver Wineken mig, at han i Anledning af sin Forflyttelse til By- og Herredsfogedembedet i Stubbekøbing maatte til København for at forestille sig for Kongen og Justitsministeren. Han spørger mig da, om jeg i den Anledning kan huse ham et Par Dage, hvilket jeg med Fornøjelse gjorde, og det blev da den sidste Gang jeg saa' denne Slægtning og gode Ven, med hvem jeg havde saa mange fælles gode og glade Minder fra hans Ophold og Besøg som Student i mine Forældres Hus.

Den 16. Decbr. s. A. fik jeg et fornøjeligt Fødselsdagsbrev fra ham i Anledning af mit fyldte 50. Aar, i hvilket han dog omtaler, at han hyppigt var lidende af langvarig Hovedpine, og den 22. Marts 1890 underrettede hans Hustru mig pr. Telegraf om, at hendes Mand samme Dags Morgen var afgaaet ved Døden. Det var alt-saa kun en kort Frist han fik til at nyde de bedre økonomiske og klimatiske Forhold han opnaaede ved at komme fra Mariager til Stubbekøbing, om hvilke han med saa stor Glæde havde udtalt sig ved ovennævnte Besøg hos mig.

Jeg vender atter tilbage til 1887 for at nedskrive, at jeg den 14. Novbr. dette Aar aldeles uanet blev udnævnt til Ridder af Dannebrog, ifølge Indstilling til Indenrigsministeriet af Formanden i „Bombebøssen“s Direktion, afskediget Kommandør i Flaaden Christian Kraft¹. Jeg følte mig overbevist om, at denne Indstilling ikke var sket paa Kommandørens eget Initiativ, da de ældre Medlemmer af Direktionen, hvortil jeg dengang efter 18 Aars Tjeneste som kasseførende Direktør hørte, godt kunde have taget til Motto: „Vi Sømænd gør ej mange Ord“, og dertil føjet: „og skrive endnu færre.“ Da jeg derfor gik Kommandøren paa Klingen for at faa at vide, hvem der havde foranlediget at han satte sig til Skrivebordet for at forfatte Indstillingen, sagde han:

„Ja De véd jo lige saa godt som jeg, at det aldrig før har været Skik i Bombebøssens Bestyrelse at fremskaffe Dekorationer, og da derfor et Par yngre Medlemmer af Bestyrelsen foreslog mig at gøre det første Forsøg derpaa, slog jeg det hen dermed

¹ Kraft, Joh. Chr., f. 1820, d. 1894. 1869 Kommandør i Søetaten, 1866 Medlem af „Bombebøssen“s Direktion; senere Formand for samme. Afsked 1880.

indtil den Grund førtes i Marken, at Ridderkorset var en god Agn til at fiske Deres eventuelle Efterfølger paa, da Deres Arbejde i Bombebøssen ikke var nogen Sinecure, og saa maatte jeg da i Stiftelsens Interesse give Køb."

Jeg takkede, uden Skuffelse for mig, paa min eventuelle Efterfølgers Vegne, ihukommende det gamle Ordsprog: „Hvo Fisk vil fange, skal give Agt paa hvad Mading de helst vil have“, og uden et Gran af Misstemning fortsattes Formandens og mit Samarbejde indtil hans Død adskillige Aar længere frem i Tiden.

I 1888 forflyttedes Pastor H. M. Fenger, efter omtrent i 8 Aar at have beklædt Embedet som 2den Præst ved Vor Frelsers Kirke, vor Sognekirke, til Garnisons Kirke. Personligt havde jeg lært Fenger at kende gennem min Broder Christian, medens Fenger¹ som Cand. theol. boede paa Ehlers' Kollegium, og han var derfor ikke for mig nogen ny Mand, da han fra St. Stephans Kirken paa Nørrebro kom ud paa Kristianshavn. Længe varede det derfor ikke inden vi, andetsteds fra, sluttede os til Menigheden i Sognet, i hvis foran nævnte Kirke Fenger efterhaanden samlede en overmaade stor Kreds af Tilhørere.

Dertil kom saa, at vi paa Grund af mit tidligere Bekendtskab til Fenger ogsaa kom sammen i Privatlivet, og at vore Familier knyttedes til hinanden med Venskabets Baand og hyppigt mødtes, ikke alene, om jeg saa maa sige ved forberedte selskabelige Sammenkomster, men langt oftere ved improviserede Møder i Hjemmene. Vor Færden herude paa Kristianshavn medførte nemlig, at vi jævnlig „løb paa hinanden“, og vi blev da som oftest enige om at drikke Te sammen om Aftenen eller spise til Middag sammen den Dag eller den næste. Kort sagt, vi blev Venner og omgikkes som saadanne.

Det var os derfor et virkeligt Savn da Fengers forlod Kristianshavn, thi vel ophørte derved ikke Venskabet, som fremdeles bestaar usvækket (1910), men de tilfældige „Komsammener"s Tid til Drøftelse og Passiar af og om forskellige fælles Interesser var forbi, som Følge af at man ikke længere var Genboer i de respektive Gader neden og oven Vandet paa Kristianshavn.

¹ Fenger, Hans Mathias, K. af Dbg. og Dbm., f. 1850 paa „Nordgaard" ved Ringsted, 1868 Student fra Borgerdydskolen paa Kristianshavn, 1873 Cand. theol., 1878 Kateket ved St. Stephanskirken i Kbhvn. Lic. theol. ved Universitetets 400 Aarsfest, 1888 2den Præst ved Garnisonskirken i København, 1900 Holmens Provst. Gift 1878 med Olivia Norup, Datter af Overmaaler N. i Kallundborg.

Blandt fornøjelige selskabelige Sammenkomster hos Fengers mindes jeg særlig den Dag, da deres yngste Barn, Sønnen Frits, min Gudsøn, døbttes i Frelzers Kirke og vi efter Daaben, i samme Kirke overværede Fru Fengers Søster, Frøken Norup's Bryllup med Købmand Hansen i Holbæk, og endelig var sammen med Fengers Forældre og Søskende samt Brudeparret til Middag hos Pastoren og Hustru.

Men mange er for Resten de fælles Minder baade fra den Tids gode og trange Dage. Alle vore Børn har Fenger forberedt til Konfirmation, ligesom han ogsaa har foretaget vore tre Døtres Ægtevielse i Frelzers Kirke, der endnu dengang, inden Delingen af Sognet, var vor Sognekirke.

Samme Aar (1888) underkastede min Kone sig, efter en ubetydelig Operation, en Kur i Franzesbad i Böhmen, ledsaget af vore to ældste Pigebørn Ingeborg og Marie. Efter deres Tilbagekomst tog de da straks ud til Fru Knudtzons Villa i Ellekilde, som vi havde lejet for Sommeren. Jeg husker at de hjemvendende forlod Berlin en Morgen ved Syvtiden, og om Aftenen Kl. 11^{1/2} kom de kørende fra Helsingør til Ellekilde, hvortil Folkene og jeg havde besørget Udflytningen.

I Foraaret 1889 havde vi den tunge Sorg, at vor ældste Søn Peter, der den 1. April fyldte 17 Aar, efter at have skrantet noget og endelig ligget til Sengs med Feber i 8 à 10 Dage, af vor højt skattede Læge, Dr. med. Ludvig Jacobsen blev erklæret for at være angrebet af en begyndende Lungetuberkulose, og det var kun en stakket Trøst at Lægen en Dag kort efter med Forhaabning meddelte os, at det syntes som om den tyske Lærde, Dr. Koch, ved Rending af Tuberkelbacillen havde fundet et virksomt Middel mod denne snigende Sygdom; thi ikke mere end en Uges Tid senere meddelte han os med Bedrøvelse, at Ud-sigterne fra den Side var saa betydeligt reducerede, at der ikke paa det daværende Tidspunkt kunde regnes med dem, og endnu den Dag i Dag (1910) er dette Problem vistnok ikke løst. Imidlertid gav han os det Haab, at Sygdommen alligevel kunde overvindes, især da Peter ikke kunde siges at have medfødte Anlæg for dennes Trivsel, men tværtimod ved sit ellers sunde Legeme og sin godt udviklede Brystkasse havde gode Chancer for at sejre over Sygdommen, der maatte være paaført ham ved Infektion.

Imidlertid gjorde vi alt hvad der stod i vor Magt for at skaffe ham den omhyggeligste og hensigtsmæssigste Pleje; vi flyttede

tidligt paa Sommeren til Ellekilde, hvor vi havde lejet Etatsraad Collins møblerede Villa „Ellekilde“, og senere tog saa min Kone med Peter, Marie og Bodil til Modum i Norge, hvorfra jeg en Tid efter skulde hente dem hjem, da jeg paa Grund af min Virksomhed ikke kunde være fraværende fra København i længere Tid.

Jeg erindrer at Rejsen pr. Dampskib til Kristiania var særdeles stormfuld, som det meddeltes mig, og at Marie især havde været meget søsyg; men efter Ankomsten til Modum gik dog den første Tid deroppe nogenlunde godt. Jeg rejste da derop, for efter et kortere Ophold dér at følges hjem med de andre; men denne Plan blev snart aldeles umuliggjort af følgende Grunde.

Nogle Dage efter min Ankomst til Modum var en Del Ungdom deroppe paa en lille Eftermiddags-Udflugt til Fods, i hvilken Peter med Lægens Tilladelse var Deltager, særligt fordi denne selv fulgte med paa Turen, der ingen Anstrengelser frembød. Desuagtet indtraf dog det sørgelige Tilfælde, at Peter ved denne Lejlighed fik sin første Lungeblødning, der dog aldrig senere efterfulgtes af nogen saadan af en saa alvorlig Natur. Han kom tilbage fra Turen, støttet af Lægens Arm og i en i høj Grad deprimeret Sindsstemning, og maatte selvfølgelig straks gaa til Sengs.

Nu viste det sig at Modum, der kun var indrettet for mobile Patienter og Rekonvalescenter, var et højst uheldigt Opholdssted for en sengeliggende, da enhver Bekvemmelighed for Patienten manglede.

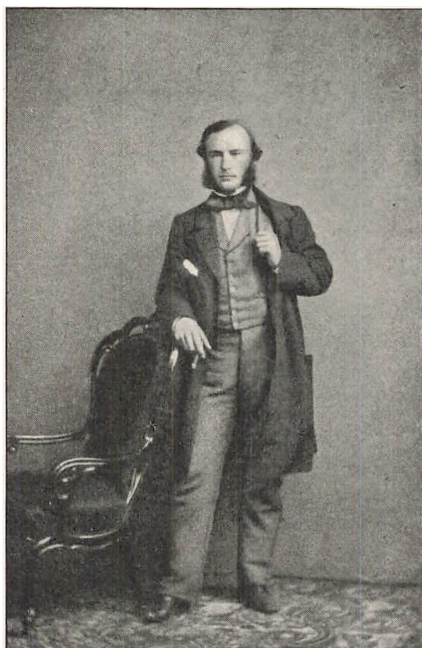
Vi boede i en lille Villa i Granskoven; Restaurationen, hvor Beboerne paa Anstalten indtog hele deres Forplejning, laa et godt Stykke Vej fra os, og fra samme Sted skulde ligeledes de Ubetydeligheder hentes, som Patienten nød. W. C. (af Navn) var en lille fælles Eremitage i Skoven for nogle omliggende Smaavillaer af samme Beskaffenhed som vor, og en saadan Ting som en Guttaperkase til Isomslag ved Standsning af Blødningerne, var flere Dage om at naa fra Kristiania til Modum.

Under disse Omstændigheder blev min Kone og jeg snart enige om, at det vilde være rettest at lade Marie og Bodil, der skulde have været til Opmuntring for Peter under det forudsatte Fri-luftsliv, rejse hjem, og vi to delte saa Sygeplejen mellem os, særlig om Natten, naar Isomslagene skulde skiftes og den dertil fornødne Is hugges i Smaastykker, hvilket vi da foretog uden for Huset.

Det var en sørgelig Tid. Patientens periodiske Lungeblød-

ninger var vanskelige at overvinde, og imidlertid trak Tiden sig hen mod Slutningen af August, da Anstalten skulde lukkes, og hvad var der saa at gøre? Paa min Forespørgsel herom til Stedets Inspektør, svarede denne: Ja saa maa „dere“ tage Logi hos en af Bygdens Bønder.

Men Gudskelov standsede Blødningerne tilstrækkeligt længe inden Lukketiden kom, saa at Lægen kunde tilraade os at rejse

Carl Albeck.
1861.

hjem, og stor var Spændingen hos os alle tre inden vi slap af Sted med Toget til Kristiania, hvor vi overnattede; den næste Aften fortsattes Rejsen til Helsingborg og derfra pr. Damper til Helsingør, hvorfra Peter og min Kone tog til Ellekilde for at bo en 14 Dages Tid i Fru Dreier's Pensionat og samle Kræfter. Dette havde gode Følger for Peter, der efter adskillige Svaghedsperioder under hans rigelig syvaarige Sygdom viste sig at være i Besiddelse af en paafaldende Evne til atter hurtigt at komme til Kræfter.

Den 4. Januar 1889 fik jeg et fornøjeligt Brev fra Fru Petrea Schrøder, i Anledning af en lille Tjeneste jeg havde haft Lejlighed til at vise hende, og dobbelt sørgeligt var mig derfor Budskabet om hendes Død, som indtraf den 26. Februar om Aftenen, efter kun nogle faa Dages Sygeleje. Dødsårsagen var Lungebetændelse. Hun blev omtrent 70 Aar gammel¹.

Den 5. Januar takker Hr. Bernhard Olsen, paa Folkemuseets Vegne, for et gammelt Loft jeg havde foræret Museet, og det kan maaske have nogen Interesse at erfare, hvorledes jeg var kommet i Besiddelse af dette Loft eller rettere 50 Loftfyldinger,

¹ Fru Schrøder har oftere været nævnt som Ven af vor Familie og gift med Faders Bogholder.

der havde været anbragte mellem Bjælkerne over et Værelse i Huset Nr. 46 i Overgade o. V., tæt ved den Ejendom, i hvilken Pastor Fenger boede det meste af den Tid, han som foran omtalt var Præst ved Vor Frelsers Kirke paa Kristianshavn. Huset skulde ifølge Traditionen have tilhørt en Skipper, der til sin Stadsestues Dekoration fra Holland havde medbragt de med malede Figurer udstyrede Fyldinger samt en Del Kakkeler til Værelsets store Ovnplads. Huset skiftede imidlertid i 1880erne Ejer, og denne fandt da, at et fladt Gipsloft og en limfarvet Kakkelovnsplads vilde være langt kønnere end alt dette gamle Ragelse. Fenger opdagede Ødelæggesværket og sikrede sig de tiloversblevne, ikke molesterede Kakkeler, og af disse fik han da sammensat en Bordplade; han gjorde mig opmærksom paa de 50 Fyldinger i Loftet, som jeg da købte for 50 Kr. — Jeg antager at Billederne var fra Midten af det 18. Aarhundrede eller maaske noget tidligere.

Den som Forfatter kendte Beatus Dodt meddeler mig, at hans Søster Polly den 14. Februar var død efter 4 Maaneders Sygeleje.

I April 1890 konfirmeredes vor næstældste Datter Marie.

Den 6. November døde min Moders Fætter, afskediget Lods Carl Buch, som jeg i mine Erindringer tidligere har haft Lejlighed til at omtale.

Den 17. Novbr. døde Lægen, Etatsraad S. E. Larsen, henved 89 Aar gammel, tidligere omtalt som indgiftet i vor Familie, der omfattede ham med den største Kærlighed og Højagtelse.

Den 23. April 1890 blev min Svoger Carl Albeck udnævnt til Ridder af Dannebrog, efter at han siden 1880 havde været Medlem af den militære Hallekommission. Det vil erindres at jeg,

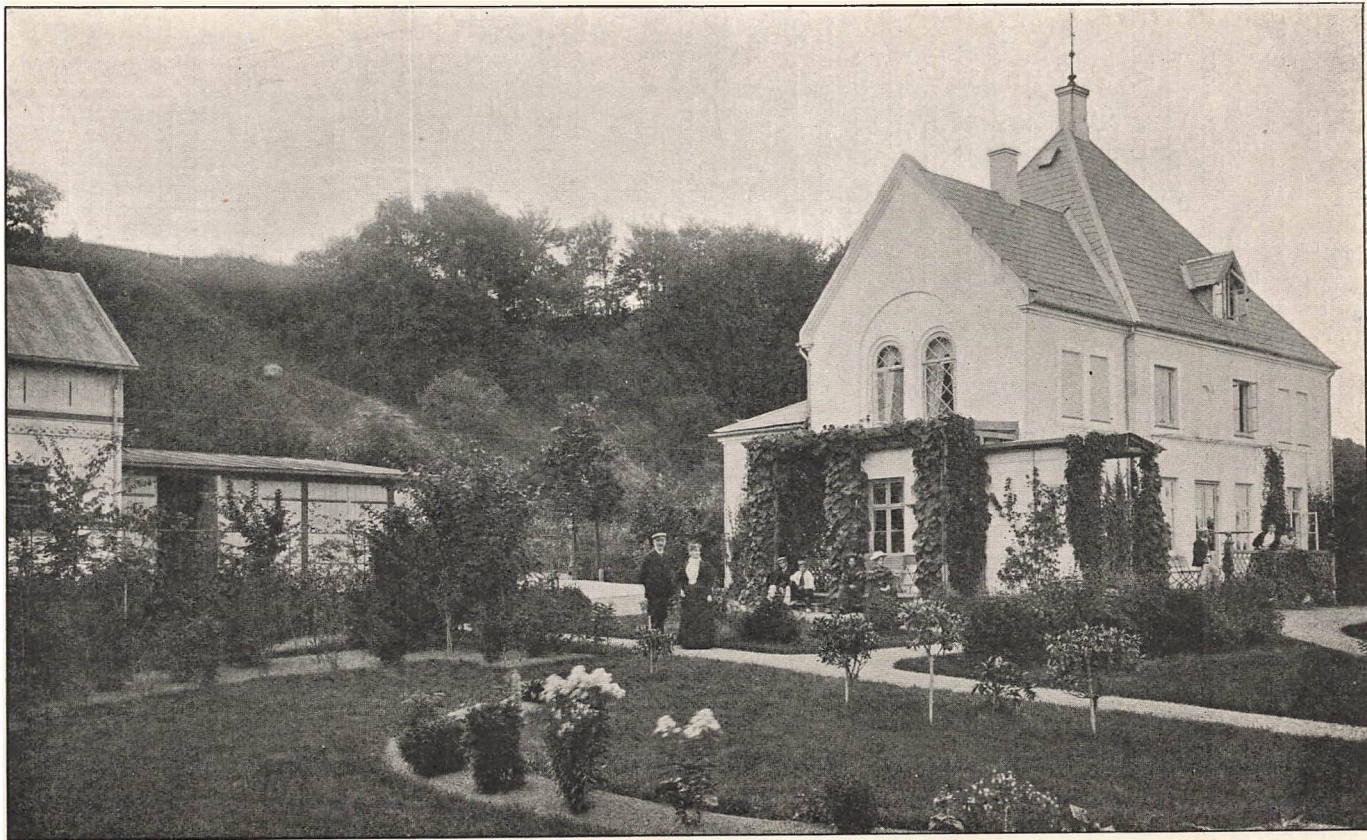
Fru Emilie Albeck, født Heering,
med Datteren Alida. 1861.

som tidligere omtalt, ikke kom til at overvære hans Bryllup med min ældste Søster Emilie den 19. Maj 1860, da jeg nogle Dage forinden maatte rejse til London; men jeg har omtalt et Besøg hos ham paa „Brede“ i Sommeren 1875, og hertil skal jeg nu tilføje, hvorledes det i øvrigt senere gik det unge Ægtepar fra 1860. Dets første Bolig var i Landemærket, i et nyopført Hus over for Trinitatis Kirke, under meget beskedne Forhold. Albeck drev dengang sin Forretning, der hovedsagelig bestod i Klædevarer en gros, under Firmaet C. E. Albeck & Søn; han var en meget aktiv og flittig Mand, og hans Forretning lønnede sig saa godt, at han snart kunde flytte til en større Lejlighed i en Gaard i Læderstræde, der desuden afgav Plads for hans Klædelager. Allerede i 1865, efter at have associeret sig med en Grosserer Petersen under Firmaet Petersen & Albeck, byggede dette paa Blegdamsvejen en Krasuldfabrik og udvidede desuden Forretninger. til ogsaa at omfatte en gros Handel med Klude og gammel Jern, i hvilken sidste Artikel der dengang, saa vidt jeg erindrer, var særdeles gode Konjunkturer.

I 1873 udtraadte Albeck af Firmaet Petersen & Albeck, efter at Ejeren af Brede Klædefabrik — Fabrikant Modeweg — var død, og Albeck sammen med Grosserer William Salomonsen ved Køb var bleven Medejer af Fabrikken, under Firma J. C. Modeweg & Søn, fra hvilken Virksomhed han dog allerede paa Grund af Svagelighed og efter hans Læges Raad trak sig tilbage i 1880, kun 50 Aar gammel og som en velhavende Mand.

For ikke at ligge ledig, hvilket ikke stemmede med hans Natur, købte han da en Del Ejendomme, beliggende i Ny Østergade, af det Københavnske Byggeselskab. Albeck ansaa' vistnok dette Køb som en god Kapitalanbringelse, i Forbindelse med en for ham passende Beskæftigelse; men det gik ikke saa glat som han havde tænkt sig, idet der allerede under Købet, saa vidt mig bekendt, paaførtes ham uventede Besværligheder fra Sælgernes Side, ligesom Ejendommene viste sig ikke at være saa godt byggede eller saa lukrativ en Besiddelse som han havde antaget, saa at den Rekreation hans Tilbagetræden fra et arbejdsomt og anstrengende Forretningsliv skulde have skaffet ham, langtfra opnaaedes.

Paa Kradsuldfabrikkens Grund, der fra Blegdamsvejen gik helt ned til Dosseringen ved Sortedamssøen, havde Petersen & Albeck bygget to ens Villaer, hver med en ret stor Forhave; disse afgav

Landstedet i Ellekilde, set fra Haven.

to rummelige Familieboliger. Ligesom tidligere, da Albecks boede inden for den gamle Voldlinie og en Tid ogsaa havde privat Lejlighed i Rosenvænget, medens Kontoret var paa den ovennævnte Krasuldfabrik, var det altid mine Forældre en Glæde at være Gæster hos dem, f. Eks. til en daglig, jævn Middag med en paafølgende L'hombre for Herrerne. Albeck var en livlig og opmærksom Vært, og min Søster Emilie, der i Opvæksten havde været mindre stærk, blev til mine Forældres Glæde en dygtig Husmoder i et hyggeligt Hjem.

Bodil Heering. Ellekilde.

Albecks havde i deres Ægteskab 4 Børn: Alida, født 17. Febr. 1861, gift 1884 med Godsejer August Konow, der i 1909 fik Titel af Hofjægermester.

Andreas, født 29. Januar 1862, gift 1887 som Overretssagfører med Marie (Mimi) Berg fra Laurvig.

Viggo, født 20. Marts 1865, gift 1888 med Dora

Krach fra Neumünster, blev Fabrikant i Neumünster, senere Groserer i København.

Emilie, født 1867, død 1874.

Albeck døde i sit 75. Aar, den 27. Januar 1905, i sin Bolig i Bredgade Nr. 56 i København, hvor min Søster Emilie fremdeles er til Huse (1910) og endnu er Ejerinde af de ovennævnte Ejendomme i Ny Østergade.

Den 5. April 1891 blev min Søn William konfirmeret, og i den Anledning skrev hans Gudfader, Conrad Weidemann, dengang Amtsforvalter i Rønne, blandt andet saaledes til mig:

Jeg sidder her og tænker paa den glade Daabsdag¹, vi feirede ude i Deres Svigerfaders Villa, det var i hine lykkelige Dage — — —

og efter at have skrevet om de Forandringer, der siden den Tid var foregaaede, fortsætter Amtsforvalteren saaledes:

Men Et er blevet sig selv lig, det er det gode og kjærlige Hjem De og Deres Kone har grundet, et i bedste Forstand godt Hjem, og den rare William har ikke svigtet det. Gid Dagen paa Søndag maa blive ham til sand Velsignelse og han maa vedblive som hidtil at være til Glæde.

Brevet slutter med mange Hilsener til Kone og Børn samt til forskellige andre gode Venner, og blandt disse udhæver han særlig „Medgudfaderen“, „den ædle Philipsen“, som bekendt vor fælles Ven Undernotar Frederik Philipsen, der var til Stede ved den lille Familienfest som Konfirmationsdagen gav Anledning til, og paa hvilken han fraveg sit ellers strenge Princip om ikke at deltage i nogen som helst Selskabelighed saa længe han beskæftigede sig med sine Sprogstudier.

Den 16. April købte jeg ved Auktion, der afholdtes paa Tinghuset i Fredensborg, afdøde Etatsraad, Kunstmaler Carl Bloch's Villa i Ellekilde for Kr. 16,007. 17², inklusive alle Omkostninger.

Hvad der bevægede mig til at købe dette Landsted var, at vi, der i ca. en halv Snes Aar havde boet paa forskellige Steder i Aalsgaard og Ellekilde, bl. a. i Somrene 1889 og 1890 i Etatsraad Collins Villa, ikke for Sommeren 1891 havde kunnet opdrive

Marie Heering. Ellekilde.

¹ Hvilken jeg tidligere har omtalt.

² Assurancesummen var Kr. 13,040.

en ledig Lejlighed derude, og at vi ikke kunde løsrive os fra denne dejlige Egn, idet vi mente intet andet Sted at kunne finde Erstatning for Udsigten til den svenske Kyst med „Kullen“ og Havet, bag hvilket Solen ofte i det prægtigste Farvespil forsvandt under Horisonten.

Foruden den stadig vekslende Skønhed som Havet og Livet paa dette frembød, havde vi lige i Nærheden den karakteristiske Hornbæk Plantage, og da jeg i dette Aar, efter 12 Aars Forløb,

Paa Skraastangen ved Collins Villa i Ellekilde.
Ove Larsen, Marie og Peter Heering, Agnete Fritsche, Axel Lemming og Bodil Heering.

igen havde anskaffet mig et Køretøj, kunde vi foretage Udflugter til de mange andre dejlige Skove i Nordsjælland, som f. Eks. Hellebækskovene, Teglstrup Hegn, Nyrup Hegn, Danstrup Hegn, Klosterris, Risbyvang, Horserød Hegn og Gurrevang, der alle passeredes naar man f. Eks. paa en Køretur til Fredensborg, der kun ligger 2 Mil fra Ellekilde, lagde Vejen henholdsvis enten over Gurre eller Tikøb.

Vejen over Tikøb — naar den fra denne By lægges over Byerne Jonstrup og Endrup — til Fredensborg frembyder, da den paa flere Steder kun er ganske lidt fjernet fra Esrom Søs østlige Bred, en prægtig Udsigt til Danmarks herligste Skov, Gribskov, der jo helt omkranser Søens vestlige Bred. I det hele frembød den skønne Egn en stor Mængde Udflugter baade til Vogns og

til Fods, og naar dertil for Børnenes Vedkommende kom en Robaad, saa lod et Landophold i Ellekilde efter vore Begreber intet tilbage at ønske.

Vor Bolig dér var dog ikke fri for en Skyggeside, nemlig de ikke sjældne barske Vinde fra N. V. Blev disse til virkelige Storme var de en Svøbe for Stedet, rent bortset fra den høje og larmende Sø, de førte ind mod Kysten, hvilken Larm man dog vænnede sig til, og Synet af de fraadende Bølger havde jo ogsaa sin særegne

Ved Stranden i Hornbæks Plantage.
Bodil og Marie Heering, Axel Lemming, Peter Heering og Fox-Terrier „Patch“.

Skønhed. Nordvest-Storm var i øvrigt ikke alene inderlig generende for Beboerne, men ogsaa ødelæggende for Vegetationen i Strandhaven.

Villaen laa paa Strandsiden af Vejen, der fra Helsingør fører til Hornbæk. Den var bygget paa Sandjord, nærmest dog Sand bevokset med Mos og Lavarter. De svage Forsøg der havde været gjort paa at fremelske en Have, viste sig i Form af nogle mosklædte Grantræer; dog voksede der lige op ad Huset nogle rigtblomstrende Weigeliabuske. Man vilde vide, at Kunstnerens Hustru havde skitseret Planen til Huset, der som det synes først havde været tænkt som en kvadratisk Bygning med et meget højt, skiferdækket Tag, der fra de fire Hjørner løb op i en fælles Spids omkring Husets Skorsten. I denne Bygningens Kerne

fandtes i Stueetagen 2 store og 1 lille Opholdsværelse med Forstue og Køkken, paa 1ste Sal, der var en fuld Etage¹, fandtes 2 meget rummelige og 3 mindre Soveværelser. Fra det store Loftsrum var der endvidere afskildret 2 gode Kamre imod Syd og Vest, hver med sit Kvistvindu. Allerede under selve Opførelsen af Huset var der dog vistnok foretaget en Udvidelse i Husets fulde Højde, men ikke i dets fulde Dybde, ved en Tilbygning paa Østsiden, hvis Gavl vendte mod dette Verdenshjørne, og som indeholdt 2

Ingeborg. Stranden ved Ellekilde.

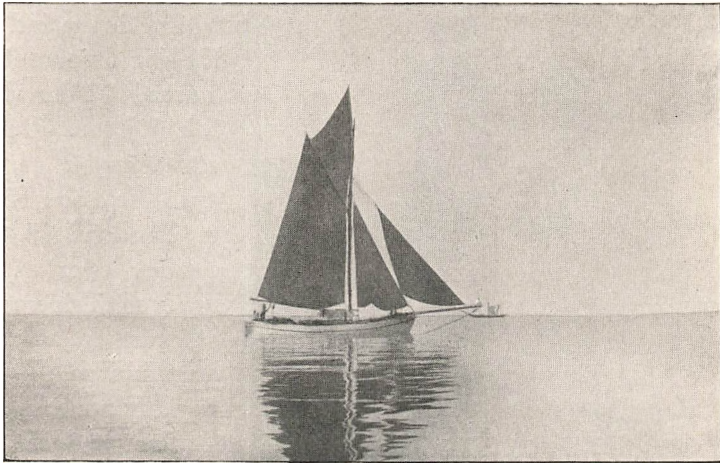
rummelige Værelser, et i Stueetagen og et paa første Sal². Taget paa Tilbygningen var et almindeligt skiferdækket Tag, der skar ind i det høje Tag med Skodtrender paa begge Sider.

En anden, mindre Tilbygning var derimod vistnok senere foretaget, dog kun i Stueetagens Højde; den indeholdt et lille Soveværelse, af Blochs Børn kaldet „Onkel Phils“ Værelse. Denne Tilbygning's Ydermure vendte mod Syd og Øst, med et Vindu mod Øst og Indgang fra Forstuen i den ældre Del af Huset; den var placeret i et Hug mellem dette og den førstnævnte Tilbygning, i hvilket Hugs inderste Hjørne Taget endte oppe under Tagrenden paa den firkantede Del af det ældste Hus.

¹ Hvad der var en stor Behagelighed, da Værelser i en Tagetage er meget varme Opholdssteder om Sommeren.

² Værelset i Stueetagen med et Vindu og en Dør mod Øst, samt et Vindu imod Nord, Værelset paa første Sal med 2 Vinduer mod Øst.

Da jeg købte Villaen indeholdt den altsaa i Stueetagen 3 store og 1 mindre Opholdsværelse, Forstue og Køkken, fra hvilket der var Nedgang til en stor Kælder, som dog ikke strakte sig under hele Huset; paa 1ste Sal 3 meget rummelige og 3 mindre Soveværelser, og saa endda de to omtalte Kvistværelser, altsaa i alt 11 Værelser og 2 Kvistkamre (Pigekamre). De 7 Soveværelser havde alle, med Undtagelse af et der vendte mod Nord, deres Vinduer mod Øst og Vest. Alt i alt altsaa et meget rummeligt Hus; men det var ogsaa indrettet til en Familie med 8 Børn, og

Vindstille i Ellekilde, med diset Luft.

da der hos os var 6 Børn, samt at der paa Grund af den fjerne Beliggenhed fra København maatte gøres Regning paa liggende Gæster — mest længere Feriebesøg af vor Ungdoms Kammerater og Veninder —, faldt det ikke vanskeligt at faa Huset fuldt befolket.

I Blochs Tid blev Villaen nærmest kun benyttet i den egentlige Sommerferie, hvorfor der ganske naturligt ikke var anvendt meget paa at tilvejebringe en Have; Omgivelserne var jo allerede uden en saadan smukke nok, og desuden var Opholdet i Ellekilde ikke helt Ferie for Carl Bloch selv, men gav snarere Anledning til flittigt Arbejde, da Motiverne til en stor Del af hans mange, saa højt skattede Raderinger netop er hentede fra Ellekildes nærmeste Omegn.

Da dette baade rummelige og indvendig særdeles kønt udstyrede og vel vedligeholdte Hus var købt, gik vi straks i Gang med at anskaffe det nødvendige, ganske tarvelige Sommermøblement, og henimod Sommerferien flyttede vi saa ud paa Landgodset.

Men aldrig har jeg oplevet en saa regnfuld Sommer som 1891. Fra de høje Skrænter bag den Side af Landevejen, hvor Huset laa ligeoverfor, strømmede Vandet ned i Vejgrøfterne, særlig ad en stejl Vej der førte op til en Parcellists Jorder, hvor der fandtes en Dam, hvis Vandstand steg saa højt, at den gik over sine Bredder,

Harald Heering. Ellekilde.

saa at smaa Karusser med Vandet førtes ned i Vejgrøfterne, hvorfra det videre trængte ind i vor ellers gode Brønd og fra denne ind i vor Kælder, hvor det stod henved 1 Alen højt i 5 à 6 Uger. Det var altsaa ingen god Begyndelse som Ejer af et Landsted jeg der gjorde, efter at have brudt mit Princip: ikke at optræde som Ejer, men kun som Lejer af en Landbolig.

For at undgaa en Gentagelse af denne Kalamitet, maatte jeg derfor bekoste et aldeles uforudset, kostbart Kloakanlæg, der da heldigvis i Aarenes Løb

viste sig at være i enhver Henseende hensigtsmæssigt; thi da Huset laa betydeligt højere end Vandstanden i Kattegat, var Regn- og Spildevand let at blive af med, naar kun de fornødne Foranstaltninger dertil iværksattes.

Da jeg købte Villaen mente jeg i øvrigt ogsaa fuldt ud at kende dens svage Sider, dog var den, der første Gang viste sig ved Afvandingen mig ubekendt; derimod vidste jeg at Husets Tag, paa Grund af at det var lægtet med for stort Mellemrum mellem Lægterne, ikke altid var saa tæt som ønskeligt, særlig under Snefald om Vinteren.

Jeg var derfor forberedt paa at Taget maatte lægtes om, men

ikke at der var brugt saa meget Kit for at hjælpe paa Utæthed, at en stor Del af Skiferstenene gik itu ved Aftagningen og maatte erstattes med nye.

Et let bygget Udhus, der benyttedes til Vadskehus, laa til venstre for Villaen og adskilt fra denne; dette tog jeg Bestemmelse om at forlænge, for at skaffe et rummeligt Pige-kammer til Veje i Stueeta-gen samt en Udvidelse af Køkkenet, Indretning af et Spisekammer med Vindu imod Nord og en Folkestue. Dette kunde have været udført for en rimelig Sum, særlig naar Hensyn toges til de derved vundne Fordele; men ak! da man brød Husets Gavl ned for at foretage Forlængelsen, viste det sig at Lægter og Spær paa Grund af Bygnin-gens utætte Spaantag var bedærvede og maatte fornyes, og da man derfor skred til at pille Tag og Tag-spaan af Huset, som nu stod uden Gavl, styrtede det omtrent helt sammen, og en Bygning til at afgive de ovennævnte Lokaler maatte da opføres helt fra nyt af.

De først nævnte Foranstaltninger var altsaa nærmest paatvungne mig ved Tilfældets Magt, hvorimod Tilbygningen, der for øvrigt medførte store Bekvemmeligheder, kunde være undgaaet.

Mod Øst byggedes en stor, med Glas overdækket Veranda, dog med aabne Sider, forsynede med Spalierlister, op ad hvilke det lykkedes at faa Aristoloccia og vild Vin til at slynge sig med stor Frodighed. Paa Sydsiden, omkring Indgangsdøren til Forstuen, byggedes af Træ et rummeligt Vindfang, der viste sig at være sær-

Bodil, Harald og Marie Heering.
Fra Landstedets Have i Ellekilde.

deles beskyttende imod Træk, og endvidere spalieredes Muren med Vinstokke, der trivedes fortræffeligt og i Løbet af nogle faa Aar helt dækkede den. Paa Nordsiden, uden for Indgangen til Havestuen, indrettedes en Platform med Gelænder, fra hvis ene Side, der var uden Gelænder, to Trin førte ned i Haven. Denne Plat-

Marie Heering og Kay Leth i Verandaen i Ellekilde, omgivne af Vinløv.

form var ikke overdækket, men Husets Nordside og Platformens For- side spalieredes, og paa denne lykkedes det at fremelske Clematis (smaa hvide Blomster), Vedbende og vild Vin, og voksede end ikke disse Planter saa hurtigt op som Planterne mod Syd og Øst, saa trivedes de dog ved Hjælp af en ihærdig Pasning og Opbinding, som jeg i adskillige Aar selv paatog mig for alle Spalieernes Vedkommende. Paa Villaens Vestside voksede Vedbende.

Endelig byggedes en Stald med Vogremise, hvis Bagmur, der vendte

ud mod Vejen, spalieredes med vild Vin og Clematis.

Villaens Areal var 7,700 □ Alen. Havens Anlæg, efter Gartner Høgh-Hansens Plan, medførte Tilkørsel af et Par Hundrede Læs Jord, dels Oprensning fra Damme i Hellebæk-Skovene, dels Lerbord, saa god som denne kunde faas fra en nærliggende Skrænt. Herefter fordelte Arealet sig vel omtrent saaledes: $\frac{2}{3}$ til Villaen med Have og $\frac{1}{3}$ til Stald, Staldgaard og en Boldplads.

Paa Skrænten mod Søen skærmedes Haven ved et tæt Hegn af Granrafter, og bag dette plantedes paa hele Strækningen forskelligeartede Sirbuske, der i Ly af Hegnet kom godt i Vækst, hvilket ogsaa gjaldt hele Haveanlægget, der ved omhyggelig Pleje og Gødning slog godt an og som det lykkedes at vedligeholde,

dog selvfølgelig ikke uden Skuffelser, særligt foraarsagede af de nordvestlige Vinde og af Tørke; thi under det paakørte Jordlag fandtes kun Strandsand.

Disse forskellige Arbejder udførtes i Efteraaret 1891 og den paafølgende Vinter, og stod færdige i Foraaret 1892. Jeg maa dog endnu tilføje, at Huset var bygget af røde Mursten, blandt hvilke der dog fandtes adskillige af ret ubestemmelig Farve, hvorfor

Landstedet i Ellekilde, Façade mod Landevejen.
I Vognen Fru Heering, Peter og Ingeborg H.

jeg besluttede mig til at pudse Murene, samtidig med at jeg lod alle Vindusaabninger forsyne med svagt fremspringende Murrammer, hvorefter alle Murfladerne kalkfarvedes hvide. Inde i Bygningen foretoges kun en eneste Forandring, nemlig en Omlægning af den ualmindelig stejle Trappe, der i ét Løb førte fra Stuen til første Sal. Denne omdannedes ved min Fætter, Arkitekt Georg Møllers Snille til en særdeles bekvem Trappe med 2 Løb. Omkostningerne ved alle disse Forbedringer forbigaar jeg her, men til Skræk og Advarsel for Efterkommere, der maatte blive i Stand til at anskaffe Landsted, hvilket jeg dog efter gjort Erfaring fraraader dem, efterlader jeg, hensat i mit Forretnings-Arkiv, en Mappe med Paaskrift: „Landstedet i Ellekilde“, som jeg beder dem gennemstudere til Forebyggelse af eventuel Letsindighed.

Nogle Aar senere, da Staten solgte det gamle Hegnshus, der

laa skraas over for min Bolig i Ellekilde, samt dettes Jordtilliggende, købte jeg heraf et Stykke flad Mark lige over for min Grund, i en Længde af omtrent 100 Alen, samt Skrænten bag ved Marken indtil dennes Kam. Marken bestod af stiv Lerjord, fremkommen ved en tidligere Nedskridning af en Del af den bagved liggende Skrænt. Skræntens øverste, ubevoksede Del lod jeg beplante med Ædelgran, der nu (1910) danner en hel lille frodig,

Marie, William, Peter og Ingeborg Heering, Harald Fritsche; Harald og Bodil Heering paa den yderste Spids af den af Storm ødelagte lille Collinske Baadehavn ved Ellekilde.

ung Plantage, og af dens bevoksede Del lod jeg i Aarer.es Løb borthugge adskillige værdiløse Pilearter etc. og plante Bøg, Kastanjer o. a. i Stedet, hvilket ogsaa trivedes godt, skærmet for Nordvestvinden af andre Træer. Paa den ovennævnte flade Mark anlagdes Køkkenhave og Tennisplads.

Jeg ender her Beskrivelsen af det Sted, der blev Familiens Herlighed i Ellekilde, idet jeg forbigaar nogle senere Foranstaltninger til Værn af vor Forstrand mod det graadige Kattegat.

Den 15. December 1891 døde Husmandsenken, gamle Maren i Brøndbyvester, over 50 Aar senere end hendes Søster Karen, der døde i Sommeren 1851, efter 18 Aars Tjeneste i mine Forældres Hus som Barnepige for deres 8 Børn. Disse to saa ual-

mindelig trofaste Mennesker vil erindres som tidligere omtalt i disse Meddelelser.

I Sommeren samme Aar toges Stiftelsen „Bombebøssen“s ny Bygning i Overgade oven Vandet i Brug, og da jeg var det Medlem af denne Stiftelses Bestyrelse, der alene havde haft med Bygningens Opførelse at gøre, kan jeg ikke nægte mig den Fornøjelse, saa kortfattet som muligt at fortælle lidt om denne Begivenhed.

Baadebroen ved Landstedets Strand (Peter H.)

Først vil jeg da begynde med at berette, at den gamle Stiftelses Bygning var en Del af et tidligere Sukkerraffinaderi i Brogade paa Kristianshavn, og at Ejendommen strakte sig paa langs af dennes Grund fra nævnte Gade til den bagved med Brogade parallelt løbende Torvegade, samt at den i Tidernes Løb maatte siges at være bleven ret uskikket til fremtidig Beboelse for de gamle Søfolk.

Spørgsmaalet om Salg af den gamle Bygning og Opførelse paa et andet Sted af en ny, havde ofte været paa Bane og maatte engang bringes til Udførelse, og da det saa lykkedes mig at kunne paavise en passende, ubebygget Grund i Overgade oven Vandet, blev Sagen for Alvor taget op.

Denne Grund havde tidligere tilhørt Kommunen og var bleven benyttet til Oplagsplads for Brosten, indtil den solgtes til Enken

efter Oliemøller Olsen paa Kristianshavn, der da lod hele Grunden henligge ubebygget, af Hensyn til Lys, Luft og Ro for Naboejendommen ved Kanalen, der tilhørte hende og hvor hun havde sin Bolig.

Efter Enkefru Olsens Død 8. Marts 1888, 77 Aar gammel, overtog Sønnen, Cand. polit., Oliemøller Alfred Olsen¹ Ejendommen, og solgte derefter en stor Parcel af det ubebyggede Grundstykke til Bebyggelse; men endnu var der netop et for „Bombebøssen“ passende Stykke ud mod Kanalen tilbage. Alfred Olsens Hustru, født Thora Seehusen — der ligesom hendes Mand var fødte Kristianshavner og Barndomskammerater med mig — vilde imidlertid ikke give sit Samtykke til, at der byggedes en Stiftelse paa Grunden — Guderne maa vide hvorfor —, da hendes Mand havde overladt dette Spørgsmaal ganske til hendes Afgørelse.

Harald Heering til Hest paa Hamlet-Hoppen „Vanda“.
(Hornbæk Plantage).

Der var altsaa ikke andet at gøre, end i al Venskabelighed at søge at bringe Fruen paa andre Tanker, og i den Hensigt lod jeg da udføre Tegninger til „Bombebøssen“, tænkt liggende paa det omtalte Grundareal, og begav mig saa med

disse under Armen over til Fruen, der boede i samme Ejendom, hvori hendes afdøde Svigermoder havde boet.

Jeg blev meget venligt modtaget, men saa snart Fruen erfarede mit Ærinde, rynkede hun Brynene og sagde: „Nej Heering, lad dog blot være med at vise mig alle disse Tegninger, for denne „Bombebøsse“ bliver nu alligevel ikke min Nabo.“ Hertil svarede jeg: „Ja saa let slipper De nu ikke fra mig, thi Sagen interesserer mig i høj Grad og det er min Overbevisning, at den ogsaa vil komme til at interessere Dem, naar De virkelig vil sætte Dem ind i den, og De maa derfor være saa elskværdig at se paa Tegningerne.“ Nu forelagde jeg disse for Fruen og forklarede dem, ligesom jeg bemærkede, at det Hus „Bombebøssen“ agtede at opføre dog vistnok vilde blive langt hyggeligere at faa til Nabo end en Lejekaserne af den Natur, som den paa den bortsolgte Del af Grundstykket allerede opførte.

¹ Olsen, Alfred, f. 1842, d. 1900, gift med Thora Seehusen, Datter af Snedkermester Seehusen paa Kristianshavn.

Omslaget i Fruens Syn paa Tingene kom mig derefter ligefrem overraskende.

„De har Ret,“ udbød hun, „det kan blive kønt og hyggeligt at faa „Bombebøssen“ i sin foryngede Skikkelse herover, saaledes som den vil blive placeret, til vor Naboejendom. Sagen om Købet af Grunden ordner saa Arthur¹ paa Alfreds Vegne; men lad Arthur endelig straks vide, at „Bombebøssen“ skal have Grundstykket, for tænk hvor græsseligt det vilde være, om der muligt gennem ham allerede maatte være givet noget andet bindende Løfte om Salg.“ At vedkommende gennem mig selv personlig straks blev underrettet herom, behøver jeg næppe at tilføje.

Grunden blev da købt for 20 Kr. pr. □ Alen — saa vidt mig bekendt den samme Pris, som afdøde Enkefru Olsen havde betalt den med for adskillige Aar tilbage — ja et mindre Stykke af den endog under denne Pris, fordi det først skulde tilfalde Stiftelsen „Bombebøssen“ og betales efter Sælgeren, Cand. polit. Alfred Olsens og Hustrus Død. Den resterende store Del af Købesummen betales Sælgeren kontant af „Bombebøssen“.

Selvfølgelig var Stiftelsens Bestyrelse Sælgeren og hans Hustru overordentlig taknemmelig for den store Liberalitet, hvormed de var komne den i Møde, og for deres derved viste Interesse for at skaffe den gamle Sømandsstiftelse fra 1819 en for en saadan Stiftelse tidssvarende indrettet Bolig, der endogsaa vilde komme til at ligge med Udsigt til Kanalen og den sig der rørende, om end kun ringe Skibsfart, der dog kunde vække Beboernes Minder om deres fordums Færden.

Da det efter Købet af Grunden ogsaa var lykkedes Bestyrelsen paa fordelagtig Maade at sælge den gamle Stiftelsesbygning², var den kommet saa vidt, at den uden at stifte en eneste Øres Gæld kunde opføre og montere den ny Bygning.

Tegningen til den nye Stiftelse var udført af Arkitekt Thorvald Bindsbøll³, der dengang kun var lidet kendt og havde været Skolekammerat med min yngste Broder og Omgangsven med mig. Den blev approberet af Bestyrelsen.

Jeg havde gjort Arkitekten bekendt med, hvilke Lokalteter

¹ Overretssagfører Arthur Sally, R. af Dbg., Alfreds Fætter og en personlig Ven af mig, f. 1845, gift med Ida Thiele, Datter af Instrumentmager F. A. Thiele.

² Hvorved ikke maa glemmes, at en Nybygning kunde faa Façade til to Gader, hvad den ogsaa fik.

³ Bindsbøll, Thorvald, f. 1846, d. 1908.

Bygningen skulde indeholde samt disses Størrelse, grundet paa de Erfaringer — til Dels om hvorledes de ikke skulde være — jeg havde fra den gamle Bygning, hvorefter det blev hans Sag at bringe Husets Indre og Ydre i Samklang med hinanden, hvilket ogsaa lykkedes ham særdeles godt for Gaardfløjens Vedkommende, men derimod ikke saa godt for Façadens. Dette maa dog ikke regnes Arkitekten, men derimod Bygningskommissionen til Last, idet denne absolut, lovmedholdelig, vilde have en Indgangsport i Stedet for den projekterede Gadedør, uagtet den daværende Chef for Brandvæsenet, den eneste Institution for hvilken Dør eller Port spillede nogen Rolle, gerne for sit Vedkommende, af Hensyn til de lokale Forholds Beskaffenhed, havde ladet sig nøje med Gadedøren.

Da Byggearbejdet skulde paabegyndes valgte Bestyrelsen af sin Midte en Komité til at tilse og lede dette; denne kom til at bestaa af Formanden, Kommandør Kraft, Forretningsfører hos „de private Assurandører“, fhv. Skibskaptajn Chr. Schmiegelow samt mig.

De to førstnævnte Medlemmer fandt dog snart efter Udnævnelsen, at en Komité vilde komme til at virke for tungt og hæmmende paa Arbejdet, hvis ethvert forekommende Spørgsmaal, Byggeriet vedkommende, skulde afgøres ved en Komitébetænkning, og de Herrer kom da til mig med det Forslag, at jeg, der boede i Byggepladsens umiddelbare Nærhed, paatog mig ogsaa deres Ansvar under Opførelsen af Huset, hvilket for mig smigrende Forslag fra mine Kollegaers Side jeg ingen Betænkelighed havde ved at gaa ind paa, da jeg fuldt ud stolede paa Bygmesteren, Murmester J. J. Bruun, der havde taget hele Arbejdet i Entreprise, samt paa min egen praktiske Sans.

Skulde mine Kollegaer, da de kom med ovennævnte Forslag, maaske have kendt Vilhelm Bergsøes Epigram:

En Dag, da Satan fik i Sind,
At intet maatte ske,
Saa satte han i Verden ind
Den første Komité.

At Kaptajn Schmiegelow dog under Byggearbejdet har haft sine Betænkeligheder ved at lade mig alene om Tingen, fremgaar af et Brev han tilskrev mig efter at Bygningen var færdig og hvori han omtaler disse Betænkeligheder, dog ledsagede af den mest velviljige Bedømmelse af det opnaaede Resultat, der langt overtraf mit eget Skøn derom.

Den af Bygningskommissionen kasserede, oprindelige Façade-

tegning, har jeg af Hensyn til Arkitekten henlagt i „Bombebøssens“ indmurede Jernskab.

Nogen højtidelig Grundstensnedlæggelse fandt ikke Sted, men for min private Fornøjelse lod jeg i en af Bygningens Grundpiller indmure slet og ret en Flaske med omhyggelig tilsleben og tættest Glasprop, i hvilken var indlagt, saa vidt jeg nu husker, Stiftelsens sidste Aarsregnskab og forskellige uopklæbete Fotografier af Tidens Skibstyper, hentede saavel fra Handels- som fra Krigsflaaden.

Bygningen var, som nævnt, taget i Entreprise af Murmester J. J. Bruun, boende paa Kristianshavn, uden forudgaaende Licitation, men efter nøje Prøvelse af hans Tilbud ved paalidelig Assistance af en Fagmand. Dette viste sig at være i enhver Henseende forsvarligt for Materialets Vedkommende, samt at Byggesummen var moderat.

Hvad jeg her har nedskrevet kan maaske komme en eventuel Forfatter af „Bombebøssen“s Historie til gode, hvis denne engang skal skrives; for mig var Tilsynet med Byggeriet en fornøjelig Adspredelse i ledige Timer, støttet af forenede Interesser for Bygningsvæsen og Sømandsstanden.

Hen paa Efteraaret 1891, efter at min Søn Peter et Par Gange havde været med mig ude at se til Byggeriet paa den nykøbte Villa i Ellekilde, rejste han, ledsaget af min Kone og mig, via Hamborg og Cøln til et Sanatorium i Honnef a/ Rhein, skraas over for Byen Bonn, paa den modsatte Flodbred.

Denne Rejse foretoges ifølge Dr. med. Lisbergs indstændige Tilkyndelse, der dengang vikarierede for vor Huslæge Dr. med. Ludvig Jacobsen, som paa dette Tidspunkt var meget alvorlig lidende af et Hjerteonde, der havde Døden til Følge.

Det var ikke uden alvorlige Overvejelser, at dette Sanatorieophold for Peter blev besluttet; thi selv forlod han lige saa nødig Hjemmet, ved hvilket han med stor Kærlighed holdt fast, som vi, hans Forældre og Søskende gav Afkald paa ham. Dog i Haabet fra alle Sider om derved at fremskynde en fortsat Bedring kom Rejsen i Stand.

Her maa jeg indskyde, at i Efteraaret, efter Peters Ophold i Modum 1889, var han kommet saa godt til Kræfter, at Dr. med. Ludvig Jacobsen mente, at han nu kunde paatage sig noget let Arbejde og derved tillige bortlede sine Tanker fra Sygdommen. Efter min Anmodning var Herr Grosserer Hartvig Dessau da saa særdeles elskværdig at beskæftige ham nogle Timer af Dagen paa

sit Kontor, dels ved indendørs og dels ved udendørs Arbejde, det sidste af Hensyn til Patientens fornødne Ophold i Luften.

Peter gik med god Lyst til sit Arbejde, der fortsattes indtil vi den paafølgende Sommer 1890 atter flyttede ud i Etatsraad Collins Villa i Ellekilde.

Fra hans Færden ude i Forretninger mindes jeg en lille Episode, som med hans lune Sæns for at afvinde en Situation dens komiske Side, havde moret ham meget.

Axel Lemming. 1888.

Det hændte en Dag, da han var ude for at indkassere en lille Regning hos en Urtekræmmer, der boede langt ude paa Nørrebro, at denne fandt det meget paatrængende, at en saadan Regning blev ham præsenteret, hvorfor han for at hævne sig fandt det passende „for Smed at rette Bager“ og derfor lod sin Uvilje gaa ud over den udsendte i Stedet for over dennes Principals, nemlig ved at betale den størst mulige Del af Regningens Beløb i Femørestykker, der ikke alene fyldte alle Peters disponible Lommer, men endogsaa et til en Bylt sammenknyttet

Lommetørklæde. Tilgiften til Kobbermønten, en Mængde Ubønhægligheder rettede mod Principalen, lod han Urtekræmmeren beholde.

Heldigvis slæbte Peter sig ikke som Correggio til Døde paa Skatten, men naaede lykkelig tilbage med denne til Kontoret i Nyhavn.

Efter at min Kone og jeg havde opholdt os nogle Dage sammen med Peter i Honnef og set ham installeret i Sanatoriet, — en stor Villa, medens et nyt og stort Sanatorium var under Opførelse i Hohenhonnef —, rejste vi med tunge Hjerter tilbage til København, idet vi jo vidste og følte, at Adskillelsen maatte falde den kære Søn endnu tungere end os, der vendte tilbage til Hjemmet, efterladende ham i fremmede Omgivelser.

Imidlertid svandt Dagene baade for os og for ham, dog selvfølgelig ikke uden mange triste Øjeblikke, medens Peter tog til i Huld og regnedes blandt Sanatoriets mest lovende Patienter; men i Løbet af Foraaret 1892 ramte en Influenza-Epidemi Patienterne, og som Følge af denne svandt for hans Vedkommende de gjorte Fremskridt, der ikke igen vilde vende tilbage, sikkert ogsaa paa Grund af det Tryk hans Sindsstemning led ved at se de første gode Resultater af Opholdet tilintetgjorte. Min Kone og vor Datter Ingeborg rejste da ned til ham, og efter et kortere Ophold i Honnef vendte de saa samlede hjem.

Natten mellem den 6. og 7. Februar 1892 døde (ifølge Meddelelse til mig fra hans Hustru) Grosserer Christian Christensen, hvilke Venner jeg oftere har haft Lejlighed til at omtale (som Beboere i Faders Gaard paa Kristianshavn og som Meddelere om Begivenheder i dens tidligere Ejerinde, Etatsraadinde Kofoeds Liv).

Sommeren 1892 boede vi i den restaurerede Villa i Ellekilde og havde travlt med at passe den nyanlagte Have, da Vejret navnlig i Sommerferien

var tørt og en meget ihærdig Vanding derfor blev højst nødvendig. Denne udførtes da, med Assistance af Kusken, Sønerne og Axel Lemming¹, der tilbragte Ferien hos os, og af mig selv, og jeg er vis paa at de alle lige saa vel som jeg ikke har glemt, hvorledes vi ligervis Profeten Akab spejdede efter den Sky der skulde bebude Regn, naar vi Aften efter Aften i vort Ansigts Sved sled med Vandingen.

I Sommerens Løb vandt Peter atter Kræfter og nød Landlivet i Hjemmet. Vinteren derpaa og fremdeles i de paafølgende Vintre

Peter Heering. 1888.

¹ Peters Skolekammerat og trofaste Ven, der færdedes mellem os som Søn i Huset, nu (1910) Overretssagfører og gift med min Kones Niece Harriet Bramsen.

læste han Sprog med Cand. phil. Louis Bobé¹, af hvilke Timer Peter havde megen Fornøjelse, dels af hvad han rent fagligt derved lærte, dels af den Underholdning disse bød ham gennem den elskværdige og livlige unge Lærers Kundskaber ogsaa paa andre Omraader. Desuden lagde Peter sig efter Bogføring og arbejdede paa mit Kontor saa meget hans Kræfter tillod ham, dog altid Sommertiden undtagen. — Grundet paa Erfaringerne fra Modum og Honnef blev Ophold uden for Hjemmet ikke oftere forsøgt.

Den 1. December 1893 fejrede vi ved en Middag i Hjemmet 75-Aarsdagen for Aabningen af Faders Urtekramhandel paa Hjørnet af Boldhusgade og Admiralgade, altsaa Grundlæggelsen af Firmaet „Peter F. Heering“. Dagens festlige Betydning var ikke nævnet i Indbydelsen til vore Venner, og den improviserede Karakter Festen derved fik, — da jeg desuden ogsaa havde undgaaet fra min Side at foranledige nogen Omtale af Mærkedagen i Bladene, — gjorde denne endnu mere tvangfri og fornøjelig, end den maaske ellers vilde være bleven. At et Par Festdigtere havde lugtet Lunten fik Selskabet kun Grund til at glæde sig over, hvilket vil ses af de nedenfor gengivne Sange.

Vor Spisestue var bleven fuldstændig ryddet for alle dens daglige Møbler, Bord, Stole, Skabe, Anretterbord, Spejlkonsollen etc., og paa den saaledes indvundne større Gulvflade var der dækket et Bord i Kamform, der gav Plads til 52 Personer.

Den ene af Visedigterne og Husvennerne, Numismatikeren, Dr. phil. Vilhelm Bergsøe og hans i denne Videnskab lige saa berømte Kollega, Overpostmester Mørch, havde endogsaa ladet præge en Lykke-Penning, der med vedføjet Beskrivelse af disse lærde Herrer uddeltes til Gæsterne. En Afbildning af den følger nedenstaaende.

Paa Grund af Festens førnævnte aldeles uofficielle Karakter er det mig ikke muligt her at citere Fest-Talerne, hvortil officielle Manuskripter maaske ellers vilde have været tilgængelige, og min Hukommelse strækker desværre ikke til nu, da disse Linier nedskrives og efter omtrent 17 Aars Forløb, at gengive de improviserede Taler, hvis Tal var Legio og alle lige saa udmærkede som den Stemning der skabte dem.

Kun Vilhelm Bergsøe, til hvem jeg ved en tidligere Leilighed

¹ Bobé, Louis, R. af Dbg., Dr. phil., f. 1867 i Kbhvn., Personalhistoriker, Forfatter, Student 1886, Cand. phil. 1888, Dr. phil. 1910, gift med Erna B., f. i Hamborg.

havde omtalt hvilken mærkelig Betydning Tallet 19 havde haft for mine Forældre, havde i den Anledning gjort nogle Optegnelser og over disse bygget en lille „speech“.

Efter min Anmodning sendte han mig Dagen efter Festen disse Optegnelser i et saalydende Brev:

Den 2den December 1893.

Kære Heering!

Tak for igaar! Vi morede os saa udmærket, og det Hele var jo vellykket i alle Maader.

Her har Du de Tal, Du bad mig om, og som jo virkelig ere ganske mærkelige: Altsaa, Din Faders Fødselsdag er 19de October 1792 (Tversum 19), Din Moders Fødselsdag 19de Januar 1805, Dine Forældres Bryllupsdag 19de Februar 1831, Forretningen grundlagt 1ste Decbr. 1818 (Tversum af Dato og Aar = 19), begyndt Fabrikation af Cherry Cardial 1819 (Tversum 19), købt Gaarden paa Christianshavn 1838 (2×19), (Tversum af de 3 sidste Tal = 19), styrede sin Forretning i 3×19 Aar = 57 (1818—1875), Du fik Gaarden tilskjødet 14de October 1874 og Skjødet thinglæst første Thinglæsningsdag derefter den 19de October (Din Faders Fødselsdag), 100 Aarsjubilaet bliver 1918, atter her er Tversummen 19, og det første Aar i det næste af Husets Hundredaar bliver 1919.

Hermed er Toppunktet naaet, tænker jeg. Du maa nu selv supplere de andre Begivenheder i Din Familie, hvad dette mærkelige Tal angaar.

Med venlig Hilsen

Din hengivne

Vilhelm Bergsøe.

Det skal her bemærkes, at hvor Tallet 19 har haft Betydning for mine Forældre, skyldes dette kun Tilfældet; endogsaa min Faders Bryllupsdag var ikke forud bestemt, men foranledigedes, som tidligere meddelt, ved min Morbroder Christian Mørchs forventede Død.

At Tilskødningen af Gaarden til mig tinglæstes den 19. Oktbr. var ligeledes tilfældigt, som at det netop skete paa Faders Fødselsdag.

Efter disse, Festreferatet paa en Maade uvedkommende Meddelelser, vender jeg atter tilbage til dette.

Ved Desserten serveredes et Overflødhedshorn, i hvilket blandt andre lækre Sager fandtes de sædvanlige Brystsukker, indviklede i Guld- og Sølvpapir med vedlagte Konditor-Rim; disse var dog i dette Tilfælde Husflids-Poesier, der for største Delen var forfattede af min Kone og min Broder Christian.

Rimene havde Adresse til Deltagerne i Selskabet, og den første der fik et saadant Rim i Hænde var min Kones Barndomsveninde, Etatsraadinde Julie Adolph. Rimet lød saaledes:

Da Christian H. var ung, var han en Rus saa sød,
Ak! nu er Issen skaldet, og Næsen den er rød.

Julie Adolph, der havde min Broder Christian til Bordherre, saa' sig lidt forlegen om og tøvede med at læse Rimet op; men da saa nogle andre Rimerier af mindre nærgaaende Natur var aabnede og oplæste, kom ogsaa dette frem.

Nedenfor er Resten af Rimene gengivne med tilføjede Noter.

Af Telegrammer indløb 9 Stykker, i almindelig kortfattet Telegramstil, nemlig fra „den Københavnske Sø-Assurance Forening“, Firmaet P. W. Jacobsen & Søn, Gas- & Vandmesterfirmaet M. Pers, Gartner Høegh-Hansen, Ada og Aage Høffding, Dampskibsfører Mollerup¹, min Nevø Andreas Albeck, Murmester J. J. Bruun og Hustru, samt Eliza og Hans.

Det sidstnævnte af disse Telegrammer, der var fra vorø kære Slægtninge, Proprietær Linnemann, gift med min Kones Søster, var tilfældigt paa 19 Ord, som reglementsmaessigt var antegnet øverst paa Blanketten, og da der i Teksten stod, at de vilde møde til det Hundredaars (Jubilæum), ansaa' jeg selvfølgelig denne Udtalelse som et godt Omen for Firmaet.

Et længere Telegram paa original Blanket fra Stationen paa Posthuset i København og undertegnet Victoria, lød saaledes:

Peter F. Heering. Copenhagen.

My best congratulation to the jubilee! Thank You for all the joyful hours, which Your excellent Cherry Cordial has procured me! It has prolonged my life! My people in Great-Britain and India thank You very much!

I send You the Order of the garter! Honi soit qui mal y pense!

Victoria.

Det var Dronning Victorias højt betroede Mand, Overpostkontrollør Mørch, det var overdraget at meddele mig denne Udmærkelse.

Sluttelig modtog jeg endnu et længere Telegram, saalydende:

Grosserer Heering.

Velsignelse og Lykke over det gamle Huus, dets Chef og alle hans kjære! Lyse Minder om et ædelt Hjem og om et godt Navn bevares i Kjærlighed og inderlig Tak af en

fyensk Præstekone.

Præstekonen var min Families kære Veninde Frederikke Petersen, født Schepelern, en forhenværende Skolekammerat af min

¹ Han havde gjort sin første Rejse som Kahytsdreng i Faders Brig „Frode“.

Søster Ottonia, der lige siden sin Barndom trofast fulgte med i alt, hvad der rørte sig i vor Familie, baade i gode og i tunge Dage.

Ja saa véd jeg ikke mere at fortælle om Jubilæet, og slutter med en hjertelig Tak til dem af vore Gæster, som disse Linier maatte komme for Øje, saavel for deres Bidrag i Prosa, Vers og Metal (Lycke-Penningen), som for den glade Stemning de bidrog saa meget til at vedligeholde under hele Festens Forløb, paa-virkede som jeg tror af det gamle Hjems Husalfer, med hvilke jeg er overbevist om min Kone staar i Pagt, naar man tør fæste Lid til det Vers i Johannes Helms' Festsang, der siger:

Vinter, Sommer Venner kommer i det gamle Hjem.
 Tak for Ly og Varme!
 Mest for aabne Arme,
 Tak for Venskab, Fred og Frændskab, her er voxet frem.

Herefter følger Festens to Sange, Deviserne fra Kransekagen samt en Afbildning af Lycke-Penningen og den samme ledsagende Tekst.

FØRSTE DECEMBER

1818—1893.

Mel.: Og det var i Aaret 1807.

Lad Andre kun synge om det nye Kjøbenhavn
 Og prise dets Skjønhed o. s. v.
 Jeg synger nu helst om det gamle Christianshavn,
 Hvor Fuglene i Voldens Kroner kviddre.
 Det ligger saa hollandsk i en idyllisk Ro
 Med gammeldags Rønner, Kanal og Vindebro —
 Dér sled jeg mit Spanskrør og mine Skolesko,
 Saa endnu jeg gyser ved Tanken.

Vel lagde Peter Heering den allerførste Sten
 Til Huset og til Dagens Jubilæum
 Midt blandt Athenes Sønner, i Nordens Athen,
 Ej meget langt fra Thorvaldsens Museum¹.
 Men siden blev han klogere — han flyttede, saa Skam,
 Fra Nordens Athen til Nordens Rotterdam,
 Og alle Smaarotterne flyttede med ham,
 Og slap for at kaldes „Ansjoser“².

¹ Hjørnet af Boldhusgade og Admiralgade.

² Studenterforeningen havde Lokale i samme Ejendom, hvor Fader havde sin Butik i Kælderen, og skraas overfor, paa Hjørnet af Laksegade og Admiralgade, havde han sin Privatbolig i Stueetagen, hvor en passant en Akademiker, ved at se min Moder sidde ved Vinduet med et Par af sine Smaabørn, i Begjæring over det skønne Syn udbrød: „Der sidder Madam Sild med sine smaa Ansjoser.“

Her grundet Peter Heering sin anden Coloni,
 Han vidste fra Athenes glade Sønner,
 At naar man blot studerer „Cherryens Chemi“,
 Med Tiden det nok Umagen lønner.
 Og det slog ogsaa til — uden Fa'er eller Mo'er,
 Han højnede sit Hus og voxede sig stor —
 Ud over alle Have hans Handelsskibe foer,
 Skjøndt selv han sad „neden under Vandet“.

Han ej blot højned Huset — han byggede sit Hjem,
 Og værned om den Slægt, det skulde frede.
 I Aften stiger tusind og tusind Minder frem
 Om Livet i den gamle, lune Rede.
 Om lysende Baller, om Skovtur og Fest,
 Om længst forsvundne Glæder og mangen svunden Gjæst.
 Og vi, som kan det mindes — er vi en ringe Rest —
 Vi dobbelt da hans Minde skal velsigne.

Endnu, som fordum, staar den kjære, gamle Gaard
 Og værner om en livsglad Ungdomsskare.
 Gid den maa blive ved i Vinter som i Vaar
 De gamle Traditioner at bevare.
 Gid aldrig den „neden Vande“ maa gaa,
 Men stolt træde Vande og svømme ovenpaa —
 Derfor vi tømmer Glasset til Bunden — og saa
 Tre Hurra' for Huset Peter Heering.

Vilhelm Bergsøe.

TIL GROSSERER P. HEERING OG FRUE

PAA CHERRY CORDIALS 75. FØDSELS DAG.

Mel.: Gubben Noah —.

Gamle Heering, gamle Heering var en Hædersmand,
 Det vi sagtens skjønner,
 Naar vi ser hans Sønner,
 Hvem vi hædre som de bedre i det hele Land.

Og hans Kone, og hans Kone var en Hustru from,
 Og de søde Piger!
 Det er ingen Smiger —
 Aa de Stakler! Ild og Fakler var der, hvor de kom.

Aldrig Heering, aldrig Heering tog en Perial.
 Nej han nød sin Sherry
 Kun med Kirsebær i,
 Deraf blev han, deraf blev han kun lidt cordial.

Og saa tænkte, og saa tænkte han paa Næsten med.
 Det kan Ingen nægte
 — Fik man blot den ægte —
 Gled den varlig — aldrig farlig — under Vesten ned.

Cherry cordial, Cherry cordial rejste Verden om.
 Konger og, jeg tror, ja —
 Dronninger — Victoria!
 Ja selv Paven styrked Maven med et Glas i Rom.

Unge Heering, unge Heering sidder nu som Drot.
 Han og saa Adepten,
 Madsen¹, kan Recepten,
 Derfor bli'r det, alle si'r det, noget som er godt.

Unge Frue, unge Frue styrer Hjem og Hus.
 Sønneflok saa vakker!
 Døtre! jo jeg takker!
 Hundred Venner kommer, kjender Heerings fyldte Krus.

Vinter, Sommer Venner kommer i det gamle Hjem.
 Tak for Ly og Varme!
 Mest for aabne Arme,
 Tak for Venskab, Fred og Frændskab, her er voxet frem.

Mand og Kone! Hurra tone nu af fulde Bryst!
 Saa fra Snurrebroen
 Ud til Stjernebroen
 Det erfares, at her spares ikke paa vor Røst!

Johs. Helms.

KRANSEKAGE-DEVISERNE.

Den gamle Peter Heering er kjendt i alle Zoner,
 Hans cordiale Venner er flere Millioner.

De kvindelige Hjerter, dem tager Mørch² med Storm,
 Dog helst naar han sig viser med Kors i Uniform.

Da Christian H. var ung, var han en Rus saa sød,
 Ak, nu er Issen skaldet, og Næsen den er rød.

„Notarius“ Herr Frederik³, hvem skulde tro, at han,
 Saa vittig, trind og frisk, kun drak det bare Vand.

At Malerkunst og Tonekunst kan gaa saa godt i Spand,
 Det Herr Professor Henningsen⁴ Dig let bevise kan.

Da Alfred⁵ han var ung, han lærte Tysk hos Beissel,
 Nu fører paa agrarisk Vis han Bøgerne hos Reitzel.

Herr Peter og hans Hustru kjær, Fru Harriet, den Lilie,
 Og deres mange søde Børn, det er en pæn Familie.

Musæer, Glyptothek og mer, os dagligen fortæller,
 At vores kjære tykke „Tekst“⁶ er med der hvor det gjælder

En Menneskealder, ja mer er gaaet hen,
 Ved Pulten sidder trofast Herr Ludvig Wineken⁷.

¹ Fabriksformanden.

² Overpostkontrollør.

³ Cand. jur., Undernotar Frederik Philipsen.

⁴ Maleren Frants Henningsen.

⁵ Alfred Heering.

⁶ Arkitekt Georg E. W. Møller.

⁷ Fuldmægtig i Firmaet.

Oh lad os dog engang igjen i disse lyse Haller
Mindes vor glade Ungdomstid og gamle Heerings Baller.

Fra Folkets Plads i Roma paany kom Flammeskjær,
Det kom fra Vilhelm Bergsøe, som strax blev populær¹.

I Ungdommens Dage sang Peter med Følelse,
Nu lider han desværre af en kronisk Forkjølelse.

For Aage² var Kvinderne her for smaa,
Han hentede sig en, der Norden paa.

Om Vinteren er Winther³ den strænge Advokat,
Om Sommeren i Ferien til hver en Spøg parat.

I Fengers⁴ Hjem Musikken klinger,
Og Toner give Aanden Vinger.

Hans Navn er tysk, hans Sind er dansk, hans Stilling Arkivar⁵,
Han er en rigtig Hædersmand. Hvad hedder han? Naa svar.

Herr Arthur⁶ og Fru Ida, i mange Aar hans Brud,
De begge se den Dag idag mærkværdig unge ud.

Til Lolland og til Gammelgaard
Tante „Tonne's“⁷ Tanker hyppigst naar.

William Rentzmann⁸ betegner fint Papir,
Stol kun derpaa, naar jeg det si'er.

Nr. 1 bliver ikke enhver her i Livet,
Den Lykke blev Vilhelm Tryde⁹ dog givet.

Mindes I Axel¹⁰ som Garder flot,
Uniformen klædte ham Pokkers godt.

For Tante Charlotte¹¹ vi har Respect,
Hun trofast er mod „den kjære Slægt“.

Paa Morgentour Tryde og Peter trasker,
Selv om Regn og Sne dem om Ørene sjasker¹².

¹ Ved Romanen „Fra Piazza del Popolo“.

² Svoger Aage Bramsen.

³ Højesteretssagfører Carl Winther.

⁴ Pastor Mathias Fenger.

⁵ Georg Kringelbach.

⁶ Overretssagfører Arthur Sally og Hustru, født Thiele.

⁷ Til min Søster Ottonias Yndlings-Niece Alida Konow, født Albeck.

⁸ Direktør i de forenede Papirfabrikker.

⁹ Trydes Boplade, Østergade Nr. 1.

¹⁰ Holst.

¹¹ Matzen.

¹² Kammeraterne paa Morgentour.

Med Clara og Meincke¹
Vi alle vil klinke.

Naar Adolf² flytter ind i sit smukke nye Sted,
Vi ønske ham, at Nissen maa ogsaa flytte med.

Fru Mourier³ er en af de gode Veninder,
Hos hvem man let Vejen til Hjertet finder.

Paa Frederiksberg Alle Julius⁴ kjender,
Dér som her har han mange Venner.

I Digter-Harpen greb Helms⁵ med Held,
Og Muserne frede hans Ungdoms Væld.

EN LYCKE-PENNING TIL PETER F. HEERING.

Beskrivelse offuer dend till Huuset Peter F. Heering her paa Christians-Saffn slagne Lycke-Penning.

Samme haffuer two siider, en forne til oc en anden adter ud, huilde Faldis Av- oc Re-verso.

Paa første skuer mand Lycke-stiernen oc der wnder den gudinde, som Fallis Fortunam eller Lycken, vdi Hendis gemene dragt, som er det bare skin. Hun huiler sit uenstre knæ paa en Peters-dal oc foodser bac wd met høire hæl, huor met till fiende giffues, att hun foodser till W-Lycken.

Met sin høire hand holder hun dett andet, huor vdi Peter Heering tapper sin Cherry-Cordiale mett Kirsebær-blade besatt, oc vdi Hendis uenstre arm ligger den Scriffuer-pen, huormet Hun scriffuer sine Canossemets eller Uexeler.

Vdi Peters-dalen nest efter till for nedden skuer mand hendis Lycke-hjul met I terning vdi, huilden uiser 6 oc 2 oc 1, som er 9. Redner mand terningen sielf for 1, giffuer dett 19, huildet er et saare lydeligt tall, huor fore der oc staar screffuit: Till Lycke.

Wdi Reverso findis met bogstuafter oc Chiffres vdi 4 rader naffn, Dato oc dett aar, i huildet Peter F. Heering kom vdi Handels-Compagniet oc fiæ sitt Firmatz aff Raadet bekræfftit, in till denne dag.

Denne Lycke-Penning er rarus oc findis icke vdi Medaille-Werddet bescreffuit.

¹ Redaktør Jørgen Meincke og Hustru, født Lorentzen. Navnet udtales Minke.

² Etatsraad Frants Adolph, hvis ny Gaard, Hjørnet af Slotsholmsgade og Christiansgade, var under Opførelse.

³ Enke efter Vennen Ferdinand Mourier.

⁴ Svoger Cand. jur. Julius Bransen, i sin Tid Fuldmægtig ved Søndre Birk.

⁵ Bestyrer af Borgerdydskolen paa Kristianshavn, Johannes Helms.

Den 1. Marts 1893 begravedes mine Forældres og deres Børns gamle, tidligere omtalte Veninde Fru Helene Balling, der blev over 90 Aar gammel, og den 5. Juni samme Aar døde til vor store Sorg vor gode Ven Spritfabrikant Alfred Brøndum. Han var min jævnaldrende og vi havde haft Bryllup paa samme Dag i 1869, han med Emy Lorentzen, ældste Datter af Vekselmægler Edvard L., der som tidligere omtalt hørte til mine Forældres kristianshavnske Omgangskres. Det var i Brøndums Svigerforældres Hus vi lærte ham at kende, og engang, saa vidt jeg mindes i 1884, foreslog jeg ham, at vi afvekslende i Vinterens Løb hver 14de Dag skulde spise til Middag hos hinanden i al Almindelighed, altsaa én Gang om Maaneden i hver Familie, hvilket Forslag vandt særdeles Bifald ogsaa hos vore respektive Fruer, der ligesom deres Ægtømænd, ja i endnu højere Grad var jævnaldrende, idet de begge var født i 1846.

Grunden til mit nævnte Forslag var den, at da de 6 Børn i mit Hjem var fødte i Aarene fra 1. Juni 1870 til 8. Aug. 1879, havde min Kone, som den samvittighedsfulde Moder hun var, kun deltaget meget lidt i alt hvad der kunde kaldes Selskabelighed, da den saa hurtigt opvoksende Børneflok havde stillet store Fordringer til hendes moderlige Omhu. Baade hun og jeg var derfor i høj Grad blevet Hjemmemennesker, og derved ret fremmede for enhver Omgang uden for vor allernærmeste Familie-kres.

Da imidlertid vort yngste Barn Harald nu var blevet 5 Aar gammel, kunde disse smaa hver 14de Dags Sammenkoms:er nok bringes til Udførelse, og saa skete det da at de kom i Stand, saaledes at hver af de to deltagende Familier skiftevis indbød to andre Par til deres respektive Middage, saa at Deltagernes Antal ikke oversteg 8 Personer, og efter at der var spist spillede Herrerne for et Syns Skyld L'hombre og Damerne Whist.

Saa godt som fødte Deltagere i dette hyggelige Samvær kan nævnes Jørgen Meincke med Hustru, født Clara Lorentzen, og min Broder Christian med Hustru. Disse smaa Sammenkomster, der gav Anledning til megen hjertelig Fornøjelse, fortsattes da hvert Aar lige indtil den sidste Vinter før Brøndums beklagelige, tidlige Død, da han var bleven meget svag.

Kort Tid efter Brøndums Død solgte hans Enke Fabrikken til de danske Spritfabrikker, og deres hyggelige Lejlighed i Snaregade blev da udnyttet til Forretningslokaler, hvorefter Fru Brøndum

flyttede ind paa 2den Sal¹ i min Ejendom paa Kristianshavn, der samtidig var bleven ledig. Brøndums havde ingen Børn.

I et Brev af 27. Febr. 1894 anmodede mit Næstsøskendebarn Hanna Beata Christensen, født Wineken², mig om, at hun maatte lade mig indskrive som Fadder i Kirkebogen for hendes den 10. Decbr. 1893 fødte Søn, der paa Raadhuset i Haderslev straks efter Fødselen var indskrevet med Navnene Ove Falk, hvilket Barns kristne Daab skulde finde Sted den 11. Marts, paa hans ældste Søsters Konfirmationsdag. I et senere Brev skriver Moderen:

At Drengen bliver Dansk er givet, hans Fader har trods sin vanskelige Stilling altid kjæmpet paa dansk Side og af den Grund haft mange Ubehageligheder. Da han bestemte sig til at blive i sin Hjemstavn troede han paa, at det Løfte der knyttedes til § 5 i Prager Traktaten vilde blive opfyldt.

Den 1. April 1894 blev min Broder Alfreds Datter, Karen Margrethe, konfirmeret.

Den 4. Maj s. A. fejrede vore Venner Boghandler Vilhelm Tryde³ og Hustru deres Sølvbryllup ved en meget vellykket Fest i Koncert-Palæet.

Mit første flygtige Bekendtskab til Tryde stammer fra hans Boglade paa Østergade; men da han saa omkring Midten af 1870-Aarene tog privat Bolig i Strandgade paa Kristianshavn, mødtes vi omtrent daglig, idet Tryde var paa Vejen til sin Boglade og jeg ved Begyndelsen af min Morgentur. Disse Møder ledede til, at jeg fulgte ham til hans Forretningslokale og gik et Øjeblik indenfor med ham, medens han gav sine foreløbige Ordre til Personalet, hvorefter vi igen fortsatte vor fælles Spadseretur, der i Reglen gik gennem Kongens Have, Østre Anlæg, over Glaciet, forbi Blindeinstituttet og hen til Bechs Badeanstalt; herfra tilbage over Langelinie, Grønningen og Bredgade, eller ogsaa gjordes Turen i omvendt Orden og tog en Times Tid. Senere ændredes denne Route noget paa Grund af Frihavnsanlægget, men Hovedretningen blev den samme, og det er nu i 1910 allerede længe siden vi fejrede 25 Aars Jubilæum for vore Morgenvandringer, efter at vi paa disse

¹ Med Undtagelse af 3 Værelser, der ved en Vindeltrappe stod i Forbindelse med 1ste Sal.

² Født 1. Aug. 1850. Gift med Lærer og Organist Christensen i Haderslev.

³ Tryde, Vilhelm, R. af D., f. 10. Oktbr. 1837 i Lundtofte, Boghandler, Søn af Gaardejer, eksam. jur., F. V. Tryde, gift med Ovine Tryde, Datter af Urtekræmmer T. i Kbhvn., Formand og Kasserer for den danske Boghandler-Forening 1903—10.

havde tilbagelagt en samlet Vejlængde, svarende til vor Klodes Omkres et Par Gange.

Intet Under derfor, at jeg ved den Lejlighed forærede Tryde en „Vandrepokal“ til evig Eje, der selvfølgelig som et sjældent Minde vil blive opbevaret i den Trydeske Slægt og maaske engang finde sin Plads i Frederiksborgmuseet til Minde om et Par, i vor Tid saa sjældne københavnske Originaler, der, naar de i deres yngre Dage med lette Trin rask strøg forbi medgaaende, ældre spadserende Herrer, af disse benævnedes „Hurtigløberne“.

Men Spøg til Side; fra Morgenturene fandt vi Vejen til vore respektive Hjem, og vi kom derved ikke alene til at dele mange Glæder sammen, men ogsaa vise Deltagelse i trange Tider. Mangt og meget har vi jo ogsaa drøftet paa vore Vandringer, hvilke Drøftelser altid har præget Vilhelm Tryde som den flittige og forstandige Mand han er, med det aldrig svigtende gode Hjerte, naar dette blev paakaldt, og af en lige saa ubestridelig Retskaffenhed i Tanke som i Gerning.

Saa oprandt da i Aaret 1894, den 27. Maj, den for os store Begivenhed, vort Sølvbryllup. Dagen var en Søndag og Festen tog allerede sin Begyndelse i den tidlige Morgenstund, idet Højres Arbejder- og Vælgerforenings Sangforening i 9de Kres Kl. 8 mødte i vor Lejlighed og afsang de to bekendte Bryllupssalmer:

Jert Hus skal I bygge paa Ordets Klippegrund,
Saa rokkes ej Muren i Stormvejrets Stund,

og

Det er saa herligt at følges ad,
For To, som gerne vil sammen være,

samt endelig

25 Aar er svunden,
Trofast holdt i hellig Pagt,
Derfor har I Lykke funden,
Skyttet af Guds Englevagt.

Denne Hyldest, hvorved vi virkelig bragtes i nogen Forlegenhed, kom ganske uventet, og min Kone og jeg var ikke en Gang fuldt paaklædte da Stupigen bankede paa Døren med den Besked, at den ovennævnte Forening gerne ønskede at bringe os sin Lykønskning i Sang.

Et Øjeblik efter mødte vi Sangerne i Dagligstuen, hvor de meget kønt sang de foran nævnte Salmer, der overrakte os i et smukt udstyret lille Hæfte, og efter at vi havde aflagt vor skyldige Tak for den udviste Opmærksomhed og drukket et Glas Vin med Sangerne, hvilket kneb for os i den aarle Morgenstund og

paa fastende Hjerte, vekslede vi Farvel-Haandtryk med de unge Mennesker, for derefter i en Fart at nyde vor Morgente og gaa til Gudstjenesten i Garnisons Kirke, hvor Pastor Fenger prædikede til Højmesse.

Om Formiddagen efter Frokosten modtog vi kun nogle faa Lykønskingsvisitter, da vi havde indbudt Slægt og Venner til Middag i Hotel d'Angleterre. At Festen ikke holdtes i vort Hjem som ved Forretningens 75 Aars Jubilæum, var begrundet paa, at vore voksne Børn gerne vilde have Lov til ogsaa at bede deres unge Venner med til den og vi derfor ikke kunde rummes i vor egen Lejlighed.

Hvor mange Personer der deltog i Middagen erindrer jeg ikke nu, kun husker jeg at Festen forløb i den allerbedste Stemning, baade blandt de ældre og de yngre Deltagere.

Som Festdigtere optraadte ogsaa denne Gang Vilhelm Bergsøe og Johannes Helms, samt endvidere min Kones Kusine Emmy Leth, gift med Overførster Leth¹ paa „Egelund“ ved Fredensborg.

Bergsøes smukke Sang var holdt i Kantatestil, og efter Af-syngelsen af dens første Del udbragte Pastor Mathias Fenger Sølv-brudeparrets Skaal.

I hvilken Rækkefølge de andre Sange blev sungne — til hvilke endnu kom min afdøde Svigerfaders Sang fra vort Bryllup² — mindes jeg ikke, derimod erindrer jeg, at min Kone og jeg, og vore Børn da ogsaa, desværre fik Lejlighed til meget at beklage, at vor gode Ven Johannes Helms³, Forfatteren til den gemytlige, studentikose Sølvbryllupsviser, og hans Hustru ikke var med til Festen.

Ved i sit Hjem at flytte en meget stor Blomsterpote havde

¹ Leth, R. B., Kammerherre, Hofjægermester, K², D. M. p. p., f. 1839. Overførster fra 1873—1909, gift med Emmy Moltke, f. 1843.

² Se p. 181.

³ Candidatus philologiae Johannes Helms, tidligere, indtil 1863, Kollaborator i Domskolens i Slesvig, blev i 1867, efter at Professor Martin Hammerich havde trukket sig tilbage som Skolemand, Ejer og Bestyrer af Borgerdydskolen paa Kristianshavn, i hvilken vore tre Sønner senere i Tiden blev Elever. Da Skolen i Aarenes Løb tiltog stærkt i Elevantal, maatte Helms omdanne sin prægtige gammeldags Lejlighed i Skolebygningen til Klasseværelser og boede derefter i nogle Aar paa 2den Sal i Overgade n. V. Nr. 11. Særligt fra den Tid stammer vort nøjere Venskab til Familien Helms. Senere, da Københavns Midtpunkt kom til at ligge Kristianshavn saa fjernt, flyttedes Borgerdydskolen til en ny og moderne Skolebygning, som Helms havde ladet opføre i Helgolandsgade, hvorefter den gamle Skolebygning i Wildersgade solgtes til de Classenske Legat-skoler. Johannes Helms døde i Decbr. 1895.

Helms paa selve Festdagen paadraget sig et stærkt Hold i Ryggen, hvilket gjorde ham det umuligt at være til Stede; dette Uheld indtraf saa sent paa Dagen, at det først kunde meddeles os af hans Søn, Stud. polyt. Holger Helms, da denne indfandt sig til Middagen.

Dette meget kedelige Uheld blev dog heldigvis det eneste der kastede en Skygge over Festen; men da vi derved mistede en Kraft som Taler i et muntret Lag, vil jeg ikke undlade, som et ringe Surrogat for Talerne vi gik Glip af, her at anføre Helms' Skrivelse som Svar paa vor Indbydelse.

Borgerdydskolen, Helgolandsgade V,
(forhen paa Kristianshavn).
d. 10de Maj 1894.

Kjære Hr. Heering.

Jeg behøver vel næppe paa min Hustrus og mine Vegne at sige Tak for Indbydelsen til at være med at fejre Deres Sølvbryllup. Vi agte at møde i Feststemning.

Personlig har jeg tænkt at forberede mig ved en mild Fastæ fra nu til den 27de, samt øve mig i de uskadeligste og klædeligste Former af Beruselser.

Med Hilsen til Deres Hustru. Harald har faaet den attraaede Permission.

Deres hengivne
J. Helms.

I øvrigt forløb Festen paa allerbedste Maade; under Maaltidet musiceredes særdeles kønt af et lille Orkester, der anførtes af Hr. Sophus Stockmar, og efter at Kaffen var nydt spillede der op til Dans, med min Kone og jeg som første Par til „Brudevalsens“ Toner. Da vi sent om Aftenen kom hjem, betrøede min Kone mig, at en smukkere og gladere Dag end den da forløbne havde hun ikke oplevet, til hvilken Bekendelse jeg, i Taknemmelighed til Forsynet og Anerkendelse af den saa store Part hun havde i, at vort Sølvbryllup blev en saadan Festdag, i Opriktighed sluttede mig.

Her følger de ved Festen afsungne Sange:

EN SKAAL FOR DE FEM OG TYVE AAR VED PETER OG
HARRIET HEERINGS SØLVBRYLLUP DEN 27. MAJ 1894.

FØR TALEN.

Fredmans Epistel Nr. 77.

Klang, mina flickor! Se, skyarna glimma.

Vaaren er kommen med lysgrønne Bøge,
hvide Anemoner langs Skovstiens Bugt.
Kvidrende Fugle til Rederne søge,
Svalen jubler højt paa sin luftige Flugt.

Alt vaagner op nu til Liv og til Sang,
 dulgte af Løvet sig Elskende fjerner,
 Ordet kun høres af Bøgenes Hang,
 Sukket af blinkende Stjerner.

Signede Majdag, da Hjemmet I bygged
 og tog Svalen med til Jert unge Paulun!
 Vaaren det smykked, og Høsten det hygged,
 Vinterdagen svandt dér som Sneskyens Dun.
 Baaret af Kjærlighed, Livshaab og Tro,
 blev det et Fæste, som ej kunde falde,
 Hjemsted for Glutter som leged og lo,
 fredeligt Fristed for Alle.

Dagene rinde og Aarene svinde,
 Slægterne fornyes i Tidernes Løb:
 Gjæringer glemmes, selv Daad bliver Minde,
 nye Blade foldes af Knoppernes Svøb.
 Et svinder ej som det svigtende Siv,
 — Smykket for Kvinden og Æren for Manden —
 Sjælenes trofaste Kjærlighedsliv,
 som I har delt med hinanden.

EFTER TALEN.

Fredmans Epistel Nr. 82.

Hvila vid denna källa!

Rask, lad Champagnen knalde!
 Ej Mindets Genier mer vi kalde,
 Tæppet vi lade falde
 for fem og tyve Lykkens Aar.
 Hæder de svundne Dage,
 og Held for dem I har tilbage!
 Fremtidens Lykke tage
 den unge Slægt, som om Jer staar!
 Ja Tiden gaar!
 Snart vil dem Alle drage
 en Elskovs Vaar!
 Rask, lad Champagnen knalde!
 Skaal for de fem og tyve Aar:
 (Corno)
 De fem og tyve Aar!

Vilhelm Bergsøe.

WISE

at sjunge ved den strænge og velbyrdige Ridder

PETER HEERING

og hans dydzirede Hustru

HARRIET HEERING, FØDT BRAMSEN,

deres Sølvbryllup den 27. Maj 1894.

Sjunges paa Tonen af „Konferentzraad Wegener den braves“ Vise, helst
 om samme maatte være udsat for Lirekasse.

Jeg vil sjunge en Vise til Berømmelse
 Af hver Herlighed paa Kristianshavn,
 For at ej ved Poeternes Forsømmelse
 De skal synke hen i Glemselens Favn.

Knippelsbro vil jeg allerførst nævne,
 Der kan dreje sig saa snedigt om Tapperne,
 Saa at Skibene gaa gennem en Revne,
 Naar de ikke sejle lige paa Klapperne.

Der er lifligt i Nord og Syd og Vester,
 Der er Post, overkontrollert af *Mørch*.
 Der er Doktor, Apothek, der er Præster
 Til Omvendelse for Kristen, Jøde, Tyrk.
 Der er Borgerdyd — nej den har nok vaaren¹ —
 Frelsers Kirke med en Mand paa sit Taarn,
 Og den tyske, til ingen Nyttes Ydelse,
 Staar alene til Hovedstadens Prydelse².

Der er lifligt ved Vinter og Sommer,
 Naar Kanalen ikke lugter altfor slemt,
 Og et Grønttorv, hvor aldrig nogen kommer,
 Men Forbedringshuset nær jeg havde glemt.
 Bombebøssen vil jeg drage til Minde,
 Skjønt den ikke mer er farlig let at finde;
 Men det mærkeligste er og blir dog selve
 Overgaden neden Vandet Nummer Elleve.

Dette Slot, som er helt ubeskriveligt,
 — Jeg beskrive det vil alligevel —
 Har en Port, som — for mig ubegribeligt —
 Naar man ringer, lukker op af sig sel'.
 Indenfor, hvor der yndeligt lugter
 Som af ædel Vin og dejlige Frugter
 Staar et Telt fuldt af fagre Rosenblommer³,
 Hvis paa rigtig Aarstid man der kommer.

Men fra første Sal *Peter Heering*
 Slynger Traadene fra Sted og til Sted.
 Med Bestilling og rigtig Levering
 Passer *Wineken*⁴ paa som en Smed.
 Indenfor, der hvor Sale og Stuer
 Med Tallerkener og Billeder pranger,
 Sidder hun, som er Perlen blandt Fruer,
 Det er hende, som gør mig til Sanger.

Jeg er ej af Naturen misundelig,
 Men paa *Heering* er Fristelsen svar,
 Lykken smiler til ham altfor rundelig,
 Og saa sikken en Kone han har!
 Deres Sølvbryllupsfest de nu fejre,
 Der er Glæde og Fryd til alle Sider —
 Jeg vil over min Fristelse sejre —
 Gid de frydes maa til evige Tider!

¹ Borgerdydskolen, der Aaret før var flyttet ud i Helgolandsgade paa Vesterbro.

² Uden nogen Menighed.

³ Kvinder, der fjerner Stilkene fra Kirsebærrerne, forinden disse kommer i Valsemøllen.

⁴ Fuldmægtig Wineken.

Gaardspladsen i Overgade n. Vandet Nr. 11 ved Sommertid, naar Stilkene plukkes af Kirsebærrene.

Skjønne Døtre der svæve i Salene,
 Der er *Bodil, Marie, Ingeborg*.
 De har Øjne saa lysende, saa talende,
 Ungersvendene til megen Hjærtesorg.
 Pænt de arte paa Fader og Moder,
 Den er lykkelig, der har saadan Poder.
 Dersom jeg blot Partier maatte stifte,
 Skulde alle i en Snup blive gifte.

Brave Sønner — dog næppe jeg ret veed,
 Hvordan synge de unge Fyres Lov.
 Derfor ta'r jeg paa dem kun med Lethed,
 At ej Rosen skal synes for grov.
 Der er *Peter* — ja ham kan vi stole paa,
 Og hvor *William* han gjør sig med Kjole paa!
 Og saa *Harald*, ja han er en lækker en,
 Skjønt han rigtignok er født udi Snekkersten.

Alting har nok Begyndelse og Ende,
 Sangen, tror man, maa engang sige Stop.
 Ja det gjælder alle andre end denne,
 Denne her, den vil aldrig høre op.
 Den er ej blot om *Heeringers* Herlighed,
 Den er Mandens og Hustruens Kjærlighed;
 Men i Kjærlighed gjælder ingen Prutning,
 Derfor ender min Sang uden Slutning.

Johannes Helms.

HR. PETER OG SKØN HARRIET.

Den 27. Maj 1869 — den 27. Maj 1894.

Mel.: Hr. Peter kasted Runer.

Hr. Peter kasted Runer over Spange,
 Hvor Harriet just over skulde gange,
 Saa løfted han sit Anker, saa fik han bliden Bør,
 Og sejled „neden Vandet“ og laved' fin Likør.
 Den Likør kvæged mangt et Hjærte,
 Den Likør voldte ogsaa Smærte:
 Den er dyr.

Hr. Peter gaar saa tankefuld i Sinde,
 Han kan ej leve hvis han ej kan vinde
 Hin unge, skønne Pige, hvem al hans Hu staar til,
 Han vist maa hende sige, at Livet staar paa Spil.
 „Men ak! hvor skal jeg Dig dog møde
 Harriet, unge, skønne, søde
 Harriet?“

Da mens paa Gaden sorgfuld om han vanker,
 Med alle disse dybe Længsels Tanker,
 Hun pludselig sig viser i Solens klare Skin,
 Han lykkelig sig priser og følger hendes Trin.
 Han gik med til Kastanievejen,
 Hun ham dér sagde ikke nej — men
 „Tal med Fa'er“.

Idag for fem og tyve Aar tilbage
 Hr. Peter med sin unge, skønne Mage
 Sin Fod saa freidig satte alt under eget Bord,
 Enhver kan sagtens fatte hans Lykke den var stor,
 Lykken ham ingensinde daared',
 Lykken just til sin Yndling kaared
 „Petermand“.

Gid de nu længe leve maa tilsammen!
 Og dele med hinanden Fryd og Gammen!
 Og naar saa Sølvkransen til Guld forvandlet er,
 De atter vist til Gilde saa „cordialt“ os be'er.
 Cordial, det er netop Manden,
 Cordial, som fast ingen anden,
 Cordial.

Emmy Leth.

Af Kort og Breve, der ledsagedes af Blomster og andre Gaver, modtoges paa Sølvbryllupsdagen 80 Stykker, og af Telegrammer 36. Givernes og Afsendernes Navne er optegnede og optage 4 $\frac{1}{2}$ Foliosider, der er henlagte blandt andre opbevarede Familie-papirer.

Længere hen paa Sommeren i 1894 tilbragte jeg nogle meget fornøjelige Dage hos Vennen Conrad Weidemann, der dengang var Amtsforvalter i Rønne paa Bornholm, og hans Søster Frøken M. W. Vi gjorde flere smukke Udflugter omkring paa Øen, som jeg for øvrigt tidligere, dog for adskillige Aar siden, havde besøgt, dengang efter Indbydelse af Dampmøller Tobiassen i Rønne, der for Aar tilbage havde ført Skib for Fader. I Rønne traf jeg ogsaa andre gamle Venner, bl. a. Oberst Valdemar Crone, der var Kommandant paa Øen; som Pr.-Løjtnant i Artilleriet giftede han sig med 1ste Artilleriregiments Chef, Oberst Poul Glahns ældste Datter, Olga Glahn, hvis Forældre jeg tidligere har haft Lejlighed til at omtale som boende i Overgade n. V. Nr. 11.

Nu traf det sig da saaledes, at Væbningens aarlige Øvelser netop var ved at afsluttes, og i den Anledning blev dens Officerer indbudne til Middag hos Kommandanten, til hvilken ogsaa Amtsforvalteren var indbudet, og da man erfarede min Ankomst til Øen, blev han da straks anmodet om ufravigeligen ogsaa at medbringe sin Gæst.

Det var en overordentlig morsom Sammenkomst i Kommandantens Embedsbolig, og Stemningen var helt igennem meget livlig, hvad der gav Anledning til at jeg ved Middagsbordet lærte

at kende en forud ikke anet Egenskab hos den ellers saa alvorlige Valdemar Crone, den nemlig, at han var en glimrende Lejlighedstaler. Kun én Besværlighed frembød der sig for mig ved dette Selskab: jeg kunde ikke finde ud af de Herrer Officerers civile Beskæftigelse naar de ikke gjorde militær Tjeneste, alle var de dog vistnok Proprietærer paa Øen, men naar saa dertil kom, at vel omtrent tre Fjerdedele af dem bar Navnet Kofoed og Resten hed Marcher, saa blev Forvirringen fuldstændig.

Væbningens Musikkorps spillede ved denne Lejlighed i den til Embedsboligen hørende Have, kort sagt der manglede intet som kunde tjene til at bevare Festen og dennes Givere, den øverstbefalende paa Bornholm og hans elskværdige Frue, i fornyet venlig Erindring. Naar det træffer sig, at Weidemann og jeg kommer til at dvæle ved Minderne fra mit Besøg i hans hyggelige og smukke Hjem i Rønne, indtager altid Oberstens Middag en fremragende Plads blandt dem.

I Efteraaret 1894 rejste min Datter Marie til Paris, for at lægge sig efter det franske Sprog, ved hvilken Lejlighed jeg fulgte hende til Hamborg, hvorfra hun fik andet Rejseselskab.

Ved Nytaarstid fik jeg Brev fra min Fætter Christian Heering, den tidligere omtalte Fyrmester paa Bovbjerg, nu i 1894 Fyrmester paa Hanstholm Fyr, hvori han blandt andet skriver:

Livligt er det just ikke herovre, men vi have det lunt inden Døre, selv om Uvejret og Havet raser nok saa galt. Den megen Ødelæggelse af Menneskeliv og Gods der finder Sted, kan dog ikke andet end gjøre Sindet trist og alvorligt til Tider, men man vænner sig jo til Alt og Følelserne sløves. Naar man ser Forholdene paa nært Hold kan det dog ikke være anderledes, end at de vaagne en Gang imellem, naar de da ikke helt ere uddøde. Jeg tænker saa tidt paa, hvorlænge det endnu skal vare før Vestkysten og dens Befolkning fremstilles i et andet og mere realistisk Lys for Offentligheden end Tilfældet er; Opinionen at vort Redningsvæsen er noget ganske udmærket og at Vestkystfiskerne er et Folk af Helte, der daglig kæmpe haardt for Tilværelsen og Udkommet, er der ingen der tør drage til Felts imod. Redningsvæsenets Materiel er godt, men Disciplin og Indøvelse efter mine Begreber meget svage Punkter, og Opsynet ved Havet findes næsten kun af Navn¹.

Den 17. Marts 1895 døde min Kusine, Etatsraadinde Sofie Larsen, født Matzen, ifølge Meddelelse til mig fra hendes yngste Søn Sophus, nuværende Overbibliotekar ved Universitets-Biblioteket (1910).

---

¹ Dette Brev var ved senere Eftersyn dateret Hanstholm Fyr 30. Decbr. 1899 og ikke 1894.

I et Brev, dateret Haderslev den 12. Aug., skriver mit Næst-søskendebarn Hanne Christensen, født Wineken, saaledes til mig:

I lange Tider har jeg skullet sende Dig Ove Falks Portrait¹. Saadan saae Knægten ud den Dag han fyldte 1¹/₂ Aar. Han er saavidt vi kan dømme sund paa Sjæl og Legeme, og det er endnu mere Lykke her end mange andre Steder i Verden; de danske Mænd har her deres Kræfter behov. Undertiden er Kampen utaalelig, fordi vi ere saa magtesløse.

I Foraaret 1895 rejste min Kone og jeg til Paris for at hente vor Datter Marie hjem, efter et omtrent 7 Maaneders Ophold dér, og for selv at besé denne By, hvor Harriet aldrig havde været. I én Retning havde hun større Udbytte af dette Besøg end jeg, fordi hendes Kundskaber i det franske Sprog tillod hende, sammen med Marie, fuldt ud at nyde Forestillingerne i de franske Teatre, hvilke Nydelser for mig desværre var ret mangelfulde, paa Grund af mit ringe Kendskab til dette fremmede Sprog.

En Aften efter et Teaterbesøg mistede Harriet pludselig helt sin Stemme, saa at hun bogstavelig næsten ikke kunde sige et Ord, og da dette Onde den paafølgende Morgen endnu ikke viste Tegn til Bedring, søgte vi Lægehjælp hos en ung dansk Doktor Christmas, der var gift og bosat i Paris og i hvis Hus Marie var introduceret. Dr. Christmas ordinerede da nogle Piller, hvis Tilberedelse han selv overværede i Apoteket, og disse havde den Virkning, at min Kone efter en Dags Sengeleje den paafølgende Morgen fuldstændig havde genvundet Brugen af sin Stemme og for øvrigt befandt sig i bedste Velgaaende. Saa vidt jeg véd indeholdt Pillerne Aconit.

I Paris besøgte vi ogsaa et Klub-Lokale, i hvilket der var indrettet en meget stor kunstig Isbane, hvor Marie med betydelig Routine producerede sig som Skøjteløberske, en Færdighed der endog foranledigede en Franskmand til at udbryde „elle patine à ravire“; men vi fik desuden andre Beviser paa de Franskes bekendte politesse. Paa et Besøg hos Maries Lærerinde i Fransk, en litterær Dame, Madame Hagere, spurgte denne tilfældig hvad Klokken var, og da jeg tog mit Ur op og sagde: „quatre heure et demi, Madame“, udbrød hun øjeblikkelig: „mais Monsieur, vous parlez parfaitement bien francais“, og da hun saa i Talens Løb kaldte Marie „ma belle et intelligente Danoise“, samt Dagen efter betroede hende, at hun havde „des parents très sympathiques“, havde vi

¹ Med Brevet fulgte et Fotografi af en rask lille Gut, min tidligere omtalte Gudsøn.

jo alle tre ikke Grund til at beklage os over de mundtlige franske Vidnesbyrd vi bragte hjem fra vor Parisertur.

Sommeren 1895 tilbragte vi som sædvanlig paa Villaen i Ellekilde, og der lejede jeg af vor Købmand Schaar i Hellebæk en udmærket Sejlbaad, vel vedligeholdt og udhalet med Sejl og alt Tilbehør. Baaden havde i et Par Aar staaet i Skur paa Land og var nu bleven gjort sejlklar; den var et mindre Halvdæksfartøj ved Navn „Emilie“ og var kendt paa Stedet som stiv og velsejlende. Uden for Villaen i Ellekilde kunde vi ikke have Fartøjet liggende for Anker, da det kunde risikeres, at det med stiv Kuling af Nordvest vilde fyldes og ride sig under. Baaden blev derfor stationeret paa en sikrere Ankerplads ud for Aalsgaard, og en ung, paalidelig Fisker antoges til at have Tilsyn med den og til hver Morgen, naar det var passende Sejlvejr, at sæjle den op til Ellekilde.

Hensigten med denne Baad var at give Peter Lejlighed til rigtig Færden paa Søen i den friske, støvfri Luft, og naar han saa stod til Søs med sin Fisker som „Bedstemand“, var dette ham desuden en særdeles stor Fornøjelse. At hans Brødre og Kammerater i deres Ferie deltog i disse Ture og til fælles Fornøjelse endogsaa besøgte Udlandet, f. Eks. Höganäs, hvor der gjordes Indkøb af Lersager, behøver næppe at tilføjes.

Da Sejlturene saa vidt jeg husker hen i September indstilledes og „Bedstemanden“ afmønstredes, blev det selvfølgelig meddelt Baadens Ejer, at det nu sikkert vilde være den rette Tid igen at bringe Baaden i dens sikre Skur paa Landjorden, for at undgaa eventuelle Søskader; men gjort tryk ved, at den Assurance jeg havde tegnet paa Baaden endnu ikke var udløben, forsømte han at lade den hale paa Land i rette Tid, og en skønne Dag besørgede saa en Nordvest-Storm Arbejdet, hvorved Fartøjet blev i høj Grad havareret.

En Dag i August Maaned kom Etatsraad Georg Petersen¹ (Firmaet Fried. E. Petersen), der var Formand for Privatbankens Bankraad, ud til mig paa mit Kontor, og til min allerstørste Forbavselse foreslog mig at indtræde i en ledig Plads i Bankraadet, en Bestilling jeg aldrig havde drømt om, endsige tænkt paa. Jeg frabad mig derfor straks meget indstændig den mig tiltænkte

¹ Petersen, Georg, Etatsraad, Grosserer, f. 1820. Medlem af Grosserer-Societetet 1863—81 og af Privatbankens Bankraad 1860, og dettes Formand fra 1866 til sin Død 1900.

Ære; men alle mine Grunde hvorfor jeg ikke vilde modtage Pladsen hjalp intet imod Etatsraadens Modforestillinger. Han havde nu en Gang sat sig i Hovedet at han kunde bruge mig som en paalidelig Kasserevisor, paa Omgang med et Par af de andre indenbys Bankraadsmedlemmer, en Gerning der overhovedet ikke var særlig attraaet, og saa gjorde jeg mig da skyldig i den Fejl ikke at kunne sige nej til at opfylde en Begæring, jeg helst havde undgaaet, hvilket i dette Tilfælde var dobbelt vanskeligt, fordi jeg personlig havde særlig Agtelse og Sympati for Etatsraad Georg Petersen. Saaledes blev jeg da ifølge Skrivelse af 14. Aug. 1895 optaget som Medlem af Privatbankens Bankraad.

I dette Aar forflyttedes Conrad Weidemann som Amtsforvalter fra Rønne til Aalborg.

I Anledning af min Fødselsdag den 16. Decbr. fik jeg den Idé at skænke Smaaforæringer til de Gæster der var til Middag hos os, hvilke var Overpostkontrolør Mørch, Pastor Mathias Fenger og Kone, min Broder Christian, Wilhelm Bergsøe og Kone, samt Hans Linnemann og Kone. Gæsternes Antal var altsaa kun 8, men min Kone og jeg samt vore 6 Børn fordoblede Antallet.

Forinden jeg gaar over til at fortælle om Foræringerne til Gæsterne, maa jeg dog først nævne en Gave, en forlænget Lænke, der skænkedes mig af min Kone, ledsaget af følgende lille Poem:

TIL PETER N. HEERING

*med en forlænget Lænke*¹.

Du yttred en Dag „den er lovlig stram,
Den Kjæde som Du mig til Minde har skjænket“.
Jeg Vinket forstod,
Men havde ei Mod
Til Lænken at løsne, det skal være farligt;
I saadan en Sag maa der handles varligt. —
Naar jeg nu trods dette Dit Ønske opfylder,
Da er det, fordi, som Du veed jeg ej hylder
Det „stramme System“;
Men mener som saa,
Kan stadig til Kjæden vi Led² blot føie,
Saa knyttes vi sammen end mere nøie.

Din H. H.

De Foræringer der ved Middagsbordet overraktes de tilstedeværende, var hovedsagelig Smaating og Attrapper, der uddeltes

¹ Urkæde (Modtagerens Anmærkning).

² Af gode Minder (Giverens Anmærkning).

efter at min Broder Christian først havde oplæst det Budskab til Gæsterne, der overleveredes ham i en forsegleet Konvolut og lød saaledes:

Mine Damer og Herrer!

Da jeg, som alle de tilstedeværende vide, er almindelig bekendt som en udmærket Oplæser, er jeg af Vært og Værtinde beæret med det Hverv, førend næste Ret serveres at oplæse følgende:

I gode Venner som gør os den Ære
I Dag vore Gæster til Middag at være,
I alle jo vide, det er ej vor Vane
Med talrige Retter at kildre jer' Gane.
Her er jo nu rigt'nok en Postkontrolør,
Elskværdig og rar, og af prægtigt Humør,
Som gerne ved Vink og ved gode Dessins
Vilde gøre Menuen lidt mere fin fin.
Han sidder vist der nu og gætter og gætter,
Hvad mon der nu kommer for Mellemretter?
Af disse der slet ingen her leveres!!
Endnu kun en Steg vil for Dem serveres.
„Den pinlige Pause“ som ofte generer,
Imens man derude den smukt trancherer,
Vil vi med lidt Skemt forkorte hinanden,
Og saa: God Appetit til „Anden“

finis.

Christian (afsides):

Puh! (Højt) Nu blev jeg færdig!
Men Verset ej duede,
Thi bedes man lade Kritikken ude.

H. H.

Presenterne der uddeltes var ledsagede af Deviser, af hvilke jeg „reddede“ enkelte og derfor her kan gengive dem.

Med et Miniaturbillede af en Ukjendt:

Portraittet af denne ærværdige Gamling,
Det findes vist næppe i Fengers Samling,
Og skjøndt han jo kun er „en miniature“,
Saa har han min Sandten dog været dyr.

Til Pastor Fenger.

Miniaturbilledet var et Glansbillede, indfattet i en lille Mæssingramme med Glas; men dette Falsum opdagede Fenger først da han havde faaet skudt Brillerne op paa Panden for rigtig at undersøge Kunstværket. Det hjemmelavede Miniatur erstattedes senere, da et saadant blev fundet, med et andet, Fengers Samling mere værdigt Billede.

Med et Slør til at trække sammen under Hagen (som dengang var Brug):

Naar Du nu faar dette pæne Slør,
Som bindes skal under Hagen,
Hvad vil Du saa gjøre naar Næsen tører?
Det bliver det svære ved Sagen.

Til Datteren Marie.

Med en Kobbermønt:

Alverdens Sølv og Guld han foragter,
Kun Kobber det er, hvorefter han tracter.

Til Kobbermøntsamleren, Overpostkontrolør Mørch.

Med en Pose, indeholdende en Støveklud:

At jeg sølle Klud
Fik et saadant Skrud!
Det havde jeg aldrig tænkt i mit Liv,
Jeg bliver jo formelig decorativ.

Til Fru Eliza Linnemann.

Med nogle Vinsler:

At Venners Visitkort ej mere skal findes
Saa skjændigen misbrugte, Barn,
Paa disse Vinsler herefter skal vindes
Din Silke, Din Traad og Dit Garn.

Til Datteren Ingeborg.

Med et Handskekort:

I disse Juletider,
De Lommepege glider
Umærkeligen bort,
Og Handsker dog man slider,
Tag derfor dette Kort.

Til Datteren Bodil.

Til Oplysning om, hvorfra det lille Billede af Helsingør i Slutningen af det 18. Aarhundrede, der hænger i mit Værelse, stammer, tjener nedenstaaende Brev fra Pastor Mathias Fenger. Billedet er udført i Gouache og indfattet i en udskaaren, forgyldt Træramme fra samme Tidsperiode som dette, 1740.

Nytaarsaften 1895.

Kjære Heering.

Jeg har længe haft Lyst til at give Dem medfølgende lille Billede fra Helsingør, hvorfra De vist stammer paa Mødrene Side — og holdtes egentlig kun tilbage af at De skal tænke, at det var en simpel Maade at sige Tak for sidst paa. Skjøndt jeg nu holdes tilbage af dette — til-

skyndes jeg endnu stærkere af Tanken om, at Billedet kan glæde Dem, og derfor sender jeg det.

Tak for trofast Venskab i det gamle Aar og Gud give Dem og alle Deres kjære et velsignet Nytaar.

Deres hjærtelig hengivne

H. M. Fenger.

Billedet var mig en særdeles kærkommen Raritet, saavel i sig selv som for Sujettets Skyld.

I April 1896 var min Kone for første Gang i Wiesbaden, for der at søge Lindring for sine Gigtlidelser; hun ledsagedes af vor Datter Bodil, medens jeg kun fulgte dem til Badestedet, og efter et Par Dages Ophold dér atter vendte tilbage til Hjemmet. Efter deres Hjemkomst fra Wiesbaden flyttede vi til Ellekilde.

Medens jeg har fortalt om Forretningens 75 Aars Jubilæum i 1893 og vort Sølvbryllup i 1894, har jeg ikke nedskrevet noget om vor kære syge Søn Peter siden hans Tilbagekomst fra Honnef i Foraaret 1892. Han fortsatte i disse Aar, Sommermaanederne undtagne, med at læse Sprog og at arbejde paa mit Kontor; men hans Helbred vedblev at være vaklende og han oplevede mange trange Timer i nedtrykt Stemning herover, om hvilke kun hans Moder ret véd at fortælle. Dog ved Samværet i Hjemmet mellem gode Venner og ligeledes ogsaa under sin Misstemning lod han sig uden Besvær paavirke i modsat Retning, og i hans alvorlige blaa Øjne med de store mørke Pupiller kunde der saa komme et særligt Liv, ledsaget af en hjertelig Latter, naar en eller anden tilstedeværende fortalte en morsom Begivenhed, hørt eller selvoplevet, eller kom med en tilfældig fremkaldt humoristisk Bemærkning; thi ingen kunde nyde saadanne mere end han, der selv, trods Alvoren, var i Besiddelse af en ikke ringe Portion lun Humor.

Trods den snigende Sygdom vedblev han længe at være i Besiddelse af gode Legemskræfter og en vedblivende mærkelig Evne til hurtigt atter at rette sig efter Tilbagefald i Sygdommen. Saaledes kunde han engang i en af de i Ellekilde tilbragte Somre, og kort Tid efter et saadant Tilbagefald, der endog havde medført Sengeleje, uden ringeste Anstrengelse deltage i en Spadseretur med vore daværende Naboer, Læge Brøndsted og Hustru, født Bertha Lorentzen, vore Døtre Marie og Bodil, Maleren Frants Henningsen¹,

¹ Henningsen, Frants, Professor, R. af Dbg., Figurmaler, f. 1850, Student 1869 fra Borgerdydskolen paa Kristianshavn, Afgangsbetragning fra Akademiet 1875, Udstillingsmedaillen 1883, Professor ved Kunstakademiet 1890. Gift i Novbr. 1880 med Thora Vermehren, f. 1859, Datter af Maleren J. F. N. V., f. 1823. Død 1910.

Student Bloch og jeg. Turen gik ud ad Gurrevejen, over Nyrup og Qvistgaard til Humlebæk, hvor vi spiste Frokost. Herfra kørte

Peter Heering. 1887.

han hjem med sin Moder, som pr. Vogn havde mødt os dér, medens vi andre fortsatte til Fods til Helsingør.

Men trods denne Evne, efter Tilbagefald atter snart at komme til Kræfter, var der dog en langsom Nedgang i hans Helbred, og Vinteren 1895—96 var ikke god for ham. Desværre kunde

jeg ikke stille Fartøjet fra Sommeren 1895 til hans Disposition den paafølgende Sommer; thi vel var Vraget af dette, som var solgt til en Mand paa Stedet, blevet fortømt og istandsat, og kunde sikkert være lejet igen, men Baaden var dog langt fra i den Stand som tidligere, og navnlig var en stor Del af dens Blyballast, der var støbt til at passe i Baadens Form, gaaet tabt og var ikke blevet erstattet. Derved havde den selvfølgelig tabt

Peter Heering. 1887.

betydeligt i Stabilitet, og derfor gjorde jeg intet Forsøg paa at faa den til Leje. Dette var kedeligt, thi Livet paa Søen havde været saa tiltalende for Peter, og vor egen Røbaad, hvortil der ogsaa var et lille Sæt Sejl til Godtvejrsejlsads, var ham kun en ringe Erstatning for et rigtigt Sejlfartøj.

Vinteren 1895—96 havde som sagt ikke været god for Peter, og Sommeren 1896 bragte ingen Bedring, om end Opholdet paa Landet dog maaske var til nogen Gavn for ham; men om Efteraaret gik Kræfterne meget tilbage, og ikke længe efter Indflytningen til Byen fulgte et stadigt Sengeleje, under hvilket han dog bevarede sit gode,

kærlige Sind og store Taalmodighed. Hans Moder havde ogsaa den sjældne Evne, under hendes stadige Færden i Sygeværrelset, næst ved vort Soveværelse, altid at kunne vise ham et Ansigt, hvori Udtrykket for hendes Bekymring for ham aldrig kom til Syne, hvad der sikkert bidrog til at holde Modet og Haabet oppe hos Patienten.

Henimod Jul var han meget optaget af at faa indkøbt de Gaver, han ønskede at bortgive Juleaften, i hvilken Anledning han maatte søge Assistance hos flere af os i Hjemmet, for at Gaverne til hver især ikke forud skulde komme til den paagældende Modtagers Kundskab. Hvad der særligt laa ham paa. Sinde

var ogsaa, at Gaverne blev betalte med hans egne Penge, hvilket vil sige, at disse blev udtagne af en Sparekassebog der tilhørte ham, hvad jeg bestemt maatte love. Trods hans dengang store Svaghed livedes han stærkt op ved disse Forberedelser, og da vor Huslæge, Overlæge Fr. Grünfeld saa' til ham om Formiddagen paa Juleaftensdag, forbavsedes han ved at se Patientens faste og tydelige Haandskrift paa nogle enkelte Kort, der skulde vedhæftes Julegaver.

Vi havde ikke søgt nogen Hjælp ved Sygeplejen, da det ikke før en halv Snes Dage forinden Peter døde havde været nødvendigt at vaage hos ham om Natten, og fordi hans Værelse laa umiddelbart op til min Kones og mit Soveværelse. NattevagternedelteminKone og jeg da mellem os, og da jeg en af de sidste Aftener han levede sad ved hans Seng, anmodede han mig om at bede „Fadervor“ for ham, hvilket han den Aften ikke selv ret formaaede, fordi han ikke kunde holde sine Tanker samlede paa Grund af Virkningen af indtaget Medicin. Efter at jeg havde gjort dette faldt han til Ro. Senere paa Natten eller maaske i en foregaaende Nat, det erindrer jeg ikke, talte han til mig om forskellige Ting fra det tidligere daglige Liv i hans lange Sygdomsperiode, og sagde da blandt andet omtrent saaledes:

„Du synes maaske at jeg, medens jeg endnu var i Stand til at arbejde noget, saa sjældent kom ned i „Forkælderens“ for at se efter Arbejdet dér, men nu skal jeg sige Dig hvorfor, fordi der over Døren stod: „Ingen Adgang for uvedkommende“, og derved paatrængte den Tanke sig mig, at dér kom jeg næppe længe til at høre de „vedkommende“ til, og saa blev jeg bedrøvet, fordi

Peter Heering.

jeg dog gerne vilde leve, skønt jeg ikke er bange for at dø; men nu skal Du ikke blive bedrøvet fordi Du ser Taarer i min: Øjne, for jeg er netop glad fordi jeg fik Lejlighed til at sige Dig dette.“

Ved en anden Lejlighed sagde han til mig, at han ingen tidligere Juletid havde glædet sig saa meget ved Tanken om at kunne glæde andre med sine Gaver, end netop den indeværende Juletid.

Endnu Juleaftensdag besørgede han da ogsaa selv nogle enkelte Gaver sendt til Venner uden for Hjemmet. Hjemme fik vi om Aftenen ved hans Seng af ham selv overrakt hans Gaver, ligesom han fik vore. Sin Moder forærede han en lille Lampe fra den kongelige Porcelænsfabrik med de Ord, at hvis denne lille Lampe blot kunde lyse med en Brøkdæl af det Lys hun spredte i Hjemmet, vilde det være en sjælden Lampe.

Juledag var hans Kræfter kendelig aftagne, og da vi om Eftermiddagen alle var samlede i hans og det tilstødende Værelse, sagde han med høj Stemme: Kom nu hver især af jer og giv mig et Kys paa Panden, først min gamle Fader; hvad vi da alle gjorde. Herefter talte han ikke meget, og saavel Lægen, der var kommen for at se til ham, som vi andre saa' da, at hans sidste Time var nær, og efter et kort Anfald af Febervildelse og nogle paafølgende rolige Øjeblikke døde han Kl. 11^{1/2} Juledag; Aften den 25. Decbr. 1896.

Hans Bisættelse fandt Sted den paafølgende 31. Decbr. fra Vor Frelzers Kirke paa Kristianshavn, — hvor vor Ven Pastor Mathias Fenger talte og nedenstaaende Salmer blev sungne — til Kapellet Nr. 45 og 46 i Krypten under Frederiks tyske Kirke sammesteds¹.

PETER FREDERIK SUHM HEERING.

Bisættelse den 31. December 1896.

Før Talen.

Nu Gud ske Lov, at Stunden
Er sød og blid oprunden,
Jeg gaar til Paradis;
Forældre, ej I klage,
Men til min Grav ledsage
Mig hen men Herrens Lov og Pris!

¹ Denne Kirke stod dengang uden Menighed, men nogle Aar senere blev den ved Delingen af Kristianshavn i 2 Sogne vor Sognekirke og dens Navn forandret til Kristians Kirken. Ved denne Lejlighed erhvervede jeg Kapellet som Ejendom og har ladet det restaurere.

Før var jeg eders Glæde,
 Nu sørge I og græde,
 Da jeg er vel forvart;
 Naar I det ret betragte
 Og paa Guds Visdom agte,
 Skal eders Taare tørres snart.

Gud ene Tiden deler,
 Han saarer og han heler,
 Han kjender smaat og stort;
 Han intet ondt bestemte
 Og intet godt forglemte,
 Alt hvad han gjør, er herligt gjort.

O, I skal se, jeg træder
 For Gud i hvide Klæder,
 Med Livets Krone paa;
 Med Sejrens skjønne Palmer,
 Med Himlens Frydepsalmer
 For Jesus eders Barn skal staa!

Da skal I Eder fryde
 Og i Jer Fryd fortryde,
 At I for mig har grædt;
 I det, som Gud mon ville,
 Jer overgiver stille,
 O, saa gjør han vist Hjærtet let!

Far vel, far vel, I kjære,
 Den Sorg, I nu maa bære,
 Skal endes med Guds Pris!
 Gud eder selv ledsage,
 Snart skal vi uden Klage
 Hverandre se i Paradis!

Efter Talen.

Du bange Sjæl, hør Trøstens Bud,
 Hvor underfuldt det lyder:
 Gak hen og kast din Sorg paa Gud,
 Naar Verden dig forskyder;
 Forstaar du dette Budskab ej
 Og famler om i Blinde,
 Lad Troen føre dig paa Vej,
 O, Gud er let at finde!

Gak frem med Bøn for Himlens Port,
 Bank paa med Hjertesukket,
 Om Skyen end er nok saa sort,
 Er Himlen ej dig lukket;
 Om Storm og Lyn brød frem med Magt,
 Og vilde Vejen spærre,
 Dig skjærmer dog Guds Englevagt,
 Han er en venlig Herre!

Forstaar du ej, du bange Sind,
 Hvorledes du skal tale,
 Naar Trøsteren har ført dig ind
 I høje Himmelsale?
 En ydmyg Hu vil Herren se,
 Han Troens Ord vil høre,
 Det fromme Suk: din Vilje ske!
 Er lifligt for hans Øre..

Bring dette med til Naadens Borg,
 Hvad Smerte Du maa lide,
 Saa tager han din Hjærtesorg
 Og lægger den til Side;
 Saa skikker han dig trøstigt ned,
 Saa tier al din Klage,
 Hans Himmelbud, Taalmodighed,
 Gjør Følgeskab tilbage!

Paa Laaget af Peters Kiste er anbragt en forsølvet Kobberplade, der nedenfor er afbildet.

Af den resterende Saldo i Peters ovennævnte Sparekassebog skænkede hans Moder og jeg, som hans Arvinger, paa hans Fødselsdag den 1. April 1897 Kr. 2000 til „Bombebøssen“, med Anmodning til dennes Bestyrelse om at anvende Renten af dette lille Beløb til Stiftelsens almindelige Formaal, som „Peter F. Heering juniors Legat“ (født 1. April 1872, død 25. Decbr. 1896).

Herpaa svarede Bestyrelsen tilbage:

At den ønskede at udtrykke det Haab, at Mindet om den Afdøde, der savnes saa dybt i den Kreds hvortil han nærmest hørte, ved denne smukke Gave maa blive bevaret ogsaa blandt Beboerne af den Stiftelse, for hvilken hans Fader har virket med saa stor Interesse og Lygtighed i mange Aar.

For at dette kan ske ønske vi, saafremt De ikke har noget derimod at erindre, at Renterne af Legatet skal uddeles i 2 lige store Portioner til 2 af de ældste og værdigste Beboere i Stiftelsen, og at denne Udeling skal foregaa hvert Aars 1ste April.

Uagtet jeg som Stiftelsens Kasserer stedse havde søgt, hvor det var muligt, ved Gaver til „Bombebøssen“ at gøre min Indflydelse gældende derhen, at saadanne skænkedes til Stiftelsens almindelige Formaal, hvad jeg mente tjente denne bedst, kunde jeg dog ikke modstaa Bestyrelsens saa særdeles venlige Modfor-slag, til hvilket jeg da med Tak gav mit Samtykke.

Resten af Sparekassens Beløb skænkedes til Kirkefonden i København.

I April rejste min Kone atter til Wiesbaden og tog vor Datter Ingeborg med til Kur dernede. De ledsagedes dertil af vor Søn William, som forblev hos dem i omtrent 8 Dage, inden han den

1. Maj skulde tiltræde en Kontorplads i Hamborg hos Firmaet Henry B. Siems & Co. William var i 1895 blevet Student fra Borgerdydskolen, forhen paa Kristianshavn, hvorefter han kom paa Kontor hos Firmaet B. R. Ludvigsen & Co. i København, af hvilket Firma han ved Afrejsen til Udlandet fik et særdeles godt Vidnesbyrd¹.

I Hamborg forblev han da hos det ovennævnte Firma til Juli 1898; meget snart efter at han var kommen paa dette Kontor blev der betroet ham adskilligt ansvarsfuldt Arbejde, som han udførte tilfredsstillende². Efter et kort Besøg i Hjemmet i August, rejste han da igen til Hamborg, for derfra at afgaa med Dampskib til Bordeaux, hvor Firmaet A. Gilhou frère ainé havde lovet mig at beskæftige ham paa dets Kontor, eller maaske rettere givet Tilladelse til, at han søgte den Beskæftigelse han dér kunde finde, hvilken dog kun, som det viste sig, indskrænkede sig til det aller-almindeligste Kontorarbejde. Samtidig tillod Principalerne ham dog med den største Liberalitet at følge med i al Korrespondance samt studere og tage Kopier efter ældre Kopibøger, hvorved han skaffede sig en overmaade stor Samling af franske Forretningsbreve, til Hjælp ved sin sproglige Uddannelse i Fransk, samtidig med at han tog Timer i Sproget med Monsieur, Professeur de Felice, i hvis Hus

Kjøbenhavn d. 9. Decbr. 1896.

¹ Herr William Heering, som i ca. 1 Aar har været ansat i vor Forretning som Volontær, har i den Tid udført det ham paalagte Arbejde til vor fulde Tilfredshed, og er det os herved en Glæde at meddele, da han har ønsket vore Udtalelser herom, at vi ansee ham for at være et sjældent opvakt og paalideligt ungt Menneske, som vi paa det Bedste kunne anbefale.

(sig.) *B. R. Ludvigsen & Co.*

Hamburg 25. Febr. 1898.

² Hierdurch bestätige ich Herrn W. Heering gern auf seinen Wunsch, dass derselbe seit dem 1. Mai 1897 in meinem Geschäft als Buchhalter, Correspondent & im Speditions Fach thätig var, sich stets beste Mühe gab, und seine Arbeiten durchaus zufriedenstellend erledigte. Er zeigte stets grosses Interesse für die ihm anvertrauten Angelegenheiten und wünsche ich ihm, indem ich ihn bestens empfehle, ein gutes Fortkommen.

(gez.) *Henry B. Siems.*

Brev til Peter N. Heering fra en Ven i Hamborg.

Lieber Herr Heering.

Herr Siems theilte mir gestern im Laufe eines Gesprächs mit, dass er mit Ihrem Sohn sehr zufrieden sey, derselbe sey ein sehr tüchtiger und angenehmer Mensch. Es wird Sie doch freuen solches zu hören. Hoffentlich geht es Ihnen gut. Recht freundl. Gruss von Ihren ergbn.

(sig.) *Gustav Mestern.*

han boede under hele sit Ophold i Bordeaux, indtil han i Sommeren 1899 afrejste med Dampskibet „Seine“, som dette paa-mønstreret¹, direkte til København.

Fra denne Rejse modtog jeg følgende Telegram, dateret Hanstholm Signalstation d. 11. Juli 1899:

Pladen paa Peter Heerings Kiste.

Dampskibet Seine med Heering den yngre ombord som Passager passerer østgaaende. Sender Hilsen. Vinden om-løbende, flaut diset. Søen aldeles rolig.

Efter en Ferie i Hjemmet fulgte jeg i Oktober s. A. William til London, hvor det dog kun lykkedes ham at faa en Interims-Plads paa et Kontor, hvad der ikke til-fredsstillede ham. Han fore-slog mig da, efter at have sat sig ind i Forholdene der-ovre, at oprette en mid-lertidig Filial dér af Peter F. Heering, hvilket jeg gik ind paa.

Fra denne Filial, der for vore Forbindelser i London og paa andre engelske Plad-ser straks bekendtgjordes at være midlertidig, ved-ligeholdt og befæstede han ved personlige Besøg vore gamle Forbindelser og er-hvervede nye. Dette hans

Ophold i London strakte sig til omtrent ult. Juni 1901 og havde gode Følger samt bragte adskillige nyttige Erfaringer.

Efter dette Spring af 4 Aar frem i Tiden, som Williams Op-hold i Udlandet gav Anledning til, vender jeg atter tilbage til 1897,

¹ For at komme i Besiddelse af en Søfartsbog, der mulig kunde gavne ham, naar han skulde paa Session.

hvor Sommeren som sædvanlig tilbragtes i Ellekilde og hvor jeg med stor og oprigtig Sorg pr. Telegram den 21. Juni om Aftenen modtog det Budskab, at mit Næstsøskendebarn og særlig gode Ven Arkitekt Georg E. W. Møller samme Dags Middag pludselig var død. Telegrammet var afsendt af hans Svigerfader, Murmester Wienberg. Møller var netop kommet hjem fra et Forretnings-

William som Rorgænger om Bord paa S.S. „Seine“, tværs af Anholt Fyrskib, 12. Juli 1899.

anliggende ude i Byen og havde sagt til sin Hustru, at han ikke befandt sig rigtig vel, hvorfor han vilde lægge sig lidt hen paa Sofaen i sit Værelse, og kort efter var han død, kun 57 Aar gammel.

Georg Møllers Søster, Caroline, der ligesom han i deres Ungdom færdedes saa meget i mine Forældres Hus og hvorfra hun som Brud kørte til Kirken, fejrede den 19. Oktbr. Sølvbryllup efter 25 Aars lykkeligt Samliv med Grosserer Anton Eigtved.

Den 25. Juni 1897 døde Jomfru Dorthea Knudsen, der havde

været Husjomfru hos mine Forældre fra 1842 til Udgangen af 1875, og i Novbr. samme Aar døde Enkefru Hanne Sophie Christensen, født Paeg, der som tidligere omtalt havde foræret mig Etatsraadinde Kofoeds Pengekasse.

Den 27. Novbr. 1897 ægteviedes i Vor Frelsers Kirke paa Kristianshavn, af Pastor Mathias Fenger, vor Datter Ingeborg til praktiserende Læge i København og Reservelæge i Flaaden Frits Jacobsen, f. 7. Oktbr. 1868, Søn af Nicolai Jacobsen, Kommandør i Flaaden og Forretningsfører for den københavnske Søassurance-Forening, født 30. Marts 1834, død i Decbr. 1905, og Louise, født Jacobsen, født den 20. Maj 1838, død i Marts 1902.

Ingeborg Jacobsen, f. Heering.

Efter Vielsen kørte Gæsterne, Brudeparrets Slægt og Pastor Fenger og Hustru, til vort Hjem, hvor alt var indrettet paa det festligste for at modtage den store Fcersamling til en Middag, der forløb i smuk Stemning og ved hvilken en Sang for Brudeparret, der ogsaa var sunget ved min Hustrus og mit Bryllup, blev gentaget. Sangens¹ sidste Vers begyndte saaledes:

For første Gang i dette Hjem
Sin Brudefakkell Hymen tænder.

I et Brev, dateret Hanstholm Fyr den 17. Decbr. 1897, meddeler min Fætter Fyrmester Christian Heering mig, at der ikke har været hørt noget fra hans Søn Holger, f. 1876, siden han den 6. Aug. s. A. som Matros om Bord i det norske Barkskip „Magdala“, 1175 Registertons, med hvilket han havde faret i henimod 2 Aar, var afsejlet fra Port Elisabeth til Delagoabay. Han ansaa'

¹ I øvrigt er hele Sangen gengivet tidligere, ved Omtalen af min Hustrus og mit Bryllup. Den var skrevet af min Svigerfaders Søster Frøken Vilhelmine Bramsen, til hvem min Hustru engang havde sagt, at hun havde bevaret den til Benyttelse ved det første Bryllup der fandt Sted i vor Familie.

Husjomfru Dorthea Knudsen.

Ingeborg Heering.

Frits Jacobsen,
som værnepligtig Underlæge.

Frits Jacobsen, Korpsslæge i Flaaden,
p. t. 1910, Servicechef ved Garnisonshospitalet.

det derfor uden for al Tvivl, at Skibet forlængst var gaaet under med Mand og Mus paa denne korte Rejse, og at han var meget bedrøvet over Tabet af sin Søn.

Hans Søn, der kun var 21 Aar gammel og en flink Sømand, havde i et Brev til Hjemmet fra Port Elisabeth af 1. Aug. meddelt, at Barken var ankommen dertil „for Ordre“ med en Ladning Pitchpine, efter en lang Rejse paa 123 Dage fra Ship-Island i de

Marie Heering.

„Forenede Stater“, samt at Skibet allerede Dagen efter at være afsejlet fra denne Havn havde 9 Fod Vand i Lasten, skønt Pumpemøllen havde gaaet uafbrudt, hvorfor det vedtoges om Bord at søge Havn. Nogle Dage senere havde man dog opdaget, at den betydeligste Læk var ovenbords, hvorfor man nogenlunde fik denne tæt-tet, og skønt Skibet endnu var betydeligt læk, besluttedes det dog at fortsætte Rejsen til Port Elisabeth.

Desuden havde Sønnen meddelt, at Skibets Fører var død paa Rejsen samt at han nu kun havde 2 Maaneder tilbage af sin Tjeneste der om Bord, og at han da tænkte at lade sig afmønstre, skønt han nok kunde

faa bedre Hyre, naar han vilde træde i 2den Styrmands Plads indtil Skibet kom til Europa; men at han ingen Lyst havde dertil og helst vilde være fri af den gamle Kasse „Magdala“ saa snart som muligt.

Herefter tør Nedskriveren af disse Linier nok slutte, at det nævnte Skib har været en ægte „Plimsol“ og fuldstændig uskikket til at føre den sidst indtagne Ladning over Søen, hvorved et samvittighedsløst Rederi, alene for Vindings Skyld, forårsagede et saa stort Tab af Menneskeliv. Barkens Besætning var 17 Mand foruden Officererne.

Den 28. Jan. 1898 viedes i Vor Frelsers Kirke paa Kristianshavn

af Provst Mathias Fenger vor Datter Marie til Grosserer Kai Leth af København, f. 21. Juli 1872, Søn af Grosserer Christopher Adolph Leth, f. 27. Juli 1836, og Harriet, født Wulff, f. 18. Aug. 1850.

Marie Heering.

Efter Vielsen samledes Gæsterne fra Brudeparrets Familier, ligesom ved Søsteren Ingeborgs foregaaende Bryllup, i vort Hjem, hvor de samme Arrangements var truffne som dengang, dog med Undtagelse af, at den gule Stue ved Siden af Spisestuen maatte

tages med som Appendiks til denne, fordi Maries Moder, paa hvem alle Forberedelserne hvilede, havde givet hende Tilladelse til ogsaa at indbyde nogle unge uden for Slægtskabskresen, hvorved

Marie Heering. 1893.

det Antal Gæster der kunde bænkes i Spisestuen, circa 50, var blevet overskredet. Ved Bordet blev nedenstaaende Sange af-sungne under Ledsagelse af et lille Orkester, der ligesom ved Ingeborgs Bryllup musicerede under Spisningen, samt ved Gæsternes Hjemkomst fra Kirken, efter elskværdig Tilladelse af Be-

boerne Grosserer Ernst Meyer og Frue, modtog dem med en „douce Musique“ fra et Værelse i Stueetagen, der med aabne Døre bag en Portière vendte ud til Hovedtrappen. Denne Modtagelse havde en stemningsfuld Virkning.

BRYLLUPSSANG

den 28. Jan. 1898.

Mel.: Man maa rejse til Fods o. s. v.

Hil det Samliv, som bygges paa Kjærligheds Grund,
det er Menneskelivets dyreste Fund,
det er Lys i den stærkest tvivlendes Nat,
det er Menneskelykkens ædleste Skat.
Ja, hver tyngende Sorg, hver Møje er brudd
i den vaagnende Kjærligheds første Minut,
da er Livet saa lyst og paa Glæder kun rigt,
og man digter sig selv da det dejligste Digt.

Men den vaagnende Kjærligheds solglade Vaar
er en Fest, gennem hvilken til Livet I gaar,
alt var Jubel og Sang og et smilende Haab
til i Dag, da I modtog Jer Kjærligheds Daab.
Ret Jer op nu til Kamp, nu er Livet Jert Lod,
hvor blandt Rosernes Duft findes Tornenes Braad.
Hold nu fast Haand i Haand i Jert nyfødte Bo
og bekræft i Jer Gerning Jer Kjærligheds Tro.

Aand udover Jert Samliv det Kjærlighedspust,
under hvilket al Sorg og al Modgang bli'r knust,
lad fra Vaardagens Kjærlighed det spire frem,
som gir Lykke og Fred i et hyggeligt Hjem.
Selv om Alvor faar Plads i den jublende Leg,
bliver Lykken ej ringere paa Eders Vej,
thi det knytter kun fastere Hjerternes Baand,
at der Hjælp ligger skjult i den klappende Haand.

Nu da i drage bort fra Jert Barndomslivs Hjem,
bryde tusinde Ønsker fra Læberne frem,
og mens I sætte Bo i Jer Kjærligheds Navn
fødes tusinde Længsler og tusinde Savn.
Tag nu med ud i Livet da Ønskernes Hær
fra dem alle, der fik Jer saa inderlig kjær.
Lad os raabe af Hjertet: „Hurra! for de to“,
som i Dag drager ind i et nystiftet Bo.

Andreas Albeck.

VED

MARIE HEERINGS OG KAI LETHS BRYLLUP

den 28. Jan. 1898.

Mel.: Hr. Peder kasted Runer over Spange.

I Hellebæk, hvor Sundets blanke Vande
sit Skumslør kaster over nøgne Strande,

hvor Bølgen sagte vugger
 den trætte Sjæl i Blund,
 der sad hun tidt alene
 saa mangen Aftenstund.
 Maanen steg, sløret halvt af Taagen;
 Tanken fløj, mere snelt end Maagen,
 frem mod ham.

Men ind mod mørke Graners tavse Kroner
 lød Bølgens Brus som dybe Orgeltoner:
 „Vi kunne aldrig skilles,
 vi følges To og To —
 ved det vor Længsel stilles,
 ved det vi fange Ro!“
 Hjem hun gik — Længsel hende fulgte,
 Maanens Skær sig bag Skyer dulgte —
 hjem hun gik!

Mel.: Der vanker en Ridder mellem grønne Træer.

Han vanked alene til den gamle Gaard
 — Ruderne bar Rimfrost for Blommer —
 „Den Vinter i Bretland var dog saa lang og haard,
 Gud vide, hvornaar det bli'er Sommer!“

Da klang der en Stemme, lysnede et Blik
 — Roser sprang fra Gaardhavens Grene —
 Selv vidste han næppe, hvorledes det gik —
 men nu var han ikke alene.

Hun ejed' Bølgens Røst og dens svævende Gang
 — hun bandt ham som Bølgen forbinder —
 og al deres Tale blev til en Elskovssang
 om hvordan man strider og vinder.

Mel.: En dejlig ung Ridder i Skoven monne gaa.

Se, nu staar Hjemmet smykket
 med Rosers fagre Blad;
 Og nu er der Intet,
 som længer skiller ad.
 Nu kan I begge lytte
 til Bølgens Fremtidssang,
 og frejdigt kan I vandre
 Jer unge Elskovsgang.

Den vorde lys som Voven,
 der bruser nær Jert Bo;
 den bringe Sommerdagens
 Velsignelse og Ro!
 Tag med fra Eders Kære
 et inderligt Guds Fred!
 og alle gode Aander
 paa Jer Vandring følge med!

Vilhelm Bergsøe.

Til Bergsøes Sang følger jeg efterfølgende lille Bemærkning:
Et Par Dage efter Brylluppet mødte en af Gæsterne Bergsøe paa Gaden og sagde da til ham, at hans Sang havde været udmærket stemningsfuld og smuk, samt at den havde slaaet prægtig an, hvortil Digteren svarede:

Ja Bergsøe Æren,
Men Mørch strøg sku Pæren;

jeg sad hjemme og spiste Vandgrød og Klipfisk og Mørch fik Dineren.

Denne Spøg havde Hentydning til, at Marie engang i et letsindigt Øjeblik havde indbudt en ældre „Verehrer“ af hende, nævnte Overpostkontrolør Mørch, til at være med ved hendes Bryllup, og for ikke at kompromittere vor Datter, saa' vi os altsaa tvungne til at indbyde vor kære Mørch. Om det nu i den Anledning var efter Opfordring af Mørch at Bergsøe havde skrevet sin Sang, véd jeg ikke, dog tror jeg det heller ikke, thi den synes at være skrevet „con amore“, maaske netop derfor ovennævnte prosaiske Udslag af Jalousi hos vor kære Digter.

Den 5. Marts begravedes Fru Louise Lind, Enke efter Justitsraad Lind. Mindet om dette elskværdige Ægtepar og de mange behagelige Timer vi har tilbragt i deres gammeldags hyggelige Hjem bevares af min Kone og mig i kærlig Erindring.

Den 8. April blev min Broder Christian udnævnt til Ridder af Dannebrog, og i den Anledning forærede min Kone ham den paafølgende Jul et lille Ridderkors, ledsaget af følgende Devise, der kan tjene som Oplysning om Grunden til Udnævnelsen.

Længe Du virked' som Pædagog,
Ofred' Din Tid og Dit Arbejde Skolen,
Saa blev Du Ridder af Dannebrog,
Bær derfor til Fest dette Kors paa Kjolen.

I øvrigt gik Aaret sin sædvanlige Gang, om Foraaret var min Kone i Wiesbaden og Sommeren tilbragtes i Ellekilde.

Den 8. Decbr. døde min Fætter Sophus Heering¹ af et Hjerteonde paa Sygehuset i Varde, 64 Aar gammel. Her havde han været under udmærket og omhyggelig Lægebehandling af vor fælles Slægtning Carl Larsen, hvis Mormoder var min Faders Søster. Denne Fætter havde paa Grund af Svaghed i lange Tider ikke kunnet foretage sig ret meget, hvorfor han boede hos sin Moder i Gillebro

Mølle indtil hendes Død : 1885, hvorefter han kom i Huset hos Broderen Johan S. Heering, som var Fyrmester i Esbjerg.

Om den afdøde tilskrev Lægen Carl Larsen mig i et Brev af 13. Decbr. saaledes:

— — — Stakkels Menneske, han var saa vel tjenlig til at gaa bort fra dette Liv, han var saa lidet skikket til at udfylde den Plads som var bestemt for ham af Forsynet; forøvrigt var han ved sin extreme Beskedenhed og for den Heroisme hvormed han forstod at bære legemlige Lidelser, et Menneske, som absolut maatte vække Medmenneskers Sympathie.

Han var jo et af de Mennesker, som af en eller anden Grund ikke har formaaet gennem Arbejde at skabe sig en Existens og derved skaffe sig Indhold i Livet; men han var fredelig, godsindet og retskaffen, og sikkert ikke istand til at skaffe sig personlige Fjender.

Hvor underligt at En af den gamle Slægt skal finde sit sidste Hvilested her paa Vestkysten.

I Anledning af min 60aarige Fødselsdag den 16. Decbr havde jeg indbudt nogle Venner til Middag, og blandt disse Mørch og Wilhelm Bergsøe med Hustru, fra hvilke to sidstnævnte jeg desværre havde faaet det Svar, at de paa Grund af at Bergsøe endnu

Bodil Heering.

¹ Han var oplært ved Handelen i Odense, og havde senere i lægere Tid opholdt sig i mine Forældres Hus for at frekventere Grønners Handelsakademi. I 1861 rejste han ud til en Broder i Australien, for dér at forsøge at skabe sig en Livsstilling; men paa Grund af Svaghed vendte han et Par Aar senere tilbage til Hjemmet hos Moderen, efter at hans Fader var død i 1863.

var Rekonvalescent efter en Aarebetændelse ikke kunde komme til Stede. I Brevet skrev Bergsøe bl. a.:

Havde jeg haft Helbred som Vilje, skulde jeg have mødt til Hest paa „Pegasus“; men nu maa jeg desværre nøjes med at gaa paa Krykker og lade „Pegasus“ staa paa Stald.

Dette gav Anledning til, at Mørch denne Gang høstede baade „Æren og Pæren“; thi han kom til Dineren paa sin Pegasus som Visedigter i en let gennemskuelig Anonymitet. Hans nedenstaaende

Peter med Hunden Patch, Harald, Bodil og William Heering samt Axel Mourier, i Haven paa Kristianshavn.

Aandsprodukt og dettes Tilladelse til at befordres udi Trykken, blev modtaget med stor Applaus af Selskabet og Tak af Fødselsdagsbarnet.

DA PETER HEERING BLEV 60.

Den 16. December 1898.

Efter Omstændighederne for denne Gang tillades det at trykke og synge disse elendige Vers.

Bestyrelsen for „Bedre-Middags-Missionen“
v. Essen.

Mel.: Ved Vintertid, naar Skoven staar.

Paa Christianshavn, hvor Heering boer,
I Overgaden neden Vandet,
Der er i Dag vor Glæde stor
Og Glæden er slet ikke blandet!

Thi Heering fylder nu de Treds,
 Skjøndt han ser ud som han var Fyrre,
 :|: Ja, han kan være vel tilfreds,
 Alt Sit han har jo paa det Tørre. :|:

Hans Kone laver fixe Vers,
 Men ogsaa fine Mellemretter,
 Og sku' der komme lidt paa Tværs,
 Hun over det med Lethed sætter!
 Skjøndt hun er smuk som meget faa,
 Og Jerndorf lod sig godt betale,
 :|: Det nytter ei, vi tilstaae maa,
 Hun ei forstaar at la'e sig male¹. :|:

De trende Gratier Premie faaer,
 Oh! Bodil, Ingeborg, Marie!
 Skjøndt to har været gift et Aar,
 Har de endnu ei skiftet Pige!
 Og William, som til Frankrig drog,
 For der at lære Vin-Recepten,
 :|: Mens Harald hjemme paa sig tog
 At passe Fa'er og saa Adepten. :|:

Af Svigersønner tre han har,
 Den ene rask som Læge kjører²,
 Den anden er en Islandsfa'er³
 Og Klipfisk han paa Lager fører,
 Den tredie titulair kun er,
 Men derfor bør vi ikke bæve,
 :|: Han sikkert vil sin Bodil kjær
 Til Held og Lykke hende hæve. :|:

Hans Cherry drikkes Jorden rundt
 Af Hvide, Gule, ja af Negre,
 Og Lægerne, de sige: Sundt
 Det er at drikke flere Bægre!
 Hvad skylder ikke Britten ham,
 Hvor var Victoria vel henne?
 :|: Hvis ikke hun sig fik en Dram,
 Hun vilde faa en rædsom Ende. :|:

Ja, kjære Heering, nu Du staaer
 Med Rimfrost i de gyldne Lokker!
 Vi Dig vil ønske mange Aar!
 Ud kime vi med Jubel-Klokker:
 Gid glad Du gaae Din Livets Gang,
 Gid den maa blive blid og lang,
 :|: Fulgt af de unges glade Sang
 Og Lykkens Solskin til det Sidste. :|:

M.

Middags-Missio aar.

¹ Hentydning til et meget mislykket Portræt af hende, malet af Jerndorf.

² Det skyldes at sige kun paa Cykle.

³ Hentydning til at Kai Leth havde været paa Island i Forretningsar liggender.

Nytaarsdag 1899 fik jeg et Brev fra Amtsforvalter Weidemann i Aalborg, hvori han skriver, at han havde faaet et Julebrev fra sin Gudsøn William i Bordeaux (min Søn), og at denne desuden nylig var bleven omtalt i et Brev til Weidemann fra hans Ven i Bordeaux Konsul Kirstein, der fandt Williams Væsen paa én Gang frit, beskedent og elskværdigt.

Om Foraaret rejste min Hustru og jeg til Badestedet Aix les Bains, og med os fulgte Bodil, for at være sin Moder til Nytte og Opmuntring. Hun var nu den eneste Datter i Hjemmet, efter hendes to Søstres Bryllup henholdsvis i 1897 og 1898.

Min Hustru befandt sig i øvrigt ikke rigtig vel paa dette Sted, hvortil Rejsen ogsaa var betydeligt længere og mere trættende end til Wiesbaden. Dette Badested maatte ogsaa, efter det gjorde Forsøg med Aix les Bains, utvivlsomt siges at være bedre egnet for Behandlingen af hendes Form for Gigtlidelser.

Sommeren tilbragtes i Ellekilde, hvor der i den paafølgende Juletid af en ualmindelig stærk Nordveststorm anrettedes stor Skade paa vor Villas Forstrand. Dette kunde være undgaaet, hvis „Vasen“, der dannede Beskyttelse for Stranden, i rette Tid var bleven forlænget. Herom havde jeg truffet Aftale med en stedlig Tømmermester forinden vor Indflytning til København; men trods gentagne Paamindelser fra mig havde han forsømt at udføre dette Arbejde i Efteraaret. Denne Forsømmelse paadrog mig en Udgift af 1000 Kr. til Skadens Reparation, hvad der kunde have været forhindret ved ovennævnte Foranstaltning med en Bekostning af 100 Kr.

Den 20. April 1900 ægteviedes vor Datter Bodil, i Vor Frelsers Kirke paa Kristianshavn, af Pastor H. M. Fenger til Grosserer Allan Berry Hansen, af Firmaet A. N. Hansen & Co. i København, født 10. April 1875, Søn af Grosserer Harald Andreas Hansen, født

Bodil Heering.

24. Marts 1835, og Anna Georgiana Cécile, født Dompierre de Jonquieres, født 27. Febr. 1847.

Efter Vielsen samledes Brudgommens og vor nærmeste Slægt,

Allan Hansen og Bodil Heering.

ligesom ved Døtrene Ingeborgs og Maries Bryllupper, i vort Hjem, hvor Festen fejredes ved en Middag. Arrangementet ved denne var ganske som ved de tidligere omtalte Bryllupsfester der havde

fundet Sted i vort Hjem, og som disse forløb denne da ogsaa i en god og smuk Stemning.

Om Foraaret var min Hustru og jeg i Wiesbaden, hvorefter

Louise Heering, f. v. Leth.

Sommeren som sædvanlig tilbragtes i Villaen i Ellekilde, hvor vi imidlertid nu begyndte at føle os noget ene, ihvorvel de fra Hjemmet bortgiftede Døtre med deres Mænd hyppigt som Gæster besøgte os.

I Sommerferien boede min Broder Christian med Hustru og

hans to Børn, Gunver og Mogens, ligesom flere Gange tidligere, hos Parcellist Hans Andreasen i Ellekilde. Den Sommer skrantede

Christian Heering 1902.

min Broders Hustru en Del, lidende af Hovedsmerter. Tolv Aar tidligere havde hun været meget syg og maatte underkast $\text{\AA}$ sig en Operation, hvorved en af hendes Nyrer fjernedes. Herefter be-

fandt hun sig i øvrigt særdeles godt, uden at føle nogen Mén af den foretagne Operation, i det mindste saa vidt mig bekendt, ligesom hun havde bevaret sit gode Humør; men kort efter at hun ved denne Feries Slutning var vendt tilbage til København, maatte hun gaa til Sengs, og den 12. Oktbr. døde hun som Følge af Hjernetuberkulose.

Louise Heering, født von Leth, blev 49 Aar gammel og begravedes paa Vestre Kirkegaard ved København.

Efter Hustruens Død var jeg saa heldig fra Oktober Flyttedag 1901 at kunne tilbyde min Broder Christian Stuelejligheden til Højre i Gaarden paa Kristianshavn, hans Fødegård, hvor de mange smukke og gode Minder fra 35 Barndoms- og Ungdomsaar vel ikke kunde erstatte ham Savnet af hans Hustru, men dog mildne dette gennem en Hjemfølelse, som ingen anden Bolig kunde have ydet ham.

Isamme Aar indtraf to andre Dødsfald, der ligeledes berørte mig dybt, idet Frøken Augusta Næboe, mine Forældres og deres Børns tidligere omtalte trofaste Veninde, jordedes den 20. Jan., næsten 95 Aar gammel, ligesom min ligeledes tidligere omtalte trofaste Ven William Rentzmann døde i April.

I Foraaret 1901 foretog min Hustru ikke sin sædvanlige Rejse til Wiesbaden, da hun ønskede at gøre et Forsøg paa at undvære disse aarlige Badebesøg, der var alt andet end Fornøjelsesrejser, og som hun mente ikke kunde kurere hendes forkalkede Knæled. Resultatet blev imidlertid, at vor Læge bestemt raadede hende til at genoptage disse Badekure; thi vel kunde hun ikke vente nogen Helbredelse af Knæet, der var hendes overvejende Gigtlidelse, men Badene var dog efter hans Mening af hemmende Virkning paa

Gunver og Mogens Heering.

Sygdommens Fremadskriden, hvilket ogsaa i de følgende Aar har bekræftet sig.

Den 1. Juni blev jeg efter Anmodning fra Patronatet Kirkeværg for Christians-Kirken paa Kristianshavns (forhen Frederiks tyske Kirke), der dengang havde ligget øde og tom i mange Aar af Mangel paa en tysk Menighed. Efter at Kristianshavn var

bleven delt i 2 Sogne blev Kirken under sit nye Navn min Sognekirke, hvilket forhen „Vor Frelsers Kirke“ havde været.

Gunver Heering.

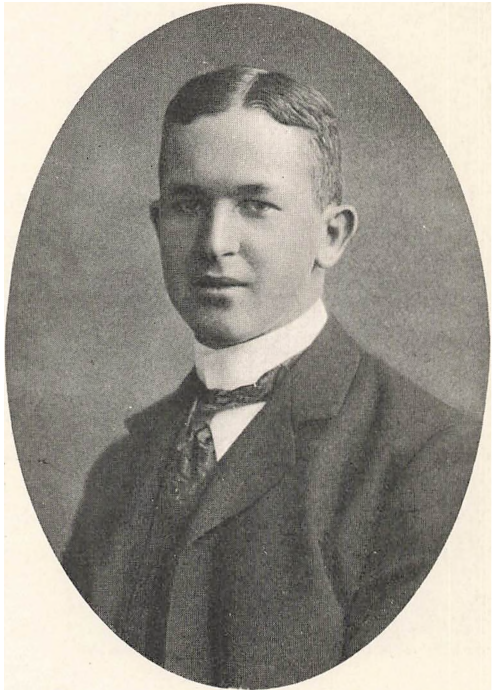
Denne Beskikkelse var mig paa en Maade kærkommen, men desuagtet havde jeg dog mange Betænkeligheder ved at modtage den, saaledes som Forholdene ved Kirken dengang var. Denne „selvejende“ Kirke var nemlig aldeles blottet for Driftsmidler, da den Kapital Kirken havde ejet, saa vidt jeg husker 40,000 Kr., nu da den atter skulde tages i Brug, af dens daværende Patronat var bleven benyttet til dens indre Re-

staurering og Indlægning af et Varmeapparat, medens dens Ydre var i højeste Grad forfaldent. Kirkegaarden henlaa i en ubeskrivelig Tilstand af Forsømmethed, overgroet af mange Aars Ugræs, der dog for Velanstændighedens Skyld maatte fjernes forinden Kirken toges i Brug, ligesom der ogsaa maatte foretages en mindre Reparation ved Orgelet og meget andet. Rørledninger til Gasbelysning var indlagte i Kirken, men Lysekroner fandtes ikke, og de 2 Interimslysekroner der endnu (1910) benyttes, er laante hos Firmaet Hassel & Teudt, der med stor Elskværdighed stillede dem til Disposition. Hvorledes man kom over de andre Vanskeligheder er det ikke her Stedet at komme ind paa, det blev i sin Tid af mig indberettet til Kirkens nuværende Patronat og indbragte mig en,

dog kun mild Reprimande, fordi der hertil var medgaaet noget af Beløbet for et Par solgte Kapeller i Kirkens Krypt.

Kirkens Navneforandring, som var foranlediget af Biskop Rørdam¹, syntes jeg absolut ikke om; den skyldte Frederik den 5te sin Tilblivelse og dette burde efter min Mening respekteres. Selv om den under Frederik den 5te paabegyndte, men aldrig senere fuldførte Kirkebygning, der skulde have baaret hans Navn, men kun under Navnet „Marmorkirken“ var bleven en Ruin, der først i vore Dage ved C. F. Tietgens² Stordaad blev forvandlet til en skøn Kirkebygning, kom til at bære dens forulykkede Forgængers officielle Navn Frederikskirken, hvorfor kunde man da ikke have to Frederikskirker, nøjere betegnede som Københavns og Kristianshavns, eller henholdsvis Tietgens Kirken og Frederiks Kirken.

Sommeren tilbragtes som sædvanlig i Ellekilde, hvorfra jeg dog efter Indbydelse af den fra Hedesagen og mange andre nationale Foretagender saa fordelagtig bekendte Grosserer og Landstingsmand Holger Petersen³ tilligemed nogle andre indbudte Herrer foretog en overordentlig interessant Rejse til Jyl-

Mogens Heering, Cand. jur.

¹ Rørdam, Thomas Skat, f. 1832, d. 1909 som Biskop over Sjællands Stift.

² Tietgen, Carl Frederik, f. 1829, d. 1901, Gehejmekonferensraad, Storkors-Ridder. Direktør i Privatbanken 1857. Lod paa Marmorkirkens Ruiner rejse den nye Frederiks Kirke, der indviedes 1894.

³ Petersen, Holger, Grosserer og Fabrikant, R. af Dbg., D. M., f. 1843. Frivillig i Krigen 1864. Medlem af Landstinget (Højre) fra 1898, Medlem af Rigsretten og af Toldraadet 1910 og desuden et højt fortjent og uegennyttigt Bestyrelsesmedlem og Formand i store sociale og patriotiske Foretagender, saasom „Plantageselskabet Dansk Vestindien“, Hedeselskabet, Foreningen til unge Handelsmænds Uddannelse o. m. a.

land, for at bese en Del Naaetræs-Plantager paa deres forskellige Udviklingstrin. Selskabet, der foruden Indbyderen bestod af Højesteretsassessor Gregers Schack¹, Højesteretsagfører Carl Winther² og min gamle Skolekammerat Højesteretsassessor Harald Poulsen³, forlod København om Morgenen, og da vi alle forud kendte hver-

Ludvig Wineken.

andre tegnede den lille Rejse ogsaa af den Grund til at blive fornøjelig. Den muntre Stemning fik endnu mere Fart da en Fætter af Indbyderen, den bekendte Oberst og Forfatter P. F. Rist⁴ paa Banegaarden i Odense stødte til Selskabet, i hvilket han i den ovennævnte Harald Poulsen fandt en gammel Krigskammerat, der snart i Forbindelse med Obersten formaaede at opretholde den overgivne Stemning, som bevaredes under hele Turen.

I denne Sommer var min Fætter Arnold Heering fra Australien paa Besøg i Danmark. Han var født 1836 og var som en ganske ung Fyr rejst ud for at søge sin Lykke; men blev Resultaterne for ham personlig end ikke store, saa har han

dog kunnet opdrage 6 Børn, hvoraf 4 Sønner, saaledes, at de dels er komne i respektable Stillinger, dels har Udsigt til at opnaa saadanne. Han ægtede i 1867 en Irlænderinde, Mary Emily Byrne,

¹ Schack, Carl Gregers, f. 1850, d. 1907, Assessor i Højesteret.

² Winther, Carl, Højesteretsagfører, R. af Dbg. Student 1869, Cand. jur. 1872, Højesteretsagfører 1887, kst. Kammeradvokat 1905—10.

³ Poulsen, Harald, Højesteretsassessor, R. af Dbg. og DM., f. 1839, d. 1907. Student fra Borgerdydskolen paa Kristianshavn, Cand. jur. 1870, Pr.-Løjt. i Infanteriet 1871, Auditør 1879, Afsked og Assessor i Højesteret.

⁴ Rist, Peter Frederik, Oberst, R. af Dbg. DM. p. p., f. 1844. Frivillig i Krigen 1864, Sekondløjtnant 1864, Pr.-Løjt. 1867, Kaptn. 1881, Oberstl. 1894, Afsked 1904, kar. Oberst, Personalhistoriker, Forfatter. Gift med Ida Margrethe Alvir. a Møller, d. 1908.

der døde under hans Ophold i Europa af Sukkersyge. Om hans Børn se "Slægten Heering".

I Slutningen af Juli 1901 kom William hjem fra sit tidligere omtalte Ophold i London og begyndte Arbejdet paa mit Kontor, hvor han afløste Harald, der i Juli 1896 var udgaaet af Borgerdydskolen i Helgolandsgade, hvorefter jeg foreslog ham — der havde Anlæg for Tegning — at søge Undervisning i Teknisk Skole, for eventuelt at uddanne sig videre som Arkitekt, da han havde Interesse for Bygningskunst i Forbindelse med praktisk Sans.

I den tekniske Skole arbejdede han da indtil jeg nogen Tid efter Broderen Peters Død i Decbr. 1896 foreslog ham, dog uden Pres fra min Side, at uddanne sig for Forretningslivet, til en Begyndelse paa mit Kontor, hvilket han gik ind paa.

Senere har jeg erfaret, at det havde kostet ham en Del Overvindelse at foretage dette Skridt, som jeg dog haaber at han ikke senere vil faa Grund til virkelig at fortryde; thi i vor Fabriksvirksomhed har hans praktiske Sans og mekaniske Snille vist sig meget nyttig. Samtidig med sit Arbejde i Forretningen studerede han Kemi, for derved at overflødiggøre fremmed Hjælp ved kemiske Undersøgelser af Raaprodukter til Fabrikationen, hvilke Undersøgelser var nødvendige som Følge af de i de senere Aar saa hyppig forekommende Forfalskninger af mange forskellige Varesorter.

Dette Studium interesserede ham stærkt og indbragte ham megen Ros fra hans Manuduktør Cand. pharm. Schmidt; det fortsattes i et 4 Maaneders Sommersemester paa Fresenius' berømte Laboratorium i Wiesbaden¹, efter at han først havde arbejdet fra Efteraaret 1901 indtil April 1902 paa Kontoret hos vor Agent i Hamborg

¹ Se Noten næste Side.

C. A. Iversen.

Herr Adolph Jörs. Forinden Harald kom til Hamborg havde han dog været paa et kort Besøg i St. Michéle i Syd-Tyrol ved Brennerbanen, hvor det var Meningen at han i speciel Retning kunde have fortsat sine kemiske Studier ved en derværende Læreanstalt. Dette viste sig imidlertid at være en Fejltagelse, da denne Anstalt nærmest var en Skole for Agerbrug og Vindyrkning, om end der til den var knyttet et Laboratorium.

Efter Opholdet i Wiesbaden var han paa Besøg i Hjemmet, og arbejdede derefter hos vore Agenter i London J. N. Bishop & Sons, dog med Afbrydelse af et Besøg i Hjemmet som Rekonvalescent efter et Anfald af Gulsot, indtil han kom tilbage i Efteraaret 1904 for igen at optage Arbejdet i Forretningen.

Den 12. November døde Fuldmægtig paa mit Kontor Ludvig Wineken efter et Par Aars tiltagende Svaghed. Han blev begravet paa Kirkegaarden i hans Fødeby Hillerød den 18de i samme Maaned.

Ludvig Wineken var en Søn af min Faders Fætter og gode Ven Købmand Hans Christian Wineken i Hillerød, der døde den 8. Oktober 1832, knapt 32 Aar gammel, og min Moders Kusine Martha, født Buch, der tidligere er omtalt i disse Erindringer som Tante Martha (Ørsleff). Selv var han født den 15. August 1828 og kom efter sin Konfirmation i Urtekræmmerlære i København, blev Svend og forblev som saadan hos sin Læremester indtil han 25 Aar gammel, i Oktober 1853, afløste Carl Iversen, der i 1828 var kommet i Lære i Faders Urtekramforretning og siden den Tid var forbleven i hans Tjeneste, altsaa ogsaa efter at Detailforretningen var opgivet, indtil han i 1853 etablerede egen Forretning.

Chemisches Laboratorium Fresenius zu Wiesbaden.

Zeugniss.

Herr Harald Heering aus Kopenhagen studierte am hiesigen chemischen Laboratorium während des Sommer-Semesters 1902. Er arbeitete an sechs Tagen wöchentlich praktisch im Laboratorium und beschäftigte sich mit der qualitativen chemischen Analyse, mit der quantitativen chemischen Analyse auf gewichts- und mass-analytischem Wege, sowie mit technisch-chemischen Untersuchungen, insbesondere mit der Analyse von Likör und Zuckerarten, sowie mit der Analyse des Wassers.

Von Vorlesungen hörte derselbe: Experimental-Chemie (erste Abtheilung) bei Professor Dr H. Fresenius, Experimental-Physik (erste Abtheilung), bei Professor Dr W. Fresenius, Chemische Technologie (erste Abtheilung) bei Dr L. Grünhut.

Das Betragen, der Fleiss und die Fortschritte des Herrn Heering waren sehr gut.

Wiesbaden, den 24. August 1902.

Die Direction des Laboratoriums

(sig.) Dr H. Fresenius.

(sig.) Dr W. Fresenius.

Iversen havde saaledes tjent Fader i 25 Aar, og hans nu afdøde Efterfølger tjente Fader og senere mig i 48 Aar, de havde altsaa gennemlevet en samlet Tjenestetid hos Firmaet Peter F. Heering af 73 Aar, fra 1828 til 1901, ligesom Ludvig Wineken selv blev 73 Aar, og begge havde de ikke alene i enhver Henseende været pligtopfyldende i deres Tjeneste, men tillige hengivne

Kanalparti fra Kristianshavn.

Venner af vor Familie og dennes Husfæller, indtil Wineken, som tidligere omtalt, efter Faders Død fik sit eget Hjem.

I den sidste Tid Wineken levede var han nærmest uarbejdsdygtig, men kom dog stadig om Formiddagen paa Kontoret, som han ikke kunde undvære.

Der trængtes derfor undertiden til nogen Ekstrahjælp paa Kontoret; men denne benyttedes kun en kortere Tid inden hans Død, og da om Eftermiddagen og uden hans Vidende, for at han ikke skulde faa Fornemmelsen af, at han ikke længer kunde gøre Fyldest i sin Tjeneste. Fra omtrent 1872 havde han haft en Svulst paa den venstre Kind, i hvilken mine Forældres Huslæge, Kirurgen Etatsraad S. E. Larsen, trods Winekens Anmodning intet Indgreb vilde gøre. Efter Larsens Død henvendte Wineken sig til en yngre Kirurg, der tog et lille Stykke ud af Kæbebenet for at komme til

Vished om Sygdommens Natur. Efter denne lille Operation trøstede han Wineken med, at Svulsten var absolut godartet, medens jeg fik en ganske anden Oplysning om, hvad der eventuelt i Fremtiden forestod Wineken i Retning af Lidelser etc.

Gadeparti med Huset i Overgade n. V. Nr. 11, Sommer.

Svulsten var kræftagtig og dens Udvikling tog Fart, idet den ligesom havde faaet Luft efter Udtagelsen af det meget diminutive Stykke af Kæbebenet; den blev ligeledes meget vansirende for

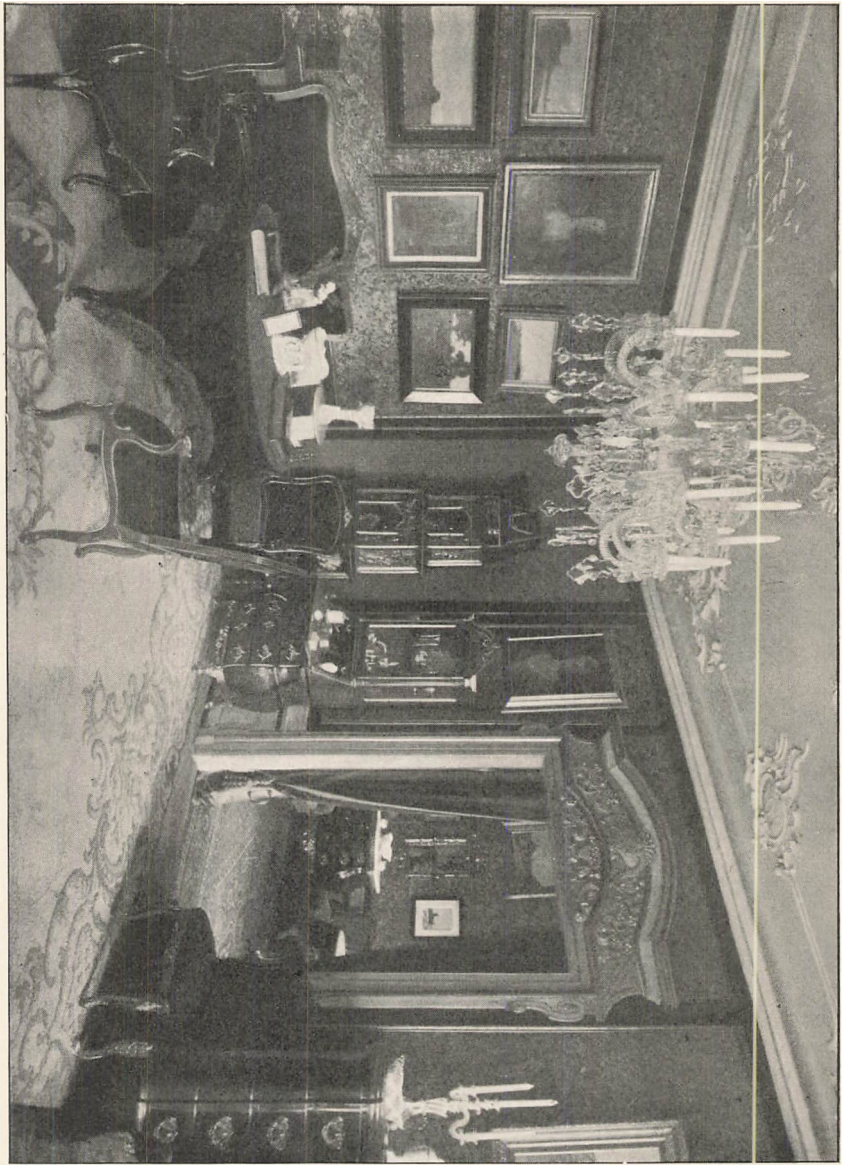
Patienten, idet den lukkede hans venstre Øje, for hvilket han da maatte bære en stor sort Klap, ligesom Svulsten ogsaa bredte sig

Gaardparti fra Overgade n. V. Nr. 11, Vinter.

ned over Halsen, hvor den dog senere svandt saa meget, at Hals-
linningen paa hans Skjorte kunde gøres to Tommer snævrere.

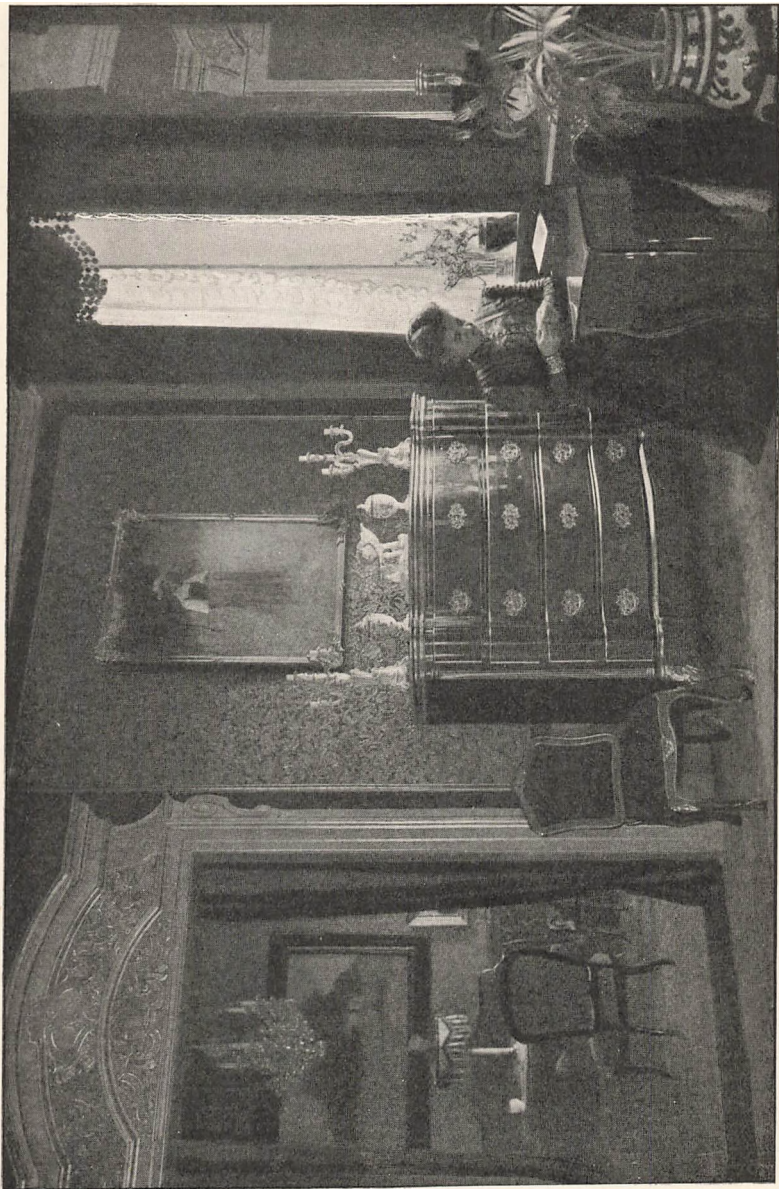
I de 29 Aar fra Sygdommens langsomme Fremadskrider. indtil hans Død led han dog aldrig Smerter, ikke en Gang en Smule

Dagligstue, med Indblik i Harriet Heerings Værelse. 1900.

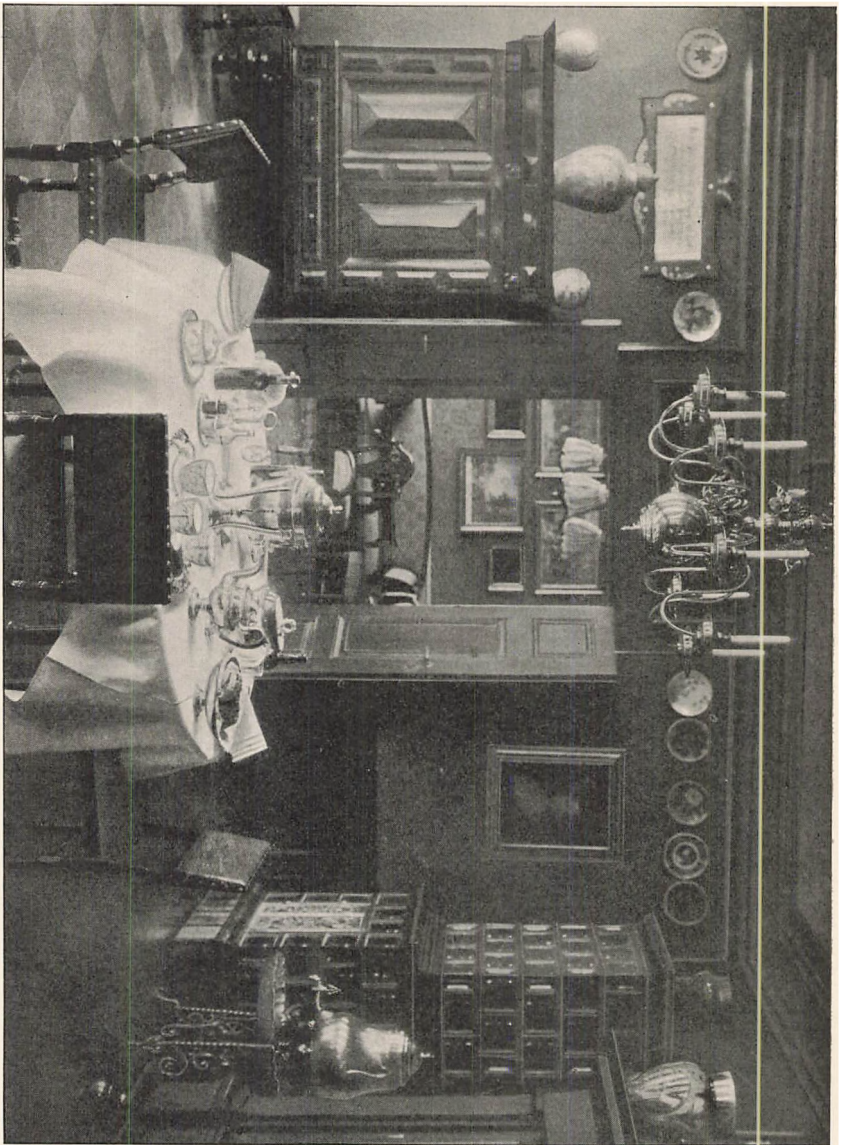
Hovedpine, hans Humør var godt og hans Aandsevner usvækkede. En Tid kostede det ham dog Overvindelse ikke at lade sig genere

af sit vansirede Ansigt, men dette blev ham dog snart til en Vane, ligesom hans Omgivelser vænnede sig til uden nogen Uhygge

at se paa det, hvis syge Side saa godt det lod sig gøre dækkedes af den store sorte Silkeklap.

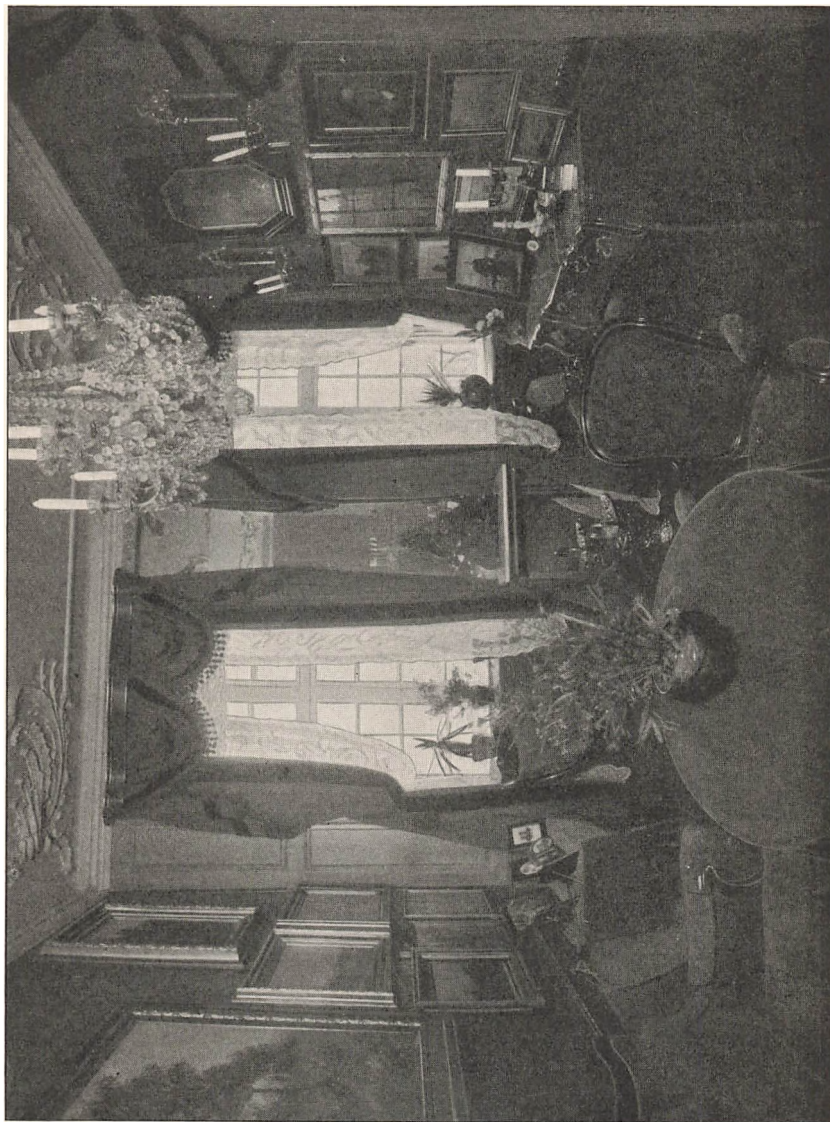
I de sidste Aar han levede fik han nogle Gange heftige Feberanfald med røde Skjolder paa enkelte Dele af sit Legeme, og

Spisestue. I Baggrund den gule Stue. 1900.

maatte da gaa til Sengs; men han havde ikke Smerter af nogen Art. Disse Anfald svækkede ham dog for en Tid, og hans Kræfter vendte vistnok ikke fuldt tilbage efter en saadan Attakke, om end

tilsyneladende. Hans sidste Sygeleje var saa vidt jeg erindrer ogsaa begyndt med et saadant Feberanfald, ledsaget af de oven-

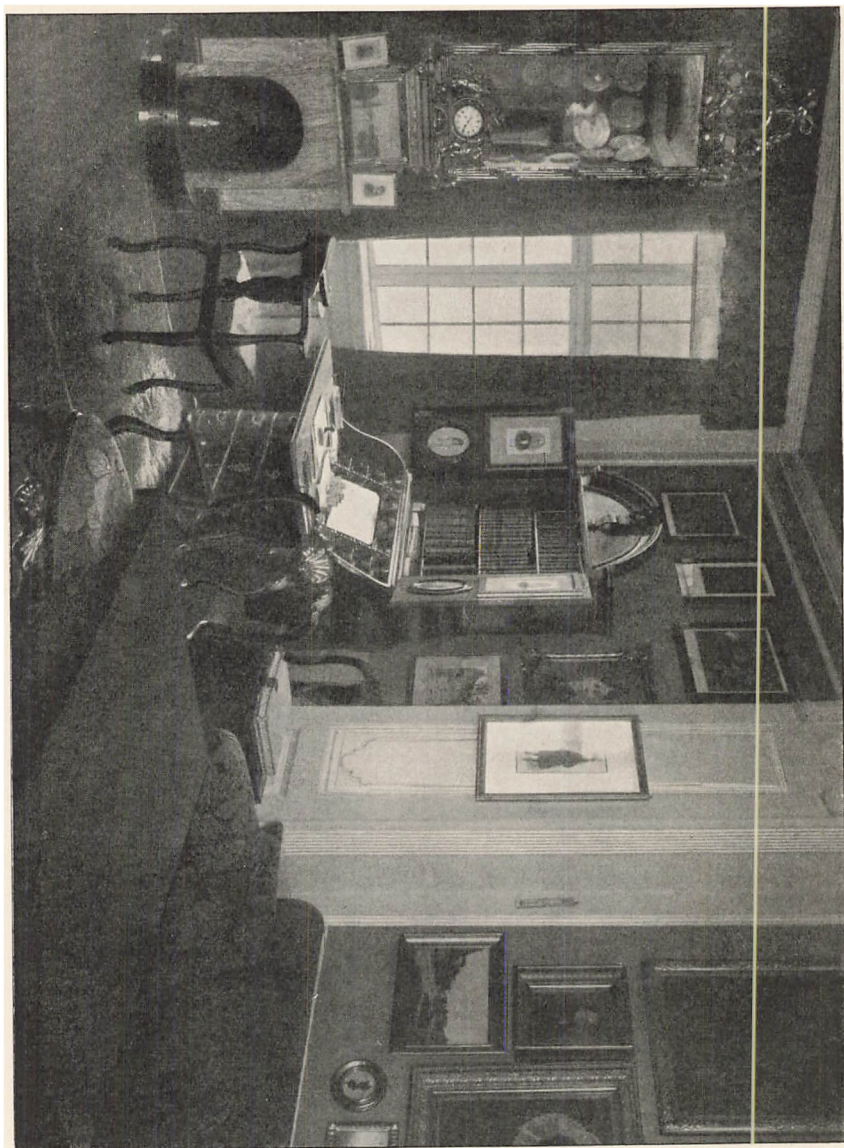

nævnte Symptomer samt paafølgende Afkræftelse, der førte til en stille Slukning af hans Livslys.

Den 23. Oktober 1901 døde Ludvig Winekens Faders Fætter Peter Christian Wineken, om hvem der i Helsingørs Avis under

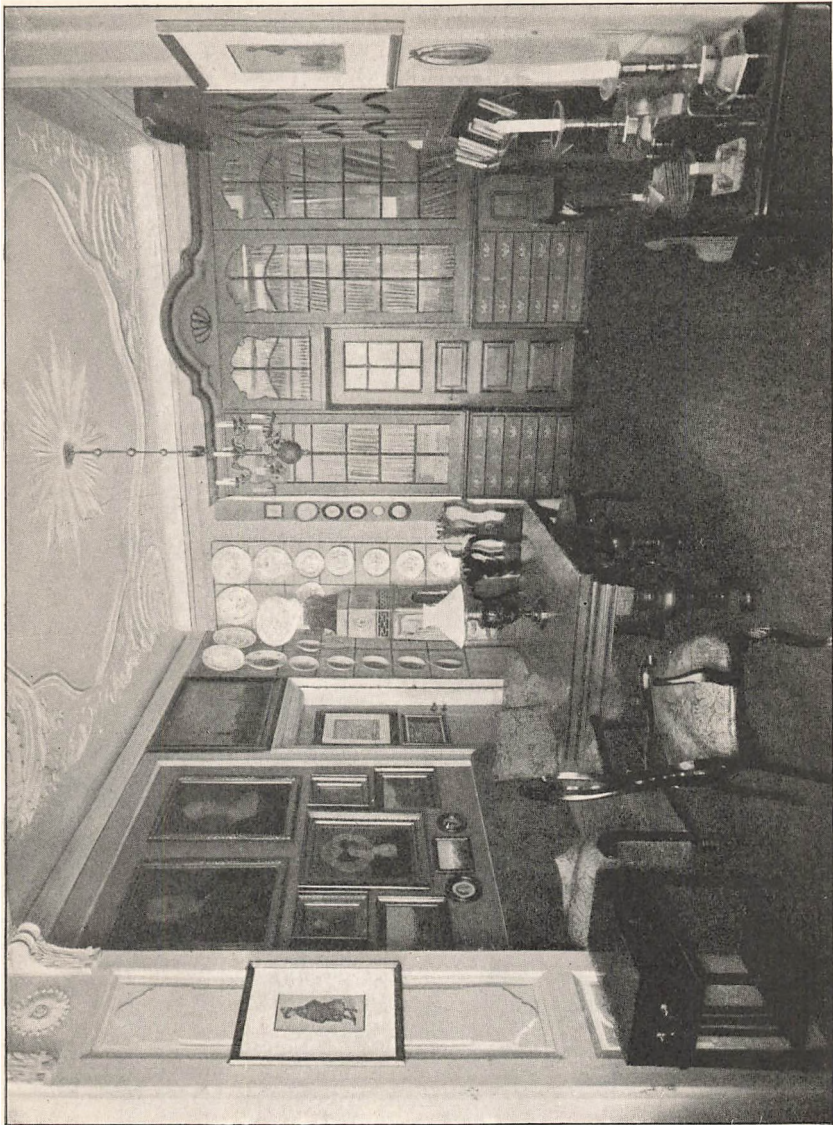
Mærket M. stod følgende lille Opsats, som her citeres, da den tidligere omtalte Winekenske Slægtbog ikke er ført frem til dette Tidspunkt.

Peter N. Heerings Værelse, Forgrund. 1900.

Dødsfald. I Gaar Aftes Kl. 11 døde den helsingørske Handelsstands Nestor, nemlig Købmand Peter Christian Wineken. Afdøde var født den 11. April 1812 i Hillerød, kom som ungt Menneske til Helsingør og blev ansat som Clerk paa Handelshuset „Belfour Ellah Rainals & Co.“s

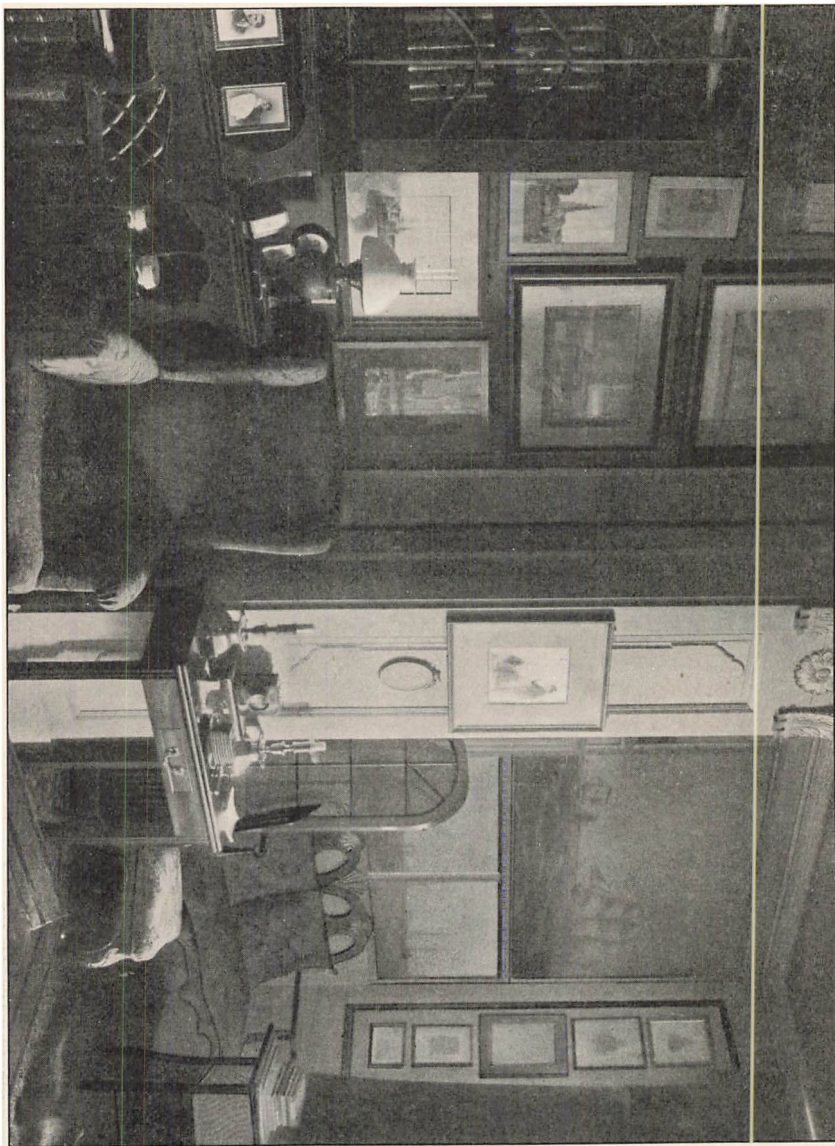
Kontor. Paa Grund af hans Dygtighed blev det betroet ham at foretage en Amerika-Tur, som Supercargo (Overkøbmand) med Husets nye indkøbte Brig „Fanny White Ellah“, ført af Kaptajn Rydahl, senere Inspektør

Peter N. Heerings Værelse, Baggrund. 1900.

paa Øresunds Hospital. Rejsen varede et Aar, og Wineken blev som Følge af dygtig Købmandsskab paa forskellig Maade hædret ved sin Hjemkomst. Efter 15 Aars Arbejde i dette Firma ansattes han som Bogholder hos Handelshuset „Niels Peter Kirck“, hvor han ligeledes fungerede i 15 Aar.

I 1856 nedsatte han sig som Sundklarerer i Kompagniskab med Nordmanden Georg Jæger, men ved Sundtoldens Afløsning Aaret efter hævedes

Peter N. Heerings Værelse. Parti af Langvæg.

denne Forbindelse, og Wineken etablerede sig nu som Skibsproviantør og drev i mange Aar en stor Forretning udelukkende med norske Forbindelser.

Medens han drev Købmandsforretning blev der betroet ham flere Tilidshverv. Saaledes var han i mange Aar Revisor for Overformynderiet og for det nyanlagte Marienlyst Badeetablissement. Han var Medrheder

af mange af Byens stolte Koffardskibe. Sine sidste Aar henlevede han i Ro og Stilhed, dog uden at være glemt af sine mange gamle Venner. —

Af den tidligere saa talrige Slægt Wineken fandtes der i min Ungdom endnu adskillige unge Mænd, af hvilke dog kun én, den i 1888 afdøde By- og Herredsfoged i Stubbekøbing Arnold Wineken har efterladt sig en mandlig Descendent, Kai Wineken, der i Februar (1910) blev juridisk Kandidat med Laudabilis, og nu, medens disse Linier nedskrives i Sommeren 1910, har begyndt at aftjene sin Værnepligt som Rekrut 208 ved 1ste Infanteri-Bataillons 2det Kompagni i Kastellet.

Inden jeg slutter mine Optegnelser fra 1901, kan jeg dog ikke nægte mig den Fornøjelse at citere Begyndelsen af en Artikel i Fagbladet „Posthornet“ af 1ste Novbr. 1901, i Anledning af den oftere i mine Erindringer omtalte Overpostkontrolør J. W. Mørchs 25-Aars Jubilæum:

En af de mest populære Embedsmænd i Postetaten, Hr. Overpostkontrolør J. W. Mørch, R. af Db., fejrede sit 25-Aars Jubilæum som Overpostkontrolør Mandag den 14. Oktober 1901.

Jubilaren, der er født den 5. September 1841, blev kun 15 Aar gammel ansat som Privatskriver i Brevpostkontoret. Allerede i 1860 blev Jubilaren Assistent i Postvæsenets Overbestyrelse, 1866 Postskriver, hvilken Benævnelse i 1870 forandredes til Postekspedient, 1874 Ekspedient hos Postinspektørerne, og herfra gjorde Jubilaren allerede 2 Aar senere, nemlig den 14. Oktober 1876, det store Spring til Overpostkontrolør og Chef for Københavns Brevpostkontor. 1862 blev han Sekondløjtnant og som saadan deltog han i Felttoget 1864 (Dybbøl).

Jubilaren har i den lange Aarrække, han har ledet Københavns Brevpostkontor, vist sig som en særdeles elskværdig Overordnet, til hvem det underordnede Personale med Tryghed kunde henvende sig, naar der var et eller andet, der tyngede Sindet.

Jeg behøver ikke for mit Vedkommende at tilføje, at Overpostkontroløren desuden kan være en fortræffelig Festarrangør, thi herom er allerede saa meget berettet, ligesom det er overflødig at meddele, at Mørch nu (1910) forlængst er bleven Overpostmester, DM. og K. af V. O., hvilket er hver Mand bekendt, hvorfor jeg slutter med et Citat af ham selv: „Tak for det De har gjort for os, og for hvad De fremdeles agter at gøre for os“. —

Den 25. Marts 1902, Kl. 6^{3/4} Aften døde min Søster Ottonia Müller, 65 Aar gammel, i sit Hjem i Stueetagen t. v. i Gaarden i Overgade n.V. Hun begravedes den 1. April i mine Forældres Gravsted paa Holmens Kirkegaard. Dødsaaarsagen var Aareforkalkning.

I Midten af April rejste min Kone til Hamborg og derfra videre til Wiesbaden, ledsaget af Harald, der som tidligere omtalt rejste derned for at studere Kemi. Hun fik ypperligt Sommervejr

dernede til at begynde med og nød Friluftslivet i fuldt Maal i Forbindelse med Badene, hvortil hun var haardt trængende, efter ikke at have benyttet dem Aaret forud. Vejret holdt imidlertid ikke hvad det til en Begyndelse syntes at love, men blev baade koldt og regnfuldt samt ingenlunde overensstemmende med de Beskrivelser af „Deutschlands Nizza“, som de forskellige „Führer

Harald Leth. Efter Amatørfotografi fra Laurvig. 1904.

durch Wiesbaden“ er saa fulde af. Da min Kone havde Harald til Selskab dernede, kom jeg først henimod Slutningen af Kuren derned for at rejse hjem sammen med hende, hvorefter Sommeren som sædvanlig tilbragtes i Ellekilde.

I dette Aar optoges William som Medindehaver af Firmaet „Peter F. Heering“. Den 21. Decbr. s. A. havde min Broder Alfred og Hustru den store Sorg at miste deres eneste Datter Karen Margrethe, 25 Aar gammel, der fra sin Barndom havde været lidende af en Hofteskade.

Den 16. Februar 1903 blev Ellen Fibiger gift med praktiserende Læge Georg Kaaber i Lundby paa Taasinge. Hun var eneste Barn

af Toldforvalter Fibiger i Kolding og Hustru Charita, født Pedersen, Datter af Distriktslæge Rudolph Pedersen og Hustru Thomasine, født Buch (min Moders Kusine).

Den unge Brud havde i nogle Aar lidt af Lungetuberkulose, men efter Sanatorieophold her i Landet og sidst i Norge var hun nu lykkeligvis erklæret for fuldstændig helbredet.

I Forsommeren rejste min Hustru, vor Datter Ingeborg og jeg til Badet Laurvig i Norge, for at forsøge hvilken Virkning dette Badested maatte have paa min Hustrus Gigtlidelser. Viste Resultatet sig at være godt, vilde vi da fremtidig foretrække dette norske Badested for det tyske Wiesbaden.

Den 2. Januar modtog jeg fra Oberstløjtnant Hans Hering i Trier, gennem Hr. Cand. phil. Louis Bobé, et lille Kobberstik af Matthias Justus Daniel Heering, Diakon ved St. Sebaldus Kirken i Nürnberg, født 1609 i Camenz. Han oplyste endvidere, at en kort Beskrivelse af dennes Liv fandtes i ovennævnte Kirkes Arkiv. Efter Kirkebøgerne i Camenz er Diakonen en Søn af Borgermester og Guldsmed Daniel Hering i Camenz, hvis Hustru hed Katharina og hvis Moder var født Gebhard. Foruden dette Kobberstik modtog jeg desuden to Fotografier efter Kobberstik, et af Johannes Hering, født 1599, der var Jurist og Broder til Diakonen, og et af Magister Albrecht Daniel Heering. Det vil af de fremhævede e'er ses, at Navnet Heering, der findes paa Billederne, afvekslende er skrevet med ét og to e'er. Portrætterne og den medfølgende Skrivelse fra Obersten er henlagt i det Eksemplar af „Nachrichten über die westphälisch-pommersche Familie Hering“, som i 1898 er forfattet og udgivet af ham som Major.

I det lille Forord til „Slægten Heering“ af D'Hrr. F. C. Sommer og Louis Bobé bemærkes, at Herr Major H. Hering i Trier, der nærer en levende Interesse for sin Slægts Historie, som efter al

Harald Heering.

Rimelighed har Udspring tilfælles med den danske Familie, under et Ophold i Jannowitz i Pommern med største Beredvillighed skaffede alle ønskelige Oplysninger fra det derværende Kirkearkiv.

Oberst Hans Hering mistede desværre i 1903 sit eneste Barn, der døde af Lungetuberkulose. Underretningen til mig herom lød saaledes:

William og Harald Heering. Efter en Rideopvisning som Elever af Berider A. Lørup.

Heute früh verschied sanft nach schwerem Leiden im Alter von 24 Jahren in Arosa mein geliebter Mann, unser einziges Kind Curt Hering, Leutnant im 5. Thür. Inf. Regt. Nr. 94, Grossherzog von Sachsen.

Arosa den 7. Maj 1903.

Edith Hering, geb. Henkel,
Hans Hering, Oberstleutnant
beim Stabe des Inf.-Regts. Nr. 25 und
Frau *Marie, geb. Schlaikier.*

Die Beerdigung findet Mittwoch den 13. Mai 3 Uhr Nachmittags in Meiningen statt.

Herpaa svarede jeg omgaaende:

Verehrter Hr. Oberstlieutenant.

Mit innigstem Bedauern und herzlichster Teilnahme empfang ich heute die Kunde von dem unendlich herben Verlust den Sie erlitten. Ich, der ich vor wenig Jahren meinen ältesten, hoffnungsvollen Sohn in gleichem Alter wie Ihr teurer lahingeschiedenen ins Grab legen musste, empfinde tief und wahr Ihren väterlichen Schmerz.

Genehmigen Sie die Versicherung der Aufrichtigkeit meines wärmsten Beileidet.

Ihr ergebenster
P. N. H.

Dette Brev anerkendtes ved følgende Meddelelse:

Für die uns bewiesene wohltuende Teilnahme beim Hinscheiden unserer geliebten Gatten, Sohnes und Neffen des Leutnant Curt Hering sagen herzlichsten Dank.

Meiningen den 13. Mai 1903.

Die tieftrauernden Hinterbliebenen.

Det ovenfor nævnte Brev af 2den Januar fra Oberstløjtnant Hans Hering i Trier til Herr Louis Bobé, havde jeg bedt ham, til hvem det var stilet, at besvare. Da jeg imidlertid senere er-

farede, at dette ikke var sket, skrev jeg selv den 4. April til Obersten og takkede ham for de tilsendte Billeder, hvilket Brev han allerede besvarede den 11te samme Maaned i en særdeles venlig, for ikke at sige overvældende elskværdig Form. I dette hans Svar forekom der dog ogsaa følgende Passus:

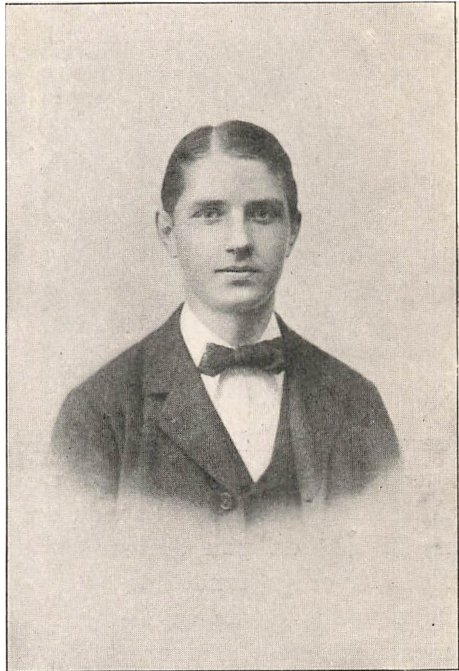
Ich war in den letzten Tagen mit meinen Gedanken viel bei Ihnen und es war mir ein erfreulicher Gedanke, unseren Kaiser in Kopenhagen zu wissen. Sie werden gewiss auch als guter Däne mit pommerschen Blute in den Adern diesem Besuche warmes Interesse entgegenbracht haben, und diese Annäherung unserer beiden Länder ebenso wie ich mit Befriedigung und Freude begrüsst haben.

Jeg har desværre ikke nogen Kopi af mit paafølgende Svar til Oberstløjtnanten, men jeg kan erindre, at jeg besvarede den citerede Passus omtrent saaledes, at min Interesse for Kejserens Besøg først da vilde indfinde sig, naar det maatte føre til en mere menneskelig Behandling

fra den preussiske Regerings Side af mine Landsmænd i Sønderjylland, end disse hidtil havde været underkastede.

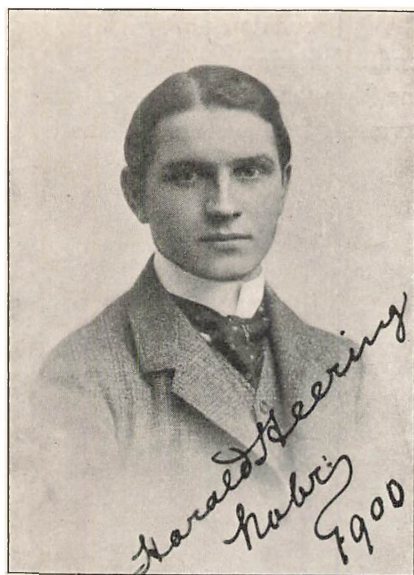
I øvrigt beklagede jeg af Hjertet den Meddelelse i Oberstens Brev, at hans Søn og eneste Barn, Løjtnant i Infanteri-Regimentet Nr. 94 i Weimar, der det foregaaende Efteraar var bleven gift i denne By, kort efter havde faaet et Anfald af Influenza, efterfulgt af Katarr i begge Lungespidserne, af hvilken Grund han for Tiden opholdt sig ved Kurstedet Arosa i Schweiz. Brevet slutter med, at Sønnen dog nu var i Bedring, og det kom mig derfor dobbelt overraskende da jeg modtog Budskabet om hans Død den 7. Maj.

Efter mit Brev til Oberstl. Hering, hvori jeg oprigtig beklager hans Søns Død, har jeg kun modtaget den foran gengivne trykte Tak for udvist Deltagelse. Jeg nærer derfor den Anskuelse, at

Harald Heering.

jeg har fornærmet ham ved mine Udtalelser om Kejserb besøget; men jeg havde virkelig slet ingen Lyst til uden Protest at lade mig betragte som halvblods Tysker, efter at min Familie i over 200 Aar har været bosat i Danmark, og jeg fandt mig derfor foranlediget til at manifestere min Danskhed.

At Obersten har været fornærmet tør jeg yderligere slutte deraf, at da han i Sommeren 1907 var paa en Rejseudflugt i København med sin Frue lagde de en Søndag Eftermiddag, adskillige Dage efter Ankomsten,

deres Kort hos Portneren i Gaarden paa Kristianshavn, der stod tom for Beboere. Da jeg den Sommer boede i Dronninggaards Allé fik jeg det først at vide om Mandagen, og Tirsdag Morgen mødte jeg da paa deres Hotel, hvor jeg fandt dem rejseklædte, da de en Times Tid senere agtede at rejse Syd paa. Jeg blev dog venligt modtaget og beklagede selvfølgelig, at de ved deres sene Visit havde forhindret mig i at vise dem den Opmærksomhed ved deres Besøg i København, som vilde have været mig en Fornøjelse og en kær Pligt i Anerkendelse af de Bidrag til „Slægten Heering“¹, som Oberstløjtnanten havde fremskaffet fra Jannewitz i Pommern.

Harald Heering. 1905.

¹ Da denne Bog udgaves af mig som Manuskript i 1890, sendte jeg den selvfølgelig til Oberstløjtnanten, og ledsagede den desuden med en af Fru Louis Bobé foretagen haandskrevet Oversættelse til Tysk, hvilket vandt megen Anerkendelse.

Da Oberstløjtnant Hering var i København var han „auser Dienst“, og havde allerede efter midlertidig Opløsning af sit Hjem i længere Tid været paa Rejse. Hvor han og hans Hustru senere har slaaet sig ned i Tyskland, er siden da forblevet mig ubekendt.

Den 29. Februar 1904, om Morgenen, døde min Fætter, forhenv. Skibsfører og Fyrmester Johan Heering i sin Bolig i Odense.

I Begyndelsen af Sommeren var min Hustru og jeg atter ved Badet Laurvig i Norge, denne Gang ledsaget af vor Datter Marie og hendes ældste Søn Harald. Derefter tilbragte vi Resten af Sommeren i Ellekilde.

I dette Aar optoges Sønnen Harald som Parthaver i mit Firma, ligesom hans Broder William i 1902, og den 5. Maj ægteviedes han i Kastelskirken af Pastor Hviid Nielsen til Frøken Dorrit Broberg, født den 10.

Dorrit Heering, f. Broberg. 1905.

Septbr. 1881, Datter af Konsul Carl Broberg, født den 16. Juli 1846 og Camilla, født Blom, f. den 3. April 1847.

Paa Grund af at jeg dengang var syg, hvorom nærmere senere, fejredes Dagen saa vidt muligt i Stilhed ved en Middag i vort Hjem, i hvilken nærmest kun Brudeparrets Forældre og Søkende deltog. En anonym havde i Dagens Anledning forfattet følgende Sang:

PERSONALIA VED DESSERTEN

den 5te Maj 1905.

Mel.: Conferensraad Wegener den brave.

Harald Heering hedder en af mine gamle,
 Gode Venner gennem mange, lange Aar;
 Ved hans Bryllup mine Minder vil jeg samle,
 Selv om Taarerne i Øjet derved staar.
 „Det er ofte saa velsignet lidt at græde,
 Naar den salte Taare skyldes Mindets Glæde!“
 — Denne Aandrigthed er ikke af mig selv, men
 Skyldes en af Danmarks Digttere fra forhen.

Alt fra lille var han fremmelig og fager,
 Derom kunde „Gadejane“¹ tale med,
 Ho'det det var lyst og stort, men temlig mager
 Var han ellers efter Tid og Lejlighed.
 Han var vittig uden derfor dog at saare,
 Han var flittig, kosted' det ham end en Taare,
 Naar han skulde al den dyre Lærdom nemme
 Først i „Borgerdyden“ og derefter hjemme.

Konfirmeret! Ud af Skolen! Ud af Landet!
 — Jeg skitsere maa i grumme store Træk —
 St. Michéle var nu rigtignok forbandet,
 Hvorfor sporenstregs han vendte derfra væk;
 Men i Hamborg og i London blev han længe
 Observeret blandt de udenlandske Dreng,
 Der skal lære, hvordan bedst man kommer fremad
 Mellem Menneskenes Børn, — og derpaa hjemad.

Hjem han kom igen til Glæde for sin Samtid,
 For sin Fremtid osse kan jeg næsten tro,
 Hvis hans Fortid havde været ham en stram Tid
 Var hans Nutid derimod Idyllens Ro.
 Laa han ikke svært herskabeligt paa Landet?²
 Tegned Sukkerskaale! — ja og meget andet!³
 For Motionens Skyld paa Cycle saaes han ile
 Op til Krag's i Hornbæk — ned til „Sømandshvile“.

Dorrit Broberg hedte en af mine unge,
 Gode Venner fra de allersidste Aar.
 Hun det hedder ikke mere; dog ej tunge
 Vil hun derfor finde sine egne Kaar.
 „Selskabsfuglen“ ikke være vil alene,
 Hun med Harald sig bestemte at forene;
 Som Fru Harald Heering nu Dodo vi skue!
 Very nice you are my little dear — som Frue!

Kære Harald nu min Vise er til Ende,
 Ikke længer det gaar an at pjanke løs.
 Du som „Krukkemand“³ vil sikkert selv erkende,
 At Du ikke er, som forhen, Hanke-løs.
 — Held for Dig min gamle Dreng og for Din Frue!
 Gid om fem og tyve Aar vi Jer maa skue
 For hinanden alt, som nu paa Bryllupsdagen;
 Det er nemlig, tør jeg sige, Hovedsagen.

Sommeren tilbragtes som sædvanlig i Ellekilde, efter at vi først havde været ved Badestedet Carlsbad i Bøhmen for at forsøge, om dette maaske vilde have en bedre Virkning paa min Kones Gigt, end de forskellige tidligere brugte Bade.

¹ Hans Barnepiges Navn var Christiane, der af ham udtaltes som ovenfor.

² Hos Forældrene.

³ Hentydning til forskellige Arbejder, ogsaa Krukker, der var udførte efter hans Originaltegninger.

William og Harald Heering.

William Heering. 1897.

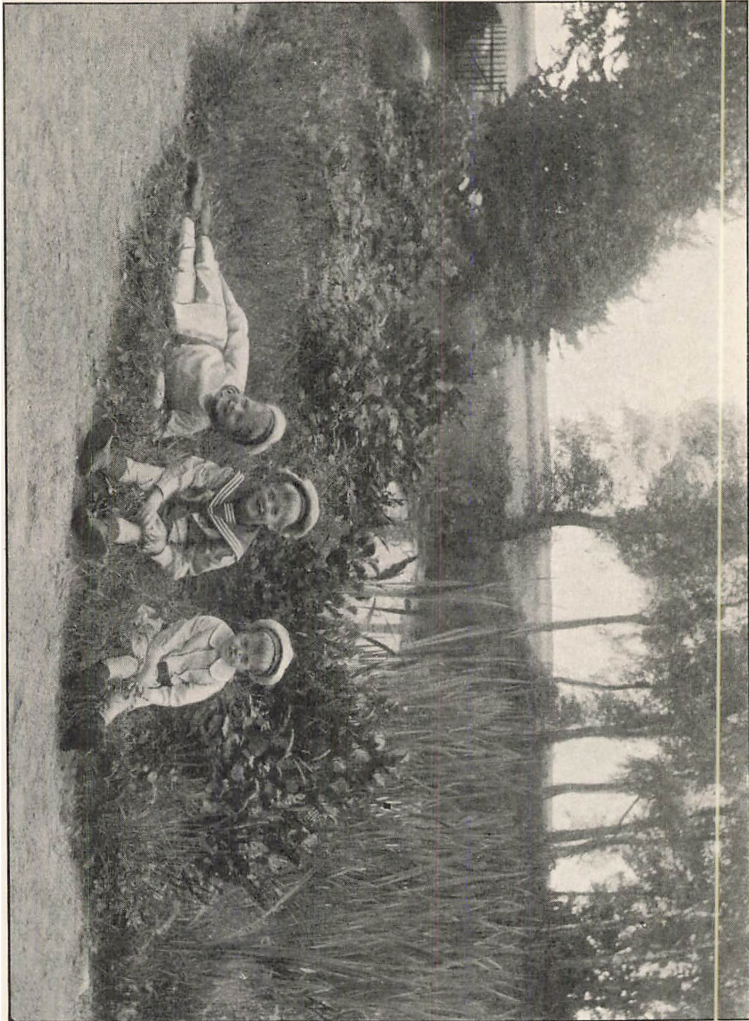

William Heering

William Heering.

I Foraaret 1906 solgte jeg Villaen i Ellekilde med Indbo for 50,000 Kr., hvilket omtrent var den Pris, som Villaen i Aarenes Løb var kommen til at staa mig i. Vi lejede derefter et møbleret

Torben, Harald og Peter Lehn. 1904.

Hus i den gamle Del af Humlebæk, hvor min Hustru og jeg slog os ned efter at vi havde været i Wiesbaden, hvilket Badested dog bød flere Fordele som Kursted for hende, end de andre vi havde forsøgt.

Et opbevaret Brev, dateret Sagasvej 18, den 21. Decbr., lyder saaledes:

Tak for den velkomne Gave jeg har modtaget idag, hvilken baade min Hustru og jeg sætte megen Pris paa. Størst Tak dog for Deres

Harald Leth.

Torben Leth.

elskværdige Brev, som medfulgte. Hvis det ikke lød saa sentimentalt, vilde jeg sige jeg blev rørt indtil Taarer ved at læse, at De vilde betragte det som en af Deres Juleglæder at tilskikke mig en saadan Sending, men tag Dem iagt: Man læser nu stadig i Aviserne om Mennesker der er blevet 100 Aar og jeg er endnu kun 93. Nous verrons! qui vivra verra!

Deres hengivne

*Frans Djørup*¹,

Læge emeritus.

Gaven var den fra mine Forældres Tid traditionelle Julegave, bestaaende af Kirsebær-Likør til Brevskriveren, der i sin Tid havde været Amanuensis hos deres Huslæge. Mine

Peter Leth.

¹ Djørup, Frans Gaspar, f. 1814, d. 1908 som Lægernes Nestor i Danmark. Søn af Proprietær og Ejer af Hindsels paa Thyholm, senere af Avnsbjerg ved Viborg Laurs Christian D. og Ane Sophie, f. Stilling. F. D. var gift med Augusta Oxenbøll.

endnu levende Søskende, der ligesom jeg har kendt ham fra vor Barndom, mindes ham stedse som en Ven, der omfattede os alle med stor Godhed.

Inden jeg forlader Aaret 1906 vil jeg i korte Træk omtale den Depression, som jeg i Slutningen af dette Aar var i Færd med at

Peter N. Heering, ridende Hoppen „Galanta“. 1910.

faa helt bekæmpet. Den begyndte i Foraaret 1904, men at udrede Aarsagerne til den vil falde vanskeligt; én af disse var, at da Sønnerne kom hjem fra Udlandet havde jeg lovet mig selv villigt at lytte til, hvad de, grundet paa gjorte Erfaringer, maatte foreslaa til Fremme for Afsætningen af vort Fabrikat. Fremtiden hører jo Ungdommen til og jeg var bleven en ret gammel Mand, som derfor ikke vilde have at det senere skulde kunne siges: „Ja hvis Fader ikke havde stillet sig saaledes eller saaledes imod os, havde dette eller hint Forslag fra vor Side bragt ganske andre vellykkede Resultater, end det viste sig at gøre“. Som Regel gik jeg dog kun med

Ængstelse til at forlade gamle Principper, der for mig havde været heldbringende, og selvfølgelig kom ogsaa mine Raad og Erfaringer Sønnerne til gode; men det fordrede jo Tid inden Resultater kunde vise sig, og den Tid var mig ofte meget trang og trykkende. Naar jeg ovenfor har sagt, at jeg i Slutningen af 1906 var i Færd med atter at faa mit Sind bragt i Ligevægt, saa var Aarsagen hertil for en stor Del de lidt efter lidt opdukkende lovende Resultater.

Af hvad der ellers med Ret, eller maaske Uret, dengang formørkede mit Sind, da jeg saa' alt graat i graat, vil jeg kun nævne én Ting, der gjorde et særdeles stærkt Indtryk paa mig, den nemlig, at der som Følge af skjulte Utætheder i en Fodrende af Kobber var gaaet Svamp i de Egetræsplanker, paa hvilke Renden hvilede oven paa Ejendommens Hovedgesims (Overgade n. V. 11), hvilket havde en meget omfattende Reparation til Følge.

Fodrenden havde oftere foranlediget Besværligheder, navnlig om Vinteren ved Snefald med afvekslende Frost og Tøvejr; Lækager indtraadte da, men udbedredes igen omhyggeligt. Dog maa adskillige saadanne have undgaaet Opmærksomheden og dette skyldtes altsaa Katastrofen.

Nu maatte derfor Fodrenden fjernes, men da denne fra Bygningens Opførelse i 1785 havde været et Led i dennes Arkitektur, maatte det selvfølgelig gøres med en nænsom og kyndig Haand, hvilket skete under Ledelse af Herr Arkitekt Axel Berg paa følgende Maade: Ved en Opskalk paa de restaurerede Spær maatte den nederste Del af Tagbeklædningen, der tidligere bestod af blaa glacerede Tagsten, paa Grund af dennes ringe Fald gøres af Kobber lige ud til Gesimsens Yderkant, langs hvilken der da anbragtes en Hængerende, ligeledes af Kobber. Naar denne nye Tagbeklædning i Tidernes Løb faar sin grønne Patina, vil den sikkert tage sig omtrent lige saa godt ud som den tidligere Kobber-Fodrende.

Endnu fra mine mørke Aar kun dette, at jeg allerede i Efteraaret 1904 længe laa til Sengs, tilset af vor Huslæge og et Par

William Heering. 1907.

Gange af en Specialist — paa nogen privat Klinik havde jeg ikke Lyst til at indlægge mig —, samt at Depressionen under Svingninger naaede sit Højdepunkt henimod Slutningen af Oktober 1905, da jeg en Dag, under et Besøg af vor Huslæge, Overlæge Frederik Grünfeld¹, tilskyndet dertil af ham og efter Samraad med min Kone tog den Beslutning, paa staaende Fod at spadsere med ham

Emilie Heering, f. Meyer. 1907.

ud til Kommunehospital^{et}, for paa hans Foranstaltning at lade mig indlægge paa et Officiantværelse paa 6te Afdeling. Her begyndte man med at lade mig holde Sengen, om det var i 14 Dage eller 3 Uger erindrer jeg ikke, ligesom jeg ogsaa om Aftenen fik det samme milde Sove-middel, der i Hjemmet var ordineret mig af vor Huslæge. Denne Behandling og Hospitalets Stilhed hjalp mig af med noget af min ubehagelige nervøse Uro, hvorefter jeg fik fuld Frihed til at forlade Hospitalet paa en længere Spadseretur hver Formiddag. I øvrigt besøgte min Kone mig hver Dag, bragte mig min Frokost fra Hjemmet

og forblev hos mig indtil det for hende var Tid at tage hjem til Middag, og jeg behøver ikke at sige, at hun under hele min lange Sygdom var en uforlignelig Sygeplejerske, hvilket jeg ved andre Lejligheder har haft Anledning til at udtale. Til megen Opmuntring for mig besøgte vor elskværdige Huslæge mig hver Dag under mit Hospitalsophold, der sluttede lille Juleaften, efter et betydeligt Fremskridt i mit Befindende.

En Ting kan jeg ikke undlade at beklage, nemlig at min Kone ikke gjorde det ringeste Forsøg paa at fraraade mig at sæge Vil-

¹ Grünfeld, Frederik, Professor, Dr. med., Overlæge, R. af Dbg., f. 1845, Student 1863 (Slesvig), Cand. med. & chir. 1870, Dr. med. 1883, Overlæge ved St. Johannes Stiftelse fra 1884, Medlem af Sundhedskollegiet 1901—07, d. 1911..

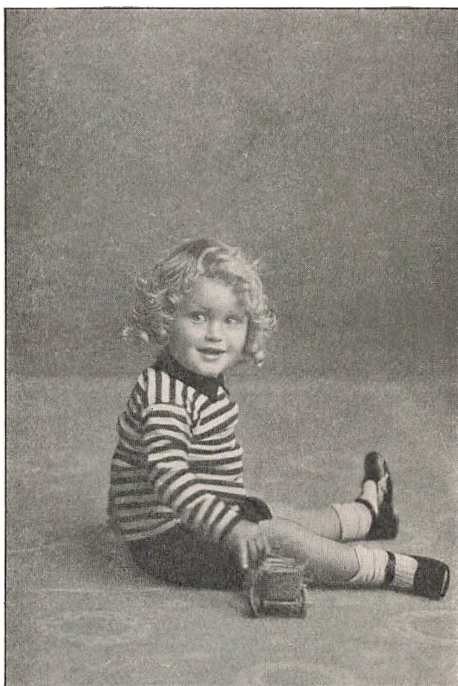
laen i Ellekilde, da der meldte sig en Køber til den; thi havde jeg fuldt ud vidst, hvad der først senere blev mig ret klart, hvor inderlig hun elskede denne vor Sommerbolig, var Salget næppe gaaet i Orden; thi mit endnu dengang tunge Sind spillede dog derved en Hovedrolle.

Nu kan jeg kun trøste mig med, at det dog maaske var bleven noget ensomt i Ellekilde for os to gamle, efter at alle vore Børn var bleven gifte. Vi gjorde allerede Bekendtskab med denne Ensomhed da vi i 1906 boede til Leje saa langt borte som i Humlebæk, og i 1909 paa Porthus pr. Fredensborg, medens vi havde hyppige Besøg af Børn og Svigerbørn da vi boede i Dronninggaards Allé i 1907 og i Vedbæk i 1908 og 1910.

Under min Sygdom fralagde jeg mig forskellige overdragne Hverv, saasom: Værge for Christians Kirken 12. September 1904, Medlem af Privatbankens Bankraad 30. Oktober 1904, Medlem af Centralkomiteen i København 15. Marts 1905, og Medlem af Stiftelsen „Bombebøssen“s Bestyrelse 2. Novbr. 1906.

Den 19. April 1907 ægtede vor Søn William paa Raadhuset i København Emilie Meyer, født 8. December 1882, Datter af Grosserer Louis Meyer, født 6. Marts 1843 og Hustru Thea, f. Friedländer, født 7. November 1845, død 21. Januar 1908. Grunden til den borgerlige Vielse var deres forskellige Trosbekendelse.

Williams Svigerfader fejrede Bryllupsdagen paa Hotel „Phoenix“, hvor den overmaade talrige Meyerske Slægt og min Hustrus og mine heller ikke faa Slægtninge var indbudne til en splendid og meget livlig Middag, ved hvilken Taler og Sange vekslede i en broget Mængde. Den ypperste Taler var efter min Mening Grosserer Louis Meyers Morbroder, den 82-aarige Grosserer Moses

Peter Frederik Suhm Heering, født 5. April 1908.

Melchior, der den Aften i ungdommelig Friskhed og Elskværdighed tog Luven fra enhver anden Taler.

Af Sange var der ikke mindre end 5, med tilsammen 26 Vers, af hvis overmaade mange Linier jeg her kun kan finde Plads til at citere 4 af en Sang uden Mærke til min Hustrus Pris, overladende Resten til Williams Publikation i en eventuel fortsat Slægtbog.

De 4 Linier lød saaledes:

Peter F. Heering. 1910.

Uden al Overdrivelse
Er hun som Hustru stor,
Men hævet over Beskrivelse
Er hun som Svigermo'er.

Jeg er selvfølgelig fuldstændig enig med Forfatteren og finder det slet ikke utroligt, at denne udlagdes som en Svigersøn af den lovpriste Svigermoder.

Ifølge Meddelelse i Brev af 9. Maj fra min Slægtning Konventualinde Henriette Larsen, var hendes ældre Søster Charlotte samme Dag død paa Frederiks Hospital.

Charlotte Larsen havde i adskillige Aar været Sygeplejerske og senere Overplejemoder paa en kirurgisk Afdeling i Frederiks Hospital, fra hvilken Stilling hun et Par

Aar tidligere havde taget sin Afsked. I en i sin Vorden værende Fribolig for Sygeplejersker i Andreas Bjørns Gade paa Kristianshavn havde hun faaet Fribolig, hvilket gav Anledning til gensidige hyppige Besøg, hvorved Ungdommen i mit Hjem ogsaa lærte denne elskværdige og joviale ældre Dame at kende, hvem de alle satte Pris paa.

- Endnu den 13. Januar havde jeg haft et Brev fra hende med Lykønskning i Anledning af min Søn Williams Forlovelse, hvori hun skrev, at hun laa paa Rejse over til os.

Charlotte Henriette Larsen var født den 2. Januar 1849 som Datter af Søren Eskildsen Larsen, Professor og Overkirurg ved

almindelig Hospital, født den 16. Febr. 1802, død den 17. Novbr. 1890, og min Faders Søsterdatter Sophie Albertine Matzen, født den 22. Juni 1815, død den 17. Marts 1895.

Bodil Hansen (Allan), f. Heering, med Døttrene Emily 2½ og Harriet 7 Aar. 1908.

For Sommeren havde jeg lejet en Lejlighed i Dronninggaards Allé pr. Holte Station, den bestod af en møbleret Villa, hvortil der hørte Stald og hvis Grund strakte sig ned til Furesøen, altsaa

en god Beliggenhed i en smuk Egn. Her kom jeg igen rigtig til Kræfter, hvad der i ikke ringe Grad skyldtes det Tilfælde, at jeg ved Køb af et Par nye Køreheste havde beholdt den ene af det gamle Par som Reserve og derved faaet en overkomplet Hæst, en 10-aarig sort Halvblodshoppe, stor 11 Kvarter og 2 Tommer. Denne besluttede jeg mig da til at forsøge at bruge som Ridehoppe for mig selv.

Harriet Hansen. 1907.

Rigtignok havde jeg dengang ikke siden 1869 ejet en Ridehest, og da jeg derfor første Gang i Ordets egentlige Forstand kom paa „den høje Hest“ syntes jeg jo nok, at der fra dens Ryg var noget langt at falde, hvis jeg skulde blive Græsrytter. Jeg fandt mig imidlertid snart igen til Rette paa Hesteryggen, thi „hvad man i Ungdommen næmmer, man ej i Alderdommen glemmer, og da „Galanta“¹ var paalidelig og havde en ypperlig regelmæssig Bevægelse, om end den var fuldstændig raa til Ridebrug, blev Ridningen mig baade gavnlig og fornøjelig, især da jeg lidt

efter lidt havde faaet bibragt Dyret Forstaaelse af Tøjlers og Schenklers Betydning, og efter fortsatte Rideøvelser i vel omtrent 6 Uger fik jeg Lyst til ridende at aflægge min Broder Christian et Besøg i Ellekilde, hvor han var til Huse i Sommerferien.

En Morgen ved 7-Tiden begav jeg mig da paa Vejen, dog ikke den direkte Vej, idet jeg fra Dronninggaards Allé red over Hillerød, Fredensborg og Gurre til Ellekilde, en Strækning af 45 Kilometer eller næsten 6 Mil.

I Fredensborg mødte jeg efter Aftale Grosserer Christopher Leth, der var redet mig i Møde fra Hellebæk, og dér spiste vi

¹ Født i Sverrig 9. Marts 1895 som Datter af en østpreussisk Fuldblodshingst Kattenan og en svensk Halvblodshoppe.

saa Frokost og blev opholdte i længere Tid paa Grund af Regn, saa at jeg først naaede Ellekilde mellem Kl. 2 og 3, uden i nogen Maade at føle mig overanstrengt, men tværtimod var saa vel tilpas, at jeg efter en Stovvask og Omklædning med paafølgende Middag, Kaffe og Eftermiddags-Cigar kørte en Tur med Christian og hans to Børn. Efter Hjemkomsten fra denne spadserede vi en Tur paa en Times Tid, indtil det blev Tetid, og endelig Kl. 10 lagde jeg mig til Hvile og faldt straks i Søvn, netop med den behagelige Følelse af Træthed, som kun Friluftslivet kan give. Den næste Dags Eftermiddag red jeg tilbage over Nyrop, Kvistgaard, Niverød, Nivaa til Rungsted, hvortil min Kone var kørt mig i Møde og hvor vi spiste til Aften sammen. Herfra kørte hun atter hjem, medens jeg fortsatte Vejen til Hest over Vedbæk, Trørød, gamle Holte By og Øverød til Dronninggaards Allé, en samlet Strækning af 30 Kilometer.

I Villaen i Dronninggaards Allé forblev vi hele September Maaned ud, da denne Maaned faldt i med godt Vejr efter en ellers meget regnfuld Sommer. Oprindeligt havde vi paatænkt at tage til Wiesbaden den 1. September, hvor vi ikke havde været om Foraaret. Nu havde vi imidlertid opsat Rejsen, og en af de første Dage i Oktober rejste vi da, ledsagede af vor Datter Marie, og var saa heldige at faa et ualmindelig smukt og mildt Efteraar dernede, der gav os rig Lejlighed til at færdes ude.

I December 1906 adopterede Frits Jacobsen og hans Hustru, vor Datter Ingeborg, en lille Pige, som er dem til stor Glæde.

Hun var kun 14 Dage, og endnu udøbt, da hun kom til deres Hjem, og jeg tror som min Overbevisning at turde udtale, at hun fuldt ud er for dem som deres eget Barn.

Ogsaa vi gamle har den lille Pige inderlig kær, hun regnes af

Ellen Margrethe Jacobsen, 4½ Aar, f. 20. Novbr. 1906.

os alle helt og holden som hørende til Flokken, og fik i Daaben Navnet Ellen Magrethe.

I Foraaret 1908 var min Kone og jeg atter i Wiesbaden, og tilbragte derefter Sommeren i Vedbæk, i den Enkefru Elisabeth Hvidt tilhørende Villa, som Fruen den Sommer tilfældigvis ud-

Kai Leth. 1909.

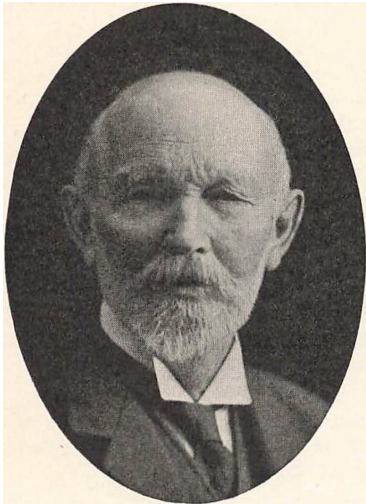
Marie Leth, f. Heering. 1909.

lejede møbleret. Under vort Ophold her havde vi en Tid Besøg af vor Søn William med Hustru og deres lille Søn, som var født den 5. April 1908 og under dette Besøg blev døbt i Vedbæk Kapel den 22. Juni 1908 med Oldefaderens Navne Peter Frederik Suhm Heering.

Saa oprandt da den 16. December, min 70-aarige Fødselsdag, paa hvilken jeg kunde glæde mig ved en, langt over Forventning rækkende Deltagelse fra Bekendte, Slægt og Venner, der gav sig Udslag i Mængder af Lykønskings-Telegrammer¹ og Breve, samt Blomstergaver. Her at nævne Navne vilde føre for vidt, men skulde disse Linier eventuelt komme Vennerne for Øje, beder jeg dem herved modtage min hjerteligste Tak.

¹ Et af Telegrammerne lød saaledes: Heering, Overgade n. Vandet 11. Fra Firmaet Peter F. Heering til Peter N. Heering. — Jeg ønsker hermed mit Overhoved et langt og lyst Otium efter de mange Aars Flid og Arbeidsonhed, som jeg skylder min Udvikling. Tak for din Liberalisme overfor Indførelsen af nye Ideer og Tak for din Pietet mod de fra min Grundlægger nedarvede Traditioner.

Paa Fødselsdagsmorgenen forærede min Kone og vore to Sønner mig et ypperligt Billede, malet af Achen om Foraaret, medens vi opholdt os i Wiesbaden. Paa Billedet havde Kunstneren fremstillet den Del af Gaardspladsen i Overgade n. V. Nr. 11, hvortil jeg særlig har Udsigt fra et Vindu i mit Værelse, nemlig Staldbygningen og den dengang med Foraarets Blomsterflor prangende Have.

Peter N. Heering.

Harriet Heering, f. Bramsen.

Gaven ledsagedes af følgende lille Poem fra min Kone:

Her har vi et Interiør af en Gaard,
 En Gaard, langt over de hundrede Aar¹.
 Bekjendt, ja berømt² er jo selve Façaden,
 Og det maa man sige: den pynter i Gaden.
 Mer ukjendt, der bagved, er Gaarden og Haven,
 En hyggelig Plet, og Motivet til Gaven,
 Paa Billedet ses den i straalende Vaar.

I Stuen deroppe „den Gamle“ staar
 Og kikker ømt ned i sin gamle Gaard.
 Gid han maa leve i mange Aar
 Og tidt kunne glædes ved Tanken om Vaar,
 Mens Vintren endnu ej er omme.

I øvrigt fejredes Fødselsdagen ved en fornøjelig Middag, under Samvær med nærstaaende Slægt og Venner.

I Anledning af at jeg havde naaet Støvets Aar tilskrev Vennen, Kunstmaler og Sproglærer Wilhelm Schorn mig følgende humoristiske Linier:

¹ Opført 1785.

² Fremvist i Lysbilleder samt afbildet og omtalt i udenlandske Værker.

Nu veed De det, nu prøver De de Kvaler, en Anden gik igjennem for fire Aar siden, da han naaede dette Støvets Aar.

Men jeg vil haabe for Dem, at De ogsaa maa føle ligesom en Anden, at man meget godt kan naa adskilligt ud over det Aar og slet ikke føle sig saa bestøvet.

Jeg vil dog nu, med Tak til Forsynet for et endnu i mit 72de Aar godt Helbred, der kun sparsomt lader mig føle Alderens Tryk og „Bestøvelse“, slutte disse for mine Børn bestemte Optegnelser, med følgende bekendte Epigram:

Vel født er vel en Trøst,
Men bedre vel opdragen;
Vel gift er Livets Lyst,
Vel død er hele Sagen.

Jeg er født paa Solsiden og tør vel ogsaa til mine Forældres Ære (for mit eget Vedkommende i al Beskedenhed) sige, at jeg er „vel opdragen“. At jeg er „vel gift“ haaber jeg at disse mine Optegnelser bærer talrige Vidnesbyrd om. Det sidste staar hen i det uvisse; men mit Haab for Fremtiden finder Udtryk i følgende Salmevers af Grundtvig, efter Davids 90de Salme.

For dig, o Herre, som Dage kun
Aartusinder er at regne,
Et Øjeblik er den liden Stund
Vi aande i Støvets Egne.

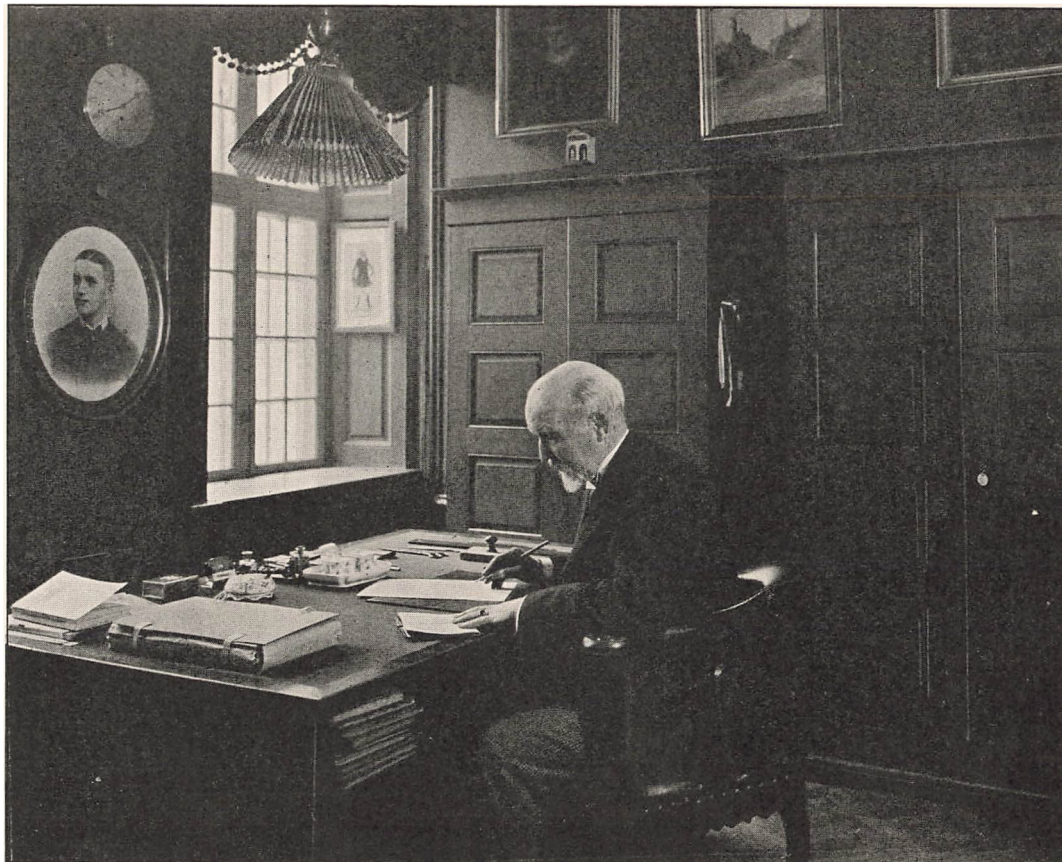
Men hør os, Herre i højen Hal!
Du lære os ret af Naade,
At tænke paa vore Dages Tal
Og lade din Visdom raade!

O, giv os dog efter Striden Fred,
Og Trøst efter Suk og Klage,
Med Glæden i Kvæld din Miskundhed
Lad krone de korte Dage!

Ja, styrk din Tjener med Kraftens Aand,
Og Børnene hans tillige,
Lad Værket lykkes ved deres Haand,
Lad blomstre med os dit Rige!

Os overstraale din Herlighed
Som Solen ved Middagstide,
Og lys over os i Graven Fred,
Med Solebjergs-Skær det blide!

Peter N. Heering i Forretningens gamle Kontor paa 1ste Sal, omdannet til Arbejdsværelse for ham, efter at dette, paa Grund af Pladsmangel, var flyttet ned i Stueetagen.

Die kräftige Wirkungen des Heistes Eliä/
Bey einem Ruhmwürdigen Lehrer und Prediger/
So/

Bey Ansehnlicher / dabey aber von Herzen betrübter
Christlicher Beerdigung
Des Weyland

Hoch-Wol-Ehrewürdigen/ Hoch-Achtbahren und
Hoch-Wolgelahrten Herrn
H E R R N

THOMÆ HEERINGII,

Biß in die 48. Jahr gewesenem Höchst-wol-meritirten Pastoris
der Christlichen Janowitschen Gemeine/
Wie auch

Ruhmwürdigsten Senioris E. Ehrewürdigen Fraternitæt
dieses Lauenburgischen Districts
Als derselbe

zu großem Leyd-Wesen dieses Ortes/ sonderlich dessen geehrtesten
Familie und geliebten Gemeine/ ihme selbst aber/ zu unwandelbahrer See-
gkeit von dem Ober-Hirten und Bischoff unserer Seelen aus seinem Arbeits-Joch
ausgespannet/ und in diesem ist lauffenden 1702dern Jahre eben am 24ten May in der
Nacht vor dem Himmelfahrts-Fest unseres Heylandes Jesu Christi seine Himmelfahrt
der Seelen nach gehalten/ und darauff sein verblichener Körper den 14den Junii
in der Janowitschen Kirche Christlich zur Erden bestattet ward.

Aus Jerem. XVII. v. 16.

durch eine Christliche Leich-Predigt vorgestellt/ und auff inständiges Anhalten
der hertzlich betrübten Familie zum Druck heraus gegeben worden,
Von

M. CONSTANTINO HEINECCIO.

Pastore der Gemeine Jesu Christi in Döcken im Lauenburgischen District.

D A T T J Ö/
Gedruckt durch Simon Kemigern

Lebens-Lauff.

In Alten Testament hatte die göttliche Majest. von dem Dienste derer Leviten/ seinem getreuen Knechte Mose einen solchen Befehl und Befehl ertheilet: Das ist das den Leviten gebühret/ von 25. Jahren an und drüber taugen sie zum Dienst in der Hütten des Stiffts. Aber von dem funffzigsten Jahre an sollen sie ledig seyn vom Ampt des Dienstes / und sollen nicht mehr dienen Num. IX. Eine solche Freylassung hat nunmehr auch von seinem Gott erhalten/ nach dem Er in seinem Kirchen-Dienste alleine fast funffzig Jahre zugebracht der Weyland Hoch Woll Ehrwürdige/ Hoch Achtbare/ und Hoch-Wollgelahrte Herr/ HERR THOMAS HEERING dieser Christlichen Jannovitzischen Gemeine höchst woll verdienet PASTOR, und E. Ehrw. Fraternitat des Lauenburgischen Districts woll vorstehender SENIOR. Was aber desselben Christ-rühmliche Ankunfft/ geführten Exemplarischen Wandel und endlich seeltigen Hintritt von dieser Welt betrifft/ so ist er dem Ursprung nach/ von Christlichen Gott und Jugendliebenden Eltern erzeiget und geboren.

Sein

Sein seeliger nuomero in Gott ruhender Herr Vater ist gewesen der Weyland Woll-Edle Herr Thomas Heering/ eigenthümlicher Besitzer des damaligen Freyen Gutes Canitz bey Bütau.

Seine Frau Mutter ist gewesen/ die Weyland Woll-Edle/ Viel Ehrenreiche Anna Köpken.

Der Groß-Vater Väterlicher Linie ist gewesen der Weyland Woll-Edle und Woll-Gürnehme Herr Marcus Heering/ Bornehmer Groß-Bürger und Handelsmann in der Stadt Danzig.

Die Groß-Mutter Väterlicher Linie ist gewesen die Woll-Edle und Hoch-Zugend-begabte Frau/ Frau Ilesa Gurffken.

Der Elter Vater Väterlicher Linie ist gewesen / der Weyland Woll-Edle Herr Gebhard Heering/ aus Halberstadt.

Die Elter Mutter Väterlicher Linie ist gewesen/ die Weyland Woll-Edle und Hoch-Zugend-begabte Frau Catharina Brandtin aus Braunschwig.

Von der Mütterlichen Linie aber ist der Groß-Vater gewesen/ der Weyland Woll-Edle/ Hochweise und Wollgelahrte Herr Heinrich Köpke Bürgermeister zu Bütau.

Die Groß-Mutter Mütterlicher Linie ist gewesen die Woll-Edle und Hoch-Zugend-begabte Anna Schlotken.

Der Elter-Vater Mütterlicher Linie ist gewesen der Weyland Woll-Edle Hochweise und Wollgelahrte Herr Caspar Köpke/ Bürgermeister in Bütau.

Die Elter-Mutter Mütterlicher Linie ist gewesen/ die Woll-Edle und Hoch-Zugend-begabte Anna Schulken.

Von diesen Ehr- und Ruhm-würdigen Eltern und Vor-Eltern/ ist unser nunmehr in Gott seelig ruhender Herr Senior entsprossen/ und auff diese Welt gebohren im Jahr nach der heylsahmen Geburt Jesu Christi 1631. den. 21. Novembris Ulten Calenders umb halb 12. Uhr in der Nacht/ und ist bald darauff nach wenig Tagen durch das Bad der Wiedergeburt in der H. Tauffe dem Herrn Christo ein verleibet worden. Nachhends haben seine geliebte Eltern Ihn von zarter Kindheit an/ in aller Gottes Furcht und Zugend erzogen/ und fleißige Vorforge getragen/ daß

derselbige mit zunehmendem Alter/ der Information und Unterweisung geschickter und gelahrter Praeceptorum untergeben worden/ die Ihn denn so wohl in der Pietät als Erudition fleißig unterwiesen/ in welchen beyden Er auch als ein Kind guter Urth/ solcher Gestalt zugenommen und gewachsen/ daß Er geschickt worden höhere Schulen zu beziehen/ wie Er denn seine studia zu continüiren auff die damahls berühmte Schule nach Stolper und von dannen nach Thorn auff das Gymnasium verschicket/ in welchen Schulen Er so wol/ mit Erlernung allerhand guten Sitten und Erudition, durch die Gnade Gottes also proficiret, daß Er sich mit größtem Ruhm von dannen auff die/ der Zeit höchst-berühmte Preussische Universität zu Königsberg begeben/ alwo Er einige Jahr durch/ seinen studiis fleißig obgelegen/ unterschiedliche Collegia, nicht nur in Philosophicis, sondern auch fürnehmlich in Theologicis gehalten. Die Herren Professores und Doctores dieser Universität fleißig gehöret/ dieselbe auff offters auff ihren Mu. eis privatim ersuchet/ und von manchen wichtigen und hohen Sachen sich mit Ihnen befraget/ und also seine Zeit wol angewendet.

Nachdem Er nun glücklich seine studia alhier getrieben/ und er Sines geworden war/ wenn Er seine geliebte Eltern erslich besuchet/ weiter und an andere Dehretter sich zu begeben: so geschah es doch/ daß Gott im Himmel dieß alles weit anders lenckete. Denn da folgte es dessen göttliche Providenz daß der Wohl-selige gar unverhofft/ von einem Vornehmen von Adel und dieses Ohres wolbekandten Hrn. von Pirckien aus Nippeglantz inständigst ersuchet wurde/ ins Lauenburgische nach Janvis zu reisen/ und eine Predigt daselbst zu halten/ dessen Er sich zwar sehr gewegert/ in Betrachtung seiner vorgenommenen Reise in andere Länder und andere Academien, jedoch auff ferneres Anhalten derer. wolgeborenen Herren Patronorum von Janvis/ ist Er dahin gekommen/ und hat daselbst eine Predigt gehalten. Darauf Er denn auch im Nahmen Gottes/ und auß dessen Vorsehung/ mit einhelligem Consens der danker Christlichen Gemeinde zu Janvis/ zu ihrem Pastore im Jahr Christi 1654. im Tage Mariä Reinigung ist vociret und beruffen worden. Damit Er nun durch die Haushaltung nicht gehindert würde/ seinem angetretenen schweren Ampte treulich obzuliegen/ hat er nach Göttlicher Ordnung Ihm eine

(Beyhülff)

Gehülffen zuerwehlen beschlossen/ wie er ein solches mit andächtigen Gebete vorgenommen/ geschah es/ daß er den 4. Octob. Anno 1654. durch Gottes sonderbare Schickung und mit Einwilligung beyderseits Eltern sich in ein Christlich Ehe-Gelübde eingelassen/ mit der Wohl-Edlen und Hoch-Zugend-begabten damahls Jungfrauen Dorathea Schwarzen/ des Weyland Hoch-Woll-Ehrwürdigen Groß-Achtbahren und Hoch-Wollgelahrten Hrn. Jacobi Schwarzen E. E. Synodi Stolpenfis Senioris und Wohl-meritirten Pastoris zu Lupau Ehleiblichen Tochter. Mit welcher Er/ durch Gottes Gnade/ eine ganz liebevolle und höchst vergnügte Ehe bis ans Ende gehabt/ und durch des Höchsten Segen XVII. Kinder erzeiget als XI. Söhne und VI. Töchter/ von welchen nach dem Heiligen Rath des Höchsten albereits in zährter Kindheit 4. Söhne und ein Töchterlein den Seel. Vater in die Seelige Ewigkeit vorangegangen seynd. Die annoch im Leben sich befindende/ beklagen zum Theil gegenwärtig/ zum Theil abwesend/ den schmerzlichen Verlust ihres Seel. Hrn. Vaters/ die hie gegenwärtig sind geben ihm die letzte Kindliche Pflicht mit Begleitung zu dessen Ruh-Statt/ die Abwesende als der Wohl-Ehrwürdige/ Groß-Achtbare und Wollgelahrte Hr. Josua Heering Pastor der Bargumischen Gemeine/ im Herzogthumb Schleswig/ und Hr. Daniel Heering J. U. Candidat. Wie auch Practicus in Wredtsstätten Landtschafft/ bethränen und beklagen umb so viel mehr den Todes-Fall ihres seel. Hrn. Vaters/ weisen Sie so weit entfernet/ dessen Leich-Procession persöhnlich nicht beywohnen können/ wie woll sie doch in allem Kindlichen Respect mit wehmüthigem Gemüthe und viel tausend Thränen abwesend diese letzte Pflicht ablegen.

Was die Verwaltung seines Predigt-Amptes belanget/ wie auffrichtig/ fleißig und treulich Er sich darin erwiesen/ wird diese Christliche Gemeine am besten bezeugen/ denn sie und alle die Ihn gekennet/ wissen/ von dem ersten Tage an/ da Er hieher gekommen/ wie Er allezeit bey ihnen gewesen ist und dem Herrn gedienet hat/ mit aller Demuth und viel Thränen und Ansechtungen/ die Ihm sind wiederfahren/ von denen die Ihm nachgestellt. Jedoch hat Er nichts verhalten/ daß da nützlich ist/ sondern allewege seine Zuhörer gelehret öffentlich und sonderlich. Er hatte acht auff sich selbst und die ganze Heerde/ welche ihm anvertrauet war/ und bezeugete beydes hohen und niedrigen/ Alten und Jungen/ Reichen und

und Armen/ die Buße zu Gott und den Glauben an unsern Herrn Jesum Christum/ alles vermöge denen Prophetischen und Apostolischen Schriften/ und denen Symbolischen Büchern/ unser Kirchen. Und solches hat er gethan/ auch in seinem beschwerlichen Alter bis ans Ende.

Und wie treulich er seyn Ampt geführet mit Lehren/ so ist auch öffentlich bekandt von seinem Christlichen Theologischen Wandel/ wie er ein recht exemplarisches Leben/ seinem Ampte und Stande gemäß geführet/ denn er sich der andächtigkeit und Gottseeligkeit gegen Gott/ und der Aufrichtigkeit und Treue gegen seinem Nächsten beflissen. Seine Liebe Ihm anvertraute Pfarr-Kinder inniglich geliebet/ und eine herzhliche Vorsorge für sie getragen/ Ehrerbietig/ Friedfertig und Gutthätig jedermann begegnet; auch einem jeden der es begehret mit Rath und That ganz willig beygesprungen und mitgetheilet/ nach dem Vermögen so Ihm Gott dargereicht hatte. Wo von man aber nicht viel lobens und rühmens machen will/ umb der Bescheidenheit des Wohlseel. Herrn Senioris, nicht zu nahe zu treten/ als welcher des eiteln Ruhmes nicht verlangt hat. Genug ist es/ daß ein jeder weiß/ Er habe sein Ampt treulich ausgerichtet/ und in Lehr und Leben ein schönes Denckmahl eines Ehrwürdigen Lehrers hinterlassen.

Endlich das Ende anlangend/ so ist der Wohlseelige HERR Senior seinem Gott getreu gewesen und geblieben/ im Glauben/ in der Liebe und Hoffnung. Denn ob Er wohl ein Armer sündiger Mensch war/ wie Er solches selbst bekennet/ so hat er doch solches herzhlich bereuet/ und sich allezeit in die herzhliche Barmherzigkeit Gottes und in die H. Wunden Jesu feste eingeschlossen/ und können wir seinen schönen Glauben/ seine Christliche Liebe/ und seine beständige Hoffnung zu Gott/ aus dem/ mit so inbrünstigen Worten gestelletem Gebet und fürtrefflichem Bekantnis/ wie auch letzten Abscheide/ so Er schriftlich hinterlassen/ sehr nachdenklich spüren und sehen. Seine eigene Worte sind diese;

In dem Allmächtigen Ewigen Gott Vater Sohn und Heiligen Geist dessen Gewalt/ Macht und Herrligkeit/ Gnad/ Güte und Wahrheit/ unendlich/ unbegreiflich und unaussprechlich ist. Sey Ehe und Lob/ Danck und Preis gesagt/ immer und ewiglich,

Am

Neh Herr du großer Gott/ wie mag ich Armer Elender Erdens-
wurm deine Herrlichkeit preisen/ deine Gnad und Barmherzig-
keit rühmen/ und dir vor alle deine/ unverdiente Wohlthaten
danc zu sagen. Dann ich bin viel zugerung und und unwürdig
aller solcher Wohlthaten/ die du mir an Seel und Leib erwie-
sen hast.

Du Herr bist mein Schöpffer und Herr/ ich deine Creatur Geschöpf
und unwürdiger Knecht. Leib und Seel/ Vernunft und alle Glied-
massen hab ich von dir. Du hast mich erhalten in Mutterleibe/ und ohne
Leibliche Gebrechen lassen geböhren werden von Christlichen Eltern.

Du hast mich von Mutterleibe an versorget/ behüllet/ und bewahret/
und wunderbarlich geführt. Deine Heil. Engel hastu mir zu verordnet
aus vielerley Gefährlichkeit errettet/ und mein Leben silt dem Verderben er-
halten/ daß weder der Teuffel noch böse Leute/ ihr Miltzlein nach ihrem
Gefallen/ an mir nicht haben kühlen mögen. Du hast mich nicht in der
Heilste meiner Tage noch in meinen Sünden weggerafft/ sondern oft-
mahls aus schweren Kranckheiten/ und aus den Thoren des Todes heraus
geholfen/ und wieder das Wüten des Satans und der Gottlosen/ bistu
mein Schirm und Schuß gewesen. Du hast mich auch und die Me-
nen gnädigst versorget/ Nahrung und was zu Leibes Nothdurfft gehöret/
mildiglich mitgetheilet/ deine Fürsorg hat mich nicht mangeln lassen/ an
Nahrung und Nothdurfft des Leibes.

Und wiewohl diese und andere mein Leib und Leben und auch den
Meinigen erwiesene Wohlthaten/ von mir nicht können gesehet/ vielwe-
niger nach Schuldigkeit gerühmet werden. So hastu es/ O du Grund-
gütiger Gott/ hierin nicht lassen gnug seyn/ sondern hast mir viel größe-
re Wohlthaten erwiesen/ so auch meinen Verstand und Sinn übersteigen/
darumb vergib es mir doch o du barmherziger Heyland/ da ich ungeschickt
davon rede; Denn wer kan begreifen die hohe Gnad/ daß du mich ehe
die Welt erschaffen geliebet/ und vor mein ewiges Heyl gesorget hast/ in
dem du mir so wohl als allen Menschen / deinen eingeböhren Sohn/
der mit dir gleiches Wesens/ gleicher Majestät und Herrlichkeit ist/ mir zum
Heyland verordnet, Ach mein süßer Herr Jesu/ was ist das vor eine
Gnad

Gnad/und unbegreifliche Liebe/daß du meinet wegen ein Mensch geworden/ und solche unerfennliche Marter meinet wegen erlitten/ und mich so theur erkauft hast/ ehe ich noch war/ und dieses Tage-Licht gesehen/ und hast mir das ewige Leben erworben/ ehe ich noch das Natürliche erlangt hatte. - Und da ich dasselbe erlangt/ und nach deinem Willen zur Welt in dieses Zeitliche und natürliche Leben gebohren wurde/ hastu mich von solcher sündlichen Geburt/ in der H. Tauffe gereinigt/ und durch dieselbe zu einem andern Geistl. Leben wiedergeboren/ in dein Gnadenreich aufgenommen / mit Verheissung des aus Gnaden erworbenen ewigen Lebens / da hastu deinen Heiligen Geist über mich reichlich ausgegossen/ da bin ich nach deinem Nahmen genennet worden.

Durch deine Gnade/ o Ewiger Gott/ bin ich folgendes von meiner Kindheit an / wunderbarlich geführt/ dein Wort und Willen hastu mir offenbahret / vor Irrthumb und Kezerey gnädigst bewahret/ und mich Unwürdigen zu deinem Weinberg beruffen/ mir Gnad ertheilet/ mein so schweres Ampt auszurichten/ auch mich darin wieder alle Ungefügigkeit/ so sich wieder mich erhoben/ wunderbarlich und gnädig geschützet und erhalten. Aber wer kan H. Err alle deine Wohlthaten erzehlen un dieselbè preisen?

Ich dancke/ rühme und preise solche und alle andere deine unzählige Wohlthaten/ von dem innersten Grund meiner Seelen/ und freue mich deiner Güte.

Aber auch mein H. Err und Gott/ ich elender Mensch betrübe mich/ wenn ich bedencke und betrachte meinen Ungehorsam/ Undanck und sündliches Leben/ da ich viel Böses begangen/ viel Gutes versäurnet/ und mich oft deiner Gnade und erzeugten Güte verlustig gemacht.

Darumb ruffe ich zu dir aus der Tieffe : vergib mir doch alles/ was ich die Zeit meines Lebens/ mit Gedanken/ Worten und Werden/ wider dich meinen Gott gesündigtet habe. Ach Gott erbarme dich doch über mich/ du herglicher Erbarmer/ der du geschworen/ du hast nicht Lust am Tode des Sünders/ sondern wilt daß er sich bekehre und lebe.

Nun du herglicher Erbarmer/ der du die wesentliche Barmherzigkeit selber bist/ verstoß mich nicht/ und vergilt mir nicht nach meinen Sünden/ sondern sey mir gnädig nach deiner Güte/ und tilge alle meine Sünde nach deiner grossen Barmherzigkeit/ und bekehre du mich mein H. Err

Herr und mein Gott/ und schaff in mir ein neues Herz/ und gib mir einen neuen gewissen Geist/ leite mich alle wege in der Wahrheit/ und leite mich.

Reinige mein Herz und meine Seel/ Sinn und Gedanken/ gib mir herrliche Neu und Leyd meiner Sünden/ und einen Eckel und Abscheu vor dieselbe/ erleuchte und heilige mein Herz und Seel Gib mir Gnad und Krafft/ daß ich allen Sünden/ der Welt/ und mir absterben möge/ und dir lebe in Heiligkeit und Gerechtigkeit. Laß mich deine Gnad allerwege erfreuen/ laß mein Herz und Seel allerwege seyn dein Tempel und wohnung. Wohne du in mir/ sey du mein Leben/ Trost und Heyl/ herrsche in allen meine Gliedern/ erhalte in meinem Herze und Seele den wahren Glauben. Laß deine Liebe unauffhörlich brennen in meiner Seelen alle Tugenden grünen. Ach Herr laß meine Seele deine Augenlust seyn/ schmilde un ziere sie aus/ mit deiner Liebe. Gib mir ein frommes/ Gottfürchtige un göttliebendes/ gläubiges und verständiges Herz/ laß mich wachsen und zunehmen in der Gottseligkeit/ daß ich deinen Willen allerwege mit Lust vollbringen möge.

Ach Herr lehre und erinre mich auch allerwege/ daß es ein Ende mit mir haben muß/ und mein Leben ein Ziel hat und ich davon muß / und mach du mich doch gegen dasselbe bereit. Laß mich auch nicht plötzlich und uuersehens damit überfallen werden/ sondern verleyhe mir O du grundgütiger Gott/ ein seeliges sanftes und fröhliches Ende/ und nimb meine Seele in deine Hände. Sey du mein Trost Labfahl und Herzensheil/ in meiner letzten Noth/ sey du mein Licht wenn meine Augen brechen/ und nimb mich auff zur ewigen Freud und Seeligkeit. Denn dir Herr befehl ich meine Seel und Geist/ mein Leib und Leben/ denn du hast mich erlöset/ ich bin dein/ laß mich nicht aus deiner Hand gerissen werden. Verleyhe meiner Seelen/ eine fröhliche/ fried freudige heim und Himmelfahrt. Meine Gebeine laß ruhen bis an den jüngsten Tag. Als dann vom Tod erwecke mich/ daß meine Augen sehen dich/ in ewiger Freud O Gottes Sohn/ mein Heyland und der Gnaden Thron.

Im ubrigen befehl ich dir/ O du Allmächtiger Gott/ mein Weib und Kinder/ in deinen mächtigsten Schutz/ gnädigste vorsorge und pflege. Tröste/ versorge/ gesegne Sie alle an Seel und Leib. Bewahre Sie vor Irthumb/ falscher Lehr und gottlosem Leben. Erhalte sie mein gnädiaer Gott/ in deiner Wahrheit/ regiere Sie mit deinem Heiligen guten Geist/

laß es Ihnen nimmer an deinem Trost mangeln / erhalte Sie in einem gottseeligem Leben und wandel. Gib Ihnen auch was Ihnen nöthig ist zu diesem Zeitlichen und ewigen Leben/ und wenn sie ihren Lauff vollendet haben/ so beschere Ihnen gleichfalls ein seeliges Ende/ und nimb sie auff zur ewigen Herrlichkeit.

Auch befehl ich dir du Erz-Hirte unserer Seelen deine Christliche Kirche/ insonderheit diese deine Gemeine/ zu welcher du mich beruffen hast. Hilff jedem nachdem er in Gefahr und Noth stecket / und deiner Hilff bedarff. Erhalte was gesund am Glauben und Gewissen ist/ die Irrigen bringe zurecht. Verleyhe allen Sündern ein bußfertiges Herz und bekehre sie/ laß sämptliche wachsen und zunehmen/ in der Gottseeligkeit. Gib daß das Wort so ihnen geprediget worden/ viel Früchte bey ihnen bringe/ gib das Gedenken zu meiner Arbeit/ gesegne dieselbe und die ganze Gemeine. Meinen Widersachern und Verfolgern vergib Herr/ und bekehre sie. Und nach meinem Absterben/ so versorge diese Gemeine/ mit einem tüchtigen und geschickten Lehrer/ so deine Ehre und dieser Gemeine Bestes suche. Erhöre mich Gott/ umb deines H. Namens willen! Amen!

Auch aber meine liebe Frau und Kinder/ so ihr nach dem Willen Gottes nach bleibet/ befehl ich/ dem gnädigen Hilff und Segenreichen Schutz Gottes und seiner Gnade/ der Erhalte Euch/ im wahren seeligmachenden Glauben/ Gottseeligem Leben/ bewahre euch für allem Unglück der Seelen/ Leibes/ Gutes/ und der Ehren. Er erfreue euer Herz und Seel mit seiner Gnade allewege/ und verleyhe Euch allen/ eine Seelige sanfte und fröliche Nachfahrt zu seinen Zeiten/ und helffe uns in den Himmel gnädigst zufahnen.

Insonderheit aber/ sage ich meiner lieben Frauen Danc! für alle Lieb und Treue/ Gott der Allmächtige vergelte es reichlich/ sey Ihr Trost/ Stab/ Hilff und Beystand umb Christi Willen.

Hiebey ermahne ich Euch meine liebe Kinder/ zur wahren beständigen Gottesfurcht/ laß Euch das Ewige herzlich angelegen seyn/ liebt Gott/ liebet und höret gehorsamlich sein Wort/ liebet Friede und Wahrheit. Insonderheit lebt unter einander in Einigkeit/ und diene einer dem andern nach der Gabe die Er von Gott hat. Ehret Euer Mutter
euer

euer Lebenlang/ betrübet und verlasset sie nicht. **Schätze und Reichthumb verlasse ich Euch nicht/ sondern einen gnädigen Gott.** - etc. etc

So weit des Seel. verstorbenen selbst-reigene Worte.

Aus welchem seinem Christlichen Bekänntnis und schönen Gebete gar klärlich zuersehen ist/ der feste Glaube/ die inbrünstige Andacht/ herzlichliche Demuth/ und beständige Hoffnuug/ die unser seeliger HERR Pastor und Senior zu seinem GOTT gehabt/ und seinen Wandel mit Paulo stets im Himmel geführt. O wie oft pflegte der liebe Mann doch zu klagen/ über das böse/ ungerechte Wesen der argen Welt/ und zu bezeugen daß er einen grossen Eckel an aller Uppigkeit/ Bosheit/ und Eitelkeit hätte. Darumb wünschte Er dahin zu kommen/ wo alle seligste Vollkommenheit zu finden. Wozu Er sich den allerwege durch des H. Geistes Beystand bereit gehalten/ wie Er dann gerade vor 14. Tagen von dem Tage des Seel. Abschiedes zu rechnen/ mit dem wahren Leib und Blute Jesu Christi im H. Abendmahl sich versehen hatte/ und mit diesem theuren Zehr-Pfennig zu einer seligen Abfahrt sich fertig gehalten. Und wie wohl Er diesen ganzen Winter/ sich matt und schwach befunden/ ja vorher schon einige Jahr hero vielfältige Schmerzen oder Stich von Flüssen gefühlet / welches alles Er in stiller Gedult ganz Christlich ertragen/ so geschah es doch das am 23. May dieses Jahres/ der Catarrhus mit dem er sich wohl über 14. Tage vorhin geschleppt hatte sehr stark an kam/ und fand sich dabey ein grosser Haupt-Schwindel/ daß er nicht stehen konte/ sondern auffß Bett niederfiel. Wie er bey Gebrauchung guter Medicamenten sich etwas recolligirte, so fiel der kalte Fluß vom Haupt immer stärker und stärker/ daß ihm auch die Zunge schwer zu gebrauchen fiel. Doch war er geduldig und ergab sich mit gläubiger Andacht ganz willig/ in den heiligen Willen seines Gottes. Und so bald Ers bey sich merckte daß ihm solcher Zufall das Grab prophezeiete/ nahm Er auch mündlichen Abschied von seiner vielgeliebten Fr. Ehe liebsten/ sie andächtig ermahnende/ sich in Gottes Willen demütiglich zuergeben. Darnach seufftete Er oft selber zu seinem Jesu und betete herzlichlich/ ob ihm gleich/wegen des sehr starken Flusses die Rede schwer

fiel. Und da ihm die herrlichen Trost- Sprüche vorgesaget wurden/ hub Er ganz freudig/ und in starcker Zuversicht seine Hände empor. Nachgehends etwa umb 11. Uhr in der Nacht/ legte er das Haupt sanfft nieder und fing an zu schlaffen/ in welchem Schlaffer auch allezeit blieb/ ohn daß ihm zuweilen der Husten störere. Und so schlief Er immer zu ganz sanffte/ biß daß Gott/ die theur erlösete Seele/ die er in die Hände seines Erlösers so oft empfohlen/ den 24. May/ war recht in der Himmelfahrts Nacht umb 11. Uhr selig abforderte und ins himmlische Leben versetzte/ nachdem sie im Leibe gewallet hatte in dieser Sterblichkeit 70. Jahre 6. Monath 4. Tage; In welchen der Seelige Herr im Predigt- Ampt gelebet 48. Jahre 15. Wochen 6. Tage. Im Ehestande 48. Jahre weniger 4. Monath und 3. Wochen. Und ist 17. Kinder Vater/ und 26. Kindes- Kinder Groß- Vater geworden.

Nach-Rede.

Nun ist unser Seeliger Herr Senior. in der ewigen Freude. Nun ist Er in der Besetzung selig. Nun ist er vor Gottes Throne/ und dienet GOTT Tag und Nacht. Apoc. VII. 15. Nun ist Er in der Gesellschaft derer heiligen Engel und aller Auserwehkten Kinder Gottes.

So woll aber unserm in Gott seligeruhenden Herrn Pastori ist; So schmerzlich im Gegentheile empfindet diesen Riß/ die in der größten Bekümmerniß sich befindende Frau Witwe. Sie spricht: Ich mag woll klagen: Du O GOTT speisest mich mit Thränen-Brodte/ und trändest mich mit einem grossen Maas voll Thränen Psalm XXX. 6. Sie erinnere sich aber/ der beweglichen Worte/ die ihr Seeliger Ehezerr da Er gemercket/ daß die Zeit seines seligen Abschiedes vorhanden seyn würde/ zu ihr gesprochen hat: Es muß doch einmah! geschieden seyn. Sie dadurch des unveränderlichen Schluffs des Allerhöchsten erinnerende: Sie entsinne sich Christlicher Maassen/ da ihr lieber ge-
 hrten

hrter und getreuer Ehe = Herr gestorben / da werde nun **GOTT** an Mannes Stat treten / und an Ihr wahr machen / seine höchsttröstliche Verheißung : Ich will dich nicht verlassen / noch versäumen / denn der dich gemacht hat / ist dein Mann / **3** **Ere** Zebaoth ist sein Nahme / Esa: LIV. 5. Wie ihr seliger Ehe = Herr sich auff **GOTT** verlassen / also verlasse sie sich auch in ihrem betrüben Witwen = Stande auff **GOTT** / so wird sie der höchste mit seiner Güte nicht verlassen. Derselbe sey auch ihre Stärke in ihrer Schwachheit und Alter / Er sey ihre Freude in ihrer Traurigkeit und Einsamkeit / und erhalte ihr ihre liebe Kinder zur angenehmen Gesellschaft / ja **GOTT** lasse sie nicht versucht werden über ihr Vermögen / sondern schaffe / daß es mit ihrer Versuchung ein solches Ende gewinne / daß sie es ertragen können 1. Cor. X. 13. 14.

Betrachte ich die grossen Schmerzen / welche die Woll = Ehrwürdige / Woll = Edle und Wollgelahrte / mehrentheils gegenwärtige / theils auch abwesende Herrn Söhne / und Schwieger Söhne / imgleichen die Woll = Edlen Viel Ehr und Tugendreichen Frauen und Jungfer Töchter und geehrtesten Groß = Kinder / über diesen Todes = Riß in ihren Herzen empfinden / so stelle auch denenelben in ihrer traurigen Ohnmacht woll zuerwegen vor / wie der gute Nahme / ein gute Gerüche / ihres wollseligen Herrn Vaters besser sey / denn die köstliche Salbe. Ecclesiast. VII. v. 2. Insonderheit weil dieser Ruhm nicht auff den beweglichen Sand = Grund unbeständiger Menschen Gunst gegründet ist ; sondern Ihm / als einem bis an das Ende getreu = beständigen Knechte Gottes von **GOTT** selbst Lob wieder fährt / 1. Cor: IV. 5. Welcher kräftigsterquickender Geruch / denn Sie auch alle bey ihrer gegenwärtigen Traur = Ohnmacht mächtig aufrichten wolle. Insonderheit wolle der grosse **GOTT** ihnen allerseits gnädigst verleyhen / daß sie denen rühmlichen Fußstapffen ihres in **GOTT** seligst ruhenden Herrn Vaters wie bis daher rühmlich geschehen / also

Also auch ins künfftige demselben mit eysrigem Fleiß standhaftigst folgen mögen. Es verleyhe ihnen allerseits der allergnädigste GOTT/ daß der woll-klingende Ruhm ihres Herrn Vaters/ glücklichst durch sie unterhalten/ und von Zeit zu Zeit vermehret werden möge/ daß an ihnen erfüllet werde/ was Syrach gesaget hat: Es ist/ als wäre er nicht gestorben/ denn er hat seines Gleichen hinter sich gelassen Syr. XXX. 4. Derselbe Allmächtige GOTT sey ihrer aller Vater und Berahter; Sie verlassen sich auff GOTT/ befehlen dem Herrn ihre Wege/ und hoffen auff ihm/ er wird alles woll machen Psalm XXXVII. 5.

Komme ich zu denen allerseits Hochgeehrten Bluts-Verwandten und Schwägerlichen Freunden/ und sehe wie dieselben ihre Thränen-Saat ausstreuen/ über die verlorrne Zierde und Trost ihrer ganzen Verwandtschaft; So wünsche auch denen insgesampt/ ein GOTT gelassenes Herz/ daß da dieselben wegen dieser umbgefallenen Seele ihrer Familie zittern/ Gottes-Gnaden-Hand Sie ferner fest halten/ für fernern Todes-Fällen behütten und in stets vermehrender Aufnahme, sie erhalten wolle.

Nun ist nichts mehr übrig/ als die letzte gute Nacht/ welche unser nunmehr in GOTT seligruhender Herr Pastor nimpt von dem Hoch-Wollgebohrnen Herrn Patrono, gegen dero Excellenz sich bedankende für dero hohes und geneigtes Patrocinium welches er die Zeit hero genossen / wünscht' dagegen / daß der grosse GOTT/ von dero hohen Hause/ alle traurige Fälle abwenden und sie im beständigem Flor/ und allem Leib- und geistlichen Wollergehen beständigst erhalten wolle; Nicht zweifelnde/ so wie sie dero hochgeneigtes Patrocinium ihm niemahlen versaget: Also werden sie auch dessen betrübten Hinterbliebenen dasselbe zu vergnüglicher Beruhigung in dero betrübten Zustande noch ferner genießen lassen.

Auch wendet sich der Seelige Herr Pastor zu denen andern Wollgebohrnen Häuptern dieser Gemeine/ und denn auch zu allen seinen Liebwehrtesten Pfarr- und Beicht-Kindern/
und

und saget denenselben Danc für die Christliche Liebe/ Gewogenheit und Verpflegung/ so Sie die Zeit seines geführten Ampts Ihm erwiesen haben ; Wünschet dagegen denenselben zu sampt allen ihren Häusern/ von dem grossen GOTT dessen allen reiche Belohnung.

Vornemlich münchet der Seelige Herr Pastor allen seinen so herzlich geliebten Zuhörern/ daß Er Sie alle vermehleins seinem JESU darstellen und sprechen könne : Hier bin ich Liebster JESU/ hier sind auch die/ die du mir gegeben hast Joh. XVII. 24. Und dieses seines Wunsches gewehrung zuverhalten/ wünschet Er denenselben wiederumb einen Hirten nach dem Herzen Gottes/ der sie weide mit Lehre und Weisheit. Jerem. III. 15.

Hierauff nimt unser Liebwehrtester Herr Senior Abscheid von E. Ehrwürdigen Fraternität, dieses Lauenburgischen Districts, wie er dann solches auch bey unserer letzten Zusammentuffte würcklich geleistet hat ; Bedandtet sich gegen dieselbe für alle getreue Ampts-Brüderliche Freundschaft und geleistete gehorsame Folge. Befiehet Sie GOTT und seiner Gnade/ mit herzlichem Wunsche/ daß ihre Arbeit im Herrn nicht vergeblich seye ; sondern ein jeglicher unter ihnen von der Hand JESU die unverwelckliche Krone der ewigen Ehre und Herrlichkeit erlangen möge

Insonderheit kehret Er sich zu seiner herzlichsten Ehegatin/ giebt derselben nunmehr die letzte gute Nacht und bedandtet sich vor alle erwiesene eheliche Liebe und Treue/welche Sie Ihm Zeit wehrendes ihres Ehestandes/biß in die 48. Jahre geleistet hat/ mit angehengtem Wunsche : GOTT sey euer Vergelter. Hier waren wir ein Herz in zweyen Leibern/ jetzt sind wir durch den Tode getrennet/ bald werden wir im ewigen Leben wieder zusammen Kommen. Laßt Euch diese Scheidung nicht gar zu sehr zu Herzen gehen/ sondern tröstet euch auch wieder. Dann von Traurigkeit kömpt der Tode und des Herzens Traurigkeit schwächet die Kräfte/ Syr. XXXVIII. 18. GOTT sey eure Lust in aller Last und Unlust.

Darauff bistet Er seine Vater-Hand zum letzten Kindlichen Kusse
G
dar

dar seinen herzlichsten Herren Söhnen und Schwieger-Söh-
nen/ seinen geliebtesten Frauen und Jungfer Töchtern; und
Wehrtester Groß-Kindern/ erkennet die Ihm von ihnen allemahl
erwiesene Herz-Bindliche Zuneigung mit Väterlichem Dancke; Über-
giebet sie allseits der reichen Segens- und Schutz-Hand des all-
mächtigen GOTTES/ der da jederzeit sie wolle wachsen und grü-
nen lassen/ auch derer allbereit wollwachsende Häuser in beständigem
Wollseyn erhalten.

Endlich gibe Er auch die letzte gute Nacht allen seinen
Bluts-Verwandten und Schwägerlichen Freunden und uns
allen ins gesampt/ mit herzlichem Dancke vor alle erwiesene Freunds-
schafft und Christliche Liebes-Dienste ersetzende/ und dagegen uns
diesen Segens-Wunsch hinterlassende.

Gesegn euch GOTT der **HERRE!**

Ihr vielgeliebten mein!

Trauret nicht allzu sehr!

Über den Abschied mein!

Beständig bleibe im Glauben!

Wir werden in kurzer Zeit!

Ein ander wieder schauen!

Dort in der Ewigkeit!

Wir hinwiederumb wünschen dem entseelten Christlichen
Cörper in dem Schoß der Erden eine sanffte Ruhe. An jenem grossen
Gerichts-Tage/ eine fröliche Auferstehung und Vereinbahrung mit
der Seelen zu dem zukünfftigen ewigen Freuden-Leben/ uns aber zu
rechter Zeit und Stunde eine selige und fröliche Nachfabrt. Wen
man solches nebst mir von Herzen verlanget/ der seufftze hienumb
zu GOTT in einem gläubigen und andächtig-
gem Vater Unser,

II.

1.

1763, 10. August. Otto Carl Heering ansøger Kongen om Expektance paa Embedet som Skovrider i Vordingborg. — Med tre Bilag.

Stormægtigste Monarch

Allernaadigste Arve-Herre og Konge!

Den Tilflugt, Deres Kongl. Majestet allernaadigst forunder Faderløse, fylder mig med den allerunderdanigste Dristighed at nedlægge dette Blad til Deres Kongl. Majestets helligede Fødder.

Min Salig Fader Burchardt Heering nød den Naade at denomineres af Deres Majestets Høyst-Salig Her Far-Fader til Cabinets-Secretair effter 20 Aars Tieniste hos Geheime-Raad Bluhme, kort før en hidsig Feber endte hans Dage i mit Livs spæde Aar. Min Moder har nydt den Lykke at være Cammer Jomfrue hos Høy-Salig Kongl. Høyhed Printz Friderich Christian; hvilcken Glæde dog ved Hans Kongl. Høyheds mellemkommende Død kun varede kort. Kand denne mine Forældres tynde Skiæbne gjøre mig værdig til mindste Naade? Saa lad, Allernaadigste Konge! mig, som deres eeniste Afkom, nyde den mindste Følge af de gode Ting, som Mildhed og Naade kunde have skiænket, om Døden icke for hastig havde determineret min Faders Leve-Grendser. Jeg selv, Allernaadigste Konge! som fra min Ungdom har haft Lyst til Forst-Væsenet, har nu i 9 Aar ladet det mig være angelægen til saadan Tieneste allerunderdanigst at gjøre mig habiliteret. De 3 sidste Aar har ieg tilbragt i Ober-Forster Olsens Tieniste, hvis Vidnesbyrd ieg allerunderdanigst formaster mig dette Blad at vedføye. Mine bæste Aar ere snart forløbne, og hvad større Haab kand en i mange Maader Faderløs gjøre sig om Befordring, uden ved at paakalde Deres Majestet som Landets-Fader til faderlig Naades Udviisning. Ald den Naade, som ieg i Støvet beder om, er Exspectance paa Skovrider Melchior Folsachs Tieneste paa Wordingborre-Amt. Fyldes mit allerunderdanigste Ønske? saa tillad Aller-Naadigste Konge! at ieg af allerunderdanigst Taknemmelighed fylder min Haand med at give 1000rd skriver Et Tusinde Rixdaler til Sorø Kirckes Brøstfældighed. Aandernes Fader indleede Deres Kongl. Majestets Hierte til denne min allerunderdanigste Ansøgnings mildrigste Bønning.

Glædes ieg? hvor meget meere glædes da ey min bedagede Moder, som ved saa mange Viderværdigheder har saa offtte maattet seet sig

berøvet det glædelige i Livet. Mens ingen Glædes Virckning skal være større hos mig end med allerunderdanigst Troeskab og Fliid at hendøe

Stormægtigste Monarch
Aller-Naadigste Arve-Herre og Konge
Deres
allerunderdanigste troe Tiener
og Arve-Undersaat
Otto Carl Heering.

Liunge ved Sorøe
den 10de Aug. 1763.

(Suppliker til Rentekammeret, Rigsarkivet).

Bilag til ovenstaaende Ansøgning.

A.

1761, 22. Maj. Overførster Anders Olsen anbefaler Otto Carl Heering, der har tjent ham i 3 Aar.

Siden Otto Carl Hering, som har været hos mig underskrevne Kongelig Mayestæts Ober Førster paa Kiøbenhavns Amt, i Condition i 3de Aar, for at exercere sig i Skov- og Jagt-Væsenet, og udi ermelte Tiid opført sig saaledes, som et honet Menneske vel egner og anstaar, og da hand derom har været min Attest begiærende for at søge sin Fortun, naar Lejlighed gives hos andre, som hans Tieniste kunde behøve, vil jeg herved paa beste Maade have hannem recomanderet,

Kirchewærløse den 22. May
1761.

*Anders
Olsen.*

B.

1763, 12. Juli. Overførster Anders Olsen anbefaler Otto Carl Heering, der har tjent ham i 3 Aar.

Hos mig undertegnede, Hans Kongl. Majestets Oberforster i det Øster Siellandske District, har Otto Carl Heering været i 3 Aar, for at øve sig i Skov- og Jagt-Væsenet |: for der ved i Fremtiiden at søge sin Emploi :|

Hvor effter han saaledes har lagt sig og der i giordt saadan Fremgang, saa han ey mangler nogen af de Eegenskaber, der til slige Tienester udfordres, hvor om, saavel som hans honette Opførsel og Leve-Maade dette mit santfærdige Skuds-Maal alle Tiider, og ved alle Leyligheder skal geleyde hans Ansøgning:

Kirchewærløse
d. 12te Jul: 1763.

Anders Olsen.

Conform med Originalen bevidner

O. C. Heering.

C.

1763, 11. August. Overhofmester Greve F. Danneskiold Samsøe anbefaler Otto Carl Heerings Ansøgning om Expektance paa Embedet som Skovrider i Vordingborg Amt under Henviisning til at Heering tilbyder at ville give 1000 Rdl. til Istandsættelsen af Sorø Kirke.

*Stormægtigste**Allernaadigste Arve-Konge og Herre!*

Een Mand hvis Navn er Hering har gjort allerunderdanigst Ansøgning om at vorde Allernaadigst constitueret Skov-Riider i det Wordingborgske udi den afdøde Skov-Rider Ravns Stæd. Men da Deres Kongelige May^t Allernaadigst har confereret Tjenesten til en anden ved Navn Hertz, saa er det han ved hoshæftede allerunderdanigste Supplique anholder om at nyde Expectance paa Skov-Rider Melchior Folsachs Tjeneste paa Wordingborg Amt. Som han nu tilbyder, ifald han maatte nyde den Naade virkelig at erholde Survivance paa bemeldte Tjeneste, at erlægge og skjænke til Sorø Kirke Et Tuusinde Rigsdaler, saa har jeg anseet det at være min Pligt, i dybeste Underdanighed at insinuere hans herved lagte allerunderdanigste Memorial, som jeg des meere fordrister mig at gjøre, da jeg deels har, deels kand bevise med vedlagte Ober-Forster Anders Olsens Attest, at han er skikket dertil.

Allernaadigste Konge! Sorø Kirke har allerede i mange Aar været og endnu er saa brøstfældig og slet, baade uden og inden, at den har høyt saadan Hjælp behov, som Academiet hverken er pligtig eller formuende at give den. Kirkens Bygning, Tag og Heigning ere aldeles slette, dens Orgelverk er saa aldeles ruinered, at det allerede saa nær udi to Aar ikke har kundet bruges. Alle Kirkens Ornamente |: og skal der være nogen, bør de dog være anstændige :| hænger i Lasser, Vinduer og Dørre ere saa slette og brøstfældige, at Menigheden lider meget derved. Saaledes har jeg forefunden den, saaledes er den endnu, og jeg veed aldeles ingen Raad eller Udveje til at faa den bragt i Stand, da Kirken ikke har nogen Indkomst eller Midler, ja er i stor Gjæld baade til Roeskilde Kirke, saavel som til Academiet. —

Nu findes en Lejlighed, som vel neppe vil træffes igien, at denne Mand tilbyder Et Tusinde Rigsdaler til at bringe Orgelværket, Ornamente og alt det, der udkræves til Orden og Skik og Anstændighed inden i Kirken i Stand, og til den nødvendigste Reparation udvortes, saa at Menigheden i det mindste kand sidde i Kirken fri for Regn og Blæst, som ungefærlig heraf kand bestrides. —

Dersom Deres Kongelig Majestæt i Naade bønholder hans Ansøgning, beviises Kirken, Menigheden, ja Academiet selv en Naade derved, hvorfor jeg og i dybeste Underdanighed fordrister mig derom at gjøre allerunderdanigst Ansøgning. Forblivende indtil min Død

Eders Kongelig Majestæts
 allerunderdanigste
 tropligtskyldigste tiener
F Danneskiold Samsoe.

Sorø Academie
 d. 11. Augusti 1763.

1767, 11. Juni. Otto Carl Heering ansøger Kongen om det ledige Embede som Amtsforvalter over Antvorskov og Korsør Amter.

*Stormægtigste Monarch
Allernaadigste Arve-Herre og Konge!*

Da Amtsforvalter-Tienesten paa Antvorschov og Corsør Amter er bleven vacant ved Hr Justice-Raad Bruuns Forflyttelse, saa er det ieg her ved i dybeste Underdanighed fordrister mig at bønfulde Deres Kongl. Majestet om samme vacante Tieneste, den ieg icke alleene forpligter mig troeligen at forestaae, og derfor at stille antagelig Caution, om samme allernaadigst maatte vorde mig confereret, men endog allerunderdanigst tilbyder mig, som det allermindste Beviis paa min Skiønsomhed for saadan Høy Kongl: Naade, og til Lindring for Deres Majestæts Casse, aarlig at betale Hr Cammer Raad Kehlet paa Falster den ham allernaadigst tillagte Pension.

Allernaadigste Konge! Der kræves intet til denne Tieneste at forestaae, uden det ieg har gjort mig øvet udi, der fordres intet til den at faae, uden Kongens Naade, den ieg allerunderdanigst indflyer til.

Gud, der har Kongers Hierter i sin Haand, bøye og den allermildeste Konges Hierte til naadig Bønnhørelse! Gud selv igien bønnhøre alle Bønner for Kongen og Kongens Vel, saa lycksaliggjøres Landet, saa bønnes den iblant Landets Sønner, der i allerdybeste Underdanighed er og til sit Støv forbliver

Stormægtigste Monarch
Allernaadigste Arve-Herre og Konge
Deres
allerunderdanigste
troe Tiener og Undersaat
Otto Carl Heering.

Khavn.
d: 11te Jun: 1767.

(Suppliker til Rentekammeret, Rigsarkivet).

1773, 6. Maj. Det Kgl. Danske Kancelli indstiller til Kongen, at den af Otto Carl Heering indgivne Ansøgning om at maatte forundes i Pension den af ham forhen som Fuldmægtig ved Vajsenhuset oppebaarne Gage, ikke kan bevilges.

Studiosus Otto Carl Heering har tilforn ansøgt at maa beskickes til Kongelig Fuldmægtig ved Waysenhuset og Missions Collegium, da han forhen af Etatz Raad Finkenhagen har været antagen som hans Fuldmægtig, og maatte reversere sig til at tiene i 6 Aar, uden at søge anden employ, men at den nuværende Inspecteur ved Waysenhuusets Opretelse icke igien er bleven antagen.

Derover blev da indhentet Waysenhuusets Directeurers Erklæring, hvorudi de forklarede, at Supplicanten aldrig har været Betient af Stiftelsen, men alleene staaet i Finchenhagens private Tieneste, som følgelig efter den Ret, enhver Hosbond har, kan afskeedige ham, naar han icke længere behøver hans Tieneste, hvortil Etatz Raad Finkenhausen ogsaa meget meere var anlediget, som han selv afgick fra Embedet og altsaa, om Contracten endog hafde været forbindtlig paa begge Sider, hævedes af sig selv, ligesom og Supplicanten, da Opsigelsen skede, og Lønningen blev ham betalt til Fahredag, icke ankede derpaa.

Dette er efter Befaling bleven Deres May^t forestillet, og derpaa under 31te Decembris 1772 resolveret.

Denne Ansøgning om at blive Kongelig Fuldmægtig ved Waysenhuuset og Missions Collegium kan icke bevilges.

I den Anledning har Supplicanten nu paa nye ansøgt at maatte tillegges i aarlig Pension, hvad han forhen som Fuldmægtig har haft ved Waysenhuuset indtil Kongelig allernaadigst Promotion.

Memorialen er paategnet at skal forestilles.

Hvorfore herom er bleven corresponderet med Finantz-Collegio, som derpaa har meldet, at det aldeles icke kan paabyrdes den Kongelige Cassa, at opreyse den Skade og Tab, nogen privat Person kunde lide ved en Institut, der icke staaer med Hans May^{ts} Tieneste eller den almindelige Landets Cassa i mindste Forbindelse, men formeener derimod at Supplicanten kunde have grundet Paastand at indsættes i sit forrige Embede, nu det heele Institut er bleven retableret.

Thi skulle Cancelliet, i Heenseende til dette sidste allerunderdanigste referere sig til foranførte Waysenhuus Directeurernes Erklæring og Deres May^{ts} derpaa givne Resolution, samt iøvrigt indstille, om han ved Leylighed andensteds maatte befordres.

Rotuli over Danske Cancellies Forestillinger 1773, fol. 137—39. (Rigsarkivet).

4.

1775, 21. Septbr. Udtog af Otto Carl Heerings Ansøgning om Pension.

Otto Carl Heering her af Staden andrager, at hand tilforn har været Fuldmægtig ved Weysenhuuset, men ved de derved foregaaende Forandringer er hand bleven brødløs. Hand har ved sidste Forandring søgt at blive Kongel. Fuldmægtig, men uden Frugt, hvortil kommer, at hand har resolveret sig ved Tiltrædelsen at vedblive i 6 Aar, uden at søge anden Employ, hvorved han formener at have forbundet sine Contrahenter til at vedligeholde Contracten i de 6 Aar, og derefter at skaffe ham videre Befordring. Supplikanten har derefter søgt Birkeskriver-Tienesten i Ballestrup, men samme er nu bortgivet; han beder derfor, at hand, da hand nu er over 40 Aar, og mangler det fornødne til sit Ophold, maae tillægges i Pension det hand tilforn har havt i Gage, indtil hand kand blive be-

fordret til et Embede med Attest om hands Duelighed fra Conferentz Suhm og Etatz Raad Finckenhagen.

Memorialen indkom den 15de Martii med Prindsens Brev, og er paa-tegnet, at skal forestilles: herhos en Ansøgning om det samme til Prinds Frederich, som og er paa-tegnet at forestilles.

Ved Ansøgning nedsendt af Printzen den 9. Sept. 1775 med Formel-dende: „Kunde dog Heering hielpes:“ anholder Supplicanten, som endnu er brødløs, at ham fra dette Aars Begyndelse maae tillegges det nød-vendige til Livs Ophold af Missions Cassen.

Cancellie Collegium d. 21. Sept. 1775.

Supplikprot. 1773, Mart.—Jun. Nr. 219.

5.

1775, 20. Dec. Otto Carl Heering gentager sin Ansøgning om Pension.

Underdanigste Pro Memoria.

Efterat ieg i Aaret 1771 ved Waysenhuusets Ophævelse |: hvorved, saavel som Missions Collegium, ieg tiende som Fuldmægtig :| var bleven brødløs, søgte ieg allerunderdanigst under 10de Mart. 1773 Hans Konge-lige Majestet om en allernaadigste Pension indtil videre Empleo.

Denne min allerunderdanigste Ansøgning var enten sidst i Mart: eller i April samme Aar til det høye Finantz-Collegii Erklæring.

Som ieg nu veed, at høystbemelte Erklæring var favorable for mig, og ieg er saa forvissat om, at høystsamme icke lidet ville oprette mit Tab og befordre mit Beste, saa er herved min underdanigste Bøn, at Deres Excellencer ville være saa naadige, at lade mig meddeele en Gien-part deraf.

K:havn. den 20de Decbr. 1775.

Til

Det Kongl. Finantz-Collegium.

Paategning: ad acta.

underdanigst
af

O. C. Heering.

III.

DEN HEERINGSKE GAARD.

1619—1839.

Den gamle Gaards Historie kan forfølges tilbage til Christianshavns Grundlæggelse, der snart ligger tre Aarhundreder tilbage i Tiden.

I December 1617 afsluttede Kong Christian IV Kontrakt med Ingeniøren Johan Semb om at anlægge Christianshavn, der dels skulde tjene som Havn, dels danne et Værn for Flaaden, Tøjhuset, Slottet og den gamle By.

1618 lod Kongen til dette Formaal udskrive en almindelig Skat, samt udarbejde en endnu bevaret Plan over det nye Byanlæg, der i sine Grundlinier væsentligt er uforandret, dog med den Undtagelse, at Strandgade, der laa ud til Vandet, fra først af og indtil Christian V's Tid kun var bebygget paa den ene Side.

I sit 5. April 1619 daterede aabne Brev om Købstaden Københavns Udvidelse med den ny By Christianshavn stillede Kongen de lysthavende frit at vælge sig en Grund paa Byggeplanen. Naar den paagældende havde opfyldt Grunden, der sikkert ofte laa under Vandet, og den var bleven indhegnet, skulde der meddeles ham Skøde paa Grunden, „til evig Arv og Ejendom uden Jordskyld“, mod at forpligte sig til „paa samme Plads efter Stedets Lejlighed at opsætte en god Købstadsbygning.“ Samtidig indrømmes den ny Bys Indvaanere Fritagelse for al borgerlig Skat og Tynge for de første 12 Aar samt Toldfrihed i 7 Aar for alle Varer, de udførte af Landet, hvorimod Kongen forbeholdt sig Accisen af al „fremmed Drik“, de maatte indføre i Riget.

De ældste Skøder lyder næsten alle paa 48 Alens Bredde og Façade til 2 Gader, og da den Heeringske Gaard omtrent maaler samme Bredde (49,17), har den i Tidernes Løb holdt sig uforandret i Henseende til Grundens Udstrækning. Med Hensyn til Gadernes Benævnelse kan mærkes, at Kongensgade senere fik Navnet Wildersgade, og Nedergade kaldtes Overgaden neden Vandet.

Gaardens første Ejer var Villum Petersen, „Borger og Indvaaner udi Kjøbenhavn“, der af Kongen under 23. Februar 1626 fik Skøde for sig og Arvinger paa „Vor og Kronens Plads, Jord, Grund og Eiendom udi den nye Stad Christianshavn, som han selv haver ladet opfylde og indhegne.“ Pladsen strakte sig „udi Nordvest og Sydvest mellem S. Sophiegade neder Vandet og lille Torvegade 87 Alen, udi Bredden 24 Alen, imellem Nedergade og Kongensgade (Wildersgade), liggende mellem Mikkell Wibes og Steffen Sørensens Plads, med Jordgrund og Ejendom, udi Brede og Længden, saa og med sin fri Fortov fortil efter Bredden for fornævnte Plads og ud til Dybet i det Vand, som løber igennem Byen.“ Af Grundplanen fra 1619 hidsættes her et Udsnit, omfattende den Bygningskarré, hvori Willum Petersens Gaard laa.

Nedergaden				
Lille Torre- gade	Tomas Lorck	Michel Wibe	Willom Peitersøn	St. Sophie Neder- gade
	Gelis Petersøn		Stefan Sørensen	

I et Indlæg til Skødet bemærkes, at Mikkell Vibe og Steffen Sørensens Plads endnu er ubebygget.

Trods de fristende Begunstigelser, Kongen havde givet den ny Stad, gik det kun meget smaat med Bebyggelsen, hvorom ogsaa vidner den 1635, 27. Juli, optagne Synsforretning, hvori Ejerne af de paa Planen afriidsede Gaarde opføres uforandret. 20: Peder Nielsens Plads fra Nedergade og til Kongensgade, slet øde bebygget. 21: Wilhelm Peitersens Plads er bebygget Halvparten til Nedergaden; til Kongensgade øde. 22: Mikkell Vibes Plads derhos aldeles øde. 23: Thomas Lorcks Plads derhos, aldeles øde. 24: Gilles Peithersens Plads er til Kongensgade forfyldt og ikke indhegnet, som nu tilhører Maren Lamberts.

Stefan Sørensens Navn er forsvundet; han er sikkert den Steffen Sørensen, der først var Renteskriver og fra 1626 til sin Død 1629 Skriver paa Bremerholm.

Willum Petersen afhændede, uvist hvornaar, Gaarden til

HR. HENRIK LINDENOV.

Denne, der ikke maa forveksles med sin Fætter Henrik Lindenov til Gaunø († 1653), der ikke blev Ridder, var Søn af Otte Lindenov til Borreby, fødtes o. 1602 og arvede efter Faderen Øveds Kloster (Fers Herred), som han solgte 1666, og erhvervede Tersløsegaard, som han (1668) afhændede til Henrik Bjelke. 1639 var han Ritmester ved Adelens Rostjeneste i Skaane og deltog 1644—45 i Krigen, var 1646 Major og blev 1648 slagen til Ridder. Samme Aar blev han forlehnet med Hørje og var 1649—58 forlehnet med Christiansstad. Fra 1664 var han Stiftamtmand over Fyens Stift og døde 1673 paa St. Hans Kloster. Han var gift med Beate Ulfeld, en Datter af Christopher Ulfeld.

Henrik Lindenov solgte Gaarden til Borger og Brygger paa Christianshavn

ESPEN NIELSEN.

I Aaret 1654 forskrev han Gaarden, der i Pantebrevet omtales som „min Gaard, liggendes her i Staden ved Kanalen, som løber her igennem Byen og jeg af velbyrdig Herr Henrik Lindenou købt haver“, til Borgmester Jens Sørensen for et Laan af 700 Rdlr. Denne Sum skulde være tilbagebetalt til 11. Dec. 1655, hvilket ogsaa maa være sket. 1672 fik Espen Nielsen af Kongen Skøde paa en Plads liggende sønden for hans Hus langs Kanalen, fra Overgaden neden Vandet til Hjørnet af Sophiegaden, 47 Alen bred, langs Sophiegade neden Vandet 84 Alen lang, ligesaa i Kongensgade fra Hjørnet til hans egen Plads og Bolig 45 Alen, nok langs hans egen Plads og Bolig 84 Alen. Denne Grund er Pladsen nærmest Sophiegaden. Det paalagdes ham i Skødet for sin Part at lade forfærdige, brolægge og vedligeholde Gaderne og Bolværket, endvidere maatte han for sig og Arvinger love ikke at bygge nogen Bygninger ud paa Gaden indtil Rendestenen, og endelig skulde han forpligte sig til paa den ham overladte Grund inden 3 Aars Forløb at bygge en god Kjøbstadsbygning.

Paa Matrikelkortet af 1689 ses „Kirsten salig Espen Nielsens Bryggergaard med to Lejevaaninger og Plads“ til Kongensgade. 1694 afhændede hendes Arvinger Niels Jensen Aalborg, Rektor ved Christianshavns Skole, og Lauritz Espensen, Borger og Ind-

vaaner i Christianshavn, efter deres salig Moder, Kirsten Espen Niensens Gaarden til Borger og Brygger sammesteds

JENS CHRISTENSEN.

Købesummen for Gaarden, Grunden og tilliggende to Vaaninger med Byggerettighed med tilhørende Bryggerredskab samt fersk Pumpevand med alt mur- og nagelfast og fire Jernkakkelovne, var 3100 Sletdaler. Jens Christensen ejede endnu 1708 Gaarden, men 1710 anføres som Ejer Brygger

HAAGEN ANDERSEN,

der døde kort efter. Gaarden blev efter samtlige Arvingers Begæring sat til Auktion og tilfaldt ved andet Bud for 1400 Rdlr. Arveladerens Søn

MIKKEL HAAGENSEN,

der 1712, 10. Febr., lod foretage en Taksation af Gaarden, der vurderedes til 1650 Sletdaler. Synsforretningen, der giver et godt Billede af en Bryggergaards Indre for 200 Aar siden, udsiger følgende:

Først udtil Kanalen er et brøstfældigt Plankeværk; derpaa er en Port til Indkørsel med behørig Hængsler og Laas. Bag udi Gaarden staar et Baghus paa 7 Fag, tvende Loft højt og en Kvist over trende Fag, alt af Mur og Bindingsværk. Under samme Hus er en grundmuret Kælder, brolagt og afdelt med gamle Lægter. Opgangen til Huset er af en Trappe paa 9 Trin til en Forstue, bare Vægge; Gulvet af Sten derhos er en Stue paa 4 Fag; Væggene med Spaanemaatter, malede. En Bilæggerovn, trende Skruer høj, staar paa tvende Messingpiller, siret med 8 Messingknapper; Gulvet af Brædder. Derhos er et lidet Kammer ud til Haven; bare Vægge malede, en Bilæggerovn, tvende Skruer høj, staar paa en Jærnfod, Gulvet af Brædder. Derhos er et Køkken med en aaben Skorsten, bare Vægge, 2 Reoler, trende Hylder, en Retterbænk, en Vaskersten; Gulvet af Mursten. Paa den anden Side af Forstuen er et Portrum, som gaar igennem til Haven; derover er et lidet Kammer med bare Vægge, herover er en Sal paa 5 Fag bare Vægge, en aaben Kamin. Derhos er et Kammer paa tvende Fag, bare Vægge. Ud til Haven er et Kammer, udenfor en fri Gang, herover er Loftet udi et. Taget er brøstfældigt. Opgangen fra Forstuen og til Loftet er af 3 Stie Trapper.

Gaardparti fra Overgade n. V. Nr. 11. Sommer.

I Gaarden til vestre Side er et grundmuret halv Tags Hus paa 4 Fag, tvende Loft højt, med en grundmuret Kælder under, som bruges til Fadekælder, hvorudi staar 6 gamle Ølhove (Bænke, hvorpaa Tønderne sattes med det gærende Øl) og et Fadekar; Gulvet brolagt, Opgangen til en Forstue er af en brøstfældig Sidetrappe. Forstuen med tilstødende Stue, bare Vægge og en aaben Kamin; Gulvet af Brædder. Herover er Maltkammeret, agter oven over er Loftet; Taget brøstfældigt.

Næst hos paa samme Side er et Heltags Hus paa 12 Fag, tvende Loft højt; en Kvist paa 3 Fag, alt af Mur og Bindingsværk. Næst hos forbemeldte grundmurede Hus er et Bryggers med en aaben Skorsten og indmuret Bryggerkedel, et Gildkar (Kar, hvori det kogte Øl øses af Bryggerkedlen for at gære) med trende Jernbaand, et Tappekar med trende Jernbaand, en beslagen Ølhov, en Pumpe og Tilbehør, et Humlekar med Træbaand, tvende Render, tvende Puretønder (en Tønde med Huller i Bunden til ved Brygning at sie Urt fra Mask) en Malthæk, 5 Malt Roer, en grundmuret hel Kølle (Ovn til at tørre Malten i) med sin behørig Køllegris (en lille Hvælving med aabne Huller, hvor Røgen føres ind fra Køllerøret) og Flager (Laag over Maltkøllen). Dernæst hos er en Stald, afdelt til trende Spiltov, og udi samme Stald staar et Støvekar med trende Jernbaand. Her oven over er Maltloftet; agter oven over er Kornloftet med en Hjulvinde, behørig Tavl (Murstykke) og Kraag. Taget brøstfældigt; Opgangen er af tvende Stie Trapper. Et temmeligt Gaardsrum, en Del brolagt, hvor udi staar det ferske Pumpevand med Opstender og Jern-Pompe-Redskab. Bagved første forbemeldte Baghus er en Haveplads, hvor udi staar nogle udgaaende Træer; til Naboen tvende Fag Plankeværk.

Endnu 1722 nævnes Mikkell Haagensen, da Vægterlieutenant, som Ejer, men umiddelbart efter gik Gaarden ved Auktion over til

MIKKEL ANDERSEN FJELDSTED.

Han fødtes 1684 paa Christianshavn, blev 1701 Student og arbejdede derefter som Kopist. Faderen synes at have bestemt ham til at overtage Bryggeriet, som han dog opgav, eftersom det i et Reskript af 1723, 12. Marts, om Bryggerne siges, at Fjeldsted, der 1720 var bleven Raadmand, ikke brugte Bryggeri i sin Gaard Overgaden neden Vandet, som han havde nedbrudt. 1725 lod Fjeldsted optage et endnu bevaret Maalebrev over Ejendommen,

som han ikke selv beboede, men udlejede til Oberst Dietrichsen. 1726 boede her Sølieutenant Volter Janssen. Fjeldsted, der 1729 blev beskikket til Stadshauptmand og 1738 var en af Stadens 32 Mænd, døde 1741, men havde allerede et Aarti før (senest 1730) overladt Gaarden til dens hidtidige Lejer

CHRISTIAN THESTRUP.

Han fødtes 1689 i Nakskov, blev 1703 Student og fik, efter at have taget Attestats, Ansættelse som Konrektor i Aalborg. 1714 erhvervede han Magistergraden og rejste derefter udenlands. 1722 blev han Provst paa Kommunitetet og Professor i Mathematik ved Universitetet, senere overtog han Lærestolen i Filosofi. 1731 udnævntes han til Assessor i Højesteret, 1739 til Prof. juris extraordinarius, fik 1749 Etatsraadstitlen og afgik Aaret efter ved Døden. Thestrup var en Type paa Tidens Polyhistorer, og noget af en Pedant, hvilket udæskede Holbergs Satire. Blandt samtidige gjaldt han som paaholdende, hvilket maaske kan forklares ved den store Børneflokk, ialt tolv, der fødtes i hans Ægteskab med Karen Fogh, en Præstedatter fra Kjøgeegnen.

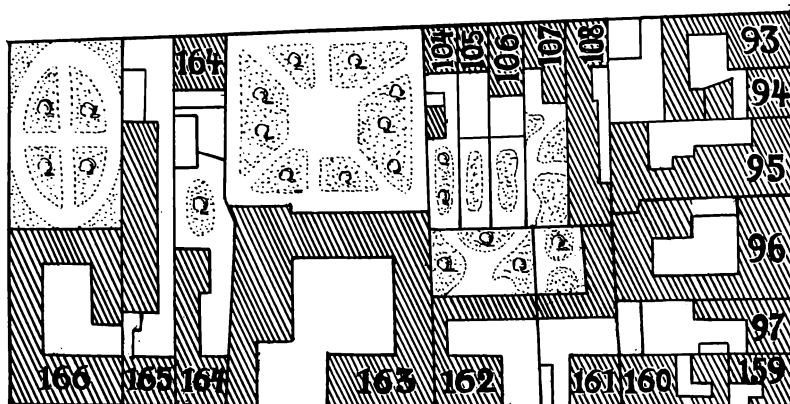
I Gaarden paa Christianshavn fødtes de ældste 4 af hans Døtre, der alle ægtede navnkundige Mænd. Else (f. 1729) gift med Justitiarius i Overhofretten i Norge, Christian Magnus de Falsen; Maren (f. 1731), gift med Fætterten, den historisk interesserede Landsdommer, Konferensraad Frands de Thestrup; Magdalene (f. 1732), gift med Isaac Andreas Cold, Justitiarius ved Overhofretten i Norge; Marie Kristine (f. 1735), gift med Biskop Povl Egede, og Øllegaard Vilhelmine (f. 1739), gift med Professor Jens Schielderup Sneedorff.

Ved Skøde, dateret 8. Febr. 1740, blev Ejer af Gaarden

PETER CASSE.

Casse fødtes 1697 i Flensborg, hvor han 1728 ægtede Marie Catharine Petersen. Aaret efter kom han til København for at indkassere et tilgodehavende Beløb og var allerede da, som det synes, en ret velhavende Mand. Han bosatte sig 1730 blivende i Hovedstaden som Borger og Brygger. Casse og Hustru, hvis Tale-sprog fra først af sikkert var Tysk, sluttede sig til St. Petri Menighed, og i dens Kirke blev deres første Børn døbt. Ved Siden af Bryggeriet drev han en Tømmerhandel. I et Mandtal fra 1743 nævnes som hans Folk en Karl paa hans Tømmerplads, to Piger,

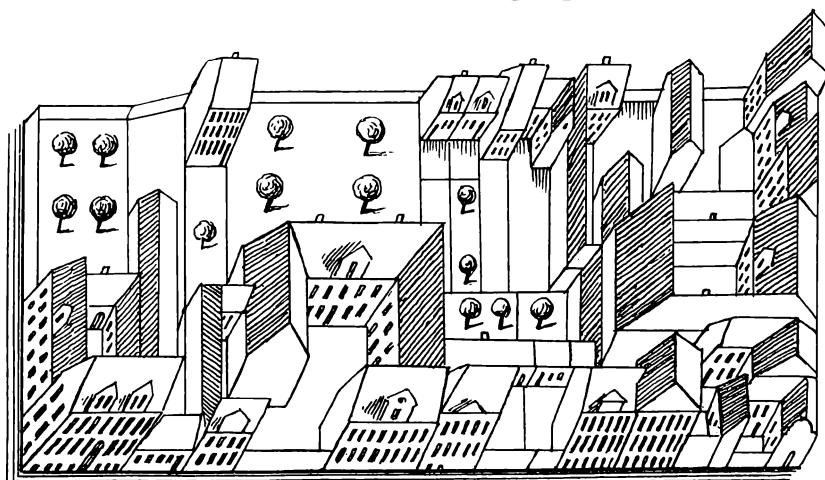
en Bryggersvend, to Karle, desuden havde han 3 Heste og en Karosse. Til Leje hos ham boede Anna Marie Juel, født Due,

Grundriss af Gaarden fra 1757.

Enke efter Kommandør Rasmus Juel, og hendes Broder Studiosus Anders Due.

En Brandforsikrings Vurdering fra 1759, sammenholdt med et Grundriss af Gaarden fra 1757 og en Tegning af samme fra 1760—

Tegning af Gaarden fra 1760—61, set i Fugleperspektiv.

61, set i Fugleperspektiv, giver en paalidelig Forestilling af Gaarden, som den var i Casses Tid.

Ud mod Gaden laa til højre for Porten en gammel Bygning af Mur og Bindingsværk, inddelt i 12 Fag, 2 Etager i Højden med

Kvist over 4 Fag. Første Etage, der omfattede 5 Logementer, havde panelerede Vægge, 3 Bilæggerovne og en med Messingknapper prydet Vindovn. Her fandtes ogsaa Køkken og en Forstue, hvori Trappen til anden Etage var anlagt. I anden Etage fandtes 3 Sale med to Vindovne; Væggene var beklædte med gammel, malet Lærred; til Lejligheden hørte en stor Forstue, Loftet derover var fast paa Hanebjelkerne. Under hele Huset en grundmuret Kælder. Denne 12 Alen dybe Bygning takseredes til 1600 Rdlr.

Sammenbygget med denne Bygning var et $9\frac{1}{2}$ Alen dybt, to Etages, tolv Fags Hus af Mur og Fyrbindingsværks Heltag, samt 2 Kviste, hver over 3 Fag. Den underste Etage var indrettet til Vognremiser; anden Etage og Tagrummet tjente som Foderloft.

Tværbygningen var $10\frac{1}{4}$ Alen dyb, opført af Mur og Bindingsværk i 2 Etager høj med 9 Fag og delt i 2 Logementer. Væggene i det første var beklædte med malede Paneler, forsynede med Guldlister, betrukne med Tapeter; det ene Loft var kvadreret, det andet prydet med Stukkatørarbejde. Desuden et Kammer, en Forstue, hvori var anlagt Trappen til anden Etage, som var delt i tvende Sale, beklædte med Panel og Voxdug, samt en Forstuegang. Denne Bygning var takseret til 1600 Rdlr.

I den anden Tværbygning, værdsat til 1400 Rdlr., ligeledes i 8 Fag, og 2 Etager høj og af samme Dybde som forrige, fandtes paa første Sal et Køkken med en aaben Skorsten; langs de panelerede Vægge var anbragte Reoler, en Anretterbænk, et Spisekammer og et lidet Rum, endvidere en Stue og et Sengekammer; Vindovnen var prydet med 8 Messingknapper. Anden Etage var delt „i tre Afdelinger, derover Loftet udi et“.

Bryggeriet (mod Vest), taxeret til 4600 Rdlr., var 33 Alen lang og 15 Alen dyb og inddelt i 10 Fag med to Etager og Kvist samt en grundmuret Kælder til Opbevaring af Fade. I første Etage fandtes, foruden to Logementer med en Vindovn, et komplet Bryggeri, med en 12 Tønder stor Kedel og en stor, muret, hel Kølle. Anden Etage og Loftet benyttedes til Malt og Kornlofter.

Op til dette stødte et Halvtags Hus af Mur og Bindingsværk, 7 Alen dyb, med 7 Fag, et Loft højt, indrettet til Hestestald og Vaskerhus med en indmuret Kedel.

Gaarden var mod Gaden indhegnet med et 7 Fags Plankeværk, hvori en Port, 9 Alen høj, af Egestolper og Løsholter. I Gaarden fandtes en Kumme, indeholdende 300 Tønder, derved en Opstander med Redskab. Haven var indhegnet med 20 Fag Plankeværk og

et teglhængt Skur paa 18 Fag, samt to aabne Lysthuse. Hele Ejendommen var taxeret til 11,000 Rdlr. Kurant.

Peder Casse blev i Aarenes Løb en velhavende og anset Mand og indtog en særlig fremskudt Stilling ved den tyske Menighed paa Christianshavn. Sammen med Kommandørkaptejn J. H. Dumreicher, Agent J. F. Wewer og Oberst N. Eigtved, Marmorkirkens Bygmester, fik han i 1749 kongelig Tilladelse til at forestaa Bygningen af en for Menigheden bestemt Kirke, der indviedes 1759. Han og Dumreicher var Kirkens første Ældste, og begge fik som Erkendtlighed anvist hver et Kapel i den nye Frederikskirkes Krypt, der indrettedes til Begravelser.

kun som Viceraadmand, i hvilken Stilling han forblev til sin Død.

Casse drev foruden Bryggeriet en stor Tømmerhandel samt to Oliemøller, en i Baadsmandsstræde, og den bekendte Fredens Mølle uden for Amagerport. I Wildersgade ejede han fem Pakhuse.

Husholdningen i den gamle Gaard brødfødte mange Munde og kostede meget. Helt lykkeligt var Hjemmet dog ikke; den ældste Søn maatte sendes til Vestindien, og om to andre Sønner hedder det i Casses Testamente, at den ugifte, Hans, og den gifte Andreas, der havde Kone og Børn, var „af en Naturel, at de ikke var tjente med at faa nogen Arv og Penge under Hænder“. En af Døtrene ægtede en aldrende Enkemand Hans Henrik Hansen, Indehaver af Fredens Mølle udenfor Amagerport og et Sæbesyderi i Wildersgade. Han gjorde Gæld, som Svigerfaderen maatte betale, og efterlod 1774 ved sin Død Enke og ni ganske fattige Børn, som Bedsteforældrene i deres Alderdom maatte forsørge, ligesom Casse maatte overtage Svigersønnens industrielle Virksomheder. Sæbesyderiet overdrog han dog snart efter sin anden Svigersøn Ernst Jürgensen. Da Casse 1777 blev Enkemand, overtog en af Døtrene Styrelsen af Husstanden.

Peter Casse døde 5. Okt. 1782. Trods sine forskellige finansielle Tab efterlod han til Deling blandt sine Arvinger en Formue af 27,642 Rd.

Sønnen Johan, etableret som Urtekræmmer, havde kort før Faderens Død tilkøbt sig Oliemøllen paa Amager.

Casses Arvinger stillede Gaarden til Auktion, hvor den højstbydende for 18,820 Rdlr. (ca. 90,000 Kroner i vore Penge) blev

SØKAPTAJN HANS PEDERSEN KOFOED.

Kofoed blev født 1742 og var oprindelig Skibsfører. Ved mange oversøiske Rejser, særlig paa Vestindien, erhvervede han sig en betydelig Formue og blev tilsidst Herremand. 1809 købte han det til Familien Brinck-Seidelins Stamhus hørende Gods Holbæk Ladegaard og Aaret efter for 400,000 Rdlr. dansk Kurant Godset Aastrup af Generalkrigskommisær v. Schmidten. Kofoed havde 1786 ægtet Marie Bohn, (f. 1760) Datter af Købmand i Rønne Morten Bohn og Enke efter Købmand i Nexø Jochum Herman Ancher († 1786). Kofoeds Ægteskab var barnløst, og Ægtefællerne opdrog som deres egen Søn den i Mandtallet 1787 opførte, da 12aarige Dreng Johan Peter fra St. Croix, som døde ung. Efter Kofoeds Død, der indtraf 3. Jan. 1812, bestyrede hans vindskibelige og kloge Efterleverske begge Godser med stor Sparsommelighed, men udfoldede tillige en stor Godtgørehed, bl. a. mod de ved Vandfloden 1825 nødlidende Jyder, hvilket havde til Følge, at Kong Frederik VI gav hende Titel af Etatsraadinde. Det er ogsaa hende, der har Æren af at have hjulpet J. N. Madvig frem, idet hun betalte Halvdelen af Udgifterne ved hans Ophold ved Latinskolen. 1820 blev han paa hendes Omsorg og Bekostning sat i Pension hos en Familie i København, fra hvilken Tid han kom i nærmere og stadig Berøring med sin Velgørerinde.

Etatsraadinde Marie Kofoed, der i mange Aar førte en syg og ulykkelig Tilværelse, døde 1838 i sin Gaard paa Christianshavn. Som Legatstifterinde efter en udstrakt Maalestok har hun sikret sig et varigt Minde. I sit Testamente udsatte hun bl. a. en Kapital, nu 200,000 Kr., hvis Renter i livsvarige Portioner uddeles til Sømænd af Koffardietaten, der har faret fra København og er bosiddende her, samt deres Enker og Børn, der er bosiddende i Hovedstaden. Paa Bornholm oprettede hun (1812) Arbejds- og Sygehuse i Hasle og Nexø. 1882 rejstes der hende i Almindingen i Vestermarie Sogn, hvor hun ved sine Legater fremmede Skovplantningen, et Mindesmærke i en Granitblok i Form af en Kile efter Tegning af Kr. Zahrtmann og med en Portrætmedaillon af Bissen.

Kofoed havde endnu i de første Aar, han beboede Gaarden paa Christianshavn, Beboelse ikke til Gaden, men til Gaarden, hvori der dog snart indtraadte en Forandring, da han i Januar 1786 ansøgte og fik Fritagelse for Indkvarteringsskat i 20 Aar,

fordi han paa en dels øde og dels med et gammelt forfaldent Bindingsværks Hus bebygget Grund havde opført en Bygning paa 16 Fag Grundmur, 3 Etager med Kælder og Kvist paa 6 Fag, — den nuværende, 1785 opførte Gaard.

Kofoed drev endnu 1801 Bryggeri i Gaarden. Hans Husstand udvidedes med Aarene. 1787 havde han en Skriverkarl, en Tjenestekarl og en Tjenestepige foruden Bryggersvenden, Bryggerknægten og en Gaardskarl; 1801 2 Husjomfruer, 2 Tjenestepiger, en Kontorbetjent, Kusk og Tjener.

Paa Auktionen efter Etatsraadinde Kofoed købtes Gaarden i Følge Skøde af 21. Februar 1839 for 13,500 Rdlr. af daværende Urtekræmmer

PETER FREDERIK SUHM HEERING.

Gaarden har saaledes nu paa det nærmeste i tre Menneskealdre været i Familien Heerings Besiddelse. Ved sin stilfulde og enkle Arkitektur i den pietetsfuldt bevarede oprindelige Skikkelse, har den, særlig i de seneste Aar, ikke alene vakt vore hjemlige Bygningskyndiges og Historikeres Interesse, men endog nydt den Ære at blive gengivet i fremmede Tidsskrifter som Type paa en anselig borgerlig Gaard fra Udgangen af det 18. Aarhundrede.

IV

MANDTAL OVER BEBOERNE AF GAARDEN OVERGADEN NEDEN VANDET NR. 11.

1762—1840.

I.

1762.

Christianshauns Over Gade No. 163. No. 164 er en Bag Plads.

I mit Huusz er følgende:

ieg og min Hustru	2.
Børn hiemme hos mig	4.
Brøger Karle.	3.
Tienste Piger	1.

ialt 10 Persohner.

Som alle ere over 12 Aar: og fleere er der ick, fornærværende Tid, hverken unge eller gamle i mit Huusz eller Tienste.

Peter Casse.

Oven melte Persohner erre af Naun og Alder: nemlig

Peter Casse Raadman tilhørende den iboende	
Brøger Gaard	1.
Hustru Maria Chatarina.	1.

Børnene erre:

Hanna fød d. 6 Aprill 1735.	1.
Hans fød d. 30 May 1736.	1.
Anna Cahtarine d. 22 Mert. 1739	1.
Bottella fød d. 2 Jullj 1745.	1.

Brøger Folckene er:

Jens Nelsen Søndergaard: Brøger Svend	1.
Nels Jenssen.	1.
Christen Perssen	1.
Tienste Pigen Maren Jens Datter.	1.

Der er i alt som oven er melt 10 Persohner saaledes rigtig

Testerer

P. Casse.

(Extraskatten 1762, Rigsarkivet).

1787.

Overgaden Neden Vandet No. 163.

1ste Familie.

Hans Pedersen Kofoed Huusbonde 44 Aar gift 1ste Gang Skibs Capt.
og Brygger.

Marie Bohn, hans Kone 28 Aar gift 2den Gang.

Karen Magrete hans Søster 37 Aar ugift.

Johan Petter 1 Dreng fra St. Croix ægte fød. Forældrene døde — 12 Aar
ugift, hos Hosbonden til Opfostring.

Peder Boye	25 Aar	Skriver Karl	} Tieneste Folk.
Maren Magrete	25 -	Tieneste Pige	
Daniel Løwe	28 -	Tieneste Karl	
Jørgen Heitmand	27 -	Bryer Sven	
Ole Jenssen	29 -	Bryer Knægt	
Lars Jacobsen	23 -	Gaars Karl	

2den Familie.

Andreas Evalt Meinertz Hosbonde 45 Aar gift 1ste Gang Kammerraad og
Renteskriver.

Marie Kierstine hans Kone . . . . 32 - do. do.

Merte Helene	12 Aar	} Børn af dette Ægteskab.
Marie Catrine	11 -	
Christine Lorensen	8 -	
Dorthea Magrete	7 -	
Christen Noe	2 -	
Johannes Petter	1 -	

Sara Nannenstad	23 Aar	ugift Huus Jomfru.	} Tienneste Folk.
Brynel Edvarsen	23 -	do. hvis Mand fra Artilleriet.	
Anna Catrine Madtz Datter	21 -	do. Tieneste Pige.	
Mette Jørgens Datter	32 -	do. Amme.	

(Folketællingen 1787, Rigsarkivet).

III.

1801.

Overgaden neden Vandet Nr. 163.

1ste Familie.

Hans Peter Kofoed, Huusbonde, 59 Aar, 1ste Ægteskab, Bryger og Groserer.
 Marie Bohn, Hustrue, 41 Aar, 2det Ægteskab.

Barbra Holm, ugift	12	Aar	} Huus-Jomfruer.
Johane Neth, do.	29	-	
Friderich Freese, do.	22	-	Contoir Betiænt.
Johan Clausen, do.	23	-	Tiæner.
Friderich Maar, do.	34	-	Kusk og afskediget Husar.
Jens Sørensen Bryger Svend.	31	-	
Jens Madsen.	29	-	Bryger Knæckt.
Jens Lauritzen	25	-	Gaards Karl.
Kirstine Sestie	31	-	} Tiæneste Piger.
Karen Nielsdater	32	-	

2den Familie.

Peter Petersen Kofoed, Huusbonde . .	35	Aar	} bege i 1te { Skibs Capi-
Lovise Madsen, Hustrue.	21	-	
Marie Kirstine, Datter	1	-	ugift.
Lovise Kiærstine	25	-	Tiæneste Pige.

(Folketællingen 1801, Rigsarkivet).

IV.

1840.

Overgaden neden Vandet No. 186.

Stue Etagen.

1. Frederic Peter Ferdinand Mourier .	45	Aar	gift Capitain og Batterie-
			chef det kgl. Artillerie
			Korps.
Mettine Elisabeth Mourier.	39	-	hans Kone.
Cathrine Louise Mourier	13	Aar	} ugift
Christiane Mourier.	12	-	
Reinhardt Mourier	10	-	
Ferdinand Mourier.	3	-	

Henry Hingelberg. . . . . 10 Aar ugift Skolediscipel, i Pension,
 Søn af Capitain Hingelberg afdød paa Cuba i Westindien.
 Johanne Bendts Datter . . . . . 33 Aar ugift } Tjenestefolk.
 Sophie Larsen. . . . . 18 - - }
 Peer Albrechtsen. . . . . 26 - - Artillerist, Oppasser.

1ste Sal.

1. Peter Frederik Suhm Heering. 48 Aar gift Urtekræmmer.
 Karen Nicoline Heering, f. Mørck 36 - - hans Kone.
 Emilie Heering. . . . . 6 - ugift }
 Ottonia Christiane Heering . . 3 - - } deres Børn.
 Peter Nicolai Heering . . . . . 2 - - }
- Carl Iversen . . . . . 25 Aar }
 Theodor Schrøder. . . . . 18 - }
 Christen Olsen. . . . . 38 - } Tieneste Folk.
 Anners Madsen . . . . . 30 - }
 Wilhelmine Galberg. . . . . 24 - }
 Johanne Petersen . . . . . 30 - }
2. Karen Petersen . . . . . 31 Aar gift }
 Mette Lars-Datter. . . . . 30 - - } Tjenestefolk.
 Dorothe Catharine Bruun forhen
 givt med Claus Hansen . . . 27 - Enke }
 Christiane Heering . . . . . 12 - ugift Skoelbarn, Datter af
 Møller Heering i Fyen, ved hendes Farbroders Understøttelse.

2den Sal.

1. August Henning Paulsen 44 Aar gift Capitain og Batteriecommandeur
 i det kgl. Artilleriecorps.
 Louise Johanne Paulsen født Nellemann 36 Aar, hans Kone.
 Sophie Augusta Elisabeth Dorothea . 7 Aar }
 Louise Augusta . . . . . 4 - } deres Børn.
 Ludwig Carl Christian . . . . . 3 - }
- Dorothea Anganetha Paulsen . . . . . 70 - Enke efter Capitain Hans
 Paulsen har Pension.
 Carl Alexander Schack Paulsen . . . 34 - ugift hendes Søn Copiist i
 det kgl. Rentekammer.
 Anna Elisabeth Sørensdatter . . . . . 27 - }
 Johanne Marie Jensdatter. . . . . 22 - } Tjenestefolk.

Summa 3 Familier 34 Personer.

Heering.

(Folketælling 1840, 4. Febr., Rigsarkivet).

REGISTER.

I.

SLÆGTEN HEERING.

PERSONER AF SLÆGTEN HEERING FØDTE OG INDGIFTEDE HUSTRUER;
ORDNEDE EFTER SLÆGTLED.

Slægtled

- I. HEERING, GEBHARD V. — Hustru: Catharina f. Brandt V.
II. MARCUS, Handelsmand V. — Hustru: Illesa f. Gurszke V.
III. THOMAS, Godsejer V. — Hustru: Anna f. Köpke V.
IV¹. THOMAS, Præst V f. — Hustru: Dorothea f. Schwartz VI f.
2. Daniel, Prokurator VI.
V. JOSUA, Præst VI f, 2. — Hustru: Dorothea Christine, f. Lüders VII f, 2.
VI. BURCHARD, Sekretær VIII ff, 3. — Hustru: Sophie f. Westermann IX f, 3.
VII. OTTO, CARL, Konsumtionsforvalter IX ff, 1—3 7 f 33. — Hustru: Christiane Petrine Beate Margr., f. Wineken XI f 1 5—8 13 115.
Deres Børn:
VIII. 1) Sophie Elisabeth, se Matzen.
2) Burchard Frederik Christian, Møller 2 8 31—33 56 64 f 81 f 216 f 294.
- Hustru: Ane Cathr. f. Nyland Kappel 2 32 64 f 81 113 216 f 294.
3) PETER FREDERIK SUHM, Grosserer XI—XVI, 1 f 7—15 20—29 31—41
43—47 49—54 56—68 70—75 78 f 81—85 94 97—99 101 103 105—108
113—118 120—122 124 130 134 142 144—146 148 ff 154 156 160—168
170 173 179—182 184 186—192 194 f 197 199 216 234 252 f 255 306 338.
— Hustru: Karen Nicoline, f. Mörch XIII ff 2 14 f 17 f 20—24 26—29 31
33—35 38—41 43—46 54 56 ff 60 62 66 ff 71 73 f 79 82 95—99 101 ff
105—108 113 f 116 f 121 f 124 133 f 142 145 149 f 167 f 173 180 ff 184
188 190 194 199 216 234 253 255 306 338.
4) Herluf Trolle, Forvalter i Roskilde Kloster 2 8.
IX¹. Burchard Fred. Christian og Ane Cathrine f. Nyland's Børn:
1) Otto Peter, Møllebygger 81 f 217 220.
2) Christiane Susanne 33 f 36 f 65 81 99 104 ff 116 220.
3) Johan Sigismund, Skibskapt. XIV, 32 57 f 63 81 167 f 218 294 323. —
Hustru: Elisabeth Catharine Sophie f. Lund 168.
4) Frederik Christian Sophus, Handelsbetjent 81 218 294.
5) Arnold, Købmand i Australien 57 81 216 ff 294 304 f. — Hustru: Mary
Emily f. Byrne 304 f.
6) Herluf Trolle, Styrmænd XIV, 32 57 f 81 113.

Slægtled

- 7) Carl Nicolai, Maskinmester 82 106 218.
 8) Christian Frederik Wineken, Fyrmester XIV 32 57 ff 81 210 ff 218 270 286 f.
 9) Ida Mathilde Nicoline Louise, se Langøe.
 10) Niels Olaf Victor Valdemar 33 82.
- IX2. Peter Frederik Suhm og Karen Nicoline f. Mørch's Børn:
- 1) Arnold, XIII 24 29.
 2) Alida 24.
 3) Emilie, se Albeck.
 4) Ottonia Christiane, se Müller.
- 5) PETER NICOLAI, Grosserer XV f 24 29 f 33—37 42—44 51—60 63 67 f 70 73 75 f 78 f 83—87 89—97 100—108 113—118 120 124—128 130 ff 134 f 137 f 142 145—148 150 ff 154—159 167—173 176 f 178—181 184 f 186 188 f 192—206 212 214 218 221 f 226 f 229 235 f 239 f 246 248—251 253 257 262—265 268 f 271 ff 280 282 286 294 f 296 f 299 302 f 319—323 326—331 333—338. — Hustru: Harriet Christine f. Bramsen 31 33 52 79 156 159 161 f 176—181 183 f 189 193 f 196 f 199 ff 203—206 212 214 223 226 228 ff 235 249—251 253 255 257 260 262—265 268 f 271 273 276 f 278 ff 282 286 290 293 f 296 f 299 301 317 f 319 323 f 326 330 f 332 335 f 337 f.
- 6) Christian Wilhelm, Cand. polit., Lærer 20 24 33 f 43 f 52—55 63 f 68 70 76 97—108 115 f 138—142 148 152 ff 156 168—172 190 f 194 200 204 206 f 220 227 253 f 257 260 273 f 293 299 f 301 334 f. — Hustru: Bertha Mathilde Louise f. v. Leth 206 260 299 301.
- 7) Alfred Eskild Suhm, Proprietær 24 53 97 ff 101 106 f 124 136 141 148 152 159 f 162 f 165 183 186 f 188 198 205 f 212 220 247 257 261 318. — Hustru: Emma Elisabeth Henriette f. Jespersen 199 318.
- 8) Maria Franziska XV, 24 33 36 99 106 121 148 f 152 170 186 188 190 193.
- X1. Fyrmester Christian Fredr. Winekens Søn: Holger, Sømmand 286 f.
- X2. Peter Nicolai og Harriet Christine f. Bramsen's Børn:
- 1) Ingeborg, se Jacobsen.
 2) Peter Frederik Suhm 51 f 56 184 194 201 203 206 212 228 ff 249—252 268 272 276—280 282 305.
 3) Marie Franziska, se Leth.
 4) WILLIAM, Grosserer 24 128 158 193 f 202 f 234 f 268 282 f 284 296 f 305 318 323 331 f 336 f. — Hustru: Emilie f. Meyer 331 336.
 5) Bodil, se Allan Berry Hansen.
 6) Harald, Grosserer 128 194 198 200 203—206 260 264 268 296 305 f 317 f 323 f 337. — Hustru: Dorrit f. Broberg 323 f.
- X3. Christian Wilhelm og Bertha Math. Louise f. v. Leth's Børn:
- 1) Gunver 300.
 2) Mogens, Cand. jur. 300.
- X4. Alfred Eskild Suhm og E. E. Henr. f. Jespersen's Datter:
 Karen Margrethe 136 261 318.
 William og Emilie f. Meyer's Søn:
- XI. PETER FREDERIK SUHM 24 336.

ANDRE PERSONER AF NAVNET HERING—HEERING.

- Hering, Daniel, Guldmed, Borgmester 319. — Hustru: Katharina 319.
— Johannes, Jurist 319.
- Heering, Mathias Justus Daniel, Diakon 319.
— Albrecht Daniel, Magister 319.
- Hering, Hans, Oberstløjtnant 319—323. — Hustru: Marie f. Schlaikier 320 ff.
— Curt, Løjtnant 320 f. — Hustru: Edith f. Henkel 320.

II.

A.

- Aabye, Nanna 45.
- Aagaard, Jens Bloch, Justitsraad 171. — Just M., Oldermænd 10.
- Aarslev (Artsleben), C. N., Præst, se Nordrup 4. — Johanne Beate f. de Clerque 4 6. — Karen Clerque, se Lindam.
- Achen, G., Kunstmaler 337.
- Adolph, Frants, Etatsraad 259. — Julie 253 f.
- Ahlmann, Doris, se Bournonville.
- v. Ahnen, Konferensraadinde X.
- Ahrner, Kantor 25.
- Albeck, Alida, se Konow. — Andreas, Overretssagfører 234 254 291. — Carl, Grosserer 74—76 97 99 106 113—116 124—126 181 196 231 f 234. — Carl Emil, Overkrigskommissær 74 f 106 108 116. — C. E. & Søn, Grosserer 232. — Charlotte f. Lützen 106 108 116. — Chr., Bankkasserer 140 142. — Dora f. Krach 234. — Elise, se Colsmann. — Emilie f. Heering 19 24 34 37 62 71 74 97 99 106 f 113 f 116 f 121 124 126 136 194 232 234. — Emilie (Søster til Carl Albeck) 99 116. — Emilie 234. — Marie f. Berg 234. — Marie, se Holten. — Viggo, Fabrikant 234.
- van Aller, Helsingør 20.
- Andersen, H. C., Digter 79—81. — Julie, se Wineken. — Vald., Læge 158.
- Andreasen, Hans, Parcellist 300.
- Antoni, Carl, Færgemand 63. — Fred., Færgemand 63. — Marie 45 63. — N. N., Færgemand 63.

B.

- Baildon, Anna, se Ferslev.
- Balling, Helene f. Næboe 23 38 80 113 260. — Marie f. Wineken 6. — Peter Severin, Højesteretsassessor 6 f.
- Bang, Fred. Siegfr., Etatsraad 214.
- Barneby, W. Henry, Godsejer 196 ff.
- Baumann, Dr. med. 212.
- Baumgarten & Burmeister 48 106, se Burmeister & Wain.
- Beckmann, Frk., Lærerinde 56.
- Beckwith, Therese, se Bramsen.
- Belfour, Ellah Rainals & Co. 314.
- Bendixen, Præst VII.
- Benthien, Kontorist, Amsterdam 146.
- Berg, Axel, Arkitekt 329. — Marie, se Albeck.
- Bergstrøm, Hjalmar, Forfatter 153 f.
- Bergsøe, Jørgen Vilh., Forfatter 170 f 248 252 f 256 258 263 273 292 295. — Margrethe Kristine f. Smidth 171 273 294.
- Bindesbøll, Thorv., Arkitekt 247 f.
- Bishop, J. N. & Søn, London 306.
- Blaunfeldt, Carl 61. — Elise 61. — Emilie f. Rafn 61. — Francisca 61 f. — Max 61 f. — Max. Franciscus, Advokat 39 59 62.
- Bliss, Elisabeth, Jomfru VI.
- Bloch, Alma f. Trepka 237. — Bernh., Overretssagfører 130. — Carl, Kunstmaler 235 238 f. — Mich., Student 277.
- Blogg, Fru, London 126 ff 195. — George 126 195 f 202 f. — Julia 126. — Roda 126.
- Blom, Camilla, se Broberg.

Blome, Otto, Statsminister VIII X 3.
 Bobé, Erna, Frue 252 319 f. — Louis, Dr. phil. 252 319 f.
 Bombøbøssen 195 226 f 245—249 282 331.
 Bondrop, Grosserer 117.
 Borthuus, Marie Margr. f. Wineken 6. — Otto, Generalauditor 6 f.
 Bournonville, Aug., Balletmester 157 177 f. — Doris f. Ahlmann 157. — Edmond Mozart Aug., Læge 157. — Therese, se Irminger.
 Boys, Charles, London 125 f.
 Bramsen, Aage Peter, Direktør 177 212 214 258. — Alfr. Bentner, Dr. dent. & chir. 177 194. — Astrid f. Branth 176. — Camilla f. Lassen 176 180 f 194 202 f. — Camilla f. Smith 176 194. — Einar Octavius, Tandlæge 177. — Eliza Charl., se Linnemann. — Ernst Ludv., Geheime-etatsraad 176 194. — Harriet, se Lemming. — Harriet Christine, se Heering. — Jul., Sparekassedirektør 176 194 259. — L. E., Konsul XV 33 107 148 176 180 f, 194 200 202 f 205 f 214 235 263. — Louise, se Moltke. — Marie 177 194 206. — Marie f. Schack 176 194. — Ottilia f. Grip 177 212 214. — Sophus Will. 176 194 201 f. — Therese f. Beckwith 177. — Wilhelmine f. Hecht 177 194. — Wilhelmine, Frk. 182 286.
 Brandt, Catharina, se Heering. — Georg 148. — Ludv., Konsul, Amsterdam 147.
 Branth, Astrid, se Bramsen.
 Brinckmann, Conrad, Kontorist 128.
 Broberg, Camilla f. Blom 323. — Carl Alf., Konsul 128 323. — Dorrit, se Heering.
 Brosbøll, Augusta f. Faye 167. — Henr., Kapt. 167 f.
 Bruun, Chr., Overbibliotekar 3. — J. J., Murmester 248 f 254. — N. N., Frk. 139. — N. N., Skolebestyrerinde 33. — N. N., Vognmand 141 f.
 Brusck, Restauratør 66.
 Bryde, Bødkermester 49.
 Brøndsted, Bertha f. Lorentzen 276. — Chr. Andr., Læge 276.
 Brøndum, Alfr., Spritfabrikant 260. — Emy f. Lorentzen 260 f.
 Buch, Anne Marthe, se Ørsleff. — Beate,

se Wineken. — Carl, Lods 149 191 231. — Fred., Færgemand 18 26. — Georg 149. — Ole, Færgemand 15 18. — Sophie 149. — Thomasine, se Pedersen. — Fru Buch f. Ferslev 15. — Fru Buch f. Cornelius 149.

Buhl, Armand 92. — Chr., Cand. theol. 55.
 Burmeister & Wain 48—51 150.
 Byrne, Margr. Emily, se Heering.
 Bøgild, Student 103.

C.

Carstensen, Joh. Henr. Ostermann, Urtekræmmer XII 8—10.

le Chevalier, François, Firma 147.

Christensen, Lærer og Organist 261. — Beate Cathr., se v. Leth. — Betty, se Ipsen. — Chr., Grosserer 30 36 38 116 148 200 251. — Hanna Beata f. Wineken 261 271. — H. C. (Christensen Søner & Harboe) 30. — Hanne Sophie f. Paag 30 286. — Olarda 36. — Ove Falk 261 271.

Christmas, John, Dr. med. 271.

Clausen, H. A., Etatsraad 55 142. — Harriet 142.

Clement, Anton, Assessor VIII.

de Clerque, Joh. Beate, g. 1° Aarslev, 2° Nyegaard, 3° Nordrup 4 6.

Collin, Edv., Etatsraad 229 235 250. — Jonas, Finansdeputeret 152. — Louise 139.

Colsmann, Elise f. Albeck 108 116. — Henr., Ltnt. 108.

de Coninck, Emma f. Söht 152. — Valdemar, Kommandør 152.

Cornelius, Frk., se Buch.

Crone, Olga f. Glahn 190 269. — Vald., Oberst 190 269 f.

D.

Danner, Louise, Grevinde 104 138 196.

Danneskiold-Laurvig, Greve X.

Danneskjold-Samsøe, Fr., Greve X.

Dessau, Hartvig, Grosserer 249.

Dittmann, Andreas, Præst VII.

Djørup, Ane Sophie f. Stilling 327. — Augusta f. Oxenbøll 327. — Christian, Proprietær 327. — Frans Caspar, Læge 39 327 f.

Dodt, Alida 19 24 44. — Beatus, Forf., Cand. pharm. 19 231. — Catharine f. Stibolt 18 f. — Frants Martin, Kaptltnt. 18. — Franzisca 19 44. — Mariane, se Lund. — Polly 19 f 44 231. — Victor, Oberstløjtn. 18 f.

Dohler, Hans Christ., Isenkræmmer 21 23 29 38. — Fru Dohler 108.

Dreier, Fru, Pensionat 230.

Duntzfeldt, Chr. Vilh., Agent 1 10.

Duseaux, Narcisse, Petersborg 87—89 101.

Dyrlund, Niels Chr., Grosserer 39 57 97.

E.

Ebsen, C. W., Kapt. 57 131—133.

Eckmann, Joh., Proprietær 142. — Frk. 142.

Eigtved, Anthon, Grosserer 83 285. — Caroline f. Møller 82 f 285.

v. Epen, W. W., Købmand 147.

Erichsen, J. F. & Søn 73.

Erslev, Jac., Boghandler 99. — Jacobine Marie f. Castenskjold 99. — Kr. Sofus Aug., Professor 99.

F.

Fabricius, Anna Gunilde, se Tolstrup.

Falkenstjerne, F., Lærer 154.

Fasting, Adolph 103. — Emma f. Wright 103 116 129 131.

de Felice, Professor, Bordeaux 283.

Fenger, Frits 228. — H. Math., Provst 33 227 231 258 263 273 f 275 f 280 286 289 297. — Olivia f. Norup 227 273.

Fenwick, Charles, Konsul 19.

Ferslev, Anna f. Baildon 17. — Christian, Købmand 17. — Christierne f. Nyegaard 4 f. — Johanne Beate, se Wineken. — Karen, se Mørch. — Peter 4—6. Se Buch.

Fibiger, Ad., Toldforvalter 319. — Charita f. Pedersen 319. Se Kaaber.

Finckenhagen, Joh., Etatsraad X.

Fog, Bruun Juul, Dr. theol., Provst, Biskop 33 180.

Folsach, Melchior, Skovrider X.

Forchhammer, Johs. Nic. Georg, Rektor 55.

Frederik IV, Konge VIII f.

Frederik VII, Konge af Danmark 104 138 144 156.

Frederik Carl, Hertug af Ploen VIII.

Frederik, Arveprins XI.

Fresenius, Laboratorium 305 f. — H., Prof., Dr. 306. — W., Prof., Dr. 306.

Friedländer, Thea, se Meyer.

Friis, Carl 19 f, 99 107.

G.

Gade, Niels W., Komponist 26.

Gamél, Augustin Cyrille Wilh. Victor, Etatsraad 147. — A. C., Kaffehandler 147. — Emma f. Hellerung 147.

Ginebra, Joseph, San Domingo 87 90 f 117—121 124.

Glahn, Elisabeth, se Horn. — Ida, se Schrøder. — Olga, se Crone. — Poul Egede, Oberst 189 f. — Poula, se Jensen. Gosch, Chr. Carl Aug., Attaché 47. — Ferd. Aug., Oberstltnt. 47.

Gottlieb, Augusta, Frk. 139.

Grandjean, Axel, Syngemester 208.

Gravballe, Sergeant 43.

Grip, Ottilia, se Bramsen.

Grünfeld, Fr., Prof., Dr. med. 279 f 330.

Grünhut, L., Dr. phil. 306.

Grützmacher, Violoncellist 170.

Grønbech, Tjener ved Kunstakadem. 42 f.

Gurszke, Illesa, se Heering.

Gyllembourg, Thomasine f. Buntzen 75.

Gædechen, G., Glarmester 18. — Sophie Marie, se Mørch, g. 2° med Skrædder Kreiler.

Gædecken, Carl Georg, Prof. 134.

H.

Haas, Meno 95. — Oscar, Mægler 95.

Hagère, Md^{me}, Paris 271.

Halberstadt & Mannheimer 124 f.

Hambro, C. J. & Søn, London 128.

Hammerich, Martin, Prof. 54 f 264.

Hansen, A. N. & Co. 297. — Berry Hansen, Allan, Grosserer 296 ff. — Bodil f. Heering 194 200 206 229 268 275 f 296 ff. — Anna Georgiana Cécile f. Dompierre de Jonquieres 298. — Emma, se Wineken. — Harald, Grosserer 145. — Harald Andreas, Grosserer 297. — N. N., Købmand, Holbæk 228. — N. N., Fru f. Norup 228.

- Harboe, Chr., Justitsraad 38 41 62 108 117. — Ida f. Hahn 38 41 62 108 117.
- Hartmann, J. P. E., Komponist 26.
- Hassel & Teudt 302.
- Hecht, Wilhelmine, se Bramsen.
- Heckscher, Mægler 62.
- Hedemanns Sønner, J. H. 162 186. — Henrik 162. — Julius 162.
- Hegen, Anna Lucie, Jomfru VIII.
- Heiberg, Joh. Alfred, Provst 172. — Johanne Louise f. Pætges 75 169. — Magdalene, se Lorentzen.
- Heineccius, Const., Præst VII.
- Hellerung, J., Maskinfabrikant 147. — Emma Emilie, se Gamél.
- Helmboldt, Rusland 92.
- Helms, Holger, stud. polyt. 263. — Johannes, Skolebestyrer, Forf. 255 259 263 f.
- Henningsen, Frants, Prof., Kunstmaler 257 276. — Thora f. Vermehren 276.
- Hetsch, Gustav Fred., Arkitekt 83.
- Hinckelberg, Henry 36.
- Hægh-Hansen, Gartner 254.
- Hædt, Fred. Ludv., Skuespiller 154.
- Holm, Astrid Elise f. Poulsen 195. — Chr., Etatsraad 82 142. — Conrad 107. — Edvard, Grosserer 195. — Jac. 142. — Jac. & Sønner 46 195. — Vald. 142. — Will. 140 142.
- Holst, Axel 162 258. — Chr., Toldforv. 2 162. — Cæcilie Christiane f. Matzen 1 f 27 39 122 162. — Elise Soph. Christ., se Vadum. — Vald., Kapt. 188.
- Holten, Frantz, Oberst i Livjægerkorpset, Mægler 108. — Marie f. Albeck 108. — Sofus 126.
- Hoogland, Gebroeder, Amsterdam 142 145. Jan 147. — Ralph Dundas, Generalkonsul 145 147.
- Horn, Anna 191. — Thyra Elisabeth f. Glahn 190. — Vict Ludv. Chr. Emil, Apotheker 190. — N. N., Faktor 191.
- Hornemann, Gerh., Arkivar 15 f.
- Hovgaard, Andr. Peter, Premltnt. i Flaaden 147.
- Howard, Mr., London 126.
- Hunter & Erichsen, Newcastle 162 183 186.
- Hutchinson, Tegner & Co., London 125 f.
- Hviid Nielsen, Præst 323.
- Hvidt, Elisab. f. Gammeltoft, Enkefru 336.
- Høffding, Aage 254. — Ada 254.

I

- Ibsen, Eugen, Overlærer 98. — Ibsen, P. D., Sognepræst 158. Se Philipsen.
- Ipsen, Betty f. Christensen 36 148. — L. A., Premltnt. 36.
- Irminger, Otto, Kommandør 157. — Therese f. Bournonville 157.
- Iversen, Axel, Overlæge 201. — Carl, Urtekræmmer 41 f 72 78 104 ff 113 149 306 f. — Fru f. Weber 72 78 104 f 113.

J

- Jacobi, Georg Christian, Kabinetssekretær IX.
- Jacobsen, Ellen Margrethe 336. — Frits, Læge 286 296 335. — Ingeborg f. Heering 184 194 205 212 228 251 268 275 282 286 289 f 296 319 335. — Johanne, se Thiele. — Louise f. Jacobsen 286. — Ludvig, Dr. med. 204 228 249. — Nicolai, Kommandør 286. — P. W. & Søn, Kbhvnske Sø-Assurance Forening 254. — Søren, Grosserer XIII 21. — Vilhelmine f. Thune 204. — Will., Skoleinspektør 153 f. — N. N., Inspekt. i Bombebøssen 195.
- Jannewitz, Christian Heinrich, Godsejer VI. — Lorentz, Godsejer VI.
- Jensen, Forpagter 190. — Poula f. Glahn g. 2° van Dockum 190.
- Jepsen, R. A., Skibsfører 209 f.
- Jerndorff, Amalie, se Lorentzen 172. — Aug., Maler 296. — P., Skuespiller 172.
- Jespersen, Chr. E. M. Chr. Fr. f. Sehested 199. — Chr. Magdalous, Herredsfoged 199. — N. N., Frk., g. Jespersen 30 142. — Se Heering.
- Jessen, Anna, Jomfru VIII.
- Johansen, J. P. A., Sagfører 179. — Laura 179. — Nicoline 179. — Poul, Barber 179 f. — Valdemar, Købmand 179. — Will. Paulus Jensenius, Oberst, Komm. paa Bornholm 161 179.
- Juhl, Postfuldmægtig 95 106 108.

K

- Kaaber, Ellen f. Fibiger 318 f. — Georg, Læge 318.

- Kaufmann, Oldermund 12.
 Kellermann, Violoncellist 116.
 Kirk, Cæcilie 45. — Niels Peter, Skibsklarerer 315.
 Kirstein, Peter Dir., Konsul 297.
 Kjeldsen, Jens Pind, Tømmersvend 156.
 Klügmann, Direktør 86 89—93 95 101 106 117 f.
 Kofoed, Hans Peter, Godsejer 30. — Martha f. Bohn XIII 30 f 251 286. — Justitsraad 30. — Kandidat 37.
 Konow, Alida f. Albeck 136 234 258. — Aug., Hofjægermester 234.
 Krach, Dora, se Albeck.
 Kraft, Joh. Christ., Kommandør 226 f 248. — Frk. 142.
 Krarup, Emma 37. — Emma f. Meinert 37. — Niels Bygom, Skolebest. 54. — Niels Tang, Cand. theol. 37. — Ove 107.
 Kreiler, Skræddermester 18. — Peter 18.
 Kringelbach, Georg, Arkivar 204 f 258. — Olga f. Sødning 204.
 Kühl 21.
 Kühn, Carl, Memel 87—89.
 Köpke, Anna, se Heering. — Anna f. Schlotke V. — Heinrich, Borgmester V.
- L.**
- Landmanson, Dr., Upsala 171.
 Lange, C. P., Bangkok 166. — Carl Vilh., Bankdirektør 152. — Fanny f. Schultz 152. — Thomas, Forf. 171. — N. N. 21.
 Langemarck, Frk. 38.
 Langøe, Adolph, Forpagter 218 220. — Johanne 220. — Mathilde f. Heering 82 218 220.
 Larpent, Sophus 98 107.
 Larsen, Carl, Læge 294. — Charlotte, Overplejemoder 332. — Eberhard 28. — Henriette, Konventualinde 332. — Sophie Albertine f. Matzen 1 14 27 f 33 38 108 162 270 333. — Sophus, Overbibliotekar 270. — Søren Eskildsen, Etatsraad 1 14 28 f 33 35 38 f 41 66 108 122 162 166 231 307 332.
 Lassen, Camilla, se Bramsen. — Christian 168 f.
 Lautrup, Chr., Partikulærkassekasserer IX.
 Lemming, Axel, Overretssagf. 251. — Harriet f. Bramsen 251.
- Lemvigh, Christine f. Stenbach 186. — Jac. Chr. Henr., Etatsraad, Godsejer 186.
 Lerche, Hannibal Henr., Amtsforvalter 157. — Vincens, Gehejmerraad X.
 v. Leth, Beathe Catr. f. Christensen 206. — Bertha Mathilde Louise, se Heering. — Joh. Fred. Arnoldus, Oberst 206.
 Leth, Christopher Adolph, Grosserer 289 334. — Emy f. Moltke 148 263 269. — Harald 323. — Harriet f. Wulff 289. — Kai, Grosserer 289 296. — Maria Franciska f. Heering 56 152 193 f 205 f 212 228 f 231 268 270 f 275 f 289 ff 296 323 335. — Rasmus Balslev, Hofjægermester, Overførster 263.
 Levinsen, Grosserer 125.
 Liisberg, Peter Johs., Dr. med. 249.
 Lind, Agnete 152. — Anna 152 205 f. — Bernh. Christoph. Wilken, Kontorchef 152 293. — Ingeborg 152. — Louise f. Collin 152 293.
 Lindam, Karen Clerque f. Artsleben 4 6. — Vilh., Præst 4.
 Linnemann, Eliza f. Bramsen 177 194 203 206 254 273 275. — H. B., Direktør 177 254 273.
 Lorentzen, Amalie f. Tolstrup 172. — Amalie, se Jerndorff. — Bertha, se Brøndsted. — Clara, se Meincke. — Emy, se Brøndum. — Edv., Vekselmægler 39 116 172 221 260. — Magdalene, se Heiberg.
 Lorenzen, Chresten, Gaardejer og Frue 163 ff.
 Ludvigsen, Superkargo 27.
 Lund, E. Cathr. Sophie, se Heering. — Mariane f. Dodt 19 f 41 44 62 178 188 199 f 214. — Vilh., Cand. phil. 19 f 55 62.
 Lutley 196 f. — John T. 198.
 Lüders, Burchard, kgl. Fiskemester VII f. — Dorothea f. Holst VII. — Dorothea Christine, se Heering.
- M.**
- Maahr, Samueline 44 99 116 124.
 Mads, Karl hos Isenkr. Smith 56.
 Madsen, N. N. 107.
 Madvig, J. N., Professor 39.
 Magnussen, Betty 194. — Joh., Cand. mag. 158.

- Major, Matzen & Co., Soerabaija 121 166.
 Marcher, Benj., Oberst 30.
 Marckmann, Godske 39. — Judithe 39. —
 Julie Fr. Dor. f. Olsen 39—41. — Julius
 39. — Jørg. Vilh., Præst 39—41, 59.
 Martin, Jardin & Co., London 126 196
 202.
 Matzen, Alfred 165. — Cecilie Christiane,
 se Holst. — Charles 121. — Charlotte
 Kirstine Hedeveg 2 27 39 99 258. — Ha-
 rald 121. — Henriette Poulina Lovise,
 se Wilhelm. — Holger 121. — Johan
 Eberhard, Bogholder 1 10 13 21 27. —
 J. M., Java 27—29. — Otto Carl, Plan-
 tageejer 1 27—29 121—124 147 162
 165 ff 178 f. — Sophie Albertine, se
 Larsen. — Sophie Elisabeth f. Heering
 1 7—10 15 27—29 32 38 f 99 105 f.
 Mauritzen, Vagtmester 53.
 Meincke, Clara f. Lorentzen 171 259 f.
 — Jørgen Bech, Proprietær 171 200
 221 259 f.
 Meinert, Raadmand 36 f 70 150. — Adolf,
 Etatsraad 36 f. — Alfr., Præst 36 f. —
 Conrad, Læge 36 f. — Edvald, Præst
 36 f. — Emma, se Krarup. — Fred.,
 Dr. phil. 36 f. — Helene 37. — Marie
 37. — Mathilde 37. — Mette Christine
 f. Tang 36 f 116. — Nanna 37. — Nanna,
 f. Krarup 37.
 Melchior, Moses, Grosserer 331.
 Mestern, Gustav, Hamborg 283.
 Meyer, Emilie, se Heering. — Ernst, Gros-
 serer 291. — Louis, Grosserer 331. —
 Thea f. Friedländer 331.
 Meyer & Sommer 162.
 Mitchell, Arthur, London 196 f.
 Modeweg, J. C. & Søn 232.
 Moenck, D. H. & Sohn, Hamborg 85.
 Mogensen, Cathr. Jacobsdatter IX. —
 Ulrik, Godsejer IX.
 Moiser, London 127 f.
 Mollerup, Peter, Dampskibsfører 254.
 Moltke, Andreas 98 f 107 148. — Emy,
 se Leth. — Louise Ernestine f. Bram-
 sen 107 148. — Ludvig, Cand. jur.,
 Oversætter 107 148.
 Mourier, Axel 36 214. — Christiane 36.
 — Elisabeth 36 214. — Ferdinand,
 Fuldmægtig 36 73 78 97 99 105 f 194
 208 214. — Fred. Peter Ferd., Major
 36 73. — Hulda f. Wulff 36 214 259. —
 Louise, se Petersen. — Reinhard 36.
 — Se Schwartzkopf 36.
 Mupurgo, Italien 91.
 Müller, A. F., Grosserer 129. — Adolph
 Frederik, Søltnt. 103 116 129—136 180.
 — Jens, Kaptajn 129 131 135 f. — Ot-
 tonia f. Heering 19 24 34 62 96 f 99
 101—103 106 f 113 115 ff 124 129 ff
 133—136 138 194 255 258 317. — Fru
 f. Fasting 129. — Fru f. Berg 129.
 Münter, Balthasar, Dr., Provst 33 76 f
 97.
 Møller, Andr., Præst 82 f. — Caroline,
 se Eigtved. — Claus, Købmand 82. —
 Constance 82 f. — Constance f. Wien-
 berg 83. — Ellen Marie f. Wineken
 82 f 116. — Emma 124. — Georg, Arki-
 tekt 82 f 137 141 157 170 ff 173 194
 243 257 285. — Hulda 97. — Se Rist.
 Mørch, Anna Margr. 18. — Anna Sophie
 18. — Augusta Margr. 18. — Christian
 18, 20 253. — Karen f. Ferslev XVI 17 f.
 — Karen Nicoline, se Heering. — J. W.,
 Overpostmester 252 254 257 266 273
 275 293 f 295 317. — Niels, Havnefo-
 foged XVI 17 f. — Sophie Marie f. Gæ-
 dechen 18.

N.

- Naht, tidl. Købmand, Lübeck 86—90 100
 102 105 f 117. — Fru 86—89 98 100 f
 114. — Louise 86 f 100 114. — Trine
 88 101.
 Neergaard, Henry 19 f. — J. Bruun, Rit-
 mester 19. — Julie, f. Flindt 19.
 Nielsen K., Klædehandler 21. — Rasmus,
 Professor 104. — Frk. 142.
 Nordrup, Hans, Præst 4.
 Norup, N., Overmaaler 227. — Olivia,
 se Fenger. — Se Hansen.
 Nyegaard, Brygger 4. — Christen An-
 derssen, Præst 4. — Se Ferslev.
 Nyland Kappel, Ane Cathrine, se Hee-
 ring.
 Næboe, Augusta 23, 38 80 113 301. —
 Chr. Peter, Statsgardein 23 79. —
 Fru 23 79 f 116. — Se Balling.

O.

Olsen, Alfred, Oliemøller 246 f. — Anders, Overførster X. Bernhard, Museumsdirektør 230. — G. H. O., Notarius publicus 39. — J. Frederikke Dor., se Marckmann. — Marie, f. Gjessing 246 f. — P. C., Oliemøller 246. — Thora f. Seehusen 246 f.

Ortved, Fr. Joh., Søkadet 99.

Oxenbøll, Augusta, se Djørup.

P.

Paag, Hanne Sophie, se Christensen.

Patti, Adelina, Sangerinde 146.

Paulli, Richard, Overlæge 159.

Paulsen, Paul, Diakon VIII.

Pedersen, Charita, se Fibiger. — Rudolph, Distriktslæge 319. — Sophie 152. — Thomasine f. Buch 149 319.

Pers, M., Gas- og Vandmester 254.

Peters, Margr. Cathr. VIII.

Petersen, Frederikke f. Schepelern 124 220 f 254. — Georg, Etatsraad 272 f. — Harald, Præst 221. — Holger, Fabrikant 303. — H. F. E., Præst 36. — J., Firma 193. — Lorentz, Major, Vinhandler 88 92 94 101 106 142. — Lorentz 86—89 100 102 105 f 108. — Niels 140.

Petersen & Albeck 232.

Philipsen, Carl, Violoncellist 170. — Frederik, Grosserer 158. — Frederik Eskild, Cand. jur., Undernotar 157 ff 170 194 235 257. — Fru f. Ibsen 158 f.

Phister, Ludv., Skuespiller 97 140 154 190 206 ff. — L., f. Petersen 97.

Pingel, H., Advokat 164.

v. Pirch, Godsejer V. — Georg, Godsejer VI f. — Stephen, Godsejer VI f.

Pius IX, Pave 171 f.

Pou, Miguel 90 117 f 120 f 124.

Poulsen, Astrid Elise, se Holm. — Harald, Højesteretsassessor 195 304.

Prahl, Johan, Forpagter 187.

Preuss, J. H., Overfyrværker 115 117.

Prytz, Louis Ad., Generalkonsul 131 f.

Prætorius, Jeppe & Sønner 38 41 124.

Pætges, Joh. Louise, se Heiberg.

Q.

Qvist, Oberst 2. — Frederik, Provst IX 3. — Mette Cathrine f. Andersen IX.

R.

Rafn, Carl Gottl., Justitsraad 61. — Fru 59 f. — Frk., se Blauenfeldt.

Ramshart, Peter, Gehejmekabinetsskretær IX.

Rasch, H., Kapt. 52.

Reiersen, Carl, Kontorist 95 106 108.

Reimers, J. P., Sønderjyde 164.

Rentzmann, Will., Direktør 58 73 106 113 142 214 f 218 258 301. — P., f. Borngen 214.

Reventlow, Ditlev, Gehejmeraad, Greve VII f. — Helvig f. Rumohr VII. — Ermegaard Christine g. Hertuginde af Pløen VIII.

Rhomel, Professor 135.

Rist, Ida Margr. Alvina f. Møller 304. — P. F., Oberst 304.

Rothe, Tobaksforr. 88.

Rydahl, Skibskapt. 315.

Rørdam, Thomas Skat, Biskop 303.

S.

de Saint-Aubain, A., Forfatter 75.

Salomonsen, Will., Grosserer 232.

Sally, Arthur, Overretssagfører 247 258. — Ida f. Thiele 247 258.

Sanberg, J. B., Vinhandler 57.

Sanholdt, Gønna 142. — Oline 142.

Sanne, F. W., Mægler 12.

Schaar, Købmand 272.

Schack, Carl, Overretsprok. 176. — Carl Gregers, Assessor i Højesteret 304. — Marie, se Bramsen.

Schepelern, Frederik, se Petersen.

Scher, Svømmelærer 107.

Schierbech, Hans, Kommandør 153. — Nic., Student 153.

Schindel, S. A., Majorinde f. Moltke 178.

Schmidt, Josias Dan., Klædehandl., Godsejer 21 66. — Cand. pharm. 305. — N. N., Riga 92.

Schmiegelow, Chr., fhv. Skibskapt. 248.

Schorn, Wilh., Kunstmaler, Forf. 337 f.

Schram, Frits, Kapelmusikus 138. — Peter, kgl. Skuespiller 137 f.

Schreiber, M. Præst X.

Schrøder, Andr. Jac., Handelsbetjent 23. — Carl, Korrespondent 38 41 83—86 88 f 97 100—103 105 108 113 116 148 f

156 230. — Ida f. Glahn 190. — Joh., Arkitekt 190. — Petrea f. Wiborg, 38 41 101 103 108 116 138 156f 230. — Theodor, Pakhusforvalter 41 f.
 Schultz, Fanny, se Lange.
 Schwartz, Dorothea, se Heering. — Elisabeth f. Zelak VI. — Jakob, Præst VI. — Josua, Generalsuperintendent VII. — Josua, Præst VI.
 Schwartzkopf, se Mourier.
 Seehusen, Snedkermester 48 246. — Thora, se Olsen.
 Seeler, Ide, Kammerraad 77.
 de Seue, Frk., Skolebestyrerinde 33.
 Siems, Henry, B. & Co. 283.
 Skau, Laurids, Sønderjyde 39—41.
 Sletting, Enkefru f. Matzen 27.
 Smidth, Margr. Krist. se Bergsøe. — Nicoline f. Benzon 171. — P. H. C., Kammerherre 171.
 Smith, Frkn., Lærerinder 56. — N. N., Isenkræmmer 56. Se Bramsen.
 Soldath, Grosserer 74. — Gerda Christine f. Thorning 74.
 Sommer, Elisabeth 139. — Fr. Laur. Fiedler, Admiral 138. — Frits, Kontorchef 139. — Hedevig 139.
 Stadfeld, Asger, Professor, Læge 193.
 Staffeldt, Kammerjunker 62.
 Steenbach, Charles 19f 98f. — Christine, se Lemwich.
 Steenberg, Mægler 21 23. — Vald., Læge, Professor 134.
 Stenberg, se Steenberg.
 Stockmar, Soph., Musikdirigent 264.
 Stolten, Nic., Præst VIII.
 Struck, Tømmermester 144.
 Suhm, Peter Fred., Historiker XI 2 f 7.
 Svendsen, Cand. theol. 55.
 Svenningsen, Cleophas, Inspektør 54-56.
 Sødning, H. P., Klasselotterikoll. 204. — Olga, se Kringelbach.
 Søht, E. E. M., se de Coninck.

T.

Tang, A. E. M., Etatsraad 37. Se Meinert.
 Tegner, Alfred (Hutchinsson, Tegner & Co.) 125 f. — Peter Vilh., Kommandør 204. — N. N., Frkn. 204.
 Thiele, Fred. Anton, Instrumentmager 21

38 66f 79 108 173 247. — Fred. Andr., Herredsfoged 172 f. — Ida, se Sally. — Johan 103. — Johanne f. Jacobsen 173.
 Thomsen, Ingeniør 166.
 Thorning, Amalie f. Wineken 74 99 103f 106 f 113 124 137 222. — Emmy Ingeborg 74. — Gerda Christine, se Soldath. — P. A., Ingeniør 74.
 Thune, Vilhelmine, se Jacobsen.
 Tietgen, Carl Fred., Gehejmekonferensraad 125 303.
 Titschertschek, Tenorist 94 f.
 Tobiasen, Dampmøller 269.
 Tolstrup, Amalie, se Lorentzen. — Anna Gunilde f. Fabricius 55. — Frederikke Hansine Louise f. Topp 55. — Johan Carl Wilh., Præst 55.
 Tommerup, Købmand, Amsterdam 147.
 Topp, Frederikke Hansine Louise, se Tolstrup.
 Topsøe, Wilh., Cand. jur., Forfatter 139.
 Trier, Ludv., Cand. phil. 154.
 Trolle, S. E., Konventualinde 9.
 Tryde, Urtekræmmer 261. — F. V., Gaardejer 261. — Ovine f. Tryde 261. — Vilh., Bog- og Kunsthandler 258 261 f.

U.

Ursin, C. F., Kancelliraad X.
 Ussing, Algreen Fred., Forf. 224.

V.

Vadum, Elise Sophie Christ. f. Holst 171. — L. C., Landinspektør 171.
 Velschou, Urtekræmmer 72. — Fru 54 72.
 Vermehren, J. F. N., Professor, Kunstmaler 276. Se Henningsen.
 Vieth, Anna Elisabeth f. Wineken 7. — Imm., Præst 7.

W.

Wagner, Præst VI.
 Weber, Frk., se Iversen.
 Weidemann, Conrad, Amtsforvalter 151 f 194 221 234f 269f 273 297. — E., Frk. 221.
 Westergaard, Alfr. 97—99. Bernhard 97. Frederik 97 142. — Georg 97 142. — P. M., f. Middelboe 97.
 Westermann, Gert, Handelsmand IX. — Maren Pedersdatter IX. — Sophie, se Heering.

- Wienberg, Murmester 285. — Constance, se Møller.
- Wilhelm, Erh., Proprietær 2. — Henriette Pouline Lovise f. Matzen 2 27 39 122.
- Willis, London 126.
- Wineken, Amalie, se Thorning. — Anna Elisabeth, se Vieth. — Anna, se Winkel-Jensen. — Beate f. Buch 64 149 f. — Christian, Møntmester 6. — Christian, Brændevinsbrænder 7. — Christ. Ludv. Carl, Forpagter XI 3—8 32. — Chr. Arnold Conrad, Borgmester 137. — Christiane Petrine Beate Marie Margr., se Heering. — Ellen Marie, se Møller. — Emma f. Hansen 137. — Fred., Købmand 3. — Frederik, 5. — Frederik Ludv. Aug., Kontorist 17 102 106 149 161 f 190 f 257 266 306 ff 309 ff 312 f. — Hanna Beata, se Christensen. — Hans Christian, Købmand 17 f 20 f 149 306. — Ingeborg 137. — Johanne Beate f. Ferslev XI 4—7. — Julie f. Andersen 137 216 226. — Jørgen, fhv. Købmand 74 79 222. — Jørgen Poul Ebbe Kaj Hannibal 137. — Kaj, Cand. jur. 137 222 317. — Marie, se Balling. — Marie Margr., se Borthuus. — Marthe f. Buch, se Ørsleff. — Otilie 45. — Peter Christian, Bogh. og Købmand 64 150 313 ff 316 f. — Valborg 104. — Valdemar, Urtekræmmer 57 82.
- Winkel Jensen, Anna f. Wineken 222. — Niels, Branddirektør 222.
- With, Elise Marie, Fru 39. — Georg, Professor 39. — Georgine 45 103. — Hella 116. — Marie 45 103. — Nicolai 103 107.
- Winther, Carl, Højesteretssagfører 135 258 304. — Frederik Søht 152 f. — Fru 152 f. — Olava 116.
- Wolffsen, J. B., Grosserer XII 11.
- Wright & Co., Major, Helsingør 18. — Major 117.
- Wulff, Harriet, se Leth. — Hulda, se Mourier. — Urtekræmmer 36.

Y.

Ynigo, Carlos Mexico 87 89.

Ø.

Ørsleff, August 149. — Christian 149. — Emma 149 191. — Heinrich Christian, Kammerraad 17 149. — Marthe f. Buch, g. 1° med H. Chr. Wineken 15 17 f 149 f 190 f 306.

III.

TYENDE I FAMILIEN HEERINGS TJENESTE.

Chresten, Kusk 162.	Maren, Husmandsenke 244.
Christiane, Barnepige 324.	Marie, Stuepige 41.
Dorothea Knudsen, Husjomfru 36 42 84 99 108 124 161 f 165 179 188 190 f 285 f.	Mætte, Amme 43 f.
Hanne, Stuepige 42.	Niels Nielsen, Pakhuskarl 160 ff.
Hans Peter, Pakhuskarl 160.	Ole, Pakhuskarl 162.
Johanne, Kokkepige 42 72.	Peer fra Kastrup, Karl 97.
Karen, Barnepige 42 67 244.	Peter Petersen, Kusk, Pakhusformand 36 41 f 70 115 161 f 216.
Kesten, Amme 44.	Peter, Kusk, Fynbo 41 f.
Lars Hansen, Kusk 191.	Sanne Bech, Husjomfru 34 36.
Store Lars, Kusk 35.	Stine Grønbech, Sy pige 42 f.
Lille Lars, Pakhuskarl 35 41.	Søren, Pakhuskarl 41.

IV.

ILLUSTRATIONER.

Side	Side
38 Fru Nicoline Heering og Døttrene Emilie og Ottonia.	67 Bondekonen Karen.
47 Parti fra Overgaden n. V.	69 Fortunen.
	76 Ottonia, Emilie og Marie Heering.

Side	Side
100 Ottonia, Christiane, Christian, Emilie og Alfred Heering, Carl Albeck, Marie Heering.	237 Ved Stranden i Hornbæk Plantage, Bodil og Marie Heering, Axel Lemming, Peter Heering og Fox-Terrier „Patch“.
110 Peter F. Heering.	238 Ingeborg Heering ved Stranden i Ellekilde.
111 Karen Nicoline Heering.	239 Vindstille i Ellekilde.
119 Knippelsbro i 1850erne.	240 Harald Heering.
123 Otto Matzen.	241 Bodil, Harald og Marie Heering.
130 Ottonia Müller f. Heering.	242 Marie Heering og Kay Leth.
131 Premierløjtnant Adolph Mülller.	243 Landstedet i Ellekilde.
139 Student Chr. Heering.	244 Marie, William, Peter og Ingeborg Heering, Harald Fritsche, Harald og Bodil Heering ved Badehavnen ved Ellekilde.
141 Marie Heering.	245 Badebroen ved Landstedets Strand.
143 Peter N. Heering.	246 Harald Heering til Hest.
145 Villaen ved Skodsborg.	250 Axel Lemming.
148 Carl Schrøder.	251 Peter Heering.
149 Marie Heering.	259 En Lycke-Penning til Peter F. Heering.
151 Ingeborg, Peter og Marie Heering.	267 Gaardspladsen i Overgaden n. V. ved Sommertid.
155 Christian Heering.	277 Peter Heering.
159 Alfred Heering.	278 Peter Heering.
173 Peter N. Heering.	279 Peter Heering.
174 Direktør Louis Bramsen.	284 Pladen paa Peter Heerings Kiste.
175 Fru Camilla Bramsen f. Lassen.	285 William som Rorgænger.
185 Peter N. Heering.	286 Ingeborg Jacobsen f. Heering.
187 Fru Harriet Heering f. Bramsen, med Datteren Ingeborg.	287 Husjomfru Dorothea Knudsen, Ingeborg Heering, Frits Jacobsen.
196 Proprietær Alfr. Heering.	288 Marie Heering.
197 Fru Emma Heering f. Jespersen.	289 Marie Heering.
198 Karen Margrethe Heering.	290 Marie Heering.
199 Poul Heering, Cand. theol. & jur.	293 Marie Heering.
200 Christian Magdalus Jespersen Heering, Cand. theol.	294 Bodil Heering.
207 Fru Harriet Heering f. Bramsen.	295 Peter med Hunden Patch, Harald, Bodil og William Heering samt Axel Mourier i Haven paa Kristianshavn.
208 Ingeborg og Peter Heering.	297 Bodil Heering.
209 Frk. Louise v. Leth.	298 Allan Hansen og Bodil Heering.
211 Fyrmester Chr. Wineken Heering.	299 Louise Heering f. v. Leth.
213 Bodil, Marie, Peter, Ingeborg, William og Harald Heering.	300 Christian Heering.
215 Bodil, Harald og William Heering.	301 Gunver og Mogens Heering.
217 Harald og Bodil Heering.	302 Gunver Heering.
219 Ingeborg Heering.	303 Mogens Heering.
221 Christiane Heering.	304 Ludvig Wineken.
230 Carl Albeck.	305 C. A. Iversen.
231 Fru Emilie Albeck f. Heering.	307 Kanalparti fra Kristianshavn.
233 Landstedet i Ellekilde.	
234 Bodil Heering.	
235 Marie Heering	
236 Ove Lunn, (fejlagtig angivet som Larsen). Marie og Peter Heering, Agnete Fritsche, Axel Lemming og Bodil Heering.	

Side		Side	
308	Gadeparti med Huset i Overgade n. V.	323	Dorrit Heering f. Broberg.
309	Gaardparti fra Overgade n. V.	325	William og Harald Heering.
310	Dagligstue med Indblik i Harriet Heerings Værelse.	326	Torben, Harald og Peter Leth.
311	Hjørne af Dagligstuen.	327	Harald, Torben og Peter Leth.
312	Spisestue.	328	Peter N. Heering til Hest.
313	Harriet Heerings Værelse.	329	William Heering.
314	Peter N. Heerings Værelse, Forgrund.	330	Emilie Heering f. Meyer.
315	Peter N. Heerings Værelse, Baggrund.	331	Peter Frederik Suhm Heering.
316	Peter N. Heerings Værelse, Parti af Langvæg.	332	Peter F. Heering.
318	Harald Leth.	333	Bodil Hansen (Allan) f. Heering med Døttrene Emily og Harriet.
319	Harald Heering.	334	Harriet Hansen.
320	William og Harald Heering.	335	Ellen Margrethe Jacobsen.
321	Harald Heering.	336	Kai Leth, Marie Leth f. Heering.
322	Harald Heering.	337	Peter N. Heering, Harriet Heering f. Bramsen.
		339	Peter N. Heering i det gamle Kontor paa 1ste Sal.

RETTELSER

- Side 156, Lin. 7 f. n. Mazart, læs Mozart.
- 177, — 2 f. n. Becknith, læs Beckwith.
  - 236 under Billedet staar: Ove Larsen, læs Ove Lunn.
  - 320, — 15 f. n. dahingeschiedenen, læs: dahingeschiedener.
  - 320, — 12 f. n. Beileidet, læs: Beileid.
  - 320, — 8 f. n. wohltrende, læs: wohlthuende.
  - 320, — 7 f. n. unserer, læs: unseres.
  - 323 Lin. 16 f. o. I dette Aar, læs: I 1905.
-

JOSUA HEERINGS AHNETAVLE

Gebhard Heering fra Halber- stadt o. 1550	Catharine Brandt fra Bruns- vig	Gurszke	Caspar Köpke, Borg- mester i Bütow	Anna Schultz	Schlotk
Marcus Heering 1598 Borger i Danzig		Illesa Gurszke	Heinrich Köpke, Borgmester i Bütow	Anna	
Thomas Heering 1630 Ejer af Frigodset Canitz ved Bütow			Anna Köpke		
Thomas Heering 1631—1704, Præst i Jannewitz					

vartz . . . . .

Zelak

---

sua Schwartz,
Præst

David Zelak

Jakob Schwartz,
Præst i Lupow

Elisabeth Zelak

Dorothea Schwartz

THOMAS HEERING,

Præst i Gross-Jannewitz ved Lauenburg i Bagpommern,
1631—1704,
gift med Dorothea Schwartz.

Josua Heering,

Præst i Bargum, Bredsted Amt, Slesvig,
1658—1710,

g. 1692 med Dorothea Christine Lüders, 1662—1732.

Thomas Heering,
Kirurg og Raadmand i Assens,
1693—1743,
g. omtr. 1720 m. Agathe Jäger,
1699—1720.

Burchard Heering,
Privatsekretær hos Gehejmerraad O. Blome,
1694—1733,
g. 1731 m. Sophie Westermann,
1701—82.

Josua Heering,
Prokurator ved Overhofretten
i Norge,
1707—64.

Otto Carl Heering,

Konsumtionsforvalter i Roskilde,
1732—95,

g. 1788 m. Christiane Petrine Beate Margrethe Wineken,
1761—1821.

Sophie Elisabeth Heering,
1789—1856,
g. 1812 m. Bogholder Johan Eberhard Matzen,
1786—1832.

Burchard Frederik Christian Heering,
Møller i Gillebro,
1790—1863,
g. 1827 m. Anna Cathrine Nyland Kappel,
1807—85.

Peter Frederik Suhm Heering,
Grosserer,
1792—1875,
g. 1831 m. Karen Nicoline Mørch,
1805—72.

Otto Peter Heering, Møllebestyrer, 1827—93.	Christiane Susanne Heering, 1829.	Johan Sigismund Heering, Fyrmester, 1832, d. 1904; g. 1883 m. Elisabeth Cathrine Lund, 1860.	Frederik Christian Sophus Heering, Handelsbetjent, 1834—98.	Arnold Heering, Købmand, 1836, g. 1867 med Marie Emilie Byrne, 1845, d. 1903.	Herluf Trolle Heering, Styrmand, 1838—72.	Carl Nikolai Heering, 1840, g. 1888 med Caroline Hansen, 1862.	Christian Frederik Wineken Heering, Fyrmester, 1843, d. 1905; g. 1874 med Cathrine Emilie Henriette Hansen.	Ida Mathilde Nikoline Louise Heering, 1846, g. 1875 m. Gaardejer Adolf Langøe, 1834, d. 1902.	Niels Olaf Victor Valdemar Heering, 1849—57.	Arnold Heering, 1832—36.	Alida Heering, 1833—39.	Emilie Heering, 1834, g. 1860 m. Grosserer Carl Emil Albeck, 1830, d. 1905.	Ottonia Christian Heering, 1837, d. 1902; g. 1861 med Premierløjtnant Adolph Fred. Müller, 183 d. 1909.											
Frederik Vilhelm, 1868.	Anna Cathrine, 1870.	Arnold Owen, 1872.	James Herluf Trolle, 1876.	Marie Emilie, 1874—75.	John, 1880.	Mathilde Jane, 1883.	Herluf Trolle, 1889.	Johan Sigismund, 1890—93.	Arnold Burchard, 1892.	Alida Emilie, 1894.	Otto Carl, 1896.	Olaf Peter, 1875, Telegrafist; g. 1900 m. Augusta Sofie Amanda Poulsen, 1878.	Holger Arnold, 1876, Sømand, d. 1897.	Einar Emil, 1878, Snedkermester; g. 1908 m. Ingeborg Dorthæa Christensen.	Harald William, 1880.	Rigmor Cathrine, 1882; g. 1908 m. Skræddermester Hans Selmer.	Baldur Viggo, 1884.	Anna Kirstine, 1888; g. 1911 m. Smedemester Carl Mogens.	Agnes Octavia, 1888—89.	Elna Louise, 1889.	Knud Valdemar, 1892, d. 1902.	Ingeborg, 1870, g. 1897 m. Læge Frits Jacobsen, 1868.	Peter Frederik Suhm, 1872—96.	Mari Franziska, 1874, 1898, Grosserer Kai L, 1872.

Thomas Heering 1631—1704 }
Josua Heering 1658—1710 } Om yderligere Descendens se
Thomas Heering 1693—1743 } Bogen „Slægten Heering“.

THOMAS HEERING,

Præst i Gross-Jannewitz ved Lauenburg i Bagpommern,
1631—1704,
gift med Dorothea Schwartz.

TAVLE I FRA BOGEN „SLÆGTEN HEERING“
(OPTRYKT OG SUPPLERET I JANUAR 1912).

Josua Heering,
Præst i Bargum, Bredsted Amt, Slesvig,
1658—1710,
g. 1692 med Dorothea Christine Lüders, 1662—1732.

Thomas Heering,
Kirurg og Raadmand i Assens,
1693—1743,
g. omtr. 1720 m. Agathe Jäger,
1699—1720.

Burchard Heering,
Privatsekretær hos Gehejmerraad O. Blome,
1694—1733,
g. 1731 m. Sophie Westermann,
1701—82.

Josua Heering,
Prokurator ved Overhofretten
i Norge,
1707—64.

Otto Carl Heering,
Konsumtionsforvalter i Roskilde,
1732—95,
g. 1788 m. Christiane Petrine Beate Margrethe Wineken,
1761—1821.

beth Heering,
—1856,
Johan Eberhard Matzen,
—1832.

Burchard Frederik Christian Heering,
Møller i Gillebro,
1790—1863,
g. 1827 m. Anna Cathrine Nyland Kabjel,
1807—85.

Peter Frederik Suhm Heering,
Grosserer,
1792—1875,
g. 1831 m. Karen Nicoline Mørch,
1805—72.

Herluf Trolle Heering,
Forvalter ved Roskilde Kloster,
1794—1850.

Carl Nikolai
Heering, 1840,
g. 1888 med
Caroline Hansen,
1862.

Christian Frederik Wineken
Heering, Fyr-
mester, 1843,
d. 1905; g. 1874
med Cathrine
Emilie
Henriette
Hansen.

Ida Mathilde
Nikoline
Louise
Heering,
1846, g. 1875
m. Gaardejer
Adolf Langøe,
1834, d. 1902.

Niels Olaf
Victor Valde-
mar Heering,
1849—57.

Arnold Heering,
1832—36.

Alida Heering,
1833—39.

Emilie Heering,
1834, g. 1860 m.
Grosserer Carl
Emil Albeck,
1830, d. 1905.

Otonia Christiane
Heering, 1837,
d. 1902; g. 1861
med Premier-
løjtnant Adolph
Fred. Müller, 1836,
d. 1909.

Peter Nikolai
Heering,
Grosserer,
1838, g. 1869
med Harriet
Christine
Bramsen,
1846.

Christian Wil-
helm Heering,
Cand. polit.,
1840, g. 1880
m. Bertha Ma-
thilde Louise
v. Leth,
1851—1900.

Alfred Eskild
Suhm Heering,
fhv. Proprie-
tær, 1843,
g. 1876 m.
Emma Elisa-
beth Henriette
Jespersen,
1850.

Maria
Franziska
Heering,
1845—73.

Johan Sigismund,
1890—93.

Arnold Bur-
chard,
1892.

Alida Emilie,
1894.

Otto Carl,
1896.

Olaf Peter,
1875, Tele-
grafist;
g. 1900 m.
Lagertha
Augusta
Sofie
Amanda
Poulsen,
1878.

Holger Arnold,
1876,
Sømand,
d. 1897.

Einar Emil,
1878,
Snedker-
mester;
g. 1908 m.
Ingeborg
Dorthea
Christen-
sen.

Harald William,
1880.

Rigmor Cathrine,
1882; g.
1908 m.
Skrædder-
mester
Hans
Selmer.

Baldur Viggo,
1884.

Anna Kirstine,
1888; g.
1911 m.
Smede-
mester
Carl Mo-
gensen.

Agnes Octavia,
1888—89.

Elna Louise,
1889.

Knud Valdemar,
1892,
d. 1902.

Ingeborg,
1870, g.
1897 m.
Læge
Frits Ja-
cobsen,
1868.

Peter Frederik
Suhm,
1872—96.

Marie Franziska,
1874, g.
1898 m.
Grosserer
Kai Leth,
1872.

William,
1876;
g. 1907 m.
Emilie Meyer,
1882.

Bodil,
1877,
g. 1900 m.
Grosserer
Allan
Berry
Hansen,
1875.

Harald,
1879,
g. 1905
m. Dorrit
Broberg,
1881.

Gun-
ver,
1884,

Mo-
gens,
1885.

Karen Margre-
the,
1877,
d. 1902.

Poul, Over-
retssagfører,
1879; g. 1909
m. Edith
Ingeborg
Arntzen,
1888.

Christian,
Magdalu-
s Jepsen,
Cand. theol.,
1881; g. 1909
med Inger
Marie Ollen-
dorff, 1886.

Peter Kir-
sten,
Frederik
Suhm,
1908.

Inge Lise
1911.

Per Christian,
1910.

STAMTAVLE OVER FAMILIEN HUULEGAARD.

Ole Lauridsen Huulegaard, Gaardejer i H

Thomas Olufsen Huulegaard, Ejer af Hulegaard (†)

Drude Sophie,
1699—, g. m.
Mikkel Hansen
Møller, 1684—1759,
Degn i Rye.

Oluf Huulegaard,
1700—53, Hørkræmmer,
g. 1742 m. Anna Bene-
dicte Borup, 1718—66
(g. 2. 1754 m. Brygger Ole
Mandix til Gislingegaard,
1703—68).

Anna <i>Arense</i> , 1743—94, g. 1764 m. Rasmus Riber, 1731—95, Hør- kræmmer og Gæst- giver.	Christiane Benedicte, 1744—94, g. 1765 m. Hørkræm- mer Hans Ebbesen, 1730— 1814.	Mariane, 1745—93, g. 1764 m. Hans Peder Hansen, 1731—85, Præst i Trane- kær.	Ottilie Marie, 1746—1807, g. 1765 m. Frederik Samuel- sen Sten- løse, 1739—86, Præst i Udby.	Thomas Christian, 1747—1819, Køb- mand i Hørs- holm.	Helene Sophie 1749—1809, g. 1769 m. Skovrider Christen Møller, o. 1733— 1804.	Christen Borup, 1751—, Apo- theker.	Anna, 1753—94, g. 1. 1778 m. An- dreas Samsing Fibiger, 1730—88, Præst; 2. 1789 m. Jørgen Stauning, 1739— 1814, Præst.
---	--	---	--	--	---	---	--

astrup, gift 1671 m. Inger Rasmusdatter.

, 1705, gift med Arende Arendsdatter, 1676—1759.

t Huulegaard, Peder Huulegaard, 1711—69,
-82, Forpagter Hørkræmmer, Overformynder
Gjeddesdal, i Kbhvn., g. 1. 1741 m. Helene
rrebjerg og Kirstine Hansen (Enke efter
gsdal, g. m. Jakob Korn), 1695—1758, 2.
a Neergaard, 1759 m. Marie Wulf, 1715—
—1759. 91 (Enke efter Præst, Prof.
Enevold Ewald, 1696—1754).

Lars Huulegaard,
1709—70, Prokurator
og Gæstgiver, g. 1739
m. Marthe Holgersdat-
ter, 1721—89.

Birgitte Marie,
1716—86, g. 1. m.
Niels Christensen
Arseleben, 1707—47,
Præst i Kongsted;
2. 1748 m. Peder
Lorentz Hørsleb,
Præst i Brønshøj,
1718—69.

the nse, —64, 50 m. reas kel- n rup, b- nd.	Mathias, 1737— 1802, Birke- dommer ved Hals og Dron- ninglund Birk.	Anna Barbara, 1740—90, g. 1777 m. Hans Frandsen, 1747— 1825, For- pagter.	Helene Anna Bene- dicte, 1742— 1818, g. m. Svend Espensen, For- pagter.	Holger, 1740—78, Student, Skole- holder.	Thomas, 1742— 1800, Præst i Hjør- lunde.
--	---	--	---	--	---